

Bibliothèque numérique

medic@

**Théophraste / Wimmer, Friedrich (éd.).
Theophrasti Eresii Opera quae
supersunt omnia ex recognitione
Friderici Wimmer. Tomus primus
Historiam plantarum continens**

Lipsiae : B. G. Teubner, 1854.

Cote : 38544Cx01

1

THEOPHRASTI ERESII

OPERA 38544c

QUAE SUPERSUNT OMNIA.

EX RECOGNITIONE

FRIDERICI WIMMER.

TOMUS PRIMUS

HISTORIAM PLANTARUM

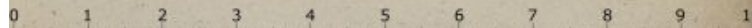
CONTINENS.

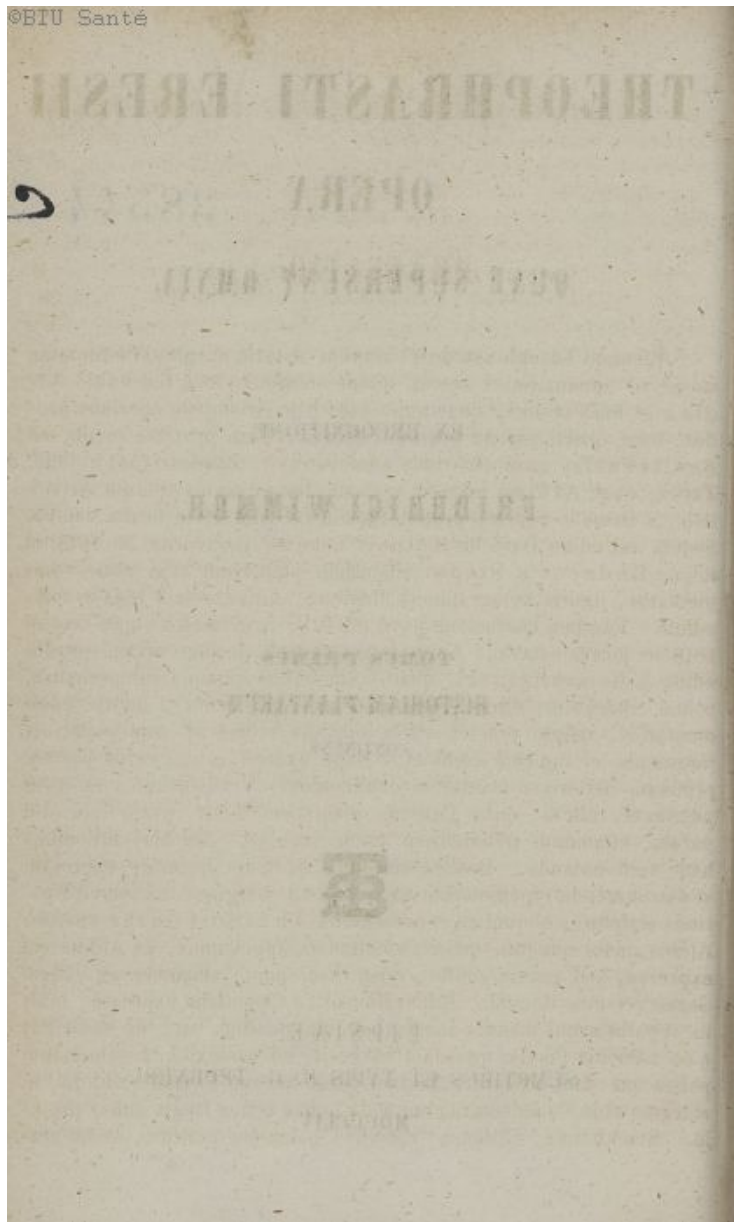

LIPSIÆ

SUMPTIBUS ET TYPIS B. G. TEUBNERI.

MDCCCLIV.

PRAEFATIO.

Omnium Theophrasti de plantarum historia et caussis editionum usque ad annum huius saeculi duodevicesimum fons fuit editio Aldina in folio minori, quae anno 1496 cum Aristotelis operibus prodit, tomus quarti partem priorem sistens. Eam proxime secuta est Basileensis, quam Oporinus administravit, Basileae 1541 in folio. Tertia, quae Aldina minor vocatur, tomus sextus operum Aristotelis, a Camotio revisa, prodit 1552 apud Aldi filios forma octava. Secuta est editio Danielis Heinsii Lugduni Batavorum a. 1613 in folio. Bodaeus a Stapel Historiam plantarum cum vasto commentario, figuris xylographicis illustrato, Amstelodami 1644 in folio edidit. Eandem recensione nova edidit Joh. Stackhouse Oxonii 1813 in forma octava. Anno huius saeculi decimo octavo prodit editio I. G. Schneideri, quae voluminibus quinque comprehensa, primo contextum, altero versionem latinam, tertio et quarto commentarios, quinto praeter varia subsidia critica et commentariola fragmenta et indicem continet. Hanc excepit mea, cuius partem primam, Historiam plantarum continentem, Vratislaviae anno 1842 publicavi, altera, quae Caussas plantarum dabit, prelo iam diu parata, etiamnum redemptorem suum expectat. De his editionibus haec sunt notanda. Basileensis editio Aldinam accurate expressit, si pauca menda typhetarum excipias; ad marginem adnotavit Oporinus scripturas aliquot e versione latina Theodori Gazae sumtas. Aldina minor quoque, quam Camotianam appellamus, ex Aldina est expressa, sed parum nitide; quae discrepant, originem ex eadem Gazae versione ducunt. Editio Heinsii, e Camotiana expressa, multis typhetarum mendis aucta, omnium pessima est: de codicibus a se adhibitis fabulas quasdam narravit, ad contextum restituendum pauca quaedam contulit. Bodaei editio textum Heinsii reddidit, in margine et in Commentariis nonnulla, quae bonae frugis sunt, protulit. Stackhouse, Britanus, scientiae botanicae peritior, quam ser-

monis graeci, contextum ab Heinsio sumtum hic illic ex Aldinae comparatione purgatum suo Marte conformavit mutationibus temerariis et additamentis inutilibus deformatum. Secutus est I. G. Schneider, qui codicum Mediceorum, Vindobonensis ac postea Urbinatis comparatione facta, ac subsidiis omnis generis adhibitis primus effecit ut Theophrastei libri legi ac intelligi possent. Sed quum casu iniquo accidisset ut codicis Urbinatis varietatem post impressa iam quatuor volumina editionis suae acciperet, cuius codicis ope contextus et plenior multo et purior fieret, scripturas eius et correctionem horum librorum ad huius scripturae normam factam tomo quinto proponere salegit. Ita factum est ut editione Schneideri non sine summo incommodo uti possis; omnino vero opera textus Theophrasti emendandi curis Schneideri nondum absoluta esse videbatur. Quod me movit ut anno 1842 novam editionem Historiarum proponerem, qua et contextum quam emendatissimum exhibere et omnem, quem vocant, apparatus criticum accurate et commode exponere conatus sum. Eandem curam etiam Caussis plantarum adhibui, cuius tamen partis publicandae adhuc occasio defuit.

Codices Theophrasti librorum de plantis hi sunt comparati: Urbinas, bibliothecae Vaticanae nr. 61, membranaceus, in fol. minori, omnium, qui noti sunt, antiquissimus et omnibus bonitate praestans. Medicei duo, qui rarissime discrepantes, unius instar habendi sunt, bibliothecae Laurentianae Florentinae, Plut. 85 cod. 3 et cod. 23, membranacei in 4, sequentibus paulo meliores, Urbinate multo inferiores. Vindobonensis, bibliothecae Caes. Vindobonensis, nr. 49., Historiarum libros I—V et sexti capita duo continens. Inter nostros codices ultimum locum tenet. Parisiensis, bibliothecae Caes. Parisiensis nr. 2069, chartaceus, cuius scripturas in Historiarum libris comparavi. Praeterea e codice nr. 1823 bibliothecae Caes. Parisiensis transscriptum accepi Excerptum e libris Theophrasteis, quod ex antiquo et bono codice profectum multae scripturae optimae, quas vel solum vel cum Urbinate praebet, ostendunt. His codicibus omnibus longe fuere inferiores ei, quibus usi sunt Theodorus Gaza, cuius versio latina impressa est Tarvisii per Bartholomeum Confalonarium de Saladio anno 1483. et Aldus Manutius in editione principe graeca. Praeterea et Gazam codicem suum non presse secutum esse luculentis argumentis constat et in scriptura Aldinae vestigia clara deprehenduntur criticae artis quamquam lenissime adhibitae.

Haud ingratum mihi accidit, quod iussus bibliothecae Teubnerianae libros Theophrasti de plantis inserere, haec mihi occasio oblata est, novam horum librorum recensionem, qualem meis qualibuscunque studiis effeci, cum viris doctis communicandi. Qua recensione quam scriptura quam maxime vera et polita praestanda esset, duplex mihi fuit officium, alterum ut eam quam maxime e codice Urbinate, optimo eius teste, exprimerem, alterum ut corruptelas mendaque quibus nec ille codex optimus vacat, si fieri posset tollerem. Libertate coniecturis loca depravata emendandi haud maiori usus sum quam Schneider, etsi saepius etiam hoc mihi subeundum fuit periculum. Saepe voluntatem coercere debui neque relinquere loco suo verba corrupta dubitavi, ne nimium a traditis literis et codicum auctoritate recedere videremur.

Quum autem id cavendum esset, ne qui hac nostra editione uterentur, ea pro Theophrasteis sumerent, quae nobis Theophrastea esse visa sunt, adieci huic praefationi conspectum lectionum variarum. Quo conspectu proposui omnes scripturas, quibus potissimum recensio nostra a recensione Schneideri et a scriptura Aldinae discrepat, ita ut ex eo et pleraeque lectiones Urbinatis et omnes emendationes meae cognosci possint, omisi vero eas omnes quarum caussae ex editione Schneideri atque e contextu eo quem Aldina praebet sine negotio repetantur.

Praeterea adieci indicem locupletissimum, quo et vocabula quibus Theophrastus usus est et eius graecitas compareant et res ab eo tractatae et nomina facile inveniantur. Divisionem capitum et paragraphorum eam, quam Schneider fecit, retinui, quamvis non ubique commoda sit, capitum numerum e veteribus editionibus in margine adnotavi. Uncis rotundis seclusi ea verba, quae spuria esse viderentur: quadratis ea quae sententiae complendae causa aut a Schneidero aut a me de coniectura adiecta sunt.

Signis usus sum in Conspectu scripturae his: U: codex Urbinas; M: codices Medicei; V: codex Vindobonensis; P: codex Parisiensis 2069; P2: codex Parisiensis 1823; A: editio Aldina princeps; Codd.: codices manuscripti omnes; Libri: codices manuscripti et editio princeps; Edd.: editiones Heinsii, Bodaei, Stackhousii et Schneideri. Schn. syll. significat Syllabum emendationum partim ex Urbinate haustarum, partim ex ingenio factarum, quem Schneider tomo editionis suae quinto proposuit.

Scribebam Vratislaviae, d. iv. Martii 1854. **Frid. Wimmer.**

CONSPÉCTUS SCRIPTURAE.

Hist. Lib. I. Cap. I. 1. τὰ ποῖα U; τὸ π. A. || 3. ὅμοιον ὄν; ὄν addidi in libris omissum. || βλάστησις Codd.; γένεσις A. || 5. δ' οἶον U; δὲ ἴδιον A. || ἀπλῶς — ἀφομοιοῖ U; nihil mutavi nisi τῷ γ' in τῷ γ'. || 6. διωρίσθω U; διαιρέσθω A. || 8. τῆς δ'; δ' adjeci. || 9. ἀπάντων τούτων; codd. post ἀπάντων A. post τούτων adjiciunt τε. || τὴν τροφήν Libri. || ἐφ' ἐν U solus, ceteri ὑφ' ἐν. Paullo mox ἐφ' ἐν correxi. || 10. καὶ ὅσα. Videtur οἶον ὅσα scribendum esse. — Cap. II. I. ξύλον, ὅσα conj.; ξύλα ἢ ὅσα A. || 3. γνωριμωτέρων U; γνωρίμων A. || 5. ἐν τι U; εἴ τι MP; ἔτι A. || ἄλλα δ' ἤδη cum U scripsi, ubi inter εἶδη et ἤδη scriptura ambigit; εἶδη habet A. || 6. ἔτι δὲ conj.; ἔχον A. || οἱ δ' ἐντεριώνην... καρδίαν omissa in ceteris praebuit U. — Cap. III. I. σαφέστεραν conj.; σαφέστερον A. || θάμνος — πήγανον scripsi e conj. U habet haec: φρύγανον δὲ τὸ ἀπὸ ῥίζης καὶ πολυστέλεχος καὶ πολύκλαδον οἶον καὶ γάμβρον καὶ πήγανον· θάμνος δὲ ἀπὸ ῥίζης πολύκλαδον οἶον βάτος παλιούρος· πόα. || 3. ἐλάας corr. cum Sch. ἐλάας scribente; ἐλάτας U. A. || 4. διαιρετέον εἶναι correxi; διαιρεῖν εἶναι U A. || καὶ ὀλιγοχροιότητι omissa in U A adjeci cum Sch. e versione Gazae. || 5. λέγομεν U; ἐλέγομεν A. || καὶ ἄγριον conj.; καὶ om. A. || 6. τοιαῦτα διαιρετέον conj.; τοῖς αὐτοῖς αἰρετέον A. — Cap. IV. 2. καὶ τὰς κατὰ τοὺς τόπους corr.; καὶ πάσας τοῖς τόποις A. Edd. || οὐδ' ὅλως conj.; ἐν τούτοις A. Edd. || 3. μυρικήν U; μυρρίνην A. — Cap. V. 1. ἔστι δὲ U; ἔτι δὲ M P A. || 2. ῥιζίφλοια dedi e conj. Stackh.; ῥιζίφλοια fere U et P.; ῥιζόφλοια A. || ἀνδράγλη corr.; ἀνδράγνη Libri. || 3. θάμνον conj.; σάμνον P2; βαλάνου A Edd. || τὰ γὰρ P; μὲν interserunt A Edd. || ὁμωνύμων corr.; ὁμοίως A Edd. || μύκητος. Videtur mihi ἀννήτου scribendum esse. || 4. πυκνότης assumsi e marg. P. Praeterea μαλακότης om. MA. sed habet U. || σχίζεται conj.; σμισθέντα Libri. || 5. εὐθραυστα marg. P; ἄθραυστα UPA; θραυστὰ Sch. — Cap. VI. 1. αὐτῆ de conj. Sch.; αὐτῆ UA; αὐτῆ MV. || 2. αὐταί A Edd.; αὐτοὶ UV. || τῆς ἐβένου corr.; δὴ πᾶσαι A Edd. || 5. κεράνιον conj.; γεράνειον Sch. de conj.; κράνιον Libri. || καθάπερ εἰκαζούσας His verbis, quae corrupta sunt, substituendum esse videtur γένος σιτώδες || 8. ἀλλ' ἄλλοῖον ἔχουσι de corr. Stackh.; ἀλλὰ λειὸν ἔχοντες MPV; ἄλλοῖον praebet marg. P. || αἰεὶ καὶ conj.; καὶ αἰεὶ A Edd. || 9. ἐγγεστοῖα λέγοντες corr.; εντεος

οισαλεγοντες U; ἐν τε ὅστοις ἀλέγοντες A Edd. || ἐπὶ — ἐστιν verba corrupta. || 10. καὶ αὐταί. A addit καὶ αὐτῶν || διαβῆναι corr.; διαθεῖναι libri; διᾶναι Edd. || 11. κρόκος καὶ A Edd.; καὶ omittant Codd. || στρέφοντες τὰς βάλους conj. Coraë; στρέφοντες βομοῦς Libri. — Cap. VII. 1. ταῦτα μεγάλα A. H.; cum Sch. ταῦτα seclusi. Mihī καὶ scribendum esse videtur. || αἱ ἀυξήσεις. αἱ adjeci cum Sch. || ὀπονοῦν. Videtur cum Gaza εἰς ὀπονοῦν scribendum esse. || καθάπερ — τινος. Haec verba ut e margine illata seclusi. || 2. ταῖς δόξαις de conj.; τοῖς φροτοῖς A Edd. || 3. Ἰριδος U; Ἰριος A Edd. || εἶ τι corr.; εἴ τις A Edd. — Cap. VIII. 1. ἐπὶ τῶν de conj. Coraë; ἡ τῶν UM; ἦττον in litura P; ἐκ τῶν marg. P; ἦττον A. || ἐπὶ τῶν corr.; εἶ τι ἐπὶ τῶν A Edd. || 3. αξιόζωτα corr.; ἀξιολογώτατα A Edd. || ἰσχυρόν Codd.; ἰσχυρότατον A Edd. || 4. ὅταν ἡ μὴ λυθῆ καὶ ἐκβιάζεται ἡ καὶ ἀποκοπῆ καὶ οἶον ἐπικανθεῖς πηρωθῆ de conj.; ἡ ὅταν ἡ μ. λ. κ. ε. καὶ ἡ ἀποκοπῆ κ. ο. ε. πυρωθῆ U. || 5. μήτω — προσρηξῆσθαι U, sed habet προσκνῆσθαι correctum; μήτ' ἀνὰ μέσον προσκνῆσθαι MA. || πάντως — γίνετα conj.; π. δ' ὁ π. τ. γ. — ἀπογηράσκων τῶν παχύτερων γίνετα A.; παχύτερον dat U., παχύτερος M. || 6. φοῖνιξ δὲ παραβλαστητικόν Haec verba seclusi quidem, forsitan autem scribendum γίνετα δὲ παραβλαστητικοῖς. || οὐλόγητας corr.; κοιλότητας A Edd. — Cap. IX. 1. ὡς εἰς U; ὡς om. A Edd. || μάλιστ' ἢ μόνον corr.; μάλιστα μόνον A. || ἀφιῆ corr.; ἀφίη P2; ἀφειη Libri. || 3. πίνυς ἀγρία Sch. de conj. Vocem ἀγρία post πρῖνος ponunt UPA. || ἀνδράγη conj.; ἀνδράγη P2 A. κόμαρος conj. Bod. Stackh.; σίναρος Codd.; οἶναρος A. || 6. πρωιβλαστῆ U; πρωῖ βλαστάνει A Edd.; πρόβλαστῆ P2. || 7. ἀνάσις conj. Sch. in syll.; ἀναςίς U; ἀνθησίς A Edd.; βλάστησίς Sch. ed. — Cap. X. 1. λεύκης — πρότωνος. Scribendum esse videtur λεύκης καὶ τοῦ κικλον τοῦ καὶ καλουμένου κρότωνος. || 2. ἦττον — κικτοῦ. Forsitan scribendum ἦττον λεῖτα ἐνίοτε καὶ τὰ ὑπτία. || 3. δι' ὧν U sine apostropho; διῶν A. || 4. ἀκανθόφυλλα corr.; σπανόφυλλα Libri; ἀνόφυλλα P2. || 5. οὐ ἐν conj.; ὄθεν A Edd. || ταῦτα μὲν ἀσγιστα U; τὰ μὲν εὔσγιστα A Edd.; τὰ μὲν σγιστά Sch. || τὰ δὲ σγιστά adjeci de corr. || 6. τὰ τῶν ἄλλων Rectius scriberes τινων ἄλλων. || ἀκανθῶν corr.; ἀκανθῶν A Edd.; ἀκανθῶν P2. || 7. ἐπὶ corr.; ἡ A Edd. || 8. τὰ πολύφυλλα ταξίφυλλα corr.; τὰ πλατύφυλλα ταξίφυλλα UVP; τ. πλατ. τὰ ξίφυλλα M.; τὰ πλατ. τὰ ὀξύφυλλα A. || τῶν ἄλλων ἦν. Nescio an horum verborum loco reponendum sit τῶν ποιωδῶν. || εἰ δὴ corr.; εἶδη Libri. || 10. τὰ δ' ἐκ σαρκός omissa in Libris adjeci marg. Basil.

|| ἄρων corr.; ἀρόων UP2A; ἀνθῶν Sch. || ἐξ ἰνός δὲ P2; ἐξ ὑγροῦ
 δὲ A Edd. o. — Cap. XI. 1. ἐκλειπόντων UP2; ἐκλειπόντων A Edd. ||
 2. μηχανικά· τὸ γὰρ corr.; μήκωνι· κατὰ γὰρ Libri. || μάραθρον U;
 μάραθρον A Edd. || 3. ἢ κελύφειν conj. Sch.; ἢ δὲ κύμασιν U; ἢ
 θέμασιν A. || ἐμπύρην μόνον ἢ πυρηνώδη γε conj. Sch.; ultima tria
 verba habet P quoque; ἐν πυρῆμι μόνον ἢ πυρηνώδει γε A. || κνηκώδη
 corr.; κνηκώδη U; κνηκώδη A Edd. || 4. στοιχηδὸν corr.; σχεδὸν A
 Edd. || ὡς περὶ σικῆς μηλέας U; ὡς περὶ σικῆς μηλέας Edd.; ὡς περὶ
 σικῆς μηλέας A. || 5. τὸ corr.; τῶ A Edd. || ἄξ conj. Sch.; σὰρξ
 UMA. || 6. πᾶσαι U; πᾶσι A Edd. — Cap. XII. 2. οὐδὲ σαφῆς U;
 οὐδ' ἐσαφῆς A Edd. || γὰρ μᾶλλον conj.; διὸ μ. A. || 3. καὶ τῶν φ.
 U; τῶν om. A Edd. || μᾶλλον ἢ om. Codd., habent A Edd. Scribendum
 esse censeo: εὐσσομότερα τὰ ἀνθή ἢ τὰ φύλλα. || ἰδιώτατον U;
 ἰδιώτατον A Edd. — Cap. XIII. 2. λειοῦ conj. Sch.; χειροῦ Libri.
 || 3. ἀποπίπτοντα U; διαπίπτοντα A Edd. || τῶν.. Lacunam indicavi.
 An αὐτῶν scribendum? || τινὰ conj. Sch.; τάχα A Edd. || ὁ ἄκαρος
 corr.; ὁ ἄκαρος UV; ὁ ἄκορος A; ἡ ἄκορα cum Sprengelio Sch. ||
 κνήκος corr.; κνήκος U; κνήκος A Edd. || ἀκανώδη corr.; ἀνθώδη A
 Edd. || ὅ τε σίκυος corr.; ὅπερ σίκυος Codd.; ὁ περὶ σίκυος A. || καρ-
 πῶν conj. Stackh.; ἄκρων A.; καρπῶν τῶν ἄκρων Sch. || 4. ἄγωνα
 corr.; ἀπλᾶ P2 A Edd. || ἐκ μέσου, ταῦτ' εἶναι UMPP2; ἐκ μέσου τοῦ
 εἶναι A. || ἀδυνατεῖ conj. Sch.; ἀδύνατον εἰ Libri. || μέγρι Codd.; μὴ
 μέγρι A; μὴν μέγρι Sch. || 5. κύτινος de conj. Scaligeri Edd.; κότινος
 Libri. Vitium in verbis ἕτεροι — μικρὸν sedet. || τῶ γένει τοιαῦτα UM;
 τ. γ. τοιαύτην PA; ὁμογενῆ τοιαύτην Sch. — Cap. XIV. 1. Vide ne
 scribendum sit τὰ τοιαῦτα πάντα· ἐκ δὲ τῶν νέων ἐὰν ἄρα τι συμβῆ
 κνήσαι καὶ ἀνθῆσαι· γίνεσθαι γὰρ καὶ τοῦτ' ἐνίοις.. || δύναται P2; δυ-
 νανται A Edd. || 2. ταύτη τε καὶ ἐκ conj.; ταύτης μὲν ἐκ Libri. || τὴν κε-
 ρωνίαν conj.; τῆς κερωνίας U et anteposito καὶ A. || 3. καὶ πῶς τὰ γε
 τοιαῦτα conj. Sch.; καὶ πῶν τὰ γε ταῦτα U; καὶ τὰ γε τοιαῦτα A Edd.
 Hist. Lib. II. Cap. I. 1. ἢ δὴ πρ. P; ἢδὴ πρ. U.; ἢδὴ πρ.
 MV; ἢ πρ. A. || 2. ἀπὸ τοῦ U; τοῦ om. A Edd. || ἄπιος καὶ U; καὶ
 om. A Edd. || εἶναι UP2; om. A Edd. || 4. καὶ χαρ. UP2.; καὶ ἀπὸ
 χαρ. A Edd. — Cap. II. 1. ἢ ὄλιξ U; καὶ ὄλιξ A Edd. || δακρυῶν
 UP2; δακρυῶν A Edd. || καὶ ἐπὶ conj.; καὶ ἀπὸ P2 A Edd. || ἰδίως
 — φρέσθαι U; καὶ φρέσθαι A; τὸ φρέσθαι MPV. Forsan scribendum
 ἰδίως δὲ ἀπὸ ὄλιξ ἐκφύεται. || 3. παραγίνεται conj.; φησὶν ἐστὶν U
 MIV; φασὶν ἐστὶν M2; ὡς φασὶν ἐστὶν A Edd. || καὶ φοῖνιξ P2; καὶ
 om. A Edd. || ὡς φασὶ — μολυεῖν. Conjicio locum sic restituendum esse

πλήν εἰ ἄρα ἐν Βαβυλῶνι καὶ ἀπὸ τῶν ῥάβδων φασὶ τινες μωσχεύειν. || ἐπὶ τῆς ὀφ. conj.; τὸ τῆς ὀφ. Libri. Vide ne scribendum sit οἶον αἰ καλούμεναι δρυῖται. || 4. ἢ ἐρινεὸς. Fortassis ἢ est delendum. || 5. φυτόνται corr.; φυτεύονται A; φύεται Sch. || τῷ σκληρῷ U; τῷ σκληρῷ MA. || 6. εἰ δὴ χεῖρω U; εἰ δ' ἢ χεῖω MV; εἰ δ' ἢ χεῖρων A. || 8. παρ' ἡμῶν Codd.; παρ' ἡμῖν A Edd. || τότῳ conj. Coraes; οὕτω UA; οὗτος corr.; αὐτὸς A Edd. || 9. τῇ τροφῇ corr.; τὴν τροφήν Libri. || οἷς U; οἶον A Edd. || ἀπαγορεύεται οἶον conj.; καὶ ἀπορῆ τε UV; καὶ ἀπορῆ τὰ M; καὶ ἀπορῆ τὰ A. || ἤδη δέ τινες P2; πλήν ἐκεῖνο δέ τινες A Edd. || ἀναφῦναι UMP2; ἀναφυῆναι A. || καὶ ἐπὶ UP2; καὶ πως A. || 10. ψυχρὸν UP; ψυχρῷ MV; ψυχρῶ A Edd. || 11. ὥστ' ἐὰν U; ὥστε ἂν A. || περικοπιεῖς conj.; περισκοπιεῖς U; περικοπιεῖς A. — Cap. III. 1. δ' οὖν U; δὲ καὶ A Edd. || μεταβάλλειν U; om. A Edd. || 2. ὑπολαμβάνουσιν U; λαμβάνουσιν A Edd. || οὐ μὴν ἀλλ' εἴπερ συμβαίνει U; ἀλλ' εἴπερ ἐν τῷ παντί A. || 3. καρπὸν UP; καρπῶν ὦ M; καρπὸν ὦν A. || ἐργῶν conj. Sch.; ἔργων P2A; κλάδων marg. U. || ἐοικότας corr.; οἰκειοῦται Codd.; οἰκείως A; οἰκείους Stackh. Sch. — Cap. IV. 2. ἀτεράμονα corr.; ἀτέραμνα A Edd. || 3. κατὰ τινὰ Edd.; τινὰ κατὰ Libri. Scribendum est δέ τι κατὰ || 4. ὡςπερ ὁ U; καὶ interserunt A Edd. || αὐτομάτην Codd.; αὐτομάτως A Edd. — Cap. V. 1. τὰ δὲ corr.; τὰ τε A Edd. || ὡς κάλλιστα conj.; ὡς τὰ χίστα U; ὡς τάχιστα MVA. || 2. ἢ κενώματος conj.; ἢ μὲν σώματος UM; μὲν σώματος PA; μὲν χώματος Edd. || εὐδιόδου corr.; ἢ καὶ τόπου A Edd. || 3. πρὸς βορρᾶ U; πρὸς βορρᾶν A Edd. || 4. τῆς — φυτεύειν conj.; ἢ τῆς ἐλαίας σχ. τό τε ξ. κ. κ. λ. ἐμβάλλοντα φ. MVP; ... ξύλον κάτωθεν ἐμβάλλοντα φυτεύειν U adscripto κλιθον in margine; verba σχίσαντα — φυτεύειν om. A. Vitium adhuc latei in voce ἐλαίας. || δὲ ἐλαίας MVP; δὲ καὶ τῆς ἐλαίας U. || ἄμμον P2; ἄμμον Libri ceteri. || 5. ἀρτιτελῆ corr.; ἀρτιτεων U; ἀρτιτέων MV; ἀρτιτεῶν P2; ἀρτιων A Edd. || 6. ἐλάαν corr. cum Bod. et Stackh.; ῥοιᾶν A. — Cap. VI. 1. δύο κάτω καὶ δύο ἄνωθεν U; δ. κ. κ. δ. ἄνω A; δ. κάτωθεν κ. δ. ἄνωθεν P2. || Pro ἐπιδοῦντες videtur ἐπιτιθέντες scribendum esse. || οὐκ corr.; οὐτ' P2 A Edd. || 2. τούτου corr.; τοῦτο A Edd. || δ' ἐνυγρον conj.; τὸν ὑγρὸν Codd.; τὸ ὑγρὸν A Edd. || ἀμώδη corr.; ἀμώδη P2A; ἀμώδη καὶ ἀμώδη auctore Gaza Stackh. Sch. Idem mox bis correxi. || ἐν ἢ γ' οἱ conj.; ἐν' Ἰνδοὶ U; ἢν Ἰνδοὶ MVA. || καταναλίσκεσθαι corr.; καταναλίσκειν A Edd. || 3. δεῖν corr.; δεῖ A Edd. || κατὰ τῆς Codd.; μετὰ τῆς A Edd. || 4. ὅτε U; om. A Edd. || ὀρθοφυῆ τ' ἢ

corr.; ὀρθοφυητ superscripto *αι* in fine U; ὀρθοφυῆται P2 A. || 5. διελυθῆναι conj.; ἐλυθῆναι A Edd. || 6. εὐθὺ μικρὸν U; εὐθὺ μακρὸν MV; εὐθύμακρον A. || ἐνίοτε καὶ ἐπὶ πόδα conj.; ἑπτα καὶ εὐπόδους Codd.; ἑπτα δὲ καὶ εὐπόδους A. || 9. καὶ διφυεῖς U; καὶ om. A. Edd. || πεντακέφαλον corr.; πεντεκέφαλον P; πεντεγέφαλον A Edd. || οὐκ ἄλογον γοῦν conj.; οὐ καλῶς γοῦν Libri; οὐκ ἄλογον δ' Sch. Sed vide ne εὐλογον γοῦν fuerit. — Cap. VII. 1. ἦπερ corr.; ὡςπερ A Edd. || χείρω U P2; χείρονα A Edd. || 2. γὰρ τῶν U; μὲν τ. A Edd. || In lacuna excedit nomen arboris. || ταύτη corr.; ταύτης A. Videtur praeterea ἀναγκαιότατον scribendum esse. || 3. οὔτοι δέ conj.; οἱ δέ A Edd. || 4. ταύτην εἶναι φησι P2; ταύτην οἶμαι φησι UM; οἶμαι ταύτην φασί A. || τὴν λοφούρων UP P2; λοφούρων supra scripto ὄνων M; ὄνω λοφούρων V; ὄνων A Edd. || 5. ἔνθα τούτου in ἐνιαχοῦ mutanda esse videntur. Nam libri omittunt δεῖ, quod editores adiecerunt. || δεῖν ὑποκομιεῖν οὐδ' ὄλωσ conj. Sch.; δεῖν ἢ ὑποκομιεῖν οὐδ' ὄλωσ Codd.; δ. ἢ ὑποκομιεῖν ἢ ὄλωσ A. || 6. ὅπως ἀνεώγη conj.; ὁ. ἂν ἔαῖ P2.; ὁ. ἂν ἔαγῃ A. || 7. περιορύξας — ἀπορρέον Codd.; τε om. A. Sed videtur τὸ πανταχόθεν ἀπορρέον scribendum esse. — Cap. VIII. 1. ἐπιερμαμένων ἐρινῶν corr.; ἐκεῖ κρημαννμένων A. || ψῆνες conj. R. Const. Sch.; σῆνες MVA et correctum U || διείρουσι conj.; πιαίνουσι A; περαίνουσι Sch. || αἱ γ. U; αἱ om. A Edd. || ψυχρότερα καὶ πλείω corr. Sch.; τεχρότερα καὶ πλείω U; τεχνοτέρα καὶ πλείων MVA. || 3. τοὺς — κυτάρους corr.; τοὺς — κυπαίρους U; τοὺς — κυπέρους MV; τὴν — κύπεριν A. || ἄττα· κνίπες ὅταν U; ἄττα· κνίπες· οἱ ὅταν A; ἄττα· οἱ δὲ κνίπες ὅταν Sch.

Hist. Lib. III. Inscriptio: περὶ ἀγρίων ἐνδρῶν τὸ γ U. || Cap. I. 1. ἢ ἀπὸ σπ. U; ἢ om. A Edd. || ἐκφύοιτο corr.; ἐπιφύοιτο Libri. || λαμβάνοιεν. Fortassis λαμβάνοι καὶ fuit. || τὴν ἄ. U; τὴν om. A. || καὶ φιλ. U; καὶ ἢ φιλ. MVA. || 5. Νέσος UA; νέος M. || τὰ τῶν π. corr.; τὴν τῶν π. MA. || ἢ δ' — ταυτό corr.; ἢ δ' ἐπ. τοῦτο δ' αὐ ἐποίει ταυτό Codd., voculae δ' αὐ in U punctis damnatae; ἢ δ' ἐπ. τοῦτ' αὐτὸ ἐποίει A. Rectius autem τοῦτο δοκεῖ ποιεῖν ταυτό scriberetur. || 6. κινουμένης U; κινουμένοις A. || τοσοῦτοι corr.; τοιοῦτοι A Edd. — Cap. II. 1. ἀλλὰ γε τὰ ὁμογενῆ corr.; τὰ ἀλλὰ καὶ τὰ ὁμοιογενῆ Libri. || 2. τιθασεῖαν conj.; τιθάσιον UMA. || 3. οὐλότερα conj.; ὀρθότερα A; σκολιώτερα cum R. Const. Sch. || 4. ἔτι τε Codd.; ἔτι δέ A Edd. || ἢ καὶ ἄ. Codd.; εἴτε κ. ἄ. A Edd. || ληπτίος P; ληπτίον A Edd. || 4. καὶ μ. U; καὶ om. A Edd. et sic quoque mox. —

Cap. III. 1. τὴν U. corr.; τε M. P2 A Edd. || σφένδαμνος in libris omissum supplevi cum Palmer. Ex. p. 587. Scriptura nostra a Sch. profecta. Libri ὀξυάκαρτα ἀκανθος dant. || δ' ἄλλως conj. Sch.; δ' ὡς Codd.; δ' αὐ A. || 2. τῆ τῶν UP2; τῆ om. A Edd. || πεδίοις U; πεδεινοίς A Edd. || καὶ ὄξ. U; καὶ om. A Edd. || 3. ταῦτ' αὐ τινα conj.; ταῦτα αὐτῶν A Edd. || καὶ δρυός. Ex Hist. 1, 9, 3 videtur καὶ τῆς ἐν Συβάρει δρυός scribendum esse. || 4. ἐνιοὶ δὲ U; δὲ om. A Edd. || κινδρῶ Codd; κεδρῶ A Edd. || πραισίαν de corr. Meursii Creta p. 107.; τιρασίαν libri; ταρασίαν conj. Sch. || 7. οὐδ' U; οὐκ A. || οὐ δύν. Codd.; μὴ δυν. A Edd. || ὅμοιον corr.; ὁμοίαν UA. || 8. δ' οὐν conj.; σχεδὸν libri. — Cap. IV. 2. ἀκτέος Vox sine dubio vitiosa. Sic MVA; κτεος cum α superscripto U; ἀκτῆ Sch. An κόντινος verum est? || τὰ — ἀλσώδη corr.; τὰ ἀκ. τὰ δοκ. κ. ἀ. Codd.; τὰ ἀκ. τὰ δ. ἀλσ. A. || ἄλλα ὡς περ ἐπισταμένου corr.; ἄλλως περ' ἐνιστ. U; ἄλλως περιεπισταμένου MA. || 3. δὲ καὶ ἐπὶ U; καὶ om. A. || 4. ἡ μῆλεα U; ἡ om. A Edd. || ὄψια. Scribendum haud dubie ἡ ὄψια. || ὕστερον. Adjiunt A et versio Gazae ἀνθοῦντι, quod omisi. || 5. ἐλ. δὲ corr.; ἐλ. γαρ A Edd. Verba, quae sequuntur, καὶ τῆς — καλὸν ab hoc loco aliena e glossa in contextum venisse videntur. || Voces μὲν et παραλλαγὴν omissas in A Edd. praebet U. || 6. δὲ γε καὶ U; γε om. A Edd. || ὀψίκαρπα U; -πον A Edd. || ὀψιάτερα τετραγωνία conj. Sch.; ὀψίστερα γωνία U; ὀψίτερα γωνία MV; ὀψιάστερα γωνία P; ὀψιέστερα γωνία A. — Cap. V. 2. ἔγγλωρος conj. Coraes; εὔγλωρος A Edd. || ἀυξάνονται Codd.; ἀυξάνεται A Edd. || παρελθουσῶν U; ἐλθουσῶν A Edd. || 4. οὐν U; om. A Edd. || ἐνδηλοι MV; ἐνδηλα U; εὔδηλοι A Edd. || 5. ἐπιβλαστήσεις corr.; ἐκβλαστήσεις A Edd. || τῆ δ' ὅη ἐστὶ conj.; τῆ δ' ἰδιότητι A. || λιπαρά τις conj.; αἱ παρὰ τῆς U; αἱ παρ' αὐτῆς A. || φύει conj.; φύεται A Edd. || ἡλίκων Codd.; ἡλίκος A Edd. || τὰ φολ. conj.; τὰ δὲ φολ. A. || καὶ ἦν τὰ conj.; καὶ κατὰ A. — Cap. VI. 2. τόπους τῶν βλαστῶν conj.; τρόπους καὶ βλαστούς U; τρόπους καὶ τοὺς βλαστούς MVP; καρπούς καὶ τοὺς βλαστούς A Edd. || σχίσις γίνεται κατὰ conj.; σχίζεται τὰ ἴσα καὶ UA. || κατὰ π. U; μετὰ π. A Edd. || οἶον κοτίνου καὶ ἄλλων U; om. A Edd.; οἶον solum dant MV. Loco ἄλλων videtur ἐλάας scribendum esse || 4. φνόμενα ἐν conj.; ἐν om. Libri; ἐν ἀργῶ φνόμενα τῆ γῆ Sch. || 5. βαθυρορξότερον corr.; -ότατον Libri. || καὶ ὀλίγας corr.; κατ' ὀλίγον Libri. || ὀμαλεῖς conj. Sch.; μαλιας Codd.; μελλίος A. — Cap. VII. 1. ὀμαλὸν conj. Scalig.; ὅμοιον A Edd. || ἱκανὸν ἴστω πλοίου conj.; ἡ καὶ ἡλίκων πλείον A; -πλοῖον U. || 2. οἶον ἂν conj.; οἶον ἐάν

A Edd. || ταυτῶ U; αὐτῶ A Edd. || κατάλοιπον cum Sch. dant PP2. || 3. ἀλλά τοι conj.; ἀλλά καὶ A Edd. || 4. παρὰ corr.; φέροι A. || πυρῆ-
νος ἐλάας ἰσοφνές conj.; πυρῆνος ἐλάας εἰρουφνῆν Codd.; πυρῆνα
ἐλάας εἰρουφνῆν A. || περί πυρῆνίου σκληρότητα U; π. π. σκληρότε-
ρον M; περιπυρῆνίου σκληρότερον VA. || 5. παραφύει U; φύει A Edd.
|| ἐνδοτέρω τῆς τῶν βαβδῶν μασχαλίδος dedi de conj. Rob. Constantini;
δ' ἐντεριώνης τῶν ῥοπῶν μασχαλίδας UA. || σπανιαιτέρον MV; σπανι-
αίστερον A. || μύας libri; μνίας Edd. || ἴσχει U; ἔχει A Edd. —
Cap. VIII. 1. λεπτόν adjecit Sch. de conj. || δρυὸς δὴ U; δ. δὲ A Edd.
|| γλυκείας φερ. libri; γλυκείας βαλάνους φερ. Edd. || εὐθύφλοιον
Codd. o.; εὐφλοιον A Edd. || 3. ἐνίστε corr.; ἐνιαι A Edd. || 4. τοῖς
U; ἐν τοῖς A Edd. || βραχίαν U; πολυμάσχαλον A Edd. || ἦττον ἔτι
U; ἦ ἔστι A. || 6. τραχὺ καὶ τετραπηχναῖον corr.; βραχὺ UP; βράγ-
χιον A. Dein γὰρ πεχηναῖον A Edd.; ταρπηχναῖον P2 || ὄζων UP2;
ὄζων ἔχει A Edd. || 7. ταύτην δὲ U; τ. γὰρ A Edd. — Cap. IX. 1. τὸ
φύλλον corr.; τὸ ξύλον Codd.; ξύλον A. || γνώριμα corr.; γνώριμος
UA. || 2. ἔτι δὲ U; ἔστι δὲ A Edd. || 4. ἐμπερεστάτον U; ἐμφανεστέ-
ρον A. || ταυτὸ corr.; αὐτὸ A. || πίτταν ἐμπερεστέραν τῆς πεύκης U;
πίτταν ἀν ἐμπερεστέραν τῆς πεύκης A. E Dalecamp. conj. dederat
Sch. πίτταν ἐμφανεστέραν τῆς πίττος. || 5. καὶ διαφ. Codd.; καὶ om.
A Edd. || δὲ τὸν U; δὲ καὶ τὸν A Edd. || ἐν Λέσβῳ corr.; εἰς Λέσβον
A Edd. || 6. παχύτερον corr.; πλατύτερον A Edd. || ἔχει — ἔλαττον.
In his verbis vitiosus indicavi lacunam. Forsan scribendum ἔχει δὲ
πετρογοειδῆ φυτεῖαν ἢ ἐλάτη. || 7. μᾶλλον δὲ conj.; μᾶλλον ἢ A. || τὰ
τε τῶν U; τε τῶν MV; τὰ τῶν A Edd. || 8. εἶναι γὰρ A Edd.; ἀγαθὰ
γὰρ Codd. Videtur ginesθαι γὰρ fuisse. || ἔτι τὴν U; τὴν om. A Edd.
— Cap. X. 1. παρόμοιον; τε addunt A Edd. || παχύν, φύλλον δ'
ἀσχιδές e conj. R. Const.; παχύφυλλον δυσχιδές A; -δισχιδές UP;
-δισχιδέν MV. || βάθος Codd.; βάθος A Edd. || ἀνακάνθῳ conj.;
οὐκ ἀνακάνθῳ U; οὐκ ἐν ἀκάνθῳ MVA. || ἢ καὶ corr.; τε καὶ A;
2. τὸ δὲ ξ. U; καὶ τὸ ξ. A Edd. || δὲ καὶ U; καὶ om. A. || 3. ἢ ὄστρ.
U; ὁ ὄστρ. A; articulum om. MVP. || ὁμοφνές UP; ὁμοφνέα A. || τῶ
σχήματι Codd.; τοῖς σχήμασι A Edd. || οἰκίαν UMVP2; οἰκίας P Edd.;
οἰκείας A. || ἂν ἢ corr.; ἐὰν ἢ P2 A Edd. || 5. κατὰ — τὸ — μακρό-
τερον Paullum mutavi scripturam Aldinae, quae καὶ τὸ — καὶ εἰς
ὄξυτ. — μακροτέραν exhibet. — Cap. XI. 1. προσαγορεύουσι corr.;
προσαγορεύεται A Edd. || ζυγίαν Codd.; ζυγία A Edd. || 2. σφένδα-
μνον Lacunam equidem indicavi. || 3. ἀνουλότερον conj. Sch.; οὐλό-
τερον A Edd. || εἴποι τις — συζυγίῳν sic U, cuius in scriptura nihil

nisi ἵνα in ἵνα mutavi. A dat τις ἄφυλλον — φυλλοφορεῖν — οἶον
κατὰ γόνου συζυγίαν — δὲ καθ' — δ' ἰσχυρῶν. || 3. καπυρὸν U; καί
πυρὸν A. || 4. στιφρότερα dedi de conj. Dalecampii; στριφνότερα A
Edd. || βαθυάγη conj. Sch. in Syll.; βαθυάγη U; βαθύ MV; βαθύ-
σκια A. || βουμέλιον corr.; βουμελίαν Libri. || βουμέλιος Codd.; βου-
μελία A. || 5. τὰ ἄλλα UM; καὶ τὰλλα A. — Cap. XII. 1. ὡςπερ U;
ὡς A. || ὁμοίως U; ὁμοίους A. || 2. ἔχει U; ἔχειν A. || ἔφνδρα U; ἔνν-
δρα A. || μόνον om. A, adjeci cum Sch. e conj. R. Constantini. || 3.
φουινκῆν Edd.; φουινκῆν A; φουινκῆν UM. Videtur φουινκῆν ut
9, 2, 3 scribendum esse. || παρασημασία κέδρον conj.; παρασήμωσ
τὴν κέδρον U; παρασήμωσ τὸν κέδρον M; παρασήμωσ κέδρον A. ||
μᾶλλον — πυκνῆν Haec verba, ab editoribus pro ingenio mutata
sic corrigenda esse videntur: μήτραν δ' ἢ μὲν ἀρκενθος ἔχει μικρὰν
καὶ μαλακῆν. || 4. ἔχει corr.; ἔχειν Sch.; ἐδόκει A. || ἀμφοτέραι corr.;
ἀμφοτέρας U; ἀμφοτέρους A. || 5. ἐλάττω τέ τι conj.; ἐ. εἰσι UA. ||
ἐκείνα corr.; ἐκείνα A. || ἐγγλωρότερον U; ἐγγλωρον A Edd. || τὸ μὲν
— ἐργωνοειδές. Verba τὸ δ' ἐπὶ — ἐργωνοειδές solus dedit U, omissa
in ceteris. Lacuna sic suppleri posse videtur: τὸ μὲν ἐπὶ τῶν νέων
περιφερέσ τὸ σχῆμα πολυσχιδές δὲ καὶ ἐν ἄκρῳ σικνωειδές. || 6. δ'
οἰῶν MVP; δ' οἰῆς U; δ' οὐῶν A. || φύλλα — κατὰ corr.; φύλλον
— τὸ μὲν Libri. || καὶ μακρ. — νεώτερα Haec verba omissa in MVA
addit U. — Cap. XIII. 1. πλατύτερον. Forsan ex Athenaeo 2. p. 50
παχύτερον scribendum est. || φλοιὸν U; φλοιοῦ A. || ὡςπερ U; ὡς A
Edd. || 2. δ' ἀύξανόμενον corr.; ἀύξανόμενους MV; δ' ἀύξανόμε-
νους A. || 3. δ' ἐπιστροφή U; δὲ στροφή A Edd. || ἔφνδρα U; ἔννδρα
A Edd. || 4. καπυρὸς conj. Sch.; καὶ ποσ.: ρος U; καὶ πυρρὸς V;
καὶ πυρορὸς M; καὶ πυρὸς A. || 6. καταπεπαινώμενος corr.; καὶ πε-
παινώμενος V A Edd. || ἢ — κεφαλᾶς conj.; καὶ τὰς χεῖρας τελείους
ἀναβλάσκει δὲ καὶ τὰς κεφ. U; - δὲ τελείους ἀναβλαστει MVA. Conji-
ciebam olim scribendum esse τῇ ὄψει ἔχει ἢ τὰς χεῖρας οἱ τελειούμενοι
βάπτονται καὶ τὰς κεφαλᾶς. || 7. κηρυωτέρας corr. cum Sch.; καὶ
πυρωτέρας U; καὶ πυροτέρας MVA. || ἔνιον Codd.; ἴδιον A. —
Cap. XIV. 1. δὲ τῆς U; δὲ καὶ τῆς A Edd. || καὶ οὐ λείον. Fortasse
κατὰ τὸ ὕπτιον scribendum est. || 2. πολὺ καὶ μανότερον U; cett. om.
|| 3. ἄκαρπον δέ· μονογενές δὲ καὶ UM; εὐκαρπον δὲ μονογενές καὶ
A. || 4. περσικῆ U; om. A Edd. — Cap. XV. 1. ἢ τῶν corr.; ἢ om.
A Edd. || ὀρείοις conj.; φοραῖς A Edd. || μακραις U; μικραις A Edd.
|| δ' αἰεὶ U; δὲ καὶ εἰ P; δὲ καὶ αἰεὶ A. || 2. γ' ἐν corr.; δ' ἐν A
Edd. || λείον conj.; πλέον Libri; πλὴν Edd. || ἦ U; ἦ A Edd. || 4. ἐγ-

γωνιώτερον U; ἀγωνιώτερον A Edd. || ἅπαν ἅμα conj.; ἅμα ἅπαν A. — Cap. XVI. 3. μὲν καὶ U; μὲν om. A. || φανερωτέραν corr.; -τερον A Edd. || 4. σχεδόν U; om. A. — Cap. XVII. 1. ἀφαιρεῖν conj. Coraas; διαιρεῖν P2 A Edd. || 3. κολοιτίαν U; κολουτέαν A Edd. || ἔκ τε τῆς ῥάχως conj.; καὶ ταῖς ῥίζαις A. || ἐνίστε U; ἐνίσχει A Edd. || 5. ἀνθος Codd.; ὡς ἀνθος A. — Cap. XVIII. 1. καὶ οἴσου corr.; καὶ ἴσου A; καὶ ἴσου καὶ οἴτου MVP; καὶ οἴσου καὶ οἴτου U. || 5. βοτρυνῶδες corr.; βοτρυνηδόν U; βοτρυνδόν A Edd. || ἀνακάμπτεισθαι Codd.; ἀνασκάπτεισθαι A Edd. || 6. εἶδη δὲ καὶ U; καὶ om. A; ἤδη δὲ καὶ MV. || καθαπερεὶ U; καθάπερ εἰς A Edd. || ἀχαρνικόν Post hanc v. addit A ἀρδενόμενον. || 7. ἡ δὲ ἔλιξ U; ἤδη δὲ ἔλ. MV; ἡ δὲ δὴ ἔλ. A. || ἀλλὰ τὴν — τελειομένην U; ἀλλὰ τῇ — τελειομένην MVA. || ταξοφυλλότερα conj.; μακροφυλλότερα A Edd.; τακτοφυλλότερα conj. R. Const. || τὰ τῆς λευκῆς. τὰ adjeci de conj., τῆς λευκῆς omissa in A Edd. praebuit U. || ἡ ἑτέρα U; om. A Edd. || κατακεκαμμένη corr.; scil. -καμμένους Sch. de corr.; κατακεκαμμένη UA. || καὶ ὁ Codd.; ὁ καὶ A Edd. || σπερμουῖσθαι Codd.; σπερμουῖγει A. || 9. εἶναι corr.; αἰεὶ UM; αἰεὶ A. || 10. ἀποκοπῇ U; ὑποκοπῇ A. || 11. πρόσφυσιν ὀτηρόν· πρόσφυσιν ὀτηρόν scripto ν super medio ν et correcto o medio ita ut α fuisse videatur U; πρόσφυσιν ὀτηρόν A Edd. Quod in editione n.e.a dedi πρόσφυσιν τυληρόν, id nunc improbo. || τοῦ κανλοῦ τὰ γόνατα conj. Sch.; τὸν κανλὸν τὸν ἄτονον A Edd. || 12. παραθρινακίζει δὲ; παραθρινακίζει δὲ P; παραθρινακίζει δὲ P2; παραγγίζει δὲ παραθρινακίζει δὲ U; παραγγίζει δὲ παραθρινακίζει δὲ MV; παρεγγύζει δὲ A. Mira varietas. Verba sequentia quoque vitiosa. || 13. αὐτῶ corr. Sch.; αὐτῶν U; αὐτῇ MV; αὐτῆς A Edd.

Hist. Lib. IV. Cap. I. 1. καὶ γὰρ U; καὶ πρὸς A. || προσείλοισ U; προσήλοισ A. || 2. προσείλων Post h. v. A addit ἀλλὰ, unde excidisse nonnulla suspiceris. || 3. μᾶλλον A Edd.; οὐ μᾶλλον Codd. Forsan πολὺ μᾶλλον fuit. || ὅθεν U; ὅν MV; ἄπερ P; οὐπερ A || 4 ἡμέρων A Edd.; ἐξημέρων U; ἐξ ἡμέρων MV. Videtur ἐξημερωμένων scribendum esse. || οὐλότερα corr.; ὑλότερα U; καλλιώτερα MV; καλλίως φέροι A Edd. || τὰ δὲ μανὰ addidi e conj. || 5. ὅλως οὐ φνόμενα τὰ δὲ φνόμενα μὲν dedi fere cum Sch., qui altero loco φντενόμενα scripsit; ὅλως οὐ φντενόμενα U; ὅλως φντενόμενα MVPA. — Cap. II. 1. παρόμοιον U; ὅμοιον A. || μὴ ἐπικνισθέντα UP2; ἐπικνισθέντας MV; ἀν μὴ ἐπικνισθῆ A Edd. || καὶ ἄλλα Codd.; om. A. || καὶ ἐκ UA; καὶ om. MVP Sch. || 2. εὐθύς γλωρόν ἐστι conj.; ἐστὶν εὐθύς γ. A Edd. ||

ἐμβύθιον conj.; εἰς βύθον Libri. || 3. πρὸς ᾧ γε corr.; πρόσω δὲ Libri. ||
 4. ἐν Συρίᾳ U; περὶ Συρίαν A || ἔκλευκον U; λευκὸν A. || 5. ὄραν
 Post h. v. addunt πεπαίνει A Edd. || 6. μυρρίνης MVPA Edd.; μυρρίκης
 U Sch. syll. Wimm. ed. 1842. || εὐπαχῆς corr.; εὐπαθῆς U Sch. syll.
 Wimm. ed. 1842; ἀπαθῆς A. || εὐφνῆς U Stackh. de suo; ἀφνῆς
 MVA.; εὐθυφνῆς Sch. || 7. σφόδρα U; om. A Edd. || χαῦνον conj.
 Sch.; χλωρὸν A Edd. || ἐπί — καὶ U; om. ceteri. || λευκῆ U; om.
 ceteri. || 9. σπανίους corr.; σπανίως A Edd. || φύσει U; τῇ φύσει A
 Edd. || 10. τοῦ καρποῦ om. Libri. || ἔχοντα πυρήνια Codd.; ἔχον τὸν
 π. A Edd. || 11. ὅσα γ' ἂν δένδρα corr.; ὡς ἀνάδενδρα U; ὅσ' ἂν εἰ
 δ. M; ὡσάν εἰ δ. VA.; ὅσ' ἂν ἡ δ. St. Sch. Wimm. || τὰ γ' ἐπιφανέ-
 στατα U; τὰ γὰρ ἐπιφανέστερα MVA. — Cap. III. 1. καὶ ἐλαία
 τε corr.; καὶ ἐλαία τε U; καὶ ἐλαία τε MV; ἐλαίαι τε A. || ἔτι corr.;
 ἐπεὶ UA Edd. || κόρρον πολὺν U; κόπρον πολὺν MV; κόπρον πολ-
 λὴν A || 2. τραφήναι omissum in cett. dat U in lacuna superscriptum. ||
 ἐπιλιπόντων P2; ὑπολειπόντων U; ἀπολειπόντων A Edd. || ἐπίκειται
 U; ἀπόκειται A. || οὐθέν γε μέρος U; γε om. MV; ἐνταῦθα μόνον A
 Edd. || 4. κάλλιον UP2; κάλλιστον A Edd. || 5. ἀλλὰ — γλυκὺ U; om.
 cett. || τὸ δὲ τῶν ἄλλων U; τὰ δὲ τῶν A. Edd. || 7. πίπτειν U; om.
 cett. || ταῦτα U; om. cett. — Cap. IV. 1. ἐλαίαν conj. Sprengelii; ἐλά-
 ττην A Edd. o. || κιστὸν ἐν τῷ corr.; καὶ τὴν ἐν τῷ Codd.; καὶ τῷ
 A || ἐξ Ἰνδίας λέγεται conj.; ἀπ' ἐξοδίας ποτὲ UVM; ἐξ ἰνδίας ποτὲ
 A || κιστῶ εἶναι conj.; εἶτα μῆναι U; εἶτα μὴ εἶναι MVPA. || 2. τις
 πεπωκώς scripsi ex Athenaeo 3. p. 72.; τις om. Codd.; πεπωκώτις A. ||
 [θανάσιμον — φάρμακον] Haec verba cum Sch. adjeci ex Athenaeo. ||
 4. δρύφρακτον Codd.; δρύφρακτον A. Edd. || οὐ δὴ corr.; αἷς δὴ
 Libri. || καὶ ἀφυλλοὶ de conj. Dalecampii; καὶ δίφυλλοι UVA; δίφυλ-
 λοι M. || καὶ τὸ δ. U; καὶ om. cett. || 5. μὴ ἀπεχόμενοι P; μὴ ἀπεχό-
 μενοι UMV margo P; ἀπεχόμενοι A. || ἐμποιεῖ U; ποιεῖ A. || 6. θη-
 σαυροζόμενον corr.; -μένην Libri. || 7. κρείττω corr.; κρείττων A.
 Edd. || 10. μάλιστα U; μᾶλλον A. || 11. καὶ σχεδὸν U; καὶ om. A.
 Dein δὲ quod A habet omisi et post μορφή interpunxi. || 12. Ἡρα-
 κλέους U; ἡρακλέα MVA. || 13. ἕτερον P; ἕτερον A Edd. || προσραί-
 νει praebuilt U, ubi lacuna in MVA; προσραίνου P2. — Cap. V. 1. ζη-
 τεῖ corr.; ἐξήτει Libri. || 2. καὶ αὐταὶ U; καὶ om. A Edd. || 3. αὐταὶ
 corr.; αἱ Codd.; αἶ A. — Cap. VI. 1. ἔγγαια U; ἄγγαια MV; ἔγγαια
 A. || δὲ καὶ UA; καὶ om. MV. || 2. πᾶσιν — δὲ. Haec verba omissa
 in ceteris praebuilt U. || 3. καὶ τῶν U; καὶ ἐπὶ τῶν A. || 4. Ἡρακλέους
 UP2; ἡρακλείας A Edd. || ἅμα U; om. cett. || 6. καὶ μακρὰν PMV Sch.;

om. A; *καρτεράν* U, quod mihi nunc restituendum esse videtur. || 7. *λοπάδες* Codd.; *λεπάδες* A. || *πολύ* — *πέφυκε* conj.; *παχύ* — *πολύ* δὲ A. || *αὐτῶ* corr.; *αὐτοῖς* A. || 8. *γ' ὄλω* corr.; *ὄλων* A; *γε ὄλων* U || 10. *ὀλιγαγοῦ* U MV marg. P; *ἐνιαγοῦ* PA Edd. || *τό γε* U; *τῶ γε* A Edd. — Cap. VII. *τῆ Ἀρ.* U; *τῆ* om. A. || 3. *οὐ μὲν* U; *μὲν* om. MVPA. || *δέ τι* U; *τι* om. A. || *παλιν* U; *πλήν* A. || 5. *κατὰ τὴν* U; *τὴν* om. A; *κατὰ τὴν* om. P. || 6. *δέ τινες* U; *γάρ τ.* A. || *ὅτι* U; om. MV; *ὡς* A. || *ἔλκουσιν* U; *ἔλκονται* A. || *φαινόμενα τα δ' ἐν* conj.; *φρόμενα δ' ἐν* MVA.; *φρονόμενα* habet U. || 7. *ἀραβίῳ* Codd.; *ἀραβικῷ* A Edd. || *παρόμοιον* U; *ὅμοιον* A. || *ἐξείρειν* corr.; *ἐξαιείρειν* P2; *ἐξάειρειν* A. || 8. *οὐ φυλλοροοῦσας* corr.; *αἰ φυλλοροοῦσιν* A. — Cap. VIII. 2. *ὡς γε* U; *ὥστε* A || 3. *ἠλίκον* et *χειρὸς* U, om. cett. || *ἀχρεῖον* U; *ἀχρεῖαν* A. || 4. *ταύτας* U; *τοιαύτας* A. || 6. *αὐτῶν πλείω* U; *αὐτῶν τὰ πλείω* A. Locus medelam expectat. || *ὧν ἴσα* conj.; *ὧν καὶ* A. || 8. *ὁ πολὺς* U; *καὶ π.* A. || *αὐτοῦ πέττεται τελείως καὶ τελοκαρπεῖ* conj.; *αὐτὴ πέττει καὶ τελειοῖ καὶ τελοκαρπεῖ* A.; *-πέττει καὶ τελοκαρπεῖ* Athenae. l. 1. || *τοῦ κρίνου* U; *τῶν κρίνων* A. || 10. *ὀφίας* conj.; *ὄρας* Libri. || *φανερὸν ὄν* conj.; *ὄν* om. Libri. || 11. *πίσαντες* Codd., Salmas. conj.; *ὀπήσαντες* A Edd. || 13. *εὐ σίτου ἄλλο* conj.; *εὐσιτοῦντα* A. || 14. *εἰς γῆν* conj.; *τὴν γῆν* A. — Cap. IX. 1. *νεύων* U; *νεύον* M; *νεύει* A. || 2. *ἔχει* — *κανλοῦ* U; om. cett. || 3. *τάλλα τὸ* U; *τῶν ἄλλων* A. — Cap. X. 1. *καὶ ταῦτα κατὰ τοὺς τόπους* U; *καὶ κατὰ τόπους* A. || *πρὸς* — *εἰρημένα* corr.; *κοινότητα προσειρημένα* A. || *δ' οὖν* Codd.; *δ'* om. A Edd. || *μῆνανθος* U; *μὴν ἄνθος* MV; *μὴν μίνανθος* A. || 3. *μακρὸν* U; *μικρὸν* A Edd. || 5. *ἐν ᾧ* — *κανλὸς* conj.; *ἀφ' οὗ ὁ κανλὸς ἐν ᾧ καὶ ὁ βλαστὸς* A Edd. || 6. *κεάνωτος* Codd. sine accentu; *κεάνωτος* A et cum articulo Edd. || *ἐπὶ πλείων* — *εἴρηται* U; *διὰ τὴν ὁμοιότητα πλείω εἴρηται* A Edd. || *κεφαλῆς ὕδωρ* corr.; *κεφαλὴν ὕδωρ* Edd.; *κεφαλὴν ὕλην* Libri. — Cap. XI. 3. *ἐμμένη* U; *διεμμένη* A. || *δύ' ἔτη* conj.; *διετῆ* Libri. || *αὐξάνεσθαι* — *μῆκος* et *mox δὲ solus dat* U. || *εἶναι* adjeci de conj. || 5. *καὶ ἡ τομὴ* U; *καὶ* om. cett. || *ὡςπερὶ* conj.; *ὡςπερὶ* U; *ὡς περὶ* MVA. || *ἴσχειν* Codd.; *ἔχειν* A Edd. || 6. *ἴσχειν* conj. Sch. syll.; *ἴσχει* Codd.; *ἔχει* A. || 8. *μὲν Πελ.* U; *μὲν* om. cett. || *γίνεσθαι* alterum adj. Sch., *mox καὶ ego de conj.* || 12. *δε δεῖ τοῦτο* conj.; *δὲ τοῦτο* Libri. || 13. *καλεῖται δὲ* — *ἄσρηον στερεὸς*. Haec viginti tria verba praebuit U. — Cap. XII. 2. *γ' ἦν ἰδεῖν* corr.; *ἐν εἰδεῖν* U; *ἐν γε ἰδεῖν* MVP; *ἐνιδεῖν* A Edd. || *δὲ ὅπως* U; *γὰρ ὅλ.* A. || *ὄξω* *εἰ* U; *φ.* *εἰ* MV; *φ.* *ἦ* P; *φ.* *εἶναι* A. || 4. *εἰ δὲ* Codd.; *ἦδη δὲ* A. || *σχεδὸν* U; *δὲ σχεδὸν* A || *τὰ δὲ μέγιστα* U; *τὸ δὲ*

μέγιστον A. || μεγάλα Codd.; μεγάλας A Edd. || συνίσταται corr. Sch. syll.; συνίστασθαι A. || αὐταῖς P; αὐτοῖς A Edd. — Cap. XIII. 1. τῶν ἐνύδρ. U; τῶν μὲν ἐνύδρ. A Edd. || ἑκαστον UM; ἑκαστα A. || καὶ τὰ ἀντ. corr.; κατὰ ἀντ. Codd.; τὰ ἀντ. A. || ἰσχυρότερα P; -ώτερα A. || 2. καὶ τὰ τοι. U; καὶ om. celt. || 3. ἀναθεραπένοι corr.; -εύει A. Edd. || ἢ εἰ καὶ ὄλως corr.; ἂ εἰ καὶ καλῶς U; αἰ καὶ καλῶς MV; καὶ εἰ καλῶς A. || 4. ἐκ τῶν αὐτῶν corr.; ἐξ αὐτῶν A Edd. || ἴσως· εἰκὸς γὰρ μένειν τὰς ἴξας conj.; ἴσως δικαιοτατη συγκρίσεις- U; ἴσως δικαιοτάτη συγκρίσεις- MVA; ἴσως δοιοῖη εἶναι ἡ συγκρίσεις conj. Sch. syll. || ἐὰν μὲνη A; ἐὰν μὴ μὲνη m. Bas. Sch. || 5. τῆς γ' ἐλάας conj.; τῆς γε μιᾶς A. || καθ' ὃ τοῦ στελέχους δεῖ τὸν ὄγκον conj.; καθ' ὃν στέλεχος ἦδη τὴν ἀρχὴν A; ubi εἰ δεῖ ex U et εἶδει ex M adnotatum. || ὡς παραιρουμένων U; ὡς περ αἶρ. M.; ὡς περ αἶρ. A Edd. || 6. παρασκάπτει UP2; κατασκάπτει A Edd. || ταῦτά corr. Stackh.; ταῦτα A Edd. — Cap. XIV. 2. κατὰ γένη corr.; καὶ τὰ γ. Codd.; καὶ κατὰ γ. A Edd. || δὴ τό τε corr.; καὶ τότε Codd.; οἶον τότε A. || ὀπώδη Libri; εὐώδη Edd. || 4. ἐμφυτευθῶσιν corr. Sch. syll.; ἐνι φντ. Codd.; ἐνια φντ. A Edd. || 5. τριγμὸν U; τρισμὸν A Edd. || καὶ — ἴξας solus praebet U. || 6. ἡνὰς U; ἡνὰς A Edd. || 7. εὐχειρότατον corr. auctore Lobeck Paral. p. 38.; εὐχειρότατον A Edd. || 8. ὄλων conj.; τινων P2 A. || 9. ἀπάνθησιν corr.; ἀνθησιν A Edd. || 12. ἀπαθείς· ἀπαθείς δὲ καὶ αἰ corr. Sch. syll.; ἀπαθείς δὲ καὶ αἰ U; ἀπαθείς δὲ αἰ A. || 13. ἐκπαγέντα Sch. syll.; ἐκπλαγέντα U; ἐκπληγέντα A. || ἐκπηξίς corr. Sch.; ἐκπληξίς A Edd. — Cap. XV. ἀνδράγλη Codd.; ἀνδράγλη A Edd. || ἀνδράγλης U; ἀνδράγθης M; ἀνδράγνης A. || 2. ἢ ἀνδράγλη corr.; ὁ ἀνδράγλος Libri. || ὑποφύεται corr.; ὑποφύει A. || σνκῆ U; σνκαῖ A Edd. || ζῆν φασί — ἰδίαν Ita locum ex U redintegravi. ζῆν φασί ποτε ταῦτα καὶ οὐκ ἀπόλλυσθαι τὸν φλοῖον οἶον ποροῦσθαι ἰδίαν A.; ζῆν δὲ καὶ πετέλιαν καὶ φύνικα· τῆς δὲ φιλύρας καὶ συμφύεσθαι τὸν φλοῖον πλὴν μικροῦ· τῶν δὲ ἄλλων οἶον ποροῦσθαι ἰδίαν U, cui scripturae ab initio ζῆν φασί ταῦτα ex A, et sub finem καὶ adjecti. || 3. ἢ π. UP2; καὶ π. A. — Cap. XVI. 1. ἀνωθεν καὶ conj.; καὶ ἀνωθεν A. || 4. τινὸς μὲν ζῆν τὸ δένδρον conj.; τινὸς ἐὰν τοῦ δένδρου, sed ἐὰν in correctione, U; τινος ἐξηγρέθη τοῦ δένδρου A. || 5. δ' ἐστίν corr.; δὲ καὶ A Edd. || 6. ἐκχωρεῖν conj.; εὐφορεῖν U; ἀφορεῖν A Edd.

Hist. Lib. V. Cap. I. 1. δυσπεραιρέτος conj. Sch.; δυσπερικάθατος A Edd. || πᾶν Codd.; δὲ πᾶν A Edd. || 2. μάλιστ' ἢ μόνον corr. cum Sch.; μάλιστα μόνον A. || καὶ ἥμιστα solus U praebet. || 3. ὑπεναντίον V; ὑπεναντίως A Edd. || 4. ἐκάστην V; ἑκαστον A

THEOPHR.

b

Edd. || ὑπολοπᾶσιν corr. Sch. syll.; εἰ πελειν εἰσι U; ὑπελεινείσιν MV; ὑπελινῶσιν A.; ὑπολιπᾶσιν Edd. || 5. ἔχειν MV; ἔχει A Edd. || 7. κατασπῶσιν conj.; κατὰ πᾶσιν Codd.; κατὰ πάντα A Edd. || ἐμφανιστάτας corr.; εὐγενεστάτας A. || 8. ὅταν corr.; οὕτως A. — Cap. II. 1. θυῖον eum Scalig. corr. Sch. syll.; τύϊον A. || 2. καὶ οὗτοι — ἐπὶ σὸς solus praebuit U. Sed vide ne ab initio πλὴν οὗτοι scribendum sit. || 3. τι συνελήφθη Edd.; τι αὐτοῦ συν. Libri. Forsan τι ἀπὸ τύχης συν. scribendum. || ὅπερ Libri; ὡςπερ Edd. || 2. καὶ ἐκ Codd.; ἐκ Edd. || μηδένα ἄν conj.; μηδ' ἄν ἕνα A Edd. || δεῖν δὲ Libri; δεῖν καὶ Edd. || δένδρον μέγα Codd.; δὲ interponunt A Edd. || 3. καὶ χαῖνα Codd.; τὰ interponunt A Edd. || ὀρθὸν ὅταν corr.; ὀρθὸς ὅταν MV; ὅταν ὀρθὰ A Edd. || 5. καλοῦσι — φύλλον Haec octo verba solus praebuit U || ἐκεῖτο corr.; ἐκεῖνο A Edd. || ἂν ἦν ἡ Addidi ἦν cum Sch. omissum in A. Praestat autem scribere ἐνταῦθ' ἂν πάντως ἦν ἡ φορά. || ἀναξηραινομένων Libri; -μεναι Edd. || 6. τὸν δὲ φαῖλον U; τοῦτο δὲ φαῖλον MV; τοῦτο δ' ὡς φαῖλον A. || 7. τῶνδε κέδρον Codd.; τῶν ζ. A Edd. — Cap. IV. 1. ξηρότητι U; σκληρότητι A Edd. || 2. γίνεταί — ξύλον Codd.; om. A Edd. || 3. ὅπερ U; ὡςπερ A. || καὶ ἡ ὄξύη P2A; καὶ ἡ φηγὸς καὶ ἡ ὄξύη e versione Gazae dedit cum marg. B Schn. || 4. ξηρὰν Libri; πικρὰν Edd. || πικρότητα. Post h. v. addit A cum signo crucis τερηδῶν θρόιπες, quae ut e margine, ubi argumentum indicabant, in contextum illata omisi. || ἐσθίεται Codd.; ἐσθίεσθαι A Edd. || 5. ὡςπερ εἰ μνοδόχον conj.; ὡςπερ οἱ μνόχοδοι A. || 7. κατάγνυσθαι U; καταρῖνεσθαι M; καταρῖνησθαι V; καταρῖνεσθαι A. || 8. κὰν ἐπινῆ — κᾶτω U; καὶ ἐπινεῖ μᾶλλον A. — Cap. V. 1. ταῦτα P2A; τὰ σκληρὰ Schn. solus. || ἅμα. An αὐτὴν scribendum? || 3. παρακινηθεῖσιν. Vix dubium πελεκηθεῖσιν scribendum esse. || 4. τὰ μὴ δοκ. Heins. Sch.; μὴ om. Libri. || αὐτοὺς μὴ ἐκ corr.; οὕτως ἐκ A Edd. — Cap. VI. 1. ψοφεῖν U; ψόφοις MVP2A. || 2. ἡ πεύκη U Heins. Stackh.; ἡ ἐλάτη MVAld. Sch. || εὐτοροτάτον U; εὐτονότατον A. — Cap. VII. 1. αὐτὴ ἡ χρεῖα corr.; αὐτῆς ζ. A; αὐτῆ ζ. U; αὐτῆ ζ. MV. || 2. τριήρει corr.; τριήρη U; τριήρης MV; τριήρῃσι A. || καθάπερ ανεῖ U; καθάπερ εἰ A. || 4. ἐλάτη — ἄρκευθος scripsi fere cum U; ἐλάτη τε καὶ πεύκη καὶ κέδρος ἐτι κυπάριστος δρῦς πεύκη καὶ κέδρος ἄρκευθος U; ἐλάτη τε καὶ πεύκη καὶ κέδρος καὶ ἄρκ. A Edd., et omisso ultimo καὶ MV. || ὡς δ' ἀπλῶς corr.; ἀπλῶς δ' ὡς A. || δὲ — ἀναγκαῖον scripsi cum Codd., mutato ἐνικμοτέραν in ἐνικμοτέρα; δὲ ἡ ἐνικμοτέρα διὰ τὴν κάμψιν ἀναγκαῖον A. || καινὰ de conj. Schn. in Comm.; καὶ νῦν A. || συμπαγῆ conj.; συμπῆ A

Edd. || *ἐάν μὴ* conj.; *ἐάν τε* M; *ἐάν γε* A Edd. || 6. *ποιούσι*. Forsan *πλέκουσι* verum est. || *εἰς ζυγά λύραις* U; *ἢ ζυγαλύραις* MV; *ὄξυγα λύρας* P; *ὄξυγα λύραις* A. || *πηδός* VSch.; *πηδος* U; *πήδος* M; *πηδός* P; *πύξος* A. || 7. *ἀσαπής* U; *ἀπάσης* A Edd. || *σημύδα* conj. Sch. in Comm.; *μυία* U; *μύα* A. — Cap. VIII. 1. *ἕμα μὲν — ταμεινόμενοι* Quinque haec verba solus dat U || 2. *διασχισθεῖσι* U; *διασχίσει* M; *διασχίσει* V; *διασχίσει* A. || *ἐπικινδυνεύσαι* conj.; *ἐπὶ τὸν πύκνον* Ald. et ultima sine accentu U. || 3. *μυροίνους* U; *μυρίους* MV; *μυροίνην* A. || *νέαν πρόσθεσιν* corr.; *εἰς ἀνδρός θέσιν* A Edd. — Cap. IX. 2. *δὲ καὶ ἐκ τῶν* corr.; *δὲ καὶ οἱ τῶν* Codd.; *δὲ οἱ τῶν* A. || *καὶ εἰ ἐνικμοτέρας* conj.; *καὶ οἱ ἐνακμοτέρας* U; *καὶ ἢ ἐν ἀκμητέρας* MV; *καὶ οἱ ἐν ἀκμητέρας* A. || *ξηρότερον πυκνότερα* corr.; *ξηρότερα πυκνότερα* Codd.; *πυκνότερα ξηρότερα* A. || 3. *νωθεστέρα* U; *νωθροτέρα* A Edd. || *ὄλως* U; om. A. || 4. *συνθεῖναι* U; *θεῖναι* A. || *κατάπυξιν* U; *κατάπλησιν* MV; *κατάπληξιν* A. || *παρὰ μέρος* solus habet U. || 5. *τὰ ὄγρα* U; *τὰ* om. A. || *ἀνήσιν* P2; *ἀφίσιν* A Edd. || 6. *ἄλλη ἄλλοις χρ.* conj.; *ἀλλήλοισ χρ.* U; *ἀλλήλας χρ.* MV; *ἄλλη ἐστὶ* P; *ἀλλήλοισ ἐστὶ* A. || 7. *γίνεται — πύρωσιν* Hoc comma quod in Libris post *δαμύτητι* sequitur auctore Schu. in hunc locum retraxi. || *τὰ ἐκ ὄ.* conj.; *καὶ ἐκ ὄ.* A. || *ἄριστον* solus praebuit U. || *ἀπαθὲς γὰρ ὄν* corr.; *ἀπαθίστερον* UA. || 8. *ὃ δὲ καλοῦσιν* sq. De huius loci scriptura comparandus Lobeck in Aglaoph. p. 882. || *τινος ὄγρ.* UVP2; *τῆς ὄγρ.* A Edd. o.

Histor. Lib. VI. Cap. I. 1. *μὲν οὖν* U; *οὖν* om. A. || *οὔτως δ'* U; *ὄλως δ'* A Edd. || *πρὸς ταύτοις* U; *καὶ τὰ ταύτοις* MV; *καὶ τὰ ταύτοις ὅμοια* A. || *ἐννευρόκανλα* U; *ἐνευρόκανλα* MV; *νευρόκανλα* A. — Cap. II. 1. *εἶναι* conj.; *ἔχειν* Libri. || 2. *περιλαμβάνειν* conj.; *προσλαμβάνειν* A. || 3. *τροπὰς γὰρ* conj.; *τροπὰς καὶ γὰρ* UA. || 4. *τὸ κατὰ* conj.; *καὶ κατὰ* PA. || *βλαστάνειν* conj.; *λαμβάνειν* P2A. || 5. *ἀνυμειρότερον*. A Edd. praeposunt *ἦττον*. || 6. *ἀδρύνει* conj.; *λαμβάνει* A Edd. || *γένος καὶ γὰρ* U; *καὶ* om. A Edd. || 9. *ὁμοιώτερα* MV; *ὁμοιώτερα* U; *ὁμοιώτερον* P2A Edd. || *κοῖλον* adjeci de conj. || *μάραθρον* UP2; *μάραθρον* A Edd. — Cap. III. 1. *ὑπὲρ ὄν* Libri et Sch.; *ὑπὲρ οὖν* Heins. Stackh., quae mihi scriptura vera esse videtur. || *οἶον φυλλῶδες* corr.; *φυλλῶδες οἶον* A. || *μέταλλα — αὐτοῖς* U; *μέτρα — αὐτῆς* A Edd. || *προϋπάρχον* U; *ὑπάρχον* A. || 3. *πλείστα* conj.; *πλείονα* U; *τὰ πλείονα* MA. || *γίνεσθαι* corr.; *γενέσθαι* A. || 4. *καλ. δὲ γάλα* Haec verba, quae in A post *φύεσθαι* sequuntur, huc retraxi. || *τὸ καὶ καλ.* scripsi cum Salmas. Exerc. p. 251.; *καὶ τὸ καλ.*

b *

P2A. || τοῦτο δ' Salm. l. l.; τούτου δ' Libri; τοῦτον δ' P2. || ἐπ' ἄλλων conj.; τῶν ἄ. A. || 5. διάφορον Codd.; διάφορον A. || 7. καὶ ὅλας τὴν ἀκανθώδη solus praebuit U. — Cap. IV. 1. τρίτου δὴ Codd.; τῆ δὲ A Edd. || 2. καὶ βαθύρριζον His verbis praeposit A καὶ βαθύρριζον quae ut spuria omisi. || ἀπλῶς solus U addit. || δὲ καὶ λειμωνία corr.; ἡλιλειμωνία UM1 et cum leni M2A. || 4. ὥσπερ ὁ ἄκανος — ἔχει Novem haec verba praebet solus U. || ἕτοιγς est velus correctio; ὑστάτοις UM; ὑστατον A; ὑδασι Edd. || 5. μικρόν corr. cum Spreng.; μικρόν A Edd. || παγωνοσπέσματα δ' εἰσι conj.; πάγωνος σπερματοειδής A, illud sine accentu U. || 7. οτι τότε U; οτι τὰς PA. || 8. ἀπάτης corr.; Sch. in Auct. vult ἀπάτης; πάπνης U; δοπάνης M; δαπάνης P; δάφνης A Edd. || μυθίης corr. Schn. syll.; μυθίης M; μυροίης A Edd. || δὲ μέχρι U; δὲ om. cett. || σπερματοκοῦν corr. Sch.; σπέματος μὲν A. Post hanc vocem lacuna statuenda esse videtur. — Cap. V. 1. ἱπποφῶος de conj. Salmas. Ex. p. 279; ἱππόφρον A Edd. || 2. εὐγείοις M2 a m. pr.; εὐγείλοις UM1; εὐήλοισι A Edd. || τὰ μὲν οὖν παρὰ τὰ φύλλα scripsi cum Schn. qui tamen οὖν non exhibuit; τὰ μὲν ὥσπερ ἀνάφυλλα A. || διαλαμβανομένων ἐπαλλήλων conj.; -μένην ὑπ' ἀλλήλων A. || 4. ἐστι δυς. U; ἔτι δυς. A Edd. || σπαστία μὲν οὖν conj.; σταθεῖσα μὲν οὕτως A. — Cap. VI. 2. πολλῶν conj.; πολλὰ UMA. || ἄκλων ὅλας U; εὐκλόνοτος M; ἀκλόνητος A; εὐκλόνητος P. || 3. πᾶσι corr.; πᾶσαι A Edd. || οἶον εἰ τὰ conj.; οἷ τὰ A Edd. || ἕνια δὲ καὶ τῶν corr.; ἕνιοι δὲ τῶν A. || 4. εὐχροῖα U; χροῖα A Edd. || 8. διαφορᾶ dedi auct. Schn.; διαφορᾶς U; διαφορᾶν M1; διαφορᾶς M2; διαφορὰ A Edd. || 10. μετὰ πλειάδα conj.; πλειάδα U; πλειάδη M; πλειάδι A, omnes sine praepositione. — Cap. VII. 1. ἀλλ' ὅτι conj.; ἄλλα δὲ Libri. || παραγίνεται Libri; παραγίνεσθαι Edd. || 2. καὶ οὐδέποτε UM; καὶ οὐδέποτε P; οὐδέποτε A; οὐδέποτε δὲ Edd. || καὶ λόφοι conj.; καὶ τόποι A Edd. || ἐνίστε corr.; ἐνίσις A Edd. || ἀ δὴλον ὅτι U; ἀδὴλον ὅτι MA; δὴλον οὖν ὅτι marg. B Edd. || ταύτην τὴν corr.; πάντα τὴν Libri. Forsan ταύτην πάντα τὴν scribendum. || 4. ἀφίησιν addidi e conj. || τοῦ γὰρ U; τοῦτο γὰρ MA; τοῦτον γὰρ Edd. — Cap. VIII. 1. καὶ τῶν — ὄρειον Haec verba cum Sch. adieci ex Athenaeo p. 680 sed ita correcte ut opus est. Codd. Athenaei habent: καὶ τῶν ὀρειῶν μανευωμηνῆς γένος τὸ καλούμενον ὄρειον. || 2. καὶ ἔτι corr.; καὶ ὅτι UMA. || 3. μίλακος U; μάλακος A; σμίλακος Sch. || 6. πολὺ solus dat U. || καὶ ἴα — γίνεσθαι. Conjicio sic scribendum esse: καὶ ἴα κάλλιον μὲν ἀνθεῖν τῇ δὲ ὄσμῃ πολλῶ χεῖρω γίνεσθαι. Etenim τῇ δὲ ὄσμῃ UM habent.

Histor. Lib. VII. Cap. I. 1. τὸ λαχανηρόν U; τὰ λαχανηρά A. || εἰσι δὴ U; εἰ οἱ M; εἰ δὲ A Edd. || 2. καὶ πρώτον UPP2; καὶ om. A. Edd. || 3. οὐδὲ γὰρ U; οὐ γὰρ P2A. || 4. τὰ πολλὰ corr. Sch.; γε πολλὰ A. Videtur aut θᾶπτον παραγίνεται aut θᾶπτον τέλεια γίνεται scribendum esse. || 6. μὴ φυτεύεται αὐτὰ conj.; μὴ οὐ τὸ Libri. || πολλῶ, τὸ δὲ καὶ τῶ ἐχομένῳ corr. Sch. syll.; π. τῶ δὲ καὶ τῶ ἐχομένῳ U; π. τῶδε καὶ τῶ ἐχομένῳ P2; π. τῶ ἐχομένῳ P; π. τῶ δεχομένῳ A. || 7. διαφέρει δὲ corr.; δ. γὰρ A. || 8. σχῆμα τοῦ corr.; σχ. τῶ A. — Cap. II. 3. καὶ post ὁμοίως ut spurium seclusi. || 4. καλιμβλαστῆς corr. Sch. syll.; παλιμβλαστῆς U; παλιβλάστους A. || 5. ἐκ δὲ ταύτης — αἱ μικρὰ conj.; εἰς δὲ ταύτην τὴν μίαν ἢ ἀπ' αὐτῆς τε καὶ τῆς ἀποφράδος καὶ μικρὰ A Edd. || 7. τινὰς λεπτάς corr.; τὰς λ. A. || 8. πασῶν αἱ μὲν corr.; παρ' ὧν αἱ μὲν Codd.; παρ' ὧν μὲν A. || [σαρκώδεις] inserui cum Sch. || καὶ λακάθου cum Schn. ut spuria seclusi. || τῶν νευροκαύλων U; τῶν ῥοκαύλων MA. || 9. ἀπλῶς δὴ UP; ἄ. δὲ A Edd. — Cap. III. 1. τὰ κάτω U; τὰ om. A. || πολὺν χρόνον conj.; καλοῦμενος A Edd. || 2. μάραθρον U; μάραθρον A. || 3. μάλιστα — δι' ὅ Haec verba, quae in UMA, ubi lacuna indicatur, desunt, primum supplevit Camotiana sic: μάλιστα ὄκιμον· πάντα γὰρ ξηρανθέντα πολυκαρπότερα γίνονται, quae e versione Gazae sumta esse videmus. Sed unde Gaza ea habuerit non constat. Ego supplementum hoc exseripsi ut Schn. praecepit. || ἔστι — ὄκιμον Septem haec verba solus dat U. || 4. τό γε βλέτον conj.; τό γε πλείστον U Stackh. Schn.; τό τε πλείστον A Heins. || ἀκολουθεῖ τῶν ... In Libris lacuna 1½ versuum indicatur. || μεγάλα Stackh.; μεγάλαι A. || καὶ ἐν corr.; καὶ τὸν ἐν τῶ P2A. || κατὰ τοὺς τόπους corr.; καὶ τοῖς τόποις A Edd. || ἀγγεῖω καὶ διαφορᾶν Ita supplevi lacunam in Libris indicatam. διαφορᾶν δὲ καὶ dat Camotiana. Conf. Causs. pl. 5, 6, 7. || τὰ μὲν solus dat U. — Cap. IV. 1. γένους διαφορᾶν. Ita supplevi lacunam brevem in Libris indicatam. διαφορᾶν Schn.; γένους διαφορᾶν· τῶν δὲ ἀνάπαλιν πλείω γένει Camotiana. || 2. γένη — λειοθασίαν Lacuna haec suppleta ex Athenaeo 2. p. 56. Maior est in A, quae inter φαφανίδος et τιαν· εὐανξ. 1¾ versus vacuos habet; minor in U qui τὴν δὲ μόραν βοιωτῆαν exhibet. Hic quoque Camotiana prima supplementum proposuit, sed parum accurate expressum. || λειοθασίαν corr. Sch. syll.; λιοθαλασσίαν U; λειοθαλασσίαν A. || 3. ἀλλὰ τῶ conj.; ἀλλὰ καὶ τῶ A. Forsan ἀλλ' ἢ τῶ scribendum. || πρὸς σπερματισμὸν conj.; τοὺς σπερματισμοὺς A. || 4. ἡ ἀγρία adjeci de conj. || ἑκατέραν U; ἑτέραν MA. || 6. ἐμφορεστέρον U; ἐμφορεστάτον A. Edd. || σχιστὰ καὶ ἄσρ. PP2; καὶ

om. A. || τὸ γὰρ σχ. corr.; τὸ om. Libri. || ἕτερα. Articulum τὰ praeponunt P2A. || 10. γὰρ πηγ. Staekh.; γὰρ καὶ πηγ. A. || 11. ὀψίων UM marg. P.; ὀψίων PA. || 12. καὶ τοῦ κρ. — σκοροόδου Septem haec verba solus praebuit U. || γενέσεων U; γενεῶν MP; γενῶν A. — Cap. V. 1. ἐπιγένηται corr. Schn. in Comm.; ἐγγένηται Libri. || 2. οὐ χρηστά corr.; εὐχρηστά A. || μετέχη κόπρου corr.; μὴ ἔχη κόπρον A Edd. || 4. ὅταν κόπρος ἀθροῖται καταβάλη conj.; ὅταν κόπρος ἀθροῖται καταλάβη A Edd. || φιλόκοπρον δ' ὃν τὸ θηρίον ἀναδύεται καὶ ἐν δόσῃ z. conj.; φιλόκοπον τὸ θηρίον ἀναδύεται καὶ ἐν αἷσι z. Libri. || ἀρκεῖ τὸ corr.; πρὸς τὸ A. || καμπάς corr. auctore Schn.; ψύλλας A Edd. || ἄλμα corr.; ἄλμαι MA. || 5. δίνει μὲν βελτίω, τὰ δὲ τριῖνα corr.; δι' ἓνα μὲν βελτίω διὰ δὲ τρεῖς Libri. || 6 ταῦτα ἄν. M; πάντα ἄν. A Edd. || σικυῶν corr.; σικυῶν M; σικυῶν A Edd. — Cap. VI. 2. τελειομένης conj.; τελειούμενος U; τελειούμενον P2A. || 3. τι δάκρυον corr. Schn.; τὸ δ. A Edd. — Cap. VII. 1. κισσοῦ U; κισσοῦ A Edd. || ἀπάτη corr.; ἀπάκη A Edd. || γόνδρυλλα corr. Salmas. H. Jatr. p. 16.; ἀνδρούαλα A. || κισσοῦ U; κισσοῦ A Edd. || καλεῖται corr. Schn.; ταῦτα A Edd. || σκάνδιξ — καλοῦσιν Haec undecim verba, omissa in Ald., praebuit U. Partem iam suppleverant editores e versione Gazae et Dioscoride. || πάππον corr.; παγγιτὸν Libri; πάγωνα Edd. || 2. ὅσα dat U solus. || τὰς αὐτὰς corr.; τοιαῦτα τὰς A. || ἀκαλύφη A; ἀκαλήφη Edd. || ἐνκήκευτον U; ἐνβηπέυτον M; ἐνθήκευτον A Edd. || ὀνόμασαν conj.; πρότερον A. || 3. ἀπάτης corr. Schn.; ἀπάτης U; ἀπάκεις MA. || 4. ἀπάτη γηράσαντος corr.; ἀπηγηράσαντος U; ἀπογηράσαντος MA. — Cap. VIII. 1. οὐσιν. Mihi ὅ τε scribendum esse videtur. || ἐπετίνη καὶ ἀπαρίνη U; πετίνη καὶ ἡ παρίνη M; ἡ πιτίνη καὶ ἡ παρίνη A. || 2. καὶ τὰ μὲν — ἡμέροις U; cett. omitunt. || ἀνθεμον ἀφύλλανθες. Vocem ἀφυλλάνθες, quam A post ἀνεμῶνη positam habet, auctore Sch. huc retraxi. || ἀπάτη U; ἀπάτη A. || τι καὶ. Forsan φύλλον καὶ scribendum. — Cap. IX. 1. καρποφόρον UM; καρποφορεῖ A. || 2. δένδροισι U; δένδροις A. || ἀνθινῶ conj.; ἀνθινῶ A Edd. || οὐδὲν — ἀνθῶν Hoc supplementum e versione Gazae petitum est. || εἶσιν καὶ conj.; καὶ ἐνίων A. || 3. αἱ δ' ὡς περ. Potius αἱ δὲ πλεῖστοι scribendum. || καὶ ἔδωδ. corr.; ἡ ἔδ. A. Ceterum paullo ante οὐχ ἅπασαι δ' ὅσαι ἐν. scriptum fuisse conjicio. || 5. διαφορὰ UM; διαφοραὶ A Edd. || τῶ — ἐνίοις conj.; τὸ βρωτὰ εἶναι καὶ κενλοῦς εἶναι A. — Cap. X. 1. ἀναβλαστάνει corr.; ἀναβλαστῆ καὶ A. || θειρινὰ marg. Bas. Staekh.; θειρινὰ Libri. || 2. κἄν UM; καὶ A. || ἀπάτη corr.; ἀπάκη A. ||

3. διὰ τὸ κατὰ μέρος ἀνθεῖν conj.; καὶ τῶν κ. μ. ἀνθέων A. || ἀπάτη corr.; ἀφάκη A. || πλήν — ἀρχῆ. Supplet U tredecim verba haec plerumque εἴ τις ὑποθεῖτο τοῦ ἔτους τὴν ἀρχὴν τινὰ πρὸς τῇ ἵνα ξῆ. Ultima quatuor verba e conjectura correxi; possis vero etiam conijcere — ἀρχὴν τροπὰς τὰς χειμερινὰς. — Cap. XI. 1. ἱστορίας. Lacuna versus unius est in Libris indicata. || μνοφῶα U; μνοφῶα MA. || κἂν UM; καὶ A. || 2. δι' ὃ corr.; ὅτι A. || ἀπάτης U; ἀπάτης MA. || τὸ ὑπ. corr.; τὴν ὑπ. A. Edd. || 4. οὐχ ὥσπερ ἢ Scribendum ευχνομότερα ἢ videtur. || χόνδουλλα Stackh. Schn.; χανδρου-αλλα U; χανδρὸν αλλα M; χανδρὰς ἀλλά A. || τὸ γὰρ ὅλον — αὐτὴ καὶ ἀβ. corr.; τὸ ὅλον — αὐτὴ γὰρ ἀβ. A. || ἀπάτη corr.; ἀφάκη A. — Cap. XIII. 2. οὐδ' ἄν. U; οὐκ ἄν. MA. || ἐκπίπτει corr.; ἐκπίπτων A. || 3. καὶ π. U; καὶ om. A. || 5. ἔτους U; om. A. Edd. || 6. εὐθὺ προσηθῶν corr.; εὐθυπρόωρον A. || 7. τ' ἴφρον corr.; ἴφρον A. || πρὶν ἄν corr.; ἄν om. A. Edd. || μὲν ἐν αἰγ. corr.; ἐν om. Libri. — Cap. XIV. 1. ἐπιδροσόν conj.; ἐπίδηλόν P2 M A. || τὸ μὴ τὴν corr.; τὸ τὴν P2 A. || τὸ καὶ τριχόμενες καλούμενον Ad-jecti cum Schn. — Cap. XV. 1. λαμβάνουσι U; βλαστάνουσι MA. || 2. οἶον καὶ corr.; διὸ καὶ A. Edd. || τοῖς τε ἐπὶ corr. Lobeck ad Phryn. p. 686; τε om. A.

Hist. Lib. VIII. Cap. I. 2. πλειάδος corr. Schn. syll.; πλειά-δας U; πλειάδων A. Edd. || ἄλλη δ' ἀρχομένη U; ἄλλ' ἢ διαρχομένη M; ἄλλη δὲ ἀρχομένη A. || 3. καὶ ὄχος corr.; καὶ κέγγρος A. || 5. τὸ μὲν — τὸ δὲ M; τὰ μὲν — τὰ δὲ A. Edd. || ἐνια corr.; ἐν A. || ἡρινοῖς U; ἐρινοῖς M; ἐαρινοῖς A. Edd. || 6. Αἰγύπτω κριθῆ. Vocem κριθῆ adjecti de conjectura. || τριταῖαν — φασί — τετραταῖαν U; τριταῖον — φησι — τετραταῖον A. || ἀρόση Vix dubito ἀρόσης scribendum esse. — Cap. II. 1. τὸ ἀμφοῖν Libri; ἐξ ἀμφοῖν Edd. || 2. ἐν γέ τισι τῶν δένδρων conj.; ἐν γε τοῖς σιτώδεσιν Libri. || σιτηροῖς conj.; χεδρο-ποῖς Libri. || καθ' ἐν αὐτὰ conj.; καθ' αὐτὰ Libri. || οὐ corr.; οὐν Libri. || 3. ταρσῶδη καὶ U; τὰ ῥῶδη M; τὰ ῥοβῶδη A. || πολλοὺς μὲν corr. Schn. in Comm.; π. γὰρ A. || 4. πλείω τούτων. Fortasse scribendum τελειομένω || 5. ἀθρόως P; ἀθρόος UM; ἀθρόα A. Edd. || 6. τετραρακοσταῖα U; τεσσαρακοσταῖον A. || τετραρακοσταῖον U; τεσσαρακοσταῖα A. || 7. ἐν τῷ ἐβδόμῳ θερρίζονται Haec verba, in A in lacuna omissa, solus praebet U. || 8. καὶ ὕλην U; καὶ ὄλην M; ὄλην A. Edd. || 9. προῖον οὕτω U; οὕτω om. A. || μετενεχθέντα δια-φέρειν conj.; μετενεγκόντας σπείρειν Ald. || 10. τὸ δὲ — διαφορεῖν — αἱ ἄλλαι U; τὸ δὲ — διαφορὰν — ἄλλαι MA et αἱ ἄλλαι P. || ὡς

εἰπεῖν solus dat U. || μάλιστα U; om. cett. || 11. ἐν Φαλήκῳ corr.; ἐφαλύκῳ U; ἐκ φαλήκῳ M; ἐκ φαλήκων A. — Cap. III. καθ' ὅλα corr. Schn. syll.; καὶ ὅλα A. || ὁμογενῆ corr. Schn. syll.; ὁμοιογενῆ A Edd. || ἰνώδη. Suspicio hic etiam verba τὰ δὲ φλεβώδη olim fuisse. || 2. πάλιν — χεδροπῶν. Conjectio hunc locum sic scribendum esse: πάλιν — κάλαμος· τῶν δὲ διόλου κοῖλος οἶον ὁ τοῦ κνάμου· τῶν δὲ ἄλλων γ. || 3. σίτου καὶ πικρῶς τοῦ σταχυώδους corr. Schn.; πικρῶς καὶ πάντες τοῦ χυλώδους Libri. — Cap. IV. 1. διαφορᾶς. Adijciunt τὰ ὁμοιογενῆ UM; τὰ μὴ ὁμοιογενῆ Ald. Edd., quae verba ut spuria omisi. || 2. πλεῖστον δ' ἐξάστοιχον· καὶ γὰρ τοιοῦτον corr.; πλ. ἐξάστοιχον τοιοῦτον Codd.; πλεῖστοι καὶ ἐξάστοιχοι· καὶ γ. τ. A. || ταῖς κριθαῖς corr.; τῆς κριθῆς A. || τοῦ φύλλον UM; τῶν φύλλων A Edd. || μέλαινα καὶ U; prius om. M, utrumque om. A. || 3. ἐστὶν εὐθύς corr.; εὐθύς ἐστὶν A Edd. || διαφορᾶς corr.; διαφέροντες A Edd. || ἔχουσι καὶ corr.; ἐχ. δὲ A Edd. || οἰκεῖαι P; οἰκεῖον A Edd. || μικροὶ adjeci e vers. Gazae. || ἔνοντες corr.; ἔχοντες A. || 4. φυσικώταται U; - τεραῖ A Edd. || Αἰνείαν U P2; ἔννοιαν M; εὐβοίαν A. || 5. οὐ πόρρω U P2; οὐ om. MA. Ceterum ἀσίτου M. — Cap. V. 1. τῶν γ' corr. Schn. syll.; τῶν τε A. || 2. οἶον — ἑλλοβα corr.; οἶον ἐπὶ πάντα τὰ ἑλλέβορα A; ἑλλόβορα U. — Cap. VI. ὁ πρῶτος — ἡμιβρόχοις ex U corr.; ὁ πρῶτος ταῖς ἡμιβρόχοις ceteris omissis A. || δοκεῖ conj.; ἐδόκει A Edd. || 3. τοῖς σπόροις solus dat U || ἐξεργάσθαι U; ἐργάσθαι A Edd. || κελεύουσιν conj.; καὶ ὅλος A. || τῆς κριθῆς corr.; καὶ κριθῆς UM; ἢ κριθῆ A. || 5. οὗτοι γὰρ P2; οὗτοι δὲ A Edd. || 6. ἔτι καὶ corr. Stackh.; ἐπεὶ καὶ A. || τόποι Post h. v. τοιοῦτοι excidisse videtur. — Cap. VII. 1. φθειρόμενον UM; σπειρόμενον A Edd. || ἀλλ' — αἰγίλωπος Septem verba praebuit U, qui habet: ἀλλ' ἐκφανεῖς γίνονται καὶ τοῖς τοῦ αἰγίλωπος. Verba subobscura. || τὴν δὲ π. corr.; τὴν γε π. A. || καὶ μάλ. UP; καὶ om. A. || ἡ ἀρίστη νεῖος corr.; χειρίστη νήπιος U; χειρίστην νήπιος MP.; καλλίστη νεῖος A. || 3. ζῶον addidi cum Schn. || ταῦτα πικρὰ Codd.; ταῦτα εἰ πικρὰ A Schn. || 5. ἀτελής Codd.; εὐτελής A Edd. || καταπονομένων UM; καταπατομένων A. || 6. εἶναι addidi cum Sch. || 7. πρὸ equidem adjeci. — Cap. VIII. 1. ψυχρινῶν corr.; ψυχικῶν UM; ψυχρῶν A. || 2. ποιούσιν ἡμιόλια — καὶ οἱ πυροὶ Haec duodecim verba solus U praebuit. || κατὰ τὴν corr.; κατὰ om. Libri. || τινὰ τῶν corr.; τε τῶν P; τῶ τῶν A. || 3. τινὰ αἰτίαν U; τινὰ om. A. || 4. εὐθενεῖν U; ἀσθενεῖν A. || πλεκτάναις corr.; πλεκτᾶνες U; πλεκτάνης M; πλεκτάνην A. || 5. καλούμενον

— *αἰμόδωρον* Septem haec verba solus U praebuit. Ceterum *ἴδιον* scribendum esse videtur. || 7. *τῶν αὐτῶν* corr.; *τῶν δὲ τῶν* A. — Cap. IX. 1. *ἀνθῶσιν*. Haud dubie *ἀπανθῶσιν* scribendum est. || 2. *ισχυρότατον* dat Galenus Alim. fac. IV. p. 312 Bas.; — *τερον* A Edd. || *καὶ λεπτοκάλαμον* assumi cum Bodaeo e loco Galeni l.; om. A. || *ξυὰ καὶ ἡ τίφρη* ex eodem Galeno supplevi, omissa in A Edd. || 3. *καίτοι* corr.; *καὶ* A Edd. || *καὶ τὰ πρὸς ἡμᾶς* A; *καὶ οἱ τὰ π. ἡ.* Codd. Quare *καὶ αὐτὰ* scribendum esse videtur. || *καὶ* — *ἄλις* solus dat U. — Cap. X. 1. *νοσήματα* P2; om. MA. || *δε τῶν σπ. Α.* τῶν om. P2 M. || *τινά* — *ἄλλων* Quatuor verba solus praebet U. || *θηριδίων* U; *θηρίων* A. || *ψωριῶ καὶ ἀλμῶ* corr.; *ψωριᾶς καὶ ἄλμῶ* A Edd. || *ζῶα μὴ* U; *ζῶα εἰ μὴ* A; *ζῶα ἢ μὴ* M. *ζῶα τὰ μὴ* vera scriptura esse videtur. || 3. *μᾶλλον δὲ κρ.* U; *μ. καὶ κρ.* A. || *οὐσα εἶν* U; *οὐ εἶν* M; *οὐ εἶν* A. || 4. *αὐτός*. Sub hac voce vitiosa *ἀπόλλυται* latere videtur. || *αἶον* U; *οὐν* A. || 5. *πάντα δὲ* corr.; *τὰ δὲ* A Edd. || *ξηροῖς* solus U habet. || *δὴ ταῦτα μεγάλα* UM; *δὲ ταῦτα μεγάλως* A Edd. || *δ' ὁ γονεύων* dedi fere cum Schn.; *δ' ἦν ὁ νεύων* UA; *δ' ἠγονεύων* M. — Cap. XI. 1. *μὲν εὖ* corr.; *μὲν οὐ* A Edd. || *σῆπεται* addidi de conj. || *πυροῦ θάττον*· *θάττον δὲ καὶ* Sic correxi, addita voce *θάττον* de conj.; *πυροῦ θάττον δὲ καὶ* Libri. — *κονιορτώδης* — *ἀκονιάτοις* conj.; *ὁ κονιορτώδης καὶ ὁ κονιόρτος*; *καὶ ὁ ἐν τοῖς κονιορτοῖς ἐν ἅπασιν οἶον κονιάτοις ἢ ἀκονιάτοις* A et omisso τοῖς UM. || 2. *γίνεται δὴ φθειρομένοις* corr. Sch. syll.; *γίνεται διαφθειρομένοις* Libri. || *σπέρμασιν* U; om. A. || 4. *ἡλικὰ σωρῶν* U; *ἡλικῶς σαρκῶν* M; *ἡλικῶς σαρῶν* A. Seclusi haec verba quae e glossa venisse conjicio. || *πρότερον ἢ* corr.; *τὸν τρόπον* UA. || 5. *ρόνιμα καὶ* U; *γ. δὲ καὶ* A. || 8. *βαθειᾶν* corr.; *ἢ βοτάνην* A Edd. || *ἐν δι.* corr.; *τῇ δι.* A.

HISTOR. LIB. IX. Inscriptio altera *περὶ φυτῶν ὀπῶν ἢ περὶ ῥιζῶν δυνάμεως* sumta e P2 et Aldina. Cap. I. 2. *πελέας* huc traxit Schn., positum in A post *κέδρον*. || 4. *ἐξ αὐτῆς* corr.; *ἐν αὐτοῖς* A Edd. || 5. *ἐπιζητούμενα*. τοῦ δ' corr.; *ἐπὶ γοῦν τὸ* Libri. || *αἱ ὠραιόταται* corr.; *καὶ ὠραιόταται* U; *καὶ ὠραιότατα* P; *καὶ ὠραιότητα* A Edd. || 7. *ἢ καὶ τ.* Codd.; *καὶ ἢ τ.* A. || *καὶ καλ.* Codd.; *καὶ* om. A Edd. — Cap. II. 2. *κατὰ τὰ* corr.; *ταῦτα τὰ* A. || *ἢ τερμινθίνη* Codd.; *ἢ τέρμινθος* A. || 3. *κέδρον δὲ τὴν* conj.; *κ. καὶ τὴν* A. || *φοινικικὴν* P; *φοινικηκην* U; *φοινικὴν* MA. || *τὴν μὴ κ.* conj.; *τὴν γε κ.* A. || 4. *ἀφορία* — *εὐφορία* U; *εὐφορία* — *ἀφορία* A Edd. || 7. *ἐνδαδούσθαι* corr.; *ἐν-*

δαδον A Edd. || και τῶν ῥ. corr.; εἰς τῶν ῥ. A Edd. — Cap. III. 2
 διαλάμψη U; διαλάμψει M; ἐπιδιαλάμψη A Edd. || μηδ' ἀναλάμψη
 U; μηδ' ἄμα λάμψη M; μὴ διαλάμψη A Edd. || 4. ἐκπελεκῶντας
 corr.; ἐκπλέκοντας U; ἐκπλέοντες M; ἐκπλήττοντες A. — Cap. IV.
 1. ἀπ' ἐντομῆς U; δι' ἀπειντομῆς M; δι' ἀποτομῆς A. || ποία δέ
 τις conj.; πολλή δέ τις A Edd. || 3. ἀνδράχλη conj.; ἀνδράχνη P2
 A Edd. || λιβανωτοῦ δαφνοειδῆς και λειόφυλλον δ' εἶναι corr. Sch.
 syll.; λιβάνου τοῦ δαφνοειδῆς και λειόφυλλον δ' εἶναι UM; λιβάνου
 δ. και λειόφυλλον δὲ εἶ. P2; λιβάνου· ἀλλὰ τοῦ μὲν δ. και
 λειόφυλλον εἶναι A. || 4. τεμησθαι P2; πεπλησθαι A Edd. || τοὺς
 δὲ UM; τὰ δὲ A Edd.; τὰ δὲ superscripto τοὺς P2. || προσέχεσθαι
 Codd.; προσίσχεσθαι A Edd. || ἐκ φοιν. P2; ἐκ τῶν φ. A Edd. ||
 5. δέ τινες P2; δὲ χεινους U; δὲ ἔχειν τοὺς M; δ' ἔχειν τοὺς A.
 || 6. πρᾶσθῆναι corr. Schn. syll.; πρᾶσθῆναι U; προσθεῖναι P2 A. ||
 ὅστις δ' ἂν UP; ὅς τοις δ' ἂν M; ἥτις δ' ἂν A Edd. || και τὸν ἰ. P2;
 τὸν ἰ. U; τὸν ἰ. δὲ M; τὸν δὲ ἰ. A. || 7. παρηγμακῶτων U; παρακ-
 μαζόντων A Edd. || τὸ δὲ τῆς A Edd.; τὸ δ' ἐκ τῆς U. Proinde
 τὸ δ' αὐτῆς scribendum esse videtur. || εὐδομότερα P2; εὐδομότερα
 U; εὐδοκιμότερα A Edd. || δ' ἔχει conj.; διῖται P2 A. || 10. πλείων
 conj.; ἡδίων P2 A. || σύμῳνης — νῦν Codd.; σύμῳνης ἄχρι γε τοῦ
 νῦν σχεδὸν τὸσαῦτα ἀκηκόαμεν A Edd. — Cap. V. 1. τάδε U P2;
 ταῦτα A Edd. || τούτων P2; τοῦτο M; τούτου A Edd. || 2. μὲν —
 εἶναι Sex verba, omissa in A, praebent U P2. — Cap. VI. 3. και
 τοῦ διαφόρου. Conjicio κατ' ἔτος τὸ δένδρον scribendum esse. ||
 ἐν ταύτῃ αἰτίᾳ conj.; ταύτην αἰτίαν Libri. || βρ. γὰρ U P2; βρ. δὲ
 A. || ἀγγείδια U; ἀλσειδια P2; ἀγγεία διὰ M; ἀγγεία A. —
 Cap. VII. 1. ὁ γὰρ — Λιβάνου U P2; om. A Edd. || 2. πανάκους
 U; πανά P2; πάνκους PA. || μικρὰν P2 P; μικρὰ A Edd. — Cap. VIII.
 1. και παντοίας U; ἐναντίας A Edd. || ναυλοῦ conj.; χυλισμοῦ P2 A
 Edd. || τῶν δὲ ῥιζῶν. Inde ab his verbis duplex adnotanda est
 scripturae varietas e codice U, et paullo mox a verbis ὁ μὲν οὖν
 inde in M, altera ex hoc ipso libri noni contextu, altera e libro
 decimo. Extat enim in libro Urbinate liber decimus, ab iisdem
 versiculis incipiens, quos Aldina ut libri decimi reliquias praebet,
 quos in fine huius libri posuimus, atque pergat deinde huius libri
 partem a verbis praescriptis usque ad cap. 19, 4 γίνεσθαι repetere,
 sed cum magna scripturae varietate. Haec ita distincta sunt ut
 siglo U et M scriptura libri noni, siglo U* et M* scriptura libri deci-
 cimi indicetur. 1. ἐν τοῖς φ corr.; ἐπὶ τοῖς φ. A Edd. || ἐπὶ τὸ

πολὺ U* M*; ἐπίπαν A Edd. || 2. ἀμερθῶσι U* M*; ἀμέρσῳσι A Edd. || μόνης οὕτω καὶ conj.; μόνης καὶ A; μόνον οὕτω καὶ M*. || ταύτην γὰρ οὐδὲ τέμνειν U* M*; ταύτην γὰρ οὐδὲν τέμνειν P; ταύτης γὰρ οὐδὲν τ. A. || ἀπὸ τῆς ἐντομῆς U* M* marg. P.; δι' ἐντομῆς PA Edd. || ἐνίους U* M*; τινὰς AM. || 3. ὑπόστασιν U* M* marg. P.; ἀπόστασιν PA Edd. || ῥάω corr. Schn. syll.; ῥαιο U; ῥαδίως MA Edd. || θάττω corr. Schn. syll.; θάττων U* M* A; ἐλάττω UM. || ἰσχυρὸν U* M*; ἰσχυρότερον A Edd. || 5. ἀλειψάμενον Codd. omnes; — μένους A Edd. || 7. τινὰς αἰτίας U* M*; τινὰς ὁμοίως P2 A. Fortasse scribendum καὶ ἄλλα δὲ τοιαῦτα. || ἕτερον U P2; δεύτερον marg. PU* M*; στεροῦν PA. || 8. καὶ τέμνειν U* M*; om. P2 A Edd. || κατενχόμενον U* M*; προσκατενχόμενον P2 et addito δὲ A. || εἰάνπερ ἐγγὺς ἐπιγένηται conj.; εἰάν δὲ ο ἐγγὺς μὴ ἀποτεμνη ὁ αἰτὸς ἀποθνήσκει ἐνιαυτῷ UMA; εἰάν δὲ ἐγγὺς μὴ διατέμνη — ἐνιαυτῷ U* M*; εἰάν δὲ ὁ ἴγ γὺς μὴ διατεμνη — ἀποθνήσκει ἐνιαυτῷ P2; εἰάν δὲ ἐγγὺς μὴ διατέμνειν — ἀποθνήσκειν γὰρ ἐνιαυτῷ P. — Cap. IX. 1. τοῦ γὰρ μανθραγόρου U*; om. cett.; τοῦ φύλλον M* || πρὸς φίλτρα U* M*; πρὸς om. A Edd. || δ' ἐν οἴνῳ ἢ ὄ. U* M*; δὲ ἐν οἴνῳ ἢ ἐν ὄ. A Edd. || καὶ ἐνείραντες — ἐπὶ καπνῷ U* M*; ἐνείραντες δὲ ἐν γλευκεὶ ἐκρέμασαν ὑπὲρ καπνοῦ A Edd.; ἐμπείραντες δὲ ὑπὲρ γλευκούς — U; καὶ ἐμπείραντες ὑπὲρ καπνοῦ M. || 2. τὰ αὐτὰ U* M*; τὸ αὐτὸ A Edd. || τὰς δυσουρίας — ἐξαμβλώσεις καὶ U; om. U* M* A Edd. || σπασμάτα M*; σπασμάτια PA Edd. || φύσας U; φύσεις M* A. || χρησίμη Codd.; χρησιμοὶ A. || 3. ἐκπνήσεις conj. Coraës.; ἐκπνεύσεις M* A Edd. || γυναιξὶ Codd. omnes; ταῖς γυν. A Edd. || ἀπὸ κεφ. Codd.; ἀπὸ τῆς κ. A Edd. || πίνειν U* M*; πιεῖν A Edd. || ἀγαθὴν Codd.; ἀγαθὴ A. || 4. πρὸς cum Stackh. addidi. || συλλέγεται Codd.; τίλλεται A Edd. || 5. ἄργεμα U* M*; ἀργέματα A Edd. || τὸ μὲν — τὸ δὲ UM; τὰ μὲν — τὰ δὲ A Edd. || ὅτι γὰρ corr.; ὅσα γὰρ UU* M*; τὰ γὰρ M; τὸ γὰρ A Edd. || δύναται Codd.; δύνασθαι A Edd. || καθαίρειν M* A; om. UM. Equidem seclusi. || 6. μαράθῳ UU*; μαράθρω M* A. || συλλέγεται UMU*; ξυλλέγεται M*; τίλλεται A Edd. — Cap. X. 1. φαίνονται — καυλὸν UMA; φαίνονται καὶ τῇ ὄψει παραπλήσιοι εἶναι πλὴν τῆς ὀφίης· αὕτη δὲ τοῦ μὲν λευκὴ τοῦ δὲ μέλαινα· τὴν δὲ μορφήν αὐτῶν τοίαν· καυλὸν U* M* || τὴν ὀφίαν UM; τὴν δὲ ὄ. A. || τοῦ μὲν μ. UM; μὲν om. A. || καυλὸν μὲν U* M*; κ. δὲ A. || παρόμοιον σφόδρα U; ὁμοιον M* A. || μῆκος δ' ἔχον U; μῆκος ἔχον εὐμηκες M* A. || ἡρημένον καὶ ἐπιγειόφυλλον. Haec cum Gazae versione

„folia continuo radici annexa sparsaque humi“ corrigenda esse censeo ἤρτημένα καὶ ἐπίγεια τὰ φύλλα. || οὐδὲν — τούτων UU*; οὐδέ — τούτων A. || εὐμέγς ἤ U*; εὐμέση M*A Edd. || βελτιστοὶ δὲ καὶ οἷς In his verbis desinit M*. || 3. μαλιώτης corr. Hahnemann de Elleborismo vet. p. 27; μασσαλιώτης A Edd. || ἀμπελώσι corr. Sch. syll.; ἀμπέλοις UA. || 4. καὶ πολλοὶ Codd.; καὶ om. A Edd. || οὐχ ὅτε Haec verba, quae Codd. praebent, seclusi. || ταῖς δυνάμεσι διαφέροντα U*; δυνάμεις ἰδίας ἔχουσι A Edd. || ἔκτομον — ἀνευρόντος U*; ἐκ τοῦ τεμόντος καὶ ἀνευρόντος μελαμπόδιον ὡς ἐκείνου πρώτου τεμόντος A Edd. — Cap. XI. 1. τὰ τρία UM; τὰ om. A. || A voce ἔχει usque ad καταπλάττειν omittunt omnia UM Gaza Tarv. || μάλιστα U*; om. A. Edd. || καὶ — πιεῖν de corr. Schn.; ἐν ὀξίνῃ καὶ πιεῖν A Edd. || 2. μὲν ὡς U*; μὲν ἔστιν ὡς A. || οἶόνπερ ἢ θαψία U*; ὅμοιον τῇ θ. A Edd. || κεφαλαίας corr. Schn. in Comm.; κεφαλῆς A. || 3. ὀδύνης conj.; ὀδύναι Libri. || 4. ἀλφίτον Codd.; ἀλφίταν A Edd. || 5. πιεῖν U*; om. A. Edd.; ποιεῖν εἶτα καθύδιν P. || 6. οἱ δὲ U*; οἱ μὲν A Edd. || θρύορον A; θρύορου U*; βρύορον U; βρύορον M; θρόνον e Dioscor. 4, 74 Schn. || λευκὴν Codd.; λευκὴν δὲ A. || μὲν ὥστε UU*; μὲν οὕτως U; μὲν οὕτως ὥστε A Edd. || πᾶν εἶναι UM; πᾶν εἶναι A Edd. || ὅπῃ κενταυρίον U*P; οστοκενταυρον U; ὡς τὸ κένταυρον MA. || 7. πίνειν UM; πιεῖν PA Edd. || 8. πηγναῖον UM; διπηγναῖον A. || ὡς δεῖ corr. Sch.; ὡς δὴ U*; om. A. Edd. || 9. ἀπ' ἀκρου Codd.; ἐπ' ἄ. A. || καὶ ξ, καὶ UM; ξ, δὲ καὶ A Edd. || αὐτὸν δὲ de conj.; δὲ om. A. || 10. ἢ μὲν UU*P; ἢ δὲ M; καὶ ἢ μὲν A. || κάρον U*; κάρον A Edd. || πήγως P; πήγως U*A. || βλάστην UM; βλάστησιν A Edd. — Cap. XII. 1. διαφέρουσαι conj.; διαφέρει U; διαφέρουσι δὲ M; διάφοροι A Edd. || χορήσιμον U*; χορήσιμα UM; χορήσιμη A; καθάπερ UM; ὡςπερ A. || μετὰ ῥαφάνων μειγμένη U*; μ. ῥ. μιννυμένη A; ῥαφάνου μετὰ τινος μιννυμένη UM. || ἀκανοειδῆ corr. Sch. syll.; κωνοειδῆ U*; κωνοειδῆ marg. P; ὅμοιον ἀκάνω PA. || ἀκανθαν U* marg. P; ἀκανον PA. || 3. ἄγρια U*A; αἱ ἄ. UM. || παχεῖα U*; βραχεῖα A. || ὡςπερ κεράτιον conj.; ὡςπερ κέρας UM; ὡςπερ τῶν κερατίων U* A. || κισσῶν U; κισσῶν MA. || 5. λεπτήν U*; λευκὴν A Edd. || ὁμωνυμία τινὶ corr.; ὁμωνυμία τινα A; - τινὲ U*. — Cap. XIII. 1. εὐδομοὶ UU*; εὐδομοὶ M; εὐδομοὶ A. || 2. καλοῦσιν — αὐτὴν U*P; καλοῦσιν αὐτὴν εὐθὺ γλυκεῖαν αὐτὴν A et omisso altero αὐτὴν UM. || 3. κεφαλής corr.; κεφαλὴν A Edd. || ὑστέρων corr.; ἔτερα A Edd. || τὰ μὲν οὖν sq. Haec sunt hiulca,

fortasse hoc modo supplenda πρὸς μὲν οὖν τὰ τῆς κεφαλῆς πρ.
 — καταπλάττοντα, πρὸς δὲ τὰ ἄλλα φ. sq. || 5. κνήμας ἔχει U*;
 z. ε. πυνκνάς A Edd.; κνήμας ε. πυνκνάς UM. Mili digne κνήμας scri-
 ptum fuisse videtur. || 6. τὰς ἰσχυάδας U*; τὰ τῆς ἰσχυάδος A Edd. —
 Cap. XIV. 1. δέκα ἢ U*P; δέκα καὶ A Edd.; om. UM. || ἔχουσαι U*;
 ἔχουσαι A Edd. || καὶ διακ. Codd.; καὶ om. A. || 2. τις U; τῆς A Edd.
 || 3. δομείας corr.; οὐδὲ μίας U*; οὐδεμίας A. || 4. δὴ ὅπ. conj.; δὲ
 ὅπ. A Edd. — Cap. XV. 1. ὡν δὴ corr. Sch. syll.; ὡι δὴ U*; ἐν οἷς
 δὴ PA. || ταῖς ἐλεγείαις UM; τοῖς - εἰοῖς A. || 2. καὶ ἦγτον U; καὶ τῶ
 ἦ. A. || περιτότιστα corr.; - τάτη A Edd. || ὀφιδίων UM; ὄφρων A
 Edd. || 3. ταῦτα — κοινόν Haec ut spuria seclusi. || τῶν μὲν οὖν
 U*; καὶ τῶν UMA Edd. || 4. φυτῶν conj.; φύλλον A Edd. et U*
 ubi prius λ in litura. || εἶναι UU*; om. A Edd. || 5. κεραιν U*;
 κέρων UA. || 6. ὁ τιθύμ. U*; τὸ τιθύμαλλον A Edd.; τιθύμαλλον
 UM. || ἵπποφάες U; ἵπποφαῖς M; ἵππομανῆς U*A. || τοῦτο UU*;
 τὸ A. || κάκεινο UM; καὶ ἐκεῖ U*A. || δ' ἐκεῖ corr.; δὲ καὶ A.
 || 7. κατὰ τὸ corr. Staekh.; καὶ τὸ A. || 8. πατραϊκὴν corr.
 Schn. syll.; σπαρτιακὴν U*; σπαρτικὴν marg. P.; πατρικὴν A. —
 Cap. XVI. 1. φαγούσαις UM; φαγούσαι U*; φαγούσας A Edd. ||
 2. διαθερμαίνει U*; θερμαίνει A. Edd. || ἀλλοιοῦνται corr.; πλείω
 τούτων A Edd. || 3. ὀροδάμων U*P; θάμων marg. P A. || 4. μὲν
 καὶ UM; μὲν ὡς φασὶ καὶ A Edd. || καρίδι conj.; καρταί U;
 καρύα A Edd. o. || 5. ποιεῖν U; ποιεῖ A. || φνόμενον conj.; φν-
 εσθαι UA. || ἀλλὰ τοὺς ἐγγ. UM; ἀλλὰ τινες τοῖς ἐνεργαμένοις
 βοήθειαι εὐρηται; τοὺς γὰρ ἐγγ. A. || 6. ἀλλὰ τοῦ U; ἀλλὰ
 τὰ M; ἀλλὰ καὶ τὸ A. || τὸ φύλλον UM; τὸ om. A. || ἀβοηθή-
 τος PU*; εὐβοηθήτος A. || 7. μὲν οὖν de conj.; οὖν om. A. ||
 τὸ δὲ ἀκ. UM; τὸ γε μὴν ἀκ. A Edd. || κεντῆσθαι An fuit πο-
 λεῖσθαι? || ἀκολουθεῖν κατὰ cōnj.; ἀκούειν εἶναι κατὰ A Edd.
 || 8. εὐρήκει corr.; εὐρίκει U*; εὐρηκέναι A Edd. || σφόδρα UM;
 πάνυ A Edd. || 9. κείοι - ἄλλοι UM; κίους φασὶ τῶ — τρίβοντας κα-
 θάπερο ἢ ἄλλοι χρῆσθαι A. — Cap. XVII. 1. φαρμάκων U*; φαρ-
 μακωδῶν A. || ἐλέγετο UM; ἔλεγε A Edd. || δύναντος U*; δύνοντος
 A. || 3. καὶ λούσασθαι corr. monente Schn.; ἐκλούσασθαι A. —
 Cap. XVIII. 1. δ' ὅμοιον τῆ μ. UM; δ' οἷον μ. A. || τὰς βήχας Codd.;
 τοὺς β. A. || 2. ἀποκτείνει UU*; - ειν A. || σκορπίω corr.; σκορ-
 πίου A Edd. || τὸν σκορπίον U*; τῶν σκορπίων A. || 3. μόνον — περὶ
 τὸ U; μόνον τῶν σωματικῶν περὶ τὸ U*MP; μόνον περὶ τῶν σωμα-
 τικῶν περὶ τὸ A. || ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ corr. Heins. Staekh.; ἀπὸ τοῦ τὸ αὐτὸ

Α; ἀπό τοῦ U*; || δυεῖν U; δυοῖν A. || ὄντων UM; ὄντων A. ||
 4. ἐπεὶ τό γ' — Ἀριστόφιλος U*; ἐπεὶ τὸ δύο εἶναι τινὰς τοιαύτας
 δυνάμεις οὐκ ἄτοπον· καὶ γὰρ καὶ ἄλλοι τινὲς καὶ Ἀρ. A Edd. || ἔχει
 U; ἔχει A Edd. || τὸ ὅλον — χρόνον U*; τὸ ὅλον δύνασθαι τὴν —
 καὶ γὰρ εἰς χρ. A Edd. || καὶ χοῦσθαι U; κεχοῦσθαι A. || 5. ὅμοια
 δὲ καὶ ἄμφω μορφήν corr.; ὅμοια δ' ἄμφω καὶ μορφήν A; ὅμοια
 καὶ ἄμφω καὶ ἄμφω μορφήν U*. || ὀχρότερον Codd.; -ος A. || δι-
 δοσθαι U*; om. A. || 6. κραταιογόνου corr. Stackh.; κραταιογόνου U;
 κραταιογόνου U*; κραταίου A. || 7. τοῦ δ' ἡμιόνου corr. Saracen.
 ad Dioscor. 3, 151.; τῆς δ' ἡμιόνου A. || τῆς ἡμιόνου UU*; τοῦ ἡ. A.
 || τῷ φύλλῳ UM; τὸ φύλλον A Edd. || σκολοπένδρον conj.; -δρον U*.
 -ίω A Edd. || ῥίζαι — λεπταὶ corr.; -ας -άς Libri. || 8. τῷ τὸ μὲν φ.
 U*P; τῷ τὸ φ. UM; τῷ τὴν μὲν φ. A. || μονόκλωνον corr. Schn. syll.;
 μονόκλωνον U*; μονοκίλων A. || 9. ἐντείνεσθαι U*; τείνεσθαι A. ||
 10. καὶ οὐκ ἄ. UM; καὶ om. A. || χυμοῖς U*P; χυλοῖς marg. PA. ||
 δυναμένας U*; δυνάμενα A Edd. || ἀτέκνους U*; ἀτεκνούσας A.
 || 11. ἀφ' ἧς U*; ἀφ' οὗ A. || τὰς ἐγκύμονας Codd.; τὰς γυναικῶν
 τὰς ἐγκύμονας οὐσῶν A Edd. || αὐταὶ corr.; αὐταὶ A Edd. || ἰδίαν U*;
 om. A. || ἀργουπνεῖν ποιεῖ U; ὁ ἀργουπνεῖν ποιῶν A. — Cap. XIX.
 1. ὥστε UU*; ὥσπερ A Edd. || ὀνοθήρα U*; οἶνοθήρα A. || μικρο-
 τερον conj.; πικρότερον UM; πλατύτερον A. || θάμνος UU*P; ὡς
 θαμνος A. || 2. τὰς U*; τὰ A. || 3. εὐδοξεῖν U*; εὐδοξεῖ A. || 4.
 ἠπορήσθω P; ἀπορήσθω A. — Cap. XX. 1. δὴ P; δὲ A. || 2. καὶ
 ἐξ ἄ. U; καὶ om. A. Edd. || 2. ῥίζαι addidi de meo. || πατραϊκὴν U;
 σπαρτικὴν MA. || 3. ξενικά U; ξενά M; ξενά A. || διαρροία διαφθ.
 corr. Schn. syll.; διάρροια ἢ διαφθ. UM; διάρροια αὐτοῖς γίνεται
 ἢ διαφθ. A Edd. || 4. ἀναβλαστεῖ corr.; αἰεὶ βάλλει A Edd. ||
 καὶ μάλ. corr.; μάλ. καὶ A. || τῶν δὲ Libri; κατὰ δὲ τῶν Edd. ||
 ἐπιπαττομένη U; παττομένη A. || 6. περὶ etc. Ab his verbis incipit
 liber decimus in UMA, quorum Urbinatem eodicem partem libri
 noni inde a verbis τῶν δὲ ῥιζῶν cap. viii usque ad verba Τελέθριον
 σύσκιον cap. xx, Mediceos ab iisdem verbis incipientes usque ad
 verba βέλτιστοι δὲ καὶ οἷς cap. x, 3. cum magna scripturae varie-
 tate repetere supra indicavimus. Aldina paucos habet versus. ||
 δυνάμεις — εἰρηται P; δυνάμεις καὶ τὰς τῶν χυμῶν καὶ τὰς τῶν
 ὀσμῶν καὶ πάντων τῶν ἀόσμων ποιῶσι διαφορᾶς U; δυνάμεις
 καὶ περὶ τῶν χυλῶν τῶν γε εὐόσμων καὶ τῶν ἀόσμων ποιῶσι
 διαφορᾶς A.

DE CAUSIS PLANTARUM.

Lib. I. Cap. I. 1. ἀρχαῖς ζωομένους ταῖς de conj.; οὐχ αἰς ζωομένους τὰς Codd. || 2. πάντ' conj.; πάνυ M. A. || 3. αἰτίας — τηρεῖν conj.; αἰτίας· τὰ δὲ ἀπαράβλαστα συμμετρῶς τινὶ τοῦ θερμοῦ καὶ ὑγροῦ, καὶ μονοφυῆ δέχεται καὶ τὰς ἄλλας δύναται τηρεῖν Ald. et ut videtur Codd. — Cap. II. 1. μάλιστα ἢ μόνος conj. Sch.; μάλιστα μόνος Ald. || 3. ἔτι τοῦτο corr.; ἔτι τούτων U; ἔστι τοῦτο A. — Cap. III. 2. καὶ ἐπὶ τῆς corr.; καὶ ἢ τῆς A. || 3. ἔτι δὲ καὶ corr.; ἐπεὶ δὲ καὶ A. || 5. καὶ ἐκ corr.; καὶ γὰρ ἐκ Codd. || δύναται βλαστάνοντα conj.; δύναται βλαστάνειν A. — Cap. IV. 1. μὴ πλείον conj.; μηδεμίαν Codd. || 2. ἐπ' ἐκείνων corr.; ἐπὶ τινων Codd. || 3. ἔμβριος U; ἔμβριος M; ἔμβριος A. || καὶ γὰρ οὗτος U; καὶ οὗτος M; καὶ οὕτω A. || 4. ὑπὸ τὴν αὐτὴν αἰτίαν πίπτει· δύναται γὰρ διατηρεῖν corr.; ὑπὸ τὴν αἰτίαν πίπτειν δύναται καὶ διατηρεῖν U. Ald. || θάττον U; θάττων A. || 5. παρέχει πᾶν τὸ ἄλλότριον· ἄλλότριον δὲ τῶ ζῶντι corr.; vox ἄλλότριον altera omissa in U; παρέχει πᾶν τὸ ἄλλότριον· ἄλλότριον δὲ τῶν ζωτικῶν A. || δεῖ, δεῖ δὲ μὴ corr.; δεῖ διὰ τὸ μὴ Codd. || 6. ξυνηθροισμένην — καὶ ἐν ἐκείνοις corr.; ξυνηθροισμένοις — καὶ τὴν ἐκείθεν Codd. || καὶ ὑγρότης conj.; καὶ ὑγρότης UM; ὑγρότης A. || ἀνακτέον corr.; ἀνεκτέον a superser. U; ἀνεκτέον M; ἀνεκτέον A Edd. — Cap. V. 3. αὐτομάτους Codd.; αὐτόματον A Edd. || ὅπερ Codd.; ὅπερ δὴ A Edd. || 4. αὐτὸ τε τὸ corr.; αὐτὸ τὸ Libri; καὶ αὐτὸ τὸ cum Moldenh. Schn. || 5. γινόμενον δ' ἐπὶ corr.; γινόμενον ἐπὶ A et UM; συμβαίνει γινόμενον Schn. || καρπίμων καὶ ἀνθοφόρων corr. partim cum Schn.; καρπίμων ἢ ἀνθοφ. Schn.; καρπίμων ἢ καρποφόρων A. || τί κωλ. Codd.; τί δὴ κωλ. A Edd. — Cap. VI. 1. χοῖται θατέρω τὰ conj.; θατέρω om. A. || δῆλον ὅτι sq. Hunc locum sic corrigendum esse credo: δῆλον ὅτι αἰτία τοῦ βλαστάνειν καὶ τοῦ γεννᾶν ἢ — θατέρω ὅπερ — ἔχον. || 2. τοῖς τόποις conj.; τοῖς ὅποις A Edd. || 3. φέρειν Videtur μεταφέρειν scribendum esse. || 4. εὐλόγως δ' ἔχει τὸ conj.; εὐλόγως δὲ καὶ τὸ UA. || τὰς λειοτάτας Codd.; τὰς τελειοτάτας A. || ὡς γ' ἐνὶ corr.; ὡς γ' ἐνι U;

ὡς οὐκ ἐνι A. || ἔτι δ' α̅ conj.; ἔτι δὲ AU. || 5. ἔστι δὲ U; ἔτι δὲ A Edd. || ἔτι δεῖ corr.; ἔτι δὲ A. || τὰ ἔρρη corr. Schn. in Comm.; ἔρινά UA. || διὰ τοῦτο corr.; διὰ τούτων U; διὰ γὰρ τούτων A. || ἀρδεύεσθαι corr. Schn.; δέεσθαι in rasura U; δένεσθαι A. || 6. αὐτῷ corr. Schn. syll.; αὐτῶν A Edd. || ἂν τυχῆ corr.; ἂν ταχῆ UA. || 7. καὶ διατ. U; ὁ διατ. M; εἰς τὸ διατ. A. || φιλύρας ἔξωθεν φλοιῶ corr.; φιλύραι κενωθεν φλοιῶι U; φιλορακένωθεν φλοιῶι; φιλορά κενωθεν φλοιῶι A. || 9. λαμβάνειν M; προσλαμβάνειν A Edd. || 10. ἰσχυρότερον corr.; ἰσχυρότερον A Edd. — Cap. VII. 1. δένδρα corr.; δένδρα A Edd. || χρόνον UM; χρόνους A Edd. || 2. κρεμάννυσιν corr.; κερμαίννυσιν U; κερμαίννυσιν M; κρεμαννύουσιν A Edd. || 3. τὸ κατὰ πρόεσιν σπέσμα cum rasura inter o et e U; τὸ καταπρόεσι σ. M; τὸ κάτω προῖον σ. A Edd. || 4. ὥστε κινεῖσθαι corr.; ὥστε κινεῖ καὶ UM; ὦ. κινεῖν καὶ A. || τὰ γ' ἄλλα U; τὰ τ' ἄλλα M; τὰ τε ἄλλα A. || πλείοσι U; πλείοσι M; om. A. || 5. ἄλλα U; ἀλλ' εὖ A Edd. — Cap. VIII. 1. φυτευμάτων U; φυτεομένων A Edd. || καὶ ὑπόριξ' ἂν U; καὶ ὑπόριξαν M; κἂν ὑπὸ ῥίζαν Ald. || 2. πολλή corr.; πολλῶ Libri. || 4. φανερόν U; φανερώς A Edd. || τὸ γ' U; γ' om. A. || τροφήν conj.; κριάην A Edd. — Cap. IX. 1. ὅλωσ τὰ γένη corr.; ὅλα γένη A Edd. || ἔξαργιοῦται corr.; ἐκπαπιοῦται A Edd. || 2. μεθιστάναί corr. Schn. syll.; μεθίστανται A Edd. — Cap. X. 2. προανθεῖν. Videtur προῖανθεῖν scribendum esse. || 4. ἀνδράγη A Edd.; ἀνδράγη Codd. || δύναται Codd.; δύνανται Edd. || 5. καὶ ψυχρότητι Haec verba in Libris ommissa addidi cum Schn. || γίνεται γὰρ ἀπαλώτατα Haec verba ut spuria seclusi. — Cap. XI. 1. αὐτοῖς corr.; αὐτοῖς A Edd. || 2. λαμβάνουσι corr. Schn. syll.; λαμβάνουσα UM; λαμβάνοντα A Edd. || καθάπαξ conj.; καθάπερ Libri. || τάχ' ἂν corr.; τάχα A Edd. || πορρώτεροι conj.; πρῶται A Edd. || 4. εἰσὶ δ' οἱ corr. Schn. syll.; εἰ δ' οἱ A Edd. || 5. γοῦν conj.; γὰρ A. || 6. τις ἂν U; ἂν om. A Edd. || εἰ ἡ corr.; ἡ τ' ἐκ MA. || τοιαύτην corr.; τι ταύτων A Edd. || 7. ὃ δὴ U; ὃ δὲ A Edd. || ἐκείνοισ om. in UA supplevi cum Schn. || βλαστοφνεῖν corr. cum Schn.; καρποφνεῖν MA. || 8. χαλεπότερον corr.; -έρων U; -έρως A. || ἔνεκα corr.; γέννησις A Edd. — Cap. XII. 1. δ' ὑπὸ corr.; θ' ὑπὸ U; ὑπὸ A Edd. || 2. βραχὺ τι πρὸ conj.; βραχύτητα Libri. || 3. τῇ τε ὑγρότητι καὶ τροφῇ conj.; ἔτι τε ὑγρότητα καὶ τροφήν A. Sed locus valde dubius, vix integer. || 4. βραχὺ τι πάντως corr.; βρ. τι πάντων U; βραχύτητι πάντων M; βραχύτατον πάντων A. || ὁ ὅλος U; ὁ om. A Edd.

|| 5. εἰ τὸ U; ἔστι τὸ A. || κατὰ U; δὲ κατὰ A. || μικρὰν αἰεὶ τινα λαμβάνει ἔφεξιν conj.; μικρὰ εἴπερ ἐλάμβανε πρὸς ἕξιν UA. || 6. ὡς περ — προσανύξασθαι conj.; ὡς περ εἰ συμβαίνοντι τινὶ πρὸς ἀνύξαστέρας A et προσανύξαστέρας UM. || ἤδη Codd.; δ' ἤδη A Edd. || προορμώμεναι cum Scalig. Heins.; προορμώμεναι Libri; προορμημένα Schn. || ἔρχεσθαι corr.; ἔρχονται A Edd.; ἔρχεται Codd. || 7. ἀλλὰ M.; om. UA. || βάθους οὐ U; βάθος ἂν MA. || 9. μετὰ τὸν U; κατὰ τὸν A Edd. || 10. ὡς δυνάμει U; οὐ δυνάμεις MA. — Cap. XIII. 2. θεωρήσθω UA; τεθεωρήσθω Schn. || 3. περὶ τροπᾶς corr.; ἐπὶ τῶ UA. || 5. τισὶ κατὰ conj.; καὶ κατὰ UM; κατὰ A Edd. || 6. ἀναδόσεις U; ἀναδύσεις A Edd. || 7. μεταβολή corr.; μεταβολή Libri. || 8. καταναλωκότα Codd.; καταναλωκοτα Edd. || ἐπιγινομένης θέσεως corr. Schn. in Auct.; ἐπιγινομένης ἐτέρας UM; ἐπιγινομένου ἐτέρου A. || 9. τινα γένη U; γένη om. A. || ἃ — διαφορῆ conj.; ὁ καὶ προϊκαρπεῖ ὅμως διαφέρει U; ὁ καὶ προϊκαρπεῖν ὅμως διαφέρει M; ἃ καὶ προϊκαρποῦντα ὅμως διαφέρει A. || ἀναπληροῦνται — βλεπόντων conj.; ἀναπληροῦνται διὸ καὶ χροῶνται τινες αὐτῶ τῶν πρὸς τὴν ὥραν βλεπόντων· καὶ κλύονται τινες αὐτῶν τῶν πρὸς τὴν ὥραν βλεπόντων A. || 10. ἐπιβλαστικώτατα δ' οὖν corr. Schn. syll.; ἔπειτα βλαστικώτατα· βλαστικώτατα δ' οὖν UM; ἐπεὶ καὶ βλ. βλ. δ' οὖν A. || κατακλύεται corr.; καὶ κλύεται UM; κλύεται A Edd. || 12. προανθεῖ καὶ προβλαστάνει. Mihi προῖανθεῖ καὶ βλαστάνει scriptum fuisse videtur. — Cap. XIV. 2. ὥστε — ὥρας conj. Schn. syll.; ὥστε μὴ βλαστάνειν ἀπὸ τούτου καινῆς ἄλλης γινομένης οὐκ ἐκποιεῖ τῆς ὥρας Libri. || 3. δὲ πεπάνσεις conj.; δ' ἀνθήσεις UA. || ῥάονα corr.; ῥᾶον ἂν A; ῥᾶον ἂν UM. || τῶν χυλῶν αὐτῶν conj.; τοὺς χυλοὺς αὐτοὺς A Edd. || αὐτῆ corr.; αὐτῆ M A Edd. || καὶ δυνάμεως καὶ κατέργ. U; καὶ δύν. om. M; καὶ δυν. καὶ om. A. || 4. δυσκατάπεπτος corr.; δυσπεπαστος Libri. || εἴπερ — ἔχειν U; εἴπερ βάλλονται ταῦτα πάντα — ἔχειν M; ὑπερβάλλοντα δὲ ταῦτα — ἔχει A Edd. || τι γίν. U; τι om. A Edd. — Cap. XV. 1. τὰ ἄλλα corr.; τὰ δ' ἄλλα UA. || κατὰ μικρὰ corr. Schn.; καὶ μ. Libri. || ἔτι δὴ Codd.; ἔτι δὲ A. || καὶ — κινήσεως conj.; σμικρᾶς δεῖται καὶ κιν. U; δεῖται μικρᾶς κιν. A. || 3. ἂν δὲ — κἀκείνων corr.; ἅμα δὲ πλήθος πολὺ καὶ A Edd. || 4. εὐεῖλα corr.; εὐδηλα UA. — Cap. XVI. 4. ὅσων conj.; ὡς ἂν A Edd. || ἐκατέρωθεν U; ἐτέρωθεν A. || δὲ δεῖ τὴν corr.; δὲ καὶ τὴν A Edd. || 5. που corr.; ποι A Edd. || 7. τὰ ὅσα ἐν corr.; τὰ ἐν UA; τὰ ἐν τοῖς ζώοις ὅσα Heins. Schn. || ἐκ τῆς καθ. corr.; ἐκ γῆς κ. Libri. || περιπτώσεως conj.; ὅπερ ἐν τούτῳ U;

THEOPHR.

c

ὡςπερ ἐν τούτῳ MA. || καιτοι γε corr.; και τό γε A; και τὸ M. || 8.
 τὸ ποῖον corr.; τῶν ποίων A. || 9. τῶν γυλῶν — πέψις conj.; τι-
 νων — σήψις A. || και ὀπώδεσιν corr.; και σκώδεσιν U; om. cell.
 || 10. ποτέροις Codd.; ὀποτέροις A Edd. || τούτῳ U; τούτο A Edd.
 τὸ μὲν Adjecti μὲν de meo. || 11. και τιν' ἄλλον conj.; και τὸν ὄλον
 A Edd. || ταύτη δὲ και τὰ τῆς conj.; ταύτη δὲ τὰ ἐκ τῆς UMA.
 ὅταν ὄν corr.; ὅταν οὖν A Edd. || προσλάβη Codd.; προσλαμβάνη
 A Edd. || 12. ὄλος μὲν Codd.; ὄλος μὴ A. || 13. ἐκ τῶν conj.; ἐκ
 τούτων Libri. || ἢ οἶν. Codd.; ἐστὶν οἶ. A. || ἐν τε U; ἐν τοῖς A Edd.
 || πολλὰ corr.; φύλλα Libri; αἴτια Edd. — Cap. XVII. 1. ὡς γὰρ
 U; γὰρ om. A Edd. || αὐτῆ γὰρ Codd.; α. μὲν γὰρ A Edd. || ἐπέλθη
 conj.; ἐπιθῆ Libri. || 3. ἐτι δὲ — ὑδατώδης Haec verba, quae in
 Libris post εὐδεινοῖς habentur, hic posuit Schn. || 5. σκληρὰ Codd.;
 ξηρὰ A Edd. || ἢ ἄλλ. conj.; και ἄ. A. || 6. τῶν δ' αὐ conj.; τούτων
 δὲ UA; ἄλλων δὲ M. || οὐδὲ γὰρ ἐν τούτων corr.; οὐδὲν γὰρ ἐν τούτῳ
 A Edd. || ἢ πάντα Addidi ἢ de meo. || 9. διατιτραινομένων και τοῖς
 πατάλοις κολαζομένων conj.; δ. και ταῖς πληγαῖς τιτραινομένων
 και κολ. U; δ. και κολαζομένων A Edd. || 10. τὴν εἰς τὴν βλάστησιν
 ὄρημν U; τὴν βλ. και ὄρημν A Edd. — Cap. XVIII. 1. ἀρίστη ad-
 jecti de conj. || εντραφοῦς corr.; ἀτροφοῦς MA. || καθιέντα U; καθ-
 ιένται M; καθιέμενα A Edd. || 3. περισσόχρονα corr. Schn.; περισ-
 σόχρονα Libri. || 4. και τὰ πολ. UM; τὰ om. A. || 5. βλαστάνειν και
 ἀνθεῖν και πεπαίνειν corr.; πεπαίνειν και βλαστάνειν και ἀνθεῖν
 A Edd. || κατ' ἄλλα και ἄλλα U; και τ' ἄλλα και ἄλλα M; και τὰ
 ἄλλα A. — Cap. XIX. 2. ἐλάσας πυρῆν conj. Schn.; ἰτέας π. A Edd.
 || 3. παραμονῆ conj.; ὁμοία Codd.; ὁμοίως A Edd. || ἀπὸ δὲ τούτου
 corr.; κατὰ δὲ τούτου U; κατὰ τούτου M; κατὰ δὲ τοῦτο A. || 4.
 χάραν U; χῶρον A. || 5. ἀπολλύασι Codd.; ἀπολλύουσι A Edd. ||
 πληθύνει U; πλυθείη M; πληθύνει A Edd. — Cap. XX. 1. νέων
 ἀθρόα γὰρ conj.; ἀθρόως τε Libri. || 2. τῷ φέρειν U; τὸ φέρειν M;
 γὰρ φέρει A. || τῷ κνούμενον — ἐκφαίνειν corr. Schn. syll.; τῶν
 κνουμένων — ἐκφαίνει A. || ἃ καλ. — περιφρ. Quinque verborum
 supplementum solus praebuit U. || αὐτῷ corr.; τούτῳ A Edd. || τὸ
 σταχ. U; τῷ στ. A Edd. || τοῦτο και corr.; τ. δὲ A Edd. || 3. εὐχυλα
 corr. Schn.; εὐξυλῆ A Edd. || κατακοπτομένη U; κατακομένη M;
 κατακεκομμένη A. || 5. διηκειν Haud dubie cum Schn. corrigendum
 διαρκεῖν. || συμβαῖνον — φασι Codd.; ὡς — συμβαῖνον A Edd. || γῆ
 — ἀφθόνῳ corr.; τῆ — ἀφθονα A; - ἀφθονος UM. || 6. ἐντεῦθεν το
 conj.; ἐνταῦθα τοῦτο A. — Cap. XXI. 1. αὐτός corr.; αὐτοῦ A Edd. ||

ὡς ἄρα ὄσον corr. Schn. Comm. et syll.; ὡς ἀραιὸν A. || 2. ἔοικε γὰρ conj.; ἔοικεν ὡς περ Libri. || καὶ τὰ μαλακοπούρηνα solus praebet U. || 3. αἰτιατέον Scribendum ανακτέον cum Schn. || καὶ πυκνότητι ad jeci de conj. || 5. δ' ἢ κατὰ corr.; δὴ κατὰ U; δὲ κατὰ A Edd. || θερμὰς ἢ conj.; οἶον A Edd. || γινωμένης Codd.; γενομένης A Edd. || 6. θερμότερα U; - τερα A Edd. || 7. ἐνδεία τούτου Codd.; ἐ. τοῦ A. || ὡς τὰ μάλιστα corr.; ὥστ' αἰεὶ τις τὰ ὙΑ et omisso τὰ M. — Cap. XXII. 1. οὐδὲ U; om. A. || οὐδὲ — ὀλιγογονώτερα om. A, praebent UM qui pro ψυχρότερα, quod reposui, θερμότερα scriptum habent. || ὁμοειδέστερα corr.; ὁμοιοειδέστερα A. || 4. καὶ τὰ καρπ. U; τὰ om. A Edd. || 5. δοκοῦσι θερμότερα conj.; δοκεῖ ἐν θερμότητι UM; ἐν θερμότητι δοκεῖ A. || 6. πρὸς τὴν ἐν τοῖς ἐναντίοις γένεσιν U; πρὸς τοῖς ἐναντίοις γένεσι A. || ἂ δὴ — ἐκπῆγνυται corr. Sch.; ὁ δὴ — ἐκπῆγνυσθαι U; τὸ δὴ — ἐκπῆγνυσθαι M; καὶ δὴ — ἐκπῆγνυσθαι A.

De Causis plantarum Lib. II. Cap. I. 1. ποιῶ om. Libri. || 2. εὐβλάστειαν U; εὐβλαστίαν A Edd. || 4. ἠρινοῦς U in rasura; ὀρεινοῦς U a m. pr. A.; ὄρινοῦς M; θερινοῦς Schn. || μικρά τε M; μικρούς τε A. || δέονται Sch. syll.; δένονται A et U in rasura. || 5. δὲ ἢ πολ. U; δὲ ἢ om. M; ἢ om. A. || αἰεὶ μάλιστα U; μάλιστα om. A. Fortasse scribendum ὅπου γὰρ αἰεὶ μαλακός ὁ ἀῆρ μάλιστα ἐνταῦθα. || 6. ὀπισθοχειμῶνες corr. Coraes; ὀπισθεν γειμῶνες A Edd. || 7. ἀποκαομένων U; ἀποκομένων M; ἀποκεκομμένων A. || 8. ἢ θερμὸν corr. Coraes; καὶ θερμὸν A Edd. || ἀποκεί conj. Schn.; ἀπορρεῖ A Edd. — Cap. II. 1. τροφαῖς U; μορφαῖς A. || τῶν δὲ λειπομένων U; δ' ἐπειπομένων M; τῶν δὲ πεττομένων A Edd. || ἐτροφήν U; τροφήν A Edd. || 2. ἅπαντα Scribendum esse τὰ ἀνθη videtur. || 3. ἕτερος τοῖς corr.; ἕτερος ὁ τοῖς A Edd. || δένδρων — ταῦτα Mulavi ordinem. δένδρων ἔτι δὲ — λυμαίνεσθαι δι' ὃ — πλείω διὰ — ἀκινδυνότερα A. — Cap. III. 1. ἐφῶν U; ἔω A Edd. || ἢ καὶ Codd.; ἢ om. A. || τὰ μὲν UM; τὸ μὲν A Edd. || 4. τὰ δὲ μὴ adjeci de meo. || δεῖ λόγον U; δῆλον A Edd. || 7. ἐνια δὲ εἰς U; δὲ om. A. || διατελειῶ τὰ corr.; διὰ τελειότητα A Edd. || ἐλαιηρότεραι conj.; μεγαλόρριζοι A Edd. — Cap. IV. τούτων U; τούτου A. || φύσεως ἐστίν ἀβλαστῆ δὲ δι' ἄμφω corr.; φύσεως ἔτι δὲ εὐβλαστῆ δὲ ἀμφω U et omisso δὲ altero A. || ὅτι δὲ — φαῦλα Undecim verba de conjectura supplevi. || ῥιζῶσιν corr.; ῥιζῶσι A. || 2. τῶν δὲ βλ. conj.; δὴ βλ. Codd.; βλ. A. || ἐγκάρσιον U; ἀκάρσιον A Edd. || κακῶς ἢ Codd.; κ. δὴ ἢ A Edd. || δὲ δένδρα conj.; δὲ om. A. || 3. δαψιλῆς conj.;

λευκή Libri; πολλή Schn. || 4. μὴ δίκνεισθαι de corr. Schneiden
 συνικνεῖσθαι Libri. || 5. δημήτριος UM; δημήτριος A Edd. || 6.
 θενεῖ Schn. syll.; εὐθυνεῖ A Edd. || 6. ἰσχνά conj.; ὑγρά Libri. ||
 πεδεινή corr.; πεδεινή Codd.; πεδινή A. || καὶ πυκνοῖς de me
 adjeci. || πολλῆς — ὀλίγης U; οἷς - οἷς M; - ὶων - ὶων A Edd. ||
 δεῖ καὶ conj.; δεῖται Libri. || φντευθέντα U; - έντες A Edd. || 11
 αὔδρος Codd.; ἀνυδρος A Edd. || 11. ἀλόγως conj.; ἀηδῶς Libri.
 εἰκεν U; om. A Edd. || 12. τροφίμων conj.; ποτε μὲν A Edd. —
 Cap. V. 1. ἀλμυρὰ conj.; θερμὰ A Edd. || παραμιγέντων corr. Schn
 syll.; πλείστων ὄντων A Edd. || 2. ἀμπώτει U; ἀπότει A. || παρ
 τὰ conj.; καθάπερ τὰ A Edd. || 3. ἀλυκὰ U; ἀλικὰ A Edd. ||
 ἔχουσιν conj.; ἔχουσα A Edd. || 5. καὶ τὰ corr.; παρὰ τὰ A. || ἀπ
 βρέχειν corr. Schn.; εἰ παρέχειν UMA. — Cap. VI. 1. ὅταν
 conj.; ὅ. τὰ A Edd. || τὰ γὰρ θ.; γὰρ om. UA Edd. || 2. δύναμιν
 ζώην U; δ. ἀφ. τὴν τροφήν τοῦ θερμοῦ δύναμιν ἀφαιρεῖται M; δυν
 ἀφ. τὴν τροφήν ἀφαιρεῖται γὰρ τὴν ζώην. A Edd. || χυμὸν U; χυλὸν
 A Edd. || ὅμοια — φντοῖς conj.; ὅμοιον καὶ ἐπὶ τῶν ζώων ἐστὶ τὰ
 ἐν αὐτοῖς UA. || 3. ῥυτὸν καὶ ὄμβριον UM; ῥυτὸν ὄμβριον A Edd.
 λιμναίῳ καὶ ἀπλῶς στασίῳ corr.; εἰ μὴ τῷ καὶ ἀπλῶς αἰτίῳ Libri. —
 Cap. VII. 1. καὶ γὰρ τὸ corr. Schn. syll.; καὶ παρὰ τὸ UA. || 1
 ἀσθενῆ U; δὲ τὰ α. A Edd. || 2. γὰρ οὐ ταῦτα conj.; γὰρ ταῦτα
 Edd. || δὲ καὶ τὰ U; καὶ om. A. || μὴ adjeci de meo. || παρακά
 conj.; παν U; πᾶν A. || πίττης corr.; πένκης Libri. || 3. φιλί
 σκεπα U; φυλλόσκεπα A Edd. || καὶ οὐ ξ. UM; οὐ om. A. || 5. ταῖς
 ἐλαίαις U; τῆς ἐλαίας A Edd. || ἢ γὰρ — ὃ τῆ conj.; ἢ γὰρ ἄπνου
 κατὰ τὴν αἴσθησιν ἀποκίεται γὰρ πολλὰ — πόντιον, ἢ τῆ α. UMA
 || ἢ καὶ corr.; ἢ μὴ A. — Cap. VIII. 1. δὲ ἢ γε UM; δὲ γε ἢ A. || 3.
 λιπαρὸν τι ἔχοντα conj.; μᾶλλον πλείονι A Edd. || ἀγροῶν corr.
 ὑγρῶν A Edd. || ἃ δύναται ἀφαιρεθέντα supplevi cum ceteris edd.
 sed alio ordine e vers. Gazae, om. Libri. || δρυπεπῶν Schn. syll.; δρυ
 πέπων U; δρυπετῶν A Edd. || 3. ἐδώδιμα U; ἐδώδιμον A. || 4. μὴ
 ἐπιπν. Adjeci μὴ de meo. || αἰ αἰτίαι U; ἢ αἰτία A. — Cap. IX. 1. δ
 μανὰ πεφυκότα conj.; δὲ μανοῖς πεφυκόσιν U; δὲ μανοῖς καὶ πεφυ
 κόσιν MA. || 4. δ' ἢ ὕ. U; δ' ὕγρ. A Edd. || 5. πληστον τῶν — ἐφ
 νεοὶ ὧσιν conj.; ἐπ' αὐτῶν τῶν — ἐπιγίνονται Libri et Edd. || 6. ἐφο
 μένοις. An fuit σηπομένοις? || ἢ γένεσις; ἢ om. Libri. Mihi γί
 νονται olim fuisse videtur. || 8. καὶ ἐπὶ U; καὶ om. A. || διαφθείρειν
 conj.; παραφέρειν A Edd. || δινγραινόμενοι conj.; διαθερμαινομέ
 νων A Edd. || δ' ἰσχνόντ' corr.; ἰσχνόν Codd.; ἰσχνόντα A. || ἢ δὴ

Codd.; om. A. || 10. ὃ τῆς U; τὸ τῆς A. || 11. εἴ τι προσεπιγίνεται conj.; εἴ τι δ' ἂν ἐπιγίνεται U; εἴ τι δ' ἂν προσεπιγίνοιτο A. || ἀποπίπτει conj.; ἀποπίπτει, ultimum in rasura, U; ἀποπίπτει A. || 12. ἐριναστὰ corr. Schn. Cur. sec. p. 507; ἐρινὰ cum ε superscripto U; ἐρινεὰ A Edd. || ξηραίνεσθαι U; ξηραῖσθαι A Edd. || 13. τῆς τε τροφῆς conj.; τῆς ἐκτροφῆς Libri. || 14. φαίη corr.; ἐφη A Edd. || φησι UM; om. A Edd. || τὰ γ' ἄλλα U; τᾶλλα A. — Cap. X. 1. ἂ δὴ Codd.; ἂ δὲ A Edd. || 2. μικρόν τε conj.; μικρὸν γὰρ UM; μικρόν A. || 3. δὲ ἢ μάλ. corr.; δὲ καὶ μάλ. UA. || καταλαμβάνειν conj.; -νει A Edd. — Cap. XI. 2. καὶ ποτε corr.; δὴ ποτε Libri. || ὃ καὶ Adjeci ὃ de conj. || 3. δὲ καὶ φθ. corr.; αἰὶ καὶ φθ. UM; ἢ καὶ φθ. A Edd. || 4. εἴ τι αἰὶ ὡς conj.; ἐπὶ αἰ εἶδος U; ἐπὶ αἰειδῶν A. Rectius fortasse εἴ τι αἰειτόκον scribitur. || ἢ σικύα corr.; ὡς ἢ σικὰ Libri; ὡς ἢ σικύα Heins. Schn. || ὄλωσ conj.; ὄσπερ A Edd. || 5. καὶ ταῦτο Codd.; καὶ om. A. || δοκεῖ τὸ corr. Schn. syll.; δοκεῖ καὶ τὸ Libri. || 6. μόναι U; μόνον A Edd. || ἡμεροὶ U; ἡμεραι A. || 8. γίνεσθαι conj.; πηγνυσθαι UA. || 11. δ' οὐ conj.; γὰρ Libri. — Cap. XII. 4. πρᾶξ conj.; βραχὺς A Edd. || μανὰ corr.; μανῆ U; μανῆ A. || λόγον ἤδη Codd.; λ. καὶ ἤδη A. || 5. εἶναι τῷ U; εἶναι om. A. || 6. τὰ μὲν ἄλλα conj.; τὰ μὲν αὐτὰ A Edd. — Cap. XIII. 1. οὕτως γίνεται ὁμοιότης conj.; οὕτως ἢ ἐν τοῖς ὄμ. U; οὕτως ἢ ἐν τοῖς θήλεσιν ὄμ. A Edd. || ἐξομοιοῦνται U; -οῦται A Edd. || 2. γενέσθαι Codd.; γίνεσθαι A Edd. || 3. τὸ δ' U; τὰ δ' A Edd. || 4. καὶ τὸ ἐπὶ U; τὸ om. A Edd. || 5. τι de meo addidi. || καὶ — μεταβολὰς solus praebuit U. || τις ἀποδοίη corr. Schn. syll.; τις ἀποδοθείη U; τις δοθείη A. — Cap. XIV. 1. βελτίω δὲ καὶ conj.; βελτίων καὶ M; βέλτιον καὶ UA. Post γεωργούμενα lacunam indicavi: exciderunt enim quaedam plantarum nomina. || ἔχει — πολυῦδρα conj.; ἔχειν τὰ δὲ βέλτιονα ἔτι δήπου ὕδρα Libri. || ἄμεινον conj.; μόνον U Edd.; οὐ μόνον A. || 3. λαμβάνουσαι corr. Schn. syll.; -ουσαι A. || 4. πληγαῖς U; πληγαὶ A. || ἐνοφθαλμιζόμενα hic et mox corr.; ὄφθ. A Edd. || ἢ ἐγκεντριζόμενα solus dat U. || 5. μὲν μεταβάλλει τὴν Cum Schn. μεταβάλλει τὴν μὲν scribendum esse videtur. — Cap. XV. 1. τῆς — μεταβολῆς conj.; εἰς δὲ τὸ — μεταβολαὶ UA. || αὶ αἰτῶι cum Schn. supplevi. || τὰ δὲ μᾶλλον Codd.; μᾶλλον om. A. || λαμβάνεται δενδρωθεῖσα μὲν conj.; λαμβάνεται δένδρω κολουθεῖσα μὲν UA. || δυνδιάτητος U; δυνδιάτητος A. || 5. κανθαρέως Sch. syll.; κανθαρέως U; κανθαρέος A. || ἢ δ' ἄπιος ἢ φωκίς corr.; ἢ δὲ φωκίς A. || 6. καὶ πρὸς U; καὶ om. A. || ἢν παλιμβλαστῆς ἢ corr.; ἢν

πάλην βλαστήση A Edd. — Cap. XVI. 4. καθάπερ ἀναδιαρθρ. U; καθάπερ ἀναδιαρθρ. A Edd. || τελέως φθειρομένων An τῆς οἰκίης φύσεως ὃν sscriptum fuit? || 5. κἀκείνω U; κἀκείνο A Edd. || τῷ ἡμέρου conj.; τὸ ἡμέρον A Edd. || 7. οὐδὲ corr.; οὔτε A Edd. || ὅλας τῶν μερῶν conj.; ὅλων τῶν δένδρων || 8. ὁ ἀριστος M; ὁ om. A; ὁ αὐτὸς ἀριστος Schn. || διτῶς U; διτῶ M; διττὸν A. || καὶ καθόλου U; καὶ om. M; καθόλου δὲ A. || δὴ τὰ U; δὴ τὸ A. — Cap. XVII. 1. οὖν de conj. addidi. || 2. ὁμοίους U; ὁμοίως A Edd. || 3. τοιαῦτα Schn.; τὰ τοιαῦτα A. Fortasse fuit τινα τοιαῦτα. || ἔλατον ἂν Adjeci ἂν de meo. || 4. ἄλλως τε καὶ conj.; ἀλλὰ καὶ UA. || βλαστούντος Corrigendum βλαστόντος. || 8. ἐστὶ καὶ ὅσα ἄλλα conj.; ἢ καὶ ὅσα ἄλλα U; ἢ καὶ ἄλλα ὅσα A. || δὲ τοῦ U; γὰρ τοῦ A. || καρκίνον Schn. syll.; καρκίνος U; καρκίνον A Edd. || 9. ἢ εἰς conj.; καὶ εἰς UA; ἣς εἰς de corr. Moldenh. Schn. || δι' ἀλλήλων conj.; καὶ ἄλλ. UM; ἀλλήλων A. — Cap. XVIII. 1. σηπομένων UMA; σ. τῶν φύλλων Heins. Schn. e versione Gazae. || οἶον ταῖς corr. Schn.; ἐν ταῖς AM. || 3. ἀφαναίνει conj.; ἀφαναίνεται A Edd. || καρπὸν πέττει conj.; καταπέττει U; καὶ πέττει M; πέττει A. || 4. ἄλλοις καὶ conj.; ἄλλοις τε A Edd. || ἀποστρέφεται conj.; ἐπιστρέφεται A. — Cap. XIX. 1. δ' ἐκπετ. U; δεδιεκπετ. A. || 2. καὶ κάτω — ὡς conj.; καὶ ἐκλενκότερα· δεῖ δ' ἂν ὁμοίως Libri. || 5. πᾶσχει U; συμπᾶσχει A. || 6. παραλλαγαὶ U; παλλαγαὶ M; ὑπαλλαγαὶ A. || ἄλλων Forsan ζῶων scribendum.

De Causis pl. Lib. III. Cap. I. 1. τούτου προ. U; τούτου τοῦ προ. A Edd. || 2. διορίσθη U; διορίζει MA. || 3. ἐκφέρει Codd.; ἐπιφέρει A. || τὰ δὲ καὶ αὐτὰ U; καὶ τὰ M; ἂ καὶ A. || 4. δὴ καὶ κατὰ Codd.; καὶ om. A. || τῆς δ' οἴης U; τῆς δ' ὄνης M; τῆς δ' ἠδονῆς A. || 6. δὲ τούτων A Edd.; δὲ om. Codd. — Cap. II. 1. καὶ — γῆς Septem verba supplevi in Libris omissa. || τῆς — τροφῆς conj.; τὴν προσαύξησιν καὶ τροφήν UA. || 3. τὸ διὰ τί adjeci de conj. || τὴν ἑαυτῶν ἔνοι χ. U; τὴν ἔνοι χ. M; τὴν χ. ἔνοι A. || 4. καὶ κατὰ Codd.; καὶ τὰ κατὰ A Edd. || 5. τὰ ὑπὸ Schn. syll.; ὑπὸ U; ἀπὸ A. || 7. ἀθρόαν U; ἀθρόως A. — Cap. III. 1. δένδροις conj.; τοῖς ὁποῖς Libri. || 2. ἐπιλαμβάνων superser. in U; ὑπολαμβάνων A Edd. || τοιοῦτόν τι πονούντων corr. cum Schn.; τοιοῦτόν τι ποιούντων UA. || εἰ δὲ πλείω corr.; ἔτι πλείω U; ἔστι πλείω M; ἔτι δὲ πλείω A Edd. || 3. δῆλον ὡς Codd.; δ. οὖν ὡς A Edd. || εὐθενεῖ U; εὐσθενεῖ A Edd. || δ' αὖ U; δ' ἂν A Edd. — Cap. IV. 1. πολλῶν Forsan πολλοῦ scribendum. || 3. κἂν ἤμιπαχῆς conj.; κἂν ἤμιπαχῆς U; κἂν εἰ μὴ

παχῆς MA. || ῥιγοῦν τε — τὰ φυντὰ corr.; ῥ. γὰρ — τὸ φυντὸν UA. —
 Cap. V. 1. νέων γε corr.; νέων τε A Edd. || λειώτατα U; λεία τὰντα A
 Edd. || 2. συντροφοῦντος An fuit εὔτροφος οὐσα? || 3. τὸ δ' ὑπόρριζον
 corr.; τὸ δ' ὑπέριζον U; τὸ δ' ὑπὲρ ῥιζῶν A. — Cap. VI. 1. διαμφισβη-
 τοῦσι U; ἀμφισβ. A. || 2. τε καὶ ξηρ. conj.; ἢ δὲ καὶ ξηρ. Libri. || κατα-
 βάλλειν corr.; τότε βάλλειν A Edd. || 3. ποτάμιον corr. Coraëis;
 πότιμον Libri. || 5. βλάπτει A Edd.; ἢ βλάπτει Codd. || 7. ἀθεώρητον
 conj. Coraëis; θετέον A. || 8. καὶ τὴν εὐγειον. Vera videtur esse
 scriptura τὴν λευκόγειον || 9. κανλώδη A Edd.; κανκαλώδη U; κο-
 λώδη conj. Rob. Constantinus. An κανώδη fuit? — Cap. VII. 3. τὰ
 ἐπιτηδειότατα U; τὰ om. A. || ἀρριζώτου conj.; ἀρριζου τε Codd.;
 ἀρριζου A. || κινδυνεύσει conj.; συν θήσεται U; συνθήσεται M;
 σωθήσεται A. || 4. ἐπιτέμνουσι conj.; φυτεύουσι A. || 5. κλάσει U;
 βλαστήσει A Edd. || 6. τὸ δέον U; τὸ δένδρον A. || 11. γινομένης
 corr.; γενομένης A Edd. || 12. γρη δ' ἐλάττονος conj.; γρη δὲ καὶ A
 Edd. || καὶ τὰ αὐα conj.; τὰ τοιαῦτα A Edd. Praeivit Schn. || ἐλέχθη
 τινες κελ. conj.; ἐλέχθη τε καὶ κελ. Libri. — Cap. VIII. 1. ἐκείναι
 ταύτας — αὐταὶ conj.; ἐκείναι αὐτάς — αὐτοῖς A.; ἐκείνας αὐταὶ —
 αὐτοῖς M Schn. || 4. παραιρέσει ἀμαρτάνει conj.; πλείω διαμαρτάνει
 UM; πλείον διαμ. A. || σύμμετρον λάβη πλείους καὶ πολλῶ καλλίους
 conj.; συμμέτρος ἀλλὰ πλεόν καὶ πολλῶ μᾶλλον U et M qui πλείον dat;
 σ. ἀλλὰ καὶ πλείον κ. π. μ. A. — Cap. IX. 1. ἀφαναίνονται. Videtur
 ἀφαναίνονται scribendum esse. || τὰ δεχόμενα conj.; τὰ δὲ οὐ μόνον
 Libri. || 3. ὑεία conj.; τῆ UA; τῆ ὑεία Schn. || 5. ἀσθενῆς κουφ. UA;
 ἀσθενῆς καὶ κουφ. M Schn. — 2. εὐθενεῖ U; εὐσθενεῖ A Edd. || ὅσων
 corr.; ὅσα Libri. || ὡς — ποιεῖ corr.; ὡσθ' — ποιεῖν A Edd. || 3. τὸ
 πληθὸς adjeci de meo. || ῥαφανίσι corr. Schn. syll.; ῥαφάνοις A Edd. ||
 5. εὐμενῆς U; — ἦς A Edd. || πρὸς τούτοις corr.; πρὸς τοῖς A. || κελεύ-
 ουσιν corr.; τε λέγουσιν UM; γε λέγουσιν A Edd. || 8. ἐπεὶ — ἀφαναι-
 νειν conj.; ἐπεὶ ὄντων εὐθὺς παρείλεν οὐχ ὅτι ἀναφήνανεν U; ὑμενεῶν
 ὄντων εὐθὺς — ἀνεφάνεν A. — Cap. XI. 2. πόροι πολλαὶ καὶ
 εὐρέες conj.; πόροι καὶ εὐρέες U; πόροι εὐρέες A. || διὰ τοῦ ἔαρος
 conj.; αὐτὰ στερεῆς A. || 3. ἐξάγει γὰρ corr.; ἐξ. καὶ A. || ἔχουσα
 conj.; ἔχει A Edd. || 5. καὶ — ἐκσήπασθαι Sex verborum supple-
 mentum praebuit U. || 6. τοῦτο τὸν χρόνον corr.; τοῦτον χρόνον Codd.;
 τοῦτον τὸν χρόνον A. — Cap. XII. 1. δῆ U; δεῖ A Edd. || ἀντοστει corr.;
 αὐτὸ ἔτι Libri. || ἀλλὰ πᾶσαν conj.; ἅμα πᾶσαν UA. || 2. τὰ τούτοις U;
 τὰ om. A. || ἀπὸ τῆς — ἡλίον καὶ Haec decem verba solus praebuit
 U. — Cap. XIII. 1. αἱ ῥίζαι σωθῶσι conj.; ἀν ῥιζωθῶσι A Edd. ||

2. ξερορηκέναι U; ξερο. M; παρερο. A. Edd. || 3. νεοροτάτην U; διά τον ξεροτάτην M; διά τὸ ἀεροτάτην A. || το δέον U; τὸ δένδρον A Edd. || 4. τοῦτο. Schn.; ταῦτ' οὐ U; τοῦτ' ου A || προήσεται U; προήσεται A Edd. — Cap. XIV. 1. ἐτείους corr.; ἐτέρους A Edd. || 2. ἄμα τοῖς τε U; ὅσα τοῖς MA. || 3. καρμιωτέρας conj.; και προτέρας Libri. || 4. ἔχουσιν conj.; ἔχουσιν Libri. || ἀεὶ corr. Schn. syll.; δεῖ UA. || 6. ἔνων νέα U; ἔνων νέων A. || τοῦ ἐνδοτάτω U; τῷ ἐνδοτάτω A. || 7. In fine ἧ de meo adjecti. — Cap. XV. 2. ἐν εὐδία U; ἐὰν εὐδία A. || 3. τὰς διὰ χειμῶνος ἀργάς conj.; τὰς τοῦ χειμῶνος ἀργάς Libri. || 4. πρωὶ ποιεῖν conj.; πρωὶ κἂν A. || ὑβρίξειν ἄλλως conj.; ὑ. ἀλλὰ UA. || 5. και ἀνῆθηθῶσι solus dat U. — Cap. XVI. 1. τὸ δευτερον U; τὸ δένδρον A Edd. || ὅπως U; ὅταν MA. || 2. καιρὸς corr.; καιρὸς Libri; σκαφητὸς eum Scaligero Heins. || 3. δ' ὄλως Heins.; δ' om. Libri. || 4. ἀπαλῆ M; ἀπλῆ A Edd. || τοῦ ἀέρος conj.; τοῦ ἀμπέλου M; τῆς ἀμπέλου A. — Cap. XVII. 1. χρήσιμοι U; χρήσιμον A Edd. || 2. ὡστε καθ. corr.; ὡσπερ καθ. UM; καθάπερ γὰρ A. || τις ἂν αἰτία λέγοιτο corr.; τις αἰτία λέγοιτο UM; τις αἰτία λέγοιτ' ἂν A. || 3. ἀλλ' εἰ γέ τι — τούτου εἰπεῖν U; ἀλλέγ' ἔτι — τοῦ τῶν — ποιεῖν M; ἀλλ' ἔτι τε — τοῦ τὸ — ποιεῖν A. || ἐλκτικωτέρας conj.; ἐλκωτέρας A. || 4. αὔξονται conj. Linkii et Schn.; ἀρκοῦνται Libri. || 5. διαδύνηται U; διαδύνηται A || καὶ τινων conj.; καὶ τῶν A. || 6. τῷ τὰς U; τῷ om. cett. || μεταβάλλει μεταβάλλουσι δὲ κατὰ — τροφήν γλυκεία μὲν οὖν — γίνονται conj.; μεταβάλλουσιν οὕτω — τροφήν αὕτη μὲν γὰρ — γίνονται UA. || ῥόαι δὲ πικραὶ corr.; ῥόαι δὲ ῥίζαι UA. || καὶ τινα conj.; καὶ τὸν A. || 7. οὕτως U; οὕτος A Edd. — Cap. XVIII. 1. πρὸς τὸ τελ. — μὴ — ἐπαγάγοι conj.; καὶ τὸ τελ — μὴδ' — ἐπαγάγη A; — ἐπαγάγοι est in M. || 3. καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων δὲ U, ubi scriptura inter ἄλλων et ἄλλων dubia; καὶ τὸ ἐπὶ τῶν ἄλλων δὲ MA. — Cap. XIX. 1. ἐδάφους corr.; ὕδατος UA. || τοῖς — λαγάνοις Haec ut spuria seclusi. || 2. παλιμβλαστῆ U; πολυβλαστῆ A. || δεῖ γὰρ καὶ U; διὰ γ. κ. A. || ἢ εἴ τι conj.; ἢ τί U; ἢ τι A. || 3. καθάπερ U; καθάπερ ἢ A. — Cap. XX. τῆ μὲν — τῆ δὲ — νεῶν ἢ σκάπτειν U; τοῦ μὲν — τοῦ δὲ — ἐὰν ἢ σκάπτει A. || 4. βλαστούντα U; βλαστοῦντα A Edd. || 5. ἔναι — δέχονται corr.; ἔνια — δέχονται A. || καὶ γὰρ τὸ conj.; καὶ ὡς τὸ A Edd. || ἐξεπήνντο U; ἐξεπίνντο MA.; ἐξεπίνντο eum Scalig. Edd. || καὶ τις conj.; καὶ ὡς UA.; || 6. πᾶσιν corr.; φασίν A. || πρῶτόν ἐστι τὴν conj.; πρῶτον εἴ τι UM; πρ. εἰ τὴν A. || κατεργάσθαι U; κατεργασθαι A. || σπέρμα καλῶς ἐκφύεται conj.; σπέρμα καὶ ἐκφύεται M; σπέρμα ἐκφύεται UA. || καὶ ἢ ἄλλη corr.; καὶ ἄλλη A; καὶ

ἄλλη καὶ ἄλλη UM. || ἤδη posui post διαβεβλαστητότων quod in Libris post κόπρισις habetur. || 7. μή τι conj. Schn.; μή τις U; μή τε A. || οὐχ ἦττον U; οὐχὶ τὴν A. || 8. ἢ δ' ἀπὸ U; ἢ διὰ τὸ M; ἢ τὴν διὰ A. || παραλείπειν U; παραποιεῖν A Edd. || τῆς δικ. U; τῆς om. A. || μίσχον. Coraës corrigit λίσχον. || 9. οὕτω — ἀπόλλυται cum marg. Bas. Schn.; οὔτε — ἀπόλλυται UA. Forsan αὐτῆ γὰρ ἀπόλλυσι rectius scribitur. — Cap. XXI. 1. τῶν λευκῶν UM; δὲ λευκ. A. || 3. ἐκφέρει conj.; συμφέρει A Edd. || καὶ ἢ — πηλώδης Videtur καὶ ἢ ὑφάμμος δὲ καὶ ἠλιώδης scribendum esse. || 4. εὐθενεῖ UM; εὐσθενεῖ A. Edd. || ἐνιαχοῦ δ' οὐχ conj.; ἐπέχει δ' οὐ MA. || ἐμπροσθείσης conj. Schn.; ἐμπλησθείσης A. || 5. ἀναδιδόσι U; ἀναδίωσι A. || καὶ καρπὸν conj.; καὶ τοῦ πρὸς UMA — Cap. XXII. 1. δὴ U; δὲ A. || ἐπικλίνουσι corr. Schn. Comm.; ἀποκλ. U; ὑποκλ. A. || διυγραίνόμενα conj.; δὲ γρήσιμα A. || 2. ἥλιος οὐκ εὐθὺς Negationem equidem adjecti. || τῆ ἑαυτῆς conj.; τῆς νυκτὸς A Edd. || ἀσθενέστερα — ἐπιτηρότερα conj.; — τατα — τατα A. || 3. ἢ μὴ κατὰ corr.; εἰ καὶ μὴ U; εἰ καὶ μὴ τὸν A. || ἀνυγρανθῶσι conj.; ἀναξηρανθῶσι A. || 5. ταῦτο δ' εἶοικε τούτῳ καὶ U; ταῦτα δ' εἶοικε' τουτὶ καὶ M; ταῦτα δ' εἶοικε καὶ A. || διὰ γὰρ — ἀφθονος conj.; διὰ γὰρ τὸ ὀλίγον εἶναι τὸ ὕδωρ καὶ μένειν ἐν τῷ δένδρῳ σῆψιν ἐποίησε ἐξ ὧν ὁ σκώληξ, ὅταν ἀφθονος A. Post σκώληξ addit U ὑγρῶ θερμαινόμενον σημείον ἐπολήσεν ἐξ ὧν ὁ σκώληξ, e quibus pauca assumsi. — Cap. XXIII. 1. τὰ πολλὰ corr.; καὶ πολλὰ A Edd. || τὴν γῆν ἐμβληθῆναι εὐλαβοῦμενον conj.; ἐπειδὴν ἐμβληθῆ εὐλαβοῦμενον A Edd. || εἰς de meo adjecti. || ἡμίλειον U; ἡμίλιον A. || 3. καὶ ταρρομένων corr.; καταρρομένων Libri. || θάττον U; θάττων A. || 4. καὶ τροφήν τε UM; καὶ om. A Edd. || ψυχραῖ U; ψυχραῖ A. || ἀῆρ conj.; αὐτὰς A. — Cap. XXIV. 2. τὰ δ' — χειμῶνος Octo haec verba solus dat U. || ὑπ' ἀνχ. corr.; ἀπ' ἀνχ. A. || ὅσαπερ corr.; ὅσα γὰρ A. || 3. γὰρ adjecti cum Schn. syll. || εὐβλαστεῖ U; εὐβλαστῆ A. || τριμηναῖα corr. Lobeck Phryn. 549.; τριμηναῖα A. || ὥστε conj.; ἐστὶν δ' A Edd. || τοὺς χειμῶνας corr.; τοῦ χειμῶνος UA. || ἀπανθεῖν corr.; ἀνανθεῖν A Edd. || 4. μεταβάλλῃ U; καταβάλλῃ A Edd. || ὅτι — μεταβάλλει Scribendum esse videtur ἔνια — μεταβάλλειν. || πεσεῖν solus dat U. || ἀπηνηθότος corr.; ἀπηνηθῶς Libri; — ὅτι Heins. Schn.

De Causis pl. Lib. IV. Cap. I. 1. ἐκάστω corr.; ἐκάστη A. || 2. τοιαῦται corr. cum Scalig.; αὐταῖ A. || 3. εὐπαθέστερον — παθεῖν Haec supplevimus ex U; εὐπαθέστερον εἰς τὸ παθεῖν ceteris omissis A. || 4. μικρὰ corr.; μικρὸν A. Hoc loco plura verba seclusimus,

quae male interpellant. || 5. ἐν ἀμφοῖν conj.; ἐπ' ἀ. UA. || τὰ κατὰ
 γῆς U; τὰ τῆς γῆς MA. || ἀντισπᾶν corr. Schn. syll.; ἀποσπᾶν UA. ||
 6. γοῦν corr.; γὰρ UA. || φανερόν — ὑγρότης U; φανερομένης
 δὲ τῆς ὑγρ. A. || ἀλλ' εἰ τῇ τρίτῃ corr.; ἀλλ' ὅτι τῇ τρίτῃ U; ἀλλὰ
 ὁ τὴν M; ἀλλὰ τὴν τρίτην A. — Cap. II. 1. φυλαττομένων conj.; φυ-
 τευομένων UA. || καὶ σαπῆ corr.; ἡ σ. A. || γυμνούμενα U; γυμνοῦ-
 ναι A. || μένει corr.; μόνον A Edd. || 2. καὶ ὁ ὄροβος — ἐρέβινθος Sup-
 plementum hoc sedecim verborum praebuit U. || ἀληθέστερον U;
 — τατον A. — Cap. III. ῥάφανος δὲ corr.; ῥ. γὰρ UA. || παραλλά-
 τειν corr. duce Schn. in Syll.; γὰρ ἄλλα τί να, ubi in spatio literae
 γει apparent U; γὰρ ἄλλα τινά A. || 2. μηνί Schn. syll.; μὴ U; μῆνος
 A. || ἐκπλαστάνειν corr.; ἐπιπλαστάνειν A. || 3. ὅλως corr.; ἀπλῶς
 A Edd. || 4. θησανοιζομένων corr.; — μένη UA. || μὲν εἰς U; μένη
 εἰς A. || καὶ κατὰ Codd.; καὶ om. A Edd. || ὡς σπέρμα θεΐη U; ὡςπερ
 μαθεΐη M; ὡς πέρας θεΐη A. || 7. κᾰκίνο U; κᾰκίνα A Edd. —
 Cap. IV. 1. πρὸς γε U; π. δὲ A. || 2. ὅτι ποιεῖ corr.; ὅτι καὶ A. ||
 3. τινῶν ἔτι conj.; ἢ τινῶν τε UA. || 6. πυρὸς εἰ κριθῆς corr.; πυρὸς
 ἢ κριθῆς, sed antea fuit πυρὸς, U; πυρὸς ἢ κριθῆς M; πυρὸς ἢ
 κριθῆ A Edd. || 8. θεΐη τις ἂν corr.; θεΐη μὲν ἂν UA; θεῖοι μὲν ἂν
 M. || ἐκείνας — συμπάσχειν. Forsan scribendum ἐκείνας συμφρῆς
 οὔσας: οὔκουν ἄλογον συμπάσχειν. || 9. ἐκτηκομένων conj. Heins.
 Schn.; ἐκτημένων Libri. Mihi vero οὐκ οἰκείας scribendum esse vi-
 detur. || ἂν τὸ θ. conj.; ἢ τὸ θ. Libri || τῆς τῶν corr.; τὰ τῶν UA. ||
 καὶ τῶν U; καὶ ἐκ τῶν A. || 11. ἅμα δὲ Mihi ἅμα δοκεῖ scribendum
 esse videtur. || 12. ἐτέρας ἕτερον corr.; ἄρχεται δευτέρα UM. Verba
 septem inde a εἶπερ adjecit Schn. e Codd. || 13. ἐὰν δ' ὕδατα corr.;
 ἐὰν δὲ τὰ A Edd. || διαφορὰν — ἰδαφῶν conj.; διαφορὰν δὲ τίνα ἵνα
 ὡς εἶναι δεῖν καὶ τῶν ἐφαφῶν U; διαφορὰν δὲ τίνα εἶναι ὡς αἶραι
 δεῖν καὶ τῶν ἐπαφῶν A. || — Cap. V. 1. τῇ αὐτῇ U; τοιαύτῃ A. || τὸ
 ἰσχ. καὶ πολυριζότατα Schn. syll.; τὰ ἰ. κ. π. U; τὰ ἰ. καὶ τὰ πολυρι-
 ζότατα M; τὸ πολυριζότατα καὶ ἰσχυρότατα A. || μάλιστα πάσχοντα
 ὑπομένει corr.; μάλιστα πάσχειν: τὰ πάσχοντα ὑπομένει U; πλείστην
 ἔργον τροφήν ὑπομένει ceteris omissis MA. || 2. εἰς αἶραν corr.; εἰς
 αἶραν U; τὴν αἶραν M; καὶ τὴν αἶραν A. || 3. συμμένει U; συμβαίνει
 A Edd. || 4. ὄγκω conj.; ὄγκον A. || ἔκστασις conj.; διάστασις UA. ||
 ὅλως ἀσθενὲς ὄν conj.; ὄλον ὡς αἶνον A Edd. || 5. οἶον εἰ ἐκ conj.; εἰ
 om. Libri. || 6. ὁ καὶ U; ἢ καὶ A. || ἀτροφούντων Codd.; εὐτροφούντων
 A Edd. || ἐν μὴ οἰκείαις conj.; ἐν ταῖς οἰκείαις A. || 7. καὶ περὶ U;
 καὶ τὰ π. A. || ἅμα ταῖς ὥραις γινομένης corr.; ἅμα τοῖς γινομένοις

ὄργῳ. — Cap. VI. 1. ἄπορον conj.; πόρω U; πόρρω A. || βλαστάνειν
 — ὑπολαμβάνουσιν corr. Schn. in Curis sec. p. 528; βλασανόντων
 τῶν ὑστερον ἐτι ἀπό τοῦ σπέρματος ἐναπολαμβάνόντων Libri. || διετῆ
 τὸν ἀργὸν π. U, qui δύτεη habet; διετῆ εἰς τὸν ἀργὸν π. A; διετῆεις
 τὸν ἀργὸν π. M. || 3. καὶ ἐνια — τὸν ἀσθενεστέρον τοῦτο δρᾶ corr.;
 καὶ ἅμα — τὸ ἀσθενεστέρον τοῦτο δρᾶ AU. || αὔξη U; αὔξησις A
 Edd. || ἔσται conj.; τὸ δ' αὖ A Edd. || πολυχιτώνι δ' U; πολυχίτων
 δ M; πολυχίτων A. || ὥστ' ἐχρῆν corr.; ὥστε χρῆ UA. || 4. οὐ μὴν ἀλλ'
 corr. Schn. syll.; ἀλλ' οὐ μὴν ἀλλ' UM; ἀλλὰ μὴν A Edd. || σκλη-
 κωτόκων Scalig. et Coraës; σκληροτάτων Libri. || 6. τροφήν — τῆς
 conj.; τροφήν ἢ ἐπισπάται καὶ δι αὐτῶν τῶν A, ubi ἢ pro ἢ ei τὴν
 pro τῶν dat U. || 8. ἀπαδρύνεσθαι Heins.; ἀπαδρύνεσθαι U; ἀποδρύν-
 εσθαι MA; ἀποδύεσθαι Schn. || 9. τιθύμαλλον τὸν μυρτ. corr. Schn.
 syll.; τιθ. ιο περι τὸν μ. U; τιθ. καὶ το περι τὸν μυρτ. A. — Cap. VII.
 1. χεδροπα δὲ corr.; τὰ γ. δὲ UM; τὰ δὲ γ. A Edd. || 3. κρέας ὀπτᾶν
 conj.; ἐκίειο ὀπτᾶν UA. || τῆς ἀπὸ τοῦ ἀέρος conj.; καὶ ποτιμώτερος
 A Edd. || καθή conj.; καθίστησι UM; καθίση A. || 4. ἢ πρὸς conj.;
 καὶ πρὸς A. || 5. τὴν δ' αἰτ. corr.; τὴν αἰτ. UM; καὶ τὴν α. A. || 5. τοῦ
 ἐτέρου corr. Schn.; τοῦ αὐτοῦ Libri. Forsan θατέρου scribendum. ||
 6. ὡσπερ UA; ἤπερ Schn. || 7. πίπτει U; πίπτει MA. Locus est mul-
 tilus. — Cap. VIII. 2. ῥᾶον corr.; ῥάδιον A Edd. || ὥστε καὶ πολυκαρ-
 πῆν conj.; ὡσθ' ἅμα καὶ πλεῖον φέρειν Schn.; ὡς ἅμα καὶ πλεῖον Libri. ||
 τε τὴν U; τὴν om. A Edd. || ὀψιμότεροι U; ὀψιμότεροι A Edd. || 3. μᾶλ-
 λον τὸ ἔδαφος; τῶν δὲ χεδροπῶν ὅ τε conj.; μᾶλλον οὐχ ὡσπερ τῶν τε
 χ. ὅ τε UM; — τῶν γε — A Edd.; — τῶν γε χ. ὦν ὅ τε scripsit Schn. ||
 τάχιστα conj.; ταχὺ δὲ UA. || 4. ἢ corr.; ἢ U; δι' ἣν A Edd.; ἢ Schn.
 syll. || καὶ ἐξεκμάζουσα solus dat U. || ἣν δ' U; ἣν δὴ A Edd. || 5. κρέ-
 στιν U; κρεσίν A. — Cap. IX. 1. ταῦτ' εἶναι ἃ χαλεπώτατα ἡμῶν
 conj.; ταῦτ' ἐκείνοις καὶ χαλεπώτατα μᾶλλον A; χαλεπώτα habet U. ||
 2. δὴ U; δὲ A. || τὸ περι corr.; τὰ π. A. || 3. ταύτην conj.; τὴν A. ||
 4. τῆς κατὰ φύσιν ἐκάστοις οἰκείας conj.; τοῖς καὶ φύσεως ἐκάστης
 οἰκείας A Edd. || κωφώτατα U; κωφώτητα M; κωφότερα A. || 5. ἄλλα
 γένη corr.; ἄλλα δὲ τὰ A Edd. || 6. πίπτει corr.; πίπτειν A Edd. ||
 οὐδὲ κικεῖνα UM; οὐδ' ἐκείνα A Edd. || κατάλοιπον U; κατ' ἄλλοι
 M; κατὰ λόγον A Edd. — Cap. X. 1. ἀσθενές corr.; σιτώδες Libri. ||
 3. γονεύει conj. Schn.; πονεῖ A. — Cap. XI. 2. μηλέα ἄπιος UM; καὶ
 μηλέα καὶ ἄπιος A Edd. || γένος ἐν ἢ δ' αἰτία corr.; γένος ἐν δ'
 αἰτία A. || 3. καὶ δίμηνος solus dat U. || 4. ὑπομείνει corr.; ὑπομείνοι
 A; ὑπομείναι M. || τὸ πρὸς corr.; δὴ τῷ πρὸς UA. || κατὰ corr.; καὶ

κατὰ UA. || 5. ἡ — χρῆσιμον corr. Schn. syll. Scriptura Urbinatis obscura sed huic similis; ἡ διάφορα γένη ἐμποιοῦσαι ἡ καὶ πρὸς τὸ ἀχρησίμον· ὡς περ τῶ A; ἡ διαφορὰν γενῶ ἐμποιοῦσιν· ἡ καὶ πρὸς τὸ ἀχρησίμος M. || τὸν γὰρ U; γὰρ τὸν A. || καὶ ἐξανύζεται M; om. A Edd. || 6. οἶον ἐν U; ἐπεὶ καὶ ἐν A Edd. — Cap. XII. 1. ἰδίας διαθέσεις Schn.; haec verba om. A in lacuna, quam UM non explent; ἰδίας κρᾶσεις καὶ διαθέσεις Cam. || καὶ πάντα U; ἡ π. AEdd. || τὸ ἀτ. — νενοσηκός U; τὸ ἀτεράμονος ἂν τι νενοσηκός A. || ἡ πεπονηκός solus dat U. || 3. νῦν adjeci de meo. || ὃ καὶ U; ὄν καὶ A. || ξυνοιστάμενα U; ἐξανοιστάμενα A. || τεράμονα addidi de conj. || 4. πιεῖρα corr. Coraēs, Sch. syll.; πιερά A || καὶ βαρεία solus habet U. || 5. αἰτίων U; αἰτιῶν A Edd. || 6. κατὰ μόριον U; κατὰ τὸ μ. A. || δῆλον ὡς U; ὡς om. A. || κᾶν UM; om. A. || 8. ἐκεῖ — κατατεθῶσιν conj.; ἔστι γὰρ σφόδρα ψυχρόν· καὶ ἀτεράμονές τινες γίνονται· ἐὰν δ' ἐν τοῖς ἀχρῆσις ἀπηθαλωμένοις ἐν τῇ ἄλω καὶ καθαροῖς οὖσιν A. || 9. δὲ ἰκμῶνται U; δ' ἰκμῶνται MA. || ἠλοημένους U; εἰλοημένους M; εἰλοημένους A. || λαβόν corr.; λαβῶν A Edd. || 10. κακῶθῃ Schn. syll.; κακαυθῃ U; καυθῃ MA. || 12. ταῦτα δὲ Adjeci δὲ de conj. || 13. ἐνδηλον UM; εὐδηλον A Edd. || ἀτεράμονα μόνον ταῦτα conj.; ἀτεράμον ἐν τούτοις A; ἐν om. U. || ὅτι corr.; δια τί UA. — Cap. XIII. 1. ὦν τοῦτο. Videtur οἷς τοῦτο scribendum esse. || 3. τοῦ θέρους conj.; τοῦ ἀέρος δὲ U et sine δὲ A. || τοῦ ἀέρος U; om. A. || 4. τὸ βόρειον U; τὸ βόρειον A || ἃ ἐκάστοις corr.; οἷς ἕκαστα A Edd. || δῆ Codd.; δὲ A Edd. || ὕγρα δ' ἔτι ἂν conj.; ὕγρα δὲ τίνα UA. || ληφθῃ U; λειφθῃ A. || τελευμένων conj.; καινουμένων A. || καὶ γὰρ γυμνή corr.; καὶ γυμνή UM; καὶ γυμοῖ A. || 6. δὲ καὶ U; καὶ om. A. || ἐφυσθεῖς corr.; ἐκφυσίς UA. || 7. οἰκία U; οἰκεῖα A Edd. || ἡ ὑπό U; ἡ om. A. — Cap. XIV. 1. γυμνοτέρα corr.; γυμνότερα UA. || τὸν δ' ἐν corr.; τὸν δὲ UM; τὰ δὲ A. || καὶ ἔτι τὸν conj.; καὶ ἄτοπον UA. || ἀπολλύει U; ἀπολύει A. || μανῶ corr.; ἄνω UA Edd. || πρὸς τοῖς ἄλλοις Forsan πρὸς τὸν κάλαμον scriptum fuit. || 4. ἀραιὸς ἢ Vide ne μανοσπορῃ scribendum sit. || 5. δὲ σηπόμενα U; δὲ πυρός ἐπόμενα A Edd. — Cap. XV. 3. αὐται Schn.; αὐταί UA. || μόνον addidi de conj. || ἄζωα Mihi ἄζωά ἐστι διὰ τὴν ξηρότητα ἢ τὴν δορυμύτητα fuisse videtur. || 4. ἴδιον γεννᾶ ἐκ corr.; ἰδίαν τινὰ ἐκ U; ἰδίαν τινὰ ποιεῖται τροφήν ἐκ A. — Cap. XVI. 2. φαίνεται Videtur διαφέρει scribendum esse. || 3. καὶ ἐν ὕγρα ἔστι corr.; καὶ ἀνγγραίνεται Libri || 4. δῆλον δ' ὡς οὐχ corr.; δῆλον οὐχ ὡς A. || διὰ τε τὸ Addidi τε de conj.

De Causis plant. Lib. V. Cap. I. 2. πρότερον Mihi ἐπέ

πρότερον scriptum fuisse videtur quum paullo mox Codd. δὲ omittant. ||
 πρώτον μὲν corr.; πρ. ἢ Codd.; πρώτων solum A. || ζώοις correxi;
 πρώτοις A Edd. || μερῶν corr.; ὠρῶν U; om. A. || 3. ἀμπέλω cum
 Dalecamp. et Scalig. correxi; ἀμέλει Libri et Edd. || ταῦτα ὑγρά corr. ;
 τὰ ὑγρά ταῦτα MA. || 4. οἶον — χάρακες Haec ut spuria notavi. ||
 τρίτον δ' ὅτι corr.; τρ. δέ τι A Edd. || 5. ὅτι δὲ — φανερόν εἰ ἐκ conj. ;
 ὅτι δὲ — φανερόν ὅτι ἐκ A; — φανερόν ἐκ U. || 7. τοῦ φύλλου UM et
 Athenae. 3, 4 p. 77; τῶν φύλλων A Edd. || 9. ἐρινῶν UA; ἐρίνων
 Schn. An fuit ἐαρινῶν? || 10. ἐνδελεγῆς Codd.; ἐντελεγῆς A Edd. ||
 11. τὸ μὴ ἐκπ.; μὴ solus dat U. || τῶν αὐτῶν corr.; τῶν ἀνθῶν UA;
 τῶν ἀνθῶν θ' M. || ἀλλὰ περὶ A Edd.; ἀλλὰ καὶ περὶ Codd. || 12. βλα-
 στητικῆς U; βλαστικῆς A Edd. — Cap. II. 1. ἐπισυστάσης U; ἐπίστα-
 σης M; ἐπιστάσης A. || ἄλογος corr. cum Scalig.; ἀνάλογος A. || πολὺ
 U; πολλῶ A Edd. || 2. καρπῶ corr.; βλαστῶ A Edd. || καρποτοκῆσαι
 corr. cum Scalig.; καρπολογῆσαι Libri. || 4. διὰ om. Codd. || 5. φέ-
 ρεται τι Addidi τι de meo. || ἡ δὲ - ἥδη καὶ καρπ. U; εἰ δὲ - ἥδη καρπ.
 A. — Cap. III. 1. οὐδὲ Codd.; οὐδὲν A Edd. || 2. ἐστὶ corr. suadente
 Schn.; ἔχει A Edd. || γεγενημένης καὶ κρατηθείσης U; γενομένη καὶ
 κρατηθείση A. Forsan γεγενημένη καὶ κρατηθείση scribendum. ||
 ἐν τῇ ἀνθήσει corr.; ὅτι ἀν ἐθίση A Edd. || 4. πανταχόθεν ὡς solus
 praebuit U. || τῶ conj.; τὸ A Edd. || ἐκάστην conj.; ἐκάσταις Codd.;
 ἐκάστη A. || φράσειεν conj.; φθάσειεν A. || συμπληροῦν Codd.; συν-
 εκπληροῦν A. || 6. τῆς παρὰ τὰς corr. Schn. syll.; τὰς περὶ τὰς A. ||
 7. οἶεσθαι Vide ne φαίνεσθαι verum sit. — Cap. IV. 1. καρπὸν solus
 dat U. || ἐπίγε U; ἐπί A Edd. || καὶ συμβ. Haud dubie αἰεί σ. scriben-
 dum. || 2. μόνον corr.; μὲν οὖν U; μὲν οὐ A. || 3. ἀναδίδωσιν conj. ;
 δίδωσιν A. || 4. ὅμοιον τρόπον τινὰ τὸ conj.; ὁμοιότητόν τι καὶ UA. ||
 λεπρότης corr.; λεπτῆς aut λεπτῆς U; λεπτῆς M, λεπτή A. || 5. καθά-
 περ - γίνεσθαι Supplementum decem verborum praebuit U. || ἔμβιον
 U; ἔμβριον M; ἔμβριον A Edd. || ἀνίστη πάλιν corr. Dalecamp.; ἥδη
 πάλιν Libri. || ἀνέσπασε U; ἀνέσπα A. || — Cap. V. 1. ῥᾶγας τὰς μὲν
 adjecit Schn. e versione Gazae. || διελόντες συνθῶσι U; συνελόντες
 συνθλώσιν M; συνέχοντες συνθλώσιν A. || 2. ἐπιμυγνυμένης conj. ;
 - μένας aut - μένας U. || ῥεῖ U; εἰς A Edd. || τὸν αὐτοῦ corr.; τὸν αὐτὸν
 U; τὸν αὐτοῦ A. || οὐδὲ Codd.; οὐδὲν A Edd. || 3. διὰ τὴν Schn.; ἢ
 διὰ τὴν UA. Equidem ἢ seclusi. || κοινοῦν U; κοινοθοῦν M;
 κοινοθείσης A Edd. || 4. τούτων γε corr.; τ. γὰρ UA. || τάντὸ; τοῦτο
 UA. || πεποιήκε UA; ἐποίησε M. — Cap. VI. 2. ἐτέρων A Edd.; ἐτέ-
 ρου UM. Videtur κρυπτοῦ fuisse. || 3. παραβλαστικά M; παραβλαστη-

τιὰ A. || 4. *κατὰ τῆς γῆς* conj.; *καὶ μικροῦς* UA. || *ἀναξηραίνοντα* corr.; *ἀναξηραίνει καὶ* A Edd. || *ποιούσιν* UM; *ποιεῖ* A Edd. || *εἰς* om. UM. || 6. *αὐτοῖς ταλ.* U; *αὐτοῖς τοῖς ταλ.* A Edd. || *φντεύση* U; *φντεύη* A Edd. || 7. *ἀλλὰ* Significavi lacunam et abjeci vocem *διεξομοιοῦσθαι* quae in A sequitur ut inutilem. In lacuna deest vox *σικκα*; cf. Hist. 7, 3. || *καὶ βραχ.* U; *καὶ* om. A. || *κατακρούειν* corr. Schn. Comm.; *κατορύττειν* A Edd. || *ὥστ'* corr.; *ὡς* U; *ὥστε καὶ πληροῦν* A. || 9. *καὶ σελ.* U; *καὶ* om. A. || *οὕτω δ' ἦττον* conj.; *τοῦτο δ' ὅτι* A. || 10. *τῇ θερμότητι* conj.; *καὶ θερμότητος* A Edd. || 11. *συντρέχει* M.; *συνεπτρέχει* UA. || *ἅμα τοῖς ἄλλοις.* Schn. conj. *ἅμα ταῖς κριθαῖς.* Equidem ἀπὸ τῆς ἀλω scriptum fuisse opinor. || *δῆ τι* corr.; *δὴ τὸ* A. || *δοκεῖ καὶ* corr. Schn. syll.; *δοκεῖται* Codd.; *δοκεῖ γε* A. || *καὶ κατὰ φ.* U; *κατὰ τὴν φ.* A. || 12. *καὶ ὅσα* U; *ὅσα καὶ* A. — Cap. VII. 1. *μὴ τις* Codd.; *μηδεὶς* A Edd. || *ὥστε* corr.; *ὥσπερ* UA; *ὡνπερ* Schn. || 2. *ὥσπερ* - *λευκή* Haec verba, quae excidisse sequentia docent, de conjectura adjeeci. || 3. *τῷ τε* U; *τό τε* A. || *ἔτι τῷ ὄρῳ* corr.; *ἐπὶ τῷ ὄρῳ* U; *ἐπὶ τὸ ὄρῳ* M; *ἐπὶ τὸ ὄρῳ* A. || *πλὴν τῶν ψυχῶν ἐπ'* conj.; *ἐπὶ τῶν ψυχῶν* A. || *λελεγμένα* U; *λεγόμενα* A. || *κατὰ φύσιν* Vide ne παρὰ φύσιν scribendum sit. — Cap. VIII. 1. *καὶ ἐπὶ* U; *καὶ* om. A. || 2. *ἐκ σκαπάνης ἢ ἐκτομῆς ἢ διακαθάσεως* corr.; *ἢ σκαπάνην ἢς ἢ τομῆ ἢ διὰ καθάρσεως* UA. || *οὐδὲν ἂν διαφέρει* Schn. syll.; *ἂν* om. UM; *οὐδὲν διαφέρει* A Edd. || 3. *πιλώσει* Schn. syll.; *πιλώσει* cum η superscripto U; *πηλώσει* M; *πιλώσει* A. — Cap. IX. 3. *ἀλλοιούμενα* conj.; *διελκούμενα* A Edd. || *τις ἐκ φύσεως* conj.; *τῆς ἐκφύσεως* UA; *ἐκ τῆς φύσεως* Schn. || *δὲ τοῦτο* Schn. syll.; *δὲ καὶ τοῦτο* A. || 7. *τάχ' ἂν ὀνόματος εἴη* U; *τάχ' ὀνόματος ἂν εἴη* M; *τάχα ὄν. ἂν εἴη* A. || *καὶ οὕτως* U; *καὶ* om. A. || 8. *ἄλλον τε* U; *τε* om. A Edd. || 9. *ἐκλευκαίνεται τε* conj.; *ἐκ. γὰρ* A. || *ὁ σίτος* Codd.; *καὶ ὁ σ.* A. || *καὶ τῶν* Adjeeci τῶν de meo. || 11. *ἀποκατώργες καθιέμεναι* U; *ἀποκατωῶργε καθιέμεναι* M; *ὑποκατωῶργα καθιέμενα* A. || *βοηθεῖ γενομένη καιρία γυμν.* corr.; *βοήθεια γενομένη καὶ γυμν.* UA. || *πάγον εὐλαβουμένους* U; *πάτταγον εὐ.* A. || 12. *τὴν δὲ* U; *δὲ* om. A Edd. || *τὰ ἀναθ.* conj.; *καὶ ἀναθ.* UMA. || *καὶ δέισιν* Codd.; *καὶ* om. A. || 13. *γίνεσθαι* Schn.; *ἐπιγίνεσθαι* UA. Forsan *ἰνάδα γίνεσθαι ἢ ψίνεσθαι* scriptum fuit. || *αἴτια* Codd.; *αἰτία* A Edd. || *μικρὰς* Schn.; *ὡς μικρὸν* Libri. — Cap. X. 1. *σφοδρότερος* Codd.; *σφοδρότερον* A Edd. || *δ' ἐν τῷ ἔσω τὸν π. διαφύγωσι* conj.; *δὲ τῶν ὑπὸ τὸν π. διαφύγωσι* U; *δὲ τὸν ὑπὸ τὸν π. διαφύγωσι* MA. || 2. *ἄτε μὴ* corr.; *ἄτε καὶ* UA. || 3. *οὔσαι τῷ* corr.; *πρὸς τῷ* Libri. || *ἄλη* conj. Schn.; *ὄσμῃ* A Edd. || 4. *κατὰ τὰς γ.*

Codd.; τὰς om. A. || 5. ἐπεὶ καὶ κεύματα U literis κεν minute insertis; ἐκκαίει καὶ κεύματα A. || πολλοὶ A; ἐν πολλοῖς U; πολλοῖς M. — Cap. XI. 1. διελεῖν corr. Coraës; διελεῖν A Edd. || αἰ-φύσιν Haec verba de suo adjecit Schn. syll. Verba proxima κατὰ φύσιν μὲν solus praebuit U. || ἐκείνη U; ἐκείνο A Edd. || 2. εἴτε παρὰ φύσιν U; om. A. || εὐθενούσι Schn. syll.; εὐσθενούσι UM; εὐσθενούσης A. || καὶ ὑπερβ. corr.; δι' ὑπ. U; καὶ δι' ὑπ. A. — Cap. XII. 1. ἐκ τῶν εἰρ. Adjecti ἐκ de conj. || οὖν adjecti de meo. || ἀλλ' οἷα δη Codd.; αλλοῖα δὲ A. || κῦνα ἀπόλλυται U; κῦνα· μόνῃ γὰρ ἀπόλλυται A. || 2. πνεύ. σάντες corr.; πνεύματος A Edd. || ἐκπηγνύουσιν Schn. syll.; ἐμπ. A. || αἰθρίας καὶ U; καὶ om. A. || 3. τάχ' ἂν A; τάχα δ' ἂν Codd. || ἐκπηγνύουσιν U; ἐμπ. A. || 6. παρὰ τὰ ἄκρα τῶν κλημ. corr. auctor lectionum Vinariensium; παρὰ ἀκράτων κλι Libri. || καίπερ τάλλα ὄντα corr.; καθάπερ ἄλλ' ἅπαντα A Edd. || 7. καὶ τὸ ὅλον U; καὶ om. A. || χρόνον ἐργ. Codd.; χρόνον καὶ ἐ. A. || 8. μάλιστα U; om. A Edd. || 9. διήσιν corr.; δίσιν U; δίσιν A Edd. || ἢ ἤττον γ' corr.; ἢ ἤττον δ' UM; ἢν' ἤττον δ' A. || διήσιν Schn. syll.; διήσιν U; δίσιν A Edd. || ἐργατικὸν U; ἐργαστικὸν A. || ὀστρῦή Codd.; ὀστρῦά A. || II. λεπίδες omissum in Libris sumsit Schn. ex Hist. 4, 14, 13. || ὡςπερ U; ὅπως A. || καὶ οὐκ αὐτόθεν καὶ οὐκ de conj.; ὡς αὐτόθεν καὶ οὐκ U; ὡς αὐτόθεν οὐκ A. — Cap. XIII. 1. γῆν U; om. A. || 2. ὁ δὲ conj.; ὁ δὲ A. || ὑπερβάλλη corr.; ὑπερβάλῃ A Edd. || 4. ἀποκαίεται conj.; ἐπικαίεται MA. || 5. αναβλάστησις conj.; ἅμα βλάστησις UA. || τοτ' εὐλογον ἀναλίσκεσθαι dedi fere cum Schn.; τότ' εἰς εὐλογον ἀναλίσκεσθαι M.; - ἀλίσκεσθαι A. Conjicio scribendum esse: ἔτι δὲ τὴν προσρέουσαν πολλὴν καὶ ἰσχυρὰν διανεμομένην τότ' εἰς ἔκφρυσιν ἀναλίσκεσθαι. || 6. βεβλαστηκότος U; διεβλαστηκότος A. || δινηγραινομένου - μανουμένου corr.; Nominativum dat A. || 7. ἀποστεγούσα U; ἀποστεγάζουσα A. — Cap. XIV. 1. τοῦ παχέος de corr. Scalig.; τοῦ ἀέρος A. || 2. πλεονάκις U; πολλάκις A. || μικρὸν conj.; μικρὰ δὲ A. || πρότερον U; πρώτως A; πρώτους M. || 3. ὅπερ καὶ τὸ πρότερον U; ἄπερ καὶ πρότερον A. || 4. ἔτι δὲ αἰ Codd.; ὅτι δὲ καὶ αἰ A Edd. || καὶ - ὑπόω M Schn.; om. A. || 6. ἐκατέρω καὶ Codd.; ἐκατέρω A. || καὶ ἄηρ ἀέρος cum Schn. addidi de conj. || 7. δὲ δεῖται χρόνον conj.; δὲ εἰς χρόνον M; δὲ εἰς χρόνους A. || 8. καὶ τὰ U; τὰ om. A. || 9. λιμνωμένοις U; λιμνώδεσι A Edd. || τῶ - τὸ προσπίπτον U; τὸ - πρὸς τὸ πίπτον MA. — Cap. XV. 1. δ' ἐστίν conj.; δὲ δεῖ A. || 2. σκληρότητι καὶ ξηρότητι Codd.; καὶ ξηρ. om. A. || ἢ πλείων M; om. A. || ἢ μὴ corr. Coraës; καὶ μὴ A Edd.; μὴ U. || 3. καὶ εἰεν δη

Codd.; καὶ om. A Edd. || 5. φθείρει solus praebet U. || 6. ἐστὶ de conj.; οὐσαις Libri. || καὶ τούτου - ἐντὸς Quinque verba solus praebuit U. — Cap. XVI. 1. ἀλλοιωθῆ Fortasse ἀνηρέθη reponendum || δειῖσιν Schn.; δεισιῖν U; δεισιῖν A. || 2. γ' οὐ νέαν corr.; γ' οὐν ἐάν U; γοῦν ἐάν MA. — Cap. XVII. 4. εἶναι καὶ τῷ βαθυτέρας conj.; καὶ ἐπὶ τῷ βάθους ἐνίας U et A, quae τὸ habet. || 6. τοῖς πο. U; τὸ πο. A. || τι τῆς δ. Addidi τι de conj. || καὶ τελευτάτον solus praebuit U. || τὸ δ' ἐν γενέσει καὶ μέλλον εἶναι conj.; τὸ δὲ γενέσθαι καὶ μελλήσειν Libri. || ταῦθ' ἐκεῖ U; ταῦτα ἐκεῖνο MA. || 7. κατεδεσθεῖσα conj.; κατέδεσθαι UA; καταίδεσθαι M. || οὐκέτι Codd.; καὶ οὐκ A. || πηρομένη Schn. syll.; πηρωμένη A Edd. || ὅτι γε U; ὅτι τε M; ὅτι A. — Cap. XVIII. 2. ὀρμάται corr.; οὐ μαδᾶ UM; οὐ μαδὰ A. || θᾶττον corr.; θάτερον A. || 4. πυρῆμι U; πυρῆσι A Edd. || κνηκος-κνηκώδη U; κνίκος - κνικώδη A Edd.

De Causis plant. Lib. VI. Cap. I. 3. διακριτικόν. Scalig. et H. Mercur. συγκριτικόν scribendum esse contendunt. || αὐστηρόν δὲ om. A Edd. || 5. γὰρ λεαίνη Adjeci γὰρ de conj. || συναγῆ corr.; συνάγει A Edd. || ἅπανθ' corr.; ἀπλῶς A Edd. || ἰδρῶν corr; δομῶν ἢ U; δομῶν εἶναι A; ἰδρῶν Schn. || 6. γωνοειδῆ corr.; κωνοειδῆ UA. || καὶ εὐμεγέθη M; om. A. — Cap. II. 1. οὐτος U; οὐτως A; ταῦτα Schn. || ὁ οὐτως Adjeci ὁ de meo. || τοιοῦτο δοξ Schn. syll. ex U; τοιοῦτον A Edd. || εἰδέναι Codd.; εἶναι A. || 2. δεῖ τι ἀνομοιότητος conj.; αἰτίαν ὁμοιότητος Libri. || 3. ἐκότερον solus dat U. || τὴν ἐκ θατέρου Codd.; τὴν ἐκατέρου A Edd. || 4. ὁμοιοσχήματα Codd.; ὁμοιοσχήματα A Edd. || καὶ τὸ τετράγωνον τέτταρσιν ὀρθαῖς conj.; καὶ τὸ μωριάγωνον τέτταρσιν ὀρθαῖς ἢ τὸ τετράγωνον τέτταρσιν UMA, sed pro ἢ dant καὶ MA et in fine τέτταρσι M, τέτταρσι A. || εἰ ἐκ Schn. syll.; ἐπεὶ ἐκ A. — Cap. III. 2. θ' ἀλωώδεις U; θαλαμώδεις A. || ἢ τέφρα U; ἢ om. A || 3. ἐν ἄπ. U; ἐν om. A. || 4. ὀξεῖς καὶ In lacuna quam indicavi vocem ἀλμυροὶ fuisse conjicio. || γινόμενοι - διὰ U; μὲν et διὰ om. A. || 5. τούτους U Heins. τόπους MA. || Μενέστωρ Schn. syll.; μεεστώρ U, λειστών M; μικτών A. || τοιοῦτος - κανλοῦ Schn. syll. Haec sex verba solus praebuit U sed in fine καρποῦ habet. — Cap. IV. 1. γὰρ οὐτος Codd.; γὰρ ὡς οὐτος A. || ἂν τι τίθειτο corr.; ἀντιτιθοῖτο U; ἀντιτιθόιτο M; ἀν τιθεῖτο A. || 2. οὐκ ἂν conj.; οὐδὲν A Edd. || διαφέρει U; διαφέρει A Edd. || πλείονα εἶδη εἶναι ἐκεῖνοί γε conj.; πλείονα ἰδεῖν αὐτῆς ἐκεῖνό γε MA et U, ubi ἰδεῖν in rasura. || 3. εἶησαν U; εἰ ἦσαν M; εἶη A Edd. || ἔτι δὲ U; δὲ om. A. || 4. τοῦτο καὶ solus praebuit U. || διαφθαζόμενοι U; διαθερμαινομέ-

νοῖς A Edd. || μεμερισμένοι Codd.; - μένη A. || 6. ὅσα δὴ Codd.; ὅσα δὲ A Edd. || 7. ἑτέροις τροφ. - ἄλλοις τροφ. U; ἄλλοις τρο. - ἑτέροις τρο. A Edd. — Cap. V. 2. κατακειμένην καὶ ταύτην conj.; ὅταν κατακείνῃ ἢ ταύτην U; ὅταν κατακείῃ ἢ ταύτην M et A quae κατακείνῃ dat. || καὶ διὰ τοῦτο om. U; διὰ τοῦτο om. M. || 3. ἂν τῷ δόξειεν U; ἂν τι δ. ἂν A. || εἰ ὁ λ. τ. γλ. εἶδος conj.; ὁ λ. τ. γλ. γυλός MA. || 4. τῷ ἢ conj.; τῷ εἰς U; τῷ μὴ MA. || οὐδ' ἐν corr.; οὐδ' εἰ U; οὐ δεῖ M; οὐ γὰρ ἐν A Edd. || 5. οὐδενὶ U; οὐδέν M; οὐδέστι A Edd. || 6. οὕτω γε Schn. syll.; οὕτω δὲ Codd.; οὕτω A. — Cap. VI. 1. οἱ δὲ - τάχα ἂν A; ὡς δὲ - τάχα δ' ἂν Codd. || 3. συνεκβαίνουσα conj.; συνεμφαίνουσα Libri. || 4. γένεσις ἔστιν U; ἔστιν om. A Edd. || 9. ἢ ἐπὶ corr. Coraës; καὶ ἐπὶ A Edd. || 10. μὲν ἕως corr. Coraës; μὲν ὡς A. — Cap. VII. 2. γίνεσθαι ἢ πάντων - ἐξίεναι ἄμφω Hunc locum ita exscripsi ut librorum vestigiis quantum fieri poterat observatis sententiam integram praestarem. In U et M pars orationis repetita esse videtur, unde verba τὰ οικεῖα καθ' ἕκαστον assumsi. Dein cum Schn. sed alio ordine verba ἢ τὰ μὲν - τὰ δ' ἐξίεναι adieci. || 3. ἄλλων ἢ conj.; ἄλλων δὲ UM. || 5. ὁ μὲν - ὁ παλ. conj.; εἰ μὲν - ὅταν παλ. A. || 6. ἀναλυόμενον U; ἀναλλοιόμενον M; ἀναλλοιούμενον A. || καὶ ἀποκ. corr.; δὲ καὶ ἀποκ. Libri. || ἂν μὴ γένηται U; ὃν μὴ γίνεται M; ὃν οὐ γίνεται A Edd. || 7. ἕξω τινῶν A.; ἕξω τινός U. Forsan scribendum τινός μυχθέντος. || ὑπὸ τῶν ἐπὶ τὸς solus praebuit U. || 8. ἐπὶ τούτων conj.; ὑπὸ τούτων UA. || πᾶσιν. UM dant πᾶσιν τῶν, A πᾶσι τούτων. — Cap. VIII. 1. τοῦλαιον U; τοῦ ἐλαίου M; τοῦ ἐλαιῶν A. || καὶ συμπτ. U; καὶ τῷ σ. A. || πυρῆνι conj.; πυρῆ Libri; περιέχοντι Heins.; ἀέρι Schn. || 2. πεττομένου Indicavi lacunam. Defectum manifestum sic possis supplere τοῦ μὲν πυρῆνος διὰ τὸ τότε θερμοῦν σκληρυνόμενον τοῦ δ' ὑγροῦ ὁῖον πεττομένου. || καὶ κεραιμ. - τετελεωμένης Sex verborum supplementum dedit U, qui ἀπεχειμασμένης exhibet. || 3. τι τοῦ περίξ Codd.; τι καὶ π. A. || 4. τὸ μὲν γὰρ U; τὸ γὰρ M; τοῦτο γὰρ A. || 8. λιπαρῶν - συμφωνεῖται ἐκ conj.; λίπος ὡςπερ αὐταὶ συμφωνεῖται ἂν ἐκ UM; λίπος ἐχόντων ὡςπερ αὐταὶ συμφωνοῦντ' ἂν ἐκ A. || ταῦτα γὰρ A; γὰρ om. Codd. — Cap. IX. 1. αὐτῇ U; αὐτῆ A. || ἐκείνον corr.; ἐκείνην A. || διαφέρων Codd.; διαφέρειν A. || 2. ἂν ἐθέλοις conj.; ἂν ἐθέλοι U; ἂν ἐθέλῃ M; ἐθέλει A. || ἀλλ' cum Schn. in Comm.; ὡς A Edd. || διαφέρουσαι Codd.; διαφέρουσαι A. || 3. ἐνίων διαμ. conj.; ἐν διαμ. cum spatio vacuo inter has voces U; ἐν διαμασσομένων M; ἐκ διαμ. A. || 4. ὡς - εὐόσμον Octo haec verba solus servavit U. — Cap. X. 2. ἀσαπές U; ἀπαθές A Edd. ||

THEOPHR.

d

3. τὸ φυτόν A; τὸ om. Codd. || γωνοειδῆ U; γωνιοειδῆ A. || 4. ἀνα-
 φερομένης U; ἄνω φερομένης A. || τὸ ἀλμῶδες solus dat U. || 5. καὶ
 ἀλίμω conj.; καταλαμβάνει UA. || ἀλίμῃ νοσηματικῶς corr. ἀλίμαι
 νοσηματικῶ U; ἀλίμαι νοσηματικῶ MA. || ἀποπλυθέντων conj.; ἀπο-
 λυθέντων Codd.; ἀπολουθέντων A. || 6. ὡς συγγ. Adjeci ὡς de
 conj. || μὴ διαμασ. U; μὴ om. A. || ἥπερ U; εἴπερ A. || 8. ἔχειν; τὸ
 ἔχειν U; τὸ ἔχειν A. || 9. πίπτουσαν - ἔνια corr. Schn. in Comm.;
 πίπτουσα - ἔνια UMA. || γυλοῦ εἶναι U; γ. εἰ καὶ MA. || θέρους εἶναι
 U; εἶναι om. A. || 10. οὐπερ U; οὐ A Edd. — Cap. XI. 2. τοῦ βό-
 τρονος U a m. pr.; τοὺς βότρονας A. || τῆς ἑλ. Schn. syll.; τὰς ἑλ. A. ||
 οὐ seclusi cum Schn. Sed videtur olim ποιούσιν fuisse. || ἀπὸ τῶν
 corr.; ἐπὶ τῶν A. || 5. περὶ δὴ UM; π. δὲ A Edd. || λεχθέν τὸ corr.;
 λεχθέντος UA. || πάντως - θείη ἀλλ' dedi fere cum Schn. in syll.;
 πάντως εἴτε καὶ τοῦτό τις θείη· διὰ τὴν - αὐτοῖς· ἀλλ' A. Fortasse
 scribendum: ῥίξαι οὐχ ὡς κοιλία - πάντως· εἰ δὲ καὶ τοῦτό τις θείη διὰ
 τὸ - αὐτοῖς· ἀλλ' - ἔχουσιν μὲν οὐδὲν. . || οὐδὲν - ἔχουσιν Quinque
 verborum supplementum praebuit U. || 6. ὅσα πλοῖνα τυγγ. U; ἔστιν
 ἂ τυγγ. A. || 8. τῶν ἄνω corr. Schn.; τοῖς ἄνω Libri. || τὰ κάτω conj.;
 τῶν ἄνω UA. || ὥσπερ corr.; ὅπερ UA. || ἡ δ' εἰς Schn. syll.; εἰ δ' εἰς;
 εἰ in rasura, U; δὲ εἰς M; εἰς A. || 9. μετὰ τὴν καρπογονίαν conj.; τῆς
 καρπογονίας UA et omisso τῆς M. || συγγενὲς Scribendum σύνεγγυς
 videtur. || 11. οὐκ ἔχει corr.; οὐχί A. || δ' οὐδὲ U; δ' οὐ M; οὐδὲ A. ||
 13. γὰρ - ὁμοίως conj.; γὰρ ἢ οὐκ ἔχουσιν οὐχ ὁμ. U; γὰρ ἢ οὐχ ὁμ.
 A. || μὴ adjeci de conj.; καὶ ξηρὸν ὄν UM; καὶ ξηρὸν A. || 14. εἴτ'
 ἀκμάζουσιν Videtur ἐπακμάζονσαι scribi posse. || οἱ γ' ὅποι corr.;
 οἱ τόποι Libri. || 15. μειωρισμένη conj.; - μένων A. || ἐκότερα τῆς
 corr.; ἐκατέρας A Edd. || κἂν conj.; καὶ A Edd. || 16. ἡ ὑγρότης ἢ
 οἰκία U; ἡ ὑγρότης ἢ οἰκ. M; ἡ ἢ ὑγρότης οἰκία A. — Cap. XII. 1.
 ὡς - ὡς corr.; ὦν - ὦν A. || 2. οἷς δ' ἐν. corr.; οἷς ἐν. U; ὅπου γὰρ
 ἐν. A. || ἐν δνοῖν - ἄπερ εἴρηται corr. Schn.; δνοῖν - νῦν τηρεῖται
 Libri. || 3. μέρεσι τοῖς solus praebuit U. || αἰτιῶν ἐστι conj.; εἰ τινῶν
 εἰσιν A. U αἰτιῶν habere dicitur. || 4. ἡμέρων U; εἰρημένων A Edd. ||
 6. ἀχμίας corr.; ἀγύλους Codd.; om. A. || 7. ἄλλα ὡς ἂν ἐν φαρμά-
 κου λόγῳ corr.; ἄλλως ἂν ἐπὶ φαρμάκων λόγον Libri. || εἰ de meo
 addidi. || γὰρ τὸ Codd.; τὸ om. A. || ἔχων corr.; ἔχει A Edd. || ξηρὸς
 ὦν ἄγαν U; γὰρ ξηρὸς ἄγαν A Edd. || 9. τοιοῦτοι solus praebuit U. ||
 ἀσφαράγων conj.; ἀκρεμόνων A Edd. Nisi ἀμαράκων fuit. || 11. καὶ
 ἠδεῖαι· τῶν δ' U; καὶ ἰδιαίτατα A; καὶ ἠδεῖαι τὰ M. || βρωτὰ U;
 βρώματα MA. || ἢ πικ. U; καὶ π. A. || ἄλλα δὲ adjeci de conj. ||

12. ἄβρωτα U; καὶ ἄβρ. A. — Cap. XIII. 1. δὲ δὴ Codd.; δὴ om. A. || ἄν τις U; ἄν om. A. || 2. τούτων solus praebuit U. || πεπεμμένους conj.; πεπτομένους U; πεττομένους A Edd. || 5. ἀλλ' ἀμβλείαι corr. Schn. syll.; ἀλλ' ἀμελείαι U; ἀλλὰ μελείαι A. — Cap. XIV. 2. δυσι τούτων Codd.; δυσι - τούτοις A Edd. || 3. καὶ τὸ γεῶδες U; ὅτι γε. A. || τοῦ ὑγροῦ adjecti de conj. || 4. οἰνώδων U; ἡδονῶν MA; ἡδέων Edd. || δριμύτητός τινος Codd.; - τητά τινα A Edd. || 5. ἢ ἐπὶ - γλυκεία Haec novem verba, quae in Aldina et Gazae versione habentur omittunt Codices. || διαπνεομένων Codd.; - μένου A Edd. || 6. εὐώδης. Scribendum οἰνώδης. || οὐκ ἐπὶ - οὐδ' ἐν Corrigendum esse videtur εἰ μὴ ἐν τοῖς καρποῖς ἀλλ' ἐν || 9. καὶ οὐ μέμικται U; καὶ οὐ μεθίχται MA. || ἀποπνεῖται τε τὸ ὕδατῶδες U in corr.; ἀποπνεῖ τά τε τῷ ὕδατῶδες M; ἀποπνεῖ ταῦτα τῷ ὕδατῶδει A. || 11. ἐκλείπη U; ἐκλείπη A. || ταῦτα δ' οὐ τὸ δ' αἰτ. U; ταῦτ' οὐδὲ τὸ αἰτ. MA. || ἐλλειποτός U; ἐλλειποτός A. || 12. ὁμογενῆ corr.; ὁμοια Libri; ὁμοίως Edd. — Cap. XV. 1. καὶ γὰρ U; γὰρ om. A. || 2. γυλῶν - ἀναγκαῖον Codd. Commata haec transposita habet A. || ἐξάτμισις conj.; ἐξάνθησις A. || ἦττον conj.; αὐτὰ A Edd. || 3. τοιούτων τῶν corr.; τοι. καὶ τῶν A. || 4. ἐγγίνεται U; ἐγκεῖται A Edd. — Cap. XVI. 1. εὐοσμότερα solus dat U. || 2. εὐστομία corr.; εὐομία UA. || παχύνσει τῶν U; παχύνει τῶν M; πάχει γίνεται τῶν A. || 3. καὶ ἔοικεν - ὅταν δ' εἰς scripsi fere cum Schn. syll.; - εὐοσμῆται γίνεται - ὅταν εἰς U; - εὐοσμῆται γίνονται - καὶ ὅπως τοῦ γ. - ὅταν εἰς A. || ὁσμῆς corr. cum vers. Gazae; τροφῆς A Edd. || εὐστομίαν corr.; εὐομίαν A; ἀομίαν Scalig. Edd. || 5. ἐν εὐπνοίᾳ U; εὐπνοα A Edd. || 6. ἡθητικούς U; ἡθικούς MA; διηθικούς Edd. || καὶ τὸ ἐκ Schn. syll.; καὶ ὁ ἐκ U; καὶ ἐκ A. || ἔτι δ' ὅσοι corr.; ἔτι δ' ὡς UA. || εὐστομίας corr.; εὐομίας A Edd. || 7. ἐὰν οὖν συμμ. - ἡδιστον τὸ U; ἦν συμμ. - ἡδιστον δὲ τὸ A Edd. || καὶ ὧν κατὰ - ἐπεὶ Octo haec verba solus praebuit U. || τῶν ἐν ταύτῃ conj.; ὧν ἐν αὐταῖς UA. || ὑγρότης - θάτερον de conj. facta ad vestigia scripturae codicis Urbinatis; ὑγρότητ... v μᾶλλον οὐς μ...ται καὶ εὐχλωτέρων γιγνομένων.. ἐὰν δὲ ραίρει θάττερον U; ὑγρότης συμφύτων μᾶλλον ἐκράτους γίνεσθαι καὶ ἡδίους· μίγνυται γὰρ καὶ εὐχλωτέρων γινομένων etc. A. || 8. συμφωνεῖν - ὥστε conj.; συμβαίνειν - ὥσπερ UA. || ἀύστηρά conj.; ἀσθενῆ A Edd. || μὴ γλυκεία conj.; γλυκεία A; ἀγλυκεία Schn. — Cap. XVII. 1. τῇ σύμῳρη conj.; τῇ μυρρίνη U; τῇ μυρρίνη MA. || 2. γὰρ ἄμεινον conj.; τῷ ἀμίντῳ Libri. || προσοίσεως corr.; προοίσεως A Edd. || ἦττον· μεσημβρίας δ' ἥμιστα M

cum lacuna post ἦττον et U sed quaedam in rasura; ἦττον· παρελθούσης δὲ τῆς μεσημβρίας A Edd. || 3. ὅπερ U; ὡςπερ A Edd. || καθ' ἑσπέραν corr.; καθ' ἡμέραν A; om. Schn. || 5. κατακρατούντος U; κρατούντος A. || 6. γίνεσθαι U; γίνεται A Edd. || τοιούτους Mihi θερινοῖς fuisse videtur. || 7. κατασχῆ U; κατέγγη A Edd. || ἐπιστῆ corr. Coraës; ἐφιστῆ A Edd. || πάσῃ U; πᾶσι A Edd. || 8. πυρωθέντα ἀνίει conj.; πυρωθεῖς τάντας Libri. || 9. εἴ ἐστι conj.; καὶ ἐπὶ UA. || 13. γὰρ ἂν ταῦθ' - πίπτει corr.; γὰρ ἐνταῦθ' - περιπίπτει M; - αἰτίαν αὐτὴν περιπίπτει A. — Cap. XVIII. 1. ἔτι δὲ μ. Schn. syll.; δ' ἔτι μ. U; ἔτι μ. A. || ὄντων τῶν U; ὄντων καὶ τῶν A Edd. || 2. τῶν τὰς U; τῶν om. A Edd. || 3. καθαρῶ δὲ τῶ Codd.; κ. τε γὰρ τῶ A Edd. || 5. μικρόκαρπον conj.; μῆτε καρπὸν Libri. || 7. μεταβάλλειν U; - εἰ A. || εἰ διαρρ. A Edd.; εἴ τι διαρρ. Codd. || αἰτίαν corr.; ἰδίαν A. || 8. αὐτὸ γε conj.; αὐτὸ τε Codd.; αὐτὸ δὲ A. || αὐτῆ δ' ἀγλυκῆς U; αὐτῆ δ' ἀγλυκῆς A. || 9. Σκιάθῳ U; σκίσθῳ M; κισσῶ A Edd. || 10. δὴ π. UM; δὲ π. A Edd. || κρατεῖται corr. Schn.; κρατεῖ τι Libri || μύρρινος U; μύρρινος MA. || 11. ἐκτός conj.; εὐθύς A. || διὰ γὰρ τὴν M; καὶ διὰ τὴν A. || ἀλλὰ γρη conj.; ἄ. μὴ MA. — Cap. XIX. 1. τις ὡς Codd.; τις ἢ ὡς A Edd. || 2. ὃν διειδές conj. Schn. in Comm.; οὖν δ. A Edd. || τὸ ἔλκον U; τὸ om. A. || 3. δεῖ δὲ τὸ corr.; τὸ δὲ δὴ Libri. || λεπτόν - φυλακτικόν τι corr.; στεγνὸν ὡς λεπτόν τι καὶ φυλ. Libri. || οὐ χρήσιμος U; ἀχρήσιμος A Edd. || 4. ἐν τῶ δὲ Codd.; ἐν δὲ τῶ A. || 5. τὰ ἀπομ. U; τὰ om. A Edd. — Cap. XX. 1. γένος - καθάκερ conj.; γένος ὅλως τὸ εὐοσμότερον καθάπερ UA. || 2. τὸ γε μ. corr.; τὸ δὲ μ. U; τόδε μ. M; τὸ μ. A. || οἶόν τι ἄοδμον καὶ αν. conj.; οἶον τὸ ἄοδμον αν. Libri. || 3. ἄγαν ἴσχει corr.; γ' ἂν ἴσχει U; γ' ἂν ἴσχη A. || τῆ τοῦ ἐδάφους conj.; τῶ διὰ φύσιν correctā U; τὸ διαφύσιν M; τῶ κατὰ φύσιν A Edd. || 4. λαγῶν ὧν καὶ Schn. syll.; λαγῶων καὶ U; λαγωῶν καὶ M; λαγωῶν ὡς A Edd. || δ' αὐ conj.; δ' οὐ A. Forsan θέρους δ' εὐξήραντα scribendum.

THEOPHRASTI HISTORIA PLANTARUM.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΠΕΡΙ ΦΥΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟ Α.

CAP. I. Τῶν φυτῶν τὰς διαφορὰς καὶ τὴν ἄλλην
 φύσιν λεπτεῖον κατὰ τε τὰ μέρη καὶ τὰ πάθη καὶ τὰς
 γενέσεις καὶ τοὺς βίους· ἔθη γὰρ καὶ πράξεις οὐκ ἔχου-
 σιν ὡς περὶ τὰ ζῶα. εἰσὶ δ' αἱ μὲν κατὰ τὴν γένεσιν καὶ
 τὰ πάθη καὶ τοὺς βίους εὐθεωρητότεραι καὶ ῥήτους, αἱ
 δὲ κατὰ τὰ μέρη πλείους ἔχουσαι ποικιλίας. αὐτὸ γὰρ
 τοῦτο πρῶτον οὐχ ἱκανῶς ἀφώρισται τὰ ποῖα δεῖ μέρη
 καὶ μὴ μέρη καλεῖν, ἀλλ' ἔχει τινὰ ἀπορίαν. τὸ μὲν οὖν ²
 μέρος ἅτε ἐκ τῆς ἰδίας φύσεως ὃν αἰεὶ δοκεῖ διαμένειν ἢ
 ἀπλῶς ἢ ὅταν γένηται, καθάπερ ἐν τοῖς ζῴοις τὰ ὑστερον
 γενησόμενα, πλὴν εἴ τι διὰ νόσον ἢ γῆρας ἢ πῆρωσιν ἀπο-
 βάλ्लεται. τῶν δ' ἐν τοῖς φυτοῖς ἔνια τοιαῦτ' ἐστὶν ὥστ'
 ἐπέτειον ἔχειν τὴν οὐσίαν, οἷον ἄνθος βρόνον φύλλον καρ-
 πός, ἀπλῶς ὅσα πρὸ τῶν καρπῶν ἢ ἅμα γίνεται τοῖς καρ-
 ποῖς· ἔτι δὲ αὐτὸς ὁ βλαστός· αἰεὶ γὰρ ἐπίφυσιν λαμ-
 βάνει τὰ δένδρα κατ' ἐνιαυτὸν ὁμοίως ἐν τε τοῖς ἄνω
 καὶ ἐν τοῖς περὶ τὰς ῥίζας· ὥστε εἰ μὲν τις ταῦτα θήσει
 μέρη τό τε πλῆθος ἀόριστον ἔσται καὶ οὐδέποτε τὸ αὐτὸ
 τῶν μορίων· εἰ δ' αὖ μὴ μέρη, συμβήσεται, δι' ὧν τέ-
 λεια γίνεται καὶ φαίνεται ταῦτα μὴ εἶναι μέρη· βλαστά-
 νοντα γὰρ καὶ θάλλοντα καὶ καρπὸν ἔχοντα πάντα καλ-
 λῶ καὶ τελειότερα καὶ δοκεῖ καὶ ἔστιν. αἱ μὲν οὖν
 ἀπορίαι σχεδὸν εἰσιν αὗται. τάχα δὲ οὐχ ὁμοίως ἅπαντα ³
 ζητητέον οὔτε ἐν τοῖς ἄλλοις οὔθ' ὅσα πρὸς τὴν γένεσιν,

THEOPHR.

1

αὐτά τε τὰ γεννώμενα μέρη θετέον οἶον τοὺς καρπούς.
 οὐδὲ γὰρ τὰ ἔμβρυα τῶν ζώων. εἰ δὲ τῇ ὄρα ὄψει τό
 γε κάλλιστον οὐδὲν σημείον, ἐπεὶ καὶ τῶν ζώων εὐθε-
 νεῖ τὰ κύοντα. πολλὰ δὲ καὶ τὰ μέρη κατ' ἐνιαυτὸν
 ἀποβάλλει καθάπερ οἱ τε ἔλαφοι τὰ κέρατα καὶ τὰ φω-
 λεύοντα τὰ πτερὰ καὶ τρίχας τετράποδα· ὥστ' οὐδὲν
 ἄτοπον ἄλλως τε καὶ ὁμοιον [ὄν] τῷ φυλλοβολεῖν τὸ πά-
 θος. ὡσαύτως δ' οὐδὲ τὰ πρὸς τὴν γένεσιν· ἐπεὶ καὶ ἐν
 τοῖς ζώοις τὰ μὲν συνεκτικέται τὰ δ' ἀποκαθαίρεται κα-
 θάπερ ἀλλότρια τῆς φύσεως. εἶοικε δὲ παραπλησίως καὶ
 τὰ περὶ τὴν βλάστησιν ἔχειν. ἢ γὰρ τοὶ βλάστησις γενέ-
 σεως χάριν ἐστὶ τῆς τελείας. ὅλως δὲ καθάπερ εἶπομεν
 4 οὐδὲ πάντα ὁμοίως καὶ ἐπὶ τῶν ζώων ληπτέον. δι' ὃ καὶ
 ὁ ἀριθμὸς ἀόριστος· πανταχῇ γὰρ βλαστητικὸν ἄτε καὶ
 πανταχῇ ζῶν. ὥστε ταῦτα μὲν οὕτως ὑποληπτέον οὐ μόνον
 εἰς τὰ νῦν ἀλλὰ καὶ τῶν μελλόντων χάριν· ὅσα γὰρ
 μὴ οἶόν τε ἀφομοιοῦν περιέρχον τὸ γλίχασθαι πάντως ἵνα
 μὴ καὶ τὴν οἰκείαν ἀποβάλλωμεν θεωρίαν. ἢ δὲ ἱστορία
 τῶν φυτῶν ἐστὶν ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν ἢ κατὰ τὰ ἔξω μέρη
 καὶ τὴν ὅλην μορφὴν ἢ κατὰ τὰ ἐντὸς ὡς περὶ ἐπὶ τῶν ζώων
 5 τὰ ἐκ τῶν ἀνατομῶν. ληπτέον δ' ἐν αὐτοῖς ποῖά τε πᾶσιν
 ὑπάρχει ταῦτα καὶ ποῖα ἴδια καθ' ἕκαστον γένος, ἔτι δὲ
 τῶν αὐτῶν ποῖα ὅμοια· λέγω δ' οἶον φύλλον ῥίζα φλοιός.
 οὐ δεῖ δὲ οὐδὲ τοῦτο λανθάνειν εἴ τι κατ' ἀναλογίαν
 θεωρητέον, ὡς περὶ ἐπὶ τῶν ζώων, τὴν ἀναφορὰν ποιου-
 μένους δηλὸν ὅτι πρὸς τὰ ἐμπεφέστατα καὶ τελειότατα.
 καὶ ἀπλῶς δὲ ὅσα τῶν ἐν φυτοῖς ἀφομοιωτέον τῷ ἐν τοῖς
 6 ζώοις, ὡς ἂν τίς τῷ γ' ἀνάλογον ἀφομοιοῖ. ταῦτα μὲν
 οὖν διωρίσθω τὸν τρόπον τοῦτον. αἱ δὲ τῶν μερῶν
 διαφοραὶ σχεδὸν ὡς τύπῳ λαβεῖν εἰσὶν ἐν τρισίν, ἢ τῷ
 τὰ μὲν ἔχειν τὰ δὲ μὴ καθάπερ φύλλα καὶ καρπὸν, ἢ τῷ
 μὴ ὅμοια μηδὲ ἴσα, ἢ τρίτον τῷ μὴ ὁμοίως. τούτων δὲ

ἢ μὲν ἀνομοιότης ὀρίζεται σχήματι· χρώματι πυκνότητι
 μανότητι τραχύτητι λειότητι καὶ τοῖς ἄλλοις πάθεσιν,
 ἔτι δὲ ὅσαι διαφοραὶ τῶν χυλῶν. ἢ δὲ ἀνισότης ὑπε-
 ροχῆ καὶ ἐλλείψει κατὰ πληθὸς ἢ μέγεθος. ὡς δ' εἰπεῖν
 τύπῳ κακεῖνα πάντα καθ' ὑπεροχὴν καὶ ἔλλειψιν· τὸ
 γὰρ μᾶλλον καὶ ἦτιον ὑπεροχῆ καὶ ἔλλειψις· τὸ δὲ μὴ 7
 ὁμοίως τῇ θέσει διαφέρει· λέγω δ' οἶον τὸ τοὺς καρ-
 πούς τὰ μὲν ἐπάνω τὰ δ' ὑποκάτω τῶν φύλλων ἔχειν
 καὶ αὐτοῦ τοῦ δένδρου τὰ μὲν ἐξ ἄκρου τὰ δὲ ἐκ τῶν
 πλαγίων, ἔνια δὲ καὶ ἐκ τοῦ στελέχους οἶον ἢ αἰγυπτία
 συνκάμινος, καὶ ὅσα δὴ καὶ ὑπὸ γῆς φέρει καρπὸν οἶον
 ἢ τε ἀραχίδα καὶ τὸ ἐν Αἰγύπτῳ καλούμενον οὐγγρον,
 καὶ εἰ τὰ μὲν ἔχει μίσχον τὰ δὲ μὴ. καὶ ἐπὶ τῶν ἀν-
 θέων ὁμοίως· τὰ μὲν γὰρ περὶ αὐτὸν τὸν καρπὸν τὰ δὲ
 ἄλλως. ὅλως δὲ τὸ τῆς θέσεως ἐν τούτοις καὶ τοῖς φύλ- 8
 λοις καὶ ἐν τοῖς βλαστοῖς ληπτέον. διαφέρει δὲ ἔνια καὶ
 τῇ τάξει· τὰ μὲν ὡς ἔτυχε, τῆς δ' ἐλάτης οἱ κλάδες κατ'
 ἀλλήλους ἐκατέρωθεν· τῶν δὲ καὶ οἱ ὄζοι δι' ἴσου τε καὶ
 κατ' ἀριθμὸν ἴσοι καθάπερ τῶν τριόζων. ὥστε τὰς μὲν
 διαφορὰς ἐκ τούτων ληπτέον ἐξ ὧν καὶ ἡ ὅλη μορφή συν-
² ^H ⁵ δηλοῦται καθ' ἕκαστον. αὐτὰ δὲ τὰ μέρη διαριθμησα- 9
 μένους πειρατέον περὶ ἕκαστον λέγειν. ἔστι δὲ πρῶτα
 μὲν καὶ μέγιστα καὶ κοινὰ τῶν πλείστων τάδε, ῥίζα καυ-
 λὸς ἀκρεμῶν κλάδος, εἰς ἃ διέλοιτ' ἂν τις ὡς περ εἰς
 μέλη καθάπερ ἐπὶ τῶν ζώων. ἕκαστόν τε γὰρ ἀνόμοιον
 καὶ ἐξ ἀπάντων τούτων τὰ ὅλα. ἔστι δὲ ῥίζα μὲν δι' οὗ
 τὴν τροφήν ἐπάγεται, καυλὸς δὲ εἰς ὃ φέρεται. καυλὸν
 δὲ λέγω τὸ ὑπὲρ γῆς πηφυκὸς ἐφ' ἑν· τοῦτο γὰρ κοινό-
 τατον ὁμοίως ἐπετείοις καὶ χρονίοις, ὃ ἐπὶ τῶν δένδρων
 καλεῖται στέλεχος· ἀκρεμόνας δὲ τοὺς ἀπὸ τούτου σχιζο-
 μένους, οὓς ἔνιοι καλοῦσιν ὄζους. κλάδον δὲ τὸ βλά-
 στημα τὸ ἐκ τούτων ἐφ' ἑν οἶον μάλιστα τὸ ἐπέτειον·

10 καὶ ταῦτα μὲν οἰκειότερα τῶν δένδρων. ὁ δὲ καυλὸς ὥσπερ εἴρηται κοινότερος· ἔχει δὲ οὐ πάντα οὐδὲ τοῦτον οἶον ἕνια τῶν ποιωδῶν. τὰ δ' ἔχει μὲν οὐκ ἄει δὲ ἀλλ' ἐπέτειον, καὶ ὅσα χρονιώτερα ταῖς ῥίζαις. ὅλως δὲ πολύχουν τὸ φυτόν καὶ ποικίλον καὶ χαλεπὸν εἰπεῖν καθόλου· σημεῖον δὲ τὸ μηδὲν εἶναι κοινὸν λαβεῖν ὃ πᾶ-
 11 σιν ὑπάρχει καθάπερ τοῖς ζώοις στόμα καὶ κοιλία. τὰ δὲ ἀναλογία ταῦτα τὰ δ' ἄλλον τρόπον. οὔτε γὰρ ῥίζαν πάντ' ἔχει οὔτε καυλὸν οὔτε ἀκρεμόνα οὔτε κλάδον οὔτε φύλλον οὔτε ἄνθος οὔτε καρπὸν οὔτ' αὐ φλοιὸν ἢ μήτραν ἢ ἴνας ἢ φλέβας οἶον μύκης ὕδνον· ἐν τοῦτοις δὲ ἢ οὐσία καὶ ἐν τοῖς τοιούτοις· ἀλλὰ μάλιστα ταῦτα ὑπάρχει καθάπερ εἴρηται τοῖς δένδροις κικεῖνων οἰκειότερος ὁ μερισμός· πρὸς ἃ καὶ τὴν ἀναφορὰν τῶν ἄλλων ποιεί-
 12 σθαι δίκαιον. σχεδὸν δὲ καὶ τὰς ἄλλας μορφὰς ἐκάσταν ταῦτα διασημαίνει. διαφέρουσι γὰρ πλήθει τῶ τούτων καὶ ὀλιγότητι καὶ πυκνότητι καὶ μανότητι καὶ τῶ ἐφ' ἐν ἢ εἰς πλείω σχιζέσθαι καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ὁμοίοις. ἔστι δὲ ἕκαστον τῶν εἰρημένων οὐχ ὁμοιομερὲς· λέγω δὲ [οὐχ] ὁμοιομερὲς ὅτι ἐκ τῶν αὐτῶν μὲν ὅτιοῦν μέρος σύγκειται τῆς ῥίζης καὶ τοῦ στελέγους, ἀλλ' οὐ λέγεται στέλεχος τὸ ληφθὲν ἀλλὰ μόριον ὡς ἐν τοῖς τῶν ζώων μέλεσιν ἔστιν. ἐκ τῶν αὐτῶν μὲν γὰρ ὅτιοῦν τῆς κνήμης ἢ τοῦ ἀγκῶ-
 νος, οὐχ ὁμώνυμον δὲ καθάπερ σᾶρξ καὶ ὄστοῦν, ἀλλ' ἀνώνυμον· οὐδὲ δὴ τῶν ἄλλων οὐδενὸς ὅσα μονοειδῆ τῶν ὀργανικῶν· ἀνάπτων γὰρ τῶν τοιούτων ἀνώνυμα τὰ μέρη. τῶν δὲ πολυειδῶν ὀνομασμένα καθάπερ πο-
 δὸς χειρὸς κεφαλῆς, οἶον δάκτυλος ῥίς ὀφθαλμός. καὶ τὰ μὲν μέγιστα μέρη σχεδὸν ταῦτά ἐστιν.

Cap. II. Ἄλλα δὲ ἐξ ὧν ταῦτα φλοιὸς μήτρα ξύλον, ὅσα ἔχει μήτραν. πάντα δ' ὁμοιομερῆ. καὶ τὰ τούτων δὲ ἔτι πρότερα καὶ ἐξ ὧν ταῦτα ὕγρον ἢ φλὲψ σᾶρξ·

ἀρχαὶ γὰρ αὐταὶ· πλὴν εἴ τις λέγοι τὰς τῶν στοιχείων
 δυνάμεις, αὐταὶ δὲ κοιναὶ πάντων. ἡ μὲν οὖν οὐσία
 καὶ ἡ ὅλη φύσις ἐν τούτοις. ἄλλα δ' ἐστὶν ὡς περὶ ἐπέ-
 τεια μέρη τὰ πρὸς τὴν καρποτοκίαν οἷον φύλλον ἄνθος
 μίσχος· τοῦτο δ' ἐστὶν ᾧ συνήρηται πρὸς τὸ φυτόν τὸ
 φύλλον καὶ ὁ καρπός· ἐτι δὲ ἔλιξ βρύον οἷς ὑπάρχει,
 καὶ ἐπὶ πᾶσι σπέρμα τὸ τοῦ καρποῦ· καρπὸς δ' ἐστὶ τὸ
 συγκείμενον σπέρμα μετὰ τοῦ περικαρπίου. παρὰ δὲ
 ταῦτα ἐνίων ἴδια ἄττα καθάπερ ἡ κηλὶς θρυοῦ καὶ ἡ
 ἔλιξ ἀμπέλου. καὶ τοῖς μὲν δένδρεσιν ἔστιν οὕτως δια- 2
 λαβεῖν. τοῖς δ' ἐπετειοῖς δῆλον ὡς ἅπαντα ἐπέτεια·
 μέχρι γὰρ τῶν καρπῶν ἡ φύσις. ὅσα δὲ ἐπετειόκαρπα
 καὶ ὅσα διετίζει καθάπερ σέλινον καὶ ἄλλ' ἄττα, καὶ
 ὅσα δὲ πλείω χρόνον ἔχει τούτοις ἅπασιν καὶ ὁ κανλὸς
 ἀκολουθήσει κατὰ λόγον· ὅταν γὰρ σπερμοφορεῖν μέλ-
 λωσι τότε ἐκκαυλοῦσιν ὡς ἔνεκα τοῦ σπέρματος ὄντων
 3 τῶν κανλῶν. ταῦτα μὲν οὖν ταύτῃ διηγήσθω. τῶν δὲ
 ἄρτι εἰρημένων μερῶν πειρατέον ἕκαστον εἰπεῖν τί
 ἐστὶν ὡς ἐν τύπῳ λέγοντας. τὸ μὲν οὖν ὑγρὸν φανερόν· 3
 ὃ δὲ καλοῦσιν τινες ἀπλῶς ἐν ἅπασιν ὁπὸν ὡς περὶ καὶ
 Μενέστωρ, οἱ δ' ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις ἀνωνώμως ἐν δὲ τι-
 σιν ὁπὸν καὶ ἐν ἄλλοις δάκρυον. ἴνες δὲ καὶ φλέβες
 καθ' αὐτὰ μὲν ἀνώνυμα τῇ δὲ ὁμοιότητι μεταλαμβάνουσι
 τῶν ἐν τοῖς ζώοις μορίων. ἔχει δὲ ἴσως καὶ ἄλλας
 διαφορὰς καὶ ταῦτα καὶ ὅλως τὸ τῶν φυτῶν γένος· πο-
 λύχουν γὰρ ὡς περὶ εἰρήκαμεν. ἀλλ' ἐπεὶ διὰ τῶν γνω-
 ριμωτέρων μεταδιώκειν δεῖ τὰ ἀγνωρίιστα, γνωριμώ-
 τερα δὲ τὰ μείζω καὶ ἐμφανῆ τῇ αἰσθήσει, δῆλον ὅτι
 καθάπερ ὑφήγηται περὶ τούτων λεκτέον· ἐπαναφορὰν 4
 γὰρ ἔξομεν τῶν ἄλλων πρὸς ταῦτα μέχρι πόσου καὶ πῶς
 ἕκαστα μετέχει τῆς ὁμοιότητος. εἰλήμμενων δὲ τῶν με-
 ρῶν μετὰ ταῦτα ληπτέον τὰς τούτων διαφορὰς· οὕτως

γὰρ ἅμα καὶ ἡ οὐσία φανερά καὶ ἡ ὅλη τῶν γενῶν πρὸς
 ἄλληλα διάστασις. ἡ μὲν οὖν τῶν μεγίστων σχεδὸν
 εἴρηται· λέγω δ' οἶον ῥίζης κανλοῦ τῶν ἄλλων· αἱ γὰρ
 θυνάμεις καὶ ὧν χάριν ἕκαστον ὕστερον φηθήσονται. ἐξ
 ὧν γὰρ καὶ ταῦτα καὶ τὰ ἄλλα σύγκειται πειρατέον εἰ-
 πεῖν ἀρξάμενους ἀπὸ τῶν πρώτων. πρώτα δέ ἐστι τὸ
 ὑγρὸν καὶ θερμόν· ἅπαν γὰρ φυτὸν ἔχει τινὰ ὑγρότητα
 καὶ θερμότητα σύμφυτον ὥσπερ καὶ ζῶον, ὧν ὑπολει-
 πόντων γίνεται γῆρας καὶ φθίσις, τελείως δὲ ὑπολιπόν-
 5 των θάνατος καὶ αὔανσις. ἐν μὲν οὖν τοῖς πλείστοις ἀνώ-
 νυμος ἡ ὑγρότης ἐν ἐνίοις δὲ ὀνομασμένη καθάπερ εἴρη-
 ται. τὸ αὐτὸ δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ζῴων ὑπάρχει· μόνη γὰρ ἡ
 τῶν ἐναίμων ὑγρότης ὀνόμασται, δι' ὃ καὶ διήρηται πρὸς
 τοῦτο στερήσει· τὰ μὲν γὰρ ἀναιμα τὰ δ' ἐναιμα λέγεται.
 ἐν τι μὲν οὖν τοῦτο τὸ μέρος καὶ το τούτω σννηρητημένον
 θερμόν. ἄλλα δ' ἤδη ἕτερα τῶν ἐντὸς αἵ καθ' ἑαυτὰ μὲν
 ἐστὶν ἀνώνυμα διὰ δὲ τὴν ὁμοιότητα ἀπεικάζεται τοῖς
 τῶν ζῴων μορίοις. ἔχουσι γὰρ ὥσπερ ἴνας· ὃ ἐστὶ συνεχὲς
 καὶ σχιστὸν καὶ ἐπίμηκες ἀπαράβλαστον δὲ καὶ ἄβλα-
 6 στον. ἐτι δὲ φλέβας. αὐτὰ δὲ τὰ μὲν ἄλλα εἰσὶν ὅμοια
 τῇ ἰνὶ μείζους δὲ καὶ παχύτεραι καὶ παραβλάστας ἔχου-
 σαι καὶ ὑγρότητα. ἐτι ξύλον καὶ σάρξ. τὰ μὲν γὰρ ἔχει
 σάρκα τὰ δὲ ξύλον. ἐστι δὲ τὸ μὲν ξύλον σχιστὸν ἢ δὲ
 σὰρξ πάντη διαιρεῖται ὥσπερ γῆ καὶ ὅσα γῆς· μεταξὺ
 δὲ γίνεται ἰνὸς καὶ φλεβός· φανερά δὲ ἡ φύσις αὐτῆς ἐν
 ἄλλοις τε καὶ ἐν τοῖς τῶν περικαρπίων δέρμασι. φλοιὸς
 δὲ καὶ μήτρα κυρίως μὲν λέγεται, δεῖ δὲ αὐτὰ καὶ τῶ
 λόγῳ διορίσαι. φλοιὸς μὲν οὖν ἐστὶν τὸ ἔσχατον καὶ χω-
 ριστὸν τοῦ ὑποκειμένου σώματος. μήτρα δὲ τὸ μεταξὺ
 τοῦ ξύλου, τρίτον ἀπὸ τοῦ φλοιοῦ οἶον ἐν τοῖς ὀστοῖς μνε-
 λός. καλοῦσι δὲ τινὲς τοῦτο καρδίαν, οἱ δ' ἐντεριώνην·
 ἐνιοὶ δὲ τὸ ἐντὸς τῆς μήτρας αὐτῆς καρδίαν, οἱ δὲ μνε-

λόν. τὰ μὲν οὖν μόρια σχεδόν ἐστὶ τοσαῦτα. σύγκειται 7
 δὲ τὰ ὕστερον ἐκ τῶν προτέρων· ξύλον μὲν ἐξ ἰνὸς καὶ
 ὑγροῦ, καὶ ἐνιασαρκός· ξυλοῦται γὰρ σκληρυνομένη οἶον
 ἐν τοῖς φοίνιξι καὶ νάρθηξι καὶ εἴ τι ἄλλο ἐκξυλοῦται
 ὡς περ αἱ τῶν ῥαφανίδων ῥίζαι· μήτρα δὲ ἐξ ὑγροῦ καὶ
 σαρκός· φλοιὸς δὲ ὁ μὲν τις ἐκ πάντων τῶν τριῶν οἶον ὁ
 τῆς δρυὸς καὶ αἰγείρου καὶ ἀπίου· ὁ δὲ τῆς ἀμπέλου ἐξ
 ὑγροῦ καὶ ἰνός· ὁ δὲ τοῦ φελλοῦ ἐκ σαρκός καὶ ὑγροῦ.
 πάλιν δὲ ἐκ τούτων σύνθετα τὰ μέγιστα καὶ πρῶτα
 φηθέντα καθαπερανεὶ μέλη, πλὴν οὐκ ἐκ τῶν αὐτῶν
 πάντα οὐδὲ ὡσανύτως ἀλλὰ διαφόρως. εἰλημμένων δὲ
 πάντων τῶν μορίων ὡς εἰπεῖν τὰς τούτων διαφορὰς
 πειρατέον ἀποδιδόναι καὶ τὰς ὄλων τῶν δένδρων καὶ
 φυτῶν οὐσίας.

^{5H}
^{4Si} CAP. III. Ἐπεὶ δὲ συμβαίνει σαφεστέραν εἶναι τὴν
 μάθησιν διαιρουμένων κατὰ εἶδη, καλῶς ἔχει τοῦτο
 ποιεῖν ἐφ' ὧν ἐνδέχεται. πρῶτα δὲ ἐστὶ καὶ μέγιστα καὶ
 σχεδὸν ὑφ' ὧν πάντ' ἢ τὰ πλεῖστα περιέχεται τὰδε,
 δένδρον θάμνος φρύγανον πόα. δένδρον μὲν οὖν ἐστὶ τὸ
 ἀπὸ ῥίζης μονοστέλεχος πολύκλαδον ὄζωτον οὐκ εὐαπό-
 λυτον, οἶον ἐλάα σνκῆ ἄμπελος· θάμνος δὲ τὸ ἀπὸ ῥί-
 ζης πολύκλαδον, οἶον βάτος παλιούρος. φρύγανον δὲ
 τὸ ἀπὸ ῥίζης πολυστέλεχος καὶ πολύκλαδον οἶον καὶ
 γάμβρη καὶ πήγανον. πόα δὲ τὸ ἀπὸ ῥίζης φυλλοφόρον
 προῖον ἀστέλεχος οὐ ὁ καυλὸς σπερμοφόρος οἶον ὁ σίτος
 καὶ τὰ λάχανα. δεῖ δὲ τοὺς ὄρους οὕτως ἀποδέχεσθαι 2
 καὶ λαμβάνειν ὡς τύπῳ καὶ ἐπὶ τὸ πᾶν λεγομένους· ἐνια
 γὰρ ἴσως ἐπαλλάττειν δόξειε, τὰ δὲ καὶ παρὰ τὴν ἀγω-
 γὴν ἀλλοιότερα γίνεσθαι καὶ ἐκβαίνειν τῆς φύσεως, οἶον
 μαλάχη τε εἰς ὕψος ἀναγομένη καὶ ἀποδενδρουμένη·
 συμβαίνει γὰρ τοῦτο καὶ οὐκ ἐν πολλῷ χρόνῳ ἀλλ' ἐν ἕξ
 ἢ ἐπτὰ μηνῶν ὥστε μῆκος καὶ πάχος δορατιαίου γίνεσθαι

δι' ὃ καὶ βακτηρίαις αὐταῖς χρῶνται, πλείονος δὲ χρό-
 νου γινομένου κατὰ λόγον ἢ ἀπόδοσις· ὁμοίως δὲ καὶ
 ἐπὶ τῶν τεύτων· καὶ γὰρ ταῦτα λαμβάνει μέγεθος· ἐτι
 δὲ μᾶλλον ἄγνοι καὶ ὁ παλιούρος καὶ ὁ κικτός, ὡσθ'
 ὁμολογουμένως ταῦτα γίνεται δένδρα· καὶ τοὶ θαμνώδη
 3 γέ ἐστιν. ὁ δὲ μύρρινος μὴ ἀνακαθαιρόμενος ἐκθαμνοῦ-
 ται καὶ ἡ ἡρακλεωτικὴ καρύα. δοκεῖ δὲ αὕτη γε καὶ τὸν
 καρπὸν βελτίω καὶ πλείω φέρειν ἐὰν θάβδους τις ἐξ
 πλείους ὡς τῆς φύσεως θαμνώδους οὔσης. οὐ μονοστέ-
 λεχες δ' ἂν δόξειεν οὐδ' ἡ μηλέα οὐδ' ἡ ῥοία οὐδ' ἡ
 ἄπιος εἶναι οὐδ' ὄλως ὅσα παραβλαστητικὰ ἀπὸ τῶν ῥι-
 ζῶν ἀλλὰ τῇ ἀγωγῇ τοιαῦτα παραιρουμένων τῶν ἄλλων.
 ἔνια δὲ καὶ ἔωσι πολυστελέχη διὰ λεπτότητα καθάπερ
 ῥοῖαν μηλέαν· ἔωσι δὲ καὶ τὰς ἐλάας κοπάδας καὶ τὰς
 4 συνκᾶς. τάχα δ' ἂν τις φαίη καὶ ὄλως μεγέθει καὶ μι-
 κρότητι διαιρετέον εἶναι, τὰ δὲ ἰσχύι καὶ ἀσθενείᾳ καὶ
 πολυχροσιότητι καὶ ὀλιγοχροσιότητι. τῶν τε γὰρ φου-
 γανωδῶν καὶ λαχανωδῶν ἔνια μονοστελέχη καὶ οἷον
 δένδρου φύσιν ἔχοντα γίνεται καθάπερ θάφανος πήγα-
 ρον, ὅθεν καὶ καλοῦσιν τινες τὰ τοιαῦτα δενδρολάχανα,
 τὰ τε λαχανώδη πάντα ἢ τὰ πλείστα ὅταν ἐγκαταμείνη
 λαμβάνει τινὰς ὡσπερ ἀκρεμόνας καὶ γίνεται τὸ ὅλον
 5 ἐν σχήματι δενδρώδει πλην ὀλιγοχροσιώτερα. διὰ δὲ ἡ³⁵
 ταῦτα ὡσπερ λέγομεν οὐκ ἀκριβολογητέον τῷ ὄρω ἀλλὰ
 τῷ τύπῳ ληπτέον τοὺς ἀφορισμούς· ἐπεὶ καὶ τὰς διαιρέ-
 σεις ὁμοίως, οἷον ἡμέρων ἀγρίων, καρποφόρων ἀκάρπων,
 ἀνθοφόρων ἀνανθῶν, ἀειφύλλων φυλλοβόλων. τὰ μὲν
 γὰρ ἄγρια καὶ ἡμέρα παρὰ τὴν ἀγωγὴν εἶναι δοκεῖ· πᾶν
 γὰρ [καὶ] ἄγριον καὶ ἡμερὸν φησὶν Ἴππων γίνεσθαι τυγ-
 χάνου ἢ μὴ τυγχάνου θεραπείας. ἄκαρπα δὲ καὶ κάρπιμα
 καὶ ἀνθοφόρα καὶ ἀνανθή παρὰ τοὺς τόπους καὶ τὸν
 αἴρα τὸν περιέχοντα· τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ φυλλο-

βόλα καὶ ἀειφύλλα. περὶ γὰρ Ἐλεφαντίνην οὐδὲ τὰς ἀμ-
πέλους οὐδὲ τὰς συκᾶς φασὶ φύλλοβολεῖν. ἀλλ' ὁμοῦς τοι- 6
αὔτα διαιρετέον· ἔχει γὰρ τι τῆς φύσεως κοινὸν ὁμοίως
ἐν δένδροις καὶ θάμνοις καὶ τοῖς φρυγανικοῖς καὶ ποιω-
δεσιν· ὑπὲρ ὧν καὶ τὰς αἰτίας ὅταν τις λέγῃ περὶ πάντων
κοινῇ δῆλον ὅτι λεκτέον οὐχ ὀρίζοντα καθ' ἕκαστον· εὐ-
λογον δὲ καὶ ταύτας κοινὰς εἶναι πάντων. ἅμα δὲ καὶ
φαίνεται τινα ἔχειν φυσικὴν διαφορὰν εὐθὺς ἐπὶ τῶν
ἄργιων καὶ τῶν ἡμέρων, εἴπερ ἕνα μὴ δύναται ζῆν ὥσπερ
τὰ γεωργοῦμενα μηδ' ὅλως δέχεται θεραπείαν ἀλλὰ χεῖρω
γίνεται, καθάπερ ἐλάτη πεύκη κήλαστρον καὶ ἀπλῶς ὅσα
ψυχροῦς τόπους φιλεῖ καὶ χιονώδεις, ὡσαύτως δὲ καὶ
τῶν φρυγανικῶν καὶ ποιωδῶν οἷον κάππαρις καὶ θέρ-
μος. ἡμερον δὲ καὶ ἄργιον δίκαιον καλεῖν ἀναφέροντα
πρὸς τε ταῦτα καὶ ὅλως πρὸς τὸ ἡμερώτατον· ὁ δ' ἀν-
θρώπος ἢ μόνον ἢ μάλιστα ἡμερον.

^{7H}
^{6St} CAP. IV. Φανεραὶ δὲ καὶ κατ' αὐτὰς τὰς μορφὰς
αἱ διαφοραὶ τῶν ὄλων τε καὶ μορίων, οἷον λέγω μέγε-
θος καὶ μικρότης, σκληρότης μαλακότης, λειότης τρα-
χύτης, φλοιοῦ φύλλων τῶν ἄλλων, ἀπλῶς εὐμορφία καὶ
δυσμορφία τις, ἔτι δὲ καὶ καλλικαρπία καὶ κακοκαρπία.
πλείω μὲν γὰρ δοκεῖ τὰ ἄργια φέρειν ὥσπερ ἀχρᾶς κότι-
νος, καλλίω δὲ τὰ ἡμερα καὶ τοὺς χυλοὺς δὲ αὐτοὺς
γλυκντέρους καὶ ἡδίους καὶ τὸ ὅλον ὡς εἰπεῖν εὐκρά-
τους μᾶλλον. αὐταὶ τε δὴ φυσικαὶ τινες ὥσπερ εἰρηται 2
διαφοραὶ καὶ ἔτι δὴ μᾶλλον τῶν ἀκάρπων καὶ καρπο-
φόρων καὶ φύλλοβόλων καὶ ἀειφύλλων καὶ ὅσα ἄλλα
τοιαῦτα. πάντων δὲ λεπτέον ἀεὶ καὶ τὰς κατὰ τοὺς τό-
πους· οὐ γὰρ οὐδ' οἷόν τε ἴσως ἄλλως. αἱ δὲ τοιαῦται
δοξαίεν ἂν γενικόν τινα ποιεῖν χωρισμὸν οἷον ἐνύδρων
καὶ χερσαίων ὥσπερ ἐπὶ τῶν ζώων. ἔστι γὰρ ἕνα τῶν
φυτῶν ἃ οὐ δύναται μὴ ἐν ὑγρῷ ζῆν· διήρηται δὲ ἄλλο

κατ' ἄλλο γένος τῶν ὑγρῶν, ὥστε τὰ μὲν ἐν τέλειμασι τὰ δὲ ἐν λίμναις τὰ δ' ἐν ποταμοῖς τὰ δὲ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ θαλάττῃ φύεσθαι, τὰ μὲν ἐλάττω καὶ ἐν τῇ παρ' ἡμῖν τὰ δὲ μείζω περὶ τὴν ἐρυθράν. ἔνια δὲ ὥσπερ εἰ καθύπερ καὶ ἔλαια καθάπερ ἰτέα καὶ πλάτανος, τὰ δὲ οὐκ ἐν ὕδατι δυνάμενα ζῆν οὐδ' ὅλως ἀλλὰ διώκοντα τοὺς ξηροὺς τόπους· τῶν δ' ἐλαττόνων ἔστιν ἅ καὶ τοὺς αἰγιαλοὺς.

3 οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τούτων εἴ τις ἀκριβολογεῖσθαι θέλοι τὰ μὲν ἂν εὐροὶ κοινὰ καὶ ὥσπερ ἀμφίβια καθάπερ μωρίκην ἰτέαν κλήθραν, τὰ δὲ καὶ τῶν ὁμολογουμένων χερσαίων πεφυκότα ποτὲ ἐν τῇ θαλάττῃ βιοῦν, φοίνικα σκίλλαν ἀνθήρικον. ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα καὶ ὅλως τὸ οὕτω σκοπεῖν οὐκ οἰκείως ἔστι σκοπεῖν· οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἢ φύσις οὕτως οὐδ' ἐν τοῖς τοιούτοις ἔχει τὸ ἄναγκαῖον. τὰς μὲν οὖν διαιρέσεις καὶ ὅλως τὴν ἱστορίαν τῶν φυτῶν οὕτω ληπτέον. ἅπαντα δ' οὖν καὶ ταῦτα καὶ τὰ ἄλλα διοίσει καθάπερ εἴρηται ταῖς τε τῶν ὅλων μορφαῖς καὶ ταῖς τῶν μορίων διαφοραῖς, ἢ τῶ ἔχειν τὰ δὲ μὴ ἔχειν, ἢ τῶ πλείω τὰ δ' ἐλάττω, ἢ τῶ ἀνομοίως ἢ

4 ὅσοι τρόποι διήρηνται πρότερον. οἰκείον δὲ ἴσως καὶ τοὺς τόπους συμπαραλαμβάνειν ἐν οἷς ἕκαστα πέφυκεν ἢ μὴ πέφυκε γίνεσθαι. μεγάλη γὰρ καὶ αὕτη διαφορὰ καὶ οὐχ ἥκιστα οἰκεία τῶν φυτῶν διὰ τὸ συνηρηθῆσθαι τῇ γῆ καὶ μὴ ἀπολελύσθαι καθάπερ τὰ ζῶα.

CAP. V. Πειρατέον δ' εἰπεῖν τὰς κατὰ μέρος δια-⁸¹φορὰς ὡς ἂν καθόλου λέγοντας πρῶτον καὶ κοινῶς, εἶτα καθ' ἕκαστον, ὕστερον ἐπὶ πλεῖον ὥσπερ ἀναθεωροῦντας. ἔστι δὲ τὰ μὲν ὀρθοφυῆ καὶ μακροστελέχη καθάπερ ἐλάτη πεύκη κυπάριττος, τὰ δὲ σκολιώτερα καὶ βραχυστελέχη οἶον ἰτέα σικκὴ φοῖα, καὶ κατὰ πάχος δὲ καὶ λεπτότητα ὁμοίως. καὶ πάλιν τὰ μὲν μονοστελέχη τὰ δὲ πολυστελέχη· τοῦτο δὲ ταῦτόν τινὰ καὶ τῶ παραβλαστη-

τικά ἢ ἀπαράβλαστα εἶναι· καὶ πολυκλαδῆ καὶ ὀλιγό-
 κλαδα καθάπερ ὁ φοῖνιξ, καὶ ἐν αὐτοῖς τούτοις ἐτι κατὰ
 ἰσχὺν ἢ πάχος ἢ τὰς τοιαύτας διαφοράς. πάλιν τὰ μὲν ²
 λεπτόφλοια καθάπερ δάφνη φίλυρα τὰ δὲ παχύφλοια
 καθάπερ δρυῖς. ἐτι τὰ μὲν λειόφλοια καθάπερ μηλέα
 συκῆ τὰ δὲ τραχύφλοια καθάπερ ἀργία δρυῖς φελλὸς
 φοῖνιξ. πάντα δὲ νέα μὲν ὄντα λειοφλοιοτέρα, ἀπογη-
 ράσκοντα δὲ τραχυφλοιοτέρα, ἔνια δὲ καὶ ῥηξίφλοια
 καθάπερ ἄμπελος, τὰ δὲ καὶ ὡς περιπίπτειν οἶον ἀν-
 δράχλη μηλέα κόμαρος. ἔστι δὲ καὶ τῶν μὲν σαρκώδης
 ὁ φλοιὸς οἶον φελλοῦ δρυὸς αἰγείρου· τῶν δὲ ἰνώδης
 καὶ ἄσαρκος ὁμοίως δένδρων καὶ θάμνων καὶ ἐπετείων
 οἶον ἀμπέλου καλάμου πυροῦ. καὶ τῶν μὲν πολύλοπος
 οἶον φιλύρας ἐλάτης ἀμπέλου λινοσπάρτου κρομύων,
 τῶν δὲ μονόλοπος οἶον συκῆς καλάμου αἴρας. κατὰ μὲν
 δὴ τοὺς φλοιοὺς ἐν τούτοις αἱ διαφοραί. τῶν δὲ ξύλων ³
 αὐτῶν καὶ ὅλως τῶν καυλῶν οἱ μὲν εἰσι σαρκώδεις οἶον
 δρυὸς συκῆς, καὶ τῶν ἐλατιόνων ῥάμνου τεύτλου κω-
 νείου· οἱ δὲ ἄσαρκοι καθάπερ κέδρον λωτοῦ κυπαρίτ-
 του. καὶ οἱ μὲν ἰνώδεις· τὰ γὰρ τῆς ἐλάτης καὶ τοῦ
 φοίνικος ξύλα τοιαῦτα· τὰ δὲ ἅπαντα καθάπερ τῆς συκῆς.
 ὡσανύτως δὲ καὶ τὰ μὲν φλεβώδη τὰ δ' ἄφλεβα. περὶ δὲ
 τὰ φρυγανικά καὶ θαμνώδη καὶ ὅλως τὰ ὑλήματα καὶ
 ἄλλας τις ἀν' ἄλλοι διαφοράς· ὁ μὲν γὰρ κάλαμος γονα-
 τῶδες ὁ δὲ βάτος καὶ ὁ παλίουρος ἀκανθώδη. ἢ δὲ τύφη
 καὶ ἔνια τῶν ἐλείων ἢ λιμναίων ὁμωνύμων ἀδιάφρακτα
 καὶ ὁμαλῆ καθάπερ σχοῖνος. ὁ δὲ τοῦ κυπείρου καὶ
 βουτόμου καυλὸς ὁμαλότητά τινα ἔχει παρὰ τούτους·
 ἐτι δὲ μᾶλλον ἴσως ὁ τοῦ μύκητος. αὐταὶ μὲν δὴ δόξαιεν ⁴
 ἂν ἐξ ὧν ἢ σύνθεσις. αἱ δὲ κατὰ τὰ πάθη καὶ τὰς δυ-
 νάμεις οἶον σκληρότης μαλακότης γλισχροῦτης κρυσθότης
 [πυκνότης] μανότης κουφότης βαρύτης καὶ ὅσα ἄλλα

τοιαῦτα· ἡ μὲν γὰρ ἰτέα καὶ χλωρόν εὐθύ κοῦφον ὥσπερ ὁ φελλὸς ἢ δὲ πύξος καὶ ἡ ἔβενος οὐδὲ ἀνανθέντα. καὶ τὰ μὲν σκίζεται καθάπερ τὰ τῆς ἐλάτης τὰ δὲ εὐθραυστα μᾶλλον οἶον τὰ τῆς ἐλάας. καὶ τὰ μὲν ἄοξα οἶον τὰ τῆς ἀκτῆς τὰ δὲ ὀξώδη οἶον τὰ τῆς πεύκης καὶ ἐλάτης. δεῖ δὲ καὶ τὰς τοιαύτας ὑπολαμβάνειν τῆς φύσεως. εὐσχιστον μὲν γὰρ ἡ ἐλάτη τῶ εὐθυπορεῖν, εὐθραυστον δὲ ἡ ἐλάα διὰ τὸ σκολιὸν καὶ σκληρόν. εὐκαμπτον δὲ ἡ φίλυρα καὶ ὅσα ἄλλα διὰ τὸ γλίσχραν ἔχειν τὴν ὑγρότητα. βαρὺ δὲ ἡ μὲν πύξος καὶ ἡ ἔβενος ὅτι πυκνὰ, ἡ δὲ δρυῖς ὅτι γεῶδες. ὡσανύτως δὲ καὶ τὰ ἄλλα πάντα πρὸς τὴν φύσιν πως ἀνάγεται.

CAP. VI. Διαφέρουσι δὲ καὶ ταῖς μήτραις· πρώτον μὲν εἰ ἔνια ἔχει ἢ μὴ ἔχει καθάπερ τινὲς φασιν ἄλλα τε καὶ τὴν ἀκτῆν· ἔπειτα καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς ἔχουσι· τῶν μὲν γὰρ ἔστι σαρκώδης τῶν δὲ ξυλώδης τῶν δὲ ὑμενώδης. καὶ σαρκώδης μὲν οἶον ἀμπέλου σκηῆς μηλέας ροιᾶς ἀκτῆς νάρθηκος. ξυλώδης δὲ πίτυος ἐλάτης πεύκης, καὶ μάλιστα αὕτη διὰ τὸ ἐνδαδος εἶναι. τούτων δ' ἐτι σκληρότεροι καὶ πυκνότεροι κρανείας πρίνου δρυὸς κυτίσου σκαμίνου ἔβενου λωτοῦ. διαφέρουσι δὲ αὐταὶ καὶ τοῖς χρώμασι· μέλαινα γὰρ τῆς ἔβενου καὶ τῆς δρυὸς ἢν καλοῦσι μελάνδρον. ἅπασαι δὲ σκληρότεροι καὶ κραινοτέροι τῶν ξύλων· δι' ὃ καὶ οὐχ ὑπομένουσι καμπήν. μαρότεροι δὲ αἱ μὲν αἰ δ' οὔ. ὑμενώδεις δ' ἐν μὲν τοῖς δένδροις οὐκ εἰσὶν ἢ σπάνιοι, ἐν δὲ τοῖς θαμνώδεσι καὶ ὅλως τοῖς ὑλήμασιν οἶον καλάμῳ τε καὶ νάρθηκι καὶ τοῖς τοιοῦτοις εἰσὶν. ἔχει δὲ τὴν μήτραν τὰ μὲν μεγάλην καὶ φανεράν ὡς πρίνος δρυῖς καὶ τὰλλα προειρημένα, τὰ δ' ἀφανέστεραν οἶον ἐλάα πύξος· οὐ γὰρ ἔστιν ἀφωρισμένην οὔτω λαβεῖν ἀλλὰ καὶ φασὶ τινες οὐ κατὰ τὸ μέσον ἀλλὰ κατὰ τὸ πᾶν ἔχειν· ὥστε μὴ εἶναι τόπον ὀρισμένον· δι'

ὃ καὶ ἔνια οὐδ' ἂν δόξειεν ὅπως ἔχειν· ἐπεὶ καὶ τοῦ φοί-
 νικος οὐδεμία φαίνεται διαφορὰ κατ' οὐδέν. διαφέ- 3
 ρουσι δὲ καὶ ταῖς ῥίζαις. τὰ μὲν γὰρ πολύρριζα καὶ μα-
 κρόρριζα καθάπερ σνκῆ θρυῶς πλάτανος· ἔαν γὰρ ἔχωσι
 τόπον ἐφ' ὅσονοῦν προέρχονται. τὰ δὲ ὀλιγόρριζα κα-
 θάπερ ροιὰ μηλέα· τὰ δὲ μονόρριζα καθάπερ ἐλάτη
 πεύκη· μονόρριζα δὲ οὕτως ὅτι μίαν μεγάλην τὴν εἰς
 βάθος ἔχει μικρὰς δὲ ἀπὸ ταύτης πλείους. ἔχουσι δὲ
 καὶ τῶν μὴ μονορρίζων ἔνια τὴν ἐκ τοῦ μέσου μεγίστην
 καὶ κατὰ βάθος ὡσπερ ἀμυγδαλῆ· ἐλάα δὲ μικρὰν ταύ-
 την τὰς δὲ ἄλλας μεῖζους καὶ ὡς κεκαρκινωμένας. ἔτι
 δὲ τῶν μὲν παχέαι μαῖλλον τῶν δὲ ἀνωμαλεῖς καθάπερ
 δάφνης ἐλάας· τῶν δὲ πᾶσαι λεπταὶ καθάπερ ἀμπέλου.
 διαφέρουσι δὲ καὶ λειότητι καὶ τραχύτητι καὶ πικνότητι. 4
 πάντων γὰρ αἱ ῥίζαι μαυότεραι τῶν ἄνω, πικνότεραι
 δὲ ἄλλαι ἄλλων καὶ ξυλωδέστεραι· καὶ αἱ μὲν ἰνώδεις
 ὡς αἱ τῆς ἐλάτης, αἱ δὲ σαρκώδεις μαῖλλον ὡσπερ αἱ τῆς
 θρυῶς, αἱ δὲ οἶον ὀζώδεις καὶ θυσανώδεις ὡσπερ αἱ τῆς
 ἐλάας· τοῦτο δὲ ὅτι τὰς λεπτάς καὶ μικρὰς πολλὰς ἔχουσι
 καὶ ἀθρόας· ἐπεὶ πᾶσαι γε καὶ ταύτας ἀποφύουσιν ἀπὸ
 τῶν μεγάλων ἀλλ' οὐχ ὁμοίως ἀθρόας καὶ πολλὰς. ἔστι
 δὲ καὶ τὰ μὲν βαθύρριζα καθάπερ θρυῶς, τὰ δ' ἐπιπολαι-
 ὄρριζα καθάπερ ἐλάα ροιὰ μηλέα κυπαρίττος. ἔτι δὲ αἱ
 μὲν εὐθεταὶ καὶ ὀμαλεῖς αἱ δὲ σκολιαὶ καὶ παραλλάττου-
 σαι· τοῦτο γὰρ οὐ μόνον συμβαίνει διὰ τοὺς τόπους τῶ
 μὴ εὐοδεῖν ἀλλὰ καὶ τῆς φύσεως αὐτῆς ἐστίν ὡσπερ ἐπὶ
 τῆς δάφνης καὶ τῆς ἐλάας· ἢ δὲ σνκῆ καὶ τὰ τοιαῦτα σκολι-
 οῦνται διὰ τὸ μὴ εὐοδεῖν. ἅπασαι δ' ἐμμητροὶ καθά- 5
 περ καὶ τὰ στελέχη καὶ οἱ ἀκρομόνες· καὶ εὐλογον ἀπὸ
 τῆς ἀρχῆς. εἰσὶ δὲ καὶ αἱ μὲν παραβλαστητικαὶ εἰς τὸ
 ἄνω καθάπερ ἀμπέλου ῥόας, αἱ δὲ ἀπαράβλαστοι καθά-
 περ ἐλάτης κυπαρίττου πεύκης. αἱ αὐταὶ δὲ διαφοραὶ

καὶ τῶν φρυγανικῶν καὶ τῶν ποιωδῶν καὶ τῶν ἄλλων·
 πλὴν εἰ ὅλως ἕνια μὴ ἔχει καθάπερ ὕδνον μύκης πέξις
 κεράνιον. τὰ μὲν πολύρριζα καθάπερ πυρὸς τίφη κρι-
 θή, πᾶν τὸ τοιοῦτο καθάπερ εἰκαζούσαις· τὰ δ' ὀλιγό-
 6 ριζα καθάπερ τὰ χεδροπά. σχεδὸν δὲ καὶ τῶν λαχανω-
 δῶν τὰ πλείστα μονόρριζα οἷον ῥάφανος τεῦτλον σέλινον
 λάπαθος· πλὴν ἕνια καὶ ἀποφυάδας ἔχει μεγάλας οἷον
 τὸ σέλινον καὶ τὸ τεῦτλον· καὶ ὡς ἂν κατὰ λόγον ταῦτα
 βαθυρριζότερα τῶν δένδρων. εἰσὶ δὲ τῶν μὲν σαρκώ-
 δεις καθάπερ ῥαφανίδος γογγυλίδος ἄρου κρόκον· τῶν
 δὲ ξυλώδεις οἷον εὐζώμου ὠκίμου· καὶ τῶν ἀγρίων δὲ
 τῶν πλείστων, ὅσων μὴ εὐθύς πλείους καὶ σχιζόμεναι
 καθάπερ πυροῦ κριθῆς καὶ τῆς καλουμένης πόας. αὕτη
 γὰρ ἐν τοῖς ἐπετείοις καὶ ἐν τοῖς ποιωδέσιν ἢ διαφορὰ
 τῶν ῥιζῶν ὥστε τὰς μὲν εὐθύς σχιζεσθαι πλείους οὐσας
 καὶ ὁμαλεῖς, τῶν δὲ ἄλλων μίαν ἢ δύο τὰς μεγίστας καὶ
 7 ἄλλας ἀπὸ τούτων. ὅλως δὲ πλείους αἱ διαφοραὶ τῶν ῥι-
 ζῶν ἐν τοῖς ὑλήμασι καὶ λαχανώδεσιν· εἰσὶ γὰρ αἱ μὲν
 ξυλώδεις ὥσπερ αἱ τοῦ ὠκίμου· αἱ δὲ σαρκώδεις ὥσπερ
 αἱ τοῦ τεῦτλου καὶ ἔτι δὴ μᾶλλον τοῦ ἄρου καὶ ἀσφο-
 δέλου καὶ κρόκον· αἱ δὲ ὥσπερ ἐκ φλοιοῦ καὶ σαρκὸς
 ὥσπερ αἱ τῶν ῥαφανίδων καὶ γογγυλίδων· αἱ δὲ γονα-
 τώδεις ὥσπερ αἱ τῶν καλάμων καὶ ἀγρώστεων καὶ εἰ τι
 καλαμῶδες, καὶ μόναι δὴ αὐταὶ ἢ μάλισθ' ὅμοιαι τοῖς
 ὑπὲρ γῆς· ὥσπερ γὰρ κάλαμοί εἰσιν ἐρριζωμένοι ταῖς λε-
 8 πταις. αἱ δὲ λεπυρώδεις ἢ φλοιώδεις οἷον αἶ τε τῆς
 σκίλλης καὶ τοῦ βολβοῦ καὶ ἔτι κρομόνου καὶ τῶν τού-
 τοις ὁμοίων. αἰεὶ γὰρ ἔστι περιαιρεῖν αὐτῶν. πάντα δὲ
 τὰ τοιαῦτα δοκεῖ καθάπερ δύο γένη ῥιζῶν ἔχειν· τοῖς δὲ
 καὶ ὅλως τὰ κεφαλοβαρῆ καὶ κατάρριζα πάντα· τὴν τε
 σαρκώδη ταύτην καὶ φλοιώδη, καθάπερ ἢ σκίλλα, καὶ
 τὰς ἀπὸ ταύτης ἀποπεφυκνίας· οὐ γὰρ λεπτότητι καὶ

παχύτητι διαφέρουσι μόνον, ὥσπερ αἱ τῶν δένδρων καὶ τῶν λαχάνων, ἀλλ' ἄλλοιον ἔχουσι τὸ γένος. ἐφανε-
 στάτη δ' ἤδη ἢ τε τοῦ ἄρου καὶ ἢ τοῦ κυπείρου· ἢ μὲν
 γὰρ παχεῖα καὶ λεία καὶ σαρκώδης ἢ δὲ λεπτή καὶ ἰνώ-
 δης. διόπερ ἀπορήσειεν ἂν τις εἰ ῥίζας τὰς τοιαύτας θε-
 τέον· ἢ μὲν γὰρ κατὰ γῆς δόξαιεν ἂν, ἢ δὲ ὑπεναντίως
 ἔχουσι ταῖς ἄλλαις οὐκ ἂν δόξαιεν. ἢ μὲν γὰρ ῥίζα λε-
 πτοτέρα πρὸς τὸ πόρρω αἰεὶ καὶ σύνοξυς· ἢ δὲ τῶν σκιλ-
 λῶν καὶ τῶν βολβῶν καὶ τῶν ἄρων ἀνάπαλιν. ἔτι δ' αἱ 9
 μὲν ἄλλαι κατὰ τὸ πλάγιον ἀφιάσι ῥίζας, αἱ δὲ τῶν σκιλ-
 λῶν καὶ τῶν βολβῶν οὐκ ἀφιάσιν· οὐδὲ τῶν σκοροδόων
 καὶ τῶν κρομύων. ὅλως δέ γε ἐν ταύταις αἱ κατὰ μέσον
 ἐκ τῆς κεφαλῆς ἠρτημέναι φαίνονται ῥίζαι καὶ τρέφον-
 ται. τοῦτο δ' ὥσπερ κῦμα ἢ καρπὸς, ὅθεν καὶ οἱ ἐγγεο-
 τόκα λέγοντες οὐ κακῶς· ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων τοῦτο μὲν
 ἐστίν· ἐπεὶ δὲ πλεῖον ἢ φύσις ἢ κατὰ ῥίζαν ταύτη ἀπο-
 ριάν ἔχει. τὸ γὰρ δὴ πᾶν λέγειν τὸ κατὰ γῆς ῥίζαν οὐκ
 ὀρθόν· καὶ γὰρ ἂν ὁ καυλὸς τοῦ βολβοῦ καὶ ὁ τοῦ γη-
 θύου καὶ ὅλως ὅσα κατὰ βᾶθους ἐστὶν εἴησαν ἂν ῥίζαι,
 καὶ τὸ ὕδνον δὲ καὶ ὃ καλοῦσί τινες ἀσχίον καὶ τὸ οὐῖγ-
 γον καὶ εἴ τι ἄλλο ὑπόγειόν ἐστίν· ὧν οὐδέν ἐστι ῥίζα·
 δυνάμει γὰρ δεῖ φυσικῇ διαιρεῖν καὶ οὐ τόπῳ. τάχα δὲ 10
 τοῦτο μὲν ὀρθῶς λέγεται, ῥίζα δὲ οὐδέν ἤτιόν ἐστίν·
 ἀλλὰ διαφορὰ τις αὐτῆ τῶν ῥιζῶν ὥστε τὴν μὲν τινα το-
 σαύτην εἶναι τὴν δὲ τοιαύτην καὶ τρέφεσθαι τὴν ἑτέραν
 ὑπὸ τῆς ἑτέρας. καίτοι καὶ αὐταὶ αἱ σαρκώδεις εὐίκασι
 ἔλκειν. τὰς γοῦν τῶν ἄρων πρὸ τοῦ βλαστάνειν στρέ-
 φουσι καὶ γίνονται μείζους κωλυόμεναι διαβῆναι πρὸς
 τὴν βλάστησιν. ἐπεὶ ὅτι γε πάντων τῶν τοιούτων ἢ φύ-
 σις ἐπὶ τὸ κάτω μᾶλλον θέπει φανερόν· οἱ μὲν γὰρ καν-
 λοι καὶ ὅλως τὰ ἄνω βραχέα καὶ ἀσθενῆ, τὰ δὲ κάτω
 μεγάλα καὶ πολλὰ καὶ ἰσχυρὰ οὐ μόνον ἐπὶ τῶν εἰρημέ-

νων ἀλλὰ καὶ ἐπὶ καλάμου καὶ ἀγρώστιδος καὶ ὅλων ὅσα
 καλαμώδη καὶ τούτοις ὅμοια. καὶ ὅσα δὴ ναρθηκώδη
 11 καὶ τούτων ῥίζαι μεγάλαι καὶ σαρκώδεις. πολλὰ δὲ καὶ ¹⁰⁸₁₁₁
 τῶν ποιωδῶν ἔχει τοιαύτας ῥίζας οἷον σπάλαξ κρόκος
 καὶ τὸ περδίκιον καλούμενον· καὶ γὰρ τοῦτο παχείας τε
 καὶ πλείους ἔχει τὰς ῥίζας ἢ φύλλα· καλεῖται δὲ περδί-
 κιον διὰ τὸ τοὺς περδικας ἐγκυλίεσθαι καὶ ὀρύττειν.
 ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ἐν Αἰγύπτῳ καλούμενον οὐγγον· τὰ
 μὲν γὰρ φύλλα μεγάλα καὶ ὁ βλαστὸς αὐτοῦ βραχὺς ἢ
 δὲ ῥίζα μακρὰ καὶ ἐστὶν ὥσπερ ὁ καρπός. διαφέρει τε
 καὶ ἐσθίεται, καὶ συλλέγουσι δὲ ὅταν ὁ ποταμὸς ἀποβῇ
 12 στρέφοντες τὰς βώλους. φανερώτατα δὲ καὶ πλείστην
 ἔχοντα πρὸς τὰ ἄλλα διαφορὰν τὸ σίλφιον καὶ ἡ καλου-
 μένη μαγνύδαρις· ἀμφοτέρων γὰρ τούτων καὶ ἀπάντων
 τῶν τοιούτων ἐν ταῖς ῥίζαις μᾶλλον ἢ φύσις. ταῦτα μὲν
 οὖν ταύτη ληπτέα. ἐνταῦθα δὲ τῶν ῥιζῶν πλείω δόξαιεν ἂν
 ἔχειν διαφορὰν παρὰ τὰς εἰρημένους· οἷον αἶ τε τῆς ἀρα-
 χίδνης καὶ τοῦ ὁμοίου τῷ ἀράκῳ· φέρουσι γὰρ ἀμφότε-
 ραι καρπὸν οὐκ ἐλάττω τοῦ ἄνω· καὶ μίαν μὲν ῥίζαν
 τὸ ἀρακῶδες τοῦτο παχείαν ἔχει τὴν κατὰ βάθος, τὰς
 δ' ἄλλας ἐφ' ὧν ὁ καρπὸς λεπτοτέρας καὶ ἐπ' ἄκρῳ καὶ
 σχιζομένας πολλαχῇ· φιλεῖ δὲ μάλιστα χωρῖα τὰ ὕφαμ-
 μα· φύλλον δὲ οὐδέτερον ἔχει τούτων οὐδ' ὅμοια τοῖς
 φύλλοις ἀλλ' ὥσπερ ἀμφίκαρπα μᾶλλον ἐστίν· ὃ καὶ
 φαίνεται θαυμάσιον. αἱ μὲν οὖν φύσεις καὶ δυνάμεις
 τοσαύτας ἔχουσι διαφοράς.

CAP. VII. Ἀνξάνεσθαι δὲ πάντων δοκοῦσιν αἱ ῥί-
 ζαι πρότερον τῶν ἄνω· καὶ γὰρ φύεται εἰς βάθος· οὐ-
 δεμία δὲ καθήκει πλέον ἢ ὅσον ὁ ἥλιος ἐφικνεῖται· τὸ
 γὰρ θεομὸν τὸ γεννῶν· οὐ μὲν ἀλλὰ (ταῦτα) μεγάλα
 συμβάλλεται πρὸς βαθυρριζίαν καὶ ἔτι μᾶλλον πρὸς μα-
 κρορριζίαν ἢ τῆς χώρας φύσις ἐὰν ἢ κούφη καὶ μανῆ

καὶ εὐδιόδος· ἐν γὰρ ταῖς τοιαύταις πορρωτέρω καὶ μεί-
 ζους αἰ ἀνέξῃσεις. φανερόν δὲ ἐπὶ τῶν ἡμερωμάτων·
 ἔχοντα γὰρ ὕδωρ ὀπουοῦν δίδεισιν ὡς εἰπεῖν ἐπειδὴν ὁ
 τόπος ἢ κενὸς καὶ μηδὲν τὸ ἀντιστατοῦν (καθάπερ φρέ-
 ατος ἢ ὄχετοῦ τινος). ἤγουν ἐν τῷ Λυκίῳ ἢ πλάτα-
 νος ἢ κατὰ τὸν ὄχετον ἔτι νέα οὐσα ἐπὶ τρεῖς καὶ τριά-
 κοντα πῆγεις ἀφήκεν ἔχουσα τόπον τε ἅμα καὶ τροφήν.
 δόξειε δὲ ὡς εἰπεῖν ἢ συκῆ μακρορριζότατον εἶναι καὶ 2
 ὅλως δὲ μᾶλλον τὰ μανὰ καὶ εὐθύρριζα. πάντα δὲ τὰ
 νεώτερα τῶν παλαιῶν ἐὰν εἰς ἀκμὴν ἤκωσιν ἤδη βα-
 θυρριζότερα καὶ μακρορριζότερα. συμφθίνουσι γὰρ καὶ
 αἰ ῥίζαι τῷ ἄλλῳ σώματι. πάντων δὲ ὁμοίως οἱ χυλοὶ
 ταῖς ῥίζαις δεινότεροι, τοῖς δὲ ὡς ἐπίπαν· δι' ὃ καὶ ἐνί-
 ων πικραὶ ὦν οἱ καρποὶ γλυκεῖς· αἰ δὲ καὶ φαρμακώ-
 12H δεις· εἶναι δ' εὐώδεις ὡς περ αἰ τῆς Ἴριδος. ἰδία δὲ ῥίζης 3
 φύσις καὶ δύναμις (οἶον) ἢ τῆς Ἰνδικῆς συκῆς· ἀπὸ γὰρ
 τῶν βλαστῶν ἀφίησι μέχρι οὐ ἂν συνάψῃ τῇ γῆ καὶ ῥι-
 ζωθῇ καὶ γίνεται περὶ τὸ δένδρον κύκλῳ συνεχὲς τὸ τῶν
 ῥιζῶν οὐχ ἀπτόμενον τοῦ στελέχους ἀλλ' ἀφεστηκός.
 παραπλήσιον δὲ τούτῳ μᾶλλον δὲ τρόπον τινα θαυμα-
 σιώτερον εἴ τι ἐκ τῶν φύλλων ἀφίησι ῥίζαν οἶον φασὶ
 περὶ Ὀποῦντα ποιάριον εἶναι ὃ καὶ ἐσθίεσθαι ἐστὶν ἡδύ.
 τὸ γὰρ αὐτῶν θέρωμα θαυμαστόν ἦττον ὅτι ἂν ἐν ὕλῃ
 βαθείᾳ σπαρῇ διείρει τὴν ῥίζαν πρὸς τὴν γῆν καὶ βλα-
 στάνει διὰ τὴν ἰσχύν. ἀλλὰ δὴ τὰς μὲν τῶν ῥιζῶν δια-
 φορὰς ἐκ τούτων θεωρητέον.

13H
 11S CAP. VIII. Τῶν δένδρων τὰς τοιαύτας ἂν τις λάβοι
 διαφορὰς. ἔστι γὰρ τὰ μὲν ὀξώδη τὰ δ' ἄνοξα καὶ φύ-
 σει καὶ τόπῳ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον. ἄνοξα δὲ λέγω
 οὐχ ὥστε μὴ ἔχειν ὅλως — οὐδὲν γὰρ τοιοῦτο δένδρον,
 ἀλλ' εἴπερ, ἐπὶ τῶν ἄλλων οἶον σχοῖνος τύφη κύπειρος
 ὅλως ἐπὶ τῶν λιμνωδῶν — ἀλλ' ὥστε ὀλίγους ἔχειν. φύ-

THEOPHR.

σει μὲν οἶον ἀκτὴ δάφνη σνκῆ ὄλωσ πάντα τὰ λειόφλοια
καὶ ὅσα κοῖλα καὶ μανά. ὄξωδες δὲ ἐλάα πεύκη κότινος·
τούτων δὲ τὰ μὲν ἐν παλισκίοις καὶ νηρέμοις καὶ ἐφύ-
δροις τὰ δὲ ἐν εὐηλίοις καὶ χειμερίοις καὶ πνευματώδεσι
καὶ λεπτοῖς καὶ ξηροῖς· τὰ μὲν γὰρ ἀνοξότερα τὰ δὲ ὄξω-
δέστερα τῶν ὁμογενῶν. ὄλωσ δὲ ὄξωδέστερα τὰ ὄρεινά
2 τῶν πεδεινῶν καὶ τὰ ξηρὰ τῶν ἐλείων. ἔτι δὲ κατὰ τὴν
φυτείαν τὰ μὲν πυκνὰ ἀνοξα καὶ ὀρθὰ τὰ δὲ μανά ὄξω-
δέστερα καὶ σκολιώτερα· συμβαίνει γὰρ ὥστε τὰ μὲν ἐν
παλισκίῳ εἶναι τὰ δὲ ἐν εὐηλίῳ. καὶ τὰ ἄρρενα δὲ τῶν
θηλειῶν ὄξωδέστερα ἐν οἷς ἐστὶν ἄμφω οἶον κνπάριτος
ἐλάτη ὄστρουῖς κρανεῖα· καλοῦσι γὰρ γένος τι θηλυκρα-
νεῖαν· καὶ τὰ ἄρρια δὲ τῶν ἡμέρων, καὶ ἀπλῶς καὶ τὰ
ὑπὸ ταυτὸ γένος, οἶον κότινος ἐλάας καὶ ἐρινεὸς σνκῆς
καὶ ἀχρὰς ἀπίου. πάντα γὰρ ταῦτα ὄξωδέστερα· καὶ ὡς
ἐπὶ τὸ πολὺν πάντα τὰ πυκνὰ τῶν μανῶν· καὶ γὰρ τὰ
ἄρρενα πυκνότερα καὶ τὰ ἄρρια· πλὴν εἴ τι διὰ πυκνό-
τητα παντελῶς ἀνοξον ἢ ὀλίγοξον οἶον πύξος λωτός.
3 εἰσὶ δὲ τῶν μὲν ἄτακτοι καὶ ὡς ἔτυχεν οἱ ὄξοι τῶν δὲ
τεταγμένοι καὶ τῷ διαστήματι καὶ τῷ πλήθει καθάπερ
εἴρηται· δι' ὃ καὶ ταξιόξωτα ταῦτα καλοῦσιν. τῶν μὲν
γὰρ οἶον δι' ἴσου τῶν δὲ μείζον αἰεὶ τὸ πρὸς τῷ πάχει.
καὶ τοῦτο κατὰ λόγον. ὅπερ μάλιστα ἐνδηλον καὶ ἐν τοῖς
κοτίνοις καὶ ἐν τοῖς καλάμοις· τὸ γὰρ γόνυ καθάπερ
ὄξος. καὶ οἱ μὲν κατ' ἀλλήλους ὥσπερ οἱ τῶν κοτίνων
οἱ δ' ὡς ἔτυχεν. ἔστι δὲ τὰ μὲν δίοξα τὰ δὲ τρίοξα τὰ δὲ
πλείους ἔχοντα· ἕνα δὲ πεντάοξά ἐστι. καὶ τῆς μὲν
ἐλάτης ὀρθοὶ καὶ οἱ ὄξοι καὶ οἱ κλάδοι ὥσπερ ἐμπεπηγό-
4 τες τῶν δὲ ἄλλων οὔ. δι' ὃ καὶ ἰσχυρὸν ἢ ἐλάτη. ιδιώ-
τατοι δὲ οἱ τῆς μηλέας· ὅμοιοι γὰρ θηρίων προσώποις,
εἷς μὲν ὁ μέριστος ἄλλοι δὲ περὶ αὐτὸν μικροὶ πλείους.
εἰσὶ δὲ τῶν ὄξων οἱ μὲν τυφλοὶ οἱ δὲ γόνιμοι. λέγω δὲ

τυφλοὺς ἀφ' ὧν μηδεὶς βλαστός. οὗτοι δὲ καὶ φύσει
καὶ πηρώσει γίνονται ὅταν ἢ μὴ λυθῇ καὶ ἐκβιάζεται
ἢ καὶ ἀποκοπῇ καὶ οἶον ἐπικαυθεὶς πηρωθῇ· γίνονται
δὲ μᾶλλον ἐν τοῖς παχέσι τῶν ἀκρεμόνων, ἐνίων δὲ καὶ
ἐν τοῖς στελέχεσιν. ὅλως δὲ καὶ τοῦ στελέχους καὶ τοῦ
κλάδου καθ' ὃ ἂν ἐπικόψη ἢ ἐπιτέμη τις, ὅξος γίνεται
καθαπερανεὶ διαίρων τὸ ἐν καὶ ποιῶν ἑτέραν ἀρχὴν,
εἴτε διὰ τὴν πήρωσιν εἴτε δι' ἄλλην αἰτίαν· οὐ γὰρ δὴ
κατὰ φύσιν τὸ ὑπὸ τῆς πληγῆς. αἰεὶ δὲ ἐν ἅπασιν οἱ 5
κλάδοι φαίνονται πολυζώτεροι διὰ τὸ μήπω τὰνὰ μέσου
προσηυξῆσθαι, καθάπερ καὶ τῆς συκῆς οἱ νεόβλαστοὶ
τραχύτατοι καὶ τῆς ἀμπέλου τὰ ἄκρα τῶν κλημάτων. ὡς
γὰρ ὅξος ἐν τοῖς ἄλλοις οὕτω καὶ ὀφθαλμὸς ἐν ἀμπέλῳ
καὶ ἐν καλάμῳ γόνυ . . . ἐνίοις δὲ καὶ οἶον κράδαι γί-
νονται καθάπερ πελέα καὶ θροῦ καὶ μάλιστα ἐν πλατά-
νῳ· ἐὰν δὲ ἐν τραχέσι καὶ ἀνύδροις καὶ πνευματώδεσι
καὶ παντελῶς. πάντως δὲ πρὸς τῇ γῇ καὶ οἶον τῇ κεφαλῇ
τοῦ στελέχους ἀπογηρασκόντων τὸ πάθος τοῦτο γίνεται.
ἔνια δὲ καὶ ἴσχει τοὺς καλουμένους ὑπὸ τινῶν ἢ γόγ- 6
γρους ἢ τὸ ἀνάλογον οἶον ἢ ἐλάα· κυριώτατον γὰρ ἐπὶ
ταύτης τοῦτο τοῦνομα καὶ πάσχειν δοκεῖ μάλιστα τὸ εἰ-
ρημένον· καλοῦσι δ' ἐνιοὶ τοῦτο πρέμνον οἱ δὲ κροτῶνην
οἱ δὲ ἄλλο ὄνομα. τοῖς δὲ εὐθέσι καὶ μονορρίζοις καὶ
ἀπαραβλάστοις οὐ γίνεται τοῦθ' ὅλως ἢ ἥττον· (φοῖνιξ
δὲ παραβλαστητικόν·) ἢ δὲ ἐλάα καὶ ὁ κότινος καὶ τὰς
οὐλότητας ἰδίας ἔχουσι τὰς ἐν τοῖς στελέχεσι.

14H CAP. IX. Ἔστι μὲν οὖν τὰ μὲν ὡς εἰς μῆκος ἀνῆ-
τικά μάλιστ' ἢ μόνον, οἶον ἐλάτη φοῖνιξ κυπάριττος καὶ
ὅλως τὰ μονοστελέχη καὶ ὅσα μὴ πολυφόζια μηδὲ πολυ-
κλαδα· τὰ δὲ ὁμοίως τούτοις ἀνὰ λόγον καὶ εἰς βάθος.
ἔνια δ' εὐθύς σχίζεται οἶον ἢ μηλέα· τὰ δὲ πολυκλαδα
καὶ μειζῶ τὸν ὄγκον ἔχει τὸν ἄνω καθάπερ ῥόα· οὐ μὴν
2*

- ἀλλ' οὖν μέγιστα γε συμβάλλεται πρὸς ἕκαστον ἡ ἀγωγή
καὶ ὁ τόπος καὶ ἡ τροφή. σημεῖον δ' ὅτι ταῦτα πυκνὰ
μὲν ὄντα μακρὰ καὶ λεπτὰ γίνεται μανὰ δὲ παχύτερα
καὶ βραχύτερα· καὶ ἔαν μὲν εὐθύς τις ἀφίῃ τοὺς ὄρους
βραχέα, ἔαν δὲ ἀνακαθαίρη μακρὰ καθάπερ ἡ ἄμπελος.
- 2 ἱκανὸν δὲ κἀκεῖνο πρὸς πίστιν ὅτι καὶ τῶν λαχάνων ἕνια
λαμβάνει δένδρου σχῆμα, καθάπερ εἴπομεν τὴν μαλά-
χην καὶ τὸ τεῦτλον· ἅπαντα δ' ἐν τοῖς οἰκείοις τόποις
εὐανξή . . . καὶ τὸ αὐτὸ κάλλιστον. ἐπεὶ καὶ τῶν ὁμογε-
νῶν ἀνοζότερα καὶ μείζω καὶ καλλίω τὰ ἐν τοῖς οἰκείοις
οἶον ἐλάτη ἢ μακεδονικὴ τῆς παρνασίας καὶ τῶν ἄλλων.
ἅπαντα δὲ ταῦτα καὶ ὄλωσ ἢ ὕλη ἢ ἀργία καλλίων καὶ
πλείων τοῦ ὄρους ἐν τοῖς προςβορείοις ἢ ἐν τοῖς πρὸς
- 3 μεσημβρίαν. ἔστι δὲ τὰ μὲν ἀείφυλλα τὰ δὲ φυλλοβόλα.¹³⁸
τῶν μὲν ἡμέρων ἀείφυλλα ἐλάα φοῖνιξ δάφνη μύρρινος
πεύκης τι γένος κυπάριστος· τῶν δ' ἀργίων ἐλάτη πεύκη
ἄρκευθος μίλος θυνία καὶ ἦν Ἀρκάδες καλοῦσι φελλό-
δρον φιλυρέα κέδρος πίτυς ἀργία μυρική πύξος πρίνος
κήλαστρον φιλύκη ὄξυάκανθος ἀφάρκη, ταῦτα δὲ φύε-
ται περὶ τὸν Ὀλυμπον, ἀνδράχλη κόμαρος τέρμινθος
ἀργία δάφνη. δοκεῖ δ' ἡ ἀνδράχλη καὶ ὁ κόμαρος τὰ
μὲν κάτω φυλλοβολεῖν τὰ δὲ ἔσχατα τῶν ἀκρεμόνων
ἀείφυλλα ἔχειν, ἐπιφύειν δὲ αἰεὶ τοὺς ἀκρεμόνας. τῶν
- 4 μὲν οὖν δένδρων ταῦτα. τῶν δὲ θαμνωδῶν κίττος βάτος
ῥάμνος κάλαμος κεδρίς· ἔστι γάρ τι μικρὸν ὃ οὐ δενδροῦ-
ται. τῶν δὲ φρυγανικῶν καὶ ποιωδῶν πῆγανον ῥάφα-
νος ῥοδωνία ἰωνία ἀβρότονον ἀμάρακον ἔρφυλλος ὄρι-
γανον σέλινον ἱπποσέλινον μήκων καὶ τῶν ἀργίων εἶδη
πλείω. διαμένει δὲ καὶ τούτων ἕνια τοῖς ἀκροῖς τὰ δὲ
ἄλλα ἀποβάλλει οἶον ὄριγανον σέλινον . . . ἐπεὶ καὶ τὸ
πῆγανον κακοῦται καὶ ἀλλάττεται. πάντα δὲ καὶ τῶν
ἄλλων τὰ ἀείφυλλα στενοφυλλότερα καὶ ἔχοντά τινα λι-

παρότητα καὶ εὐωδίαν. ἕνια δ' οὐκ ὄντα τῇ φύσει παρὰ 5
 τὸν τόπον ἐστὶν ἀειφύλλα καθάπερ ἐλέχθη περὶ τῶν ἐν
 Ἐλεφαντίνῃ καὶ Μέμφει· κατώτερον δ' ἐν τῷ Δέλτα μι-
 κρὸν πάνυ χρόνον διαλείπει τοῦ μὴ αἰεὶ βλαστάνειν. ἐν
 Κρήτῃ δὲ λέγεται πλάτανόν τινα εἶναι ἐν τῇ Γορτυναίᾳ
 πρὸς πηγῇ τιμῇ ἢ οὐ φυλλοβολεῖ· μυθολογοῦσι δὲ ὡς
 ὑπὸ ταύτῃ ἐμίγη τῇ Εὐρώπῃ ὁ Ζεὺς· τὰς δὲ πλησίας
 πάσας φυλλοβολεῖν. ἐν δὲ Συβάρει δρυὶς ἐστὶν εὐσύννο-
 πτος ἐκ τῆς πόλεως ἢ οὐ φυλλοβολεῖ· φασὶ δὲ οὐ βλα-
 στάνειν αὐτὴν ἅμα ταῖς ἄλλαις ἀλλὰ μετὰ κύνα. λέγε-
 ται δὲ καὶ ἐν Κύπρῳ πλάτανος εἶναι τοιαύτη. φυλλοβο- 6
 λεῖ δὲ πάντα τοῦ μετοπώρου καὶ μετὰ τὸ μετοπώρου
 πλὴν τὸ μὲν θάπτον τὸ δὲ βραδύτερον ὥστε καὶ τοῦ χει-
 μῶνος ἐπιλαμβάνειν. οὐκ ἀνάλογοι δὲ αἱ φυλλοβολίαι
 ταῖς βλαστήσεσιν, ὥστε τὰ πρότερον βλαστήσαντα πρό-
 τερον φυλλοβολεῖν, ἀλλ' ἕνια πρωῖβλαστεῖ μὲν οὐδὲν δὲ
 προτερεῖ τῶν ἄλλων ἀλλὰ τινῶν καὶ ὑστερεῖ καθάπερ ἢ
 ἀμυγδαλῇ. τὰ δὲ ὀψιβλαστεῖ μὲν οὐδὲν δὲ ὡς εἰπεῖν 7
 ὑστερεῖ τῶν ἄλλων ὥσπερ ἢ συκάμινος. δοκεῖ δὲ καὶ ἡ
 χώρα συμβάλλεσθαι καὶ ὁ τόπος ὁ ἐνικμος πρὸς τὸ δια-
 μένειν. τὰ γὰρ ἐν τοῖς ξηροῖς καὶ ὄλως λεπτογείοις πρό-
 τερα φυλλοβολεῖ καὶ τὰ πρεσβύτερα δὲ τῶν νέων. ἕνια
 δὲ καὶ πρὸ τοῦ πεπᾶναι τὸν καρπὸν ἀποβάλλει τὰ φύλλα
 καθάπερ αἱ ὄψιαι συκαὶ καὶ ἀχράδες. τῶν δ' ἀειφύλλων
 ἢ ἀποβολῇ καὶ ἢ αὔανσις κατὰ μέρος· οὐ γὰρ δὴ ταῦτά
 αἰεὶ διαμένει ἀλλὰ τὰ μὲν ἐπιβλαστάνει τὰ δ' ἀφαναί-
 νεται. τοῦτο δὲ περὶ τροπᾶς μάλιστα γίνεται θερινᾶς.
 εἰ δὲ τινῶν καὶ μετ' ἀρκτοῦρον ἢ καὶ κατ' ἄλλην ὄραν
 ἐπισκεπτέον. καὶ τὰ μὲν περὶ τὴν φυλλοβολίαν οὕτως
 ἔχει.

16H
13St

CAP. X. Τὰ δὲ φύλλα τῶν μὲν ἄλλων δένδρων
 ὁμοία πάντων αὐτὰ ἑαυτοῖς, τῆς δὲ λεύκης καὶ τοῦ κικ-

τοῦ καὶ τοῦ καλουμένου κρότανος ἀνόμοια καὶ ἑτερο-
 σχήμονα· τὰ μὲν γὰρ νέα περιφερῆ τὰ δὲ παλαιότερα γω-
 νοειδῆ καὶ εἰς τοῦτο ἢ μετάστασις πάντων. τοῦ δὲ κит-
 τοῦ ἀνάπαλιν νέου μὲν ὄντος ἐγγωνιώτερα πρεσβυτέ-
 ρου δὲ περιφερέστερα· μεταβάλλει γὰρ καὶ οὗτος. ἴδιον
 δὲ καὶ τὸ τῆ ἑλάας καὶ τῆ φιλύρας καὶ τῆ πτελέας καὶ τῆ
 λεύκης συμβαῖνον· στρέφειν γὰρ δοκοῦσιν τὰ ὕπτια μετὰ
 τροπὰς θερινὰς καὶ τούτῳ γνωρίζουσιν ὅτι γεγένηται
 2 τροπαί. πάντα δὲ τὰ φύλλα διαφέρει κατὰ τὰ ὕπτια καὶ
 τὰ πρανή. καὶ τῶν μὲν ἄλλων τὰ ὕπτια ποιωδέστερα
 καὶ λειότερα· τὰς γὰρ ἴνας καὶ τὰς φλέβας ἐν τοῖς πρα-
 νέσιν ἔχουσιν ὡς περὶ ἢ χεῖρ· τῆς δ' ἑλάας λευκότερα καὶ
 ἥττον λεῖα. λεῖα δὲ καὶ τὰ τοῦ κιττοῦ. πάντα δὲ ἢ τὰ
 γε πλείεστα ἐφανῆ ἔχει τὰ ὕπτια καὶ ταῦτα γίνεται τῷ
 ἡλίῳ φανερά. καὶ στρέφεται τὰ πολλὰ πρὸς τὸν ἥλιον·
 δι' ὃ καὶ οὐ ῥάδιον εἰπεῖν ὁπότερον πρὸς τῷ κλώνι μᾶλ-
 λόν ἐστιν· ἢ μὲν γὰρ ὑπτιότης μᾶλλον δοκεῖ ποιεῖν τὸ
 πρανές, ἢ δὲ φύσις οὐχ ἥττον βούλεται τὸ ὕπτιον, ἄλ-
 λως τε καὶ ἢ ἀνάκλασις διὰ τὸν ἥλιον· ἴδοι δ' ἂν τις
 ὅσα πικρὰ καὶ κατ' ἄλληλα καθάπερ τὰ τῶν μυρρίνων.
 3 οἶονται δὲ τινες καὶ τὴν τροφήν τῷ ὑπίῳ διὰ τοῦ πρα-
 νοῦς εἶναι, διὰ τὸ ἐνικμον αἰεὶ τοῦτο καὶ χροῶδες εἶναι,
 οὐ καλῶς λέγοντες. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἴσως συμβαίνει χω-
 ρὶς τῆς ἰδίας φύσεως καὶ διὰ τὸ μὴ ὁμοίως ἡλιουῖσθαι,
 ἢ δὲ τροφή διὰ τῶν φλεβῶν ἢ ἰνῶν ὁμοίως ἀμφοτέροις·
 ἐκ θατέρου δ' εἰς θατέρου οὐκ εὐλογον μὴ ἔχουσι πό-
 ρους μηδὲ βάρους δι' ὧν· ἀλλὰ περὶ μὲν τροφῆς διὰ τί-
 4 νων ἕτερος λόγος. διαφέρουσι δὲ καὶ τὰ φύλλα πλείεσι
 διαφοραῖς· τὰ μὲν γὰρ ἐστὶ πλατύφυλλα καθάπερ ἄμπε-
 λος σικῆ πλάτανος, τὰ δὲ στενόφυλλα καθάπερ ἑλάα
 ῥόα μύρρινος· τὰ δ' ὡς περὶ ἀκανθόφυλλα καθάπερ πεύκη
 πίτυς κέδρος· τὰ δ' οἶον σαρκόφυλλα· τοῦτο δ' ὅτι

σαρκῶδες ἔχουσι τὸ φύλλον οἶον κυπάριστος μυρική μη-
 λέα, τῶν δὲ φρυγανικῶν κνέωρος στοιβή καὶ ποιωδῶν
 αἰζῶων πόλιον· (τοῦτο δὲ καὶ πρὸς τοὺς σήτας τοὺς ἐν
 τοῖς λιματίοις ἀγαθόν·) τὰ γὰρ αὐτῶν τευτλίων ἢ ῥαφά-
 νων ἄλλον τρόπον σαρκῶδη καὶ τὰ τῶν πηγαίων κα-
 λούμενων· ἐν πλάτει γὰρ καὶ οὐκ ἐν στρογγυλότητι τὸ
 σαρκῶδες· καὶ τῶν θαμνωδῶν δὲ ἡ μυρική σαρκῶδες
 τὸ φύλλον ἔχει· ἔνια δὲ καὶ καλαμόφυλλα καθάπερ ὁ 5
 φοῖνιξ καὶ ὁ κόϊξ καὶ ὅσα τοιαῦτα· ταῦτα δὲ ὡς καθ'
 ὄλου εἰπεῖν γωνιόφυλλα· καὶ γὰρ ὁ κάλαμος καὶ ὁ κύ-
 πειρος καὶ ὁ βούτομος καὶ τὰλλα δὲ τῶν λιμνωδῶν τοι-
 αῦτα· πάντα δὲ ὡςπερ ἐκ δυοῖν σύνθετα καὶ τὸ μέσον
 οἶον τρόπις, οὗ ἐν τοῖς ἄλλοις μέγας πόρος ὁ μέσος·
 διαφέρουσι δὲ καὶ τοῖς σχήμασι· τὰ μὲν γὰρ περιφερῆ
 καθάπερ τὰ τῆς ἀπλου τὰ δὲ προμηκέστερα καθάπερ τὰ
 τῆς μηλέας· τὰ δ' εἰς ὄξυ προηκοντα καὶ παρακανθί-
 ζοντα καθάπερ τὰ τοῦ μίλλακος· καὶ ταῦτα μὲν ἄσχιστα·
 [τὰ δὲ σχιστὰ] καὶ οἶον προιονώδη καθάπερ τὰ τῆς ἐλά-
 τῆς καὶ τὰ τῆς πτερίδος· τρόπον δὲ τινα σχιστὰ καὶ τὰ
 τῆς ἀμπέλου, καὶ τὰ τῆς σνκῆς δὲ ὡςπερ ἂν εἴποι τις νο-
 ρωνοποδώδη· ἔνια δὲ καὶ ἐντομάς ἔχοντα καθάπερ τὰ 6
 τῆς πετελέας καὶ τὰ τῆς ἡρακλεωτικῆς καὶ τὰ τῆς δρυός·
 τὰ δὲ καὶ παρακανθίζοντα καὶ ἐκ τοῦ ἄκρου καὶ ἐκ τῶν
 πλαγίων οἶον τὰ τῆς πρίνου καὶ τὰ τῆς δρυός καὶ μίλα-
 κος καὶ βάτου καὶ παλιούρου καὶ τὰ τῶν ἄλλων· ἀκαν-
 θῶδες δὲ ἐκ τῶν ἄκρων καὶ τὸ τῆς πεύκης καὶ πίτνος καὶ
 ἐλάτης ἔτι δὲ κέδρου καὶ κεδρίας· φυλλάκανθον δὲ ὅλως
 ἔν μὲν τοῖς δένδροις οὐκ ἔστιν οὐδὲν ὧν ἡμεῖς ἴσμεν ἐν
 δὲ τοῖς ἄλλοις ὑλήμασιν ἔστιν οἶον ἢ τε ἄκορνα καὶ ἡ
 δρυπὶς καὶ ὁ ἄκανος καὶ σχεδὸν ἅπαν τὸ τῶν ἀκανθῶδων
 γένος· ὡςπερ γὰρ φύλλον ἔστιν ἢ ἄκανθα πᾶσιν· εἰ δὲ μὴ
 φύλλα τις ταῦτα θήσει συμβαίνοι ἂν ὅλως ἄφυλλα εἶναι,

ἐνίοις δὲ ἄκανθαν μὲν εἶναι φύλλον δὲ ὅλως οὐκ ἔχειν
 7 καθάπερ ὁ ἀσφάραγος. πάλιν δ' ὅτι τὰ μὲν ἄμισχα κα-
 θάπερ τὰ τῆς σκίλλης καὶ τοῦ βολβοῦ τὰ δ' ἔχοντα μί-
 σχον. καὶ τὰ μὲν μακρὸν οἶον ἢ ἄμπελος καὶ ὁ κιττός,
 τὰ δὲ βραχὺν καὶ οἶον ἐμπεφυκίота καθάπερ ἐλάια καὶ
 οὐχ ὡςπερ ἐπὶ τῆς πλατάνου καὶ ἀμπέλου προσηρητημέ-
 νον. διαφορὰ δὲ καὶ τὸ μὴ ἐκ τῶν αὐτῶν εἶναι τὴν
 πρόσφυσιν ἀλλὰ τοῖς μὲν πλείστοις ἐκ τῶν κλάδων τοῖς
 δὲ καὶ ἐκ τῶν ἀκρεμόνων, τῆς θρυός δὲ καὶ ἐκ τοῦ στε-
 λέχους, τῶν δὲ λαχανωδῶν τοῖς πολλοῖς εὐθύς ἐκ τῆς
 ῥίζης οἶον κρομίου σκόρδου κίχου, ἔτι δὲ ἀσφοδέλου
 σκίλλης βολβοῦ σισυριγγίου καὶ ὅλως τῶν βολβωδῶν·
 καὶ τούτων δὲ οὐχ ἢ πρώτη μόνον ἐκφυσις ἀλλὰ καὶ ὅλος
 ὁ καυλὸς ἄφυλλον. ἐνίων δ' ὅταν γένηται, φύλλα εἰ-
 κὸς οἶον θριδακίνης ὠκίμου σελίνου καὶ τῶν σιτηρῶν
 ὁμοίως. ἔχει δ' ἔνια τούτων καὶ τὸν καυλὸν εἴτ' ἀκαν-
 θίζοντα ὡς ἢ θριδακίνη καὶ τὰ φυλλάκανθα πάντα καὶ
 τῶν θαμνωδῶν δὲ καὶ ἔτι μᾶλλον οἶον βάτος παλίουρος.
 8 κοινή δὲ διαφορὰ πάντων ὁμοίως δένδρων καὶ τῶν ἄλ-
 λων ὅτι τὰ μὲν πολύφυλλα τὰ δ' ὀλιγόφυλλα. ὡς δ' ἐπὶ
 τὸ πᾶν τὰ πολύφυλλα ταξίφυλλα καθάπερ μύρρινος, τὰ
 δ' ἄτακτα καὶ ὡς ἔτυχε καθάπερ σχεδὸν τὰ πλείστα τῶν
 ἄλλων ἦν. ἴδιον δὲ ἐπὶ τῶν λαχανωδῶν οἶον κρομίου
 γηγείου τὸ κοιλόφυλλον. ἀπλῶς δ' αἱ διαφοραὶ τῶν
 φύλλων ἢ μεγέθει ἢ πλήθει ἢ σχήματι ἢ πλατύτητι ἢ
 κοιλότητι ἢ στενότητι ἢ τραχύτητι ἢ λειότητι καὶ τῶ πα-
 ρακανθίζειν ἢ μὴ. ἔτι δὲ κατὰ τὴν πρόσφυσιν ὅθεν ἢ
 δι' οὗ· τὸ μὲν ὅθεν ἀπὸ ῥίζης ἢ κλάδου ἢ καυλοῦ ἢ
 ἀκρεμόνος· τὸ δὲ δι' οὗ ἢ διὰ μίσχου ἢ δι' αὐτοῦ καὶ εἰ
 δὴ πολλὰ ἐκ τοῦ αὐτοῦ. καὶ ἔνια καρποφόρα, μεταξὺ
 περιειληφότα τὸν καρπὸν ὡςπερ ἢ ἀλεξανδρεία δάφνη
 ἐπιφυλλόκαρπος. αἱ μὲν οὖν διαφοραὶ τῶν φύλλων κοι-

νοτέρως πᾶσαι εἴρηται καὶ σχεδὸν εἰσιν ἐν τούτοις. σύγκειται δὲ τὰ μὲν ἐξ ἰνὸς καὶ φλοιοῦ καὶ σαρκὸς οἶον τὰ τῆς συκῆς καὶ τῆς ἀμπέλου, τὰ δὲ ὡς περὶ ἐξ ἰνὸς μόνον οἶον τοῦ καλάμου καὶ σίτου. τὸ δὲ ὑγρὸν ἀπάντων ^{17 H} ¹⁴⁵¹ 9 κοινόν· ἅπασι γὰρ ἐνυπάρχει καὶ τούτοις καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ἐπετείοις μίσχος ἄνθος καρπὸς εἴ τι ἄλλο· μᾶλλον δὲ καὶ τοῖς μὴ ἐπετείοις· οὐδὲν γὰρ ἄνευ τούτου. δοκεῖ δὲ καὶ τῶν μίσχων τὰ μὲν ἐξ ἰνῶν μόνον συγκεῖσθαι καθάπερ τὰ τοῦ σίτου καὶ τοῦ καλάμου, τὰ δ' ἐκ τῶν αὐτῶν ὡς περὶ οἱ καυλοί. τῶν δ' ἄνθων τὰ μὲν ἐκ 10 φλοιοῦ καὶ φλεβὸς καὶ σαρκὸς, [τὰ δ' ἐκ σαρκὸς] μόνον οἶον τὰ ἐν μέσῳ τῶν ἄρων. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν καρπῶν· οἱ μὲν γὰρ ἐκ σαρκὸς καὶ ἰνὸς, οἱ δὲ ἐκ σαρκὸς μόνον, οἱ δὲ καὶ ἐκ δέρματος σύγκεινται· τὸ δὲ ὑγρὸν ἀκολουθεῖ καὶ τούτοις. ἐκ σαρκὸς μὲν καὶ ἰνὸς ὁ τῶν κοκκυμήλων καὶ σικύων, ἐξ ἰνὸς δὲ καὶ δέρματος ὁ τῶν συκαμίνων καὶ τῆς ῥόας. ἄλλοι δὲ κατ' ἄλλον τρόπον μεμερισμένοι. πάντων δὲ ὡς εἰπεῖν τὸ μὲν ἔξω φλοιὸς τὸ δ' ἐντὸς σὰρξ τῶν δὲ καὶ πυρήν.

^{18 H} ¹⁸⁵¹ CAP. XI. Ἐσχατον δ' ἐν ἅπασι τὸ σπέρμα. τοῦτο δὲ ἔχον ἐν ἑαυτῷ σύμφυτον ὑγρὸν καὶ θερμὸν ὃν ἐκλιπόντων ἄγονα καθάπερ τὰ ὠά. καὶ τῶν μὲν εὐθὺς τὸ σπέρμα μετὰ τὸ περιέχον οἶον φοίνικος καρῶν ἀμυγδάλης· πλείω δὲ τούτων τὰ ἐμπεριέχοντα ὡς τὰ τοῦ φοίνικος. τῶν δὲ μεταξὺ σὰρξ καὶ πυρήν ὡς περὶ ἐλάας καὶ κοκκυμηλέας καὶ ἐτέρων. ἔνια δὲ καὶ ἐν λοβῷ τὰ δ' ἐν ὑμένι τὰ δ' ἐν ἀγγείῳ τὰ δὲ καὶ γυμνόσπερμα τελείως· ἐν λοβῷ μὲν οὐ μόνον τὰ ἐπέτεια καθάπερ τὰ χεδροπά 2 καὶ ἕτερα πλείω τῶν ἀγρίων, ἀλλὰ καὶ τῶν δένδρων ἔνια καθάπερ ἢ τε κερωνία ἢν τινες καλοῦσι συκῆν αἰγυπτίαν καὶ ἢ κερκίς καὶ ἢ κολοιτία περὶ Λιπάραν· ἐν ὑμένι δ' ἔνια τῶν ἐπετείων ὡς περὶ ὁ πυρὸς καὶ ὁ

κέρχρος· ὡσαύτως δὲ καὶ ἐναγγειοσπέρματα καὶ γυ-
 μνοσπέρματα. ἐναγγειοσπέρματα μὲν οἷον ἢ τε μήκων
 καὶ ὅσα μηκωνικά· τὸ γὰρ σήσαμον ἰδιωτέως· γυμνο-
 σπέρματα δὲ τῶν τε λαχάνων πολλὰ καθάπερ ἄνηθον
 κορίαννον ἄνηθον κύμινον μάρραθον καὶ ἕτερα πλείω.
 3 τῶν δὲ δένδρων οὐδὲν γυμνόσπερμον ἀλλ' ἢ σαροξὶ πε-
 ριεχόμενον ἢ κελύφῃσιν τὰ μὲν δερματικοῖς ὥσπερ ἡ
 βάλανος καὶ τὸ εὐβοϊκόν, τὰ δὲ ξυλώδεσιν ὥσπερ ἡ
 ἀμυγδάλη καὶ τὸ κάρνον. οὐδὲν δὲ ἐναγγειόσπερμον,
 εἰ μὴ τις τὸν κῶνον ἀγγεῖον θήσῃ διὰ τὸ χωρίζεσθαι
 τῶν καρπῶν. αὐτὰ δὲ τὰ σπέρματα τῶν μὲν εὐθὺν σαρ-
 κώδη καθάπερ ὅσα καρνηρά καὶ βαλανηρά· τῶν δὲ ἐν
 πυρῆνι τὸ σαρκῶδες ἔχεται καθάπερ ἐλάας καὶ δαφνί-
 δος καὶ ἄλλων. τῶν δ' ἐμπύρηνι μόνον ἢ πυρηνώδη γε
 καὶ ὥσπερ ξηρά καθάπερ τὰ κνηκώδη καὶ κερχραμιδώδη
 καὶ πολλὰ τῶν λαχανηρῶν. ἐμφανεστάτα δὲ τὰ τοῦ
 φοίνικος· οὐδὲ γὰρ κοιλότητα ἔχει τοῦτο οὐδεμίαν ἀλλ'
 ὅλον ἔξορρον· οὐ μὴν ἀλλ' ὑγρότης δὴ τις καὶ θερμότης
 4 ὑπάρχει δῆλον ὅτι καὶ τούτῳ καθάπερ εἶπομεν. δια-
 φέρουσι δὲ καὶ τῶν τὰ μὲν ἀθρόα μετ' ἀλλήλων εἶναι, τὰ
 δὲ διεστῶτα καὶ στοιχηδόν ὥσπερ τὰ τῆς κολοκύντης καὶ
 σικύας καὶ τῶν δένδρων ὡς περσικῆς μηλέας. καὶ τῶν
 ἀθρόων τὰ μὲν ἐνί τινι περιέχεσθαι καθάπερ τὰ τῆς
 ῥόας καὶ τῆς ἀπίου καὶ μηλέας καὶ τῆς ἀμπέλου καὶ συ-
 κῆς· τὰ δὲ μετ' ἀλλήλων μὲν εἶναι μὴ περιέχεσθαι δὲ
 ὑφ' ἐνὸς ὥσπερ τὰ σταχυηρά τῶν ἐπετείων εἰ μὴ τις
 θείῃ τὸν στάχυν ὡς περιέχον· οὕτω δ' ἔσται καὶ ὁ βό-
 τρου καὶ τὰλλα τὰ βοτρυνώδη καὶ ὅσα δὴ φέρει δι' εὐβο-
 σίαν καὶ χώρας ἀρετὴν ἀθρόους τοὺς καρποὺς, ὥσπερ
 5 ἐν Συρίᾳ φασὶ καὶ ἄλλοθι τὰς ἐλάας. ἀλλὰ καὶ αὕτη
 δοκεῖ τις εἶναι διαφορὰ τὸ τὰ μὲν ἀφ' ἐνὸς μίσχου καὶ
 μιᾶς προσφύσεως ἀθρόα γίνεσθαι, καθάπερ ἐπὶ τε τῶν

βοτρυνηρῶν καὶ σταχυηρῶν εἶρηται μὴ περιεχόμενα
 κοινῶ τιμι γίνεσθαι· τὰ δὲ μὴ γίνεσθαι. ἐπεὶ καθ'
 ἕκαστόν γε λαμβάνονται τῶν σπερμάτων ἢ τῶν περιεχόν-
 των ἰδίαν ἀρχὴν ἔχει τῆς προσφύσεως, οἷον ἢ τε ῥάξ καὶ
 ἢ ῥόα καὶ πάλιν ὁ πυρὸς καὶ ἡ κριθή. ἤκιστα δ' ἂν
 δόξαιεν τὰ τῶν μήλων καὶ τὰ τῶν ἀπίων ὅτι συμφαίνει
 τε καὶ περιείληπται καθάπερ ὑμένι τιμὴ δερματικῶ περι-
 ὶν τὸ περικάρπιον· ἀλλ' ὅμως καὶ τούτων ἕκαστον ἰδίαν 6
 ἀρχὴν ἔχει καὶ φύσιν· φανερώτατα δὲ τῶ κερωρίσθαι
 τὰ τῆς ῥόας· ὁ γὰρ πυρὴν ἕκαστῶ προσπέφυκεν οὐχ
 ὡςπερ τῶν συκῶν ἄδηλα διὰ τὴν ὑγρότητα. καὶ γὰρ
 τούτῳ ἔχουσι διαφορὰν καίπερ ἀμφοτέρα περιεχόμενα
 σαρκώδει τιμὴ καὶ τῶ τοῦτο περιειληφότι μετὰ τῶν ἄλ-
 λων· τὰ μὲν γὰρ περι ἕκαστον ἔχει τὸν πυρὴνα τὸ σα-
 κῶδες τοῦτο τὸ ὑγρὸν, αἱ δὲ κερραμίδες ὡςπερ κοινόν
 τι πᾶσαι καθάπερ καὶ τὸ γίγαρον καὶ ὅσα τὸν αὐτὸν
 ἔχει τρόπον. ἀλλὰ τὰς μὲν τοιαύτας διαφορὰς τάχ' ἂν
 τις λάβοι πλείους· ὧν δεῖ τὰς κυριωτάτας καὶ μάλιστα
 τῆς φύσεως μὴ ἀγνοεῖν.

CAP. XII. Αἱ δὲ κατὰ τοὺς χυλοὺς καὶ τὰ σχήματα
 καὶ τὰς ὅλας μορφὰς σχεδὸν φανεραὶ πᾶσιν ὥστε μὴ
 δεῖσθαι λόγον· πλὴν τοσοῦτόν γ' ὅτι σχῆμα οὐδὲν περι-
^{19H}₁₆₈₄κάρπιον εὐθύγραμμον οὐδὲ γωνίας ἔχει. τῶν δὲ χυλῶν
 οἱ μὲν εἰσιν οἰνώδεις ὡςπερ ἀμπέλου συκαμίνου μύρ-
 του· οἱ δ' ἐλαώδεις ὡςπερ ἐλάας δάφνης καρύας ἀμνγ-
 δαλῆς πεύκης πίττος ἐλάτης· οἱ δὲ μελιτώδεις οἷον σύ-
 κον φοίνικος διοςβαλάνου· οἱ δὲ δριμεῖς οἷον ὀριγάνου
 θύμβρας καρδάμου νάπτος· οἱ δὲ πικροὶ ὡςπερ ἀψιν-
 θίου κεντανθίου. διαφέρουσι δὲ καὶ ταῖς εὐωδίαις οἷον
 ἀννήσου κεδρίδος· ἐνίων δὲ ὑδαρεῖς ἂν δόξαιεν οἷον οἱ
 τῶν κοκκυμηλέων· οἱ δὲ ὄξεις ὡςπερ ῥοῶν καὶ ἐνίων μῆ-
 λων. ἀπάντων δὲ οἰνώδεις καὶ τοὺς ἐν τούτῳ τῶ γένει

θετέον· ἄλλοι δὲ ἐν ἄλλοις εἶδεσιν· ὑπὲρ ὧν ἀπάντων ἀκριβέστερον ἐν τοῖς περὶ χυλῶν ῥητέον, αὐτὰς τε τὰς ἰδέας διαριθμουμένους ὁπόσαι καὶ τὰς πρὸς ἀλλήλους

2 διαφορὰς καὶ τίς ἢ ἐκάστου φύσις καὶ δύναμις. ἔχει δὲ καὶ ἡ τῶν δένδρων αὐτῶν ὑγρότης ὥσπερ ἐλέχθη διάφορα εἶδη· ἡ μὲν γὰρ ἐστὶν ὀπώδης ὥσπερ ἡ τῆς συκῆς καὶ τῆς μήκωνος· ἡ δὲ πιττώδης οἶον ἐλάτης πεύκης τῶν κανοφόρων· ἄλλη δ' ὑδαρῆς οἶον ἀμπέλου ἀπίου μηλέας, καὶ τῶν λαχανωδῶν δὲ οἶον σικύου κολοκύντης θριδακίνης· αἱ δὲ ἤδη δριμύτητά τινα ἔχουσι καθάπερ ἡ τοῦ θύμου καὶ θύμβρας· αἱ δὲ καὶ εὐωδίαν ὥσπερ αἱ τοῦ σελίνου ἀνήθου μαράθου καὶ τῶν τοιούτων. ὥς δ' ἀπλῶς εἰπεῖν ἅπασαι κατὰ τὴν ἰδίαν φύσιν ἐκάστου δένδρου καὶ ὥς καθ' ὅλου εἰπεῖν φυτοῦ· πᾶν γὰρ ἔχει καρᾶσίν τινα καὶ μίξιν ἰδίαν ἥπερ οἰκεία δῆλον ὅτι τυγχάνει τοῖς ὑποκειμένοις καρποῖς· ὧν τοῖς πλείστοις συνεμφαίνεται τις ὁμοιότης οὐκ ἀκριβῆς οὐδὲ σαφής· ἀλλ' ἐν τοῖς περικαρπίοις γὰρ μᾶλλον κατεργασίαν λαμβάνει καὶ πέψιν καθαρὰν καὶ εἰλικρινῆ ἢ τοῦ χυλοῦ φύσις· δεῖ γὰρ ὥσπερ τὸ μὲν ὕλην ὑπολαβεῖν τὸ δὲ εἶδος καὶ μορφήν.

3 ἔχει δὲ αὐτὰ τὰ σπέρματα καὶ οἱ χυτῶνες οἱ περὶ αὐτὰ διαφορὰν τῶν χυλῶν. ὥς δ' ἀπλῶς εἰπεῖν ἅπαντα τὰ μόρια τῶν δένδρων καὶ φυτῶν, οἶον ῥίζα καυλὸς ἀκρομῶν φύλλον καρπὸς, ἔχει τινὰ οἰκειότητα πρὸς τὴν ὅλην φύσιν, εἰ καὶ παραλλάττει κατὰ τε τὰς ὁσμὰς καὶ τοὺς χυλοὺς, ὥς τὰ μὲν εὖσσμα καὶ εὐώδη τὰ δ' ἄσσμα καὶ

4 ἄχυλα παντελῶς εἶναι τῶν τοῦ αὐτοῦ μορίων. ἐνίων γὰρ εὖσσμα τὰ ἄνθη μᾶλλον ἢ τὰ φύλλα, τῶν δὲ ἀνάπαλιν τὰ φύλλα μᾶλλον καὶ οἱ κλῶνες ὥσπερ τῶν στεφανωματικῶν· τῶν δὲ οἱ καρποὶ· τῶν δ' οὐδέτερον· ἐνίων δ' αἱ ῥίζαι· τῶν δὲ τι μέρος. ὁμοίως δὲ καὶ κατὰ τοὺς χυλοὺς· τὰ μὲν γὰρ βρωτὰ τὰ δ' ἄβρωτα τυγχά-

νει καὶ ἐν φύλλοις καὶ περικαρπίοις. ἰδιώτατον δὲ τὸ ἐπὶ τῆς φιλύρας· ταύτης γὰρ τὰ μὲν φύλλα γλυκία καὶ πολλὰ τῶν ζώων ἐσθίει ὁ δὲ καρπὸς οὐδενὶ βρωτῶς· ἐπεὶ τὸ γε ἀνάπαλιν οὐδὲν θαναμαστὸν ὥστε τὰ μὲν φύλλα μὴ ἐσθίεσθαι τοὺς δὲ καρποὺς οὐ μόνον ὑφ' ἡμῶν ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων ζώων. ἀλλὰ καὶ περὶ τούτου καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων ὕστερον πειρατέον θεωρεῖν τὰς αἰτίας.

^{21H}
^{178c} CAP. XIII. Νῦν δὲ τοσοῦτον ἔστω δῆλον ὅτι κατὰ πάντα τὰ μέρη πλείους εἰσὶ διαφοραὶ πολλαχῶς· ἐπεὶ καὶ τῶν ἀνθῶν τὰ μὲν ἐστὶ χροαῖδη καθάπερ τὸ τῆς ἀμπέλου καὶ συκαμίνου καὶ τοῦ κιττοῦ· τὰ δὲ φυλλώδη καθάπερ ἀμυγδαλῆς μηλέας ἀπίου κοκκυμηλέας. καὶ τὰ μὲν μέγεθος ἔχει τὸ δὲ τῆς ἐλάας φυλλῶδες ὃν ἀμέγεθες. ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τοῖς ἐπετείοις καὶ ποιῶδες τὰ μὲν φυλλώδη τὰ δὲ χροαῖδη. πάντων δὲ τὰ μὲν δίχροα τὰ δὲ μονόχροα. τὰ μὲν τῶν δένδρων τὰ γε πολλὰ μονόχροα καὶ λευκανθῆ· μόνον γὰρ ὡς εἶπειν τὸ τῆς ρόας φοινικοῦν καὶ ἀμυγδαλῶν τινῶν ὑπέρυθρον· ἄλλον δὲ οὐδενὸς τῶν ἡμέρων οὔτε ἀνθῶδες οὔτε δίχρον, ἀλλ' εἰ τινοσ τῶν ἀγρίων οἷον τὸ τῆς ἐλάτης· κρόκινον γὰρ τὸ ταύτης ἀνθος· καὶ ὅσα δὴ φασιν ἐν τῇ ἔξω θαλάττῃ ρόδων ἔχειν τὴν χροάν. ἐν δὲ τοῖς ἐπετείοις σχεδὸν τὰ γε ² πλείω τοιαῦτα καὶ δίχροα καὶ διανθῆ. λέγω δὲ διανθῆς ὅτι ἕτερον ἀνθος ἐν τῷ ἀνθει ἔχει κατὰ μέσον ὥσπερ τὸ ρόδον καὶ τὸ κρίνον καὶ τὸ Ἴον τὸ μέλαν. ἔνια δὲ καὶ μονόφυλλα φύεται διαγραφῆν ἔχοντα μόνον τῶν πλειόνων ὥσπερ τὸ τῆς ἰασιώνης· οὐ γὰρ κεχώριται ταύτης ἐν τῷ ἀνθει τὸ φύλλον ἕκαστον· οὐδὲ δὴ τοῦ λειοῦ τὸ κάτω μέρος ἀλλὰ ἐκ τῶν ἄκρων ἀποφύσεις γωνιώδεις. ^{22H}σχεδὸν δὲ καὶ τὸ τῆς ἐλάας τοιούτων ἐστίν. διαφέρει δὲ ³ καὶ κατὰ τὴν ἔκφυσιν καὶ θέσιν· τὰ μὲν γὰρ ἔχει περὶ αὐτὸν τὸν καρπὸν οἷον ἄμπελος ἐλάα· ἧς καὶ ἀπο-

πίπτοντα διατετρημένα φαίνεται, καὶ τοῦτο σημεῖον λαμβάνουσιν εἰ καλῶς ἀπήνθηκεν· ἐὰν γὰρ συγκουθῆ ἢ βρεχθῆ συναποβάλλει τὸν καρπὸν καὶ οὐ τετρημένον γίγνεται· σχεδὸν δὲ καὶ τὰ πολλὰ τῶν ... ἐν μέσῳ τὸ περικάρπιον ἔχει, τινὰ δὲ καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ περικαρπίου καθάπερ ῥόα μηλέα ἄπιος κοκκυμηλέα μύρρινος, καὶ τῶν γε φρυγανικῶν ῥόδωνία καὶ τὰ πολλὰ τῶν στεφανωτικῶν· κάτω γὰρ ὑπὸ τὸ ἄνθος ἔχει τὰ σπέρματα· φανερώτατον δὲ ἐπὶ τοῦ ῥόδου διὰ τὸν ὄγκον. ἔνια δὲ καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν σπερμάτων ὡςπερ ὁ ἄκανος καὶ ὁ κνήκος καὶ πάντα τὰ ἀκανώδη· καθ' ἕκαστον γὰρ ἔχει τὸ ἄνθος. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ποιωθῶν ἔνια καθάπερ τὸ ἄνθεμον· ἐν δὲ τοῖς λαχανηροῖς ὁ τε σίκνος καὶ ἡ κολοκύνθη καὶ ἡ σικύα· πάντα γὰρ ἐπὶ τῶν καρπῶν ἔχει καὶ προσανξανομένων ἐπιμένει τὰ ἄνθη πολὺν χρόνον.

4 ἄλλα δὲ ἰδιωτέρως οἶον ὁ κιττός καὶ ἡ σνκάμιμος· ἐν αὐτοῖς μὲν γὰρ ἔχει τοῖς ὅλοις περικαρπίοις οὐ μὴν οὔτε ἐπ' ἄκροις οὔτε περιειληφόσι καθ' ἕκαστον ἀλλ' ἐν τοῖς ἀνὰ μέσον· εἰ μὴ ἄρα οὐ σύνδηλα διὰ τὸ χροῶδες. ἔστι δὲ καὶ ἄγωνα τῶν ἀνθῶν ἔνια καθάπερ ἐπὶ τῶν σικύων ἃ ἐκ τῶν ἄκρων φύεται τοῦ κλήματος δι' ὃ καὶ ἀφαιροῦσιν αὐτά· κωλύει γὰρ τὴν τοῦ σικύου βλάστησιν. φασὶ δὲ καὶ τῆς μηλέας τῆς μηδικῆς ὅσα μὲν ἔχει τῶν ἀνθῶν ὡςπερ ἠλακάτην τινὰ πεφυκνίαν ἐκ μέσου ταῦτ' εἶναι γόνιμα, ὅσα δὲ μὴ ἔχει ταῦτ' ἄγωνα. εἰ δὲ καὶ ἐπ' ἄλλου τινὸς ταῦτα συμβαίνει τῶν ἀνθοφόρων ὥστε ἄγονον ἄνθος φύειν εἴτε κεχωρισμένον εἴτε μὴ σκεπτέον.

5 ἐπεὶ γένη γε ἔνια καὶ ἀμπέλου καὶ ῥόας ἀδυνατεῖ τελεοκαρπεῖν, ἀλλὰ μέχρι τοῦ ἄνθους ἢ γένεσις. γίνεται δὲ καὶ τό γε τῆς ῥόας ἄνθος πολὺν καὶ πυκνὸν καὶ ὅλως ὁ ὄγκος πλατὺς ὡςπερ ὁ τῶν ῥόδων· κάτωθεν δ' ἕτεροι δὲ ὦν ὡς μικρὸν ὡςπερ ἐκτετραμμένος κύτινος ἔχων τὰ χεῖλη

μυχώδη. φασὶ δὲ τινες καὶ τῶν ὁμογενῶν τὰ μὲν ἀνθεῖν τὰ δ' οὐκ ἀνάπερ τῶν φοινίκων τὸν μὲν ἄρρενα ἀνθεῖν τὸν δὲ θῆλυν οὐκ ἀνθεῖν ἀλλ' εὐθύ προφαίνειν τὸν καρπὸν. τὰ μὲν οὖν τῷ γένει τοιαῦτα τὴν διαφορὰν ἔχει καθάπερ ὅλως ὅσα μὴ δύναται τελεοκαρπεῖν. ἢ δὲ τοῦ ἀνθους φύσις ὅτι πλείους ἔχει διαφορὰς φανερόν ἐκ τῶν προειρημένων.

^{23 H}
1851

CAP. XIV. Διαφέρει δὲ τὰ δένδρα καὶ τοῖς τοιοῦτοις κατὰ τὴν καρποτοκίαν· τὰ μὲν γὰρ ἐκ τῶν νέων βλαστῶν φέρει τὰ δ' ἐκ τῶν ἔνων τὰ δ' ἐξ ἀμφοτέρων. ἐκ μὲν τῶν νέων συκῆ ἄμπελος· ἐκ δὲ τῶν ἔνων ἐλάα ῥόα μηλέα ἀμυγδαλῆ ἄπιος μύρρινος καὶ σχεδὸν τὰ τοιαῦτα· πάντα γὰρ ἐκ τῶν ἔνων. ἔαν δὲ ἄρα τι συμβῆ κηῆσαι καὶ ἀνθῆσαι, γίνεται γὰρ καὶ ταῦτ' ἐνίοις ὥσπερ καὶ τῷ μύρρινῳ καὶ μάλισθ' ὡς εἰπεῖν περὶ τὰς βλαστήσεις τὰς μετ' ἀρκτουῦρον, οὐ δύναται τελεοῦν ἀλλ' ἡμιγενῆ φθίρεται· ἐξ ἀμφοτέρων δὲ καὶ τῶν ἔνων καὶ τῶν νέων εἰ τινες ἄρα μηλέα τῶν διαφορῶν ἢ εἴ τι ἄλλο κάρπιμον· ἐτι δὲ ὁ ὄλυνθος ἐκπέττων καὶ σῦκα φέρων ἐκ τῶν νέων. ἰδιω- 2
τάτη δὲ ἢ ἐκ τοῦ στελέχους ἐκφυσις ὥσπερ τῆς ἐν Αἰγύπτῳ συναμίνου· ταύτην γὰρ φασὶ φέρειν ἐκ τοῦ στελέχους· οἱ δὲ ταύτη τε καὶ ἐκ τῶν ἀκρομόνων ὥσπερ τὴν κερωνίαν· αὕτη γὰρ καὶ ἐκ τούτων φέρει πλὴν οὐ πολύν· καλοῦσι δὲ κερωνίαν ἀφ' ἧς τὰ σῦκα τὰ αἰγύπτια καλούμενα. ἔστι δὲ καὶ τὰ μὲν ἀκρόκαρπα τῶν δένδρων καὶ ὅλως τῶν φυτῶν τὰ δὲ πλαγιόκαρπα τὰ δ' ἀμφοτέρως. πλείω δ' ἀκρόκαρπα τῶν ἄλλων ἢ τῶν δένδρων οἷον τῶν τε σιτηρῶν τὰ σταχυώδη καὶ τῶν θαμνωδῶν ἐρείκη καὶ σπειραία καὶ ἄγνος καὶ ἄλλ' ἄττα καὶ τῶν λαχανωδῶν τὰ κεφαλόρριζα. ἐξ ἀμφοτέρων δὲ καὶ τῶν δένδρων ἔνια καὶ τῶν λαχανωδῶν οἷον βλίτου ἀδράφαξυς ῥάφανος· ἐπεὶ καὶ ἐλάα ποιεῖ πως τοῦτο, καὶ φασιν ὅταν ἄκρου ἐνέγκῃ σημεῖον

εὐφορίας εἶναι. ἀκρόκαρπος δὲ πῶς καὶ ὁ φοῖνιξ· πλὴν
 τούτου γε καὶ ἀκρόφυλλον καὶ ἀκρόβλαστον· ὅλως γὰρ ἐν
 3 τῷ ἄνω πᾶν τὸ ζωτικόν. τὰς μὲν οὖν κατὰ [τὰ] μέρη δια-
 φορὰς πειρατέον ἐκ τούτων θεωρεῖν. αἱ δὲ τοιαῦται τῆς
 ὅλης οὐσίας φαίνονται δῆλον ὅτι τὰ μὲν ἡμερα τὰ δ'
 ἄγρια καὶ τὰ μὲν κάρπιμα τὰ δ' ἄκαρπα καὶ ἀείφυλλα καὶ
 φυλλοβόλα καθάπερ ἐλέχθη τὰ δ' ὅλως ἀφυλλα· καὶ τὰ
 μὲν ἀνθητικά τὰ δ' ἀνανθη καὶ πρωΐβλαστῆ δὲ καὶ
 πρωΐκαρπα τὰ δὲ ὀψίβλαστῆ καὶ ὀψίκαρπα· ὡσαύτως δὲ
 καὶ ὅσα παραπλήσια τούτοις. καὶ πῶς τὰ γε τοιαῦτα ἐν
 τοῖς μέρεσιν ἢ οὐκ ἄνευ τῶν μερῶν ἐστίν. ἀλλ' ἐκείνη
 ἰδιωτάτη καὶ τροπὸν τινα μεγίστη διάστασις ἤπερ καὶ
 ἐπὶ τῶν ζώων ὅτι τὰ μὲν ἐνυδρα τὰ δὲ χερσαῖα· καὶ γὰρ
 τῶν φυτῶν ἐστὶ τι τοιοῦτον γένος ὃ οὐ δύναται φύεσθαι
 [μὴ] ἐν ὑγρῷ· τὰ δὲ φύεται μὲν οὐχ ὅμοια δὲ ἀλλὰ
 χεῖρω. πάντων δὲ τῶν δένδρων ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν καὶ
 τῶν φυτῶν εἶδη πλείω τυγχάνει καθ' ἕνα γένος·
 4 σχεδὸν γὰρ οὐδὲν ἐστὶν ἀπλοῦν· ἀλλ' ὅσα μὲν ἡμερα καὶ
 ἄγρια λέγεται ταύτην ἐμφανεστάτην καὶ μεγίστην ἔχει
 διαφορὰν, οἶον σνκῆ ἐρινεὸς, ἐλάα κότινος, ἄπιος ἀχράς·
 ὅσα δ' ἐν ἐκατέρῳ τούτων τοῖς καρποῖς τε καὶ φύλλοις
 καὶ ταῖς ἄλλαις μορφαῖς τε καὶ τοῖς μορίοις· ἀλλὰ τῶν
 μὲν ἀγρίων ἀνώνυμα τὰ πλείστα καὶ ἔμπειροι ὀλίγοι· τῶν
 δὲ ἡμέρων καὶ ὀνομασμένα τὰ πλείω καὶ ἡ αἰσθησις κοι-
 νοτέρα· λέγω δ' οἶον ἀμπέλου σνκῆς ῥόας μηλέας ἀπίου
 δάφνης μυρρίνης τῶν ἄλλων· ἢ γὰρ χρῆσις οὐσα κοινή
 5 συνθεωρεῖν ποιεῖ τὰς διαφορὰς. ἰδίον δὲ καὶ τοῦτ' ἐφ'
 ἐκατέρων· τὰ μὲν γὰρ ἄγρια τῷ ἄρρειν καὶ τῷ θήλει ἢ
 μόνοις ἢ μάλιστα διαιροῦσι τὰ δὲ ἡμερα πλείοσιν ἰδέαις.
 ἐστὶ δὲ τῶν μὲν ῥᾶον λαβεῖν καὶ διαριθμῆσαι τὰ εἶδη,
 τῶν δὲ χαλεπώτερον διὰ τὴν πολυγοῖαν. ἀλλὰ δὴ τὰς μὲν
 τῶν μορίων διαφορὰς καὶ τῶν ἄλλων οὐσιῶν ἐκ τούτων

πειρατέον θεωρεῖν. περὶ δὲ τῶν γενέσεων μετὰ ταῦτα
λεκτέον· τοῦτο γὰρ ὡςπερ ἐφεξῆς τοῖς εἰρημένους ἐστίν.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΠΕΡΙ ΦΥΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟ Β.

CAP. I. Αἱ γενέσεις τῶν δένδρων καὶ ὅλως τῶν
φυτῶν ἢ ἀυτόματα ἢ ἀπὸ σπέρματος ἢ ἀπὸ ῥίζης ἢ ἀπὸ
παρασπᾶδος ἢ ἀπὸ ἀκρεμόνος ἢ ἀπὸ κλωνός ἢ ἀπ' αὐτοῦ
τοῦ στελέχους εἰσὶν ἢ ἔτι τοῦ ξύλου κατακοπέντος εἰς
μικρά· καὶ γὰρ οὕτως ἔνια φύεται. τούτων δὲ ἡ μὲν
αὐτόματος πρώτη τις, αἱ δὲ ἀπὸ σπέρματος καὶ ῥίζης
φυσικώταται δοξάζειν ἄν· ὡςπερ γὰρ ἀυτόματα καὶ αὐ-
ταί· δι' ὃ καὶ τοῖς ἀγροῖσι ὑπάρχουσιν· αἱ δὲ ἄλλαι
τέχνης ἢ δὴ προαιρέσεως. ἅπαντα δὲ βλαστάνει κατὰ 2
τινα τῶν τρόπων τούτων, τὰ δὲ πολλὰ κατὰ πλείους·
ἐλάα μὲν γὰρ πάντως φύεται πλὴν ἀπὸ τοῦ κλωνός· οὐ
γὰρ δύναται καταπηγνυμένη, καθάπερ ἡ συκὴ τῆς κρᾶ-
δης καὶ ἡ ῥόα τῆς ῥάβδου. καίτοι φασὶ γέ τινες ἤδη καὶ
χάρακος παρείσης καὶ πρὸς τὸν κιττὸν συμβιῶσαι καὶ
γενέσθαι δένδρον· ἀλλὰ σπάνιόν τι τὸ τοιοῦτον· θά-
τερα δὲ τὰ πολλὰ τῆς φύσεως. συκῆ δὲ τοὺς μὲν ἄλλους
τρόπους φύεται πάντας, ἀπὸ δὲ τῶν πρέμνων καὶ τῶν
ξύλων οὐ φύεται· μηλέα δὲ καὶ ἄπιος καὶ ἀπὸ τῶν ἀκρε-
μόνων σπανίως. οὐ μὴν ἀλλὰ τὰ γε πολλὰ πάνθ' ὡς εἰ-
πεῖν ἐνθέχεσθαι δοκεῖ καὶ ἀπὸ τούτων ἔαν λείοι καὶ νέοι
καὶ εὐανξίς ὣσιν. ἀλλὰ φυσικώτερά πως ἐκείναι· τὸ
δὲ ἐνδεχόμενον ὡς δυνατόν ληπτέον. ὅλως γὰρ ὀλίγα 3
τὰ ἀπὸ τῶν ἄνω μᾶλλον βλαστάνοντα καὶ γεννώμενα,
καθάπερ ἄμπελος ἀπὸ τῶν κλημάτων· αὕτη γὰρ οὐδ'
ἀπὸ τῆς πρώρας ἀλλ' ἀπὸ τοῦ κλήματος φύεται, καὶ εἰ δὴ

THEOPHR.

3

τι τοιοῦτον ἕτερον ἢ δένδρον ἢ φρυγανῶδες, ὥσπερ δοκεῖ
 τό τε πήγανον καὶ ἡ ἰωνία καὶ τὸ σισύμβριον καὶ ὁ ἔρ-
 πυλλος καὶ τὸ ἐλένιον. κοινοτάτη μὲν οὖν ἐστὶ πᾶσιν ἢ τε
 ἀπὸ τῆς παρασπάδος καὶ ἀπὸ σπέρματος. ἅπαντα γὰρ ὅσα
 ἔχει σπέρματα καὶ ἀπὸ σπέρματος γίνεται· ἀπὸ δὲ παρα-
 σπάδος καὶ τὴν δάφνην φασὶν, ἐάν τις τὰ ἔρρη παρελὼν
 φυτεύσῃ. δεῖ δὲ ὑπόρριζον εἶναι μάλιστα γὰρ τὸ παρα-
 σπώμενον ἢ ὑπόπρεμον. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἄνευ τούτου
 θέλει βλαστάνειν καὶ ῥόα καὶ μηλέα ἑαρινή· βλαστάνει
 4 δὲ καὶ ἀμυγδαλῇ φυτενομένη. κατὰ πλείστους δὲ τρό-
 πους ὡς εἰπεῖν ἡ ἐλάα βλαστάνει· καὶ γὰρ ἀπὸ τοῦ στε-
 λέχους καὶ ἀπὸ τοῦ πρέμνου κατακοπτομένου καὶ ἀπὸ
 τῆς ῥίζης καὶ ἀπὸ τοῦ ξύλου καὶ ἀπὸ ῥάβδου καὶ χάρα-
 κος ὥσπερ εἴρηται. τῶν δ' ἄλλων ὁ μύρρινος· καὶ γὰρ
 οὗτος ἀπὸ τῶν ξύλων καὶ τῶν πρέμνων φύεται. δεῖ δὲ
 καὶ τούτου καὶ τῆς ἐλάας τὰ ξύλα διαιρεῖν μὴ ἐλάττω
 σπιθαμιαίων καὶ τὸν φλοιὸν μὴ περραιρεῖν. τὰ μὲν οὖν
 δένδρα βλαστάνει καὶ γίνεται κατὰ τοὺς εἰρημένους τρό-
 πους· αἱ γὰρ ἐμφυτεῖται καὶ οἱ ἐνοφθαλμισμοὶ καθάπερ
 μίξεις τινές εἰσιν ἢ κατ' ἄλλον τρόπον γενέσεις, περὶ ὧν
 ὕστερον λεκτέον.

CAP. II. Τῶν δὲ φρυγανῶδων καὶ ποιῶδων τὰ μὲν
 πλείστα ἀπὸ σπέρματος ἢ ῥίζης τὰ δὲ καὶ ἀμφοτέρως·
 ἔνια δὲ καὶ ἀπὸ τῶν βλαστῶν ὥσπερ εἴρηται. ῥοδωνία
 δὲ καὶ κρινωνία κατακοπέντων τῶν κανλῶν ὥσπερ καὶ
 ἡ ἄγρωστις. φύεται δὲ ἡ κρινωνία καὶ ἡ ῥοδωνία καὶ
 ὅλου τοῦ κανλοῦ τεθέντος. ἰδιωτάτη δὲ ἡ ἀπὸ δακρυίου·
 καὶ γὰρ οὕτω δοκεῖ τὸ κρῖνον φύεσθαι ὅταν ξηρανθῇ τὸ
 ἀπορροῦν. φασὶ δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ ἵπποσελίνου· καὶ γὰρ
 τοῦτο ἀφίησι δάκρυον. φύεται δὲ καὶ κάλαμος ἐάν τις
 διατέμνων τὰς ἡλακάτας πλαγίας τιθῇ καὶ κατακρύψῃ
 2 κόπρῃ καὶ γῆ. ἰδίως δὲ ἀπὸ ῥίζης τῶν φύεσθαι καὶ τὰ

κεφαλόρριζα. τοσαυτάχως δὲ οὔσης τῆς δυνάμεως τὰ μὲν
πολλὰ τῶν δένδρων, ὡς περ ἐλέχθη πρότερον, ἐν πλείοσι
τρόποις παραγίνεται· ἕνια δὲ ἀπὸ σπέρματος φύεται
μόνον, οἷον ἐλάτη πεύκη πίτυς ὅλως πᾶν τὸ κωνοφόρον·
ἔτι δὲ καὶ φοῖνιξ, πλὴν εἰ ἄρα ἐν Βαβυλῶνι καὶ ἀπὸ τῶν
θάβδων, ὡς φασί τινες μολύειν. κυπάριττος δὲ παρὰ
μὲν τοῖς ἄλλοις ἀπὸ σπέρματος, ἐν Κρήτῃ δὲ καὶ ἀπὸ
τοῦ στελέχους, οἷον ἐπὶ τῆς ὀρείας ἐν Τάρρα· παρὰ τοῖ-
τοις γὰρ ἔστιν ἡ κουριζομένη κυπάριττος· αὕτη δὲ ἀπὸ
τῆς τομῆς βλαστάνει πάντα τρόπον τεμνομένη καὶ ἀπὸ
γῆς καὶ ἀπὸ τοῦ μέσου καὶ ἀπὸ τοῦ ἀνωτέρω· βλαστάνει ³
δὲ ἐνιαχοῦ καὶ ἀπὸ τῶν ῥιζῶν σπανίως δέ. περὶ δὲ δρυὸς
ἀμφισβητοῦσιν· οἱ μὲν γὰρ ἀπὸ σπέρματος φασὶ μόνον,
οἱ δὲ καὶ ἀπὸ ῥιζῆς γλίσχως· οἱ δὲ καὶ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ
στελέχους κοπέντος. ἀπὸ παρασπάδος δὲ καὶ ῥιζῆς οὐ-
δὲν φύεται τῶν μὴ παραβλαστάνοντων. ἀπάντων δὲ ⁴
ὅσων πλείους αἱ γενέσεις, ἢ ἀπὸ παρασπάδος καὶ ἔτι
μᾶλλον ἢ ἀπὸ παραφυάδος ταχίστη καὶ εὐανξῆς, εἴαν
ἀπὸ ῥιζῆς ἢ παραφυάς ἦ. καὶ τὰ μὲν οὕτως ἢ ὅλως ἀπὸ
φυτευτηρίων πεφυτευμένα πάντα δοκεῖ τοὺς καρποὺς
³ ^{SI} ^H ἔξομοιοῦν. ὅσα δ' ἀπὸ τοῦ καρποῦ τῶν δυναμένων καὶ
οὕτως βλαστάνειν, ἅπανθ' ὡς εἰπεῖν χεῖρω, τὰ δὲ καὶ
ὅλως ἐξίσταται τοῦ γένους, οἷον ἄμπελος μηλέα συκῆ
χοῖα ἄπιος· ἐκ τε γὰρ τῆς κερραμίδος οὐδὲν γίνεται
γένος ὅλως ἡμερον, ἀλλ' ἢ ἔρινος ἢ ἄργία συκῆ, διαφέ-
ρουσα πολλάκις καὶ τῇ χοῖα· καὶ γὰρ ἐκ μελαίνης λευκῆ
καὶ ἐκ λευκῆς μέλαινα γίνεται· ἐκ τε τῆς ἀμπέλου τῆς
γενναίας ἀγεννῆς· καὶ πολλάκις ἕτερον γένος· ὅτε δὲ
ὅλως οὐδὲν ἡμερον ἀλλ' ἄργιον ἐνίοτε καὶ τοσοῦτον
ὥστε μὴ ἐκπέττειν τὸν καρπὸν· αἱ δ' ὥστε μὴδὲ ἀδρῦ-
νειν ἀλλὰ μέχρι τοῦ ἀνθῆσαι μόνον ἀφικνεῖσθαι. φύον-
ται δὲ καὶ ἐκ τῶν τῆς ἐλάας πυρήνων ἀργιέλαιος, καὶ ἐκ
^{3*}

τῶν τῆς ῥόας κόκκων τῶν γλυκίων ἀγεννεῖς, καὶ ἐκ τῶν
 ἀπυρήνων σκληροὶ, πολλάκις δὲ καὶ ὀξεῖαι. τὸν αὐτὸν
 δὲ τρόπον καὶ ἐκ τῶν ἀπίων καὶ ἐκ τῶν μηλέων· ἐκ μὲν
 γὰρ τῶν ἀπίων μοχθηρὰ ἢ ἀχρᾶς, ἐκ δὲ τῶν μηλέων χεί-
 ρων τε τῶ γένει καὶ ἐκ γλυκείας ὀξεῖα, καὶ ἐκ στρουθίου
 κυδώνιος. χείρων δὲ καὶ ἡ ἀμυγδαλὴ καὶ τῶ χυλῶ καὶ
 τῶ σκληρὰ ἐκ μαλακῆς· δι' ὃ καὶ ἀνξηθεῖσαν ἐγκεντρί-
 ζειν κελεύουσιν, εἰ δὲ μὴ τὸ μόσχευμα μεταφυτεύειν
 6 πολλάκις. χείρων δὲ καὶ ἡ θρυῖς· ἀπὸ γούν τῆς ἐν Πύρρῳ
 πολλοὶ φυτεύσαντες οὐκ ἐδύνανθ' ὁμοίαν ποιεῖν. διάφ-
 νην δὲ καὶ μυρρίνην διαφέρειν ποτέ φασιν, ὡς ἐπὶ τὸ
 πολὺ δ' ἐξίστασθαι καὶ οὐδὲ τὸ χρώμα διασώζειν, ἀλλ'
 ἐξ ἐρυθροῦ καρποῦ γίνεσθαι μέλαιναν ὥσπερ καὶ τὴν ἐν
 Ἀντάνδρῳ· πολλάκις δὲ καὶ τὴν κυπάριστον ἐκ θηλείας
 ἄρρενα. μάλιστα δὲ τούτων ὁ φοῖνιξ δοκεῖ διαμένειν
 ὥσπερ εἰπεῖν τελείως τῶν ἀπὸ σπέρματος, καὶ πεύκη ἢ
 καινοφόρος καὶ πίτυς ἢ φθειροποιός. ταῦτα μὲν οὖν ἐν
 τοῖς ἡμερωμένοις. ἐν δὲ τοῖς ἀγροῖσι δῆλον ὅτι πλείω
 κατὰ λόγον ὡς ἰσχυροτέροις· ἐπεὶ θάτερόν γε καὶ ἄτο-
 πον, εἰ δὴ χείρω καὶ ἐν ἐκείνοις καὶ ὅλως ἐν τοῖς ἀπὸ
 σπέρματος μόνον· εἰ μὴ τι τῆ θεραπείᾳ δύνανται μετα-
 7 βάλλειν. διαφέρουσι δὲ καὶ τόποι τόπων καὶ ἀῆρ ἀέρος·
 ἐνιαχοῦ γὰρ ἐκφέρειν ἢ χώρα δοκεῖ τὰ ὅμοια καθάπερ
 καὶ ἐν Φιλίπποις· ἀνάκαλιν ὀλίγα καὶ ὀλιγαχοῦ λαμβά-
 νειν μεταβολὴν, ὥστε ἐκ σπέρματος ἀγρίου ποιεῖν ἡμε-
 ρον ἢ ἐκ χείρονος ἀπλῶς βέλτιον· τοῦτο γὰρ ἐπὶ τῆς ῥόας
 μόνον ἀκηκόαμεν ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἐν Κιλικίᾳ συμβαί-
 νειν· ἐν Αἰγύπτῳ μὲν γὰρ τὴν ὀξειαν καὶ σπαρεῖσαν καὶ
 φυτευθεῖσαν γλυκείαν γίνεσθαι· πῶς ἢ οἰνώδη· περὶ δὲ
 Σόλους τῆς Κιλικίας περὶ ποταμὸν τὸν Πίναρον, οὗ ἢ
 μάχη πρὸς Δαρεῖον ἐγένετο, πᾶσαι γίνονται ἀπύρηνοι.
 8 εὐλόγον δὲ καὶ εἴ τις τὸν παρ' ἡμῶν φοῖνικα φυτεύοι ἐν

Βαβυλῶνι, κάρπιμόν τε γίνεσθαι καὶ ἔξομοιοῦσθαι τοῖς
 ἐκεῖ. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ εἴ τις ἑτέρα προσάλληλον
 ἔχει καρπὸν τόφω· κρείττων γὰρ οὗτος τῆς ἐργασίας καὶ
 τῆς θεραπείας. σημεῖον δ' ὅτι μεταφερόμενα τὰ κεῖθεν
 ἄκαρπα τὰ δὲ καὶ ὅλως ἀβλαστῆ γίνεται. μεταβάλλει δὲ ⁹
 καὶ τῆ τροφῇ καὶ διὰ τὴν ἄλλην ἐπιμέλειαν, οἷς καὶ τὸ
 ἄγριον ἐξημεροῦται καὶ αὐτῶν δὲ τῶν ἡμέρων ἕνια ἀπα-
 γριοῦται οἷον ῥόα καὶ ἀμυγδαλῆ. ἤδη δὲ τινες καὶ ἐκ
 κριθῶν ἀναφῦναι φασὶ πυρούς καὶ ἐκ πυρῶν κριθάς
 καὶ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πυθμένος ἄμφω. ταῦτα μὲν οὖν ὡς ¹⁰
 μυθωδέστερα δεῖ δέχεσθαι. μεταβάλλει δ' οὖν τὰ μετα-
 βάλλοντα τὸν τρόπον τοῦτον αὐτομάτως· ἐξαλλαγῆ δὲ
 χώρας, ὡς περ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Κιλικίᾳ περὶ τῶν ῥοῶν
 εἵπομεν, οὐδὲ διὰ μίαν θεραπείαν. ὡσαύτως δὲ καὶ
 ὅπου τὰ κάρπιμα ἄκαρπα γίνεται, καθάπερ τὸ πέρσιον
 τὸ ἐξ Αἰγύπτου καὶ ὁ φοῖνιξ ἐν τῇ Ἑλλάδι καὶ εἰ δὴ τις
 κομίσῃ τὴν ἐν Κρήτῃ λεγομένην αἰγειρον. ἔνιοι δὲ
 φασὶ καὶ τὴν ὄην ἐὰν εἰς ἀλεινὸν ἔλθῃ σφόδρα τόπον
 ἄκαρπον γίνεσθαι· φύσει γὰρ ψυχρόν. εὐλογον δὲ ἀμ-
 φότερα συμβαίνειν κατὰ τὰς ἐναντιώσεις, εἴπερ μὴδ'
 ὅλως ἕνια φύεσθαι θέλει μεταβάλλοντα τοὺς τόπους. καὶ
 κατὰ μὲν τὰς χώρας αἱ τοιαῦται μεταβολαί· κατὰ δὲ τὴν ¹¹
 φυτείαν τὰ ἀπὸ τῶν σπερμάτων φυτευόμενα καθάπερ
 ἐλέχθη· παντοῖαι γὰρ αἱ ἐξαλλαγαὶ καὶ τούτων. τῆ θε-
 ραπείᾳ δὲ μεταβάλλει ῥόα καὶ ἀμυγδαλῆ· ῥόα μὲν κό-
 πρου ἕνιαν λαβοῦσα καὶ ὕδατος πλήθος ὄντου· ἀμυγδα-
 λῆ δὲ ὅταν πάνταλον τις ἐνθῆ, καὶ τὸ δάκρυον ἀφαιρῆ
 τὸ ἐπιρρέον πλείω χρόνον καὶ τὴν ἄλλην ἀποδιδῶ θερα-
 πείαν. ὡσαύτως δὲ δῆλον ὅτι καὶ ὅσα ἐξημεροῦται τῶν ¹²
 ἄγριων ἢ ἀπαγριοῦται τῶν ἡμέρων· τὰ μὲν γὰρ θερα-
 πεία τὰ δ' ἀθεραπενσία μεταβάλλει· πλὴν εἴ τις λέγοι
 μὴδὲ μεταβολὴν ἀλλ' ἐπίδοσιν εἰς τὸ βέλτιον εἶναι καὶ

χειρον· οὐ γὰρ οἶόν τε τὸν κότινον ποιεῖν ἐλάαν οὐδὲ τὴν ἀχράδα ποιεῖν ἄπιον οὐδὲ τὸν ἐρινεὸν συκῆν. ὃ γὰρ ἐπὶ τοῦ κοτίνου φασὶ συμβαίνειν, ὥστ' ἐὰν περικοπεῖς τὴν θαλίαν ὅλως μεταφυτευθῆ φέρειν φαυλίας, μετακινήσις τις γίνεται [οὐ] μεγάλη. ταῦτα μὲν οὖν ὁποτέρως δεῖ λαβεῖν οὐθὲν ἂν διαφέροι.

CAP. III. Φασὶ δ' οὖν αὐτομάτην τινὰ γίνεσθαι⁴₃ τῶν τοιούτων μεταβολὴν, ὅτε μὲν τῶν καρπῶν ὅτε δὲ καὶ ὅλως αὐτῶν τῶν δένδρων, ἃ καὶ σημεῖα νομίζουσι οἱ μάντις· οἶον ῥόαν ὀξειαν γλυκεῖαν ἐξενεγκεῖν καὶ γλυκεῖαν ὀξειαν· καὶ πάλιν ἀπλῶς αὐτὰ τὰ δένδρα μεταβάλλειν, ὥστε ἐξ ὀξειας γλυκεῖαν γίνεσθαι καὶ ἐκ γλυκείας ὀξειαν· χειρον δὲ τὸ εἰς γλυκεῖαν μεταβάλλειν. καὶ ἐξ ἐρινεοῦ συκῆν καὶ ἐκ συκῆς ἐρινεόν· χειρον δὲ τὸ ἐκ συκῆς. καὶ ἐξ ἐλάας κότινον καὶ ἐκ κοτίνου ἐλάαν· ἥμιστα δὲ τοῦτο. πάλιν δὲ συκῆν ἐκ λευκῆς μέλαιναν² καὶ ἐκ μελαίνης λευκῆν. ὁμοίως δὲ τοῦτο καὶ ἐπὶ ἄμπελου. καὶ ταῦτα μὲν ὡς τέρατα καὶ παρὰ φύσιν ὑπολαμβάνουσιν· ὅσα δὲ συνήθη τῶν τοιούτων οὐδὲ θαυμάζουσιν ὅλως· οἶον τὸ τὴν κάπνειον ἄμπελον καλουμένην καὶ ἐκ μέλανος βότρυος λευκὸν καὶ ἐκ λευκοῦ μέλανα φέρειν· οὐδὲ γὰρ οἱ μάντις τὰ τοιαῦτα κρίνουσιν· ἐπεὶ οὐδὲ ἐκεῖνα, παρ' οἷς πέφυκεν ἢ χώρα μεταβάλλειν ὥσπερ ἐλέχθη περὶ τῆς ῥόας ἐν Αἰγύπτῳ· ἀλλὰ τὸ ἐνταῦθα θαυμαστόν, διὰ τὸ μίαν μόνον ἢ δύο, καὶ ταύτας ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ σπανίας. οὐ μὴν ἀλλ' εἶπερ συμβαίνει μᾶλλον ἐν τοῖς καρποῖς γίνεσθαι τὴν παραλλαγὴν ἢ³ ἐν ὅλοις τοῖς δένδροις. ἐπεὶ καὶ τοιαύτη τις ἀταξία γίνεται περὶ τοὺς καρπούς· οἶον ἤδη ποτὲ συκῆ τὰ σῦκα ἐφυσεν ἐκ τοῦ ὀπισθεν τῶν θρίων· καὶ ῥόα δὲ καὶ ἄμπελος ἐκ τῶν στελεχῶν, καὶ ἄμπελος ἄνευ φύλλων καρπὸν ἤνεγκεν. ἐλάα δὲ τὰ μὲν φύλλα ἀπέβαλε τὸν δὲ καρ-

πὸν ἐξηγεῖται· ὃ καὶ Θετταλῶ τῷ Πεισιστράτου γενέ-
σθαι λέγεται. συμβαίνει δὲ καὶ διὰ χειμῶνας τοῦτο καὶ
δι' ἄλλας αἰτίας ἐνια τῶν δοκούντων εἶναι παρὰ λόγον
οὐκ ὄντων δέ· οἷον ἐλάα ποτ' ἀποκυνθεῖσα τελῶς ἀνε-
βλάστησεν ὄλη, καὶ αὐτὴ καὶ ἡ θαλία. ἐν δὲ τῇ Βοιωτίᾳ
καταβροθέντων τῶν ἐρνῶν ὑπ' ἀττελέβων πάλιν ἀνε-
βλάστησεν· τὰ δ' οἷον ἀπέπεσεν. ἤμιστα δ' ἴσως τὰ τοι-
αῦτα ἄτοπα διὰ τὸ φανερὰς ἔχειν τὰς αἰτίας, ἀλλὰ μᾶλ-
λον τὸ μὴ ἐκ τῶν οἰκείων τόπων φέρειν τοὺς καρποὺς ἢ
μὴ ἐοικότας· μάλιστα δ' εἰ τῆς ὄλης φύσεως γίνεται με-
ταβολὴ καθάπερ ἐλέχθη. περὶ μὲν οὖν τὰ δένδρα τοιαῦ-
τα τινὲς εἰσι μεταβολαί.

^{5 H}
St CAP. IV. Τῶν δὲ ἄλλων τό τε σισύμβριον εἰς μίν-
θαν δοκεῖ μεταβάλλειν, ἐὰν μὴ κατέχηται τῇ θεραπείᾳ
δι' ὃ καὶ μεταφυτεύουσι πολλάκις, καὶ ὁ πυρὸς εἰς αἶ-
ραν. ταῦτα μὲν οὖν ἐν τοῖς δένδροις ἀντομίτως, εἴπερ
γίνεται. τὰ δ' ἐν τοῖς ἐπετείοις διὰ παρασκευῆς· οἷον ἢ
τίφῃ καὶ ἢ ξειᾷ μεταβάλλουσιν εἰς πυρὸν ἐὰν πισθεῖσαι
σπείρωνται, καὶ τοῦτ' οὐκ εὐθύς ἀλλὰ τῷ τρίτῳ ἔτει.
σχεδὸν δὲ παραπλήσιον τοῦτό γε τῷ τὰ σπέρματα κατὰ
τὰς χώρας μεταβάλλειν· μεταβάλλει γὰρ καὶ ταῦτα καθ'
ἐκάστην χώραν καὶ σχεδὸν ἐν τῷ ἴσῳ χρόνῳ καὶ ἢ τίφῃ.
μεταβάλλουσι δὲ καὶ οἱ ἄγριοι πυροὶ καὶ αἱ κριθαὶ θε-
ραπεύμεναι καὶ ἐξημερούμεναι κατὰ τὸν ἴσον χρόνον.
καὶ ταῦτα μὲν ἔοικε χώρας τε μεταβολῇ καὶ θεραπείᾳ ²
γίνεσθαι· καὶ ἐνια ἀμφοτέροις τὰ δὲ τῇ θεραπείᾳ μόνον
οἷον πρὸς τὸ τὰ ὄσπρια μὴ γίνεσθαι ἀτεράμονα βρέξαν-
τα κελεύουσιν ἐν νύκτι τῇ ὑστεραίᾳ σπείρειν ἐν
ξηρᾷ· φακοὺς ὥστε ἀδροὺς γίνεσθαι φυτεύουσιν ἐν βο-
λίτῳ· τοὺς ἐρεβίνθους δὲ, ὥστε μεγάλους, αὐτοῖς τοῖς
κελύφεσι βρέξαντα σπείρειν. μεταβάλλουσι δὲ καὶ κατὰ
τὰς ὥρας τοῦ σπόρου πρὸς κουφότητα καὶ ἀλυπίαν·

οἷον ἴαν τις τοὺς ὀρόβους ἐαρινοὺς σπείρη τριζάλυποι
 3 γίνονται, καὶ οὐχ ὡς οἱ μετοπωρινοὶ βερεῖς. γίνεται δὲ
 καὶ ἐν τοῖς λαχάνοις μεταβολὴ διὰ τὴν θεραπείαν· οἷον
 τὸ σέλινον ἴαν σπαρὲν καταπατηθῆ καὶ κυλινδρωθῆ,
 ἀναφύεσθαι φασιν οὐλον. μεταβάλλει δὲ καὶ τὴν χώραν
 ἐξαλλάττοντα καθάπερ καὶ τάλλα. καὶ τὰ μὲν τοιαῦτα
 κοινὰ πάντων ἐστίν. εἰ δὲ κατὰ τινα πῆρωσι ἢ ἀφαι-
 ρεσιν μέρους δένδρον ἄγονον γίνεται, καθάπερ τὰ ζῶα,
 τοῦτο σκεπτέον· οὐδὲν γοῦν φανερόν κατὰ γε τὴν διαί-
 ρεσιν εἰς τὸ πλείω καὶ ἐλάττω φέρειν ὥσπερ κακούμε-
 νον, ἀλλ' ἢ ἀπόλλυται τὸ ὅλον ἢ διαμέμον καρποφορεῖ.
 4 τὸ δὲ γῆρας κοινή τις φθορὰ πᾶσιν. ἄτοπον δ' ἂν δό- 6 II
 ξειεν. μᾶλλον δ' ἐν τοῖς ζώοις αἱ τοιαῦται μεταβολαὶ
 φυσικαὶ καὶ πλείους· καὶ γὰρ κατὰ τὰς ὥρας ἔνια δοκεῖ
 μεταβάλλειν ὥσπερ ὁ ἰέραξ καὶ ἔποψ καὶ ἄλλα τῶν ὁμοί-
 ων ὀρνέων. καὶ κατὰ τὰς τῶν τόπων ἀλλοιώσεις, ὥσπερ
 ὁ ὕδρος εἰς ἔχιν ξηρανομένων τῶν λιβάδων. φανερώ-
 τατα δὲ καὶ κατὰ τὰς γενέσεις ἔνια, καὶ μεταβάλλει διὰ
 πλειόνων ζώων· οἷον ἐκ κάμπης γίνεται χρουσαλλίς εἴτ'
 ἐκ ταύτης ψυχή· καὶ ἐπ' ἄλλων δ' ἐστὶ τοῦτο πλειόνων,
 οὐδὲν ἴσως ἄτοπον, οὐδ' ὅμοιον τὸ ζητούμενον. ἀλλ' 7 II
 ἐκείνο συμβαίνει περὶ τὰ δένδρα καὶ ὅλως πᾶσαν τὴν
 ὕλην ὥσπερ ἐλέχθη καὶ πρότερον ὥστε αὐτομάτην μετα-
 βλαστάνειν μεταβολῆς τινος γινομένης ἐκ τῶν οὐρανίων
 τοιαύτης. τὰ μὲν οὖν περὶ τὰς γενέσεις καὶ μεταβολὰς ἐκ 6S
 τούτων θεωρητέον.

CAP. V. Ἐπεὶ δὲ καὶ αἱ ἐργασίαι καὶ αἱ θεραπείαι
 μεγάλα συμβάλλονται καὶ ἔτι πρότερον αἱ φυτεῖαι καὶ
 ποιούσι μεγάλας διαφορὰς, λεκτέον καὶ περὶ τούτων.
 καὶ πρῶτον περὶ τῶν φυτειῶν. αἱ μὲν οὖν ὥραι πρότε-
 ρον εἰρηγνται καθ' ἃς δεῖ. τὰ δὲ φυτὰ λαμβάνειν κελεύ-
 ουσιν ὡς κάλλιστα καὶ ἐξ ὁμοίας γῆς εἰς ἣν μέλλεις φυ-

τεύειν, ἢ χείρονος· τοὺς δὲ γυροὺς προορύττειν ὡς πλεί-
 στου χρόνου καὶ βαθυτέρους αἰεὶ καὶ τοῖς ἐπιπολαιορρι- 2
 ζοτέροις. λέγουσι δὲ τινες ὡς οὐδεμία κατωτέρω διίκνει-
 ται τριῶν ἡμιποδίων· δι' ὃ καὶ ἐπιτιμῶσι τοῖς ἐν μείζονι
 βάθει φυτεύουσιν· οὐκ εἰκόασι δὲ ὀρθῶς λέγειν ἐπὶ
 πολλῶν· ἀλλ' ἐὰν ἢ κενώματος ἐπιλάβηται βαθέος ἢ καὶ
 χώρας τοιαύτης εὐδιόδου, πολλῶ μακροτέραν ὠθεῖ τὸ τῆ
 φύσει βαθύρριζον. πεύκην δὲ τις ἔφη μεταφυτεύων με- 3
 μοχλευμένην μείζω τὴν ῥίζαν ἔχειν ὀκτάπηχυν καίπερ
 οὐχ ὅλης ἐξαιρεθείσης ἀλλ' ἀπορραγείσης. τὰ δὲ φυτευ- 3
 τήρια ἐὰν μὲν ἐνδέχεται ὑπόρριζα, εἰ δὲ μὴ δεῖ μᾶλλον
 ἀπὸ τῶν κάτω ἢ τῶν ἄνω λαμβάνειν, πλὴν ἀμπέλου·
 καὶ τὰ μὲν ἔχοντα ῥίζας ὀρθὰ ἐμβάλλειν, τὰ δὲ μὴ ἔχοντα
 ὑποβάλλειν τοῦ φυτευτηρίου ὅσον σπιθαμὴν ἢ μικροῦ
 πλείον. ἐνιοὶ δὲ κελεύουσι καὶ τῶν ὑπόρριζων ὑποβάλ-
 λειν τιθέναι δὲ καὶ τὴν θέσιν ὁμοίως ἦνπερ εἶχεν ἐπὶ
 τῶν δένδρων τὰ πρὸς βορρὰ καὶ τὰ πρὸς ἄνω καὶ τὰ πρὸς
 μεσημβρίαν. ὅσα δὲ ἐνδέχεται τῶν φυτῶν καὶ προμο-
 σχεύειν· τὰ μὲν ἐπ' αὐτῶν τῶν δένδρων οἶον ἐλάας
 ἀπίου μηλέας συκῆς· τὰ δ' ἀφαιροῦντας οἶον ἀμπέλου· 4
 ταύτην γὰρ οὐχ οἶόν τε ἐπ' αὐτῆς μοσχεύειν. ἐὰν δὲ μὴ
 ὑπόρριζα τὰ φυτὰ μηδὲ ὑπόπρεμνα λαμβάνων, καθάπερ
 τῆς ἐλάας, σχίσαντά τε τὸ ξύλον κάτωθεν καὶ λίθον ἐμ-
 βαλόντα φυτεύειν· ὁμοίως δὲ ἐλάας καὶ συκῆς καὶ τῶν
 ἄλλων. φυτεύεται δὲ ἢ σικκῆ καὶ ἐὰν τις κράδην παχεῖαν
 ἀποξύνας σφύρα παίη, ἄχρι οὗ ἂν ἀπολίπη μικρὸν ὑπὲρ
 τῆς γῆς, εἴτ' αὐτῆς ἄμμον βαλὼν ἄνωθεν ἐπιχώσῃ· καὶ
 γίνεσθαι δὴ φασὶ καὶ καλλίω ταῦτα τὰ φυτὰ μέχρι οὗ 5
 ἂν ἢ νέα. παραπλησία καὶ τῶν ἀμπέλων. ὅταν ἀπὸ τοῦ
 πατάλου· προοδοποιεῖ γὰρ ὁ πάτταλος ἐκεῖνον τῷ κλή-
 ματι διὰ τὴν ἀσθένειαν· φυτεύουσιν οὕτω καὶ ῥόαν καὶ
 ἄλλα τῶν δένδρων. ἢ σικκῆ δὲ, ἐὰν ἐν σκίλλῃ φυτευθῇ,

θαῖττον παραγίνεται καὶ ἥττον ὑπὸ σκολήκων κατεσθίεται. ὅλως δὲ πᾶν ἐν σκίλλῃ φυτευόμενον εὐβλαστὲς καὶ θαῖττον αὐξάνεται. ὅσα δὲ ἐκ τοῦ στελέχους καὶ διακοπτόμενα φυτεύεται, κάτω τρέποντα τὴν τομὴν δεῖ φυτεύειν, διακόπτειν δὲ μὴ ἐλάττω σπιθαμιαίων ὥσπερ ἐλέχθη, καὶ τὸν φλοιὸν προσεῖναι· φύεται δ' ἐκ τῶν τοιούτων ἔρρη· βλαστάνοντων δ' αἰεὶ προσχωννύειν, ἄχρι οὗ ἂν γένηται ἀρτιτελῆ· αὕτη μὲν οὖν τῆς ἐλάας ἰδία καὶ τοῦ μυρσίνου, αἱ δ' ἄλλαι κοινότεραι πᾶσιν. ἄριστον δὲ καὶ ῥιζώσασθαι καὶ φυτείας μάλιστα τῆς τυχοῦσης ἢ συκῆ. φυτεύειν δὲ ῥόας μὲν καὶ μυρσίνους καὶ δάφνας πικνᾶς κελεύουσι, μὴ πλέον διεστώσας ἢ ἔννεα πόδας, μηλέας δὲ μικρῶ μακρότερον, ἀπίους δὲ καὶ ὄγχνας ἐπιμᾶλλον, ἀμυγδαλᾶς δὲ καὶ συκᾶς πολλῶ πλέον, ὡσαύτως δὲ καὶ τὴν ἐλάαν. ποιεῖσθαι δὲ καὶ πρὸς τὸν τόπον τὰς ἀποστάσεις· ἐν γὰρ τοῖς ὄρεινοῖς ἐλάττους ἢ ἐν τοῖς πεδεινοῖς. μέγιστον δὲ ὡς εἶπειν τὸ τὴν πρόσφορον ἐκάστῳ χώρῳ ἀποδιδόναι· τότε γὰρ εὐθνεῖ μάλιστα. ὡς δ' ἀπλῶς εἶπειν ἐλάα μὲν καὶ συκῆ καὶ ἀμπέλω τὴν πεδεινὴν φασὶν οἰκειοτάτην εἶναι τοῖς δὲ ἀκροδρούσι τὰς ὑπωρείας. χρὴ δὲ καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς ὁμογενέσι μὴ ἀγνοεῖν τὰ οἰκείας. ἐν πλείστη δὲ ὡς εἶπειν διαφορὰ τὰ τῶν ἀμπέλων ἐστίν· ὅσα γὰρ ἐστὶ γῆς εἶδη τοσαυτὰ τινὲς φασὶ καὶ ἀμπέλων εἶναι. φυτευόμενα μὲν οὖν κατὰ φύσιν ἀγαθὰ γίνεσθαι παρὰ φύσιν δὲ ἄκαρπα. ταῦτα μὲν οὖν ὥσπερ κοινὰ πάντων.

CAP. VI. Τῶν δὲ φοινίκων ἰδίας ἢ φυτεία παρὰ τὰλλα καὶ ἢ μετὰ ταῦτα θεραπεία. φυτεύουσι γὰρ πλείους εἰς ταὐτὸ τιθέντες δύο κάτω καὶ δύο ἄνωθεν ἐπιδοῦντες, πρᾶνεις δὲ πάντας. τὴν γὰρ ἔκφυσιν οὐκ ἐκ τῶν ὑπτίων καὶ κοίλων ποιεῖται καθάπερ τινὲς φασιν, ἀλλ' ἐκ τῶν ἄνω, δι' ὃ καὶ ἐν τῇ ἐπιξεύξει τῶν ἐπιτιθε-

μένων οὐ δεῖ περικαλύπτειν τὰς ἀρχὰς ὅθεν ἢ ἐκφυσις·
φανερὰ δ' εἰσι τοῖς ἐμπείροις. διὰ τοῦτο δ' εἰς τὸ αὐτὸ
πλείους τιθέασιν ὅτι ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἀσθενῆς ἢ φυτεία.
τούτων δὲ αἱ τε ῥίζαι πρὸς ἀλλήλας συμπλέκονται καὶ
εὐθύς αἱ πρῶται βλαστῆσεις ὥστε ἐν γίνεσθαι τὸ στέ-
λεχος. ἢ μὲν οὖν ἀπὸ τῶν καρπῶν φυτεία τοιαύτη τις· 2
ἢ δ' ἀφ' αὐτοῦ, ὅταν ἀφέλωσι τὸ ἄνω ἐν ᾧ περὶ ὁ ἐργέ-
φαλος· ἀφαιροῦσι δὲ ὅσον δίπηχυν σχίσαντες τοῦτου
κάτω, τιθέασιν δ' ἐνυγρον· φιλεῖ δὲ χώραν ἀλμώδη· δι'
ὅ καὶ ὅπου μὴ τοιαύτη τυγχάνει περιπάττουσιν ἄλλας οἱ
γεωργοί· τοῦτο δὲ δεῖ ποιεῖν μὴ περὶ αὐτὰς τὰς ῥίζας
ἀλλ' ἀποθεν ἀποστήσαντα περιπάττειν ὅσον ἡμίεκτον·
ὅτι δὲ τοιαύτην ζητεῖ χώραν κακείνο ποιοῦνται σημεῖον·
πανταχοῦ γὰρ ὅπου πλῆθος φοινίκων ἀλμώδεις αἱ χῶ-
ραι· καὶ γὰρ ἐν Βαβυλῶνι φασιν, ὅπου οἱ φοινίκες πε-
φύκασιν, καὶ ἐν Λιβύῃ δὲ καὶ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Φοινίκη·
καὶ τῆς Συρίας δὲ τῆς κοίλης, ἐν ἧ' γ' οἱ πλείστοι τυγ-
χάνουσιν, ἐν τρισὶ μόνοις τόποις ἀλμώδεις εἶναι τοὺς
δυναμένους θησανρίζεσθαι· τοὺς δ' ἐν τοῖς ἄλλοις οὐ
διαμένειν ἀλλὰ σήπασθαι, χλωροὺς δ' ἠδεῖς εἶναι καὶ
καταναλίσκεσθαι οὕτω. φιλεῖ δὲ καὶ ὑδρεῖαν σφόδρα 3
τὸ δένδρον· περὶ δὲ κόπρου διαμφισβητοῦσιν· οἱ μὲν
γὰρ οὐ φασὶ χαίρειν ἀλλ' ἐναντιώτατον εἶναι, οἱ δὲ καὶ
χρησθαι καὶ ἐπίδοσιν πολλὴν ποιεῖν. δεῖν δ' ὑδρεύειν
εὐ μάλα κατὰ τῆς κόπρου καθάπερ οἱ ἐν Ρόδῳ. τοῦτο
μὲν οὖν ἐπισκεπτέον· ἴσως γὰρ οἱ μὲν οὕτως οἱ δ' ἐκεί-
νως θεραπεύουσιν, καὶ μετὰ μὲν τοῦ ὕδατος ὠφέλιμον
ἢ κόπρος ἄνευ δὲ τούτου βλαβερά. ὅταν δὲ ἐνιαύσιος
γένηται μεταφυτεύουσι καὶ τῶν ἁλῶν συμπαραβάλλουσι,
καὶ πάλιν ὅταν διετής· χαίρει γὰρ σφόδρα τῇ μεταφυ-
τείᾳ. μεταφυτεύουσι δὲ οἱ μὲν ἄλλοι τοῦ ἤρος· οἱ δὲ ἐν 4
Βαβυλῶνι περὶ τὸ ἄστρον, ὅτε καὶ ὄλως οἱ γε πολλοὶ φυ-

τεύουσιν, ὡς καὶ παραγινόμενον καὶ ἀύξανόμενον θάτ-
 τον. νέου μὲν ὄντος οὐχ ἄπτονται, πλὴν ἀναδοῦσι τὴν
 κόμην ὅπως ὀρθοφυῆ τ' ἢ καὶ αἱ ῥάβδοι μὴ ἀπαρτῶν-
 ται. μετὰ δὲ ταῦτα περιτέμνουσιν ὁπότιαν ἀδρὸς ἤδη
 γένηται καὶ πάχος ἔχη. ἀπολείπουσι δὲ ὅσον σπιθαμὴν
 τῶν ῥάβδων. φέρει δὲ ἕως μὲν ἂν ἢ νέος ἀπύρηνον τὸν
 5 καρπὸν, μετὰ δὲ τοῦτο πυρηνώδη. ἄλλοι δὲ τινες λέ-
 γουσιν ὡς οἱ γε κατὰ Συρίαν οὐδεμίαν προσάγουσιν ἐρ-
 γασίαν ἀλλ' ἢ διακαθαίρουσι καὶ ἐπιβρέχουσιν, ἐπιξη-
 τεῖν δὲ μᾶλλον τὸ ναματιαῖον ὕδωρ ἢ τὸ ἐκ τοῦ Διός·
 εἶναι δὲ πολὺ τοιοῦτον ἐν τῷ ἀλῶνι ἐν ᾧ καὶ τὰ φοι-
 νικίφυτα τυγχάνει, τὸν ἀλῶνα δὲ τοῦτον λέγειν τοὺς
 Σύρους ὅτι διατείνει διὰ τῆς Ἀραβίας μέχρι τῆς ἐρυ-
 θρᾶς θαλάσσης καὶ πολλοὺς φάσκειν διεληλυθέναι· του-
 του δὲ ἐν τῷ κοιλοτάτῳ πεφνέειν τοὺς φοίνικας. ταῦτα
 μὲν οὖν τάχ' ἀμφοτέρως ἂν εἴη· κατὰ γὰρ τὰς χώρας
 ὡςπερ καὶ αὐτὰ τὰ δένδρα διαφέρειν καὶ τὰς ἐργασίας
 6 οὐκ ἄτοπον. γένη δὲ τῶν φοινίκων ἐστὶ πλείω· πρῶτον
 μὲν καὶ ὡςπερ ἐν μεγίστῃ διαφορᾷ τὸ μὲν κάρπιμον τὸ
 δὲ ἄκαρπον, ἐξ ὧν οἱ περὶ Βαβυλῶνα τὰς τε κλίνας καὶ
 τὰλλα σκευὴ ποιοῦνται. ἐπειτα τῶν καρπίμων οἱ μὲν
 ἄρρητες αἱ δὲ θήλειαι· διαφέρουσι δὲ ἀλλήλων, καθ' ἃ
 ὁ μὲν ἄρρητον ἄνθος πρῶτος φέρει ἐπὶ τῆς σπάθης ἢ δὲ
 θήλεια καρπὸν εὐθὺς μικρόν. αὐτῶν δὲ τῶν καρπῶν
 διαφοραὶ πλείους· οἱ μὲν γὰρ ἀπύρρηνοι οἱ δὲ μαλακο-
 πύρρηνοι· τὰς χροιάς οἱ μὲν λευκοὶ οἱ δὲ μέλανες οἱ δὲ
 ξανθοί· τὸ δ' ὅλον οὐκ ἐλάττω χρώματά φασιν εἶναι
 τῶν συκῶν οὐδ' ἀπλῶς τὰ γένη· διαφέρειν δὲ καὶ κατὰ
 τὰ μεγέθη καὶ κατὰ τὰ σχήματα· καὶ γὰρ σφαιροειδεῖς
 ἐνίοις ὡσανεὶ μῆλα καὶ τὰ μεγέθη τηλικούτους ὡς τέτ-
 ταρας εἰς τὸν πῆχυν εἶναι, ἐνίοτε καὶ ἐπὶ πόδα· ἄλλοις
 δὲ μικροὺς ἠλίκοις ἐρεβίνθους. καὶ τοῖς χυλοῖς δὲ πολὺ

διαφέροντας. κράτιστον δὲ καὶ τῶν λευκῶν καὶ τῶν με- 7
 λάνων τὸ βασιλικὸν καλούμενον γένος ἐν ἑκατέρῳ καὶ
 μεγέθει καὶ ἀρετῇ· σπάνια δ' εἶναι ταῦτα λέγουσι· σχε-
 δὸν γὰρ ἐν μόνῳ τῷ Βαγῶν κήπῳ τοῦ παλαιοῦ περὶ
 Βαβυλῶνα. ἐν Κύπρῳ δὲ ἰδίον τι γένος φοινίκων ἐστὶν
 ὃ οὐ πεπαίνει τὸν καρπὸν, ἀλλ' ὠμὸς ὢν ἠδὺς σφόδρα
 καὶ γλυκύς ἐστι· τὴν δὲ γλυκύτητα ἰδίαν ἔχει. ἐνιοὶ δ'
 οὐ μόνον διαφέρουσι τοῖς καρποῖς ἀλλὰ καὶ αὐτῷ τῷ 8
 δένδρῳ κατὰ τε τὸ μῆκος καὶ τὴν ἄλλην μορφήν· οὐ γὰρ
 μεγάλοι καὶ μακροὶ ἀλλὰ βραχεῖς, ἔτι δὲ καρπιμώτεροι
 τῶν ἄλλων καὶ καρποφοροῦντες εὐθύς τριετείς· πολλοὶ
 δὲ καὶ οὗτοι περὶ Κύπρον. εἰσὶ δὲ καὶ περὶ Συρίαν καὶ
 περὶ Αἴγυπτον φοίνικες οἱ φέρουσι τετραετείς καὶ πεν-
 ταετείς ἀνδρομήκεις ὄντες. ἕτερον δ' ἔτι γένος ἐν Κύ- 8
 πρῳ, ὃ καὶ τὸ φύλλον πλατύτερον ἔχει καὶ τὸν καρπὸν
 μείζω πολλῶ καὶ ἰδιόμορφον· μεγέθει μὲν ἡλίκος ἴσος
 τῷ στήματι δὲ προμήκης, οὐκ εὐχλός δὲ ὡσπερ ἄλλοι
 ἀλλ' ὅμοιος ταῖς ῥόαις, ὥστε μὴ καταδέχεσθαι ἀλλὰ δια-
 μασησαμένους ἐκβάλλειν. γένη μὲν οὖν ὡσπερ εἰρηται
 πολλά. θησανρίζεσθαι δὲ μόνους δύνασθαι φασὶ τῶν
 ἐν Συρίᾳ τοὺς ἐν τῷ ἀνύλῳ, τοὺς δ' ἐν Αἴγύπτῳ καὶ
 Κύπρῳ καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις χλωρὸν ἀναλίσκεσθαι. ἐστὶ 9
 δὲ ὁ φοῖνιξ ὡς μὲν ἀπλῶς εἰπεῖν μονοστέλεχος καὶ μονο-
 φνῆς· οὐ μὴν ἀλλὰ γίνονται τινες καὶ διφνεῖς ὡσπερ ἐν
 Αἴγύπτῳ, καθάπερ δικρόαν ἔχοντες· τὸ δ' ἀνάστημα
 τοῦ στελέχους ἀφ' οὗ ἡ σχίσσις καὶ πεντάπηχυν· πρὸς
 ἄλληλα δὲ πῶς ἰσάζοντα. φασὶ δὲ καὶ τοὺς ἐν Κρήτῃ
 πλείους εἶναι τοὺς διφνεῖς, ἐνίους δὲ καὶ τριφνεῖς· ἐν
 δὲ τῇ Λαπαίᾳ τινὰ καὶ πεντακέφαλον· οὐκ ἄλογον γοῦν
 ἐν ταῖς εὐτροφωτέραις χώραις πλείω γίνεσθαι τὰ τοι-
 αῦτα καὶ τὸ ὅλον δὲ τὰ εἶδη πλείω καὶ τὰς διαφορὰς.
 ἄλλο δὲ τι γένος ἐστὶν ὃ φασὶ γίνεσθαι πλείστον περὶ 10

τὴν Αἰθιοπίαν, ὃ καλοῦσι κύκας· οὗτοι δὲ θαμνώδεις, οὐχὶ ἐν τῷ στέλεχος ἔχοντες ἀλλὰ πλείω καὶ ἐνίοτε συνηροτημένα μέχρι τινὸς εἰς ἓν, τὰς δὲ ῥάβδους οὐ μακρὰς μὲν ἀλλ' ὅσον πηχναίας, ἀλλὰ λείας, ἐπὶ δὲ τῶν ἄκρων τὴν κόμην. ἔχουσι δὲ καὶ τὸ φύλλον πλατὺ καὶ ὡς περὶ ἐκ δυοῖν συγκείμενον ἐλαχίστοιον. καλοὶ δὲ καὶ τῇ ὄψει φαίνονται· τὸν δὲ καρπὸν καὶ τῷ σχήματι καὶ τῷ μεγέθει καὶ τῷ χυλῷ διάφορον ἔχουσι· στρογγυλότερον γὰρ καὶ μείζω καὶ εὐστομώτερον ἦττον δὲ γλυκύν. πεπαίνουσι δὲ ἐν τρισὶν ἔτεσιν ὥστ' ἀεὶ καρπὸν ἔχειν, ἐπικαταλαμβάνοντος τοῦ νέου τὸν ἔνον· ποιοῦσι δὲ καὶ ἄρτους ἐξ αὐτῶν· περὶ μὲν οὖν τούτων ἐπισκεπτέον. οἱ δὲ χαμαιοριφεῖς καλούμενοι τῶν φοινίκων ἕτερόν τι γένος ἐστὶν ὡς περὶ ὁμώνυμον· καὶ γὰρ ἐξαιρεθέντος τοῦ ἐγκεφάλου ζῶσι καὶ κοπέντες ἀπὸ τῶν ῥιζῶν παραβλαστάουσι. διαφέρουσι δὲ καὶ τῷ καρπῷ καὶ τοῖς φύλλοις· πλατὺ γὰρ καὶ μαλακὸν ἔχουσι τὸ φύλλον, δι' ὃ καὶ πλέκουσιν ἐξ αὐτοῦ τὰς τε σπυρίδας καὶ τοὺς φορμούς· πολλοὶ δὲ καὶ ἐν τῇ Κρήτῃ γίνονται καὶ ἔτι μᾶλλον ἐν

12 Σικελίᾳ. ταῦτα μὲν οὖν ἐπὶ πλείον εἴρηται τῆς ὑποθέσεως. ἐν δὲ ταῖς τῶν ἄλλων φυτεῖαις τὰνάπαλιον τίθενται τὰ φυτευτήρια καθάπερ τῶν κλημάτων. οἱ μὲν οὐθὲν διαφέρειν φασὶν ἤμιστα δὲ ἐπὶ τῶν ἀμπέλων· ἔνιοι δὲ ῥόαν δασύνεσθαι καὶ σκιάζειν μᾶλλον τὸν καρπὸν· ἔτι δὲ ἦττον ἀποβάλλειν τοὺς κυτίνους. συμβαίνειν δὲ τοῦτο φασὶ καὶ ἐπὶ τῆς συκῆς· οὐ γὰρ ἀποβάλλειν ἀνάπαλιον φυτευθεῖσαν, ἔτι δ' εὐβατωτέραν γίνεσθαι· οὐκ ἀποβάλλειν δὲ οὐδ' ἐάν τις ἀποκλάσῃ φρυομένης εὐθὺς τὸ ἄκρον. αἱ μὲν οὖν φυτεῖαι καὶ γενέσεις ὅν τρόπον ἔχουσι σχεδὸν ὡς τύπῳ περιλαβεῖν εἴρηται.

CAP. VII. Περὶ δὲ τῆς ἐργασίας καὶ τῆς θεραπείας τὰ μὲν ἐστὶ κοινὰ τὰ δὲ ἴδια καθ' ἕναστον. κοινὰ μὲν ἢ

τε σκαπάνη καὶ ἡ ὑδρεία καὶ ἡ κόπρωσις, ἔτι δὲ ἡ δια-
 κάθαρσις καὶ ἀφαίρεσις τῶν αὔων. διαφέρουσι δὲ τῷ
 μᾶλλον καὶ ἦττον. τὰ μὲν φύλνδρα καὶ φιλόκοπρα τὰ δ'
 οὐχ ὁμοίως, οἷον ἡ κυπάριστος, ἥπερ οὐ φιλόκοπρον
 οὐδὲ φύλνδρον, ἀλλὰ καὶ ἀπόλλυσθαι φασιν ἕαν γε νέαν
 οὖσαν ἐφυδρεύωσι πολλῶ. ῥόα δὲ καὶ ἄμπελος φύλνδρα.
 σνκὴ δὲ εὐβλαστοτέρα μὲν ὑδρευομένη τὸν δὲ καρπὸν
 ἴσχει χεῖρω πλὴν τῆς λακωνικῆς· αὕτη δὲ φύλνδρος.
 διακαθαίρεσθαι δὲ πάντα ζητεῖ· βελτίω γὰρ τῶν αὔων 2
 ἀφαιρουμένων ὥσπερ ἀλλοτριῶν ἂ καὶ τὰς αὐξήσεις καὶ
 τὰς τροφὰς ἐμποδίζει. δι' ὃ καὶ . . . ὅταν ἡ γεράνθρον
 ὄλως κόπτουσιν· ἡ γὰρ βλάστησις νέα γίνεται τοῦ δέν-
 δρον. πλείστης δὲ διακαθάρσεώς φησιν Ἀνδροτίων δεῖ-
 σθαι μύρρινον καὶ ἐλάαν· ὅσῳ γὰρ ἂν ἐλάττω καταλί-
 πης ἄμεινον βλαστήσει καὶ τὸν καρπὸν οἴσει πλείω·
 πλὴν ἄμπελου δῆλον ὅτι· ταύτη γὰρ ἀναγκαιότερον καὶ
 πρὸς βλάστησιν καὶ πρὸς εὐκαρπίαν. ἀπλῶς δὲ καὶ ταύ-
 την καὶ τὴν ἄλλην θεραπείαν πρὸς τὴν ἰδίαν φύσιν ἐκά-
 στῳ ποιητέον. δεῖσθαι δὲ φησιν Ἀνδροτίων καὶ κόπρον 3
 δορυμνιάτης καὶ πλείστης ὑδρείας ὥσπερ καὶ τῆς διακα-
 θάρσεως ἐλάαν καὶ μύρρινον καὶ ῥόαν· οὐ γὰρ ἔχειν
 μήτραν οὐδὲ νόσημα κατὰ γῆς οὐδέν· ἀλλ' ἐπειδὴν πα-
 λαιὸν ἢ τὸ δένδρον ἀποτεμένειν δεῖν τοὺς ἀκρεμόνας
 ἔπειτα τὸ στέλεχος θεραπεύειν ὥσπερ ἂν ἐξ ἀρχῆς φυ-
 τευθέν· οὕτω δὲ φασὶ πολυχρομιώτερα καὶ ἰσχυρότατα
 μύρρινον εἶναι καὶ ἐλάαν. ταῦτα μὲν οὖν ἐπισκέψαιτ'
 ἂν τις, εἰ καὶ μὴ πάντα ἀλλὰ περὶ γε τῆς μήτρας. ἡ δὲ 4
 κόπρος οὐτε πᾶσιν ὁμοίως οὔθ' ἡ αὕτη πᾶσιν ἀρμόττει·
 τὰ μὲν γὰρ δορυμνιάτης δεῖται τὰ δ' ἦττον τὰ δὲ παντελῶς
 κούφης. δορυμνιάτη δὲ ἡ τοῦ ἀνθρώπου· καθάπερ καὶ
 Χαροτόδρος ἀρίστην μὲν ταύτην εἶναι φησι, δευτέραν δὲ
 τὴν ὑείαν, τρίτην δὲ αἰγὸς, τετάρτην δὲ προβάτου, πέμ-

πτην δὲ βούς, ἕκτην δὲ τὴν λοφούρων. ἡ δὲ συρματίτις
 ἄλλη καὶ ἄλλως· ἡ μὲν γὰρ ἀσθενεστέρα ταύτης ἢ δὲ
 5 κρείττων. τὴν δὲ σκαπάνην πᾶσιν οἴονται συμφέρειν
 ὡςπερ καὶ τὴν ὄσκαλιν τοῖς ἐλάττοσιν· εὐτραφέστερα
 γὰρ γίνεσθαι. τρέφειν δὲ δοκεῖ καὶ ὁ κοινορτός ἐνια καὶ
 θάλλειν ποιεῖν οἶον τὸν βότρυον, δι' ὃ καὶ ὑποκονίονσι
 πολλάκις· οἱ δὲ καὶ τὰς σικᾶς ὑποσκάπτουσιν ἐνθα τού-
 του δεῖ. Μεγαροῖ δὲ καὶ τοὺς σικύους καὶ τὰς κολοκύν-
 τας ὅταν οἱ ἐτησῖαι πνεύσωσι σκάλλοντες κοινορτοῦσι
 καὶ οὕτω γλυκυτέρους καὶ ἀπαλωτέρους ποιοῦσιν οὐχ
 ὑδρεύοντες. τοῦτο μὲν οὖν ὁμολογοῦμενον. τὴν δ' ἄμ-
 πελον οὗ φασι τινες δεῖν (ἢ) ὑποκονίειν οὐδ' ὄλιως
 ἀπτεσθαι περκάζοντος τοῦ βότρυος, ἀλλ' εἴπερ ὅταν
 ἀπομελανθῇ. οἱ δὲ τὸ ὄλον μὴδὲ τότε πλὴν ὅσον ὑποτί-
 λαι τὴν βοτιάνην· ὑπὲρ μὲν οὖν τούτων ἀμφισβητοῦσιν.
 6 εἰάν τις μὴ φέρῃ καρπὸν ἀλλ' εἰς βλάστησιν τρέπηται,
 σχίζουσι τοῦ στελέχους τὸ κατὰ γῆν καὶ λίθον ἐντιθέα-
 σιν ὅπως ἀνεώγη, καὶ φασι φέρειν. ὁμοίως δὲ καὶ εἰάν
 τις τῶν ῥιζῶν τινὰς περιτέμῃ δι' ὃ καὶ τῶν ἀμπέλων
 ὅταν τραγῶσι τοῦτο ποιοῦσι τὰς ἐπιπολῆς. τῶν δὲ συ-
 κῶν πρὸς τῷ περιτέμνειν καὶ τέφραν περιπάττουσι καὶ
 κατασχάζουσι τὰ στελέχη καὶ φασι φέρειν μᾶλλον. ἀμυγ-
 δαλῇ δὲ καὶ πάτταλον ἐγκόψαντες σιδηροῦν ὅταν τε-
 τράνωσιν ἄλλου ἀντεμβάλλουσι δρύινον καὶ τῇ γῇ κρύ-
 πτουσιν· ὃ καὶ καλοῦσιν τινες κολάζειν ὡς ὑβρίζον τὸ
 7 δένδρον. ταῦτόν δὲ τοῦτο καὶ ἐπὶ τῆς ἀπίου καὶ ἐπ' ἄλ-
 λων τινὲς ποιοῦσιν. ἐν Ἀρκαδίᾳ δὲ καὶ εὐθύνην κα-
 λοῦσιν τὴν ὄαν· πολὺ γὰρ τὸ δένδρον τοῦτο παρ' αὐτοῖς
 ἔστι. καὶ φασιν ὅταν πάθῃ τοῦτο τὰς μὲν μὴ φερούσας
 φέρειν τὰς δὲ μὴ πεττούσας ἐκπέττειν καλῶς. ἀμυγδα-
 λὴν δὲ καὶ ἐκ πικρᾶς γίνεσθαι γλυκεῖαν, εἰάν τις περιο-
 ρύξας τὸ στελεχος καὶ τιτράνας ὅσον τε παλαιστιαῖον

πανταχόθεν τὸ ἀπορρέον δάκρυον ἐπὶ ταῦτό ἐᾷ καταρρεῖν. τοῦτο μὲν οὖν ἂν εἴη πρὸς τε τὸ φέρειν ἅμα καὶ πρὸς τὸ εὐκαρπεῖν.

CAP. VIII. Ἀποβάλλει δὲ πρὸ τοῦ πέψαι τὸν καρπὸν ἀμυγδαλῆ μηλέα ῥόα ἄπιος καὶ μάλιστα δὴ πάντων σικκῆ καὶ φοινῆς, πρὸς ἃ καὶ τὰς βοηθείας ζητοῦσι. ὅθεν καὶ ὁ ἐρινασμός· ἐκ γὰρ τῶν ἐπικρεμαμένων ἐρινῶν ψῆνες ἐκδύμενοι κατεσθίουσι καὶ διεύρουσι τὰς κορυφάς. διαφέρουσι δὲ καὶ αἱ χῶραι πρὸς τὰς ἀποβολάς· περὶ γὰρ Ἰταλίαν οὐ φασιν ἀποβάλλειν, δι' ὃ οὐδ' ἐριναξοῦσιν· οὐδ' ἐν τοῖς καταβορείοις καὶ λεπτογείοις οἰοῖν ἐπὶ Φαλύκῃ τῆς Μεγαρίδος· οὐδὲ τῆς Κορινθίας ἐν τισὶ τόποις. ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ τῶν πνευμάτων κατάστασις· βορείοις γὰρ μᾶλλον ἢ νοτίοις ἀποβάλλουσι, καὶ ψυχρότερα καὶ πλείω γένηται μᾶλλον· ἐτι δ' αὐτῶν τῶν δένδρων ἢ φύσις· τὰ πρῶτα γὰρ ἀποβάλλει, τὰ δ' ὄψια οὐκ ἐκβάλλει καθάπερ ἡ λακωνικὴ καὶ αἱ ἄλλαι. δι' ὃ καὶ οὐκ ἐριναξοῦσι ταύτας· ταῦτα μὲν οὖν ἐν τε τοῖς τόποις καὶ τοῖς γένεσι καὶ τῇ καταστάσει τοῦ ἀέρος ἔχει τὰς διαφοράς. οἱ δὲ ψῆνες ἐκδύονται μὲν ἐκ τοῦ ἐρι-
2 νεοῦ καθάπερ εἴρηται· γίνονται δ' ἐκ τῶν κερχραμίδων. σημεῖον δὲ λέγουσιν, ὅτι ἐπειδὴν ἐκδύωσιν οὐκ ἐνεῖσι κερχραμίδες. ἐκδύονται δὲ οἱ πολλοὶ ἐγκαταλιπόντες ἢ πόδα ἢ πτερόν. γένος δέ τι καὶ ἕτερόν ἐστι τῶν ψηνῶν ὃ καλοῦσι κεντρίνας· οὗτοι δ' ἀργοὶ καθάπερ κηφήνες· καὶ τοὺς εἰσδυομένους τῶν ἐτέρων κτείνουσιν αὐτοὶ δὲ ἐναποθνήσκουσιν. ἐπαινοῦσι δὲ μάλιστα τῶν ἐρινῶν τὰ μέλανα τὰ ἐκ τῶν πετρωδῶν χωρίων· πολλὰς γὰρ ἔχει ταῦτα κερχραμίδας. γινώσκειται δὲ τὸ ἐρινασμένον τῷ
3 ἐρυθρὸν εἶναι καὶ ποικίλον καὶ ἰσχυρόν· τὸ δ' ἀνερίναστον λευκὸν καὶ ἀσθενές· προστιθέασι δὲ τοῖς δεομένοις ὅταν ὕψη. ὄπου δὲ πλείστος κοιμορτὸς ἐνταῦθα

THEOPHR.

4

πλειίστα καὶ ἰσχυρότατα τὰ ἐρινὰ γίνεται. φασὶ δὲ ἐρι-
 νάζειν καὶ τὸ πόλιον καὶ ὀπόταν αἰγίπυρος ἢ πολὺς καὶ
 τοὺς τῆς πελέας κυττάρους· ἐγγίνεται γὰρ καὶ ἐν τού-
 τοις θηρίδι' ἄττα. κνίπες ὅταν ἐν ταῖς συκαῖς γίνωνται
 κατεσθίουσι τοὺς ψῆνας. ἄκος δὲ τούτου φασὶν εἶναι
 τοὺς καρκίνους προσπερονῶν· πρὸς γὰρ τούτους τρέπε-
 σθαι τοὺς κνίπας. ἀλλὰ γὰρ δὴ ταῖς μὲν συκαῖς αὐταὶ
 4 βοήθεια. τοῖς δὲ φοίνιξιν αἱ ἀπὸ τῶν ἄρρενων πρὸς
 τοὺς θήλει· οὗτοι γὰρ εἰσιν οἱ ἐπιμένειν ποιῶντες καὶ
 ἐκπέττειν, ὃ καλοῦσιν τινες ἐκ τῆς ὁμοιότητος ὀλυνθά-
 ξειν. γίνεται δὲ τόνδε τὸν τρόπον. ὅταν ἀνθῆ τὸ ἄρρεν
 ἀποτέμνουσι τὴν σπάθην ἐφ' ἧς τὸ ἄνθος εὐθύς ὥσπερ
 ἔχει, τὸν τε χροῦν καὶ τὸ ἄνθος καὶ τὸν κοινοροτὸν κατα-
 σείουσι κατὰ τοῦ καρποῦ τῆς θηλείας· κἂν τοῦτο πείθῃ
 διατηρεῖ καὶ οὐκ ἀποβάλλει. φαίνεται δ' ἀμφοῖν ἀπὸ
 τοῦ ἄρρενος τοῖς θήλεσι βοήθεια γίνεσθαι· θῆλυ γὰρ
 καλοῦσι τὸ καρποφόρον· ἀλλ' ἢ μὲν οἶον μίξις· ἢ δὲ κατ'
 ἄλλον τρόπον.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΠΕΡΙ ΦΥΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟ Γ.

CAP. I. Ἐπεὶ δὲ περὶ τῶν ἡμέρων δένδρων εἰρη-
 ται, λεκτέον ὁμοίως καὶ περὶ τῶν ἀγρίων, εἴ τί τι ταύ-
 τὸν καὶ ἕτερον ἔχουσι τοῖς ἡμέροις εἰ θ' ὅλως ἴδιον τῆς
 φύσεως. αἱ μὲν οὖν γενέσεις ἀπλαῖ τινες αὐτῶν εἰσι·
 πάντα γὰρ ἢ ἀπὸ σπέρματος ἢ ἀπὸ ῥίζης φύεται. τοῦτο
 δ' οὐχ ὡς οὐκ ἐνδεχόμενον καὶ ἄλλως, ἀλλ' ἴσως διὰ τὸ
 μὴ πειρᾶσθαι μηδένα μηδὲ φυτεύειν· ἐκφύοιτο δ' ἂν εἰ
 λαμβάνοιεν τόπους ἐπιτηδείους καὶ θεραπείαν τὴν ἀρ-
 μόττουσαν· ὥσπερ καὶ νῦν τὰ ἀλσώδη καὶ φίλυδρα, λέγω

δ' οἶον πλάτανον ἰτέαν λεύκην αἰγειρον πελέαν· ἅπαν-
 τα γὰρ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα φυτευόμενα βλαστάνει καὶ
 τάχιστα καὶ κάλλιστα ἀπὸ τῶν παρασπάδων, ὥστε καὶ
 μεγάλας οὔσας ἤδη καὶ ἰσοδένδρους ἂν τις μεταθῆ δια-
 μένειν· φυτεύεται δὲ τὰ πολλὰ αὐτῶν καὶ καταπηγνύ-
 μενα καθάπερ ἡ λεύκη καὶ ἡ αἰγειρος. τούτων μὲν οὖν ²
 πρὸς τῇ σπερματικῇ καὶ τῇ ἀπὸ τῶν ῥιζῶν καὶ αὐτῇ γέ-
 νεσίς ἐστι· τῶν δὲ ἄλλων ἐκείναι· πλὴν ὅσα μόνον ἀπὸ
 σπέρματος φύεται καθάπερ ἐλάτη πεύκη πίτυς. ὅσα δὲ
 ἔχει σπέρμα καὶ καρπὸν κἂν ἀπὸ ῥιζῆς γίνηται καὶ ἀπὸ
 τούτων· ἐπεὶ καὶ τὰ δοκοῦντα ἄκαρπα εἶναι γεννῶν φα-
 σιν οἶον πελέαν ἰτέαν. σημεῖον δὲ λέγουσιν οὐ μόνον
 ὅτι φύεται πολλὰ τῶν ῥιζῶν ἀπηρητημένα καθ' οὔς ἂν ἢ
 τόπους, ἀλλὰ καὶ τὰ συμβαίνοντα θεωροῦντες, οἶον ἐν
 Φενεῶ τῆς Ἀρκαδίας ὡς ἐξεργάγη τὸ συναθροισθὲν
 ὕδωρ ἐν τῷ πεδίῳ φραχθέντων τῶν βερέθρων· ὅπου
 μὲν ἐγγύς ἦσαν ἰτέαι πεφυκνύται τοῦ καταποθέντος τόπου
 τῷ ὑστέρω ἔτει μετὰ τὴν ἀναξήρανσιν ἐνταῦθα αὐθις
 ἀναφῶναί φασιν ἰτέαν· ὅπου δὲ πελέαι αὐθις πελέας
 καθάπερ καὶ ὅπου πεῦκαι καὶ ἔλαται πεύκας καὶ ἐλά-
² τας, ὥσπερ μιμουμένων κἀκείνων. ἀλλὰ τὴν ἰτέαν ταχὺ ³
 προκαταβάλλειν πρὸ τοῦ τελείως ἀδρῦναι καὶ πέψαι τὸν
 καρπὸν· δι' ὃ καὶ τὸν ποιητὴν οὐ κακῶς προσαγορεύειν
 αὐτὴν ὠλεσίκαρπον. τῆς δὲ πελέας κἀκεῖνο σημεῖον
 ὑπολαμβάνουσιν· ὅταν γὰρ ἀπὸ τῶν πνευμάτων εἰς τοὺς
 ἐχομένους τόπους ὁ καρπὸς ἀπενεχθῆ, φύεσθαί φασι.
 παραπλήσιον δὲ εἰκεν εἶναι τὸ συμβαῖνον ὃ καὶ ἐπὶ τῶν
 φρυγανικῶν καὶ ποιωδῶν τινῶν ἐστίν· οὐκ ἐχόντων γὰρ
 σπέρμα φανερόν, ἀλλὰ τῶν μὲν οἶον χροῦν τῶν δ' ἄν-
 θος ὥσπερ τὸ θύμον, ὅμως ἀπὸ τούτων βλαστάνουσιν.
 ἐπεὶ ἡ γε πλάτανος ἔχει φανερῶς καὶ ἀπὸ τούτων φύε-
 ται. τοῦτο δ' ἐξ ἄλλων τε δῆλον κἀκεῖνο μέγιστον ση-
 4*

4 μειον· ὥφθη γὰρ ἤδη ποτὲ πεφυκνία πλάτανος ἐν τρί-
 5 ποδι χαλκῶ. ταύτας τε δὴ τὰς γενέσεις ὑποληπτέον εἶ-
 ναι τῶν ἀγρίων καὶ ἔτι τὰς αὐτομάτους, ἃς καὶ οἱ φυ-
 σιολόγοι λέγουσιν· Ἀναξαγόρας μὲν τὸν ἀέρα πάντων
 φάσκων ἔχειν σπέρματα καὶ ταῦτα συγκαταφερόμενα τῷ
 ὕδατι γεννᾶν τὰ φυτὰ· Διογένης δὲ σηπομένου τοῦ ὕδα-
 6 τος καὶ μίξιν τινὰ λαμβάνοντος πρὸς τὴν γῆν· Κλειδίη-
 μος δὲ συνεστάναι μὲν ἐκ τῶν αὐτῶν τοῖς ζώοις, ὅσφ δὲ
 θολερωτέρων καὶ ψυχροτέρων τοσοῦτον ἀπέχειν τοῦ ζῶα
 εἶναι. λέγουσι δὲ τινες καὶ ἄλλοι περὶ τῆς γενέσεως. ἀλλ'
 αὕτη μὲν ἀρηρημένη πῶς ἐστὶ τῆς αἰσθήσεως. ἄλλαι δὲ
 ὁμολογούμεναι καὶ ἐμφανεῖς οἷον ὅταν ἐφοδος γένηται
 ποταμοῦ παρεκβάντος τὸ ρεῖθρον ἢ καὶ ὅλως ἐτέρωθι
 ποιησαμένου, καθάπερ ὁ Νέσος ἐν τῇ Ἀβδηρίτιδι πολ-
 λάκις μεταβαίνει καὶ ἅμα τῇ μεταβάσει τσαυτήν ὕλην
 συγγενῆ τοῖς τόποις ὥστε τῷ τρίτῳ ἔτει συνηροφεῖν.
 καὶ πάλιν ὅταν ἐπομβρία κατάσχωσι πλείω χρόνον· καὶ
 γὰρ ἐν ταύταις βλαστήσεις γίνονται φυτῶν. εἶοικε δὲ ἢ
 μὲν τῶν ποταμῶν ἐφοδος ἐπάγειν σπέρματα καὶ καρ-
 7 πούς, καὶ τοὺς ὀχετοὺς φασὶ τὰ τῶν ποιωδῶν· ἢ δ'
 ἐπομβρία τοῦτο ποιεῖ ταυτό· συγκαταφέρει γὰρ πολλὰ
 τῶν σπερμάτων καὶ ἅμα σῆψιν τινα τῆς γῆς καὶ τοῦ
 ὕδατος· ἐπεὶ καὶ ἢ μίξις αὐτῆ τῆς αἰγυπτίας γῆς δοκεῖ
 8 τινὰ γεννᾶν ὕλην. ἐνιαχοῦ δὲ ἂν μόνον ὑπεργάσωνται
 καὶ κινήσωσιν εὐθὺς ἀναβλαστάνει τὰ οἰκεία τῆς χώρας
 ὡςπερ ἐν Κρήτῃ κυπάριστοι. γίνεται δὲ παραπλήσιόν τι
 τούτῳ καὶ ἐν τοῖς ἐλάττοσιν· ἅμα γὰρ κινουμένης ἀνα-
 βλαστάνει πῶς τις ἐν ἐκάστοις. ἐν δὲ τοῖς ἡμιβρόχοις
 εἰάν ὑπονεάσης φαίνεσθαι φασὶ τρίβολον. αὐταὶ μὲν οὖν
 ἐν τῇ μεταβολῇ τῆς χώρας εἰσὶν, εἴτε καὶ ἐνυπιορχόντων
 σπερμάτων εἴτε καὶ αὐτῆς πῶς διατιθεμένης· ὅπερ ἴσως
 οὐκ ἄτοπον ἐγκατακλειομένων ἅμα τῶν ὑγρῶν· ἐνιαχοῦ

δὲ καὶ ὑδάτων ἐπιγινομένων ἰδιώτερον ἀνατεῖλαι ὕλης
πλήθος, ὥσπερ ἐν Κυρήνη πιττώδους τινὸς γενομένου
καὶ παχέος· οὕτως γὰρ ἀνεβλάστησεν ἡ πλησίον ὕλη
πρότερον οὐκ οὔσα. φασὶ δὲ καὶ τὸ γε σίλφιον οὐκ ὄν
πρότερον ἐκ τοιαύτης τινὸς αἰτίας φανῆναι. τρόποι μὲν
οὖν τοσοῦτοι τῶν τοιούτων γενέσεων.

³ H
² Sⁱ CAP. II. Πάντα δὲ κάριμα ἢ ἄκαρπα καὶ ἀείφυλλα
ἢ φυλλοβόλα καὶ ἀνθοῦντα ἢ ἀνανθῆ· κοινὰ γὰρ τινες
διαίρεσεις ἐπὶ πάντων εἰσὶν ὁμοίως ἡμέρων τε καὶ ἄγριων.
ἴδια δὲ πρὸς τὰ ἡμέρα τῶν ἄγριων ὀψικαρπία τε καὶ
ἰσχυρὰ καὶ πολυκαρπία τῷ προφαίνειν· πεπαίνει τε γὰρ
ὀψιαιότερον καὶ τὸ ὄλον ἀνθῆ καὶ βλαστάνει ὡς ἐπὶ τὸ
πάν· καὶ ἰσχυρότερα τῇ φύσει· καὶ προφαίνει μὲν πλείω
καρπὸν ἐκπέττει δ' ἥτιον, εἰ μὴ καὶ πάντα ἀλλὰ γε τὰ
ὁμογενῆ οἶον ἐλάας καὶ ἀπίον κότινος καὶ ἀχράς. ἅπαντα
γὰρ οὕτως, πλὴν εἴ τι σπάνιον ὥσπερ ἐπὶ τῶν κραναίων
καὶ τῶν οὔων· ταῦτα γὰρ δὴ φασὶ πεπαίτερα καὶ ἡδύ-
τερα τὰ ἄγρια τῶν ἡμέρων εἶναι· καὶ εἰ δὴ τι ἄλλο μὴ
προσδέχεται γεωργίαν ἢ δένδρον ἢ καὶ τι τῶν ἐλαττώ-
νων οἶον τὸ σίλφιον καὶ ἡ κάππαρις καὶ τῶν χεδροπῶν
ὁ θέριμος ἂ καὶ μάλιστ' ἂν τις ἄγρια τὴν φύσιν εἴποι.
τὸ γὰρ μὴ προσδεχόμενον ἡμέρωσιν ὥσπερ ἐν τοῖς ζώοις ²
τοῦτο ἄγριον τῇ φύσει. καίτοι φησὶν Ἴππων ἅπαν καὶ
ἡμέρον καὶ ἄγριον εἶναι, καὶ θεραπευόμενον μὲν ἡμέ-
ρον μὴ θεραπευόμενον δὲ ἄγριον, τῇ μὲν ὀρθῶς λέγων
τῇ δὲ οὐκ ὀρθῶς. ἐξαμελούμενον γὰρ ἅπαν χεῖρον γίνε-
ται καὶ ἀπαγριοῦται, θεραπευόμενον δὲ οὐχ ἅπαν βέλ-
τιον ὥσπερ εἴρηται. ὃ δὴ χωριστέον καὶ τὰ μὲν ἄγρια τὰ
δ' ἡμέρα λεκτέον, ὥσπερ τῶν ζώων τὰ συνανθρωπευό-
μενα καὶ τὰ δεχόμενα τιθασείαν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν οὐδὲν ³
ἴσως διαφέρει ποτέως ῥητέον. ἅπαν δὲ τὸ ἐξαγριούμε-
νον τοῖς τε καρποῖς χεῖρον γίνεται καὶ αὐτὸ βραχύτερον

καὶ φύλλοις καὶ κλωσὶ καὶ φλοιῷ καὶ τῇ ὅλῃ μορφῇ· καὶ γὰρ πυκνότερα καὶ οὐλότερα καὶ σκληρότερα καὶ ταῦτα καὶ ὅλη ἡ φύσις γίνεται ὡς ἐν τούτοις μάλιστα τῆς διαφορᾶς τῶν ἡμέρων καὶ τῶν ἀγρίων γινομένης. δι' ὃ καὶ ὅσα τῶν ἡμερουμένων τοιαῦτα τυχάνει ταῦτα ἀγρία φασιν εἶναι καθάπερ τὴν πεύκην καὶ τὴν κυπάριστον ἢ ὄλωσ ἢ τὴν ἄρρενα καὶ τὴν καρύαν δὲ καὶ τὴν διοσβή-
 4 λανου. ἐτι τε τῷ φιλόψυχρα καὶ ὄρεινὰ μᾶλλον εἶναι· καὶ γὰρ τοῦτο λαμβάνεται πρὸς τὴν ἀγριότητα τῶν δένδρων καὶ ὄλωσ τῶν φυτῶν εἴτ' οὖν καθ' αὐτὸ λαμβανόμενον εἴτε κατὰ συμβεβηκός. ὁ μὲν οὖν τῶν ἀγρίων ἀφορισμὸς εἶθ' οὕτως ἢ καὶ ἄλλως ληπτέος, οὐδὲν ἂν ἴσως διενέγκοι πρὸς τὰ νῦν· ἐκεῖνο δὲ ἀληθές ὡς γε τῷ τύπῳ καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν ὅτι μᾶλλον ὄρεινὰ τὰ ἀγρία καὶ εὐθενεῖ τὰ πλείω καὶ μᾶλλον ἐν τούτοις τοῖς τόποις, ἐὰν μὴ τις λαμβάνῃ τὰ φίλυδρα καὶ παραποτάμια καὶ ἀλσώδη.
 5 ταῦτα γὰρ καὶ τὰ τοιαῦτα τυχάνει πεδεινὰ μᾶλλον. οὐ μὴν ἀλλ' ἐν γε τοῖς μεγάλοις ὄρεσιν, οἷον Παρνησῶ τε καὶ Κυλλήνῃ καὶ Ὀλύμπῳ τῷ Πιερικῷ τε καὶ τῷ Μυσίῳ καὶ εἴ που τοιοῦτον ἕτερον, ἅπαντα φύεται διὰ τὴν πολυειδίαν τῶν τόπων· ἔχουσι γὰρ καὶ λιμνώδεις καὶ ἐνύγρους καὶ ξηροὺς καὶ γεώδεις καὶ πετρώδεις καὶ τοὺς ἀνὰ μέσον λειμῶνας καὶ σχεδὸν ὅσαι διαφοραὶ τῆς γῆς· ἐτι δὲ τοὺς μὲν κοίλους καὶ εὐδιεινοὺς τοὺς δὲ μετεώρους καὶ προσηνέμους· ὥστε δύνασθαι παντοῖα καὶ τὰ
 6 ἐν τοῖς πεδίοις φέρειν. οὐδὲν δ' ἄτοπον οὐδ' εἰ ἐνια μὴ οὕτω πάμπορα τῶν ὄρων ἀλλ' ἰδιωτέρας τινὸς ὕλης ἢ πάσης ἢ τῆς πλείστης, οἷον ἐν τῇ Κρήτῃ τὰ Ἰδαῖα· κυπάριστος γὰρ ἐκεῖ· καὶ τὰ περὶ Κιλικίαν καὶ Συρίαν ἐν οἷς κέδρος· ἐνιαχοῦ δὲ τῆς Συρίας τέρμινθος. αἱ γὰρ διαφοραὶ τῆς χώρας τὴν ιδιότητα ποιοῦσιν. ἀλλ' εἴρηται τὸ ἴδιον ὡς ἐπὶ πάν.

^{4 H} ^{3 St} CAP. III. Ἴδια δὲ τὰ τοιάδε τῶν ὄρειων, ἃ ἐν τοῖς πεδίοις οὐ φύεται, περὶ τὴν Μακεδονίαν ἐλάτη πεύκη πίτυς ἀργία φίλυρα ζυγία φηγὸς πύξος ἀνδράχλη μίλος ἄρκευθος τέρμινθος ἐρινεὸς φιλύκη ἀφάρκη καρῦα διωσβάλανος πρίνος. τὰ δὲ καὶ ἐν τοῖς πεδίοις μυρική πτελέα λεύκη ἰτέα αἰγειρος κρανεία θηλυκρανεία κλήθρα δρυὸς λακάρη ἀχρὰς μηλέα ὄστρῦα κήλαστρον μελία παλιούρος ὄξυάκανθος [σφένδαμνος,] ἦν ἐν μὲν τῷ ὄρει πεφυκυῖαν ζυγίαν καλοῦσιν, ἐν δὲ τῷ πεδίῳ γλείνον. οἱ δ' ἄλλως διαιροῦσι καὶ ἕτερον ποιοῦσιν εἶδος σφενδάμνου καὶ ζυγίας. ἅπαντα δὲ ὅσα κοινὰ τῶν ὄρων καὶ τῶν πεδίων, μεῖζω μὲν καὶ καλλίω τῇ ὄψει τὰ ἐν τοῖς πεδίοις γίνονται, κρείττω δὲ τῇ χρείᾳ τῇ τε τῶν ξύλων καὶ τῇ τῶν καρπῶν τὰ ὄρεινά· πλὴν ἀχράδος καὶ ἀπίου καὶ μηλέας· αὐτὰ δ' ἐν τοῖς πεδίοις κρείττους οὐ μόνον τοῖς καρποῖς ἀλλὰ καὶ τοῖς ξύλοις· ἐν γὰρ τοῖς ὄρεσι μικρὰ καὶ ὀξώδεις καὶ ἀκανθώδεις γίνονται· πάντα δὲ καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν ὅταν ἐπιλάβωνται τῶν οἰκείων τόπων καὶ καλλίω φύεται καὶ εὐθενεῖ μᾶλλον· ὡς δὲ ἀπλῶς εἰπεῖν τὰ ἐν τοῖς ὀμαλέσι τῶν ὄρων καὶ μάλιστα, τῶν δὲ ἄλλων τὰ ἐν τοῖς κάτω καὶ κοίλοις· τὰ δ' ἐπὶ τῶν ἄκρων χείριστα, πλὴν εἴ τι τῇ φύσει φιλόψυχρον· ἔχει δὲ καὶ ταῦτ' αὐτὰ τινὰ διαφορὰν ἐν τοῖς ἀνομοίοις τῶν τόπων ὑπὲρ ὧν ὕστερον λεκτέον· νῦν δὲ διαιρετέον ἕκαστον κατὰ τὰς διαφορὰς τὰς εἰρημένας. ἀείφυλλα μὲν οὖν ἐστὶ τῶν ἀργίων ἃ καὶ πρότερον ἐλέγθη ἐλάτη πεύκη πίτυς ἀργία πύξος ἀνδράχλη μίλος ἄρκευθος τέρμινθος φιλύκη ἀφάρκη δάφνη φελλόδρυς κήλαστρον ὄξυάκανθος πρίνος μυρική· τὰ δὲ ἄλλα πάντα φυλλοβολεῖ· πλὴν εἴ τι περικτὸν ἐνιαχοῦ, καθάπερ ἐλέγθη περὶ τῆς ἐν τῇ Κρήτῃ πλατάνου καὶ δρυὸς καὶ εἴ ποὺ τόπος τις ὅλως εὐτροφος. κάρπιμα δὲ τὰ μὲν ἄλλα πάντα· περὶ δὲ ἰτέας καὶ

αἰγείρου καὶ πελέας ὥσπερ ἐλέχθη διαμφισβητοῦσιν.
 ἐμοὶ δὲ τὴν αἰγειρον μόνην ἀκαρπεῖν φασὶν ὥσπερ καὶ
 οἱ ἐν Ἀρκαδίᾳ, τὰ δὲ ἄλλα πάντα τὰ ἐν τοῖς ὄρεσι καρ-
 ποφορεῖν. ἐν Κρήτῃ δὲ καὶ αἰγειροὶ κάρπιμοι πλείους
 εἰσὶ· μία μὲν ἐν τῷ στομίῳ τοῦ ἄντρου τοῦ ἐν τῇ Ἰδίᾳ,
 ἐν ᾧ τὰ ἀναθήματα ἀνάκειται, ἄλλη δὲ μικρὰ πλησίον·
 ἀπωτέρω δὲ μάλιστα δώδεκα σταδίους περὶ τινα κρήνην
 Σαύρου καλουμένην πολλαί. εἰσὶ δὲ καὶ ἐν τῷ πλησίον
 ὄρει τῆς Ἰδῆς ἐν τῷ Κινδρίῳ καλουμένῳ καὶ περὶ Πραι-
 σίαν δὲ ἐν τοῖς ὄρεσιν. οἱ δὲ μόνον τῶν τοιούτων τὴν
 πελέαν κάρπιμον εἶναι φασὶ, καθάπερ οἱ περὶ Μακε-
 5 δονίαν. μεγάλη δὲ διαφορὰ πρὸς καρπὸν καὶ ἀκαρπίαν
 καὶ ἢ τῶν τόπων φύσις, ὥσπερ ἐπὶ τε τῆς περσείας ἔχει
 καὶ τῶν φοινίκων· ἢ μὲν ἐν Αἰγύπτῳ καρποφορεῖ καὶ εἰ-
 που τῶν πλησίον τόπων, ἐν Ῥόδῳ δὲ μέχρι τοῦ ἀνθεῖν
 μόνον ἀφικνεῖται. ὁ δὲ φοῖνιξ περὶ μὲν Βαβυλῶνα θαυ-
 6 ὄλως οὐδὲ προφαίνει καρπὸν. ὁμοίως δὲ καὶ ἕτερα
 πλείω τοιαῦτ' ἐστίν· ἐπεὶ καὶ τῶν ἐλαττόνων ποαρίων
 καὶ ὕλημάτων ἐν τῇ αὐτῇ χώρᾳ καὶ συνόφῳ χώρᾳ τὰ μὲν
 κάρπιμα τὰ δ' ἀκαρπα γίνεται· καθάπερ καὶ τὸ κενταύ-
 ριον ἐν τῇ Ἠλείᾳ, τὸ μὲν ἐν τῇ ὄρεινῃ κάρπιμον τὸ δ'
 ἐν τῷ πεδίῳ ἀκαρπον ἀλλὰ μόνον ἀνθεῖ, τὸ δ' ἐν τοῖς
 κοίλοις τόποις οὐδ' ἀνθεῖ πλήν κακῶς. δοκεῖ δ' οὖν καὶ
 τῶν ἄλλων τῶν ὁμογενῶν καὶ ἐν μιᾷ προσηγορίᾳ τὸ μὲν
 ἀκαρπον εἶναι τὸ δὲ κάρπιμον, οἶον πρίνος ὁ μὲν κάρ-
 7 πμος ὁ δ' ἀκαρπος· καὶ κλήθρα δὲ ὡσαύτως· ἀνθεῖ δ'
 ἄμφω. σχεδὸν δὲ ὅσα καλοῦσιν ἄρρενα τῶν ὁμογενῶν⁶⁸
 ἀκαρπα· τούτων τὰ πολλὰ τὰ μὲν ἀνθεῖν φασὶ τὰ δ'
 ὀλίγον τὰ δ' ὄλως οὐδ' ἀνθεῖν· τὰ δὲ ἀνάκαλι, τὰ μὲν
 ἄρρενα μόνον καρποφορεῖν, οὐ μὴν ἀλλ' ἀπὸ γε τῶν ἀν-
 θῶν φύεσθαι τὰ δένδρα, καθάπερ καὶ ἀπὸ τῶν καρπῶν ὅσα

κάρπιμα· καὶ ἐν ἀμφοῖν οὕτως ἐνίοτε πυκνήν εἶναι τὴν
 ἔκφυσιν ὥστε τοὺς ὄρεοτύπους οὐ δύνασθαι διέναι μὴ
 ὀδοποιησαμένους. ἀμφισβητεῖται δὲ καὶ περὶ τῶν ἀνθῶν 8
 ἐνίων ὥσπερ εἶπομεν. οἱ μὲν γὰρ καὶ δρυῖν ἀνθεῖν οἴου-
 νται καὶ τὴν ἡρακλεῶτιν καρύαν καὶ διοςβάλανον ἔτι δὲ
 πεύκην καὶ πίτυν· οἱ δ' οὐδὲν τούτων ἀλλὰ τὸν λουλον
 τὸν ἐν ταῖς καρύαις καὶ τὸ βρύον τὸ δρυῖνον καὶ τὸν
 κύτταρον τὸν πιτύνον ὅμοιον καὶ ἀνάλογον εἶναι τοῖς
 προαποπτῶτοις ἐρινοῖς. οἱ δὲ περὶ Μακεδονίαν οὐδὲ
 ταῦτά φασιν ἀνθεῖν ἄρκευθον ὀξύην ἀρίαν σφένδαμνον.
 ἔνιοι δὲ τὰς ἄρκευθους δύο εἶναι καὶ τὴν μὲν ἐτέραν ἀν-
 θεῖν μὲν ἄκαρπον δ' εἶναι, τὴν δὲ ἐτέραν οὐκ ἀνθεῖν
 μὲν καρπὸν δὲ φέρειν εὐθύς προφαινόμενον, ὥσπερ καὶ
 τὰς συκᾶς τὰ ἐρινιά. συμβαίνει δ' οὖν ὥστε ἐπὶ δύο ἔτη
 τὸν καρπὸν ἔχειν μόνον τοῦτο τῶν δένδρων. ταῦτα μὲν
 οὖν ἐπισκεπτέον.

CAP. IV. Ἡ δὲ βλάστησις τῶν μὲν ἅμα γίνεται καὶ
 τῶν ἡμέρων τῶν δὲ μικρὸν ἐπιλειπομένη τῶν δ' ἤδη
 πλέον, ἀπάντων δὲ κατὰ τὴν ἡρινὴν ὥραν. ἀλλὰ τῶν
 καρπῶν ἢ παραλλαγὴ πλείων· ὥσπερ δὲ καὶ πρότερον
 εἶπομεν, οὐ κατὰ τὰς βλαστήσεις αἱ πεπάνσεις ἀλλὰ
 πολὺ διαφέρουσιν· ἐπεὶ καὶ τῶν ὀψικαρποτέρων, ἃ δὴ
 τινὲς φασὶν ἐνιαυτοφορεῖν, οἶον ἄρκευθον καὶ πρίνον,
 ὅμως αἱ βλαστήσεις τοῦ ἡρος. αὐτὰ δ' αὐτῶν τὰ ὁμο-
 γενῆ τῶ πρότερον καὶ ὕστερον διαφέρει κατὰ τοὺς τό-
 πους· πρῶτα μὲν γὰρ βλαστάνει τὰ ἐν τοῖς ἔλεσιν, ὡς
 οἱ περὶ Μακεδονίαν λέγουσι, δεύτερα δὲ τὰ ἐν τοῖς πε- 2
 δίοις, ἔσχατα δὲ τὰ ἐν τοῖς ὄρεσιν. αὐτῶν δὲ τῶν καθ'
 ἕκαστα δένδρων τὰ μὲν συναναβλαστάνει τοῖς ἡμέροις
 οἶον ἀνδράγλη ἀφάρκη· ἀχρᾶς δὲ μικρῶ ὕστερον τῆς
 ἀπίου. τὰ δὲ καὶ πρὸ ξεφύρου καὶ μετὰ πνοᾶς εὐθὺς
 ξεφύρου. καὶ πρὸ ξεφύρου μὲν κρανεῖα καὶ θηλυκρα-

νεία, μετὰ ζέφυρον δὲ δάφνη κλήθρα, πρὸ ἰσημερίας δὲ
 μικρὸν φύλλα ζυγία φηγὸς συκῆ· πρωΐβλαστα· δὲ καὶ
 καρύα καὶ δρυὶς καὶ ἀκτέος· ἔτι δὲ μᾶλλον τὰ ἄκαρπα
 δοκοῦντα καὶ ἀλσώδη, λεύκη πτελέα ἰτέα αἰγείρος· πλά-
 τανος δὲ μικρῶ ὀψιαιτέρον τούτων. τὰ δὲ ἄλλα ὥσπερ
 ἐνισταμένου τοῦ ἤρος, οἷον ἐρινεὸς φιλύκη ὀξυάκανθος
 παλίουρος τέρμινθος καρύα διοςβάλανος· μηλέα δ' ὀψι-
 βλαστος· ὀψιβλαστότατον δὲ σχεδὸν ἴψος ἀρία τετραγα-
 νία θύεια μίλος. αἱ μὲν οὖν βλαστήσεις οὕτως ἔχουσιν.
 3 αἱ δὲ ἀνθήσεις ἀκολουθοῦσι μὲν ὡς εἶπεν κατὰ λόγον,
 οὐ μὴν ἀλλὰ παραλλάττουσι, μᾶλλον δὲ καὶ ἐπὶ πλέον ἢ
 τῶν καρπῶν τελείωσις. κρανεία μὲν γὰρ ἀποδίδωσι περὶ
 τροπῆς θερινᾶς ἢ πρώτος σχεδὸν ὥσπερ πρώτον· ἢ δ'
 ὀψιος, ἢν δὴ τινες καλοῦσι θήλυκρανείαν, μετ' αὐτὸ τὸ
 μετόπωρον· ἔστι δὲ ὁ ταύτης καρπὸς ἄβρωτος καὶ τὸ
 ξύλον ἀσθενὲς καὶ χαῦνον· τοσαύτη δὲ διαφορά περὶ
 4 ἄμφω. τέρμινθος δὲ περὶ πυροῦ ἀμητὸν ἢ μικρῶ ὀψιαι-
 τέρον ἀποδίδωσι καὶ μελία καὶ σφένδαμνος τοῦ θέρους
 τὸν καρπὸν· κλήθρα δὲ καὶ καρύα καὶ ἀχράδων τι γένος
 μετοπώρου· δρυὶς δὲ καὶ διοςβάλανος ὀψιαιτέρον ἔτι περὶ
 Πλειάδος δύσιν, ὡσαύτως δὲ καὶ φιλύκη καὶ πρῆνος καὶ
 παλίουρος καὶ ὀξυάκανθος μετὰ Πλειάδος δύσιν· ἢ δ'
 ἀρία χειμῶνος ἀρχομένου· καὶ ἢ μηλέα μὲν τοῖς πρώτοις
 ψύχεσιν, ἀχρὰς δὲ ὀψία χειμῶνος· ἀνδράχλη δὲ καὶ ἀφάρ-
 κη τὸ μὲν πρώτον πεπαίνουσιν ἅμα τῷ βότρυνι περᾶ-
 ζοντι, τὸ δὲ ὕστερον, δοκεῖ γὰρ ταῦτα δίκαρπα, ἀρχο-
 μένου τοῦ χειμῶνος, ἐλάτη δὲ καὶ μίλος ἀνθοῦσι μικρὸν
 5 πρὸ ἡλίου τροπῶν· καὶ τῆς γε ἐλάτης τὸ ἄνθος κρόκι-
 νον καὶ ἄλλως καλόν· τὸν δὲ καρπὸν ἀφιάσι μετὰ δύσιν
 Πλειάδος. πεύκη δὲ καὶ πίτυς προτεροῦσι τῇ βλαστήσει
 μικρὸν, ὅσον πεντεκαίδεκα ἡμέραις, τοὺς δὲ καρποὺς
 ἀποδιδόασιν μετὰ Πλειάδα κατὰ λόγον. ταῦτα μὲν οὖν

μετριωτέραν μὲν ἔχει παραλλαγὴν· πάντων δὲ πλείστην ἢ ἄρκευθος καὶ ἡ κήλαστρος καὶ ἡ πρίνος· ἡ μὲν γὰρ ἄρκευθος ἐνιαύσιον ἔχειν δοκεῖ· περικαταλαμβάνει γὰρ ὁ νέος τὸν περυσινόν. ὡς δὲ τινὲς φασιν οὐδὲ πεπαίνει, δι' ὃ καὶ προαφαιροῦσι καὶ χρόνον τινὰ τηροῦσιν· ἐὰν δὲ ἐὰν ἐπὶ τοῦ δένδρου τις ἀποξηραίνεται. φασὶ δὲ καὶ 6 τὴν πρίνον οἱ περὶ Ἀρκαδίαν ἐνιαυτῷ τελειοῦν· ἅμα γὰρ τὸν ἔνον πεπαίνει καὶ τὸν νέον ὑποφαίνει· ὥστε τοῖς τοιούτοις συμβαίνει συνεχῶς τὸν καρπὸν ἔχειν. φασὶ δὲ γε καὶ τὴν κήλαστρον ὑπὸ τοῦ χειμῶνος ἀποβάλλειν. ὄψικαρπα δὲ σφόδρα καὶ φίλυρα καὶ πύξος. (τὸν δὲ καρπὸν ἄβρωτον ἔχει παντὶ ζῳῷ φίλυρα θηλυκρανεῖα πύξος. ὄψικαρπα δὲ καὶ κιστὸς καὶ ἄρκευθος καὶ πεύκη καὶ ἀνδράχλη.) ὡς δὲ οἱ περὶ Ἀρκαδίαν φασιν, ἔτι τούτων ὀψικαρπότερα σχεδὸν δὲ πάντων ὀψιαίτερα [τετρα]γωνία θύεα μίλος. αἱ μὲν οὖν τῶν καρπῶν ἀποβολαὶ καὶ πεπάνσεις τῶν ἀγρίων τοιαύτας ἔχουσι διαφορὰς οὐ μόνον πρὸς τὰ ἡμέρα ἀλλὰ καὶ πρὸς ἑαυτά.

CAP. V. Συμβαίνει δ' ὅταν ἄφξωνται βλαστάνειν τὰ μὲν ἄλλα συνεχῆ τὴν τε βλάστησιν καὶ τὴν αὔξησιν ποιεῖσθαι, πεύκην δὲ καὶ ἐλάτην καὶ δρυὶν διαλείπειν καὶ τρεῖς ὁρμᾶς εἶναι καὶ τρεῖς ἀφιέναι βλαστοὺς, δι' ὃ καὶ τρίγλοποι· πᾶν γὰρ δὴ δένδρον ὅταν βλαστάνῃ λοπᾶ· πρῶτον μὲν ἄκρου ἕαρος εὐθύς ἴσταμένου τοῦ Θαραγγιλιῶνος, ἐν δὲ τῇ Ἰδῇ περὶ πεντεκαίδεκα μάλιστα ἡμέρας· μετὰ δὲ ταῦτα διαλιπόντα περὶ τριάκοντα ἢ μικροῦ πλείους ἐπιβάλλεται πάλιν ἄλλους βλαστοὺς ἀπ' ἄκρας τῆς κορυφῆσεως τῆς ἐπὶ τῷ προτέρῳ βλαστῷ· καὶ τὰ μὲν ἄνω τὰ δ' εἰς τὰ πλάγια κύκλῳ ποιεῖται τὴν βλάστησιν, οἷον γόνυ ποιησάμενα τὴν τοῦ πρώτου βλαστοῦ κορυφήν ὡςπερ καὶ ἡ πρώτη βλάστησις ἔχει. γίνεται δὲ τοῦτο περὶ τὸν Σκιροφοριῶνα λήγοντα. κατὰ δὲ ταύτην τὴν 2

βλάστησιν καὶ ἡ κηκίς φύεται πᾶσα, καὶ ἡ λευκὴ καὶ ἡ
 μέλαινα· φύεται δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ νυκτὸς ἀθρόος· ἐφ'
 ἡμέραν δὲ μίαν ἀνέξηθεῖσα, πλὴν τῆς πιττοειδοῦς, εἰάν
 ὑπὸ τοῦ καύματος ληφθῆ ἡξηραίνεται, καὶ ἀναυξῆς ἐπὶ
 τὸ μείζον, ἐγίνετο γὰρ ἂν μείζων τῷ μεγέθει. διόπερ
 τινὲς αὐτῶν οὐ μείζον ἔχουσι κνῆμον τὸ μέγεθος. ἡ δὲ
 μέλαινα καὶ ἐπὶ πλείους ἡμέρας ἐγγλωρὸς ἐστὶ, καὶ ἀνέξα-
 νονται καὶ λαμβάνουσιν ἔναι μέγεθος μήλου. διαλεί-
 ποντα δὲ μετὰ τοῦτο περὶ πεντεκαίδεκα ἡμέρας πάλιν τὸ
 τρίτον ἐπιβάλλεται βλαστοῦς Ἐκατομβαιῶνος, ἐλαχίστας
 ἡμέρας τῶν πρότερον· ἴσως γὰρ ἕξ ἢ ἐπτὰ τὸ πλείστον·
 ἡ δὲ βλάστησις ὁμοία καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον. παρελθον-
 σῶν δὲ τούτων οὐκέτι εἰς μῆκος ἀλλ' εἰς πάχος ἡ ἀύξη-
 3 σις τρέπεται. πᾶσι μὲν οὖν τοῖς δένδροις αἱ βλαστήσεις
 φανεραὶ, μάλιστα δὲ τῆ ἐλάτῃ καὶ τῆ πεύκῃ διὰ τὸ στοι-
 χεῖν τὰ γόνατα καὶ ἐξ ἴσου τοὺς ὄξους ἔχειν. ὥρα δὲ καὶ
 πρὸς τὸ τέμνεσθαι τὰ ξύλα τότε διὰ τὸ λοπᾶν· ἐν γὰρ
 τοῖς ἄλλοις καιροῖς οὐκ εὐπεριαιρέτος ὁ φλοιὸς, ἀλλὰ καὶ
 περιαιρεθέντος μέλαν τὸ ξύλον γίνεταί καὶ τῆ ὄψει χει-
 ρότερον· ἐπεὶ καὶ πρὸς γε τὴν χρεῖαν οὐδὲν, ἀλλὰ καὶ ἰσχυ-
 4 ρότερον εἰάν μετὰ τὴν πέπανσιν τῶν καρπῶν τμηθῆ.
 ταῦτα μὲν οὖν ἴδια τῶν προειρημένων δένδρων. αἱ δὲ
 βλαστήσεις αἱ ἐπὶ κνυὶ καὶ ἀρκτούρω γινόμεναι μετὰ τὴν
 ἑαρινὴν σχεδὸν κοιναὶ πάντων· ἐνδηλοὶ δὲ μᾶλλον ἐν
 τοῖς ἡμέροις καὶ τούτων μάλιστα συκῆ καὶ ἀμπέλω καὶ
 φοῖβῃ καὶ ὅλως ὅσα εὐτραφεῖ καὶ ὅπου χώρα τοιαύτη· δι'
 ὃ καὶ τὴν ἐπ' ἀρκτούρω πλείστην φασὶ γίνεσθαι περὶ
 Θετταλίαν καὶ Μακεδονίαν· ἅμα γὰρ συμβαίνει καὶ τὸ
 μετόπωρον καλὸν γίνεσθαι καὶ μακρὸν, ὥστε καὶ τὴν
 μαλακότητα συμβάλλεσθαι τοῦ ἀέρος. ἐπεὶ καὶ ἐν Αἴ-
 5 γύπτῳ διὰ τοῦθ' ὡς εἰπεῖν αἰεὶ βλαστάνει τὰ δένδρα ἢ
 καὶ μικρὸν τινα διαλείπει χρόνον. ἀλλὰ τὰ μὲν περὶ τὰς

ἐπιβλαστήσεις ὥσπερ εἴρηται κοινὰ, τὰ δὲ περὶ τὰς δια-
 λείψεις ἀπὸ τῆς πρώτης ἴδια τῶν λεχθέντων. ἴδιον δ'
 ἐνίοις ὑπάρχει καὶ τὸ τῆς καλουμένης κάρου, οἷον τοῖς
 τε προειρημένοις· ἔχει γὰρ καὶ ἐλάτη καὶ πεύκη καὶ δρυὶς
 καὶ ἔτι φίλυρα καὶ καρύα καὶ διοςβάλανος καὶ πίτυς.
 αὐταὶ δὲ γίνονται δρυὶ μὲν πρὸ τῆς βλαστήσεως ὑπο-
 φαινούσης τῆς ἡρινῆς ὥρας. ἔστι δ' ὥσπερ εἰ κήσις φυλ-
 λικὴ μεταξὺ πίπτουσα τῆς ἐξ ἀρχῆς ἐποιδήσεως καὶ τῆς
 φυλλικῆς βλαστήσεως· τῇ δ' ὅγ' ἔστι τοῦ μετοπώρου
 μετὰ τὴν φυλλοβολίαν εὐθύς λιπαρὰ τις καὶ ὥσπερ ἐπω-
 δηκτὰ, καθάπερ ανεὶ μέλλουσα βλαστάνειν, καὶ διαμένει
 τὸν χειμῶνα μέχρι τοῦ ἤρος. ἡ δὲ ἡρακλεωτικὴ μετὰ τὴν
 ἀποβολὴν τοῦ καρποῦ φύει τὸ βοτρυνῶδες ἡλίον σκώληξ
 εὐμεγέθης, ἐξ ἑνὸς μίσχου πλείω δὲ, ἃ καλοῦσιν τινες
 ἰούλους. τούτων ἕκαστον ἐκ μικρῶν σύγκειται μορίων. 6
 φολιδωτῶν τῇ τάξει καθάπερ οἱ στρόβιλοι τῆς πεύκης,
 ὥστε μὴ ἀνομοίαν εἶναι τὴν ὄψιν στροβίλων νέων καὶ γλωρῶν
 πλὴν προμηκέστερον καὶ σχεδὸν ἰσόπαχος διόλου. τοῦτο
 δὲ ἀύξεται τὸν χειμῶνα· καὶ ἅμα τῷ ἡρὶ χάσκει τὰ φο-
 λιδοτὰ καὶ ξανθὰ γίνεται καὶ τὸ μῆκος λαμβάνει καὶ τρι-
 δάκτυλον· ὅταν δὲ τοῦ ἤρος τὸ φύλλον βλαστάνῃ ταῦτ'
 ἀποπίπτει καὶ τὰ τοῦ καρποῦ καλνικώδη περικάρπια γί-
 νεται συμμεμνκότα κατὰ τοῦ μίσχου, τοσαῦτα ὅσα καὶ
 ἦν τὰ ἄνθη· τούτων δ' ἐν ἑκάστῳ κάρου ἐν. περὶ δὲ
 τῆς φίλυρας ἐπισκεπτέον, καὶ εἴ τι ἄλλο καρποφόρον.

Cap. VI. Ἔστι δὲ καὶ τὰ μὲν εὐανξῆ τὰ δὲ δυσανξῆ.
 εὐανξῆ μὲν τὰ τε πάρονδρα, οἷον πτελέα πλάτανος λεύκη
 αἰγειρος ἰτέα· καὶ τοὶ περὶ ταύτης ἀμφισβητοῦσιν τινες
 ὡς δυσανξοῦς· καὶ τῶν καρποφόρων δὲ ἐλάτη πεύκη
 δρυὶς. εὐανξέστατον δὲ . . . μίλος καὶ λάκαρα φηγὸς ἄρ-
 κευθος σφένδαμνος ὄστράα ζυγία μελία κλήθρα πίτυς
 ἀνδράχλη κρανεία πύξος ἀχράς. καρποφορεῖ δ' εὐθύς

ἐλάτῃ πεύκῃ πίτυς, κἄν ὀπηλικονοῦν μέγεθος λάβωσιν.
 2 ἢ δὲ αὐξησίς καὶ ἡ βλάστησις τῶν μὲν ἄλλων ἄτακτος
 κατὰ τοὺς τόπους τῶν βλαστῶν, τῆς δ' ἐλάτης ὠρισμένη
 καὶ συνεχῆς καὶ ὕστερον. ὅταν γὰρ ἐκ τοῦ στελέχους τὰ
 πρῶτα σχισθῇ πάλιν ἐξ ἐκείνου ἢ ἑτέρα σχίσις γίνεται
 κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ τοῦτ' αἰεὶ ποιεῖ κατὰ πάσας
 τὰς ἐπιβλαστήσεις. ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις οὐδ' οἱ ὄξοι κατ'
 ἀλλήλους πλὴν ἐπὶ τινῶν ὀλίγων οἶον κοτίνου καὶ ἄλ-
 λων· ἔχει δὲ καὶ τῆδε διαφορὰν ἡ αὐξησίς κοινῇ πάντων
 ὁμοίως ἡμέρων τε καὶ ἀγρίων· τὰ μὲν γὰρ καὶ ἐκ τοῦ
 ἄκρου τῶν βλαστῶν καὶ ἐκ τῶν πλαγίων φύεται, καθά-
 περ ἄπιος ῥόα συκῆ μύρρινος σχεδὸν τὰ πλεῖστα· τὰ δ'
 ἐκ τοῦ ἄκρου μὲν οὐκ ἀνίσχιν ἐκ δὲ τῶν πλαγίων, καὶ
 αὐτὸ προωθεῖται τὸ ὑπάρχον ὥσπερ καὶ τὸ ὅλον στέλεχος
 καὶ οἱ ἀκρεμόνες· συμβαίνει δὲ τοῦτο ἐπὶ τῆς περσιτικῆς
 3 καρύας καὶ τῆς ἡρακλεωτικῆς καὶ ἄλλων. ἀπάντων δὲ
 τῶν τοιούτων εἰς ἓν φύλλον ἀποτελεντώσιν οἱ βλαστοί,
 δι' ὃ καὶ εὐλόγως οὐκ ἐπιβλαστάνει καὶ αὐξάνεται μὴ
 ἔχοντα ἀρχήν. ὁμοία δὲ τρόπον τινὰ ἡ αὐξησίς καὶ τοῦ
 σίτου· καὶ γὰρ οὗτος αἰεὶ τῆ προώσει τοῦ ὑπάρχοντος
 αὐξάνεται, κἄν κολοβωθῇ τὰ φύλλα καθάπερ ἐν τοῖς ἐπι-
 βοσκομένοις· πλὴν οὗτός γε οὐδ' ἐκ τοῦ πλαγίου παρα-
 φύει καθάπερ ἔνια τῶν χεδροπῶν. αὕτη μὲν οὖν δια-
 4 φορά τις ἂν εἴη βλαστήσεως ἅμα καὶ αὐξήσεως. βαθύρ-
 ριζα δὲ οὗ φασὶ τινες εἶναι τὰ ἄγρια διὰ τὸ φύεσθαι
 πάντα ἀπὸ σπέρματος, οὐκ ἄγαν ὀρθῶς λέγοντες. ἐνδέ-
 χεται γὰρ ὅταν ἐμβιώσῃ πόρρω καθιέναι τὰς ῥίζας· ἐπεὶ
 καὶ τῶν λαγάνων τὰ πολλὰ τοῦτο ποιεῖ, καίπερ ἀσθενέ-
 στερα ὄντα καὶ ἐναργῶς φνόμενα [ἐν] τῇ γῆ. βαθύρρι-
 ζότατον δ' οὖν δοκεῖ τῶν ἀγρίων εἶναι ἡ πρίνος· ἐλάτῃ
 δὲ καὶ πεύκῃ μετρίως, ἐπιπολαιότατον δὲ θραύπαλος καὶ
 κοκκυμηλέα καὶ σποδιάς· αὕτη δ' ἐστὶν ὥσπερ ἀγρία

κοκκνηλέα. ταῦτα μὲν οὖν καὶ ὀλιγόρριζα· ὁ δὲ θραύ-
 παλος πολύρριζον. συμβαίνει δὲ τοῖς ἄλλοις τοῖς μὴ κατὰ
 βάθους ἔχουσι, καὶ οὐχ ἤμιστα ἐλάτη καὶ πεύκη, προο-
 ρίζοις ὑπὸ τῶν πνευμάτων ἐκπίπτειν. οἱ μὲν οὖν περὶ 5
 Ἀρκαδίαν οὕτω λέγουσιν. οἱ δ' ἐκ τῆς Ἰδης βαθυρριζό-
 τερον ἐλάτην δρυὸς ἀλλ' ἐλάττους ἔχειν καὶ εὐθυρριζο-
 τέραν εἶναι· βαθυρριζότατον δὲ καὶ τὴν κοκκνηλέαν
 καὶ τὴν ἠρακλεωτικὴν, τὰς δὲ ῥίζας λεπτὰς καὶ ἰσχυρὰς
 τὴν ἠρακλεωτικὴν, τὴν δὲ κοκκνηλέαν πολύρριζον,
 ἄμφω δ' ἐμβιῶναι δεῖν· δυσελέθρον δὲ τὴν κοκκνη-
 λέαν. ἐπιπολῆς δὲ σφένδαμνον καὶ ὀλίγας· τὴν δὲ με-
 λίαν πλείους καὶ εἶναι πυκνόρριζον καὶ βαθύρριζον. ἐπι-
 πολῆς δὲ καὶ ἄρκευθον καὶ κέδρον· καὶ κλήθρας λεπτὰς
 καὶ ὁμαλεῖς· ἐτι δ' ὄξυνην· καὶ γὰρ τοῦτ' ἐπιπολαϊόρριζον
 8 H καὶ ὀλιγόρριζον. τὴν δὲ οὖαν ἐπιπολαίους μὲν ἰσχυρὰς
 δὲ καὶ παχείας καὶ δυσελέθρους πλήθει δὲ μετρίας. βα-
 θύρριζα μὲν οὖν καὶ οὐ βαθύρριζα τὰ τοιαῦτ' ἐστίν.

6 St CAP. VII. Ἀποκοπέντος δὲ τοῦ στελέχους τὰ μὲν
 ἄλλα πάνθ' ὡς εἶπεν παραβλαστάνει, πλὴν ἐὰν αἱ ῥίζαι
 πρότερον τύχωσι πεπονηκῆναι· πεύκη δὲ καὶ ἐλάτη τε-
 λέως ἐκ ῥιζῶν ἀντοετεῖς ἀναίνονται καὶ ἐὰν τὸ ἄκρον
 ἐπικοπῆ. συμβαίνει δὲ ἰδίον τι περὶ τὴν ἐλάτην· ὅταν
 γὰρ κοπῆ ἢ κολουσθῆ ὑπὸ πνεύματος ἢ καὶ ἄλλου τινὸς
 περὶ τὸ λεῖον τοῦ στελέχους — ἔχει γὰρ μέχρι τινὸς
 λεῖον καὶ ἄορον καὶ ὁμαλὸν ἱκανὸν ἴστω πλοίου — περι-
 φύεται μικρὸν, ὑποδεέστερον εἰς ὕψος, καὶ καλοῦσιν οἱ
 μὲν ἄμφανξιν οἱ δὲ ἀμφίφνην, τῷ μὲν χρώματι μέλαν
 τῇ δὲ σκληρότητι ὑπερβάλλον ἐξ οὗ τοὺς κρατῆρας
 ποιούσιν οἱ περὶ Ἀρκαδίαν· τὸ δὲ πάχος οἶον ἂν τύχη 2
 τὸ δένδρον ὄσπερ ἂν ἰσχυρότερον καὶ ἐγγυλότερον ἢ
 παχύτερον. συμβαίνει δὲ κάκεινο ἴδιον ἐν ταῦτῳ τούτῳ
 περὶ τὴν ἐλάτην· ὅταν μὲν γὰρ τις τοὺς ὄξους ἅπαντας

ἀφελῶν ἀποκόψη τὸ ἄκρον, ἀποθνήσκει ταχέως· ὅταν
 δὲ τὰ κατωτέρω τὰ κατὰ τὸ λεῖον ἀφέλη, ξῆ τὸ κατάλοι-
 πον περὶ ὃ δὴ καὶ ἡ ἀμφανξίς φύεται. ξῆ δὲ δῆλον ὅτι
 τῷ ἔγγυλον εἶναι καὶ γλωρὸν, εἰπερ ἀπαράβλαστον.
 3 ἀλλὰ γὰρ τοῦτο μὲν ἴδιον τῆς ἐλάτης. φέρει δὲ τὰ μὲν
 ἄλλα τὸν τε καρπὸν τὸν ἑαυτῶν καὶ τὰ κατ' ἐνιαυτὸν
 ἐπιγινόμενα ταῦτα, φύλλον ἄνθος βλαστὸν· τὰ δὲ καὶ
 βρύον ἢ ἔλικα· τὰ δὲ πλείω, καθάπερ ἢ τε πτελέα τὸν
 τε βότρυον καὶ τὸ θυλακῶδες τοῦτο, καὶ συκῆ καὶ τὰ
 ἐρινά τὰ προαποπίπτοντα καὶ εἰ τινες ἄρα τῶν συκῶν
 ὀλυνθοφοροῦσιν· ἴσως δὲ τρόπον τινὰ καρπὸς οὗτος.
 ἀλλ' ἢ ἡρακλεωτικὴ καρύα τὸν ἰουλον καὶ ἢ πρῖνος τὸν
 φοινικοῦν κόκκον ἢ δὲ δάφνη τὸ βότρυον. φέρει μὲν
 καὶ ἡ καρποφόρος, εἰ μὴ καὶ πᾶσα ἀλλὰ τοι γένος τι αὐ-
 τῆς, οὐ μὴν ἀλλὰ πλεόν ἢ ἀκαρπος ἦν δὴ καὶ ἄρρενά τι-
 4 νες καλοῦσιν. ἀλλ' ἢ πεύκη τὸν προαποπίπτοντα κῆ-
 τάρου. πλείστα δὲ πάντων ἢ δρυὶς παρὰ τὸν καρπὸν,
 οἷον τὴν τε κηκίδα τὴν μικρὰν καὶ τὴν ἑτέραν τὴν πι-
 τώδη μέλαιναν. ἔτι δὲ συναμινῶδες ἄλλο τῇ μορφῇ πλὴν
 σκληρὸν καὶ δυσγάτακτον, σπάνιον δὲ τοῦτο· καὶ ἔτερον
 αἰδοιωδὴ σχέσειν ἔχον, τελειούμενον δ' ἔτι σκληρὸν κατὰ
 τὴν ἐπανάστασιν καὶ τετρονημένον· προσεμφερὲς τρό-
 πον τινὰ τοῦτ' ἐστὶ καὶ ταύρου κεφαλῇ, περικαταγνύ-
 μενον δὲ ἐνδοθεν ἔχει πυρῆνος ἐλάας ἰσοφνές. φύει δὲ
 καὶ τὸν ὑπ' ἐνίων καλούμενον πῖλον· τοῦτο δ' ἐστὶ
 σφαιροῖον ἐριῶδες μαλακὸν περὶ πυρηνίου σκληρότητα
 πεφυκὸς, ᾧ χρῶνται πρὸς τοὺς λύχνους· καίεται γὰρ
 καλῶς ὡςπερ καὶ ἡ μέλαινα κηκίς. φύει δὲ καὶ ἔτερον
 σφαιροῖον κόμην ἔχον, τὰ μὲν ἄλλα ἀχρεῖον, κατὰ δὲ τὴν
 ἐαρινὴν ὥραν ἐπίβαπτον χυλῷ μελιτηρῷ καὶ κατὰ τὴν
 5 ἀφῆν καὶ κατὰ τὴν γεῦσιν. παραφύει δ' ἐνδοτέρω τῆς
 τῶν ῥαβδῶν μασχαλίδος ἔτερον σφαιροῖον ἄμισχον καὶ

κοιλόμεισχον ἴδιον καὶ ποικίλον· τοὺς μὲν γὰρ ἐπανεστη-
 κότας ὀμφαλοὺς ἐπιλεύκους ἢ ἐπεστιγμένους ἔχει μέλα-
 νας τὸ δ' ἀνὰ μέσον κοκκοβαφές καὶ λαμπρόν· ἀνοιγόμε-
 νον δ' ἐστὶ μέλαν καὶ ἐπίσαπρον. σπάνιον δὲ παρα-
 φύει καὶ λιθάριον κισσηροειδές ἐπὶ πλείον. ἔτι δ' ἄλλο
 τούτου σπανιαιτέρον φυλλικὸν συμπεπιλημένον πρόμη-
 κες σφαιρίον. ἐπὶ δὲ τοῦ φύλλου φύει κατὰ τὴν ῥάχιν
 9 σφαιρίον λευκὸν διαυγές ὑδατῶδες ὅταν ἀπαλὸν ἢ· τοῦτο 6
 δὲ καὶ μύσας ἐνίοτε ἐνθὸν ἴσχει. τελειούμενον δὲ σκλη-
 ρύνεται κηρίδος μικρᾶς λείας τρόπον. ἢ μὲν οὖν δρυὸς
 τοσαῦτα φέρει παρὰ τὸν καρπὸν. οἱ γὰρ μύκητες ἀπὸ
 τῶν ῥιζῶν καὶ παρὰ τὰς ῥίζας φρούμενοι κοινοὶ καὶ ἐτέ-
 ρων εἰσίν. ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ ἰξία· καὶ γὰρ αὕτη φύεται
 καὶ ἐν ἄλλοις· ἀλλ' οὐδὲν ἦττον ὥσπερ ἐλέγχθη πλειστο-
 φόρον ἐστίν· εἰ δέ γε δὴ καθ' Ἡσίοδον φέρει μέλι καὶ
 μελίττας ἔτι μᾶλλον· φαίνεται δ' οὖν καὶ ὁ μελιτώδης
 οὗτος χυλὸς ἐκ τοῦ ἀέρος ἐπὶ ταύτῃ μάλιστα προσίξειν.
 φασὶ δὲ καὶ ὅταν κατακαυθῆ γίνεσθαι λίτρον ἐξ αὐτῆς.
 ταῦτα μὲν οὖν ἴδια τῆς δρυὸς.

81 CAP. VIII. Πάντων δ' ὡσπερ ἐλέγχθη τῶν δένδρων
 ὡς καθ' ἕκαστον γένος λαβεῖν διαφορὰ πλείους εἰσίν· ἢ
 μὲν κοινὴ πᾶσιν ἢ διαιροῦσι τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν, ὡν τὸ
 μὲν καρποφόρον τὸ δὲ ἄκαρπον ἐπὶ τινῶν. ἐν οἷς δὲ
 ἄμφω καρποφόρα τὸ θῆλυ καλλικαρπότερον καὶ πολυ-
 καρπότερον· πλὴν ὅσοι ταῦτα καλοῦσιν ἄρρενα, καλοῦσι
 γὰρ τινες. παραπλησία δ' ἢ τοιαύτη διαφορὰ καὶ ὡς τὸ
 ἡμέρον διήρηται πρὸς τὸ ἄγριον. ἐτέρα δὲ κατ' εἶδος
 αὐτῶν τῶν ὁμογενῶν· ὑπὲρ ὧν λεκτέον ἅμα συνεμφαι-
 νοντας καὶ τὰς ἰδίας μορφὰς τῶν μὴ φανερῶν καὶ γνω-
 ρίμων. δρυὸς δὲ γένη — ταύτην γὰρ μάλιστα διαιροῦσι· 2
 καὶ ἐπιό γε εὐθὺς τὴν μὲν ἡμέρον καλοῦσι τὴν δ' ἄγριαν
 οὐ τῇ γλυκύτητι τοῦ καρποῦ διαιροῦντες· ἐπεὶ γλυκύ-

τατός γε ὁ τῆς φηγῶ, ταύτην δ' ἀγρίαν ποιοῦσιν· ἀλλὰ
 τῷ μᾶλλον ἐν τοῖς ἐργασίμοις φύεσθαι καὶ τὸ ξύλον ἔχει
 λειότερον, τὴν δὲ φηγὸν τραχὺ καὶ ἐν τοῖς ὄρεινοῖς —
 γένη μὲν οὖν οἱ μὲν τέτταρα ποιοῦσιν οἱ δὲ πέντε. δια-
 λάττουσι δ' ἕνα τοῖς ὀνόμασιν, οἷον τὴν τὰς γλυκείας
 φέρουσαν οἱ μὲν ἡμερίδα καλοῦντες οἱ δ' ἐτυμόδρον.
 ὁμοίως δὲ καὶ ἐπ' ἄλλων. ὡς δ' οὖν οἱ περὶ τὴν Ἴδην
 διαιροῦσι τὰδ' ἐστὶ τὰ εἶδη· ἡμερὶς αἰγίλωψ πλατύφυ-
 λλος φηγὸς ἀλίφλοιος· οἱ δὲ εὐθύφλοιον καλοῦσιν. κάρ-
 πιμα μὲν πάντα· γλυκύτερα δὲ τὰ τῆς φηγῶ καθάπερ
 εἰρηται, καὶ δεύτερον τὰ τῆς ἡμερίδος, ἔπειτα τῆς πλα-
 τυφύλλου, καὶ τέταρτον ἢ ἀλίφλοιος, ἔσχατον δὲ καὶ πι-
 3 κρότατον ἢ αἰγίλωψ. οὐχ ἅπασαι δὲ γλυκεῖαι ἐν τοῖς γέ-
 νεσιν ἀλλ' ἐνίοτε καὶ πικραὶ καθάπερ ἢ φηγός. διαφέ-
 ρουσι δὲ καὶ τοῖς μεγέθεσι καὶ τοῖς σχήμασι καὶ τοῖς
 χρώμασι τῶν βαλάνων. ἴδιον δὲ ἔχουσιν ἢ τε φηγός καὶ
 ἢ ἀλίφλοιος· ἀμφοτέραι γὰρ παραλιθάξουσιν ἐν τοῖς ἄρ-
 ρεσι καλουμένοις ἐξ ἄκρων τῶν βαλάνων ἐκατέρωθεν αἱ
 μὲν πρὸς τῷ κελύφει αἱ δὲ πρὸς αὐτῇ τῇ σαρκί. δι' ὃ
 καὶ ἀφαιρεθέντων ὅμοια γίνονται κοιλώματα τοῖς ἐπὶ τῶν
 4 ζώων. διαφέρουσι δὲ καὶ τοῖς φύλλοις καὶ τοῖς στελέ-
 χεσι καὶ τοῖς ξύλοις καὶ τῇ ὅλῃ μορφῇ. ἢ μὲν γὰρ ἡμερὶς
 οὐκ ὀρθοφυῆς οὐδὲ λεῖα οὐδὲ μακρά· περίκομος γὰρ ἢ
 φυτεία καὶ ἐπεστραμμένη καὶ πολυμάσχαλος ὥστε ὀξώδη
 καὶ βραχεῖαν γίνεσθαι· τὸ δὲ ξύλον ἰσχυρόν μὲν ἀσθενέ-
 στερον δὲ τῆς φηγῶ· τοῦτο γὰρ ἰσχυρότατον καὶ ἀσαπέ-
 σιατον. οὐκ ὀρθοφυῆς δὲ οὐδ' αὐτὴ ἀλλ' ἦτον ἐτι τῆς
 ἡμερίδος, τὸ δὲ στέλεχος παχύτατον, ὥστε καὶ τὴν ὅλην
 μορφὴν βραχεῖαν εἶναι· καὶ γὰρ ἢ φυτεία περίκομος καὶ
 ταύτη καὶ οὐκ εἰς ὀρθόν. ἢ δὲ αἰγίλωψ ὀρθοφνέστατον
 καὶ ὑψηλότετον καὶ λειότετον καὶ τὸ ξύλον εἰς μῆκος
 ἰσχυρότατον. οὐ φύεται δὲ ἐν τοῖς ἐργασίμοις ἢ σπανίως.

ἢ δὲ πλατύφυλλος δεύτερον ὀρθοσφυῖα καὶ μήκει πρὸς δὲ 5
 τὴν χειρίαν τὴν οἰκοδομικὴν χειριστοὺς μετὰ τὴν ἀλίφλοιον,
 φαῦλον δὲ καὶ εἰς τὸ καίειν καὶ ἀνθρακεύειν ὡς περὶ καὶ
 τὸ τῆς ἀλίφλοιου, καὶ θριπιδέστατον μετ' ἐκείνην· ἢ
 γὰρ ἀλίφλοιος παχὺ μὲν ἔχει τὸ στέλεχος χαῦνον δὲ καὶ
 κοῖλον ἐὰν ἔχη πάχος ὡς ἐπὶ τὸ πολὺν, δι' ὃ καὶ ἀχρεῖον εἰς
 τὰς οἰκοδομίας· ἔτι δὲ σήπεται τάχιστα· καὶ γὰρ ἐννεγρὸν
 ἐστὶ τὸ δένδρον· δι' ὃ καὶ κολλη γίνεται. φασὶ δὲ τι-
 νες οὐδ' ἐγκάρδιον εἶναι μόνη. λέγουσιν ὡς καὶ κεραυνο-
 βλήτες αὐταὶ μόναι γίνονται καὶ περὶ ὕψος οὐκ ἔχουσαι τῶν
 Αἰολέων τινές, οὐδὲ πρὸς τὰ ἱερὰ χρωῖνται τοῖς ξύλοις.
 κατὰ μὲν οὖν τὰ ξύλα καὶ τὰς ὄλας μορφὰς ἐν τούτοις αἱ 6
 διαφοραί. κηκίδας δὲ πάντα φέρει τὰ γένη, μόνη δὲ εἰς
 τὰ δέρματα χρησίμη ἢ ἡμερίς. ἢ δὲ τῆς αἰγίλωπος καὶ
 τῆς πλατυφύλλου τῆ μὲν ὄψει παρομοία τῆ τῆς ἡμερίδος,
 πλὴν λειότερα, ἀχρεῖος δέ. φέρει καὶ τὴν ἐτέραν τὴν
 μέλαιναν ἢ τὰ ἔρια βάπτουσιν. ὃ δὲ καλοῦσιν οἱ τινες φά-
 σκον ὅμοιον τοῖς ῥακίοις ἢ αἰγίλωψ μόνη φέρει πολλὸν
 καὶ τραχὺ καὶ τετραπηχναῖον κατακρεμάννυται καθάπερ
 τρύχος ὀθονίου μακρὸν. φύεται δὲ τοῦτο ἐκ τοῦ φλοιοῦ
 καὶ οὐκ ἐκ τῆς κορύνης ὅθεν ἢ βάλανος, οὐδ' ἐξ ὀφθαλ-
 10 μμοῦ ἀλλ' ἐκ τοῦ πλαγίου τῶν ἄνωθεν ὄζων. ἢ δ' ἀλί- 7
 φλοιος ἐπίμελαν τοῦτο φύει καὶ βραχὺ. οἱ μὲν οὖν ἐκ τῆς
 Ἰδῆς οὕτως διαιροῦσιν. οἱ δὲ περὶ Μακεδονίαν τέτταρα
 γένη ποιοῦσιν, ἐτυμόδρον ἢ τὰς γλυκείας, πλατύφυλλον
 ἢ τὰς πικράς, φηγὸν ἢ τὰς στρογγύλας, ἄσπριν· ταύτην
 δὲ οἱ μὲν ἄκαρπον ὄλωσ οἱ δὲ φαῦλον τὸν καρπὸν, ὥστε
 μηδὲν ἐσθίειν ζῶον πλὴν ὑὸς, καὶ ταύτην ὅταν ἐτέραν
 μὴ ἔχη· καὶ τὰ πολλὰ λαμβάνεσθαι περικεφαλαία. μο-
 χθηρὰ δὲ καὶ τὰ ξύλα· πελεκηθέντα μὲν ὄλωσ ἀχρεῖα·
 καταρήγνυται γὰρ καὶ διαπίπτει· ἀπελέκητα δὲ βελτίω,
 δι' ὃ καὶ οὕτω χρωῖνται. μοχθηρὰ δὲ καὶ εἰς καῦσιν καὶ
 5*

εἰς ἀνθρακείαν· ἀχρεῖς γὰρ ὅλως ὁ ἀνθραξ διὰ τὸ πη-
δᾶν καὶ σπινθηρίζειν πλὴν τοῖς χαλκεύσι. τούτοις δὲ
χρησιμώτερος τῶν ἄλλων· διὰ γὰρ τὸ ἀποσβέννυσθαι
ὅταν παύσῃται φνσώμενος ὀλίγος ἀναλίσκεται. τὸ δὲ
τῆς ἀλιφλοίου χρησίμου εἰς τοὺς ἄξονας μόνου καὶ τὰ
τοιαῦτα. δρυὸς μὲν οὖν ταύτας ποιοῦσι τὰς ιδέας.

CAP. IX. Τῶν δὲ ἄλλων ἐλάττους· καὶ σχεδὸν τὰς
γε πλείστα διαιροῦσι ἄρρην καὶ θήλει καθάπερ εἴρηται,
πλὴν ὀλίγων ὧν ἔστι καὶ ἡ πεύκη· πεύκης γὰρ τὸ μὲν
ἡμερον ποιοῦσι τὸ δ' ἄρριον, τῆς δ' ἀργίας δύο γένη·
καλοῦσι δὲ τὴν μὲν ἰδαίαν τὴν δὲ παραλίαν· τούτων δὲ
ὀρθότερα καὶ μακροτέρα καὶ τὸ φύλλον ἔχουσα παχύτε-
ρον ἢ ἰδαία, τὸ δὲ φύλλον λεπτότερον καὶ ἀμειννότερον
ἢ παραλία καὶ λειότερον τὸν φλοιὸν καὶ εἰς τὰ δέρματα
χρησίμου· ἢ δὲ ἑτέρα οὗ. καὶ τῶν στροβίλων ὁ μὲν τῆς
παραλίας στρογγύλος τε καὶ διαχάσιων ταχέως, ὁ δὲ τῆς
ἰδαίας μακρότερος καὶ γλωρὸς καὶ ἥττον χάσιων ὡς ἐν
ἀργιώτερος· τὸ δὲ ξύλον ἰσχυρότερον τὸ τῆς παραλίας·
δεῖ γὰρ καὶ τὰς τοιαύτας διαφορὰς λαμβάνειν τῶν συγ-
2 γενῶν· γνώριμα γὰρ διὰ τὴν χρείαν. ὀρθότερον δὲ καὶ
παχύτερον ὥσπερ εἶπομεν ἡ ἰδαία καὶ πρὸς τούτοις πι-
τωδέστερον ὅλως τὸ δένδρον, μελαντέρα δὲ πίττη καὶ
γλυνκύτερα καὶ λεπτοτέρα καὶ εὐωδέστερα, ὅταν ἢ ὠμὴ
ἐψηθεῖσα δὲ χείρων ἐκβαίνει διὰ τὸ πολὺν ἔχειν τὸν ὀρ-
ρόν. εἰκόσιν δ' ἄπερ οὗτοι διαιροῦσιν ὀνόμασιν ἰδίως
οἱ ἄλλοι διαιρεῖν τῷ ἄρρην καὶ θήλει. φασὶ δ' οἱ περὶ
Μακεδονίαν καὶ ἄκαρπὸν τι γένος ὅλως εἶναι πεύκης καὶ
τὸ μὲν ἄρρην βραχύτερον τε καὶ σκληροφυλλότερον, τὸ
δὲ θήλυ εὐμηκέστερον καὶ τὰ φύλλα λιπαρὰ καὶ ἀπαλά
καὶ κεκλιμένα μᾶλλον ἔχειν· ἔτι δὲ τὰ ξύλα τῆς μὲν ἄρ-
ρηνος περιμήτρα καὶ σκληρὰ καὶ ἐν ταῖς ἐργασίαις στρε-
φόμενα τῆς δὲ θηλείας εὐεργὰ καὶ ἀστραβὴ καὶ μαλακώ-

τερα. σχεδὸν δὲ κοινή τις ἡ διαφορὰ πάντων τῶν ἄρρε- 3
 των καὶ θηλειῶν, ὡς οἱ ὑλοτόμοι φασίν. ἅπαν γὰρ τὸ
 ἄρρεν τῇ πελεκήσει καὶ βραχύτερον καὶ ἐπεστραμμένον
 μᾶλλον καὶ δυσεργότερον καὶ τῷ χρώματι μελάντερον,
 τὸ δὲ θῆλυ εὐμηκέστερον· ἐπεὶ καὶ τὴν αἰγίδα τὴν κα-
 λουμένην ἢ θήλεια τῆς πεύκης ἔχει· τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ
 ἐγκάρδιον αὐτῆς· αἴτιον δὲ ὅτι ἀπενκοτέρα καὶ ἤττον
 ἐνθάδος καὶ λειότερα καὶ εὐκτεανωτέρα. γίνεται δὲ ἐν
 τοῖς μέγεθος ἔχουσι τῶν δένδρων ὅταν ἐκπεσόντα περι-
 σαπῇ τὰ λευκὰ καὶ τὰ κύκλω. τούτων γὰρ περιαιρεθέν-
 των καὶ καταλειφθείσης τῆς μήτρας ἐκ ταύτης πελεκᾶ-
 ται· ἐστὶ δὲ εὐχροὺν σφόδρα καὶ λεπτόνρον. ὃ δὲ οἱ περὶ
 τὴν Ἰδην δαδουργοὶ καλοῦσι συκῆν, τὸ ἐπιγινόμενον ἐν
 ταῖς πεύκαις, ἐρυθρότερον τὴν χροίαν τῆς δαδός, ἐν τοῖς
 ἄρρεσίν ἐστὶ μᾶλλον· δυσῶδες δὲ τοῦτο καὶ οὐκ ὄξει δα- 4
 δός οὐδὲ καίεται ἀλλ' ἀποπηδᾷ ἀπὸ τοῦ πυρός. πεύκης
 μὲν οὖν ταῦτα γένη ποιοῦσιν, ἡμερόν τε καὶ ἄρριον, καὶ
 τῆς ἀργίας ἄρρενά τε καὶ θήλειαν καὶ τρίτην τὴν ἀκαρ-
 πον. οἱ δὲ περὶ τὴν Ἀρκαδίαν οὔτε τὴν ἀκαρπον λέγου-
 σιν οὔτε τὴν ἡμερον πεύκην ἀλλὰ πίτυν εἶναι φασί· καὶ
 γὰρ τὸ στέλεχος ἐμφερέστατον εἶναι τῇ πίτυϊ καὶ ἔχειν
 τὴν τε λεπτότητα καὶ τὸ μέγεθος καὶ ἐν ταῖς ἐργασίαις
 ταῦτὸ τὸ ξύλον· τὸ γὰρ τῆς πεύκης καὶ παχύτερον καὶ
 λειότερον καὶ ὑψηλότερον εἶναι· καὶ τὰ φύλλα τὴν μὲν
 πεύκην ἔχειν πολλὰ καὶ λιπαρὰ καὶ βαθέα καὶ κεκλιμένα,
 τὴν δὲ πίτυν καὶ τὴν κωνοφόρον ταύτην ὀλίγα τε καὶ
 ἀχμωδέστερα καὶ πεφρικότα μᾶλλον· ἄμφω δὲ τριχό-
 φυλλα. ἔτι δὲ τὴν πίτυν ἐμφερεστέραν τῆς πίτυος· καὶ
 γὰρ τὴν πίτυν ἔχειν ὀλίγην τε καὶ πικρὰν ὡς περὶ καὶ τὴν
 κωνοφόρον, τὴν δὲ πεύκην εὐώδη καὶ πολλήν. φύεται
 δ' ἐν μὲν τῇ Ἀρκαδίᾳ ἢ πίτυς ὀλίγη περὶ δὲ τὴν Ἠλείαν
 πολλή· οὗτοι μὲν οὖν ὅλω τῷ γένει διαμφοισθητοῦσιν.

5 ἡ δὲ πίτυς δοκεῖ τῆς πεύκης καὶ διαφέρειν τῷ λιπαρω-
 τέρα τε εἶναι καὶ λεπτοφυλλότερα καὶ τὸ μέγεθος ἐλάτ-
 των καὶ ἥττον ὀρθοφυής· ἔτι δὲ τὸν κῶνον ἐλάττω φέ-
 ρειν καὶ πεφρικότα μᾶλλον καὶ τὸ κάρνον πιττωδέστε-
 ρον· καὶ τὰ ξύλα λευκότερα καὶ ὁμοιώτερα τῇ ἐλάτῃ καὶ
 τὸ ὅλον ἄπευκα. διαφορὰν δ' ἔχει καὶ ταύτην μεγάλην
 πρὸς τὴν πεύκην· πεύκην μὲν γὰρ ἐπιμανθεισῶν τῶν
 ῥιζῶν οὐκ ἀναβλαστάνειν, τὴν πίτυν δὲ φασὶ τινες ἀνα-
 βλαστάνειν, ὡς περὶ καὶ ἐν Λέσβῳ ἐμπρησθέντος τοῦ Πυρ-
 ραίων ὄρους τοῦ πιττωδούς. νόσημα δὲ ταῖς πεύκαις
 τοιοῦτόν τι λέγουσι συμβαίνειν οἱ περὶ τὴν Ἰδην ὡς,
 ὅταν μὴ μόνον τὸ ἐγκάρδιον ἀλλὰ καὶ τὸ ἔξω τοῦ στελέ-
 χους ἐνδαδον γένηται, τηλικαῦτα ὡς περὶ ἀποπνίγεσθαι.
 τοῦτο δὲ αὐτόματον συμβαίνει δι' εὐτροφίαν τοῦ δέν-
 δρου ὡς ἂν τις εἰκάσειεν· ὅλον γὰρ γίνεται δάσ· περὶ
 6 μὲν οὖν τὴν πεύκην ἴδιον τοῦτο πάθος· ἐλάτῃ δ' ἐστὶν
 ἢ μὲν ἄρρην ἢ δὲ θήλεια, διαφορὰς δ' ἔχουσα τοῖς φύλ-
 λοις· ὀξύτερα γὰρ καὶ κεντητικώτερα τὰ τοῦ ἄρρενος καὶ
 ἐπεστραμμένα μᾶλλον, δι' ὃ καὶ οὐλότερον τῇ ὄψει φαί-
 νεται τὸ δένδρον ὅλον. καὶ τῷ ξύλῳ· λευκότερον γὰρ
 καὶ μαλακώτερον καὶ εὐεργέστερον τὸ τῆς θηλείας καὶ
 τὸ ὅλον στέλεχος εὐμηκέστερον· τὸ δὲ τοῦ ἄρρενος ποι-
 κιλώτερον καὶ παχύτερον καὶ σκληρότερον καὶ περιμή-
 τρον μᾶλλον ὅλως δὲ φανυλότερον τὴν ὄψιν. ἐν δὲ τῷ
 κώνῳ τῷ μὲν τοῦ ἄρρενός ἐστι κάρνα ὀλίγα ἐπὶ τοῦ
 ἄκρου, τῷ δὲ τῆς θηλείας ὅλως οὐδὲν ὡς οἱ ἐκ Μακεδονίας
 ἔλεγον. ἔχει δὲ πτέρυγας τὸ φύλλον . . . καὶ ἐπ' ἐλατ-
 τον ὥστε τὴν ὅλην μορφὴν εἶναι θολοειδῆ καὶ παρόμοιον
 μάλιστα ταῖς βοιωταῖς κυνέαις· πικρὸν δὲ οὕτως ὥστε
 μήτε χιόνα διέναι μήθ' ὑέτον. ὅλως δὲ καὶ τῇ ὄψει τὸ
 δένδρον καλόν· καὶ γὰρ ἡ βλάστησις ἴδια τις ὡς περὶ εἴ-
 ρηται παρὰ τὰς ἄλλας καὶ μόνῃ τάξιν ἔχουσα· τῷ δὲ με-

γέθει μέγα καὶ πολὺ τῆς πεύκης εὐμηκέστερον. διαφέρει δὲ καὶ κατὰ τὸ ξύλον οὐ μικρόν· τὸ μὲν γὰρ τῆς ἐλάτης ἰνώδες καὶ μαλακὸν καὶ κοῦφον τὸ δὲ τῆς πεύκης θαλάσσιον καὶ βαρὺ καὶ σαρκωδέστερον. ὄξους δὲ ἔχει πλείους μὲν ἢ πεύκη σκληροτέρους δ' ἢ ἐλάτη, σχεδὸν δὲ πάντων ὡς εἰπεῖν σκληροτέρους, τὸ δὲ ξύλον μαλακώτερον. ὅλως δὲ οἱ ὄξοι πυκνότεροι καὶ στερεώτατοι μόνον οὐ διαφανεῖς ἐλάτης καὶ πεύκης καὶ τῷ χρώματι θαλάσσιον καὶ μάλιστα διάφοροι τοῦ ξύλου, μᾶλλον δὲ τῆς ἐλάτης. ἔχει δὲ, ὥσπερ ἢ πεύκη τὴν αἰγίδα, καὶ ἢ ἐλάτη τὸ λευκὸν λοῦσσον καλούμενον, οἷον ἀντίστροφον τῇ αἰγίδι, πλὴν τὸ μὲν λευκὸν ἢ δ' αἰγίς εὐχρως διὰ τὸ ἐνθάδον. πυκνὸν δὲ καὶ λευκὸν γίνεται καὶ καλὸν ἐκ τῶν πρεσβυτέρων ἤδη δένδρων· ἀλλὰ σπάνιον τὸ χρηστὸν, τὸ δὲ τυχὸν θαψιλὲς ἔξ οὗ τὰ τε τῶν ζωγράφων πινάκια ποιοῦσι καὶ τὰ γραμματεῖα τὰ πολλὰ· τὰ δ' ἐσπουδασμένα ἐκ τοῦ βελτίονος. οἱ δὲ περὶ Ἀρκαδίαν ἀμφοτέρω καλοῦσιν αἰγίδα καὶ τὴν τῆς πεύκης καὶ τὴν τῆς ἐλάτης, καὶ εἶναι πλείω τὴν τῆς ἐλάτης ἀλλὰ καλλίω τὴν τῆς πεύκης· εἶναι γὰρ τῆς μὲν ἐλάτης πολλήν τε καὶ λεῖαν καὶ πυκνήν, τῆς δὲ πεύκης ὀλίγην, τὴν μέντοι οὐσαν οὐλοτέραν καὶ ἰσχυροτέραν καὶ τὸ ὅλον καλλίω. οὗτοι μὲν οὖν εἰκόασιν τοῖς ὀνόμασι διαφωνεῖν. ἢ δὲ ἐλάτη ταύτας ἔχει τὰς διαφορὰς πρὸς τὴν πεύκην καὶ ἔτι τὴν περὶ τὴν ἀμφανξιν ἢν πρότερον εἶπομεν.

⁹ Si CAP. X. Ὁξύη δ' οὐκ ἔχει διαφορὰς ἀλλ' ἐστὶ μονογενές· ὀρθοφυές δὲ καὶ λεῖον καὶ ἄνοξον καὶ πάχος καὶ ὕψος ἔχον σχεδὸν ἴσον τῇ ἐλάτῃ· καὶ τὰλλα δὲ παρόμοιον (τε) τὸ δένδρον· ξύλον δὲ εὐχρουν ἰσχυρὸν εὖνιον καὶ φλοῖον λεῖον καὶ παχὺν, φύλλον δ' ἀσχιδὲς προμηκέστερον ἀπίον καὶ ἐπακάνθισον ἐξ ἄκρου, ῥίζας οὔτε πολλὰς οὔτε κατὰ βάθους· ὁ δὲ καρπὸς λεῖος βαλανώδης ἐν

ἐχίνω πλὴν (οὐκ) ἀνακάνθω καὶ λείω, καὶ οὐχ ὡς ἡ διοσ-
 βάλανος ἀκαρθώδει, προσεμφερῆς δὲ καὶ κατὰ γλυκὺ-
 τητα καὶ κατὰ τὸν χυλὸν ἐκείνω. γίνεται δὲ καὶ ἐν τῷ
 ὄρει λευκῇ ἢ καὶ χρήσιμον ἔχει τὸ ξύλον πρὸς πολλά·
 καὶ γὰρ πρὸς ἀμαξουργίαν καὶ πρὸς κλινοπηγίαν καὶ εἰς
 διφρουργίαν καὶ εἰς τραπεζίαν καὶ εἰς ναυπηγίαν· ἢ δ'
 ἐν τοῖς πεδίοις μέλαινα καὶ ἄχρηστος πρὸς ταῦτα· τὸν
 2 δὲ καρπὸν ἔχουσι παραπλήσιον. μονογενῆς δὲ καὶ ἡ μί-
 λος, ὀρθοφυῆς δὲ καὶ εὐανξῆς καὶ ὁμοία τῇ ἐλάτῃ, πλὴν
 οὐχ ὑψηλὸν οὕτω πολυμάσχαλον δὲ μᾶλλον. ὅμοιον δὲ
 καὶ τὸ φύλλον ἔχει τῇ ἐλάτῃ λιπαρώτερον δὲ καὶ μαλα-
 κώτερον. τὸ δὲ ξύλον ἢ μὲν ἐξ Ἀρκαδίας μέλαν καὶ φοι-
 νικοῦν ἢ δ' ἐκ τῆς Ἰδῆς ξανθὸν σφόδρα καὶ ὅμοιον τῇ
 κέδρω δι' ὃ καὶ τοὺς πωλοῦντάς φασιν ἐξαπατᾶν ὡς
 κέδρον πωλοῦντας· πᾶν γὰρ εἶναι καρδίαν ὅταν ὁ φλοιὸς
 περιαιρεθῇ· ὅμοιον δὲ καὶ τὸν φλοιὸν ἔχειν καὶ τῇ τρα-
 χύτητι καὶ τῷ χρώματι τῇ κέδρω, ὀλίγας δὲ μικρὰς καὶ
 λεπτὰς καὶ ἐπιπολαίους. σπάνιον δὲ τὸ δένδρον περὶ
 τὴν Ἰδὴν, περὶ δὲ Μακεδονίαν καὶ Ἀρκαδίαν πολὺ· καὶ
 καρπὸν φέρει στρογγύλον μικρῷ μείζω κνάμου τῷ χρώ-
 ματι δ' ἐρυθρὸν καὶ μαλακόν· φασὶ δὲ τὰ μὲν λόφουρα
 ἐὰν φάγη τῶν φύλλων ἀποθνήσκουσιν τὰ δὲ μηροκάξοντα
 οὐδὲν πάσχειν. τὸν δὲ καρπὸν ἐσθίουσι καὶ τῶν ἀνθρώ-
 3 πων τινὲς καὶ ἔστιν ἡδύς καὶ ἀσινής. ἔστι δὲ καὶ ἡ
 ὄστρους μονοειδῆς, ἣν καλοῦσιν τινες ὄστρουαν, ὁμοφυῆς
 τῇ ὀξύα τῇ τε φντεία καὶ τῷ φλοιῷ· φύλλα δὲ ἀπιοειδῆ
 τῷ σχήματι, πλὴν προμηκέστερα πολλῶ καὶ εἰς ὀξὺ συν-
 ηγμένα καὶ μείζω, πολύτινα δὲ, ἀπὸ τῆς μέσης εὐθείας
 καὶ μεγάλης τῶν ἄλλων πλευροειδῶς κατατεινουσῶν καὶ
 πάχος ἔχουσῶν· ἔτι δὲ ἐρρυτιδωμένα κατὰ τὰς ἵνας καὶ
 χαραγμὸν ἔχοντα κύκλῳ λεπτόν· τὸ δὲ ξύλον σκληρὸν
 καὶ ἄχρουν, ἔκλευκον· καρπὸν δὲ μικρὸν πρόμακρον

ὅμοιον κριθῆ ξανθόν· ῥίζας δὲ ἔχει μετεώρους· ἔνυδρον δὲ καὶ φαραγγῶδες. λέγεται δὲ ὡς οὐκ ἐπιτήδειον εἰς οἰκίαν εἰσφέρειν· δυσθανατῶν γὰρ φασι καὶ δυστοκεῖν οὐ ἂν ἦ· τῆς δὲ φιλύρας ἢ μὲν ἄρρην ἐστὶ ἢ δὲ θήλεια· 4 διαφέρουσι δὲ τῆ μορφῇ τῆ ὄλῃ καὶ τῆ τοῦ ξύλου καὶ τῷ τὸ μὲν εἶναι κάρπιμον τὸ δ' ἄκαρπον. τὸ μὲν γὰρ τῆς ἄρρηνος ξύλου σκληρόν καὶ ξανθὸν καὶ ὀξωδέστερον καὶ πυκνότερόν ἐστι, τὸ δὲ τῆς θηλείας λευκότερον. καὶ ὁ φλοιὸς τῆς μὲν ἄρρηνος παχύτερος καὶ περιαιρεθεὶς ἀκαμπῆς διὰ τὴν σκληρότητα, τῆς δὲ θηλείας λεπτότερος καὶ εὐκαμπῆς ἕξ οὐ τὰς κίστας ποιούσιν· ἔτι δ' εὐωδέστερον τὸ τῆς θηλείας. καὶ ἢ μὲν ἄκαρπος καὶ ἀνανθής, ἢ δὲ θήλεια καὶ ἄνθος ἔχει καὶ καρπὸν· τὸ μὲν ἄνθος καλυκῶδες παρὰ τὸν τοῦ φύλλου μίσχον καὶ παρὰ τὴν εἰς νέωτα κάχρον ἐφ' ἑτέρου μίσχου, γλοερὸν δὲ ὅταν ἦ καλυκῶδες, ἐκκαλυπτόμενον δὲ ἐπίξανθον· ἢ δὲ ἄνθησις ἅμα τοῖς ἡμέροις. ὁ δὲ καρπὸς στρογγύλος πρόμα- 5 κρος ἢ λίκος κύαμος ὅμοιος τῷ τοῦ κίττου, γωνίας ἔχων ὁ ἄδρὸς πέντε οἶον ἰνῶν ἔξεχουσῶν καὶ εἰς ὄξυν συναγομένον· ὁ δὲ μὴ ἄδρὸς ἀδιαφρότερος· διακνιζόμενος δὲ ὁ ἄδρὸς ἔχει μικρὰ ἄττα καὶ λεπτὰ σπερμάτια ἠλίκα καὶ ὁ τῆς ἀδραφάξυος. τὸ δὲ φύλλον καὶ ὁ φλοιὸς ἠδέα καὶ γλυκία· τὴν δὲ μορφὴν κίττωδες τὸ φύλλον, πλὴν ἐκ προσαγωγῆς μᾶλλον ἢ περιφέρεια, κατὰ τὸ πρὸς τῷ μίσχῳ κυρτότατον, ἀλλὰ κατὰ μέσον εἰς ὄξύτερον τὴν συναγωγὴν ἔχον καὶ μακρότερον, ἔπουλον δὲ κύκλω καὶ κεγαραγμένον. μήτραν δ' ἔχει τὸ ξύλον μικρὰν καὶ οὐ πολὺν μαλακωτέραν τοῦ ἄλλου· μαλακὸν γὰρ καὶ τὸ ἄλλο ξύλον.

^{11H}₁₀₅₁ CAP. XI. Τῆς δὲ σφενδάμνου καθάπερ εἶπομεν δύο γένη ποιούσιν, οἱ δὲ τρία· ἓν μὲν δὴ τῷ κοινῷ προσαγορεύουσι σφένδαμνον, ἕτερον δὲ ξυγίαν, τρίτον δὲ κλυνότερον ὡς οἱ περὶ Στάγειρα. διαφορὰ δ' ἐστὶ τῆς ξυ-

γίας καὶ τῆς σφενδάμνου ὅτι ἡ μὲν σφένδαμνος λευκὸν
 ἔχει τὸ ξύλον καὶ εὐνότερον ἢ δὲ ξυγία ξανθὸν καὶ οὐ-
 λον· τὸ δὲ φύλλον εὐμέγεθες ἄμφω, τῇ σχίσσει ὅμοιον
 τῷ τῆς πλατάνου τέτανον λεπτότερον δὲ καὶ ἄσφαρότερον
 καὶ μαλακώτερον καὶ προμηκέστερον· τὰ δὲ σχήμαθ' ὅλα
 τ' εἰς ὄξυν συνήκοντα καὶ οὐχ οὕτω μεσοσχιδῆ ἀλλ' ἀκρο-
 σχιδέστερα· οὐ πολὺνα δὲ ὡς κατὰ μέγεθος. ἔχει δὲ
 καὶ φλοῖον μικρῷ τραχύτερον τοῦ τῆς φιλύρας, ὑποπέ-
 λιον παχὺν καὶ πυκνότερον ἢ ὁ τῆς πίτνου καὶ ἀκαμπῆ·
 2 ρίζαι δ' ὀλίγαι καὶ μετέωροι καὶ οὐλαὶ σχεδὸν αἰ πλείσται
 καὶ αἰ τῆς ξανθῆς καὶ αἰ τῆς λευκῆς. γίνεται δὲ μάλιστα
 ἐν τοῖς ἐφύδροις ὡς οἱ περὶ τὴν Ἰθὴν λέγουσι, καὶ ἐστὶ
 σπάνιον. περὶ ἄνθους δὲ οὐκ ἤδεσαν· τὸν δὲ καρπὸν οὐ
 λίαν μὲν προμήκη παρόμοιον δὲ τῷ παλιούρω πλὴν προ-
 μηκέστερον. οἱ δ' ἐν τῷ Ὀλύμπῳ τὴν μὲν ξυγίαν ὄρειον
 μᾶλλον τὴν δὲ σφένδαμνον καὶ ἐν τοῖς πεδίοις φύεσθαι·
 εἶναι δὲ τὴν μὲν ἐν τῷ ὄρει φνομένην ξανθὴν καὶ εὐ-
 χροὺν καὶ οὐλὴν καὶ στερεάν ἢ καὶ πρὸς τὰ πολυτελῆ
 τῶν ἔργων χρῶνται, τὴν δὲ πεδεινὴν λευκὴν τε καὶ μα-
 νοτέραν καὶ ἥττον οὐλὴν· καλοῦσι δ' αὐτὴν ἐνιοὶ γλεῖ-
 νον, οὐ σφένδαμνον. . . . καὶ τῆς ἄρρενος οὐλότερα τὰ
 ξύλα συνεστραμμένα, καὶ ἐν τῷ πεδίῳ ταύτην φύεσθαι
 3 μᾶλλον καὶ βλαστάνειν πρωϊτερον. ἐστὶ δὲ καὶ μελλίς
 γένη δύο. τούτων δ' ἡ μὲν ὑψηλὴ καὶ εὐμήκης ἐστὶ τὸ
 ξύλον ἔχουσα λευκὸν καὶ εὐνικὸν καὶ μαλακώτερον καὶ
 ἀνοξότερον καὶ ἀνουλότερον· ἡ δὲ ταπεινότερα καὶ ἥτ-
 τον εὐαυξὴς καὶ τραχυτέρα καὶ σκληροτέρα καὶ ξανθο-
 τέρα. τὰ δὲ φύλλα τῷ μὲν σχήματι δαφνοειδῆ, πλατυ-
 φύλλον δάφνης, εἰς ὄξύτερον δὲ συνηγμένα, χαραγμαῖον
 δέ τιν' ἔχοντα κύκλῳ καὶ ἐπακανθίζοντα· τὸ δὲ ὄλον,
 ὅπερ εἴποι τις ἂν φύλλον τῷ ἅμα φυλλορροεῖν, ἀφ' ἐνὸς
 μίσχον· καὶ περὶ μίαν οἶον ἵνα κατὰ γόνυ καὶ συζυγίαν

τὰ φύλλα καθ' ἕκαστον πέφυκε, συγμῶν διεχουσῶν τῶν
 συζυγίων, ὁμοίως καὶ ἐπὶ τῆς οἴης. ἔστι δὲ τῶν μὲν
 βραχέα τὰ γόνατα καὶ αἱ συζυγίαι τὸ πλῆθος ἐλάττους,
 τῶν δὲ τῆς λευκῆς καὶ μακρὰ καὶ πλείους· καὶ τὰ καθ'
 ἕκαστον φύλλα μακρότερα καὶ στενότερα τὴν δὲ χροῖαν
 πρασώδη. φλοιὸν δὲ λεῖον ἔχει καπυρὸν δὲ καὶ λεπτὸν
 καὶ τῇ χροῖᾳ πυρρὸν. πικνόρριζον δὲ καὶ παχύρριζον καὶ 4
 μετέωρον. καρπὸν δὲ οἱ μὲν περὶ τὴν Ἰθὴν οὐχ ὑπελάμ-
 βανον ἔχειν οὐδ' ἄνθος· ἔχει δ' ἐν λοβῷ λεπτῷ καρπὸν
 καρυηρὸν ὡς τῶν ἀμυγδαλῶν ὑπόπικρον τῇ γεύσει. φέ-
 ρει δὲ καὶ ἕτερό' ἅττα οἶον βρύα καθάπερ ἡ δάφνη, πλὴν
 σιφρότερα· καὶ ἕκαστον καθ' αὐτὸ σφαιροειδὲς ὡς περ
 τὰ τῶν πλατάνων· τούτων δὲ τὰ μὲν περὶ τὸν καρπὸν,
 τὰ δ' ἀπηρημένα πολὺ, καὶ τὰ πλείστα οὕτω. φύεται
 δὲ ἡ μὲν λεία περὶ τὰ βαθυάγκη μάλιστα καὶ ἐφουδρα, ἡ
 δὲ τραχεῖα καὶ περὶ τὰ ξηρὰ καὶ πετρώδη. ἔνιοι δὲ κα-
 λοῦσι τὴν μὲν μελίαν τὴν δὲ βουμέλιον, ὡς περ οἱ περὶ
 Μακεδονίαν. μείζον δὲ καὶ μανότερον ἢ βουμέλιος δι' 5
 ὃ καὶ ἦττον οὖλον. φύσει δὲ τὸ μὲν πεδεινὸν καὶ τραχὺ
 τὸ δ' ὄρεινὸν καὶ λεῖον· ἔστι δὲ ἡ μὲν ἐν τοῖς ὄρεσι φνο-
 μένη εὐχρὸς καὶ λεία καὶ στερεὰ καὶ γλίσχρα ἢ δ' ἐν
 τῷ πεδίῳ ἄχρους καὶ μανὴ καὶ τραχεῖα. τὸ δ' ὄλον ὡς
 εἶπεν τὰ δένδρα ὅσα καὶ ἐν τῷ πεδίῳ καὶ ἐν τῷ ὄρει
 φύεται, τὰ μὲν ὄρεινὰ εὐχροῦ τε καὶ στερεὰ καὶ λεπτα γί-
 νεται, καθάπερ ὀξύη πτελέα τὰ ἄλλα· τὰ δὲ πεδεινὰ
 μανότερα καὶ ἀχρούστερα καὶ χεῖρω, πλὴν ἀπίον καὶ μη-
 λέας καὶ ἀγράδος ὡς οἱ περὶ τὸν Ὀλυμπόν φασι· ταῦτα
 δ' ἐν τῷ πεδίῳ κρείττω καὶ τῷ καρπῷ καὶ τοῖς ξύλοις·
 ἐν μὲν γὰρ τῷ ὄρει τραχεῖς καὶ ἀκανθώδεις καὶ ὀξώδεις
 εἰσὶν ἐν δὲ τῷ πεδίῳ λειότεροι καὶ μείζους καὶ τὸν καρ-
 πὸν ἔχουσι γλυκύτερον καὶ σαρκωδέστερον· μεγέθει δὲ
 αἰεὶ μείζω τὰ πεδεινὰ.

CAP. XII. Κρανείας δὲ τὸ μὲν ἄρρεν τὸ δὲ θῆλυ, ¹¹¹₁₁₂
 ἦν δὴ καὶ θηλυκρανείαν καλοῦσιν. ἔχουσι δὲ φύλλον
 μὲν ἀμυγδαλῆ ὅμοιον πλὴν λιπωδέστερον καὶ παχύτερον
 φλοιὸν δ' ἰνώδη λεπτόν· τὸ δὲ στέλεχος οὐ παχὺ λίαν
 ἀλλὰ παραφύει ῥάβδους ὡς περ ἄγνος· ἐλάττους δὲ ἢ
 θηλυκρανεία καὶ θαμνωδέστερόν ἐστιν. τοὺς δὲ ὄζους
 ὁμοίως ἔχουσιν ἄμφω τῇ ἄγνῳ καὶ κατὰ δύο καὶ κατ'
 ἀλλήλους· τὸ δὲ ξύλον τὸ μὲν τῆς κρανείας ἀκάρδιον καὶ
 στερεὸν ὄλον, ὅμοιον κέρατι τὴν πυκνότητα καὶ τὴν
 ἰσχύν, τὸ δὲ τῆς θηλυκρανείας ἐντεριώνην ἔχον καὶ μα-
 λακώτερον καὶ κοιλαινόμενον δι' ὃ καὶ ἀχρεῖον εἰς τὰ
 2 ἀκόντια. τὸ δ' ὕψος τοῦ ἄρρενος δώδεκα μάλιστα πη-
 χέων ἠλίκη τῶν σαρισσῶν ἢ μεγίστη· τὸ γὰρ ὄλον στέ-
 λεχος ὕψος οὐκ ἴσχει. φασὶ δ' οἱ μὲν ἐν τῇ Ἰδῆ τῇ τρω-
 ἀδι τὸ μὲν ἄρρεν ἀκαρπον εἶναι τὸ δὲ θῆλυ κάρπιμον.
 πυρῆνα δ' ὁ καρπὸς ἔχει παραπλήσιον ἐλάα καὶ ἐσθιό-
 μενος γλυκὺς καὶ εὐώδης· ἄνθος δὲ ὅμοιον τῷ τῆς ἐλάας,
 καὶ ἀπανθεῖ δὲ καὶ καρποφορεῖ τὸν αὐτὸν τρόπον τῷ ἐξ
 ἐνὸς μίσχου πλείους ἔχειν, σχεδὸν δὲ καὶ τοῖς χρόνοις
 παραπλησίως. οἱ δ' ἐν Μακεδονίᾳ καρποφορεῖν μὲν
 ἄμφω φασὶν τὸν δὲ τῆς θηλείας ἄβρωτον εἶναι· τὰς ῥί-
 ζας δ' ὁμοίως ἔχει ταῖς ἄγνοις ἰσχυρὰς καὶ ἀνωλέθρους.
 γίνεται δὲ καὶ περὶ τὰ ἐφρυθρα καὶ οὐκ ἐν τοῖς ξηροῖς
 μόνον· φύεται δὲ καὶ ἀπὸ σπέρματος καὶ ἀπὸ παρασπά-
 3 δος. κέδρον δὲ οἱ μὲν φασὶν εἶναι διττὴν, τὴν μὲν λυ-
 κίαν τὴν δὲ φοινικῆν, οἱ δὲ μονοειδῆ καθάπερ οἱ ἐν τῇ
 Ἰδῆ. παρόμοιον δὲ τῇ ἀρκεύθῳ, διαφέρει δὲ μάλιστα τῷ
 φύλλῳ· τὸ μὲν γὰρ τῆς κέδρου σκληρόν καὶ ὄξυν καὶ
 ἀκανθῶδες τὸ δὲ τῆς ἀρκεύθου μαλακώτερον· δοκεῖ δὲ
 καὶ ὑψηλοφυέστερον εἶναι ἢ ἀρκευθος· οὐ μὲν ἀλλ' ἐνιοί
 γε οὐ διαιροῦσι τοῖς ὀνόμασιν ἀλλ' ἄμφω καλοῦσι κέ-
 δρους, πλὴν παρασημασίᾳ κέδρον ὀξύκεδρον. ὀξώδη δ'

ἄμφω καὶ πολυμάσχαλα καὶ ἐπεστραμμένα ἔχοντα τὰ
 ξύλα· μᾶλλον δ' ἢ μὲν ἄρκευθος ἔχει μικρὰν καὶ πυκνήν
 καὶ ὅταν κοπῆ ταχὺ σηπομένην· ἢ δὲ κέδρος τὸ πλείστον
 ἐγκάρδιον καὶ ἀσαπὲς, ἐρυθροκάρδια δ' ἄμφω· καὶ ἢ
 μὲν τῆς κέδρου εὐώδης ἢ δὲ τῆς ἐτέρας οὐ· καρπὸς δ' ὁ 4
 μὲν τῆς κέδρου ξανθὸς μύρτου μέγεθος ἔχων εὐώδης
 ἠδὺς ἐσθίεσθαι. ὁ δὲ τῆς ἀρκεύθου τὰ μὲν ἄλλα ὅμοιος
 μέλας δὲ καὶ στρουφνὸς καὶ ὡσπερ ἄβρωτος· διαμένει δ'
 εἰς ἐνιαυτὸν, εἴθ' ὅταν ἄλλος ἐπιφυῆ ὁ περυσινὸς ἀπο-
 πίπτει. ὡς δὲ οἱ ἐν Ἀρκαδίᾳ λέγουσι τρεῖς ἅμα καρ-
 ποὺς ἴσχει, τὸν τε περυσινὸν οὐπω πέποινα καὶ τὸν προ-
 περυσίνου ἤδη πέποινα καὶ ἐδώδιμον καὶ τρίτον τὸν νέον
 ὑποφαίνει. ἔφη δὲ Σάτυρος καὶ κομίσαι τοὺς ὄρεοτύπους
 αὐτῷ ἀνανθεῖς ἄμφω. τὸν δὲ φλοιὸν ὅμοιον ἔχει κυπα-
 ρίττω τραχύτερον δέ· ὄζις δὲ μανὰς ἀμφοτέρω καὶ ἐπι-
 πολαίους. φύονται περὶ τὰ πετρώδη καὶ χειμέρια καὶ 5
 τοῦτους τοὺς τόπους ζητοῦσι. μεσπύλλης δ' ἐστὶ τρία
 γένη, ἀνθηδῶν σατάνειος ἀνθηδονοειδῆς, ὡς οἱ περὶ τὴν
 Ἰδίην διαιροῦσι. φέρει δὲ ἢ μὲν σατάνειος τὸν καρπὸν
 μείζω καὶ λευκότερον καὶ χαννότερον καὶ τοὺς πυρήνας
 ἔχοντα μαλακωτέρους· αἱ δ' ἔτεροι ἐλάττω τέ τι καὶ εὐω-
 δέστερον καὶ στρουφνότερον ὥστε δύνασθαι πλείω χρό-
 νον θησαυρίζεσθαι. πυκνότερον δὲ καὶ τὸ ξύλον τού-
 τῶν καὶ ξανθότερον τὰ δ' ἄλλα ὅμοιον. τὸ δ' ἄνθος πα-
 σῶν ὅμοιον ἀμυγδαλῇ πλην οὐκ ἐρυθρὸν ὡσπερ ἐκεῖνο
 ἀλλ' ἐγγλωρότερον. μεγέθει μέγα τὸ δένδρον καὶ περι-
 κομον. φύλλον δὲ τὸ μὲν ἐπὶ . . . . . πολυσχιδὲς δὲ καὶ
 ἐν ἄκρῳ σελινοειδὲς, τὸ δ' ἐπὶ τῶν παλαιότερων πολυ-
 σχιδὲς σφόδρα καὶ ἐγγωνοειδὲς μείζοσι σχίσμασι, τετα-
 νὸν ἰσῶδες λεπτότερον σελίνου καὶ προμηκέστερον καὶ
 τὸ ὅλον καὶ τὰ σχίσματα, περικεχαραγμένον δὲ ὅλον·
 μίσχον δ' ἔχει λεπτὸν μακρὸν· πρὸ τοῦ φυλλορροεῖν δ'

ἐρυθραίνεται σφόδρα. πολύρριζον δὲ τὸ δένδρον καὶ
 βαθύρριζον δι' ὃ καὶ χρόμιον καὶ δυσώλεθρον. καὶ τὸ
 6 ξύλον ἔχει πυκνὸν καὶ στερεὸν καὶ ἀσαπές. φύεται δὲ
 καὶ ἀπὸ σπέρματος καὶ ἀπὸ παρασπάδος. νόσημα δὲ αὐ-
 τῶν ἐστὶν ὥστε γηράσκοντα σκωληκόβρωτα γίνεσθαι·
 καὶ οἱ σκώληκες μεγάλοι καὶ ἡδίους ἢ οἱ ἐκ τῶν δένδρων
 τῶν ἄλλων. τῶν δ' οἰῶν δύο γένη ποιούσι, τὸ μὲν δὴ
 καρποφόρον θῆλυ τὸ δὲ ἄρρεν ἄκαρπον· οὐ μὴν ἄλλα
 διαφέρουσι τοῖς καρποῖς τῷ τὰς μὲν στρογγύλον τὰς δὲ
 προμήκη τὰς δ' ὠοειδῆ φέρειν. διαφέρουσι δὲ καὶ τοῖς
 χυλοῖς· ὡς γὰρ ἐπὶ τὸ πᾶν εὐωδέστερα καὶ γλυκύτερα τὰ
 στρογγύλα τὰ δ' ὠοειδῆ πολλάκις ἐστὶν ὄξεα καὶ ἤττον
 7 εὐώδη. φύλλα δ' ἀμφοῖν κατὰ μίσηον μακρὸν ἰσοειδῆ
 πεφυκάσι στοιχηθὸν ἐκ τῶν πλαγίων πτερυγοειδῶς, ὡς
 ἐνὸς ὄντος τοῦ ὅλου λοβὸν δὲ ἔχοντος ἐσχισμένους ἕως
 τῆς ἰνός· πλὴν διεστᾶσιν ἀπ' αὐτῶν ὑπόσυχρον τὰ κατὰ
 μέρος· φυλλοβολεῖ δὲ οὐ κατὰ μέρος ἀλλὰ ὅλον ἅμα τὸ
 πτερυγῶδες. εἰσὶ δὲ περὶ μὲν τὰ παλαιότερα καὶ μακρό-
 τερα πλείους αἱ συζυγίαι περὶ δὲ τὰ νεώτερα καὶ βραχύ-
 τερα ἐλάττους, πάντων δὲ ἐπ' ἄκρον τοῦ μίσηου φύλλον
 περιττὸν ὥστε καὶ πάντ' εἶναι περιττά. τῷ δὲ σχήματι
 δαφνοειδῆ τῆς λεπτοφύλλου, πλὴν χαραγμὸν ἔχοντα καὶ
 βραχύτερα καὶ οὐκ εἰς ὄξυ τὸ ἄκρον συνήκον ἀλλ' εἰς
 περιφερέστερον. ἄνθος δὲ ἔχει βοτρυσῶδες ἀπὸ μιᾶς κο-
 8 ρύνης ἐκ πολλῶν μικρῶν καὶ λευκῶν συγκείμενον. καὶ
 ὁ καρπὸς ὅταν εὐκαρπῆ βοτρυσῶδης· πολλὰ γὰρ ἀπὸ τῆς
 αὐτῆς κορύνης ὥστ' εἶναι καθάπερ κηρίον. σκωληκόβο-
 ρος ἐπὶ τοῦ δένδρου ὁ καρπὸς ἄπεπτος ὢν ἔτι γίνεται
 μᾶλλον τῶν μεσπίλων καὶ ἀπίων καὶ ἀχράδων· καίτοι
 πολὺ στρυφνότητος. γίνεται δὲ καὶ αὐτὸ τὸ δένδρον
 σκωληκόβρωτον καὶ οὕτως αὐαίνεται γηράσκον· καὶ ὁ
 σκώληξ ἴδιος ἐρυθρὸς δασύς. καρποφορεῖ δ' ἐπιεικῶς

νέα· τριετής γὰρ εὐθύς φύει. τοῦ μετοπώρου δ' ὅταν ἀποβάλλῃ τὸ φύλλον εὐθύς ἴσχει τὴν καχυώδη κορύνην λιπαρὰν καὶ ἐπωδηκυῖαν ὡς ἂν ἤδη βλαστικόν, καὶ διαμένει τὸν χειμῶνα. ἀνάκανθον δὲ ἔστι καὶ ἡ οἴη καὶ ἡ 9
 μεσπίλη· φλοιὸν δ' ἔχει λεῖον ὑπολίπαρον, ὅσαπερ μὴ γεράνδρα, τὴν δὲ χροῶν ξανθὸν ἐπιλευκαίνοντα· τὰ δὲ γεράνδρα τραχὺν καὶ μέλανα. τὸ δὲ δένδρον εὐμέγεθες ὀρθοφυῆς εὐρυθμον τῇ κόμῃ· σχεδὸν γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺν στροβιλοειδὲς σχῆμα λαμβάνει κατὰ τὴν κόμην ἔαν μὴ τι ἐμποδίσῃ. τὸ δὲ ξύλον στερεὸν πυκνὸν ἰσχυρὸν εὐχρουν, ῥίξας δὲ οὐ πολλὰς μὲν οὐδὲ κατὰ βάθους ἰσχυρὰς δὲ καὶ παχείας καὶ ἀνωλέθρους ἔχει. φύεται δὲ καὶ ἀπὸ ῥίξης καὶ ἀπὸ παρασπάδος καὶ ἀπὸ σπέρματος· τόπον δὲ ζητεῖ ψυχρὸν ἐνικμον, φιλόξων δ' ἐν τούτῳ καὶ δυσώλεθρον· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ φύεται ἐν τοῖς ὄρεσιν.

13H
125I

CAP. XIII. Ἴδιον δὲ τῇ φύσει δένδρον ὁ κέρασός ἔστι· μεγέθει μὲν μέγα· καὶ γὰρ εἰς τέτταρας καὶ εἰκοσι πῆγεις· ἔστι δ' ὀρθοφυῆς σφόδρα· πάχος δὲ ὥστε καὶ δίπηχυν τὴν περιμέτρον ἀπὸ τῆς ῥίξης ἔχειν. φύλλον δ' ὅμοιον τῷ τῆς μεσπίλης σκληρὸν δὲ σφόδρα καὶ πλατύτερον, ὥστε τῇ χροιά πόρρωθεν φανερόν εἶναι τὸ δένδρον. φλοιὸν δὲ τὴν λειότητα καὶ τὴν χροῶν καὶ τὸ πάχος ὅμοιον φιλύρα, δι' ὃ καὶ τὰς κίστας ἐξ αὐτοῦ ποιοῦσιν ὥσπερ καὶ ἐκ τοῦ τῆς φιλύρας. περιπέφυκε δὲ οὗτος οὔτε ὀρθοφυῆς οὔτε κύκλω κατ' ἴσον, ἀλλ' ἐλικηδὸν περιείληφε κάτωθεν ἄνω προσάγων ὥσπερ ἡ διαγραφὴ τῶν φύλλων καὶ λοπιζόμενος οὕτως ἐκδέρεται, ἐκείνως δ' ἐπίτομος γίνεται καὶ οὐ δύναται· μέρος δ' αὐτοῦ τι 2
 τὸν αὐτὸν τρόπον ἀφαιρεῖται κατὰ πάχος σχιζόμενον λεπτόν ὡς ἂν φύλλον, τὸ δὲ λοιπὸν προσμένειν τε δύναται καὶ σώζει τὸ δένδρον ὡσαύτως περιπεφυκός. περιαιρουμένου δὲ ὅταν λοπᾶ τοῦ φλοιοῦ συνεκραίνει καὶ

τότε τὴν ὑγρότητα· καὶ ὅταν ὁ ἔξω χιτῶν περιαιροθῆ
 μόνον ὁ ὑπολιπὴς ἐπιμελαίνεται ὡς περὶ μυξώδει ὑγρα-
 σία καὶ πάλιν ὑποφύεται τῷ δευτέρῳ ἔτει χιτῶν ἄλλος
 ἀντ' ἐκείνου πλὴν λεπτότερος. πέφυκε καὶ τὸ ξύλον
 ὅμοιον ταῖς ἰσὶ τῷ φλοιῷ στρεπτῷ ἐλιττομένῳ· καὶ οἱ
 ῥάβδοι φύονται τὸν αὐτὸν τρόπον εὐθύς· τοὺς ὄξους δ'
 ἀύξανομένου συμβαίνει τοὺς μὲν κάτω ἀεὶ ἀπόλλυσθαι
 3 τοὺς δ' ἄνω αὔξειν. τὸ δ' ὅλον οὐ πολύοξον τὸ δένδρον
 ἀλλ' ἀνοξότερον πολὺ τῆς αἰγείρου. πολύρριζον δὲ καὶ
 ἐπιπολαιόρριζον οὐκ ἄγαν δὲ παχύρριζον· ἢ δ' ἐπιστρο-
 φῆ καὶ τῆς ῥίζης καὶ τοῦ φλοιοῦ τοῦ περὶ αὐτὴν ἢ αὐτῆ.
 ἄνθος δὲ λευκὸν ἀπίῳ καὶ μεσπίλῃ ὅμοιον ἐκ μικρῶν
 ἀνθῶν συγκείμενον κηριῶδες. ὁ δὲ καρπὸς ἐρυθρὸς
 ὅμοιος διοσπύρῳ τὸ σχῆμα τὸ δὲ μέγεθος ἡλίκων κύματος,
 πλὴν τοῦ διοσπύρου μὲν ὁ πυρὴν σκληρὸς τοῦ δὲ κερά-
 σον μαλακός. φύεται δ' ὄπον καὶ ἡ φίλυρα, τὸ δὲ ὅλον
 4 ὄπον ποταμοὶ καὶ ἔφουρα. φύεται δὲ καὶ ἡ ἀκτὴ μάλι-
 στα παρ' ὕδαρ καὶ ἐν τοῖς σκιεροῖς, οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ ἐν
 τοῖς μὴ τοιούτοις· θαμνώδες δὲ ῥάβδοις ἐπετείοις αὐξα-
 νομέναις μέχρι τῆς φυλλορροίας εἰς μῆκος εἶτα μετὰ
 ταῦτα εἰς πάχος· τὸ δὲ ὕψος τῶν ῥάβδων οὐ μέγα λίαν
 ἀλλὰ καὶ μάλιστα ὡς ἐξάπηγν· τῶν δὲ στελεχῶν πάχος
 τῶν γερανθρῶν ὅσον περικεφαλαίας, φλοιὸς δὲ λεῖος
 λεπτὸς καπυρός· τὸ δὲ ξύλον χαῦνον καὶ κοῦφον ξηραν-
 θέν, ἐντεριώνην δὲ ἔχον μαλακὴν, ὥστε δι' ὅλου καὶ
 κοιλαίνεσθαι τὰς ῥάβδους, ἐξ ὧν καὶ τὰς βακτηρίας
 ποιοῦσι τὰς κούφας. ξηρανθέν δὲ ἰσχυρὸν καὶ ἀγῆρων
 εἰάν βρέχηται κἂν ἢ λελοπισμένον· λοιπίζεται δὲ αὐτό-
 ματον ξηραίνόμενον. ῥίζας δὲ ἔχει μετεώρους οὐ πολλὰς
 5 δὲ οὐδὲ μεγάλας. φύλλον δὲ τὸ μὲν καθ' ἕναστον μαλα-
 κόν, πρόμηκες ὡς τὸ τῆς πλατυφύλλου δάφνης μεῖζον
 δὲ καὶ πλατύτερον καὶ περιφερέστερον ἐκ μέσου καὶ κάτω

ὄθεν, τὸ δ' ἄκρον εἰς ὄξυ μᾶλλον συνήκον κύκλω δ'
 ἔχον χαραγμὸν· τὸ δὲ ὄλον, περὶ ἓνα μίσχον παχὺν καὶ
 ἰνώδη ὡς ἀν κλωνίου τὰ μὲν ἐνθεν τὰ δὲ ἐνθεν κατὰ
 γόνυ καὶ συζυγίαν πεφύκασι τῶν φύλλων διέχοντα ἀπ'
 ἀλλήλων, ἐν δὲ ἐξ ἄκρου τοῦ μίσχου. ὑπέρουθρα δὲ τὰ
 φύλλα ἐπιεικῶς καὶ χαῦνα καὶ σαρκώδη· φυλλορροεῖ δὲ
 τοῦτο ὄλον διόπερ φύλλον ἂν τις εἴποι τὸ ὄλον. ἔχουσι
 δὲ καὶ οἱ κλώνες οἱ νέοι γωνοειδῆ τινα. τὸ δ' ἄνθος λευ- 6
 κὸν ἐκ μικρῶν λευκῶν πολλῶν ἐπὶ τῇ τοῦ μίσχου σχί-
 σει κηριῶδες· εὐωδίαν δὲ ἔχει λειριώδη ἐπιβαρεῖαν. ἔχει
 δὲ καὶ τὸν καρπὸν ὁμοίως πρὸς ἐνὶ μίσχῳ παχεῖ βοτρυνώ-
 δη δέ· γίνεται δὲ καταπεπαινώμενος μέλας, ὠμὸς δὲ ὡν
 ὀμφακώδης· μεγέθει δὲ μικρῶ μείζων ὀρόβου· τὴν ὑγρα-
 σίαν δὲ οἰνώδη τῇ ὄψει ἢ τὰς χεῖρας τελείου ἀναβάπτου-
 ται καὶ τὰς κεφαλὰς· ἔχει δὲ καὶ τὰ ἐντὸς σησαμοειδῆ
 τὴν ὄψιν. πάρυδρον δὲ καὶ ἡ ἰτέα καὶ πολυειδές· ἡ μὲν 7
 μέλαινα καλουμένη τῷ τὸν φλοιὸν ἔχειν μέλαινα καὶ φοι-
 νικοῦν, ἡ δὲ λευκὴ τῷ λευκόν. καλλίους δὲ ἔχει τὰς
 ῥάβδους καὶ χρησιμωτέρας εἰς τὸ πλέκειν ἢ μέλαινα ἢ
 δὲ λευκὴ καπρωτέρας. ἔστι δὲ καὶ τῆς μελαίνης καὶ
 τῆς λευκῆς ἐνιον γένος μικρὸν καὶ οὐκ ἔχον αὔξησιν εἰς
 ὕψος ὡς περὶ καὶ ἐπ' ἄλλων τοῦτο δένδρον οἶον κέδρου
 φοίνικος. καλοῦσι δ' οἱ περὶ Ἀρκαδίαν οὐκ ἰτέαν ἀλλὰ
 ἐλίκην τὸ δένδρον· οἴονται δ' ὡς περὶ ἐλέγθη καὶ καρ-
 πὸν ἔχειν αὐτὴν γόνιμον.

CAP. XIV. Ἔστι δὲ τῆς πτελέας δύο γένη καὶ τὸ
 μὲν ὄρειπτελέα καλεῖται τὸ δὲ πτελέα· διαφέρει δὲ τῷ
 θαμνωδέστερον εἶναι τὴν πτελέαν εὐανξέστερον δὲ τὴν
 ὄρειπτελέαν. φύλλον δὲ ἀσχιδὲς περικεχαραγμένον ἡσυχῇ
 προμηκέστερον δὲ τοῦ τῆς ἀπίου τραχὺ δὲ καὶ οὐ λείον.
 μέγα δὲ τὸ δένδρον καὶ τῷ ὕψει καὶ τῷ μεγέθει. πολὺ δ'
 οὐκ ἔστι περὶ τὴν Ἰθην ἀλλὰ σπάνιον· τόπον δὲ ἔφυδρον

THEOPHR.

6

φιλεῖ. τὸ δὲ ξύλον ξανθὸν καὶ ἰσχυρὸν καὶ εὖνιον καὶ γλίσχρον· ἅπαν γὰρ καρδία· χρωῖνται δ' αὐτῷ καὶ πρὸς θυρώματα πολυτελῆ καὶ χλωρὸν μὲν εὐτομον ξηρὸν δὲ δύστομον. ἄκαρπον δὲ νομίζουσιν, ἀλλ' ἐν ταῖς κωρυκίσι τὸ κόμμι καὶ θηροῖ' ἄττα κωνωποειδῆ φέρει. τὰς δὲ κάρους ἰδίας ἴσχει τοῦ μετοπώρου πολλὰς καὶ μικρὰς καὶ 2 μελαίνας, ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις ὥραις οὐκ ἐπέσκεπται. ἡ δὲ λεύκη καὶ ἡ ἀλγειρος μονοειδῆς, ὀρθοφυῆ δὲ ἄμφω, πλὴν μακρότερον πολὺ καὶ μακρότερον καὶ λειότερον ἡ ἀλγειρος, τὸ δὲ σχῆμα τῶν φύλλων παρόμοιον. ὅμοιον δὲ καὶ τὸ ξύλον τεμνόμενον τῇ λευκότητι. καρπὸν δ' οὐδέτερον τούτων οὐδὲ ἄνθος ἔχειν δοκεῖ. ἡ κερκίς δὲ παρόμοιον τῇ λεύκῃ καὶ τῷ μεγέθει καὶ τῷ τοῦς κλάδους ἐπιλεύκουσ ἔχειν· τὸ δὲ φύλλον κιττῶδες μὲν ἀγώνιον δὲ ἐκ τοῦ ἄλλου τὴν δὲ μίαν προμήκη καὶ εἰς ὄξυ συνήκουσαν· τῷ δὲ χρωματι σχεδὸν ὅμοιον τὸ ὑπτίον καὶ τὸ πρηνές· μίσχῳ δὲ προσηρημένον μακρῷ καὶ λεπτῷ δι' ὃ καὶ οὐκ ὀρθὸν ἀλλ' ἐγκεκλιμένον. φλοιὸν δὲ τραχύτερον τῆς λεύκης καὶ μᾶλλον ὑπόλεπον ὡς περ ὁ 3 τῆς ἀχράδος. ἄκαρπον δέ. μονογενές δὲ καὶ ἡ κλήθρα· φύσει δὲ καὶ ὀρθοφυῆς, ξύλον δ' ἔχον μαλακὸν καὶ ἐντεριώνην μαλακὴν ὥστε δι' ὅλου κοιλαίνεσθαι τὰς λεπτὰς ῥάβδους. φύλλον δ' ὅμοιον ἀπίῳ πλὴν μείζον καὶ ἰνωδέστερον. τραχύφλοιον δὲ καὶ ὁ φλοιὸς ἔσωθεν ἐρυθρός, δι' ὃ καὶ βάπτει τὰ δέρματα. ῥίζας δὲ ἐπιπολαίους . . . ἡλίκον δάφνης· φύεται δὲ ἐν τοῖς ἐφύθροις ἀλόθῃ δ' οὐδαμοῦ. σημύδα δὲ τὸ μὲν φύλλον ἔχει ὅμοιον 4 τῇ περσικῇ καλουμένην καρύα πλὴν μικρῷ στενότερον, τὸν φλοιὸν δὲ ποικίλον, ξύλον δὲ ἑλαφρόν· χρήσιμον δὲ εἰς βακτηρίας μόνον εἰς ἄλλο δὲ οὐδέν. ἡ δὲ κολυτῆα ἔχει τὸ μὲν φύλλον ἐγγὺς τοῦ τῆς ἰτέας, πολύλονον δὲ καὶ πολύφυλλον καὶ τὸ δένδρον ὅλως μέγα· τὸν δὲ καρπὸν

ἔλλοβον καθάπερ τὰ χεδροπά· λοβοῖς γὰρ πλατέσι καὶ οὐ στενοῖς τὸ σπερμάτιον τὸ ἐνὸν μικρὸν καὶ οὐ μέγα· σκληρὸν δὲ μετρίως οὐκ ἄγαν· οὐδὲ πολύκαρπον ὡς κατὰ μέγεθος. σπάνιον δὲ τὸ ἐν λοβοῖς ἔχειν τὸν καρπὸν· ὀλίγα γὰρ τοιαῦτα τῶν δένδρων.

^{15H}
^{14St} CAP. XV. Ἡ δὲ ἡρακλεωτικὴ καρύα — φύσει γὰρ καὶ τοῦτ' ἄγριον τῷ τε μηδὲν ἢ μὴ πολὺ χείρω γίνεσθαι [ἢ] τῶν ἡμέρων τὸν καρπὸν, καὶ τῷ δύνασθαι χεῖμωνας ὑποφέρειν καὶ τῷ πολὺ φύεσθαι κατὰ τὰ ὄρη καὶ πολύκαρπον ἐν τοῖς ὄρειοις· ἐτι δὲ τῷ μηδὲ στελεχῶδες ἀλλὰ θαμνωδες εἶναι θάβδοις ἄνευ μασχαλῶν καὶ ἀνόξοις μακροῖς δὲ καὶ παχείαις ἐνίαις· — οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐξημεροῦται. διαφορὰν δὲ ἔχει τῷ τὸν καρπὸν ἀποδιδοῦναι βελτίω καὶ μείζον τὸ φύλλον· κεχαραγμένον δ' ἀμφοῖν· ὁμοιώτατον τὸ τῆς κλήθρας πλὴν πλατύτερον καὶ αὐτὸ τὸ δένδρον μείζον. καρπιμώτερον δ' αἰεὶ γίνεται κατακοπτόμενον τὰς θάβδους. γένη δὲ δύο ἀμφοῖν· αἱ ² μὲν γὰρ στοργγύλον αἱ δὲ πρόμακρον φέρουσι τὸ κάρον· ἐκλενκότερον δὲ τὸ τῶν ἡμέρων. καὶ καλλικαρπεῖ μάλιστα γ' ἐν τοῖς ἐφύδροις. ἐξημεροῦται δὲ τὰ ἄγρια μεταφρυτενόμενα. φλοιὸν δ' ἔχει λεῖον ἐπιπόλαιον λεπτὸν λιπαρὸν ἰδίως στιγμαῖς λευκάς ἔχοντα ἐν αὐτῷ· τὸ δὲ ξύλον σφόδρα γλίσχρον ὥστε καὶ τὰ λεπτά πάνυ θάβδια περιλοπίσαντες κανέα ποιοῦσι, καὶ τὰ παχέα δὲ καταξύσαντες. ἔχει δὲ καὶ ἐντεριώνην λεπτὴν ξανθὴν ἢ κοιλαίνεται. ἰδίον δ' αὐτῶν τὸ περὶ τὸν ἰουλον ὥσπερ εἴπομεν. τῆς δὲ τερμίνθου τὸ μὲν ἄρρεν τὸ δὲ θῆλυ. ³ τὸ μὲν οὖν ἄρρεν ἄκαρπον δι' ὃ καὶ καλοῦσιν ἄρρεν· τῶν δὲ θηλειῶν ἢ μὲν ἐρυθρὸν εὐθύς φέρει τὸν καρπὸν ἠλίκον φακὸν καὶ ἄπεπτον, ἢ δὲ χλοερὸν ἐνέγκασα μετὰ ταῦτα ἐρυθραίνει καὶ ἅμα τῇ ἀμπέλῳ πεπαίνουσα τὸ ἔσχατον ποιεῖ μέλανα, μέγεθος ἠλίκον κύαμον φητινώδη

δὲ καὶ θυωδέστερον. ἔστι δὲ τὸ δένδρον περὶ μὲν τὴν
 Ἰθὴν καὶ Μακεδονίαν βραχὺ θαμνωδὲς ἐστραμμένοι
 περὶ δὲ Λαμασκὸν τῆς Συρίας μέγα καὶ πολὺ καὶ καλόν
 ὄρος γὰρ τί φασιν εἶναι πάμμεστον τερμίνθων, ἄλλο δ'
 4 οὐδὲν πεφυκέναι. ξύλον δὲ ἔχει γλίσχρον καὶ ῥίζας
 ἰσχυρὰς κατὰ βάθους, καὶ τὸ ὅλον ἀνώλεθρον· ἄνθος
 δὲ ὅμοιον τῷ τῆς ἐλάας τῷ χρώματι δὲ ἐρυθρόν. φύλ-
 λον, περὶ ἓνα μίσχον πλείω δαφνοειδῆ κατὰ συζυγίαν
 ὥσπερ καὶ τὸ τῆς οἴης καὶ τὸ ἐξ ἄκρου περιτόν· πλὴν
 ἐγγωνιώτερον τῆς οἴης καὶ δαφνοειδέστερον δὲ κύκλω
 καὶ λιπαρὸν ἅπαν ἅμα τῷ καρπῷ. φέρει δὲ καὶ κωρυ-
 κώδη τινὰ κοίλα καθάπερ ἢ πελέα ἐν οἷς θηρίδια ἐγ-
 γίγνεται κωνωποειδῆ· ἐγγίγνεται δὲ τι καὶ ῥητινώδες
 ἐν τούτοις καὶ γλίσχρον· οὐ μὴν ἐνθευτέν γε ἢ ῥητίνῃ
 συλλέγεται ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ξύλου. ὁ δὲ καρπὸς οὐκ ἀφίησι
 ῥητίνης πλῆθος ἀλλὰ προσέχεται μὲν ταῖς χερσὶ κἂν μὴ
 πλυθῆ μετὰ τὴν συλλογὴν συνέχεται· πλυνόμενος δὲ ὁ
 5 μὲν λευκὸς καὶ ἄπετος ἐπιπλεῖ ὁ δὲ μέλας ὑφίσταται.
 ἢ δὲ πύξος μερέθει μὲν οὐ μεγάλη τὸ δὲ φύλλον ὅμοιον
 ἔχει μυρρίνῃ. φύεται δ' ἐν τοῖς ψυχροῖς τόποις καὶ τρα-
 χέοι· καὶ γὰρ τὰ Κύτωρα τοιοῦτον οὐ ἢ πλείστη γίνε-
 ται· ψυχρὸς δὲ καὶ ὁ Ὀλυμπὸς ὁ μακεδονικὸς· καὶ γὰρ
 ἐνταῦθα γίνετα πλὴν οὐ μεγάλη· μερίστη δὲ καὶ καλ-
 λίστη ἐν Κύρῳ· καὶ γὰρ εὐμήκεις καὶ πάχος ἔχουσαι
 πολὺ παρὰ τὰς ἄλλας. δι' ὃ καὶ τὸ μέλι οὐχ ἡδὺ ὄξον
 6 τῆς πύξου. πλήθει δὲ πολὺ κράταιγός ἐστιν, οἱ δὲ κρα-
 ταιγόνεα καλοῦσιν· ἔχει δὲ τὸ μὲν φύλλον ὅμοιον με-
 σπίλῃ τετανόν, πλὴν μείζον ἐκείνου καὶ πλατύτερον ἢ
 προμηκέστερον, τὸν δὲ χαραγμὸν οὐκ ἔχον ὥσπερ ἐκείνο.
 γίνετα δὲ τὸ δένδρον οὔτε μέγα λίαν οὔτε παχύ· τὸ δὲ
 ξύλον ποικίλον ἰσχυρὸν ξανθόν· ἔχει δὲ φλοιὸν λεῖον
 ὅμοιον μεσπίλῃ· μονόρριζον δ' εἰς βάθος ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ.

καρπὸν δ' ἔχει στρογγύλον ἠλίκον ὁ κότινος· πεπαινό-
μενος δὲ ξανθύνεται καὶ ἐπιμελαίνεται· κατὰ δὲ τὴν
γεῦσιν καὶ τὸν χυλὸν μεσπιλώδες· διόπερ οἶον ἀγρία
μεσπίλη δόξειεν ἂν εἶναι. μονοειδὲς δὲ καὶ οὐκ ἔχον
διαφορὰς.

^{16H}
¹⁵⁸¹ CAP. XVI. Ὁ δὲ πρίνος φύλλον μὲν ἔχει δρυῶδες
ἔλαττον δὲ καὶ ἐπακανθίζον, τὸν δὲ φλοιὸν λειότερον
δρυός. αὐτὸ δὲ τὸ δένδρον μέγα καθάπερ ἡ δρυς ἐάν
ἔχη τόπον καὶ ἔδαφος· ξύλον δὲ πυκνὸν καὶ ἰσχυρόν·
βαθύρριζον δὲ ἐπιεικῶς καὶ πολύρριζον. καρπὸν δὲ ἔχει
βαλανώδη· μικρὰ δὲ ἡ βάλανος· περικαταλαμβάνει δὲ ὁ
νεὸς τὸν ἔνον· ὅψι γὰρ πεπαίνει, δι' ὃ καὶ διαφορεῖν τι-
νὲς φασί. φέρει δὲ παρὰ τὴν βάλανον καὶ κόκκον τινὰ
φουικούν· ἰσχει δὲ καὶ ἰξίαν καὶ ὑφέαρ· ὥστε ἐνίστε
συμβαίνει τέτταρας ἅμα καρποὺς ἔχειν αὐτὸν, δύο μὲν
τοὺς ἑαυτοῦ δύο δ' ἄλλους τὸν τε τῆς ἰξίας καὶ τὸν τοῦ
ὑφέαρος. καὶ τὴν μὲν ἰξίαν φέρει ἐκ τῶν πρὸς βορρᾶν
τὸ δὲ ὑφέαρ ἐκ τῶν πρὸς μεσημβρίαν. οἱ δὲ περὶ Ἀρζα- 2
δίαν δένδρον τι σμίλακα καλοῦσιν, ὃ ἐστὶν ὅμοιον τῷ
πρίνω τὰ δὲ φύλλα οὐκ ἀκανθώδη ἔχει ἀλλ' ἀπαλώτερα
καὶ βαθύτερα καὶ διαφορὰς ἔχοντα πλείους· οὐδὲ τὸ ξύ-
λον ὥσπερ ἐκεῖνο στερεὸν καὶ πυκνὸν ἀλλὰ καὶ μαλακὸν
ἐν ταῖς ἐργασίαις· ὃ δὲ καλοῦσιν οἱ Ἀρζάδες φελλό- 3
δρον τοιάνδε ἔχει τὴν φύσιν· ὥς μὲν ἀπλῶς εἰπεῖν ἀνά-
μεισον πρίνου καὶ δρυός ἐστίν· καὶ ἐνιοὶ γε ὑπολαμβά-
νουσιν εἶναι θῆλιν πρίνον· δι' ὃ καὶ ὅπου μὴ φέρεται
πρίνος τούτῳ χρωῶνται πρὸς τὰς ἀμάξας καὶ τὰ τοιαῦτα
καθάπερ οἱ περὶ Λακεδαιμόνα καὶ Ἡλείαν. καλοῦσι δὲ
οἱ γε Λωριεῖς καὶ ἀρίαν τὸ δένδρον· ἐστὶ δὲ μαλακώτε-
ρον μὲν καὶ μανότερον τοῦ πρίνου σκληρότερον δὲ καὶ
πυκνότερον τῆς δρυός· καὶ τὸ χρωῶμα φλοῖσθέντος τοῦ
ξύλου λευκότερον μὲν τοῦ πρίνου οἴνωπότερον δὲ τῆς

δρυός· τὰ δὲ φύλλα προσέοικε μὲν ἀμφοῖν, ἔχει δὲ μείζω
 μὲν ἢ ὡς πρίνος ἐλάττω δὲ ἢ ὡς δρυός· καὶ τὸν καρπὸν
 τοῦ μὲν πρίνου κατὰ μέγεθος ἐλάττω ταῖς ἐλαχίσταις δὲ
 βαλάνοις ἴσον, καὶ γλυκύτερον μὲν τοῦ πρίνου πικρό-
 τερον δὲ τῆς δρυός. καλοῦσι δὲ τινες τὸν μὲν τοῦ πρί-
 νου καὶ τὸν ταύτης καρπὸν ἄκυλον τὸν δὲ τῆς δρυός βάλ-
 λανον. μήτραν δὲ ἔχει φανερωτέραν ἢ ὁ πρίνος· καὶ ἡ
 4 μὲν φελλόδρυς τοιαύτην τινὰ ἔχει φύσιν. ἡ δὲ κόμαρος,
 ἡ τὸ μεμαίνυλον φέρουσα τὸ ἐξώδιμον, ἐστὶ μὲν οὐκ
 ἄγαν μέγα, τὸν δὲ φλοιὸν ἔχει λεπτὸν μὲν παρόμοιον
 μυρσίκη, τὸ δὲ φύλλον μεταξὺ πρίνου καὶ δάφνης. ἀνθεῖ
 δὲ τοῦ Πυανεψιῶνος· τὰ δὲ ἄνθη πέφυκεν ἀπὸ μιᾶς
 κρεμίστρας ἐπ' ἄκρων βοτρυδόν· τὴν δὲ μορφήν ἕκα-
 στόν ἐστιν ὅμοιον μύρτω προμήκει καὶ τῷ μεγέθει δὲ
 σχεδὸν τηλικούτον· ἄφυλλον δὲ καὶ κοῖλον ὥσπερ ὄον
 ἐκκεκολαμμένον τὸ στόμα δὲ ἀνεργμένον ὅταν δ' ἀπαν-
 θήσῃ καὶ ἡ πρόσφυσις τετρύπηται τὸ δ' ἀπανθῆσαν λε-
 πτὸν καὶ ὥσπερ σφόνδυλος περὶ ἄτρακτον ἢ κάρνειος
 δωρικός· ὁ δὲ καρπὸς ἐνιαυτῷ πεπαίνεται ὥσθ' ἅμα
 5 συμβαίνει τοῦτόν τ' ἔχειν καὶ τὸν ἕτερον ἀνθεῖν. παρό-
 μοιον δὲ τὸ φύλλον καὶ ἡ ἀνδράχλη ἔχει τῷ κομάρω, μέ-
 γεθος οὐκ ἄγαν μέγα· τὸν δὲ φλοιὸν λεῖον ἔχει καὶ πε-
 6 ριρρηγνύμενον καρπὸν δ' ἔχει ὅμοιον τῇ κομάρω. ὅμοι-
 ον δ' ἐστὶ τοῦτοισι τὸ φύλλον καὶ τὸ τῆς κοκκυγέας· τὸ
 δὲ δένδρον μικρόν. ἴδιον δὲ ἔχει τὸ ἐκπαμποῦσθαι τὸν
 καρπὸν· τοῦτο γὰρ οὐδ' ἐφ' ἐνὸς ἀκηκόαμεν ἄλλον δέν-
 δρου. ταῦτα μὲν οὖν κοινότερα πλείοσι χώραις καὶ τό-
 ποις.

CAP. XVII. Ἐνια δὲ ἰδιώτερα καθάπερ καὶ ὁ φελ-
 λός· γίνεται μὲν ἐν Τυρρηνίᾳ, τὸ δὲ δένδρον ἐστὶ στε-
 λεχῶδες μὲν καὶ ὀλιγόκλαδον εὐμηκές δ' ἐπιεικῶς καὶ
 εὐανξές· ξύλον ἰσχυρόν· τὸν δὲ φλοιὸν παχὺν σφόδρα

καὶ καταροηγνύμενον ὡς περὶ ὅ τῆς πίτυος πλὴν κατὰ
 μείζω. τὸ δὲ φύλλον ὅμοιον ταῖς μελίαις παχὺ προμη-
 κέστερον· οὐκ ἀείφυλλον ἀλλὰ φυλλοβολοῦν. καρπὸν
 δὲ αἰεὶ φέρει βαλανηρὸν ὅμοιον τῇ ἀρίᾳ. περιαιροῦσι
 δὲ τὸν φλοιὸν καὶ φασὶ δεινὸν πάντα ἀφαιρεῖν, εἰ δὲ μὴ
 χεῖρον γίνεται τὸ δένδρον· ἐξαναπληροῦται δὲ πάλιν
¹⁷ ¹⁶⁵ σχεδὸν ἐν τρισὶν ἔτεσιν. ἰδιὸν δὲ καὶ ἡ κολουτέα περὶ 2
 Λιπάραν· δένδρον μὲν εὐμέγεθες τὸν δὲ καρπὸν φέρει
 ἐν λοβοῖς ἡλίκον φακόν, ὃς πιαίνει τὰ πρόβατα θανα-
 στῶς. φύεται δὲ ἀπὸ σπέρματος καὶ ἐκ τῆς τῶν προβά-
 των κόπρου κάλλιστα. ὥρα δὲ τῆς φυτείας ἅμα ἀρκτού-
 ρῳ δυομένῳ· δεῖ δὲ φυτεύειν προβρέχοντασ ὅταν ἤδη
 διαφύηται ἐν τῷ ὕδατι. φύλλον δ' ἔχει παρόμοιον τῆλει.
 βλαστάνει δὲ τὸ πρῶτον μονοφυῆς ἐπὶ ἔτη μάλιστα τρία
 ἐν οἷς καὶ τὰς βακτηρίας τέμνουσι· δοκοῦσι γὰρ εἶναι
 καλά· καὶ ἐάν τις κολουση ἀποθνήσκει· καὶ γὰρ ἀπα-
 ράβλαστόν ἐστιν· εἴτα σχίζεται καὶ ἀποδενδροῦται τῷ
 τετάρτῳ ἔτει. ἡ δὲ περὶ τὴν Ἰθην, ἣν καλοῦσι κολοιτίαν, 3
 ἕτερον εἶδός ἐστιν, θαμνοειδὲς δὲ καὶ ὀξῶδες καὶ πολυ-
 μάσχαλον, σπάνιον δὲ, οὐ πολὺ. ἔχει δὲ φύλλον θαμνο-
 ειδὲς πλατυφύλλον δάφνης, πλὴν στρογγυλώτερον καὶ
 μείζον ὡσθ' ὅμοιον φαίνεσθαι τῷ τῆς πετείας, προμη-
 κέστερον δὲ, τὴν χροίαν ἐπὶ θάτερα χλοερὸν ὀπισθεν δὲ
 ἐπιλευκαῖνον, καὶ πολύννον ἐκ τῶν ὀπισθεν ταῖς λεπταῖς
 ἰσὶ ἐκ τε τῆς ῥάχεως καὶ μεταξὺ τῶν πλευροειδῶν ἀπὸ
 τῆς μέσης κατατεινουσῶν· φλοιὸν δ' οὐ λεῖον ἀλλ' οἶον
 τὸν τῆς ἀμπέλου· τὸ δὲ ξύλον σκληρὸν καὶ πυκνόν· ῥίζας
 δὲ ἐπιπολαίους καὶ λεπτάς καὶ μανὰς οὐλάς δ' ἐνίοτε
 καὶ ξανθὰς σφόδρα. καρπὸν δὲ οὐκ ἔχειν φασὶν οὐδὲ
 ἄνθος· τὴν δὲ κορνῶδη κάχρον καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς
 τοὺς παρὰ τὰ φύλλα λείους σφόδρα καὶ λιπαροὺς καὶ
 λευκοὺς τῷ σχήματι δὲ ἀχρονώδεις· ἀποκοπὴν δὲ καὶ

4 ἐπικαυθὲν παραφύεται καὶ ἀναβλαστάνει. ἴδια δὲ καὶ
 τάδε τὰ περὶ τὴν Ἴδην ἐστὶν οἶον ἢ τε ἀλεξάνδρεια κα-
 λουμένη δάφνη καὶ συκὴ τις καὶ ἄμπελος. τῆς μὲν οὖν
 δάφνης ἐν τούτῳ τὸ ἴδιον ὅτι ἐπιφυλλόκαρπὸν ἐστὶν
 ὡςπερ καὶ ἡ κεντρομυρρίνη· ἀμφότεραι γὰρ τὸν καρ-
 5 πὸν ἔχουσι ἐκ τῆς ῥάχεως τοῦ φύλλου. ἡ δὲ συκὴ
 θαμνωδὲς μὲν καὶ οὐχ ὑψηλὸν πάχος δ' ἔχον ὥστε καὶ
 πηχυαῖον εἶναι τὴν περίμετρον· τὸ δὲ ξύλον ἐπεστραμ-
 μένον γλίσχρον· κάτωθεν μὲν λειὸν καὶ ἄνοξον ἄνωθεν
 δὲ περίκομον· χροῶμα δὲ καὶ φύλλον καὶ φλοιοῦ πελιδόν,
 τὸ δὲ σχῆμα τῶν φύλλων ὅμοιον τῷ τῆς φιλύρας καὶ
 μαλακὸν καὶ πλατὺ καὶ τὸ μέγεθος παραπλήσιον· ἄν-
 6 θος μεσπιλωδὲς καὶ ἀνθεὶ ἅμα τῇ μεσπίλῃ. ὁ δὲ καρ-
 πὸς ὃν καλοῦσι σῦκον ἐρυθρὸς ἡλικὸς ἐλάας πλὴν στρογ-
 γυλώτερος, ἐσθιόμενος δὲ μεσπιλωδῆς· ῥίζας δὲ ἔχει
 παχείας ὡς ἐν συκῆς ἡμέρου καὶ γλίσχρας. ἄσαπες δὲ
 ἐστὶ τὸ δένδρον καὶ καρδίαν ἔχει στερεὰν οὐκ ἐντεριώ-
 6 νην. ἡ δὲ ἄμπελος φύεται μὲν τῆς Ἰδης περὶ τὰς Φα-
 λάκρας καλουμένας· ἐστὶ δὲ θαμνωδὲς ῥαβδίσις μι-
 κροῖς· τείνονται δὲ οἱ κλώνες ὡς πνυγωνιαῖοι πρὸς οἷς
 ῥαγές εἰσι ἐκ πλαγίου μέλαινοι τὸ μέγεθος ἡλικὸς κύα-
 μος γλυκεῖται· ἔχουσι δὲ ἐντὸς γιγαριωδῆς τι μαλακόν·
 φύλλον στρογγύλον ἀσχιδῆς μικρόν.

CAP. XVIII. Ἐχει δὲ καὶ τὰλλα σχεδὸν ὅρη φύσεις
 τινὰς ἰδίας τὰ μὲν δένδρων τὰ δὲ θάμνων τὰ δ' ἄλλων
 ὑλημάτων. ἀλλὰ γὰρ περὶ μὲν τῆς ἰδιότητος εἰρηται
 πλεονάκις ὅτι γίνεται καθ' ἐκάστου τόπου. ἡ δὲ ἐν
 αὐτοῖς τοῖς ὁμογενέσιν ἢ διαφορὰ καθάπερ ἢ τῶν δέν-
 2 δρων καὶ τῶν θάμνων ὁμοίως ἐστὶ καὶ τῶν ἄλλων ὡς-
 περ εἰρηται τῶν πλείστων, ὡςπερ καὶ ῥάμνου καὶ παλι-
 ούρου καὶ οἴσου (καὶ οἴτου) καὶ ῥοῦ καὶ κισσοῦ καὶ
 2 βότου καὶ ἐτέρων πολλῶν. ῥάμνος τε γὰρ ἐστὶν ἢ μὲν

μέλαινα ἢ δὲ λευκὴ καὶ ὁ καρπὸς διάφορος, ἀκανθοφό-
 ροι δὲ ἄμφω. τοῦ τε οἴσου τὸ μὲν λευκὸν τὸ δὲ μέλαν·
 καὶ τὸ ἄνθος ἐκατέρου καὶ ὁ καρπὸς κατὰ λόγον ὁ μὲν
 λευκὸς ὁ δὲ μέλας· ἐνιοὶ δὲ καὶ ὥσπερ ἀνὰ μέσον, ὧν
 καὶ τὸ ἄνθος ἐπιπορφυρίζει καὶ οὔτε οἰνωπὸν οὔτε
 ἐκλευκόν ἐστὶν ὥσπερ τῶν ἑτέρων. ἔχει δὲ καὶ τὰ φύλλα
 λεπτότερα καὶ λειότερα καὶ τὰς ῥάβδους τὸ λευκόν. ὅ τε 3
 παλίουρος ἔχει διαφορὰς. ἅπαντα δὲ ταῦτα καρποφόρα.
 καὶ ὁ γε παλίουρος ἐν λοβῷ τινὶ τὸν καρπὸν ἔχει καθά-
 περ τὸ φύλλον, ἐν ᾧ τρία ἢ τέτταρα γίνεται. χρωῶνται
 δ' αὐτῷ πρὸς τὰς βήχας οἱ ἰατροὶ κόπτοντες· ἔχει γάρ
 τινα γλισχρότητα καὶ λίπος ὥσπερ τὸ τοῦ λίνου σπέρμα.
 φέεται δὲ καὶ ἐπὶ τοῖς ἐφύδροις καὶ ἐν τοῖς ξηροῖς ὥσ-
 περ ὁ βάτος. (οὐχ ἦττον δὲ ἐστὶ τὸ δένδρον πάρυθρον.)
 18H φυλλοβόλον δὲ καὶ οὐχ ὥσπερ ἡ ῥάμνος ἀείφυλλον. ἐτι 4
 δὲ καὶ τοῦ βάτου πλείω γένη, μερίστην δὲ ἔχοντες δια-
 φορὰν ὅτι ὁ μὲν ὀρθοφυῆς καὶ ὕψος ἔχων ὁ δ' ἐπὶ τῆς
 γῆς καὶ εὐθύς κάτω νεύων καὶ ὅταν συνάπτη τῇ γῆ
 ῥιζοῦμενος πάλιν, ὃν δὴ καλοῦσιν τινες χαμαίβατον. τὸ
 δὲ κυνόςβατον τὸν καρπὸν ὑπέρυθρον ἔχει καὶ παραπλή-
 σιον τῷ τῆς ῥόας· ἐστὶ δὲ θάμνον καὶ δένδρον μεταξὺ
 καὶ παρόμοιον ταῖς ῥόαις, τὸ δὲ φύλλον ἀγνώδες. τῆς 5
 δὲ ῥοῦ τὸ μὲν ἄρρεν τὸ δὲ θῆλυ καλοῦσιν τῷ τὸ μὲν
 ἄκαρπον εἶναι τὸ δὲ κάρπιμον. οὐκ ἔχει δὲ οὐδὲ τὰς
 ῥάβδους ὑψηλὰς οὐδὲ παχείας, φύλλον δ' ὅμοιον πτελέα
 πλὴν μικρὸν προμηκέστερον καὶ ἐπίδασν. τῶν δὲ κλω-
 νίων τῶν νέων ἐξ ἴσου τὰ φύλλα εἰς δύο, κατ' ἄλληλα
 δὲ ἐκ τῶν πλαγίων ὥστε στοιχεῖν. βάπτουσι δὲ τούτῳ
 καὶ οἱ σκυτοδέψαι τὰ δέρματα τὰ λευκά. ἄνθος λευκὸν
 βοτρυῶδες, τῷ σχήματι δὲ τὸ ὀλοσχερὲς ὄστλιγγας ἔχον
 ὥσπερ καὶ ὁ βότρυς· ἀπανθήσαντος δὲ ὁ καρπὸς ἅμα
 τῇ σταφύλῃ ἐρυθραίνεται καὶ γίνονται οἶον φακοὶ λε-

πτοὶ συγκείμενοι· βοτρυνῶδες δὲ τὸ σχῆμα καὶ τούτων.
 ἔχει δὲ τὸ φαρμακῶδες τοῦτο ὃ καλεῖται ῥοῦς ἐν αὐτῷ
 ὀστῶδες ὃ καὶ τῆς ῥοῦ διητημένης ἔχει πολλάκις· ῥίζα
 δ' ἐπιπόλαιος καὶ μονοφυῆς ὥστε ἀνακάμπτεσθαι ῥα-
 δίως ὀλόρριζα· τὸ δὲ ξύλον ἐντεριώνην ἔχει, εὐφθα-
 ρον δὲ καὶ κοπτόμενον. ἐν πᾶσι δὲ γίννεται τοῖς τόποις,
 6 εὐθενεῖ δὲ μάλιστα ἐν τοῖς ἀργιλώδεσι. πολυειδῆς δὲ ¹⁷⁵¹
 ὁ κιττός· καὶ γὰρ ἐπίγειος, ὃ δὲ εἰς ὕψος αἰρόμενος· καὶ
 τῶν ἐν ὕψει πλείω γένη. τρία δ' οὖν φαίνεται τὰ μέ-
 ριστα ὅ τε λευκὸς καὶ ὁ μέλας καὶ τρίτον ἢ ἔλιξ. εἶδη
 δὲ καὶ ἐκάστου τούτων πλείω. λευκὸς γὰρ ὁ μὲν τῷ
 καρπῷ μόνον ὃ δὲ καὶ τοῖς φύλλοις ἐστί. πάλιν δὲ τῶν
 λευκοκόρπων μόνον ὃ μὲν ἀδρὸν καὶ πυκνὸν καὶ συν-
 εστηκότα τὸν καρπὸν ἔχει καθάπερ εἰ σφαιραῖαν ὃν δὴ
 καλοῦσιν τινες κορυμβίαν, οἱ δ' Ἀθήνησιν ἀχαρνικόν.
 ὃ δὲ ἐλάττων διακεχυμένος ὥσπερ καὶ ὁ μέλας· ἔχει
 7 δὲ καὶ ὁ μέλας διαφορὰς ἄλλ' οὐχ ὁμοίως φανεράς. ἢ δὲ
 ἔλιξ ἐν μεγίσταις διαφοραῖς· καὶ γὰρ τοῖς φύλλοις πλεί-
 στον διαφέρει τῇ τε μικρότητι καὶ τῷ γωνοειδῇ καὶ
 εὐρυθμότερα εἶναι· τὰ δὲ τοῦ κιττοῦ περιφερέστερα
 καὶ ἀπλά· καὶ τῷ μήκει τῶν κλημάτων καὶ ἔτι τῷ ἄκαρ-
 πος εἶναι. διατείνονται γὰρ τινες τῷ μὴ ἀποκιττοῦσθαι
 τῇ φύσει τὴν ἔλικα ἀλλὰ τὴν ἐκ τοῦ κιττοῦ τελειομέ-
 νην. εἰ δὲ πᾶσα ἀποκιττοῦται καθάπερ τινὲς φασιν,
 ἡλικίας ἂν εἶη καὶ διαθέσεως οὐκ εἶδους διαφορὰ, κα-
 θάπερ καὶ τῆς ἀπίου πρὸς τὴν ἀχράδα· πλὴν τό γε
 φύλλον καὶ ταύτης πολὺ διαφέρει πρὸς τὸν κιττόν.
 σπάνιον δὲ τοῦτο καὶ ἐν ὀλίγοις ἐστὶν ὥστε παλαιούμε-
 νον μεταβάλλειν, ὥσπερ ἐπὶ τῆς λεύκης καὶ τοῦ κρότω-
 8 νος. εἶδη δ' ἐστὶ πλείω τῆς ἔλικος, ὡς μὲν τὰ προφανέ-
 στατα καὶ μέγιστα λαβεῖν τρία, ἢ τε χλοερὰ καὶ ποιῶδης
 ἢ περ καὶ πλείστη καὶ ἑτέρα ἢ λευκὴ καὶ τρίτη ἢ ποικίλη

ἦν δὴ καλοῦσί τινες θρακίαν. ἐκάστη δὲ τούτων δοκεῖ
 διαφέρειν· καὶ γὰρ τῆς χλωδούς ἢ μὲν λεπτοτέρα καὶ
 ταξιφυλλοτέρα καὶ ἔτι πυκνοφυλλοτέρα, ἢ δ' ἦττον
 πάντα ταῦτ' ἔχουσα. καὶ τῆς ποικίλης ἢ μὲν μείζον ἢ
 δ' ἔλαττον τὸ φύλλον, καὶ τὴν ποικιλίαν διαφέρουσα.
 ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ τῆς λευκῆς τῷ μεγέθει καὶ τῇ χροίᾳ
 διαφέρουσιν. εὐανξεστάτη δὲ ἢ ποιῶδης καὶ ἐπὶ πλείστον
 προιοῦσα. φανερὰν δ' εἶναι φασιν τὴν ἀποκιττουμένην
 οὐ μόνον τοῖς φύλλοις ὅτι μείζω καὶ πλατύτερα ἔχει ἀλλὰ
 καὶ τοῖς βλαστοῖς· εὐθύς γὰρ ὀρθοῦς ἔχει καὶ οὐχ ὡς περ
 ἢ ἑτέρα κατακεκαμμένη καὶ διὰ τὴν λεπτότητα καὶ διὰ τὸ
 μήκος· τῆς δὲ κιττώδους καὶ βραχύτεροι καὶ παχύτεροι.
 καὶ ὁ κιττὸς ὅταν ἄρχηται σπερμουῖσθαι μετέωρον ἔχει
 καὶ ὀρθὸν τὸν βλαστὸν. πολύρριζος μὲν οὖν ἅπας κιττὸς 9
 καὶ πυκνόρριζος συνεστραμμένος ταῖς ῥίζαις καὶ ξυ-
 λώδεσι καὶ παχείαις καὶ οὐκ ἄγαν βαθύρριζος, μάλιστα
 δ' ὁ μέλας, καὶ τοῦ λευκοῦ ὁ τραχύτατος καὶ ἀγριώτα-
 τος· δι' ὃ καὶ χαλεπὸς παραφύεσθαι πᾶσι τοῖς δένδροις·
 ἀπόλλυσι γὰρ πάντα καὶ ἀφαναίνει παραιρούμενος τὴν
 τροφήν. λαμβάνει δὲ μάλιστα πάχος οὗτος καὶ ἀπο-
 δενδροῦται καὶ γίνεται αὐτὸ καθ' αὐτὸ κιττοῦ δένδρον.
 ὡς δ' ἐπὶ τὸ πλεῖον εἶναι πρὸς ἑτέρω φιλεῖ καὶ ζητεῖ
 καὶ ὡς περ ἐπαλλόκανυλόν ἐστιν. ἔχει δ' εὐθύς καὶ τῆς 10
 φύσεώς τι τοιοῦτον· ἐκ γὰρ τῶν βλαστῶν ἀφίησιν αἰεὶ
 ῥίζας ἀνὰ μέσον τῶν φύλλων, αἷς περ ἐνδύεται τοῖς
 δένδροις καὶ τοῖς τειχίοις οἷον ἐξεπίτηδες πεποιημέναις
 ὑπὸ τῆς φύσεως· δι' ὃ καὶ ἐξαιρούμενος τὴν ὑγρότητα
 καὶ ἔλκων ἀφαναίνει, καὶ εἰάν ἀποκοπῇ κάτωθεν δύνα-
 ται διαμένειν καὶ ζῆν. ἔχει δὲ καὶ ἑτέραν διαφορὰν
 κατὰ τὸν καρπὸν οὐ μικρὰν· ὁ μὲν γὰρ ἐπίγλυκός ἐστιν
 ὁ δὲ σφόδρα πικρὸς καὶ τοῦ λευκοῦ καὶ τοῦ μέλανος·
 σημεῖον δ' ὅτι τὸν μὲν ἐσθίουσιν οἱ ὄρνιθες τὸν δ' οὔ.

11 τὰ μὲν οὖν περὶ τὸν κιττὸν οὕτως ἔχει. ἡ δὲ σμιλλάξ
 ἔστι μὲν ἐπαλλόκανυλον, ὁ δὲ κανλὸς ἀκανθώδης καὶ
 ὥσπερ ὀρθάκανθος, τὸ δὲ φύλλον κιττωῶδες μικρὸν ἀγώ-
 νιον, κατὰ τὴν μίσχου πρόσφυσιν νοτηρόν. ἴδιον δ'
 ὅτι τὴν τε διὰ μέσου ταύτην ὥσπερ ῥάχιν λεπτήν ἔχει
 καὶ τὰς στημονίους διαλήψεις οὐκ ἀπὸ ταύτης ὥσπερ τὰ
 τῶν ἄλλων ἀλλὰ περὶ αὐτὴν περιφερεῖς ἠγμέναις ἀπὸ
 τῆς πρόσφυσεως τοῦ μίσχου τῷ φύλλῳ. παρὰ δὲ τοῦ
 κανλοῦ τὰ γόνατα καὶ παρὰ τὰς διαλείψεις τὰς φυλλι-
 κὰς ἐκ τῶν αὐτῶν μίσχων τοῖς φύλλοις παραπέφυκεν
 λουλος λεπτός καὶ ἐλικτός· ἄνθος δὲ λευκὸν καὶ εὐώδες
 λείρινον· τὸν δὲ καρπὸν ἔχει προσεμπερῆ τῷ στρώγῳ
 καὶ τῷ μηλώθῳ καὶ μάλιστα τῇ καλουμένῃ σταφυλῇ
 12 ἀργία· ... κατακρέμαστοι δ' οἱ βότρυνες κιττοῦ τρόπον·
 παραθριγκίξει δὲ ὡς πρὸς τὴν σταφυλὴν· ἀπὸ γὰρ ἐνὸς
 σημείου οἱ μίσχοι οἱ ῥαγικοί. ὁ δὲ καρπὸς ἐρυθρός,
 ἔχων πυρήνας τὸ μὲν ἐπὶ πᾶν δύο, ἐν τοῖς μελίσσοι
 τρεῖς ἐν δὲ τοῖς μικροῖς ἓνα· σκληρὸς δ' ὁ πυρὴν εὐ-
 μάλα καὶ τῷ χρώματι μέλας ἐξώθεν. ἴδιον δὲ τὸ τῶν
 βοτρύων, ὅτι ἐκ πλαγίων τε τὸν κανλὸν παραθριγκί-
 κίζουσιν καὶ κατ' ἄκρον ὁ μέγιστος βότρυνος τοῦ καν-
 λοῦ, ὥσπερ ἐπὶ τῆς ῥάμνον καὶ τοῦ βάτου. τοῦτο δὲ
 13 δῆλον ὡς καὶ ἀκρόκαρπον καὶ πλαγιόκαρπον. τὸ δ'
 εὐώνυμον καλούμενον δένδρον φύεται μὲν ἄλλοθί τε
 καὶ τῆς Λέσβου ἐν τῷ ὄρει τῷ Ὀρδύνῳ καλουμένῳ·
 ἔστι δὲ ἠλίκον ῥόα καὶ τὸ φύλλον ἔχει ῥοῶδες, μεῖζον
 δὲ ἢ χαμαιδάφνης, καὶ μαλακὸν δὲ ὥσπερ ἡ ῥόα. ἡ δὲ
 βλάστησις ἄρχεται μὲν αὐτῷ περὶ τὸν Ποσειδεῶνα· ἀν-
 θεῖ δὲ τοῦ ἤρος· τὸ δὲ ἄνθος ὅμοιον τὴν χροῶν τῷ λευ-
 κῷ ἴφ· ὄξει δὲ δεινὸν ὥσπερ φόνου. ὁ δὲ καρπὸς ἐμ-
 περῆς τὴν μορφήν μετὰ τοῦ κελύφους τῷ τοῦ σησάμου
 λοβῷ· ἐνδοθεν δὲ στερεὸν πλὴν διηρημένον κατὰ τὴν

τετραστοιχίαν. τοῦτο ἐσθιόμενον ὑπὸ τῶν προβάτων ἀποκτιννύει, καὶ τὸ φύλλον καὶ ὁ καρπὸς, καὶ μάλιστα τὰς αἰγας ἐὰν μὴ καθάρσεως τύχη. καθαίρεται δὲ ἀνόχῳ. περὶ μὲν οὖν δένδρων καὶ θάμνων εἴρηται· ἐν δὲ τοῖς ἐξῆς περὶ τῶν λειπομένων λεκτέον.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΠΕΡΙ ΦΥΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟ Δ.

CAP. I. Αἱ μὲν οὖν διαφοραὶ τῶν ὁμογενῶν τεθεώρηται πρότερον. ἅπαντα δ' ἐν τοῖς οἰκείοις τόποις καλλίω γίνεται καὶ μᾶλλον εὐσθενεῖ· καὶ γὰρ τοῖς ἀγροίοις εἰσὶν ἐκάστοις οἰκεῖοι καθάπερ τοῖς ἡμέροις· τὰ μὲν γὰρ φιλεῖ τοὺς ἐφύδρους καὶ ἐλώδεις οἶον αἰγαιρος λευκή ἰτέα καὶ ὄλωσ τὰ παρὰ τοὺς ποταμοὺς φνόμενα, τὰ δὲ τοὺς εὐσκεπεῖς καὶ εὐηλίους, τὰ δὲ μᾶλλον τοὺς παλισκίους. πεύκη μὲν γὰρ ἐν τοῖς προσείλοις καλλίστη καὶ μεγίστη, ἐν δὲ τοῖς παλισκίοις ὄλωσ οὐ φύεται· ἐλάτη δὲ ἀνάπαλιν ἐν τοῖς παλισκίοις καλλίστη τοῖς δ' εὐείλοις οὐχ ὁμοίως. ἐν Ἀρκαδίᾳ γοῦν περὶ τὴν Κράνην 2 καλουμένην τόπος ἐστὶ τις κοῖλος καὶ ἄπνους εἰς ὃν οὐδέποθ' ὄλωσ ἥλιον ἐμβάλλειν φασίν· ἐν τούτῳ δὲ πολὺ διαφέρουσιν αἱ ἐλάται καὶ τῷ μήκει καὶ τῷ πάχει, οὐ μὲν ὁμοίως γε πνικαὶ οὐδ' ὠραῖαι ἀλλ' ἥκιστα, καθάπερ καὶ αἱ πεύκαι αἱ ἐν τοῖς παλισκίοις· δι' ὃ καὶ πρὸς τὰ πολυτελῆ τῶν ἔργων, οἶον θυρώματα καὶ εἴ τι ἄλλο σπουδαῖον, οὐ χρῶνται τούτοις ἀλλὰ πρὸς τὰς ναυπηγίας μᾶλλον καὶ τὰς οἰκοδομίας· καὶ γὰρ δοκοὶ κάλλιστα καὶ τανεῖαι καὶ αἱ κέραιαι αἱ ἐκ τούτων, ἐτι δ' ἱστοὶ τῷ μήκει διαφέροντες ἀλλ' οὐχ ὁμοίως ἰσχυροὶ· καὶ ἐκ τῶν προσείλων τῇ βραχύτητι πικνότεροί τε

3 ἐκείνων καὶ ἰσχυρότεροι γίνονται. χαίρει δὲ σφόδρα
 καὶ ἡ μίλος τοῖς παλισκίοις καὶ ἡ πάδος καὶ ἡ θραυ-
 παλος. περὶ δὲ τὰς κορυφὰς τῶν ὄρεων καὶ τοὺς ψυ-
 χροὺς τόπους θυία μὲν φύεται καὶ εἰς ὕψος, ἐλάτη δὲ
 καὶ ἄρκυθος φύεται μὲν οὐκ εἰς ὕψος δὲ καθάπερ
 καὶ περὶ τὴν ἄκραν Κυλλήνην· φύεται δὲ καὶ ἡ κήλα-
 στρος ἐπὶ τῶν ἄκρων καὶ χειμεριωτάτων. ταῦτα μὲν
 οὐκ ἂν τις θεῖη φιλόψυχα· τὰ δ' ἄλλα πάντα ὡς εἰπεῖν
 (οὐ) μᾶλλον χαίρει τοῖς προσείλοις. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ
 τοῦτο συμβαίνει κατὰ τὴν χώραν τὴν οἰκείαν ἐκάστῳ
 τῶν δένδρων. ἐν Κρήτῃ γοῦν φασιν ἐν τοῖς Ἰδαίοις
 ὄρεσι καὶ ἐν τοῖς Λευκοῖς καλουμένοις ἐπὶ τῶν ἄκρων
 ὄθεν οὐδέποτε ἐπιλείπει χιῶν κυπάριστον εἶναι· πλεί-
 στη γὰρ αὕτη τῆς ὕλης καὶ ὅλως ἐν τῇ νήσῳ καὶ ἐν τοῖς
 4 ὄρεσιν. ἔστι δὲ ὡσπερ καὶ πρότερον εἴρηται καὶ τῶν
 ἀγρίων καὶ τῶν ἡμέρων τὰ μὲν ὄρεινά τὰ δὲ πεδεινά
 μᾶλλον. ἀναλογία δὲ καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς ὄρεσι τὰ μὲν ἐν
 τοῖς ὑποκάτω τὰ δὲ περὶ τὰς κορυφὰς ὥστε καὶ καλλίω
 γίνεται καὶ εὐσθενῆ. πανταχοῦ δὲ καὶ πάσης τῆς ὕλης
 πρὸς βορρᾶν τὰ ξύλα πικνότερα καὶ οὐλότερα καὶ ἀπλῶς
 καλλίω· καὶ ὅλως δὲ πλείω ἐν τοῖς προσβορείοις φύεται.
 αὐξάνεται δὲ καὶ ἐπιδίδωσι τὰ πικνὰ μὲν ὄντα μᾶλλον
 εἰς μῆκος, δι' ὃ καὶ ἄνοξα καὶ εὐθέα καὶ ὀρθοφυῆ γί-
 νεται, καὶ κωπεῶνες ἐκ τούτων κάλλιστοι· τὰ δὲ μανὰ
 μᾶλλον εἰς βάθος καὶ πάχος, δι' ὃ καὶ σκολιώτερα καὶ
 ὄξωδέστερα καὶ τὸ ὅλον στερεώτερα καὶ πικνότερα
 5 φύεται. σχεδὸν δὲ τὰς αὐτὰς ἔχει διαφορὰς τούτοις
 καὶ ἐν τοῖς παλισκίοις καὶ ἐν τοῖς εὐείλοις καὶ ἐν τοῖς
 ἀπνύοις καὶ εὐπνύοις· ὄξωδέστερα γὰρ καὶ βραχύτερα
 καὶ ἥτιον εὐθέα τὰ ἐν τοῖς εὐείλοις ἢ τοῖς προσηνέμοις.
 ὅτι δὲ ἕκαστον ζητεῖ καὶ χώραν οἰκείαν καὶ κρᾶσιν ἄερος
 φανερόν τῳ τὰ μὲν φέρειν ἐπίους τόπους τὰ δὲ μὴ φέ-

ρειν μήτε αὐτὰ γιγνόμενα μήτε φυτενόμενα ῥαδίως, εἰ δὲ καὶ ἀντιλάβηται μὴ καρποφορεῖν, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ φοίνικος ἐλέχθη καὶ τῆς αἰγυπτίας συκαμίνου καὶ ἄλλων· εἰσὶ γὰρ πλείω καὶ ἐν πλείοσι χώραις τὰ μὲν ὄλως οὐ φυτόμενα τὰ δὲ φυτόμενα μὲν ἀναυξῆ δὲ καὶ ἄκαρπα καὶ τὸ ὅλον φαῦλα. περὶ ὧν ἴσως λεκτέον ἐφ' ὅσον ἔχομεν ἱστορίας.

2151. CAP. II. Ἐν Αἰγύπτῳ γάρ ἐστιν ἴδια δένδρα πλείω, ἢ τε συκάμινος καὶ ἡ περσέα καλουμένη καὶ ἡ βάλανος καὶ ἡ ἄκανθα καὶ ἕτερά τινά. ἐστὶ δὲ ἡ μὲν συκάμινος παραπλησία πῶς τῇ ἐνταῦθα συκαμίνῳ· καὶ γὰρ τὸ φύλλον παρόμοιον ἔχει καὶ τὸ μέγεθος καὶ τὴν ὅλην πρόσοψιν, τὸν δὲ καρπὸν ἰδίως φέρει παρὰ τὰ ἄλλα καθάπερ ἐλέχθη καὶ ἐν τοῖς ἐξ ἀρχῆς· οὐ γὰρ ἀπὸ τῶν βλαστῶν οὐδ' ἀπὸ τῶν ἀκρεμόνων ἀλλ' ἐκ τοῦ στελέχους, μέγεθος μὲν ἡλίκον σῦκον καὶ τῇ ὄψει δὲ παραπλήσιον, τῷ χυλῷ δὲ καὶ τῇ γλυκύτητι τοῖς ὀλύνθοις πλήν γλυκύτερον πολὺ καὶ κεγχραμίδας ὄλως οὐκ ἔχοντα, πλήθει δὲ πολύν. καὶ πέττειν οὐ δύναται μὴ ἐπικνισθέντα· ἀλλ' ἔχοντες ὄνυχας σιδηροῦς ἐπικνίζουσιν· ἂν δ' ἐπικνισθῆ τεταρταῖα πέττειται· τούτων δ' ἀφαιρεθέντων πάλιν ἄλλα φύεται καὶ ἄλλα καὶ ἐκ τοῦ αὐτοῦ τόπου μηδὲν παραλλάττοντα· καὶ τοῦθ' οἱ μὲν τρεῖς οἱ δὲ πλεονάκις φασὶ γίνεσθαι. πολύοπον δὲ τὸ δένδρον σφόδρα ἐστὶ καὶ τὸ ξύλον αὐτοῦ εἰς πολλὰ χορήσιμον. ἴδιον δὲ ἔχειν δοκεῖ παρὰ τὰ ἄλλα· τμηθὲν γὰρ εὐθύς χλωρόν ἐστὶ· ἀναίνεται δὲ ἐμβύθιον· εἰς βόθρον δὲ ἐμβάλλουσι καὶ εἰς τὰς λίμνας εὐθύς καὶ ταριχεύουσι· βροχόμενον δ' ἐν τῷ βυθῷ ξηραίνεται· καὶ ὅταν τελέως ξηρὸν γένηται τότε ἀναφέρεται καὶ ἐπινεῖ καὶ δοκεῖ τότε καλῶς τεταριχεῦσθαι· γίνεται γὰρ κοῦφον καὶ μαρόν. ἡ μὲν οὖν συκάμινος ἔχει ταύτας τὰς

3 ιδιότητος. ἔοικε δὲ τις παραπλησία ἢ φύσις εἶναι καὶ
 τῆς ἐν Κρήτῃ καλουμένης κυπρίας συκῆς· καὶ γὰρ
 ἐκείνη φέρει τὸν καρπὸν ἐκ τοῦ στελέχους καὶ ἐκ τῶν
 παχυτάτων ἀκρεμόνων, πλὴν ὅτι βλαστὸν τινα ἀφήσι
 μικρὸν ἄφυλλον ὥσπερ ἠξίον πρὸς ᾧ γέ ὁ καρπός. τὸ
 δὲ στέλεχος μέγα καὶ παρόμοιον τῇ λεύκῃ, φύλλον δὲ
 τῇ πτελέᾳ. πεπαίνει δὲ τέτταρας καρποὺς ὅσαιπερ αὐ-
 τοῦ καὶ αἱ βλαστήσεις· οὐδένα δὲ πεπαίνει μὴ ἐπιμη-
 θέντος τοῦ ἔρινοῦ καὶ ἐκρούεντος τοῦ ὀποῦ. ἢ δὲ γλυ-
 κύτης προσεμφερῆς τῷ σύκῳ καὶ τὰ ἔσωθεν τοῖς ἔρινοῖς·
 4 μέγεθος ἠλίκον κοκκύνηλον. ταύτη δὲ παραπλησία καὶ
 ἦν οἱ Ἴωνες κερωνίαν καλοῦσιν· ἐκ τοῦ στελέχους γὰρ
 καὶ αὕτη φέρει τὸν πλείστον καρπὸν ἀπὸ δὲ τῶν ἀκρε-
 μόνων ὥσπερ εἴπομεν ὀλίγον. ὁ δὲ καρπός ἐλλοβος ὃν
 καλοῦσιν τινες αἰγύπτιον σύκον διημαρτηκότες· οὐ γί-
 νεται γὰρ ὅλως περὶ Αἰγυπτίου ἀλλ' ἐν Συρίᾳ καὶ ἐν
 Ἰωνίᾳ δὲ καὶ περὶ Κνίδου καὶ Ρόδου. ἀείφυλλον δὲ καὶ
 ἄνθος ἐκλευκὸν ἔχον καὶ τι βαρύτητος, μὴ μετεωρίζον
 δὲ σφόδρα καὶ ὅλως ἐκ τῶν κάτω παραβλαστητικὸν
 ἄνωθεν δὲ ὑποξηραίνόμενον. ἔχει δὲ ἅμα καὶ τὸν ἔνον
 καὶ τὸν νέον καρπὸν· ἀφαιρουμένον γὰρ θατέρον μετὰ
 κίνα καὶ ὁ ἕτερος εὐθύς φανερός κνούμενος· κύνει γὰρ
 ὥσπερ βότρους ὁμοσγήμων· εἴτ' ἀΐξει ἀνθεὶ περὶ ἀρ-
 κτοῦρον καὶ ἰσημερίαν· ἀπὸ τούτου δὴ διαμένει τὸν
 χειμῶνα μέχρι κυνός. ἢ μὲν οὖν ὁμοιότης ὅτι στελεχό-
 καρπα καὶ ταῦτα· διαφοραὶ δὲ αἱ εἰρημέναι πρὸς τὴν
 5 συγᾶμινον. ἐν Αἰγύπτῳ δ' ἐστὶν ἕτερον ἢ περσέα κα-
 λούμενον, τῇ μὲν προσόψει μέγα καὶ καλὸν, παρα-
 πλῆσιον δὲ μάλιστα τῇ ἀπίῳ καὶ φύλλοις καὶ ἄνθεσι
 καὶ ἀκρεμόσι καὶ τῷ ὅλῳ σχήματι· πλὴν τὸ μὲν ἀεί-
 φυλλον τὸ δὲ φυλλοβόλον. καρπὸν δὲ φέρει πολὺν
 καὶ πᾶσαν ὥραν· περικαταλαμβάνει γὰρ ὁ νέος αἰεὶ τὸν

ἔνον· πέττει δὲ ὑπὸ τοὺς ἐτησίας· τὸν δ' ἄλλον ὁμοί-
 ρον ἀφαιροῦσι καὶ ἀποτιθέασιν. ἔστι δὲ τὸ μέγεθος
 ἡλίκων ἄπιος τῷ σχήματι δὲ πρόμακρος ἀμυδαλώδης,
 χροῶμα δὲ αὐτοῦ ποιῶδες. ἔχει δὲ ἐντὸς κάρυον ὡςπερ
 τὸ κοκκύμηλον πλὴν ἔλαττον πολὺ καὶ μαλακώτερον·
 τὴν δὲ σάρκα γλυκεῖαν σφόδρα καὶ ἡδεῖαν καὶ εὐπε-
 πτον· οὐδὲν γὰρ ἐνοχλεῖ πολὺ προσενεγκαμένων. εὐρι-
 ζον δὲ τὸ δένδρον καὶ μήκει καὶ πάχει καὶ πλήθει πολὺ·
 ἔχει δὲ καὶ ξύλον ἰσχυρὸν καὶ καλὸν τῇ ὄψει μέλαν ὡς-
 περ ὁ λωτός, ἐξ οὗ καὶ τὰ ἀγάλματα καὶ τὰ κλινία καὶ
 τραπέζια καὶ τὰλλα τὰ τοιαῦτα ποιοῦσιν. ἡ δὲ βάλανος 6
 ἔχει μὲν τὴν προσηγορίαν ἀπὸ τοῦ καρποῦ· φύλλον δ'
 αὐτῇ παραπλήσιον τῷ τῆς μυρρίνης πλὴν προμηκέστε-
 ρον. ἔστι δὲ τὸ δένδρον εὐπαχὲς μὲν καὶ εὐμέγεθες
 οὐκ εὐφυῆς δὲ ἀλλὰ παρεστραμμένον. τοῦ καρποῦ δὲ
 τοῖς κελύφεσι χροῶνται οἱ μυρσφοὶ κόπτοντες· εὐῶδες
 γὰρ ἔχει τὸν δὲ καρπὸν αὐτὸν ἀχρεῖον. ἔστι δὲ καὶ τῷ
 μεγέθει καὶ τῇ ὄψει παραπλήσιος τῷ τῆς καππάριος· ξύ-
 λον δὲ ἰσχυρὸν καὶ εἰς ἄλλα τε χρήσιμον καὶ εἰς τὰς ναυ-
 πηγίας. τὸ δὲ καλούμενον κουκιοφόρον ἔστιν ὅμοιον 7
 τῷ φοίνικι· τὴν δὲ ὁμοιότητα κατὰ τὸ στέλεχος ἔχει
 καὶ τὰ φύλλα· διαφέρει δὲ ὅτι ὁ μὲν φοῖνιξ μονοφυῆς
 καὶ ἀπλοῦν ἔστι, τοῦτο δὲ προσανξηθὲν σχίζεται καὶ
 γίνεται δίκρον, εἶτα πάλιν ἐκάτερον τούτων ὁμοίως·
 ἐτι δὲ τὰς ῥάβδους βραχείας ἔχει σφόδρα καὶ οὐ πολλὰς.
 χροῶνται δὲ τῷ φύλλῳ καθάπερ τῷ φοίνικι πρὸς τὰ
 πλέγματα. καρπὸν δὲ ἴδιον ἔχει πολὺ διαφέροντα καὶ
 μεγέθει καὶ σχήματι καὶ χυλῷ· μέγεθος μὲν γὰρ ἔχει
 σχεδὸν χειροπληθές· στρογγύλον δὲ καὶ οὐ προμήκη·
 χροῶμα ἐπίξανθον· χυλὸν δὲ γλυκὺν καὶ εὐστομον· οὐκ
 ἀθρόον δὲ ὡςπερ ὁ φοῖνιξ ἀλλὰ κεχωρισμένον καθ' ἓνα·
 πυρήνα δὲ μέγαν καὶ σφόδρα σκληρὸν ἐξ οὗ τοὺς κρι-

THEOPHR.

7

κους τορνεύουσι τοὺς εἰς τοὺς στρωματεῖς τοὺς διαποι-
 κίλους· διαφέρει δὲ πολὺ τὸ ξύλον τοῦ φοίνικος· τὸ μὲν
 γὰρ μανὸν καὶ ἐνωῶδες καὶ χαῦνον τὸ δὲ πυκνὸν καὶ βαρὺ
 καὶ σαρκώδες καὶ διατμηθὲν οὖλον σφόδρα καὶ σκληρὸν
 ἐστίν. καὶ οἷγε δὴ Πέρσαι πάντῃ ἐτίμων αὐτὸ καὶ ἐκ τούτου
 8 τῶν κλινῶν ἐποιούντο τοὺς πόδας. ἢ δὲ ἄκανθα καλεῖ-
 ται μὲν διὰ τὸ ἄκανθῶδες ὅλον τὸ δένδρον εἶναι πλὴν
 τοῦ στελέχους· καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν ἀκρεμόνων καὶ ἐπὶ τῶν
 βλαστῶν καὶ ἐπὶ τῶν φύλλων ἔχει. μεγέθει δὲ μέγα,
 καὶ γὰρ δωδεκάπηγος ἐξ αὐτῆς ἐρέψιμος ὕλη τέμνεται.
 διττὸν δὲ τὸ γένος αὐτῆς, ἢ μὲν γὰρ ἐστὶ λευκὴ ἢ δὲ
 μέλαινα· καὶ ἢ μὲν λευκὴ ἀσθενὴς τε καὶ εὐσηπτος· ἢ
 δὲ μέλαινα ἰσχυροτέρα τε καὶ ἄσηπτος δι' ὃ καὶ ἐν ταῖς
 ναυπηγίαις χρῶνται πρὸς τὰ ἐγκοίλια αὐτῆ. τὸ δένδρον
 δὲ οὐκ ἄγαν ὀρθοφυές. ὁ δὲ καρπὸς ἔλλοβος καθάπερ
 τῶν χεδροπῶν ᾧ χρῶνται οἱ ἐγγώριοι πρὸς τὰ δέρματα
 ἀντὶ κηκίδος. τὸ δ' ἄνθος καὶ τῆ ὄψει καλὸν ὥστε καὶ
 στεφάνους ποιεῖν ἐξ αὐτοῦ, καὶ φαρμακῶδες δι' ὃ καὶ
 συλλέγουσιν οἱ ἰατροί. γίνεται δὲ ἐκ ταύτης καὶ τὸ
 κόμμι· καὶ ῥέει καὶ πληγείσης καὶ αὐτόματον ἄνευ σχά-
 σεως. ὅταν δὲ κοπῆ μετὰ τρίτον ἔτος εὐθύς ἀναβεβλά-
 στηκε· πολὺ δὲ τὸ δένδρον ἐστὶ καὶ δορυμὸς μέγας περὶ
 τὸν θηβαϊκὸν νόμον οὐπερ καὶ ἡ δοῦς καὶ ἡ περσέα
 9 πλείστη καὶ ἡ ἐλία. καὶ γὰρ ἡ ἐλία περὶ τοῦτον τὸν
 τόπον ἐστὶ, τῷ ποταμῷ μὲν οὐκ ἀρθευομένη, πλείω γὰρ
 ἢ τριακόσια στάδια ἀπέχει, ναματιαίοις δ' ὕδασι· εἰσὶ
 γὰρ κρήναι πολλαί. τὸ δ' ἔλαιον οὐδὲν χειρόν τοῦ ἐν-
 θάδε πλὴν κακωδέστερον διὰ τὸ σπανίους τοῖς ἀλσὶ χρῆ-
 σθαι φύσει. τὸ δὲ ξύλον τοῦ δένδρου καὶ σκληρὸν καὶ
 10 παραπλήσιον τεμνόμενον τὴν χροῶν τῷ λωτίνῳ. ἄλλο
 δέ τι δένδρον ἢ κοκκνμηλέα, μέγα μὲν τῷ μεγέθει καὶ
 τὴν φύσιν τοῦ καρποῦ ὅμοιον τοῖς μεσπίλοις καὶ τὸ μέ-

γεθος παραπλήσιον πλὴν ἔχοντα πυρῆνα στρογγύλου·
 ἄρχεται δὲ ἀνθεῖν μηνὸς Πυανεψιῶνος τὸν δὲ καρπὸν
 πεπαίνει περὶ ἡλίου τροπὰς χειμερινὰς· αἰφύλλον δ'
 ἐστίν. οἱ δὲ περὶ τὴν θηβαΐδα κατοικοῦντες διὰ τὴν
 ἀφθονίαν τοῦ δένδρου ξηραίνουσι τὸν καρπὸν καὶ τὸν
 πυρῆνα ἔξαιροῦντες κόπτουσι καὶ ποιοῦσι παλάδας. ὕλη 11
 μα δὲ ἰδιόν τι φύεται περὶ Μέμφιν, οὐ κατὰ φύλλα καὶ
 βλαστοὺς καὶ τὴν ὅλην μορφήν ἔχον τὸ ἴδιον ἀλλ' εἰς τὸ
 συμβαῖνον περὶ αὐτὸ πάθος· ἢ μὲν γὰρ πρόσοψις ἀκαν-
 θώδης ἐστὶν αὐτοῦ καὶ τὸ φύλλον παρόμοιον ταῖς περὶ-
 σιν· ὅταν δέ τις ἄψηται τῶν κλωνίων ὡς περὶ ἀφαναινόμενα
 τὰ φύλλα συμπίπτειν φασὶν εἴτα μετὰ τινα χρόνον ἀνα-
 βιώσκεισθαι πάλιν καὶ θάλλειν. καὶ τὰ μὲν ἴδια τῆς χώ-
 ρας, ὅσα γ' ἂν δένδρα τις ἢ θάμνους εἴποι, τὰ γ' ἐπιφανέ-
 στατα ταῦτ' ἐστὶ. περὶ γὰρ τῶν ἐν τῷ ποταμῷ καὶ τοῖς
 ἔλεσιν ὕστερον ἐροῦμεν ὅταν καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἐνύ-
 δρων. ἅπαντα δὲ ἐν τῇ χώρᾳ τὰ δένδρα τὰ τοιαῦτα με- 12
 γάλα καὶ τοῖς μήκεσι καὶ τοῖς πάχεσιν· ἐν γοῦν Μέμφιδι
 τηλικούτο δένδρον εἶναι λέγεται τὸ πάχος ὃ τρεῖς ἄνδρες
 οὐ δύνανται περιλαμβάνειν. ἐστὶ δὲ καὶ τμηθὲν τὸ ξύλον
 καλόν· πυκνόν τε γὰρ σφόδρα καὶ τῷ χρώματι λωτοειδές.

Cap. III. Ἐν Λιβύῃ δὲ ὁ λωτὸς πλεῖστος καὶ κάλ-
 λιστος καὶ ὁ παλίουθος καὶ ἐν τισὶ μέρεσι τῆ τε νασαμω-
 νικῆ καὶ παρ' Ἀμμωνι καὶ ἄλλοις ὁ φοῖνιξ· ἐν δὲ τῇ
 Κυρηναίᾳ κνπάρισσος καὶ ἐλάαι τε κάλλισται καὶ ἔλαιον
 πλεῖστον. ἰδιώτατον δὲ πάντων τὸ σίλφιον· ἔτι χρόνον
 πολὺν ἢ χώρα φέρει καὶ εὖοσμον. ἐστὶ δὲ τοῦ λωτοῦ τὸ
 μὲν ὅλον δένδρον ἰδιον εὐμέγεθες ἡλίκον ἄπιος ἢ μικρὸν
⁴ ἔλαττον· φύλλον δὲ ἐντομάς ἔχον καὶ πρινωδες· τὸ μὲν
St ξύλον μέλαν. γέννη δὲ αὐτοῦ πλείω διαφορὰς ἔχοντα τοῖς
 καρποῖς· ὁ δὲ καρπὸς ἡλίκος κύαμος, πεπαίνεται δὲ
 ὡς περὶ οἱ βότρυες μεταβάλλων τὰς χροιάς· φύεται δὲ

καθάπερ τὰ μύρτα παρ' ἄλληλα πυκνὸς ἐπὶ τῶν βλαστῶν·
 ἐσθιόμενος δ' ὁ ἐν τοῖς Λωτοφάγοις καλουμένοις γλυ-
 κὺς καὶ ἡδύς καὶ ἀσινῆς καὶ ἔτι πρὸς τὴν κοιλίαν ἀγα-
 θός· ἡδίον δ' ὁ ἀπύρηνος, ἔστι γὰρ καὶ τοιοῦτόν τι γέ-
 2 νος· ποιοῦσι δὲ καὶ οἶνον ἐξ αὐτοῦ. πολὺ δὲ τὸ δένδρον
 καὶ πολὺκαρπον· τὸ γ' οὖν Ὀφέλλου στρατόπεδον ἠνίκα
 ἐβάδιζεν εἰς Καρχηδόνα καὶ τούτῳ φασὶ τραφῆναι πλεί-
 ουσ ἡμέρας ἐπιλιπόντων τῶν ἐπιτηδείων. ἔστι μὲν οὖν
 καὶ ἐν τῇ νήσῳ τῆς Λωτοφαγίας Φάριδι καλουμένη πολ-
 λὺς· αὕτη δ' ἐπίκειται καὶ ἀπέχει μικρόν· οὐ μὴν οὐ-
 θέν γε μέρος ἀλλὰ πολλῷ πλείον ἐν τῇ ἠπειρῷ· πλείστον
 γὰρ ὅλως ἐν τῇ Λιβύῃ καθάπερ εἰρηται τοῦτο καὶ ὁ πα-
 3 λλιουρός ἐστιν· ἐν γὰρ Εὐεσπερίσι τούτοις κανσίμοις
 χρωῶνται. διαφέρει δὲ οὗτος ὁ λωτὸς τοῦ παρὰ τοῖς Λω-
 3 τοφάγοις. ὁ δὲ παλλιουρός θαμνωδέστερος τοῦ λωτοῦ·
 φύλλον δὲ παρόμοιον ἔχει τῷ ἐνταῦθα, τὸν δὲ καρπὸν
 διάφορον· οὐ γὰρ πλατὺν ἀλλὰ στρογγύλον καὶ ἐρυ-
 θρὸν, μέγεθος δὲ ἡλίκον τῆς κέδρου ἢ μικρῷ μείζον·
 πυρήνα δὲ ἔχει οὐ συνεσθιόμενον καθάπερ ταῖς ῥοαῖς·
 ἡδὺν δὲ τὸν καρπὸν· καὶ ἐάν τις οἶνον ἐπιχέῃ καὶ αὐτὸν
 4 ἡδίον γίνεσθαι φασὶ καὶ τὸν οἶνον ἡδίον ποιεῖν. ἔνιοι δὲ
 τὸ τοῦ λωτοῦ δένδρον θαμνωδες εἶναι καὶ πολὺκλαδον,
 τῷ στελέχει δὲ εὐπαχὲς· τὸν δὲ καρπὸν μέγα τὸ κάρουον
 ἔχειν· τὸ δ' ἐκτὸς οὐ σαρκῶδες ἀλλὰ δερματωδέστερον·
 ἐσθιόμενον δὲ οὐχ οὕτω γλυκὺν ὥς εὐστομον· καὶ τὸν
 οἶνον ὃν ἐξ αὐτοῦ ποιοῦσιν οὐ διαμένειν ἀλλ' ἢ δύο ἢ
 τρεῖς ἡμέρας εἴτ' ὀξύνειν. ἡδίον μὲν οὖν τὸν καρπὸν τὸν
 ἐν τοῖς Λωτοφάγοις, ξύλον δὲ κάλλιον τὸ ἐν Κυρηναίᾳ·
 θερμότεραν δὲ εἶναι τὴν χώραν τὴν τῶν Λωτοφάγων·
 τοῦ ξύλου δὲ τὴν ῥίζαν εἶναι μελαντέραν μὲν πολὺ πυ-
 κνήν δὲ ἥττον καὶ εἰς ἐλάττω χρησίμην· εἰς γὰρ τὰ ἐγ-
 χειρίδια καὶ τὰ ἐπικολλήματα χρῆσθαι τῷ ξύλῳ δὲ εἰς τε

τοὺς ἀνύλους καὶ εἰς ἄλλα πλείω. ἐν δὲ τῇ μὴ ὑομένη 5
 τῆς Λιβύης ἄλλα τε πλείω φύεσθαι καὶ φοίνικας μεγά-
 λους καὶ καλοὺς· οὐ μὴν ἄλλ' ὅπου μὲν φοῖνιξ ἀλμυ-
 ρίδα τε εἶναι καὶ ἐφνδρον τὸν τόπον, οὐκ ἐν πολλῷ δὲ
 βᾶθαι ἄλλὰ μάλιστα ἐπ' ὄργυιαις τρισίν. τὸ δ' ὕδωρ
 ἐνθα μὲν γλυκὺ σφόδρα ἐνθα δὲ ἀλυκὸν πλησίον ὄντων
 ἀλλήλοις· ὅπου δὲ τὰ ἄλλα φύεται ξηρὸν καὶ ἀνυδρον·
 ἐνιαχοῦ δὲ καὶ τὰ φρέατα εἶναι ἑκατὸν ὄργυιῶν, ὥστε
 ὑποζυγίους ἀπὸ τροχηλιᾶς ἀνιμᾶν· δι' ὃ καὶ θανμαστὸν
 πῶς ποτε ἐρύχθη τηλικαῦτα βᾶθῃ· τὸ δ' οὖν τῶν ὑδά-
 των τῶν ὑπὸ τοὺς φοίνικας καὶ ἐν Ἄμμωνος εἶναι δια-
 φορὰν ἔχον τὴν εἰρημένην. φύεσθαι δὲ ἐν τῇ μὴ ὑομένη
 τὸ θάμνον πολὺ καὶ ἄλλα ἰδιά τε καὶ πλείω γίνεσθαι ἐν-
 ταῦθα, καὶ πτώκα καὶ δορκάδα καὶ στρουθὸν καὶ ἕτερα
 τῶν θηρίων. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἄδηλον εἰ ἐκτοπίζει που 6
 πτόμενα· διὰ γὰρ τὸ τάχος δύναται μακρὰν τε καὶ ταχὺ
 παραγενέσθαι, ἄλλως τε καὶ δι' ἡμερῶν τινῶν πίνουσι
 καθάπερ καὶ τὰ ἡμερὰ παρὰ τρίτην ἢ τετάρτην ποτίζε-
 ται ταῦτα· τὸ δὲ τῶν ἄλλων ζώων οἶον ὄφρων σαυρῶν
 καὶ τῶν τοιούτων φανερὸν ὅτι ἄποτα. τοὺς δὲ Λίβνας
 λέγειν ὅτι τὸν ὄνον ἐσθίει ταῦτα ὅς καὶ παρ' ἡμῖν γίνε-
 ται, πολύπου τε καὶ μέλαν συσπειρώμενον εἰς ἑαυτό·
 τοῦτον δὲ πολὺν τε γίνεσθαι σφόδρα καὶ ὑγρὸν τὴν
 φύσιν εἶναι. δρόσον δὲ αἰεὶ πίπτειν ἐν τῇ μὴ ὑομένη 7
 πολλήν, ὥστε δῆλον ὅτι τὸν μὲν φοίνικα καὶ εἴ τι ἄλλο
 φύεται ἐν ἀνύδροις τό τε ἐκ τῆς γῆς ἀνιὸν ἐκτρέφει καὶ
 πρὸς τούτῳ ἢ δρόσος. ἱκανὴ γὰρ ὡς κατὰ μεγέθη καὶ
 τὴν φύσιν αὐτῶν ξηρὰν οὔσαν καὶ ἐκ τοιούτων συνε-
 στηκυῖαν. καὶ δένδρα μὲν ταῦτα πλείστα καὶ ἰδιώτατα.
 περὶ δὲ τοῦ σιλφίου λεκτέον ὕστερον ποῖόν τι τὴν φύσιν.

CAP. IV. Ἐν δὲ τῇ Ἀσίᾳ παρ' ἐκάστοις ἰδι' ἄττα
 τυγχάνει· τὰ μὲν γὰρ φέρουσιν αἱ χώραι τὰ δ' οὐ φύ-

ουσιν· οἶον κιττὸν καὶ ἐλάαν οὗ φασιν εἶναι τῆς Ἀσίας ἐν τοῖς ἄνω τῆς Συρίας ἀπὸ θαλάττης πένθ' ἡμερῶν· ἀλλ' ἐν Ἰνδοῖς φανῆναι κιττὸν ἐν τῷ ὄρει τῷ Μηρῷ καλουμένῳ, ὅθεν δὴ καὶ τὸν Διόνυσον εἶναι μυθολογοῦσι. δι' ὃ καὶ Ἀλέξανδρος ἐξ Ἰνδίας λέγεται ἀπιὼν ἐστεφανωμένος κιττῷ εἶναι καὶ αὐτὸς καὶ ἡ στρατιὰ· τῶν δὲ ἄλλων ἐν Μηδίᾳ μόνον· περικλείειν γὰρ αὕτη δοκεῖ καὶ συνάπτειν πῶς τῷ πόντῳ. καίτοι γε διεφιλοτιμήθη Ἄρπαλος ἐν τοῖς παραδείσοις τοῖς περὶ Βαβυλῶνα φυτευθῶν πολλάκις καὶ πραγματευόμενος, ἀλλ' οὐδὲν ἐποίησε πλέον· οὐ γὰρ ἐδύνατο ζῆν ὡς περὶ τὰλλα τὰ ἐκ τῆς Ἑλλάδος. τοῦτο μὲν οὖν οὐδέχεται ἡ χώρα διὰ τὴν τοῦ ἀέρος κρᾶσιν· ἀναγκαίως δὲ δέχεται καὶ πύξον καὶ φίλυραν· καὶ γὰρ περὶ ταῦτα ποιοῦσιν οἱ ἐν τοῖς παραδείσοις. ἕτερα δὲ ἴδια φέρει καὶ δένδρα καὶ ὑλήματα·

2 καὶ ἔοικεν ὅλως ὁ τόπος ὁ πρὸς ἀνατολὰς καὶ μεσημβριάν ὡς περὶ καὶ ζῶα καὶ φυτὰ φέρειν ἴδια παρὰ τοὺς ἄλλους· οἶον ἢ τε μηδία χώρα καὶ Περσίς ἄλλα τε ἔχει πλείω καὶ τὸ μῆλον τὸ μηδικὸν ἢ τὸ περσικὸν καλούμενον. ἔχει δὲ τὸ δένδρον τοῦτο φύλλον μὲν ὅμοιον καὶ σχεδὸν ἴσον τῷ τῆς ἀνδράχλης, ἀκάνθας δὲ οἷας ἄπιος ἢ ὀξυάκανθος, λείας δὲ καὶ ὀξειάς σφόδρα καὶ ἰσχυράς· τὸ δὲ μῆλον οὐκ ἐσθίεται μὲν, εὔσμιον δὲ πάνν καὶ τὸ φύλλον τοῦ δένδρον· κἂν εἰς ἱμάτια τεθῆ τὸ μῆλον ἄκοπα διατηρεῖ. χρήσιμον δ' ἐπειδὴν τύχη τις πεπωκὸς φάρμακον [θανάσιμον· δοθὲν γὰρ ἐν οἴνῳ διακόπτει τὴν κοιλίαν καὶ ἐξάγει τὸ φάρμακον·] καὶ πρὸς στόματος εὐωδίαν· ἐὰν γὰρ τις ἐψήσῃ ἐν ζωμῷ ἢ ἐν ἄλλῳ τινὶ τὸ ἐσωθεν τοῦ μῆλου ἐκπιέσῃ εἰς τὸ στόμα καὶ καταροφήσῃ ποιεῖ τὴν ὀσμὴν ἠδεῖαν. σπείρεται δὲ τοῦ ἥρος εἰς

3 πρασιάς ἐξαιρεθὲν τὸ σπέρμα διειρησμένως ἐπιμελῶς, ἵτα ἀρδεύεται διὰ τετάρτης ἢ πέμπτης ἡμέρας· ὅταν δὲ

ἄδρον ἢ διαφυτεύεται πάλιν τοῦ ἔαρος εἰς χωρίον μα-
 λακόν καὶ ἔφυδρον καὶ οὐ λίαν λεπτόν· φιλεῖ γὰρ τὰ
 τοιαῦτα. φέρει δὲ τὰ μῆλα πᾶσαν ὥραν· τὰ μὲν γὰρ
 ἀφήρηται τὰ δὲ ἀνθῆται τὰ δὲ ἐκπέττει. τῶν δὲ ἀνθῶν
 ὅσα ὥσπερ εἶπομεν ἔχει καθάπερ ἡλακίτην ἐκ μέσου τιν'
 ἐξέχουσαν ταῦτά ἐστι γόνιμα, ὅσα δὲ μὴ ἄγονα. σπείρε-
 ται δὲ καὶ εἰς ὄστρακα διατετορημένα καθάπερ καὶ οἱ
 φοίνικες. τοῦτο μὲν οὖν ὥσπερ εἴρηται περὶ τὴν Περ-
 σίδα καὶ τὴν Μηδίαν ἐστίν. ἢ δὲ Ἰνδικῆ χώρα τὴν τε ⁴
 καλουμένην ἔχει συκῆν ἢ καθήσιν ἐκ τῶν κλάδων τὰς
 ῥίζας ἀν' ἕκαστον ἔτος ὥσπερ εἴρηται πρότερον· ἀφήσει
 δὲ οὐκ ἐκ τῶν νέων ἀλλ' ἐκ τῶν ἔνων καὶ ἐτι παλαιότε-
 ρων· αὐταὶ δὲ συνάπτουσαι τῇ γῆ ποιούσιν ὥσπερ δρυ-
 φακτον κύκλω περὶ τὸ δένδρον, ὥστε γίνεσθαι καθάπερ
 σκημῆν οὐ δὴ καὶ εἰώθασι διατρέβειν. εἰσὶ δὲ αἱ ῥίζαι
 φνόμεναι διάδηλοι πρὸς τοὺς βλαστούς· λευκότεραι γὰρ
 καὶ δασεῖαι καὶ σκολιαὶ καὶ ἄφυλλοι. ἔχει δὲ καὶ τὴν
 ἄνω κόμην πολλὴν καὶ τὸ ὅλον δένδρον εὐκνυλον καὶ
 τῷ μεγέθει μέγα σφόδρα· καὶ γὰρ ἐπὶ δύο στάδια ποι-
 εῖν φασὶ τὴν σκιάν· καὶ τὸ πάχος τοῦ στελέχους ἔνια
 πλειόνων ἢ ἐξήκοντα βημάτων, τὰ δὲ πολλὰ τετραρά-
 κοντα. τὸ δὲ γε φύλλον οὐκ ἔλαττον ἔχει πέλτης, καρ-
 πὸν δὲ σφόδρα μικρὸν ἡλίκον ἐρέβινθου ὅμοιον δὲ σύ-
 κῳ· δι' ὃ καὶ ἐκάλουον αὐτὸ οἱ Ἕλληνες συκῆν· ὀλίγον
 δὲ θαυμαστῶς τὸν καρπὸν οὐχ ὅτι κατὰ τὸ τοῦ δένδρου
 μέγεθος ἀλλὰ καὶ τὸ ὅλον. φύεται δὲ καὶ τὸ δένδρον ⁵
 περὶ τὸν Ἀκεσίην ποταμόν. ἔστι δὲ καὶ ἕτερον δένδρον
 καὶ τῷ μεγέθει μέγα καὶ ἠδύκαρπον θαυμαστῶς καὶ
 μεγαλόκαρπον· καὶ χρῶνται τροφῇ τῶν Ἰνδῶν οἱ σοφοὶ
 καὶ μὴ ἀμπεχόμενοι. ἕτερον δὲ οὐ τὸ φύλλον τὴν μὲν
 μορφήν πρόμηκες τοῖς τῶν στρουθῶν πτεροῖς ὅμοιον, ἀ
 παρατίθενται παρὰ τὰ κράνη, μῆκος δὲ ὡς διπηχυαῖον.

ἄλλο τέ ἐστιν οὗ ὁ καρπὸς μακρὸς καὶ οὐκ εὐθύς ἀλλὰ
 σκολιὸς ἐσθιόμενος δὲ γλυκὺς. οὗτος ἐν τῇ κοιλίᾳ δηγ-
 μὸν ἐμποιεῖ καὶ δυσεντερίαν δι' ὃ Ἀλέξανδρος ἀπεκή-
 ρυξε μὴ ἐσθίειν. ἐστὶ δὲ καὶ ἕτερον οὗ ὁ καρπὸς ὅμοιος
 τοῖς κρανείοις. καὶ ἕτερα δὲ πλείω καὶ διαφέροντα τῶν
 ἐν τοῖς Ἑλλησιν ἄλλ' ἀνώνυμα. θαυμαστὸν δ' οὐδὲν
 τῆς ιδιότητος· σχεδὸν γὰρ ὡς γε δὴ τινὲς φασὶν οὐθὲν
 ὕλως τῶν δένδρων οὐδὲ τῶν ὑλημάτων οὐδὲ τῶν ποιω-
 6 δῶν ὁμοίον ἐστὶ τοῖς ἐν τῇ Ἑλλάδι πλὴν ὀλίγων. ἴδιον
 δὲ καὶ ἡ ἐβένη τῆς χώρας ταύτης· ταύτης δὲ δύο γένη,
 τὸ μὲν εὐξύλον καὶ καλὸν τὸ δὲ φαῦλον. σπάνιον δὲ τὸ
 καλὸν θάτερον δὲ πολὺ. τὴν δὲ χροῶν οὐ θησαυριζο-
 μένη λαμβάνει τὴν εὐχρουν ἄλλ' εὐθύς τῇ φύσει. ἐστὶ
 7 δὲ τὸ δένδρον θαμνωδὲς ὡς περὶ ὁ κύτισος. φασὶ δ' εἶναι
 καὶ τέρμινθον, οἱ δ' ὅμοιον τέρμινθῳ, ὃ τὸ μὲν φύλλον
 καὶ τοὺς κλώνας καὶ τὰλλα πάντα ὅμοια ἔχει τῇ τέρμινθῳ
 τὸν δὲ καρπὸν διάφορον· ὅμοιον γὰρ ταῖς ἀμυγδαλαῖς.
 εἶναι γὰρ καὶ ἐν Βάκτροις τὴν τέρμινθον ταύτην καὶ
 κάρνα φέρειν ἡλίκα ἀμύγδαλα διὰ τὸ μὴ μεγάλα καὶ τῇ
 ὄψει δὲ παρόμοια, πλὴν τὸ κέλυφος οὐ τραγὺν, τῇ δ'
 εὐστομία καὶ ἡδονῇ κρείττω τῶν ἀμυγδάλων. δι' ὃ καὶ
 8 χρῆσθαι τοὺς ἐκεῖ μᾶλλον. ἐξ ὧν δὲ τὰ ἱμάτια ποιούσι
 τὸ μὲν φύλλον ὅμοιον ἔχει τῇ συκαμίνῳ τὸ δὲ ὄλον φυ-
 τὸν τοῖς κυνορόδοις ὅμοιον. φυτεύουσι δὲ ἐν τοῖς πεδίοις
 αὐτὸ κατ' ὄρχους, δι' ὃ καὶ πόρρωθεν ἀφορῶσι ἄμπε-
 λοι φαίνονται. ἔχει δὲ καὶ φοίνικας ἐνια μέρη πολλοὺς.
 9 καὶ ταῦτα μὲν ἐν δένδρῳ φύσει. φέρει δὲ καὶ σπέρματα
 ἴδια τὰ μὲν τοῖς χεδροποῖς ὅμοια τὰ δὲ τοῖς πυροῖς καὶ
 ταῖς κριθαῖς. ἐρέβινθος μὲν γὰρ καὶ φακὸς καὶ τὰλλα
 τὰ παρ' ἡμῖν οὐκ ἐστὶν· ἕτερα δ' ἐστὶν ὥστε παραπλή-
 σια ποιεῖν τὰ ἐψήματα καὶ μὴ διαγιγνώσκειν ὡς φασὶν
 εἶναι μὴ τις ἀκούση. κριθαὶ δὲ καὶ πυροὶ καὶ ἄλλο τι γέ-

νος ἀγρίων κριθῶν ἐξ ὧν καὶ ἄρτοι ἠδεῖς καὶ χόνδρος
 καλός. ταύτας οἱ ἵπποι ἐσθίωντες τὸ πρῶτον διεφθεί-
 ροντο, κατὰ μικρὸν δὲ οὖν ἐθισθέντες ἐν ἀχύροις οὐ-
 δὲν ἐπασχον. μάλιστα δὲ σπείρουσι τὸ καλούμενον ὄρου-
 ζον ἐξ οὗ τὸ ἔφημα. τοῦτο δὲ ὅμοιον τῇ ζειᾷ καὶ περι-
 πισθὲν οἶον χόνδρος εὐπεπιον δὲ, τὴν ὄψιν πεφυκός
 ὅμοιον ταῖς αἰραις καὶ τὸν πολὺν χρόνον ἐν ὕδατι, ἀπο-
 χεῖται δὲ οὐκ εἰς στάχυν ἀλλ' οἶον φόβην ὥσπερ ὁ κέγ-
 χρος καὶ ὁ ἔλυμος. ἄλλο δὲ ὃ ἐκάλουν οἱ Ἕλληνες φακόν
 τοῦτο δὲ ὅμοιον μὲν τῇ ὄψει καὶ τὸ βούκερας, θεορίζεται
 δὲ περὶ Πλειάδος δύσιν. διαφέρει δὲ καὶ αὕτη ἢ χῶρα 11
 τῷ τὴν μὲν φέρειν ἔνια τὴν δὲ μὴ φέρειν· ἢ γὰρ ὄρεινή
 καὶ ἄμπελον ἔχει καὶ ἐλάαν καὶ τὰ ἄλλα ἀκροόδρου· πλὴν
 ἄκαρπον τὴν ἐλάαν, καὶ σχεδὸν καὶ τὴν φύσιν ὥσπερ
 μεταξὺ κοτίνου καὶ ἐλάας ἐστὶ καὶ τῇ ὄλῃ μορφῇ· καὶ τὸ
 φύλλον τοῦ μὲν πλατύτερον τοῦ δὲ στενότερον. ταῦτα 12
 μὲν οὖν κατὰ τὴν Ἰνδικήν. ἐν δὲ τῇ Ἀρῖα χῶρα καλου-
 μένη ἄκανθά ἐστὶν ἐφ' ἧς γίνεται δάκρυον ὅμοιον τῇ
 σμύρνη καὶ τῇ ὄψει καὶ τῇ ὄσμῃ· τοῦτο δὲ ὅταν ἐπιλάμ-
 ψῃ ὁ ἥλιος καταρρεῖ. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα παρὰ τὰ ἐν-
 ταῦθα καὶ ἐν τῇ χῶρα καὶ ἐν τοῖς ποταμοῖς γίνεται. ἐν
 ἑτέροις δὲ τόποις ἐστὶν ἄκανθα λευκὴ τρίβοτος, ἐξ ἧς καὶ
 σκντάλια καὶ βακτηρίας ποιοῦσιν· ὀπάδης δὲ καὶ μανή·
 ταύτην δὲ καλοῦσιν Ἡρακλέους. ἄλλο δὲ ὕλημα μέγεθος
 μὲν ἡλίικον ῥάφανος, τὸ δὲ φύλλον ὅμοιον δάφνη καὶ
 τῷ μεγέθει καὶ τῇ μορφῇ. τοῦτο δ' εἴ τι φάγοι ἐναπο-
 θνήσκει. δι' ὃ καὶ ὄπον ἵπποι τούτους ἐφύλαττον διὰ
 χειρῶν. ἐν δὲ τῇ Γεδρωσία χῶρα πεφυκέναι φασὶν ἐν 13
 μὲν ὅμοιον τῇ δάφνη φύλλον ἔχον, οὗ τὰ ὑποζύγια καὶ
 ὀτιοῦν εἰ φάγοι μικρὸν ἐπισχόντα διεφθείροντο παρα-
 πλησίως διατιθέμενα καὶ σπώμενα ὁμοίως τοῖς ἐπιλή-
 πτοις. ἕτερον δὲ ἄκανθάν τινα εἶναι· ταύτην δὲ φύλ-

λον μὲν οὐδὲν ἔχειν πεφυκέναι δ' ἐκ μιᾶς ῥίζης· ἐφ' ἐκάστῳ δὲ τῶν ὄζων ἄκωνθαι ἔχειν ὀξειαν σφόδρα καὶ τούτων δὲ καταγνυμένων ἢ προστριβομένων ὀπὸν ἐκρεῖν πολὺν ὃς ἀποτυφλοῖ τὰλλα ζῶα πάντα καὶ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους εἴ τις προσραίνειεν αὐτοῖς. ἐν δὲ τόποις τισὶ πεφυκέναι τινὰ βοτάνην ὑφ' ἧς συνεσπειρωμένους ὄφεις εἶναι μικροὺς σφόδρα· τούτοις δ' εἴ τις ἐμβὰς πληγείη θνήσκειν. ἀποπνίγεσθαι δὲ καὶ ἀπὸ τῶν φοινίκων τῶν ὠμῶν εἴ τις φάγοι, καὶ τοῦτο ὕστερον κατανοηθῆναι. τοιαῦτα μὲν οὖν δυνάμεις καὶ ζῶων καὶ φυτῶν ἴσως ¹⁴ καὶ παρ' ἄλλοις εἰσί. περιττότερα δὲ τῶν φρομένων καὶ ¹¹ ⁶ ⁵¹ πλείστον ἐξηλλαγμένα πρὸς τὰ ἄλλα τὰ εὖσσμα τὰ περὶ Ἀραβίαν καὶ Συρίαν καὶ Ἰνδοὺς, οἷον ὃ τε λιβανωτὸς καὶ ἡ σμύρνα καὶ ἡ κασία καὶ τὸ ὀποβάλαμον καὶ τὸ κινάμωμον καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα· περὶ ὧν ἐν ἄλλοις εἴρηται διὰ πλειόνων. ἐν μὲν οὖν τοῖς πρὸς ἔω τε καὶ μεσημβρίαν καὶ ταῦτ' ἴδια καὶ ἕτερα δὲ τούτων πλείω ἐστίν.

CAP. V. Ἐν δὲ τοῖς πρὸς ἄρκτον οὐχ ὁμοίως· οὐθὲν γὰρ ὅτι ἄξιον λόγον λέγεται παρὰ τὰ κοινὰ τῶν δένδρων ἃ καὶ φιλόψυχρά τε τυγχάνει καὶ ἔστι καὶ παρ' ἡμῖν, οἷον πεύκη δρυὶς ἐλάτη πύξος διοςβάλανος φίλυρα καὶ τὰ ἄλλα δὲ τὰ τοιαῦτα· σχεδὸν γὰρ οὐδὲν ἕτερον παρὰ ταῦτά ἐστιν ἀλλὰ μᾶλλον τῶν ἄλλων ὑλημάτων ἔνια ἃ τοὺς ψυχροὺς ζητεῖ τόπους καθάπερ κενταύριον ἀψίνθιον, ἔτι δὲ τὰ φαρμακώδη ταῖς ῥίζαις καὶ τοῖς ὀποῖς οἷον ἐλλέβορος ἐλατήριον σκαμμωνία σχεδὸν πάντα τὰ ² ῥιζοτομούμενα. τὰ μὲν γὰρ ἐν τῷ Πόντῳ καὶ τῇ Θράκῃ γίνεται τὰ δὲ περὶ τὴν Οἴτην καὶ τὸν Παρνασσὸν καὶ τὸ Πήλιον καὶ τὴν Ὀσσαν καὶ τὸ Τελέθριον· καὶ ἐν τούτοις δὲ τινὲς φασὶ πλείστον· πολλὰ δὲ καὶ ἐν τῇ Ἀρχαδίᾳ καὶ ἐν τῇ Λακωνικῇ· φαρμακώδεις γὰρ καὶ αὐταί.

τῶν δὲ εὐώδων οὐδὲν ἐν ταύταις πλήν ἴρις ἐν τῇ Ἰλλυ-
 ρίδι καὶ περὶ τὸν Ἀδριακόν· ταύτῃ γὰρ χρηστὴ καὶ πολὺ
 διαφέρει οὐσα τῶν ἄλλων· ἀλλ' ἐν τοῖς ἀλεινοῖς καὶ τοῖς
 πρὸς μεσημβρίαν ὡς περὶ ἀντικείμενα τὰ εὐώδη· ἔχουσι
 δὲ καὶ κυπάριστον οἱ ἀλεινοὶ μᾶλλον ὡς περὶ Κρήτην Ἀν-
 κία Ῥόδου, κέδρον δὲ καὶ τὰ Θράκια ὄρη καὶ τὰ Φρύγια·
 τῶν δὲ ἡμερουμένων ἥμιστά φασι ἐν τοῖς ψυχροῖς ὑπο-
 μένειν δάφνην καὶ μυρρίνην, καὶ τούτων δὲ ἦτον ἐτι
 τὴν μυρρίνην· σημεῖον δὲ λέγουσιν ὅτι ἐν τῷ Ὀλύμπῳ
 δάφνη μὲν πολλὴ μύρρινος δὲ ὄλωσ' οὐκ ἔστιν· ἐν δὲ τῷ
 Πόντῳ περὶ Παντικαπαιῶν οὐδ' ἕτερον καίπερ σπουδα-
 ζόντων καὶ πάντα μηχανωμένων πρὸς τὰς ἱεροσύναις·
 σγκαὶ δὲ πολλαὶ καὶ εὐμεγέθεις καὶ ῥοιαὶ δὲ περισκεπα-
 ζόμεναι· ἄπιοι δὲ καὶ μηλέαι πλείσται καὶ παντοδαπώ-
 ται καὶ χρησταί· αὐταὶ δ' ἔαριναὶ πλήν εἰ ἄρα ὄψια·
 τῆς δὲ ἀργίας ὕλης ἐστὶ δρυὸς πετελέα μελία καὶ ὅσα τοι-
 αῦτα· πεύκη δὲ καὶ ἐλάτη καὶ πίτυς οὐκ ἔστιν οὐδὲ ὄλωσ'
 οὐδὲν ἐνδαδόν· ὑγρὰ δὲ αὕτη καὶ χεῖρων πολὺ τῆς σι-
 νωπικῆς ὥστ' οὐδὲ πολὺ χρῶνται αὐτῇ πλήν πρὸς τὰ
 ὑπαίθρια· ταῦτα μὲν οὖν περὶ τὸν Πόντον ἢ ἐν τισὶ γε
 τόποις αὐτοῦ· ἐν δὲ τῇ Προποντίδι γίνεται καὶ μύρρι-
 νος καὶ δάφνη πολλαχοῦ ἐν τοῖς ὄρεσιν· ἴσως δ' ἔνια
 καὶ τῶν τόπων ἴδια θετέον· ἕκαστοι γὰρ ἔχουσι τὰ δια-
 φέροντα ὡς περὶ εἴρηται κατὰ τὰς ὕλας οὐ μόνον τῷ βελ-
 τίῳ καὶ χεῖρῳ τὴν αὐτὴν ἔχειν ἀλλὰ καὶ τῷ φέρειν ἢ μὴ
 φέρειν· οἷον ὁ μὲν Τιμῶλος ἔχει καὶ ὁ μύσιος Ὀλυμπος
 πολὺ τὸ κάρνον καὶ τὴν διοςβάλαρον ἐτι δὲ ἄμπελον καὶ
 μηλέαν καὶ ῥοαὴν· ἢ δὲ Ἴδη τὰ μὲν οὐκ ἔχει τούτων τὰ
 δὲ σπάνια· περὶ δὲ Μακεδονίαν καὶ τὸν περικὸν Ὀλυμ-
 πον τὰ μὲν ἔστι τὰ δ' οὐκ ἔστι τούτων· ἐν δὲ τῇ Εὐβοίᾳ
 καὶ περὶ τὴν Μαγνησίαν τὰ μὲν εὐβοϊκὰ πολλὰ τῶν δὲ
 ἄλλων οὐθέν· οὐδὲ δὴ περὶ τὸ Πέλιον οὐδὲ τὰ ἄλλα τὰ

5 ἐνταῦθα ὄρη. βραχὺς δ' ἐστὶ τόπος ὃς ἔχει καὶ ὅλως τὴν
 ναυπηγήσιμον ὕλην· τῆς μὲν γὰρ Εὐρώπης δοκεῖ τὰ
 περὶ τὴν Μακεδονίαν καὶ ὅσα τῆς Θράκης καὶ περὶ Ἰτα-
 λίαν· τῆς δὲ Ἀσίας τὰ τε ἐν Κιλικίᾳ καὶ τὰ ἐν Σινώπῃ
 καὶ Ἀμύσῳ ἐτι δὲ ὁ μύσιος Ὀλυμπος καὶ ἡ Ἰδη πλὴν οὐ
 πολλήν· ἡ γὰρ Συρία κέδρον ἔχει καὶ ταύτη χρῶνται
 6 πρὸς τὰς τριήρεις. ἀλλὰ καὶ τὰ φίλυδρα καὶ τὰ παρα- 7 ||
 ποτάμια ταῦθ' ὁμοίως· ἐν μὲν γὰρ τῷ Ἀδρίᾳ πλάτανον
 οὐ φασὶν εἶναι πλὴν περὶ τὸ Διομήδους ἱερὸν· σπανίαν
 δὲ καὶ ἐν Ἰταλίᾳ πάσῃ· καίτοι πολλοὶ καὶ μεγάλοι ποτα-
 μοὶ παρ' ἀμφοῖν· ἀλλ' οὐκ ἔοικε φέρειν ὁ τόπος· ἐν
 Ῥηγίῳ γοῦν ἄς Διονύσιος πρεσβύτερος ὁ τύραννος ἐφύ-
 τευσεν ἐν τῷ παραδείσῳ αἶ εἰσι νῦν ἐν τῷ γυμνασίῳ
 7 φιλοτιμηθεῖς οὐ δεδύνηται λαβεῖν μέγεθος. ἐνιοὶ δὲ
 πλείστην ἔχουσι πλάτανον, οἱ δὲ πτελέαν καὶ ἰτέαν, οἱ
 δὲ μυρίαν ὥσπερ ὁ Αἴμος. ὥστε τὰ μὲν τοιαῦτα καθά-
 περ ἐλέχθη τῶν τόπων ἴδια θετέον ὁμοίως ἐν τε τοῖς
 ἀγρίοις καὶ τοῖς ἡμέροις. οὐ μὴν ἀλλὰ τάχ' ἂν εἴη καὶ
 τούτων ἐπὶ τινῶν ὥστε διακοσμηθέντων δύνασθαι τὴν
 χώραν φέρειν, ὃ καὶ νῦν ξυμβαίνειν ὀρώμεν καὶ ἐπὶ ζώων
 ἐνίων καὶ φυτῶν.

CAP. VI. Μερίστην δὲ διαφορὰν αὐτῆς τῆς φύ- 7 s.
 σεως τῶν δένδρων καὶ ἀπλῶς τῶν ὕλημάτων ὑποληπτέον
 ἦν καὶ πρότερον εἶπομεν ὅτι τὰ μὲν ἔργα τὰ δ' ἐν-
 δρα τυγχάνει καθάπερ τῶν ζώων καὶ τῶν φυτῶν· οὐ
 μόνον ἐν τοῖς ἔλεσι καὶ ταῖς λίμναις καὶ τοῖς ποταμοῖς
 γὰρ ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ θαλάττῃ φύεται καὶ ὕληματα ἐνια
 ἐν τε τῇ ἕξῳ καὶ δένδρα· ἐν μὲν γὰρ τῇ περὶ ἡμᾶς μικρὰ
 πάντα τὰ φνόμενα καὶ οὐδὲν ὑπερέχον ὡς εἶπεῖν τῆς
 θαλάττης· ἐν ἐκείνῃ δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα καὶ ὑπερέχοντα,
 2 καὶ ἕτερα δὲ μείζω δένδρα. τὰ μὲν οὖν περὶ ἡμᾶς ἐστὶ
 τάδε· φανερώτατα μὲν καὶ κοινότατα πᾶσιν τό τε φῦκος

καὶ τὸ βρόνον καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα· φανερώτατα δὲ καὶ
ιδιώτατα κατὰ τοὺς τόπους ἐλάτη σνκῆ δρυὶς ἄμπελος
φοῖνιξ. τούτων δὲ τὰ μὲν πρόσγεια τὰ δὲ πόντια τὰ δ'
ἀμφοτέρων τῶν τόπων κοινά. καὶ τὰ μὲν πολυειδῆ κα-
θάπερ τὸ φῦκος, τὰ δὲ μίαν ἰδέαν ἔχοντα. τοῦ γὰρ φύ-
κους τὸ μὲν ἐστὶ πλατύφυλλον ταινιοειδὲς χρωῶμα ποῶ-
δες ἔχον, ὃ δὴ καὶ πράσον καλοῦσιν τινες, οἱ δὲ ζωστήρα·
ῥίζαν δὲ ἔχει δασεῖαν ἐξωθεν ἐνδοθεν δὲ λεπυριώδη μα-
κρὰν δὲ ἐπιεικῶς καὶ εὐπαγῆ παρομοίαν τοῖς κρομυογη-
τείοις. τὸ δὲ τριχόφυλλον ὡς περὶ τὸ μάραθρον, οὐ ποῶ- 3
δες ἀλλ' ἐξωχρον οὐδὲ ἔχον κανλὸν ἀλλ' ὀρθὸν πως ἐν
αὐτῷ· φύεται δὲ τοῦτο ἐπὶ τῶν ὀστράκων καὶ τῶν λί-
θων, οὐχ ὡς περὶ θάτερον πρὸς τῆ γῆ· πρόσγεια δ' ἄμφω,
καὶ τὸ μὲν τριχόφυλλον πρὸς αὐτῆ τῆ γῆ πολλάκις δὲ
ὡς περὶ ἐπικλύζεται μόνον ὑπὸ τῆς θαλάττης, θάτερον δὲ
ἀνωτέρω. γίνεται δὲ ἐν μὲν τῆ ἕξω τῆ περὶ Ἡρακλείους 4
στήλας θαυμαστόν τι τὸ μέγεθος ὡς φασὶ καὶ τὸ πλάτος
μεῖζον ἢ παλαιστιαῖον. φέρεται δὲ τοῦτο εἰς τὴν ἕσω
θάλατταν ἅμα τῷ ῥῶ τῷ ἐξωθεν καὶ καλοῦσιν αὐτὸ πρά-
σον· ἐν ταύτῃ δ' ἐν τισὶ τόποις ὡστ' ἐπάνω τοῦ ὀμφα-
λοῦ. λέγεται δὲ ἐπέτειον εἶναι καὶ φύεσθαι μὲν τοῦ ἤρος
λήγοντος ἀκμάζειν δὲ τοῦ θέρους τοῦ μετοπώρου δὲ
φθίνειν κατὰ δὲ τὸν χειμῶνα ἀπόλλυσθαι καὶ ἐκπίπτειν.
ἅπαντα δὲ καὶ τἄλλα τὰ φνόμενα χεῖρω καὶ ἀμανρότερα
γίνεσθαι τοῦ χειμῶνος. ταῦτα μὲν οὖν οἷον πρόσγεια
περὶ γε τὴν θάλατταν. τὸ δὲ πόντιον φῦκος ὃ οἱ σπογγ-
γίαι ἀνακλυμβῶσι πελάγιον· καὶ ἐν Κρήτῃ δὲ φύεται 5
πρὸς τῆ γῆ ἐπὶ τῶν πετρῶν πλείστον καὶ κάλλιστον ὧ
βάπτουσιν οὐ μόνον τὰς ταινίας ἀλλὰ καὶ ἔρια καὶ ἱμά-
τια· καὶ ἕως ἂν ἡ πρόσφατος ἢ βαφὴ πολὺ καλλίων ἢ
χροῖα τῆς πορφύρας· γίνεται δ' ἐν τῇ προσβόρῳ καὶ
πλείον καὶ κάλλιον ὡς περὶ αἱ σπογγίαι καὶ ἄλλα τοιαῦτα.

6 ἄλλο δ' ἐστὶν ὅμοιον τῇ ἀγρώστει· καὶ γὰρ τὸ φύλλον
 παραπλήσιον ἔχει καὶ τὴν ῥίζαν ρουατώδη καὶ μακρὰν
 καὶ πεφυκνίαν πλαγίαν ὥσπερ ἢ τῆς ἀγρώστιδος· ἔχει
 δὲ καὶ καυλὸν καλαμώδη καθάπερ ἢ ἀγρωστὶς· μεγέθει
 δὲ ἔλαττον πολὺ τοῦ φύκους. ἄλλο δὲ τὸ βρύον ὃ φύλ-
 λον μὲν ἔχει ποῶδες τῇ χροῇ, πλατὺ δὲ καὶ οὐκ ἀνόμοιον
 ταῖς θριδακίαις, πλὴν ἑντιωθέστερον καὶ ὥσπερ συν-
 εσπασμένον. καυλὸν δὲ οὐκ ἔχει ἀλλ' ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς
 πλείω τὰ τοιαῦτα καὶ πάλιν ἀπ' ἄλλης· φύεται δὲ ἐπὶ
 τῶν λίθων τὰ τοιαῦτα πρὸς τῇ γῆ καὶ τῶν ὄστράκων.
 7 καὶ τὰ μὲν ἐλάττω σχεδὸν ταῦτ' ἐστίν. ἢ δὲ δρυὶς καὶ ἢ
 ἐλάτη παράγειοι μὲν ἄμφω· φύονται δ' ἐπὶ λίθοις καὶ
 ὄστράκοις ῥίζας μὲν οὐκ ἔχουσαι προσπεφυκνίαι δὲ
 ὥσπερ αἱ λοπάδες. ἀμφοτέραι μὲν οἷον σαρκόφυλλα·
 προμηκέστερον δὲ τὸ φύλλον πολὺ καὶ παχύτερον τῆς
 ἐλάτης πέφυκε καὶ οὐκ ἀνόμοιον τοῖς τῶν ὄσπριων λο-
 βοῖς κοῖλον δ' ἐνδοθεν καὶ οὐδὲν ἔχον ἐν αὐτῷ· τὸ δὲ
 τῆς δρυὸς λεπτόν καὶ μυρικωδέστερον· χροῶμα δ' ἐπι-
 πόφυρον ἀμφοῖν. ἢ δὲ ὅλη μορφή τῆς μὲν ἐλάτης ὀρθῆ
 καὶ αὐτῆς καὶ τῶν ἀκρεμόνων, τῆς δὲ δρυὸς σκολιωτέρας
 8 καὶ μᾶλλον ἔχουσα πλάτος· γίνεται δὲ ἄμφω καὶ πολύ-
 καυλα καὶ μονοκαυλότερον δὲ ἢ ἐλάτη· τὰς δὲ ἀκρεμο-
 νικὰς ἀποφύσεις ἢ μὲν ἐλάτη μακρὰς ἔχει καὶ εὐθείας
 καὶ μανὰς ἢ δὲ δρυὶς βραχυτέρας καὶ σκολιωτέρας καὶ
 πυκνοτέρας. τὸ δ' ὅλον μέγεθος ἀμφοτέρων ὡς πυγω-
 νιαῖον ἢ μικρὸν ὑπεραῖρον, μείζον δὲ ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν
 τὸ τῆς ἐλάτης. χρήσιμον δὲ ἢ δρυὶς εἰς βαφὴν ἐρίων ταῖς
 γυναιξίν. ἐπὶ μὲν τῶν ἀκρεμόνων προσηρητημένα τῶν
 ὄστρακοδέσμων ζώων ἐνια· καὶ κάτω δὲ πρὸς αὐτῷ τῷ
 καυλῷ περιπεφυκότων τινῶν γ' ὄλω, ἐν τούτοις δεδυ-
 κότες ὀνίννοι τε καὶ ἄλλ' ἄττα καὶ τὸ ὅμοιον πολὺποδι.
 9 ταῦτα μὲν οὖν πρόσγεια καὶ ῥάδια θεωρηθῆναι· φασὶ δὲ

τινες καὶ ἄλλην δρῦν εἶναι ποντίαν ἢ καὶ καρπὸν φέρει, καὶ ἡ βάλανος αὐτῆς χρησίμη· τοὺς δὲ σκινθούς καὶ κολυμβητάς λέγειν ὅτι καὶ ἕτεροι μεγάλοι τινὲς τοῖς μεγέθεσιν εἴησαν. ἡ δὲ ἄμπελος ἀμφοτέρωσθε γίνεται· καὶ γὰρ πρὸς τῇ γῆ καὶ ποντία· μεῖζω δ' ἔχει καὶ τὰ φύλλα καὶ τὰ κλήματα καὶ τὸν καρπὸν ἢ ποντία. ἡ δὲ συκῆ ἄφυλλος μὲν τῷ δὲ μεγέθει οὐ μεγάλη, χροῶμα δὲ τοῦ φλοιοῦ φοινικοῦν. ὁ δὲ φοῖνιξ ἐστὶ μὲν πόντιον βρα- 10 χυστέλεχος δὲ σφόδρα καὶ σχεδὸν εὐθείαι αἱ ἐκφύσεις τῶν ῥάβδων κάτωθεν οὐ κύνκωθεν αὐταὶ καθάπερ τῶν ῥάβδων αἱ ἀκρεμόνες, ἀλλ' ὥσαν ἐν πλάτει κατὰ μίαν συνεχεῖς, ὀλιγαχοῦ δὲ καὶ ἐπαλλάττουσαι. τῶν δὲ ῥάβδων ἢ τῶν ἀποφύσεων τούτων ὁμοία τρόπον τινὰ ἡ φύσις τοῖς τῶν ἀκανθῶν φύλλοις τῶν ἀκανικῶν οἷον σόγκοις καὶ τοῖς τοιοῦτοις, πλὴν ὄρθαι καὶ οὐχ ὥσπερ ἐκεῖνα περικεκλασμένα καὶ τὸ φύλλον ἔχουσαι διαβεβρωμένοι ὑπὸ τῆς ἄλμης· ἐπεὶ τό γε δι' ὅλον ἤκειν τὸν μέσον γε καυλὸν καὶ ἡ ἄλλη ὄψις παραπλησία. τὸ δὲ χροῶμα καὶ τούτων καὶ τῶν καυλῶν καὶ ὄλου τοῦ φρυτοῦ ἐξέρυθρόν τε σφόδρα καὶ φοινικοῦν. καὶ τὰ μὲν ἐν τῆδε τῇ θαλάττῃ τοσαῦτά ἐστιν. ἡ γὰρ σπογγιὰ καὶ αἱ ἀπλυσίαι καλούμεναι καὶ εἴ τι τοιοῦτον ἕτερον ἔχει φύσιν.

CAP. VII. Ἐν δὲ τῇ ἕξω τῇ περὶ Ἡρακλέους στήλας τό τε πράσον ὥσπερ εἴρηται φύεται καὶ τὰ ἀπολιθούμενα ταῦτα οἷον θῦμα καὶ τὰ δαφνοειδῆ καὶ τὰ ἄλλα. ^{8 H} τῆς δὲ ἐρυθρᾶς καλουμένης ἐν τῇ Ἀραβίᾳ μικρὸν ἐπάνω ^S Κόπτου ἐν μὲν τῇ γῆ δένδρον οὐδὲν φύεται πλὴν τῆς ἀκάνθης τῆς διψάδος καλουμένης· σπανία δὲ καὶ αὕτη διὰ τὰ καύματα καὶ τὴν ἀνδροίαν· οὐχ ὕει γὰρ ἀλλ' ἢ δι' ἐτῶν τεττάρων ἢ πέντε καὶ τότε λάβρως καὶ ἐπ' ὀλίγον χρόνον. ἐν δὲ τῇ θαλάττῃ φύεται, καλοῦσι δ' αὐτὰ

- 2 δάφνην καὶ ἐλάαν. ἔστι δὲ ἡ μὲν δάφνη ὁμοία τῇ ἀρίᾳ ἢ δὲ ἐλάα τῷ φύλλῳ· καρπὸν δὲ ἔχει ἡ ἐλάα παραπλήσιον ταῖς ἐλάαις· ἀφίησι δὲ καὶ δάκρυον ἐξ οὗ οἱ ἰατροὶ φάρμακον ἔναιμον συντιθέασιν ὃ γίνεται σφόδρα ἀγαθόν. ὅταν δὲ ὕδατα πλείω γένηται μύκητες φύονται πρὸς τῇ θαλάττῃ κατὰ τινα τόπον, οὗτοι δὲ ἀπολιθοῦνται ὑπὸ τοῦ ἡλίου. ἡ δὲ θάλαττα θηριώδης· πλείστους δὲ ἔχει τοὺς καρχαρίας ὥστε μὴ εἶναι κολυμβῆσαι. ἐν δὲ τῷ κόλπῳ τῷ καλουμένῳ Ἡρώων ἐφ' ὃν καταβαίνουσιν οἱ ἐξ Αἰγύπτου φέεται μὲν δάφνη τε καὶ ἐλάα καὶ θύμον, οὐ μὴν χλωρά γε ἀλλὰ λιθοειδῆ τὰ ὑπερέχοντα τῆς θαλάττης ὅμοια δὲ καὶ τοῖς φύλλοις καὶ τοῖς βλαστοῖς τοῖς χλωροῖς. ἐν δὲ τῷ θύμῳ καὶ τὸ τοῦ ἄνθους
- 3 χρωῶμα διάδηλον ὡς ἂν μήπω τελείως ἐξηγητικός. μήκη δὲ τῶν δειδρυφίων ὅσον εἰς τρεῖς πήχεις. οἱ δὲ, ὅτε ἀνάπλους ἦν τῶν ἐξ Ἰνδῶν ἀποσταλέντων ὑπὸ Ἀλεξάνδρου, τὰ ἐν τῇ θαλάττῃ φνόμενα μέχρι οὗ μὲν ἂν ἢ ἐν τῷ ὑγρῷ χρωῶμά φασιν ἔχειν ὅμοιον τοῖς φυκίοις, ὁπότεν δ' ἐξενεχθέντα τεθῆ πρὸς τὸν ἡλίον ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ἐξομοιοῦσθαι τῷ ἀλί. φύεσθαι δὲ καὶ σχοίνους λιθίνους παρ' αὐτὴν τὴν θάλατταν οὓς οὐδεὶς ἂν διαγνοίῃ τῇ ὄψει πρὸς τοὺς ἀληθινούς. θαυμασιώτερον δὲ τι τούτου λέγουσι· φύεσθαι γὰρ δειδρυφί' ἅττα τὸ μὲν χρωῶμα ἔχοντα ὅμοιον κέρατι βοῶς τοῖς δὲ ὄζοις τραχέα καὶ ἀπ' ἄκρον πυρρά· ταῦτα δὲ θραύεσθαι μὲν εἰ συγκλήῃ τις· ἐκ δὲ τούτων πυρὶ ἐμβαλλόμενα καθάπερ τὸν σίδηρον διάπυρα γινόμενα πάλιν ὅταν ἀποψύχῃτο καθ-
- 4 ἴστασθαι καὶ τὴν αὐτὴν χροῶν λαμβάνειν. ἐν δὲ ταῖς νήσοις ταῖς ὑπὸ τῆς πλημμυρίδος καταλαμβανομέναις δένδρα μεγάλα πεφυκέναι ἡλίκα πλάτανοι καὶ αἰγειροὶ αἱ μέγιστα· συμβαίνειν δὲ ὅθ' ἡ πλημμυρίς ἐπέλθοι τὰ μὲν ἄλλα κατακρύπτεσθαι ὅλα τῶν δὲ μεγίστων

ὑπερέχειν τοὺς κλάδους ἐξ ὧν τὰ προμνησία ἀνάπτειν,
 εἶθ' ὅτε πάλιν ἄμπωτις γίνοιτο ἐκ τῶν ῥιζῶν. ἔχειν δὲ
 τὸ δένδρον φύλλον μὲν ὅμοιον τῇ δάφνῃ, ἄνθος δὲ τοῖς
 τοῖς καὶ τῷ χρωματι καὶ τῇ ὁσμῇ, καρπὸν δὲ ἠλίκον
 ἐλάα καὶ τοῦτον εὐώδη σφόδρα· καὶ τὰ μὲν φύλλα οὐκ
 ἀποβάλλειν τὸ δὲ ἄνθος καὶ τὸν καρπὸν ἅμα τῷ φθινο-
 πώρῳ γίνεσθαι τοῦ δὲ ἔαρος ἀπορρεῖν. ἄλλα δ' ἐν αὐτῇ ⁵
 τῇ θαλάττῃ πεφυκέναι, αἰψυλλὰ μὲν τὸν δὲ καρπὸν
 ὅμοιον ἔχειν τοῖς θέρμοις. περὶ δὲ τὴν Περσίδα τὴν
 κατὰ τὴν Καρμανίαν καθ' ἣ πλημμυρὶς γίνεται δέν-
 δρα ἐστὶν εὐμεγέθη ὅμοια τῇ ἀδράχλῃ καὶ τῇ μορφῇ καὶ
 τοῖς φύλλοις· καρπὸν δὲ ἔχει πολὺν ὅμοιον τῷ χρωματι
 ταῖς ἀμυγδάλαις ἐξωθεν τὸ δ' ἐντὸς συνελίττεται καθάπερ
 συνηρημένον πᾶσιν. ὑποβέβρωται δὲ ταῦτα τὰ δένδρα
 πάντα κατὰ μέσον ὑπὸ τῆς θαλάττης καὶ ἔστηκεν ὑπὸ τῶν
 ῥιζῶν ὡς περ πολύπους. ὅταν γὰρ ἡ ἄμπωτις γένηται
 θεωρεῖν ἐστίν. ὕδωρ δὲ ὅλως οὐκ ἐστίν ἐν τῷ τόπῳ· κα- ⁶
 ταλείπονται δὲ τινες διώρονχες δι' ὧν διαπλέουσιν· αὐταὶ
 δ' εἰσὶ θαλάττης· ὧ καὶ δῆλον οἶονταί τινες ὅτι τρέφονται
 ταύτῃ καὶ οὐ τῷ ὕδατι πλὴν εἴ τι ταῖς ῥίζαις ἐκ τῆς γῆς
 ἔλκουσιν. εὐλογον δὲ καὶ τοῦθ' ἄλμυρον εἶναι· καὶ γὰρ
 οὐδὲ κατὰ βάθους αἱ ῥίζαι. τὸ δὲ ὅλον ἐν τῷ γένος εἶναι
 τῶν τ' ἐν τῇ θαλάττῃ φυομένων καὶ τῶν ἐν τῇ γῇ ὑπὸ
 τῆς πλημμυρίδος καταλαμβανομένων· καὶ τὰ μὲν ἐν τῇ
 θαλάττῃ μικρὰ καὶ φρυκώδη φαινόμενα, τὰ δ' ἐν τῇ γῇ
 μεγάλα καὶ χλωρὰ καὶ ἄνθος εὐοδμον ἔχοντα, καρπὸν δὲ
^a ^H οἶον θέρμος. ἐν Τύλῳ δὲ τῇ νήσῳ, κεῖται δ' αὐτῇ ἐν ⁷
^S τῷ ἀραβίῳ κόλπῳ, τὰ μὲν πρὸς ἕω τοσοῦτο πλῆθος εἶναι
 φασὶ δένδρων ὅτ' ἐκβαίνει ἡ πλημμυρὶς ὥστ' ἀπηχυρῶ-
 σθαι. πάντα δὲ ταῦτα μεγέθη μὲν ἔχειν ἠλίκα σικκῆ,
 τὸ δὲ ἄνθος ὑπερβάλλον τῇ εὐωδίᾳ, καρπὸν δὲ ἄβρωτον
 ὅμοιον τῇ ὄψει τῷ θέρμῳ. φέρειν δὲ τὴν νῆσον καὶ τὰ

THEOPHR.

8

δένδρα τὰ ἐριοφόρα πολλά. ταῦτα δὲ φύλλον μὲν ἔχειν παρόμοιον τῇ ἀμπέλῳ πλὴν μικρὸν, καρπὸν δὲ οὐδένα φέρειν· ἐν ᾧ δὲ τὸ ἐριον ἠλίκον μῆλον ἑαρινὸν συμμεμνός· ὅταν δὲ ὠραῖον ἢ ἐκπετάνυσθαι καὶ ἐξείρειν τὸ ἐριον, ἐξ οὗ τὰς σινδόνας ὑφαίνουσι, τὰς μὲν εὐτε-
 8 λεις τὰς δὲ πολυτελεστάτας. γίνεται δὲ τοῦτο καὶ ἐν Ἰνδοῖς ὡςπερ ἐλέχθη καὶ ἐν Ἀραβίᾳ. εἶναι δὲ ἄλλα δένδρα τὸ ἄνθος ἔχοντα ὁμοιον τῷ λευκοῖῳ πλὴν ἄσθμον τῷ μεγέθει καὶ τετραπλάσιον τῶν ἰσῶν. καὶ ἕτερον δὲ τι δένδρον πολύφυλλον ὡςπερ τὸ ῥόδον· τοῦτο δὲ τὴν μὲν νύκτα συμμύειν ἅμα δὲ τῷ ἡλίῳ ἀνιόντι διοίγνυσθαι, μεσημβρίας δὲ τελέως διεπτύχθαι, πάλιν δὲ τῆς δειλῆς συναρῆσθαι κατὰ μικρὸν καὶ τὴν νύκτα συμμύειν· λέγειν δὲ καὶ τοὺς ἐγγωρίους ὅτι καθενύδει. γίνεσθαι δὲ καὶ φοίνικας ἐν τῇ νήσῳ καὶ ἀμπέλους καὶ τἄλλα ἀκρόδρα καὶ συνκᾶς οὐ φυλλοροοῦσας. ὕδωρ δὲ οὐράνιον γίνεσθαι μὲν, οὐ μὴν χρῆσθαι γε πρὸς τοὺς καρπούς· ἀλλ' εἶναι κρήνας ἐν τῇ νήσῳ πολλὰς ἀφ' ὧν πάντα βρέχειν ὃ καὶ συμφέρειν μᾶλλον τῷ σίτῳ καὶ τοῖς δένδροισιν. δι' ὃ καὶ ὅταν ὕσῃ τοῦτο ἐπαφιέναι καταπερεὶ καταπλύνοντας ἐκεῖνο. καὶ τὰ μὲν ἐν τῇ ἔξω θαλάττῃ δένδρα τὰ γε νῦν τεθεωρημένα σχεδὸν τοσαῦτά ἐστιν.

CAP. VIII. Ὑπὲρ δὲ τῶν ἐν τοῖς ποταμοῖς καὶ τοῖς ἔλεσι καὶ ταῖς λίμναις μετὰ ταῦτα λεκτέον. τρία δὲ ἐστὶν εἶδη τῶν ἐν τούτοις, τὰ μὲν δένδρα τὰ δ' ὡςπερ ποιῶδη τὰ δὲ λοχμῶδη. λέγω δὲ ποιῶδη μὲν οἷον τὸ σέλινον τὸ ἔλειον καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα· λοχμῶδη δὲ κάλαμον κύπειρον φλεῶ σχοῖνον βούτομον ἅπερ σχεδὸν κοινὰ πάντων τῶν ποταμῶν καὶ τῶν τοιούτων τόπων. ἐνιαχοῦ δὲ καὶ βάτοι καὶ παλλίουροι καὶ τὰ ἄλλα δένδρα καθάπερ ἰτέα λεύκη πλάτανος. τὰ μὲν οὖν μέχρι τοῦ

κατακρύπτεσθαι, τὰ δὲ ὥστε μικρὸν ὑπερέχειν, τῶν δὲ αἰ μὲν ῥίζαι καὶ μικρὸν τοῦ στελέχους ἐν τῷ ὑγρῷ τὸ δὲ ἄλλο σῶμα πᾶν ἔξω. τοῦτο γὰρ καὶ ἰτέα καὶ κλήθρα καὶ πλατάνω καὶ φιλύρα καὶ πᾶσι τοῖς φιλύδροις συμβαίνει. σχεδὸν δὲ καὶ ταῦτα κοινὰ πάντων τῶν ποταμῶν ἐστίν· ἐπεὶ καὶ ἐν τῷ Νείλω πέφυκεν· οὐ μὴν πολλή γε ἢ πλατάνος, ἀλλὰ σπανιωτέρα ἐστὶ ταύτης ἢ λεύκη, πλείστη δὲ μελία καὶ βουμέλιος. τῶν γοῦν ἐν Αἰγύπτῳ φυομένων τὸ μὲν ὅλον πολὺ πλήθος ἐστὶν πρὸς τὸ ἀριθμῆσασθαι καθ' ἕκαστον· οὐ μὴν ἄλλ' ὥς γε ἰπλῶς εἶπειν ἅπαντα ἐδάδιμα καὶ χυλοὺς ἔχοντα γλυκεῖς. διαφέρειν δὲ δοκεῖ τῇ γλυκύντητι καὶ τῷ τροφίμα μάλιστα εἶναι τρία ταῦτα ὅ τε πάπυρος καὶ τὸ καλούμενον σάρι καὶ τρίτον ὃ μνάσιον καλοῦσι. φύεται δὲ ὁ πάπυρος οὐκ ἐν βάθει τοῦ ὕδατος ἀλλ' ὅσον ἐν δύο πήχεσιν, ἐνιαχοῦ δὲ καὶ ἐν ἐλάττονι. πάχος μὲν οὖν τῆς ῥίζης ἡλίκον καρπὸς χειρὸς ἀνδρὸς εὐρώστου, μῆκος δὲ ὑπὲρ δέκα πήχεις· φύεται δὲ ὑπὲρ τῆς γῆς αὐτῆς πλαγίας ῥίζας εἰς τὸν πηλὸν καθιεῖσα λεπτὰς καὶ πυκνὰς, ἅνω δὲ τοὺς παπύρους καλουμένους τριγώνους, μέγεθος ὡς τετραπήχεις, κόμην ἔχοντας ἀχρεῖον ἀσθενῆ καρπὸν δὲ ὅλως οὐδένα· τούτους δ' ἀναδίδωσι κατὰ πολλὰ μέρη. χρωῶνται δὲ ταῖς μὲν ῥίζαις ἀντὶ ξύλων οὐ μόνον τῷ κάειν ἀλλὰ καὶ τῷ σκευῇ ἄλλα ποιεῖν ἐξ αὐτῶν παντοδαπά· πολὺ γὰρ ἔχει τὸ ξύλον καὶ καλόν. αὐτὸς δὲ ὁ πάπυρος πρὸς πλείστα χρήσιμος· καὶ γὰρ πλοῖα ποιοῦσιν ἐξ αὐτοῦ καὶ ἐκ τῆς βίβλον ἰστία τε πλέκουσι καὶ ψιάθους καὶ ἐσθῆτά τινα καὶ στρωμνὰς καὶ σχοινία τε καὶ ἕτερα πλείω. καὶ ἐμφανεστάτα δὴ τοῖς ἔξω τὰ βιβλία· μάλιστα δὲ καὶ πλείστη βοήθεια πρὸς τὴν τροφήν ἀπ' αὐτοῦ γίνεται. μασῶνται γὰρ ἅπαντες οἱ ἐν τῇ χώρᾳ τὸν πάπυρον καὶ ὠμὸν καὶ ἐφθὸν καὶ

ὀπτόν· καὶ τὸν μὲν χυλὸν καταπίνουσι τὸ δὲ μᾶσθημα
 ἐκβάλλουσι. ὁ μὲν οὖν πάπυρος τοιοῦτός τε καὶ ταύ-
 τας παρέχεται τὰς χρείας. γίνεται δὲ καὶ ἐν Συρίᾳ περὶ
 τὴν λίμνην ἐν ἣ καὶ ὁ κάλαμος ὁ εὐώδης· ὅθεν καὶ Ἀν-
 5 τίγονος εἰς τὰς ναῦς ἐποιεῖτο τὰ σχοινία. τὸ δὲ σάρι
 φύεται μὲν ἐν τῷ ὕδατι περὶ τὰ ἔλη καὶ τὰ πεδιά ἐπι-
 δὴν ὁ ποταμὸς ἀπέλθῃ, ῥίξαν δὲ ἔχει σκληρὰν καὶ συν-
 εστραμμένην, καὶ ἐξ αὐτῆς φύεται τὰ σαρία καλούμενα·
 ταῦτα δὲ μήκος μὲν ὡς δύο πήχεις πάχος δὲ ἡλίκον ὁ
 δάκτυλος ὁ μέγας τῆς χειρός· τρίγωνον δὲ καὶ τοῦτο
 καθάπερ ὁ πάπυρος καὶ κόμην ἔχον παραπλήσιον. μα-
 σώμενοι δὲ ἐκβάλλουσι καὶ τοῦτο τὸ μᾶσθημα, τῇ ῥίζῃ
 δὲ οἱ σιδηρορρογοὶ χρῶνται· τὸν γὰρ ἄνθρακα ποιεῖ
 6 χρῆστον διὰ τὸ σκληρὸν εἶναι τὸ ξύλον· τὸ δὲ μνάσιον
 ποιῶδες ἐστίν, ὥστ' οὐδεμίαν παρέχεται χρείαν πλὴν
 τὴν εἰς τροφήν. καὶ τὰ μὲν γλυκύτερα διαφέροντα ταῦτά
 ἐστί. φύεται δὲ καὶ ἕτερον ἐν τοῖς ἔλεσι καὶ ταῖς λίμναις
 ὃ οὐ συνάπτει τῇ γῆ, τὴν μὲν φύσιν ὅμοιον τοῖς κρή-
 νοις πολυφυλλότερον δὲ καὶ παρ' ἄλληλα τὰ φύλλα κα-
 θάπερ ἐν διστοιχίᾳ· χροῶμα δὲ χλωρὸν ἔχει σφόδρα.
 7 χρῶνται δὲ οἱ ἰατροὶ πρὸς τε τὰ γυναικεία αὐτῶ καὶ
 πρὸς τὰ κατάρματα. συμβαίνει δὲ ὥστε καὶ ἀποφέρει-¹⁰¹
 σθαι ἕτερα δ' ἀπ' αὐτῶν πλείω. ταῦτα δὲ γίνεται ἐν
 τῷ ποταμῷ εἰ μὴ ὁ ῥοῦς ἐξέφερον· ὁ δὲ κύαμος φύε-
 ται μὲν ἐν τοῖς ἔλεσι καὶ λίμναις, κανλὸς δὲ αὐτοῦ μή-
 κος μὲν ὁ μακρότατος εἰς τέτταρας πήχεις, πάχος δὲ
 δακτυλιαῖος, ὅμοιος δὲ καλάμῳ μαλακῷ ἀγονάτῳ. δια-
 φύσεις δὲ ἐνδοθεν ἔχει δι' ὅλου διειλημμένης ὁμοίας
 τοῖς κηρίοις· ἐπὶ τούτῳ δὲ ἡ κωδύα, παρομοία σφηκίῳ
 περιφερῆ, καὶ ἐν ἐκάστῳ τῶν κυττάρων κύαμος μικρὸν
 ὑπεραίρων αὐτῆς, πλήθος δὲ οἱ πλείστοι τριάκοντα.
 τὸ δὲ ἄνθος διπλάσιον ἢ μήκωνος, χροῶμα δὲ ὅμοιον

ῥόδῳ κατακορές· ἐπάνω δὲ τοῦ ὕδατος ἢ κωδύα. παρα-
 φύεται δὲ φύλλα μεγάλα παρ' ἕκαστον τῶν κνάμων,
 ὧν ἴσα τὰ μεγέθη πύλω θριταλικῇ τὸν αὐτὸν ἔχοντα
 καυλὸν τῷ τῶν κνάμων. συντριψάντι δ' ἕκαστον τῶν
 κνάμων φανερόν ἐστι τὸ πικρὸν συνεστραμμένον ἐξ οὗ
 γίνεται ὁ πῖλος. τὰ μὲν οὖν περὶ τὸν καρπὸν τοιαῦτα. 8
 ἢ δὲ ῥίζα παχύτερα τοῦ καλάμου τοῦ παχυντάτου καὶ δια-
 φύσεις ὁμοίως ἔχουσα τῷ καυλῷ. ἐσθίουσι δ' αὐτὴν
 καὶ ὠμὴν καὶ ἐφθὴν καὶ ὀπτὴν, καὶ οἱ περὶ τὰ ἔλη του-
 τῶ σίτω χρῶνται. φύεται μὲν οὖν ὁ πολὺς αὐτόματος
 οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ καταβάλλουσιν ἐν πηλῷ ἀχυρῶσαντες
 εὐ μάλα πρὸς τὸ κατενεχθῆναι τε καὶ μέναι καὶ μὴ
 διαφθαρεῖν· καὶ οὕτω κατασκευάζουσι τοὺς κναμῶ-
 νας· ἂν δ' ἄπαξ ἀντιλάβηται μένει διὰ τέλους. ἰσχυρὰ
 γὰρ ἢ ῥίζα καὶ οὐ πόρρω τῆς τῶν καλάμων πλὴν ἐπα-
 κανθίζουσα· δι' ὃ καὶ ὁ κροκόδειλος φεύγει μὴ προς-
 κόψη τῷ ὀφθαλμῷ τῷ μὴ ὀξὺ καθορᾶν· γίνεται δὲ οὐ-
 τος καὶ ἐν Συρίᾳ καὶ κατὰ Κιλικίαν, ἀλλ' οὐκ ἐκπέττου-
 σιν αἱ χώραι· καὶ περὶ Τορώνην τῆς Χαλκιδικῆς ἐν
 λίμνῃ τινὶ μετρίᾳ τῷ μεγέθει· καὶ αὐτοῦ πέττεται τελέως
 καὶ τελεοκαρπεῖ. ὁ δὲ λωτὸς καλούμενος φύεται μὲν ὁ 9
 πλείστος ἐν τοῖς πεδίοις ὅταν ἡ χώρα κατακλυσθῇ. τού-
 του δὲ ἢ μὲν τοῦ καυλοῦ φύσις ὁμοία τῇ τοῦ κνάμου
 καὶ οἱ πέτασοι δὲ ὡσαύτως πλὴν ἐλάττους καὶ λεπτότε-
 ροι. ἐπιφύεται δὲ ὁμοίως ὁ λωτὸς τῷ τοῦ κνάμου. τὸ
 ἄνθος αὐτοῦ λευκὸν ἐμφορὸς τῇ στενότητι τῶν φύλλων
 τοῖς τοῦ κρόνου, πολλὰ δὲ καὶ πυκνὰ ἐπ' ἀλλήλοις φύε-
 ται. ταῦτα δὲ ὅταν μὲν ὁ ἥλιος θύῃ συμμύει καὶ συγ-
 καλύπτει τὴν κωδύαν, ἅμα δὲ τῇ ἀνατολῇ διοίγεται καὶ
 ὑπὲρ τοῦ ὕδατος γίνεται. τοῦτο δὲ ποιεῖ μέχρι ἂν ἡ
 κωδύα ἐκτελεωθῇ καὶ τὰ ἄνθη περιρρυῇ. τῆς δὲ κω- 10
 δύας τὸ μέγεθος ἢ λίκου μήκωνος τῆς μεγίστης καὶ διέ-

ζωσται ταῖς κατατομαῖς τὸν αὐτὸν τρόπον τῇ μήκωνι·
 πλὴν πυκνότερος ἐν ταύταις ὁ καρπός. ἔστι δὲ παρό-
 μοιος τῷ κέγγρω. ἐν δὲ τῷ Εὐφράτῃ τὴν κωδύαν φασὶ
 καὶ τὰ ἄνθη δύνειν καὶ ὑποκαταβαίνειν τῆς ὀψίας μέ-
 χρι μεσῶν νυκτῶν καὶ τῷ βάρθει πόρρω· οὐδὲ γὰρ καθ-
 ιέντα τὴν χεῖρα λαβεῖν εἶναι. μετὰ δὲ ταῦτα ὅταν
 ὀρθρος ἢ πάλιν ἐπανιέναι καὶ πρὸς ἡμέραν ἔτι μᾶλλον,
 ἅμα τῷ ἡλίῳ φανερόν ὄν ὑπὲρ τοῦ ὕδατος καὶ ἀνοίγειν
 τὸ ἄνθος, ἀνοιχθέντος δὲ ἔτι ἀναβαίνειν· συχνὸν δὲ
 11 τὸ ὑπεραίρον εἶναι τὸ ὕδωρ. τὰς δὲ κωδύας ταύτας οἱ
 Αἰγύπτιοι συνθέντες εἰς τὸ αὐτὸ σήπουσιν· ἐπὶ δὲ
 σαπῇ τὸ κέλυφος ἐν τῷ ποταμῷ κλύζοντες ἐξαιροῦσι τὸν
 καρπὸν, ξηράναντες δὲ καὶ πτίσαντες ἄρτους ποιοῦσι
 καὶ τούτῳ χρῶνται σιτίῳ. ἡ δὲ ῥίζα τοῦ λωτοῦ καλεῖ-
 ται μὲν κόρσιον, ἔστι δὲ στρογγύλη, τὸ μέγεθος ἡλίκον
 μῆλον κνιδάνιον· φλοιὸς δὲ περικείται περὶ αὐτὴν μέλας
 ἐμφορῆς τῷ κασιναϊκῷ καρύῳ· τὸ δὲ ἐντὸς λευκόν,
 ἐψόμενον δὲ καὶ ὀπτώμενον γίνεται λεικιδῶδες, ἡδὺ δὲ
 ἐν τῇ προσφορᾷ· ἐσθίεται δὲ καὶ ὠμῇ, ἀρίστη δὲ ἐν
 τῷ ὕδατι ἐφθῆ καὶ ὀπτῇ. καὶ τὰ μὲν ἐν τοῖς ὕδασι
 12 σχεδὸν ταῦτά ἐστιν. ἐν δὲ τοῖς ἀμμώδεσι χωρίοις, ἃ
 ἔστιν οὐ πόρρω τοῦ ποταμοῦ, φύεται κατὰ γῆς ὁ κα-
 λεῖται μαλιναθάλλη, στρογγύλον τῷ σχήματι μέγεθος δὲ
 ἡλίκον μέσπιλον ἀπύρηνον δὲ ἄφλοιον· φύλλα δὲ ἀφίη-
 σιν ἀπ' αὐτοῦ ὅμοια κυπεύρω· ταῦτα συνάγοντες οἱ
 κατὰ τὴν χώραν ἐψοῦσιν ἐν βροντῷ τῷ ἀπὸ τῶν κριθῶν
 καὶ γίνεται γλυκέα σφόδρα· χρῶνται δὲ πάντες ὥσπερ
 13 τραγήμασι. τοῖς δὲ βοσὶ καὶ τοῖς προβάτοις ἅπαντα
 μὲν τὰ φνόμενα ἐδωδιμά ἐστιν, ἐν δὲ τι γένος ἐν ταῖς
 λίμναις καὶ τοῖς ἔλεσι φύεται διαφέρον ὃ καὶ χλωρὸν
 νέμονται καὶ ξηραίνοντες παρέχουσι κατὰ χειμῶνα τοῖς
 βοσὶν ὅταν ἐργάσωνται· καὶ τὰ σώματα ἔχουσιν εὖ

σίτου ἄλλο λαμβάνοντες οὐθέν. ἔστι δὲ καὶ ἄλλο παρα-
φνόμενον αὐτόματον ἐν τῷ σίτῳ· τοῦτο δὲ ὅταν ὁ σίτος
ἢ καθαρός ὑποπτήσαντες καταβάλλουσι τοῦ χειμῶνος
ὑγρὰν εἰς γῆν· βλαστήσαντος δὲ τεμόντες καὶ ξηράναν-
τες παρέχουσι καὶ τοῦτο βουσί καὶ ἵπποις καὶ τοῖς 1
ὑποξυγίοις σὺν τῷ καρπῷ τῷ ἐπιγυνομένῳ· ὁ δὲ καρ-
πὸς μέγεθος μὲν ἡλίκον σήσαμον στρογγύλος δὲ καὶ τῷ
χρῶματι χλωρός, ἀγαθὸς δὲ διαφερόντως. ἐν Αἰγύπτῳ
μὲν οὖν τὰ περιττὰ σχεδὸν ταῦτα ἂν τις λάβοι.

¹¹¹¹
st CAP. IX. Ἐκαστοὶ δὲ τῶν ποταμῶν εἰκόσιν ἰδιόν
τι φέρειν ὥσπερ καὶ τῶν χειρσαίων. ἐπεὶ οὐδὲ ὁ τρίβο-
λος ἐν ἄκασιν οὐδὲ πανταχοῦ φύεται ἀλλ' ἐν τοῖς ἐλώ-
δεσι τῶν ποταμῶν· ἐν μεγίστῳ δὲ βᾶθει πενταπήχει ἢ
μικρῷ μείζονι καθάπερ περὶ τὸν Στρογγύλον· σχεδὸν δὲ
ἐν τοσοῦτῳ καὶ ὁ κάλαμος καὶ τὰ ἄλλα. ὑπερέχει δὲ
οὐθέν αὐτοῦ πλὴν αὐτὰ τὰ φύλλα ὥσπερ ἐπινέοντα καὶ
κρύπτοντα τὸν τρίβολον, ὁ δὲ τρίβολος αὐτὸς ἐν τῷ
ὔδατι νεύων εἰς βυθόν. τὸ δὲ φύλλον ἐστὶ πλατὺ προς-
εμφερές τῷ τῆς πετέας, μίσχον δὲ ἔχει σφόδρα μακρόν·
ὁ δὲ κανλὸς ἐξ ἄκρου παχύτατος ὅθεν τὰ φύλλα καὶ ὁ 2
καρπὸς, τὰ δὲ κάτω λεπτότερος αἰεὶ μέχρι τῆς ῥίζης· ἔχει
δὲ ἀποπεφυκότα ἀπ' αὐτοῦ τριχῶδη τὰ μὲν πλείστα
παράλληλα τὰ δὲ καὶ παραλλάττοντα, κάτωθεν ἀπὸ τῆς
ῥίζης μεγάλα τὰ δὲ ἄνω αἰεὶ ἐλάττω προῖουσιν, ὥστε τὰ
τελευταῖα μικρὰ πάντων εἶναι καὶ τὴν διαφορὰν μεγά-
λην τὴν ἀπὸ τῆς ῥίζης πρὸς τὸν καρπὸν. ἔχει δὲ ἐκ τοῦ
ἐνὸς κανλοῦ καὶ παραβλαστήματα πλείω· καὶ γὰρ τρία
καὶ τέτταρα, μέγιστον δ' αἰεὶ τὸ πλησιαίτερον τῆς ῥίζης,
εἶτα τὸ μετὰ τοῦτο καὶ τὰ ἄλλα κατὰ λόγον. τὸ δὲ πα-
ραβλάστημά ἐστιν ὥσπερ κανλὸς ἄλλος λεπτότερος μὲν
τοῦ πρώτου τὰ δὲ φύλλα καὶ τὸν καρπὸν ἔχων ὁμοίως.
ὁ δὲ καρπὸς μέλας καὶ σκληρὸς σφόδρα. ῥίζαν δὲ ἡλίκην

καὶ ποίαν ἔχει σκεπτέον. ἡ μὲν οὖν φύσις τοιαύτη. φύεται μὲν ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ πίπτουτος καὶ ἀφήσει βλαστὸν τοῦ ἤρους· φασὶ δὲ οἱ μὲν εἶναι ἐπέτειον οἱ δὲ διαμένειν τὴν μὲν ῥίζαν εἰς χρόνον ἕξ ἤς καὶ τὴν βλάστησιν εἶναι τοῦ καυλοῦ. τοῦτο μὲν οὖν σκεπτέον. ἴδιον δὲ παρὰ τὰλλα τὸ τῶν παραφυομένων ἐκ τοῦ καυλοῦ τριχωδῶν· οὔτε γὰρ φύλλα ταῦτα οὔτε καυλός· ἐπεὶ τό γε τῆς παραβλαστήσεως κοινὸν καλάμον καὶ ἄλλων.

Cap. X. Τὰ μὲν οὖν ἴδια θεωρητέον ἰδίως δῆλον ὅτι τὰ δὲ κοινῶς. διαφεῖν δὲ χοῖν καὶ ταῦτα κατὰ τοὺς τόπους, οἷον εἰ τὰ μὲν ἔλαια τὰ δὲ λιμναῖα τὰ δὲ ποτάμια μᾶλλον ἢ καὶ κοινὰ πάντων τῶν τόπων· διαφεῖν δὲ καὶ ποτα ταῦτα ἐν τῷ ὑγρῷ καὶ τῷ ξηρῷ φύεται, καὶ ποτα ἐν τῷ ὑγρῷ μόνον, ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν πρὸς τὰ κοινώτατα εἰρημένα πρότερον. ἐν δ' οὖν τῇ λίμνῃ τῇ περὶ Ὀρχομενὸν τὰ δ' ἐστὶ τὰ φυτόμενα δένδρα καὶ ὑλήματα, ἰτέα ἐλαίαγνος σίδη κάλαμος ὃ τε αὐλητικὸς καὶ ὃ ἔτερος κύπειρον φλεῶς τύφη, ἔτι γε μήνανθος ἱκμη καὶ τὸ καλούμενον ἱπνον. ὃ γὰρ προσαγορεύουσι λέμνα τοῦτο πλείω τὸ καθ' ὕδατος ἐστὶ. τούτων δὲ τὰ μὲν ἄλλα γινώριμα· ὃ δ' ἐλαίαγνος καὶ ἡ σίδη καὶ ἡ μήνανθος καὶ ἡ ἱκμη καὶ τὸ ἱπνον ἴσως μὲν φύεται καὶ ἐτέρωθεν προσαγορεύεται δὲ ἄλλοις ὀνόμασι· λεκτέον δὲ περὶ αὐτῶν. ἐστὶ δὲ ὃ μὲν ἐλαίαγνος φύσει μὲν θαμνωδὲς καὶ παρόμοιον τοῖς ἄγνοις, φύλλον δὲ ἔχει τῷ μὲν σχήματι παραπλήσιον μαλακὸν δὲ ὡς περ αἱ μηλέαι καὶ γνωῶδες. ἄνθος δὲ τῷ τῆς λεύκης ὅμοιον ἔλαττον· καρπὸν δὲ οὐδένα φέρει. φύεται δὲ ὃ πλείστος μὲν ἐπὶ τῶν πλοῦδων νήσων· εἰσὶ γὰρ τινες καὶ ἐνταῦθα πλοῦδες ὡς περ ἐν Αἰγύπτῳ περὶ τὰ ἔλη καὶ ἐν Θεσπρωτίδι καὶ ἐν ἄλλαις λίμναις· ἐλάτων δὲ καθ' ὕδατος· ὃ μὲν οὖν ἐλαίαγνος τοιοῦτον. ἡ δὲ σίδη τὴν μὲν μορφήν ἐστὶν ὁμοία τῇ μή-

κωνι· καὶ γὰρ τὸ ἄνω κυτινωδὲς τοιοῦτον ἔχει πλὴν
 μείζον ὡς κατὰ λόγον· μεγέθει δὲ ὅλος ὁ ὄγκος ἡλικίου
 μῆλον· ἔστι δὲ οὐ γυμνὸν ἀλλὰ ὑμένες περὶ αὐτὴν λευ-
 κοί, καὶ ἐπὶ τούτοις ἔξωθεν φύλλα ποώδη παραπλήσια
 τοῖς τῶν ῥόδων ὅταν ἐν κάλυξιν ᾧσι, τέτταρα τὸν ἀριθ-
 μόν· ἀνοιχθεῖσα δὲ τοὺς κόκκους ἐρυθρὸς μὲν ἔχει
 τῷ σχήματι δὲ οὐχ ὁμοίους ταῖς ῥόαις ἀλλὰ περιφερεῖς
 μικροὺς δὲ καὶ οὐ πολλῶ μείζους κέρχρον· τὸν δὲ χυλὸν
 ὑδατώδη τινὰ καθάπερ ὁ τῶν πυρῶν. ἀδρύνεται δὲ τοῦ
 θέρου, μίσχον δὲ ἔχει μακρόν. τὸ δὲ ἄνθος ὁμοίον
 ῥόδου κάλυκι μείζον δὲ καὶ σχεδὸν διπλάσιον τῷ μεγέ-
 θει. τοῦτο μὲν οὖν καὶ τὸ φύλλον ἐπὶ τοῦ ὕδατος· μετὰ
 δὲ ταῦτα ὅταν ἀπενθήσῃ καὶ συστῇ τὸ κατακάριον κα-
 τακλίνεσθαί φασιν εἰς τὸ ὕδωρ μᾶλλον, τέλος δὲ συν-
 ἀπτειν τῇ γῆ καὶ τὸν καρπὸν ἐκχεῖν. καρποφορεῖν δὲ 4
 τῶν ἐν τῇ λίμνῃ τοῦτο καὶ τὸ βουτόμον καὶ τὸν φλεών.
 εἶναι δὲ τοῦ βουτόμου μέλανα τῷ δὲ μεγέθει παραπλή-
 σιον τῷ τῆς σίδης. τοῦ δὲ φλεῶ τὴν καλουμένην ἀνθή-
 λην, ᾧ χρῶνται πρὸς τὰς κούλας· τοῦτο δ' ἔστιν οἶον
 πλακουντιῶδες τι μαλακὸν ἐπίπυρρον. ἔτι δὲ καὶ τοῦ
 φλεῶ καὶ τοῦ βουτόμου τὸ μὲν θῆλυ ἄκαρπον, χρήσι-
 μον δὲ πρὸς τὰ πλόκανα, τὸ δὲ ἄρρεν ἀχρεῖον. περὶ δὲ
 τῆς ἰκμῆς καὶ μηνάνθους καὶ τοῦ ἵπνου σκεπτέον. ἰδιώ- 5
 τατον δὲ τούτων ἔστιν ἡ τύφη καὶ τῷ ἄφυλλον εἶναι καὶ
 τῷ μὴ πολύρριζον τοῖς ἄλλοις ὁμοίως· ἐπεὶ τὰλλα οὐχ
 ἦττον εἰς τὰ κάτω τὴν ὀρμὴν ἔχει καὶ τὴν δύναμιν· μά-
 λιστα δὲ τὸ κύπειρον ὡς περὶ καὶ ἡ ἄγρωστις δι' ὃ καὶ
 δυσώλεθρα καὶ ταῦτα καὶ ὅλως ἅπαν τὸ γένος τὸ τοιοῦ-
 τον. ἡ δὲ ῥίζα τοῦ κύπειρου πολὺ τι τῶν ἄλλων παρα-
 λάττει τῇ ἀνωμαλίᾳ, τῷ τὸ μὲν εἶναι παχὺ τι καὶ σαρ-
 κῶδες αὐτῆς τὸ δὲ λεπτὸν καὶ ξυλωδὲς· καὶ τῇ βλαστή-
 σει καὶ τῇ γενέσει· φύεται γὰρ ἀπὸ τοῦ πρεμνώδους

ἑτέρα λεπτή κατὰ πλάγιον, εἴτ' ἐν ταύτῃ συνίσταται πάλιν τὸ σαρκώδες ἐν ᾧ καὶ ὁ βλαστὸς ἀφ' οὗ ὁ κανλὸς ἀφίησι δὲ καὶ εἰς βάθος τὸν αὐτὸν τρόπον ῥίζας δι' ὃ
 6 καὶ πάντων μάλιστα δυσώλεθρον καὶ ἔργον ἐξελεῖν. σχεδὸν δὲ παραπλησίως φύεται ἡ ἄγρωστις ἐκ τῶν γονάτων· αἱ γὰρ ῥίζαι γονατώδεις, ἐξ ἑκάστου δ' ἀφίησιν ἄνω βλαστὸν καὶ κάτωθεν ῥίζαν. ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ ἄκανθα κεάνωνος, ἀλλ' οὐ καλαμώδης οὐδὲ γονατώδης ἡ ῥίζα ταύτης. ταῦτα μὲν οὖν ἐπὶ πλείον διὰ τὴν ὁμοιότητα εἴρηται. φύεται δ' ἐν ἄμφοιν καὶ ἐν τῇ γῆ καὶ ἐν τῷ ὕδατι ἰτέα κάλαμος, πλὴν τοῦ ἀύλητικοῦ, κύπειρον τύφη φλεῶς βούτομος· ἐν δὲ τῷ ὕδατι μόνον σίδη. περὶ γὰρ τῆς τύφης ἀμφισβητοῦσι. καλλίω δὲ καὶ μείζω τῶν ἐν ἄμφοιν φρυμένων αἰεὶ τὰ ἐν τῷ ὕδατι γίνεσθαι φασί. φύεσθαι δ' ἔνια τούτων καὶ ἐπὶ τῶν πλοάδων, οἷον τὸ κύπειρον καὶ τὸ βούτομον καὶ τὸν φλεῶν ὥστε πάντα τὰ
 7 μέρη ταῦτα κατέχειν. ἐδώδιμα δ' ἐστὶ τῶν ἐν τῇ λίμνῃ τάδε· ἡ μὲν σίδη καὶ αὐτὴ καὶ τὰ φύλλα τοῖς προβάτοις ὁ δὲ βλαστὸς τοῖς ὑσίν ὁ δὲ καρπὸς τοῖς ἀνθρώποις. τοῦ δὲ φλεῶ καὶ τῆς τύφης καὶ τοῦ βουτόμου τὸ πρὸς ταῖς ῥίζαις ἀπαλὸν ὃ μάλιστα ἐσθίει τὰ παιδία. ῥίζα δ' ἐδώδιμος ἡ τοῦ φλεῶ μόνη τοῖς βοσκήμασιν. ὅταν δ' ἀνχμὸς ἢ καὶ μὴ γένηται τὸ κατὰ κεφαλῆς ὕδωρ ἅπαντα ἀνχμεῖ τὰ ἐν τῇ λίμνῃ, μάλιστα δὲ ὁ κάλαμος ὑπὲρ οὗ καὶ λοιπὸν εἰπεῖν· ὑπὲρ γὰρ τῶν ἄλλων σχεδὸν εἴρηται.

CAP. XI. Τοῦ δὲ κάλαμου δύο φασί εἶναι γένη,^{12H}
 τὸν τε ἀύλητικὸν καὶ τὸν ἕτερον· ἐν γὰρ εἶναι τὸ γένος
 τοῦ ἑτέρου, διαφέρειν δὲ ἀλλήλων ἰσχύϊ [καὶ παχύτητι]
 καὶ λεπτότητι καὶ ἀσθενείᾳ· καλοῦσι δὲ τὸν μὲν ἰσχυρὸν
 καὶ παχὺν χαρακίαν τὸν δ' ἕτερον πλόκιμον· καὶ φύε-
 σθαι τὸν μὲν πλόκιμον ἐπὶ τῶν πλοάδων τὸν δὲ χαρα-
 κίαν ἐπὶ τοῖς κώμυσι· κώμυθας δὲ καλοῦσι οὗ ἂν ἢ συν-

ηθροισμένος κάλαμος καὶ συμπεπλεγμένος ταῖς ῥίζαις·
 τοῦτο δὲ γίνεται καθ' οὓς ἂν τόπους τῆς λίμνης εὐγείου
 ἢ χωρίον· γίνεσθαι δὲ ποτε τὸν χαρακίαν καὶ οὐ ὁ ἀ-
 λητικός, μακρότερον μὲν τοῦ ἄλλου χαρακίου σκωλη-
 κόβρωτον δέ. τούτου μὲν οὖν ταύτας λέγουσι τὰς δια-
 φοράς. περὶ δὲ τοῦ ἀλητικοῦ τὸ μὲν φύεσθαι δι' ἐν-
 νεατηρίδος ὡς περὶ τινὲς φασὶ καὶ ταύτην εἶναι τὴν τάξιν
 οὐκ ἀληθὲς, ἀλλὰ τὸ μὲν ὅλον ἀψήθεισης γίνεται τῆς
 λίμνης· ὅτι δὲ τοῦτ' ἐδόκει συμβαίνειν ἐν τοῖς πρότερον
 χρόνοις μάλιστα δι' ἐννεατηρίδος, καὶ τὴν γένεσιν τοῦ
 καλάμου ταύτην ἐποίουν τὸ συμβεβηκὸς ὡς τάξιν λαμ-
 βάνοντες. γίνεται δὲ ὅταν ἐπομβρίας γενομένης ἐμμένη
 τὸ ὕδωρ δὴ ἔτη τοῦλάχιστον, ἂν δὲ πλείω καὶ καλλίων·
 τούτου δὲ μάλιστα μνημονεύουσι γεγονότος τῶν ὕστε-
 ρον χρόνων ὅτε συνέβη τὰ περὶ Χαιρώνειαν· πρὸ τού-
 των γὰρ ἔφασαν ἔτη πλείω βαθυνηθῆναι τὴν λίμνην·
 μετὰ δὲ ταῦτα ὕστερον ὡς ὁ λοιμὸς ἐγένετο σφοδρὸς
 πλησθῆναι μὲν αὐτήν, οὐ μείναντος δὲ τοῦ ὕδατος ἀλλ'
 ἐκλιπόντος χειμῶνος οὐ γενέσθαι τὸν κάλαμον· φασὶ
 γὰρ καὶ δοκεῖ βαθυνομένης τῆς λίμνης ἀψῆνεσθαι τὸν
 κάλαμον εἰς μῆκος, μείναντα δὲ τὸν ἐπιόντα ἐνιαυτὸν
 ἀδρύνεσθαι· καὶ γίνεσθαι τὸν μὲν ἀδρυνθέντα ζευγίτην,
 ᾧ δ' ἂν μὴ συμπαραμείνη τὸ ὕδωρ βομβυκίαν. τὴν μὲν
 οὖν γένεσιν εἶναι τοιαύτην. διαφέρειν δὲ τῶν ἄλλων
 καλάμων ὡς καθ' ὅλον λαβεῖν εὐτροφία τινὲ τῆς φύ-
 σεως· εὐπληθέστερον γὰρ εἶναι καὶ εὐσαρκότερον καὶ
 ὅλως δὲ θῆλυον τῇ προσόψει. καὶ γὰρ τὸ φύλλον πλατύ-
 τερον ἔχειν καὶ λευκότερον τὴν δὲ ἀνθήλην ἐλάττω τῶν
 ἄλλων, τινὰς δὲ ὅλως οὐκ ἔχειν οὓς καὶ προσαγορεύου-
 σιν εὐνουχίας· ἐξ ὧν ἄριστα μὲν φασὶ τινες γίνεσθαι τὰ
 ζεύγη, κατορθοῦν δὲ ὀλίγα παρὰ τὴν ἐργασίαν. τὴν δὲ
 τομὴν ὠραίαν εἶναι πρὸ Ἀντιγενίδου μὲν ἤνικ' ἠΰλου

ἀπλάστως ὑπ' ἄρκτουρον Βοηδρομιῶνος μηνός· τὸν γὰρ
 οὕτω τμηθέντα συχνοῖς μὲν ἔτεσιν ὕστερον γίνεσθαι
 χρήσιμον καὶ προκαταυλήσεως δεῖσθαι πολλῆς συμμύειν
 δὲ τὸ στόμα τῶν γλωττῶν, ὃ πρὸς τὴν διατορίαν εἶναι
 5 χρήσιμον. ἐπεὶ δὲ εἰς τὴν πλάσιν μετέβησαν καὶ ἡ τομὴ
 μετεκινήθη· τέμνουσι γὰρ δὴ νῦν τοῦ Σκιροφοριῶνος
 καὶ Ἑκατομβαιῶνος ὥσπερ πρὸ τροπῶν μικρὸν ἢ ὑπὸ
 τροπᾶς. γίνεσθαι δὲ φασὶ τρίενόν τε χρήσιμον καὶ κα-
 ταυλήσεως βραχείας δεῖσθαι καὶ κατασπάσματα τὰς γλωτ-
 τας ἰσχειν· τοῦτο δὲ ἀναγκαῖον τοῖς μετὰ πλάσματος ἀν-
 λουσί. τοῦ μὲν οὖν ζευγίτου ταύτας εἶναι τὰς ὄρας τῆς
 6 τομῆς. ἡ δ' ἐργασία γίνεται τοῦτον τὸν τρόπον· ὅταν
 συλλέξωσι τιθέασιν ὑπαίθριον τοῦ χειμῶνος ἐν τῷ λέμ-
 ματι· τοῦ δ' ἥρος περικαθάραντες καὶ ἐκτρίψαντες εἰς
 τὸν ἥλιον ἔθεσαν. τοῦ θέρους δὲ μετὰ ταῦτα συντεμόν-
 τες εἰς τὰ μεσογονάτια πάλιν ὑπαίθριον τιθέασι χρόνον
 τινά. προσλείπουσι δὲ τῷ μεσογονατίῳ τὸ πρὸς τοὺς
 βλαστοὺς γόνυ· τὰ δὲ μήκη τὰ τούτων οὐ γίνεται δια-
 λαίστων ἐλάττω. βέλτιστα μὲν οὖν εἶναι τῶν μεσογονα-
 τίων πρὸς τὴν ζευγοποιῶν ὄλου τοῦ καλάμου τὰ μέσα·
 μαλακώτατα δὲ ἰσχειν ζεύγη τὰ πρὸς τοὺς βλαστοὺς
 7 σκληρότατα δὲ τὰ πρὸς τῇ ῥίζῃ· συμφωνεῖν δὲ τὰς γλωτ-
 τας τὰς ἐκ τοῦ αὐτοῦ μεσογονατίου τὰς δὲ ἄλλας οὐ συμ-
 φωνεῖν· καὶ τὴν μὲν πρὸς τῇ ῥίζῃ ἀριστεράν εἶναι τὴν
 δὲ πρὸς τοὺς βλαστοὺς δεξιάν· τμηθέντος δὲ δίχα τοῦ
 μεσογονατίου τὸ στόμα τῆς γλωττῆς ἐκατέρας γίνεσθαι
 κατὰ τὴν τοῦ καλάμου τομῆν· ἐὰν δὲ ἄλλον τρόπον ἐρ-
 γασθῶσιν αἱ γλωττῆται ταύτας οὐ πάνυ συμφωνεῖν· ἡ μὲν
 8 οὖν ἐργασία τοιαύτη. φύεται δὲ πλείστος μὲν μεταξὺ
 τοῦ Κηφισοῦ καὶ τοῦ Μέλανος· οὗτος δὲ ὁ τόπος προς-
 αγορεύεται μὲν Πελεκανία· τούτου δ' ἔστιν ἄττα Χύτροι
 καλούμενοι βαθύσματα τῆς λίμνης ἐν οἷς κάλλιστόν φασι

γίνεσθαι [γίνεσθαι] δὲ καὶ καθ' ὃ ἡ Προβατία καλου-
 μένη καταφέρεται· τοῦτο δ' ἐστὶ ποταμὸς ῥέων ἐκ Λε-
 βαθείας. κάλλιστος δὲ δοκεῖ πάντων γίνεσθαι περὶ τὴν
 Ὀξειάν καλουμένην Καμπήν· ὁ δὲ τόπος οὗτός ἐστιν ἐμ-
 βολὴ τοῦ Κηφισοῦ. γειτνιά δ' αὐτῷ πεδίον εὐγείου ὃ
 προσαγορεύουσι Ἰππίαν. πρόσβορρος δὲ τόπος ἄλλος τῆς 9
 Ὀξειᾶς Καμπῆς ἐστὶν ὃν καλοῦσι Βοηδρίαν· φύεσθαι δὲ
 φασὶ καὶ κατὰ ταύτην εὐγενῆ τὸν κάλαμον. τὸ δὲ ὄλον
 οὐκ ἂν ἢ βαθύγειον καὶ εὐγείου χωρίον καὶ ἰλυῶδες καὶ
 ὁ Κηφισὸς ἀναμίσγεται καὶ πρὸς τοῦτοις βάθυσμα τῆς
 λίμνης, κάλλιστον γίνεσθαι κάλαμον. περὶ γὰρ τὴν
 Ὀξειάν Καμπήν καὶ τὴν Βοηδρίαν πάντα ταῦτα ὑπάρ-
 χειν. ὅτι δὲ ὁ Κηφισὸς μεγάλην ἔχει φοπὴν εἰς τὸ ποιεῖν
 καλὸν τὸν κάλαμον σημεῖον ἔχουσι· καθ' ὃν γὰρ τόπον
 ὁ Μέλας καλούμενος ἐμβάλλει βαθείας οὔσης τῆς λίμνης
 καὶ τοῦ ἐδάφους εὐγείου καὶ ἰλυῶδους, ἢ ὅπως μὴ γίνε-
 σθαι ἢ φαῦλον. ἢ μὲν οὖν γένεσις καὶ φύσις τοῦ αὐλητι-
 κοῦ καὶ ἢ κατεργασία καὶ τίνας ἔχει διαφορὰς πρὸς τοὺς
 ἄλλους ἱκανῶς εἰρήσθω. γένη δὲ οὐ ταῦτα μόνον ἀλλὰ 10
 πλείω τοῦ καλάμου τυγχάνει φανερὰς ἔχοντα τῇ αἰσθήσει
 διαφορὰς· ὁ μὲν γὰρ πυκνὸς καὶ τῇ σαρκὶ καὶ τοῖς γόνασιν
 ὁ δὲ μακρὸς καὶ ὀλιγογόνατος· καὶ ὁ μὲν κοῖλος ὃν καλοῦσι
 τινες στρογγύλιον, οὐδὲν γὰρ ὡς εἰπεῖν ἔχει ξύλον καὶ σαρ-
 κός· ὁ δὲ στερεὸς καὶ συμπλήρης μικροῦ. καὶ ὁ μὲν βρα-
 χύς, ὁ δὲ εὐαυξὴς καὶ ὑψηλὸς καὶ παχύς. ὁ δὲ λεπτός
 καὶ πολύφυλλος ὁ δὲ ὀλιγόφυλλος καὶ μονόφυλλος. ὅπως
 δὲ πολλαὶ τινὲς εἰσι διαφοραὶ κατὰ τὰς χρεῖας· ἕκαστος
 γὰρ πρὸς ἕκαστα χρήσιμος. ὀνόμασι δὲ ἄλλοι ἄλλοις
 προσαγορεύουσι· κοινότατον δὲ πως ὁ δόναξ ὃν καὶ
 λοχμωδέστατον γέ φασιν εἶναι καὶ μάλιστα φύεσθαι
 παρὰ τοὺς ποταμοὺς καὶ τὰς λίμνας. διαφέρειν δ' ὅμως
 παντὸς καλάμου πολὺ τὸν τε ἐν τῷ ξηρῷ καὶ τὸν ἐν τοῖς

ὑδασι φυτόμενον. ἴδιος δὲ καὶ ὁ τοξικὸς ὃν δὴ κρητικόν
 τινες καλοῦσιν· ὀλιγογόνατος μὲν σαρκωδέστερος δὲ
 πάντων καὶ μάλιστα κάμψιν δεχόμενος καὶ ὅλως ἄγε-
 12 σθαι δυνάμενος ὡς ἂν θέλη τις θερμαινόμενος. ἔχουσι
 δὲ ὥσπερ ἐλέγχθη καὶ κατὰ τὰ φύλλα μεγάλας διαφορᾶς
 οὐ πλήθει καὶ μεγέθει μόνον ἀλλὰ καὶ χροιά. ποικίλος
 γὰρ ὁ λακωνικὸς καλούμενος. ἔτι δὲ τῇ θέσει καὶ προς-
 φύσει· κάτωθεν γὰρ ἔνιοι πλείστα φέρουσι τῶν φύλ-
 λων, αὐτὸς δὲ ὥσπερ ἐκ θάμνου πέφυκε. σχεδὸν δὲ
 τινὲς φασὶ καὶ τῶν λιμναίων ταύτην εἶναι τὴν διαφορὰν
 τὸ πολύφυλλον καὶ παρόμοιον ἔχειν τρόπον τινὰ τὸ
 13 φύλλον τῷ τοῦ κυπεύρου καὶ φλεῶ καὶ βρύου καὶ βου-
 τόμου· σκέψασθαι δὲ δεῖ τοῦτο. γένος δὲ τι καλάμου
 φύεται καὶ ἐπίγειον ὃ οὐκ εἰς ὄρθον ἀλλ' ἐπὶ γῆς ἀφίησι
 τὸν καυλὸν ὥσπερ ἢ ἄγρωστις καὶ οὕτως ποιεῖται τὴν
 αὐξησιν. ἔστι δὲ ὁ μὲν ἄρρην στερεὸς, καλεῖται δὲ ὑπό-
 τινων εἰλετίας. ὁ δὲ Ἰνδικὸς ἐν μεγίστῃ διαφορᾷ καὶ
 ὥσπερ ἕτερον ὅλως τὸ γένος· ἔστι δὲ ὁ μὲν ἄρρην στε-
 ρεὸς ὁ δὲ θῆλυς κοίλος· διαιροῦσι γὰρ καὶ τοῦτον τῷ
 ἄρρην καὶ θήλει. φύονται δ' ἐξ ἑνὸς πυθμένου πολλοὶ
 καὶ οὐ λοχμώδεις· τὸ δὲ φύλλον οὐ μακρὸν ἀλλ' ὅμοιον
 τῇ ἰτέᾳ· τῷ δὲ μεγέθει μεγάλοι καὶ εὐπαγεῖς ὥστε
 ἀκοντίοις χρῆσθαι. φύονται δὲ οὗτοι περὶ τὸν Ἀκε-
 σίνην ποταμόν. ἅπας δὲ κάλαμος εὖζωος καὶ τεμνόμε-
 νος καὶ ἐπικαιόμενος καλλίων βλαστάνει· ἔτι δὲ παχύρ-
 ριζος καὶ πολύρριζος δι' ὃ καὶ δυσώλεθρος. ἢ δὲ ῥίζα
 γουατώδης ὥσπερ ἢ τῆς ἀγρωστίδος, πλὴν οὐ παντὸς
 ὁμοίως. ἀλλὰ περὶ μὲν καλάμων ἱκανῶς εἰρήσθω.

CAP. XII. Κατάλοιπον δὲ εἰπεῖν ὡς ἂν ἐκ τοῦ γέ-¹³¹
 νους τούτου περὶ σχοίνου· καὶ γὰρ καὶ τοῦτο τῶν ἐνύ-
 δρων θετέον. ἔστι δὲ αὐτοῦ τρία εἶδη καθάπερ τινὲς
 διαιροῦσιν, ὃ τε ὄξυς καὶ ἄκαρπος ὃν δὴ καλοῦσιν ἄρ-

ρενα, καὶ ὁ κάρπιμος ὃν μελαγκρανὶν καλοῦμεν διὰ
 τὸ μέλανα τὸν καρπὸν ἔχειν, παχύτερος δὲ οὗτος καὶ
 σαρκωδέστερος· καὶ τρίτος τῷ μεγέθει καὶ τῇ παχύτητι
 καὶ εὐσαρκίᾳ διαφέρειν ὁ καλούμενος ὀλόσχοινος. ἡ μὲν ²
 οὖν μελαγκρανὶς αὐτὸς τις καθ' αὐτόν· ὁ δ' ὄξυς καὶ
 ὀλόσχοινος ἐκ τοῦ αὐτοῦ φύονται· ὁ καὶ ἄτοπον φαίνε-
 ται καὶ θαυμαστόν γ' ἦν ἰδεῖν ὅλης κομισθείσης τῆς
 σχοινιάς· οἱ πολλοὶ γὰρ ἦσαν ἄκαρποι πεφυκότες ἐκ τοῦ
 αὐτοῦ κάρπιμοι δὲ ὀλίγοι. τοῦτο μὲν οὖν ἐπίσκεπτεόν.
 ἐλάττους δὲ ὅλως οἱ κάρπιμοι· πρὸς γὰρ τὰ πλέγματα
 χρησιμώτερος ὁ ὀλόσχοινος διὰ τὸ σαρκῶδες καὶ μαλα-
 κόν. κορυνᾶ δ' ὅλως ὁ κάρπιμος ἐξ αὐτοῦ τοῦ γραμ-
 μώδους ἐξοιδήσας κᾶπειτα ἐκτίκτει καθάπερ ὠά. πρὸς
 μιᾷ γὰρ ἀρχῇ γραμμώδει ἔχει τοὺς περισταχυώδεις μί-
 σχους, ἐφ' ὧν ἄκρων παραπλαγίους τὰς τῶν ἀγγείων
 ἔχει στρογγυλότητος ὑποχασκούσας· ἐν τούτοις δὲ τὸ
 σπερμάτιον ἀκιδῶδες ἐστὶ μέλαν ἐκάστῳ προσεμφερὸς
 τῷ τοῦ ἀστερίσκου πλὴν ἀμενηνότερον. ῥίζαν δὲ ἔχει ³
 μακρὰν καὶ παχύτεραν πολὺ τοῦ σχοίνου· αὕτη δ' ἀν-
 αίνεται καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν, εἰθ' ἑτέρα πάλιν ἀπὸ
 τῆς κεφαλῆς τοῦ σχοίνου καθίεται· τοῦτο δὲ καὶ ἐν τῇ
 ὄψει φανερόν ἰδεῖν τὰς μὲν αὔας τὰς δὲ χλωρὰς καθιε-
 μένας· ἡ δὲ κεφαλὴ ὁμοία τῇ τῶν κρομύων καὶ τῇ τῶν
 γητείων, συμπεφυκυῖα πῶς ἐκ πλειόνων εἰς ταῦτόν καὶ
 πλατεῖα κάτωθεν ἔχουσα κελύφη ὑπέρυθρα. συμβαίνει
 δ' οὖν ἴδιον ἐπὶ τῶν ῥιζῶν εἰ ἀναίνονται κατ' ἐνιαυτὸν
 καὶ ἐκ τοῦ ἄνωθεν πάλιν ἡ γένεσις. τῶν μὲν οὖν σχοί-
 νων τοιαύτη τις φύσις. εἰ δὲ καὶ ὁ βᾶτος καὶ ὁ παλίον- ⁴
 ρος ἐνυδρά πῶς ἐστὶν ἢ πάρυθρα καθάπερ ἐνιαχοῦ, φα-
 νεραὶ σχεδὸν καὶ αἱ τούτων διαφοραί· περὶ ἀμφοῖν γὰρ
 εἴρηται πρότερον. τῶν δὲ νήσων τῶν πλοάδων τῶν ἐν
 Ὀρχομενῷ τὰ μὲν μεγέθη παντοδαπὰ τυγχάνει, τὰ δὲ

μέγιστα αὐτῶν ἐστὶν ὅσον τριῶν σταδίων τὴν περιμέ-
τρον. ἐν Αἰγύπτῳ δὲ μάλιστα μεγάλα σφόδρα συνίστα-
ται, ὥστε καὶ ὕς ἐν αὐταῖς ἐγγίνεσθαι πολλοὺς οὓς καὶ
κυνηγετοῦσι διαβαλόντες. καὶ περὶ μὲν ἐνύδρων ταῦτ'
εἰρήσθω.

CAP. XIII. Περὶ δὲ βραχυβιότητος φυτῶν καὶ δέν-^{14H}
δρων τῶν ἐνύδρων ἐπὶ τοσοῦτον ἔχομεν ὡς ἂν καθ'

ὄλου λέγοντες ὅτι βραχυβιότερα τῶν χειρσαίων ἐστὶ
καθάπερ καὶ τὰ ζῶα. τοὺς δὲ καθ' ἕκαστον βίους ἱστο-
ρῆσαι δεῖ τῶν χειρσαίων. τὰ μὲν οὖν ἄγρια φασι οὐ-
δεμίαν ἔχειν ὡς εἰπεῖν οἱ ὄρεοτύποι διαφορὰν ἀλλὰ
πάντα εἶναι μακρόβια καὶ οὐθὲν βραχύβιον· αὐτὸ μὲν
τοῦτο ἴσως ἀληθὲς λέγοντες· ἅπαντα γὰρ ὑπερτείνει
πολὺ τὴν τῶν ἄλλων ζωήν. οὐ μὴν ἀλλ' ὅμως ἐστὶ τὰ
μὲν μᾶλλον τὰ δ' ἥττον μακρόβια καθάπερ ἐν τοῖς ἡμέ-
ροις· ποῖα δὲ ταῦτα σκεπτέον. τὰ δὲ ἡμερὰ φανερώς
διαφέρει τῶ τὰ μὲν εἶναι μακρόβια τὰ δὲ βραχύβια· ὡς
δ' ἀπλῶς εἰπεῖν τὰ ἄγρια τῶν ἡμέρων μακροβιώτερα καὶ
ὄλωσ τῶ γένει καὶ τὰ ἀντιδιηρημένα καθ' ἕκαστον, οἶον
κότινος ἐλάας καὶ ἀχρὰς ἀπίου ἐρινεὸς συκῆς· ἰσχυρό-
τερα γὰρ καὶ πυκνότερα καὶ ἀγρονώτερα τοῖς περικαρ-
2 πίοις. τὴν δὲ μακροβιότητα μαρτυροῦσιν ἐπὶ γέ τινων
καὶ ἡμέρων καὶ ἀγρίων καὶ αἱ παραδεδομένοι φῆμαι
παρὰ τῶν μυθολόγων· ἐλάαν μὲν γὰρ λέγουσι τὴν Ἀθή-
νησι φοίνικα δὲ τὸν ἐν Δήλῳ κότινον δὲ τὸν ἐν Ὀλυμ-
πία ἀφ' οὗ ὁ στέφανος φηγοῦς δὲ τὰς ἐν Ἰλίῳ τὰς ἐπὶ
τοῦ Ἴλου μνήματος· τινὲς δὲ φασι καὶ τὴν ἐν Δελφοῖς
πλάτανον Ἀγαμέμνονα φυτεῦσαι καὶ τὴν ἐν Καρφύαις
τῆς Ἀρκαδίας. ταῦτα μὲν οὖν ὅπως ἔχει τάχ' ἂν ἕτερος
εἴη λόγος· ὅτι δὲ ἐστὶ μεγάλη διαφορὰ τῶν δένδρων
φανερὸν· μακρόβια μὲν γὰρ τὰ τε προειρημένα καὶ ἕτερα
πλείω· βραχύβια δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα ὁμολογουμένως οἶον

ῥοιά σνκῆ μηλέα, καὶ τούτων ἡ ἡρινὴ μᾶλλον καὶ ἡ
 γλυκεία τῆς ὀξείας ὥσπερ τῶν ῥοῶν ἡ ἀπύρηνος. βρα-
 χύβια δὲ καὶ ἀμπέλων ἕνια γένη καὶ μάλιστα τὰ πολυ-
 καρπα· δοκεῖ δὲ καὶ τὰ πάρυδρα βραχυβιώτερα τῶν ἐν
 τοῖς ξηροῖς εἶναι οἷον ἰτέα λεύκη ἀκτὴ αἰγειρός. ἕνια δὲ ³
 γηράσκει μὲν καὶ σήπεται ταχέως παραβλαστάνει δὲ
 πάλιν ἐκ τῶν αὐτῶν ὥσπερ αἱ δάφναι καὶ αἱ μηλέαι τε
 καὶ αἱ ῥοῖαι καὶ τῶν φυλῶν τὰ πολλά· περὶ ὧν καὶ
 σκέψαιτ' ἂν τις πότερα ταῦτά δεῖ λέγειν ἢ ἕτερα· καθά-
 περ εἰ τις τὸ στέλεχος ἀποκόψας ὥσπερ ποιοῦσιν οἱ
 γεωργοὶ πάλιν ἀναθεραπεύοι τοὺς βλαστοὺς, ἢ εἰ καὶ
 ὅλως ἐκκόψειεν ἄχρι τῶν ῥιζῶν καὶ ἐπικαύσειεν· καὶ
 γὰρ ταῦτα ποιοῦσιν, ὅτε δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου
 συμβαίνει· πότερα δὲ τοῦτο ταῦτό δεῖ λέγειν ἢ ἕτερον;
 ἢ μὲν γὰρ αἰεὶ τὰ μέρη τὰς ἀυξήσεις καὶ φθίσεις φαίνε-
 ται παραλλάττοντα καὶ ἐτι τὰς διακαθάρσεις τὰς ὑπ'
 αὐτῶν, ταύτη μὲν ἂν δόξειε ταῦτόν εἶναι· τί γὰρ ἂν ἐπὶ
 τούτων ἢ ἐκείνων διαφέρῃ; ἢ δ' ὥσπερ οὐσία καὶ φύ- ⁴
 σις τοῦ δένδρου μάλιστ' ἂν φαίνοιτο τὸ στέλεχος, ὅταν
 μεταλλάττῃ τοῦτο κἂν τὸ ὅλον ἕτερον ὑπολάβοι τις, εἰ
 μὴ ἄρα διὰ τὸ ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἀρχῶν εἶναι ταῦτό θείη·
 καίτοι πολλάκις συμβαίνει καὶ τὰς ῥίζας ἑτέρας εἶναι
 καὶ μεταβάλλειν τῶν μὲν σηπομένων τῶν δ' ἐξ ἀρχῆς
 βλαστάνουσῶν. ἐπεὶ ὡς γέ τινές φασὶ τὰς ἀμπέλους μα-
 κροβιωτάτας εἶναι τῶ μὴ φύειν ἑτέρας ἀλλ' ἐκ τῶν αὐ-
 τῶν αἰεὶ συναναπληροῦσθαι γελοῖον ἂν ἴσως· εἰκὸς γὰρ
 μένειν τὰς ῥίζας ἐὰν μένῃ τὸ στέλεχος· αὕτη γὰρ οἷον
 ὑπόθεσις καὶ φύσις δένδρων. τοῦτο μὲν οὖν ὁποτέρως
⁵ ἢ ποτὲ λεκτέον οὐθὲν ἂν διενέγκαι πρὸς τὰ νῦν. τάχα δ' ⁵
 ἂν εἴη μακροβιώτατον τὸ πάντως δυνάμενον αὐταρκεῖν
 ὥσπερ ἡ ἐλάα καὶ τῶ στελέχει καὶ τῇ παραβλαστήσει καὶ
 τῶ δυσεωλέθρου ἐχειν τὰς ῥίζας. δοκεῖ δὲ ὁ βίος τῆς
 9

γ' ἐλάας εἶναι, καθ' ὃ τοῦ στελέχους δεῖ τὸν ὄγκον
 τιθέντα μέτρον ἀναμετρῆν τὸν χρόνον, μάλιστα περὶ ἐτη
 διακόσια. εἰ δ' ὅπερ ἐπὶ τῶν ἀμπέλων λέγουσί τινες,
 ὡς παραιρουμένων τῶν ρίζων κατὰ μέρος δύναται δια-
 μένειν τὸ στέλεχος καὶ ἡ ὅλη φύσις ὁμοία καὶ ὁμοιοφό-
 ρος ὅποσον οὖν χρόνον, μακροβιώτατον ἂν εἴη πάντων.
 φασὶ δὲ δεῖν οὕτω ποιεῖν ὅταν ἤδη δοκῇ καταφέρεσθαι·
 κληματὰ τε ἐπιβάλλειν καὶ καρποῦσθαι τὸν ἐνιαυτόν·
 μετὰ δὲ ταῦτα κατασκάψαντα ἐπὶ θάτερα τῆς ἀμπέλου
 περικαθᾶραι πάσας τὰς ρίζας, εἴτ' ἐμπλῆσαι φρυγάνων
 6 καὶ ἐπαμήσασθαι τὴν γῆν· τούτῳ μὲν οὖν τῷ ἔτει κα-
 κῶς φέρειν σφόδρα τῷ δ' ὑστέρω βέλτιον τῷ δὲ τρίτῳ
 καὶ τετάρτῳ καθίστασθαι καὶ φέρειν πολλοὺς καὶ κα-
 λοὺς ὥστε μηδὲν διαφέρειν ἢ ὅτε ἤκμαζεν· ἐπειδὴν δὲ
 πάλιν ἀποπληγῇ θάτερον μέρος παρασκάπτειν καὶ θερα-
 πεύειν ὁμοίως, καὶ οὕτως αἰεὶ διαμένειν· ποιεῖν δὲ
 τοῦτο μάλιστα δι' ἐτῶν δέκα· δι' ὃ καὶ κόπτειν οὐδέ-
 ποτε τοὺς τοῦτο ποιοῦντας ἀλλ' ἐπὶ γενεᾶς πολλὰς ταῦτα
 τὰ στελέχη διαμένειν ὥστε μηδὲ μεμνησθαι τοὺς φυτεύ-
 σαντας· τοῦτο μὲν οὖν ἴσως τῶν πεπειραμένων ἀκού-
 οντα δεῖ πιστεύειν. τὰ δὲ μακρόβια καὶ βραχύβια τῶν
 εἰρημένων θεωρητέον.

CAP. XIV. Νοσήματα δὲ τοῖς μὲν ἀγροῖσι οὐ φασὶ ¹¹⁸¹
 ξυμβαίνειν ὑφ' ὧν ἀναίρουνται, φανύως δὲ διατίθε-
 σθαι καὶ μάλιστα ἐπιδήλως ὅταν χαλαροποιηθῇ ἢ βλα-
 στάνειν μέλλοντα ἢ ἀρχόμενα ἢ ἀνθοῦντα, καὶ ὅταν ἡ
 πνεῦμα ψυχρὸν ἢ θερμὸν ἐπιγένηται κατὰ τούτους τοὺς
 καιρούς. ὑπὸ δὲ τῶν ὠραίων χειμῶνων οὐδὲ ἂν ὑπερβάλ-
 λοντες ὧσιν οὐδὲν πάσχειν ἀλλὰ καὶ ξυμφέρειν πᾶσι χει-
 μασθῆναι· μὴ χειμασθέντα γὰρ κακοβλαστώτερα γίνεσθαι.
 2 τοῖς δὲ ἡμέροις ἐστὶ πλείω νοσήματα καὶ τὰ μὲν ὡς περ
 κοινὰ πᾶσιν ἢ τοῖς πλείστοις τὰ δ' ἴδια κατὰ γένη. κοινὰ

δὴ τό τε σκωληκοῦσθαι καὶ ἀστροβολεῖσθαι καὶ ὁ σφα-
 κελισμός. ἅπαντα γὰρ ὡς εἰπεῖν καὶ σκώληκας ἴσχει
 πλὴν τὰ μὲν ἐλάττους τὰ δὲ πλείους καθάπερ συκῆ μη-
 λέα καὶ ἄπιος. ὡς δὲ ἀπλῶς εἰπεῖν ἥμισυ σκωληκοῦν-
 ται τὰ δριμέα καὶ ὀπάδη, καὶ ἀστροβολεῖται ὡσαύτως·
 μᾶλλον δὲ τοῖς νέοις ἢ τοῖς ἐν ἀκμῇ τοῦτο συμβαίνει
 πάντων δὲ μάλιστα τῇ τε συκῇ καὶ τῇ ἀμπέλῳ. ἢ δ' 3
 ἐλάα πρὸς τῷ τοῦς σκώληκας ἴσχειν, οἳ δὴ καὶ τὴν συ-
 κὴν διαφθεύουσιν ἐντίκτοντες, φύει καὶ ἤλον· οἳ δὲ
 μύκητα καλοῦσιν ἐνιοὶ δὲ λοπάδα· τοῦτο δ' ἐστὶν οἶον
 ἤλοι αὐτῶν. διαφθεύονται δ' ἐνίοτε καὶ αἱ νέαι ἐλάαι
 διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς πολυκαρπίας. ἢ δὲ ψώρα καὶ
 οἱ προσφνόμενοι κοχλῖαι συκῆς εἰσιν· οὐ πανταχοῦ δὲ
 τοῦτο συμβαίνει ταῖς συκαῖς, ἀλλ' εἴκει καὶ τὰ νοσή-
 ματα γίνεσθαι κατὰ τοὺς τόπους ὡς περ τοῖς ζώοις· ἐπεὶ
 παρ' ἐνίοις οὐ ψωριῶσι καθάπερ οὐδὲ περὶ τὴν Αἰνείαν.
 ἀλίσκεται δὲ συκῆ μάλιστα καὶ σφακελισμῷ καὶ κριάθῳ. 4
 καλεῖται δὲ σφακελισμός μὲν ὅταν αἱ ῥίζαι μελανθῶσι,
 κριάδος δ' ὅταν οἱ κλάδοι· καὶ γὰρ καλοῦσιν τινες κριά-
 δους ὅθεν καὶ τοῦνομα τῇ νόσῳ· ὁ δ' ἐρινεὸς οὔτε κριάθῳ
 οὔτε σφακελίζει οὔτε ψωριᾷ οὔτε σκωληκοῦται ταῖς συ-
 καῖς ὁμοίως· οὐδὲ δὴ τὰ ἐρινά τινες ἀποβάλλουσιν οὐδ'
 εἰάν ἐμφυτευθῶσιν εἰς συκῆν. ἢ δὲ ψώρα μάλιστα γίνε- 5
 ται ὅταν ὕδωρ ἐπὶ Πλειάδι γένηται μὴ πολὺ· εἰάν δὲ
 πολὺ ἀποκλύζεται· συμβαίνει δὲ τότε καὶ τὰ ἐρινά ἀπορ-
 ρεῖν καὶ τοὺς ὀλύνθους. τῶν δὲ σκωλήμων τῶν ἐν ταῖς
 συκαῖς οἳ μὲν ἐξ αὐτῆς γίνονται οἳ δὲ ἐντίκτονται ὑπὸ
 τοῦ καλουμένου κεράστου· πάντες δὲ εἰς κεράστην ἀπο-
 καθίστανται· φθέγγονται δὲ οἶον τριγμόν. νοσεῖ δὲ
 συκῆ καὶ εἰάν ἐπομβρία γένηται· τὰ τε γὰρ πρὸς τὴν
 ῥίζαν καὶ αὐτὴν τὴν ῥίζαν ὡς περ μαδᾶ τοῦτο δὲ καλοῦσι
 λοπάδα. ἢ δ' ἀμπελος τραγᾶ· τοῦτο δὲ μάλιστα αὐτῆς 6
 9*

ἔστι πρὸς τῷ ἀστροβολεῖσθαι, ἢ ὅταν ὑπὸ πνευμάτων
 βλαστοκοπηθῇ ἢ ὅταν τῇ ἐργασίᾳ συμπάθῃ ἢ τρίτον
 ὑπὲρ τμηθῇ. ἕνας δὲ γίνεται, ὃ καλοῦσιν τινες ψίνε-
 σθαι, ὅταν ἐπινηφθῇ κατὰ τὴν ἀπάνθησιν ἢ ὅταν κρειτ-
 τωθῇ· τὸ δὲ πάθος ἔστιν ὥστε ἀπορρεῖν τὰς ῥᾶγας καὶ
 τὰς ἐπιμενούσας εἶναι μικράς. ἕνια δὲ καὶ ῥιγώσαντα
 νοσεῖ καθάπερ ἢ ἄμπελος· ἀμβλοῦνται γὰρ οἱ ὀφθαλ-
 μοὶ τῆς πρωτοτόμου· καὶ πάλιν ὑπερθερμανθέντα· ζη-
 τεῖ γὰρ καὶ τούτων τὴν συμμετρίαν ὥσπερ καὶ τῆς τρο-
 7 φῆς. ὅλως δὲ πᾶν τὸ παρὰ φύσιν ἐπικίνδυνον. μεγάλα
 δὲ ξυμβάλλεται καὶ τὰ τραύματα καὶ αἱ πληγαὶ τῶν πε-
 ρισκαπτόντων εἰς τὸ μὴ φέρειν τὰς μεταβολὰς ἢ καν-
 μάτων ἢ χειμώνων· ἀσθενεὺς γὰρ ὄν διὰ τὴν ἔλκωσιν καὶ
 τὸν πόνον εὐχειρωτότατόν ἐστι ταῖς ὑπερβολαῖς. σχεδὸν
 δὲ ὡς τινες οἴονται τὰ πλεῖστα τῶν νοσημάτων ἀπὸ πληγῆς
 γίνεται· καὶ γὰρ τὰ ἀστροβλήτα καλούμενα καὶ τὰ σφα-
 κελίζοντα διὰ τὸ ἀπὸ ταύτης εἶναι τῶν ῥιζῶν τὸν πόνον.
 οἴονται δὲ καὶ δύο ταύτας εἶναι μόνας νόσους· οὐ μὴν
 ἀλλὰ τοῦτο γ' οὐκ ἄγαν ὁμολογούμενόν ἐστι. πάντων
 δ' ἀσθενέστατον ἢ μηλέα ἢ ἡρινή καὶ τούτων ἢ γλυ-
 8 κεία. ἕνια δὲ πηρώσεις οὐκ εἰς φθορὰν γίνονται ὅλων
 ἀλλ' εἰς ἀκαρπίαν· οἷον ἐὰν τις τῆς πίτνος ἀφῆλῃ τὸ
 ἄκρον ἢ τοῦ φοίνικος, ἄκαρπα γίνεσθαι ἄμφω δοκεῖ
 καὶ οὐχ ὅλως ἀναιρεῖσθαι. γίνονται δὲ νόσοι καὶ τῶν
 καρπῶν αὐτῶν ἐὰν μὴ κατὰ καιρὸν τὰ πνεύματα καὶ τὰ
 οὐράνια γένηται· συμβαίνει γὰρ ὅτε μὲν ἀποβάλλειν γε-
 νομένων ἢ μὴ γενομένων ὑδάτων οἷον τὰς σπυγὰς, ὅτε
 δὲ χεῖρους γίνεσθαι σηπομένους καὶ καταπνιγμένους
 ἢ πάλιν ἀναξηραιομένους παρὰ τὸ δέον. χεῖριστον δὲ
 ἐὰν ἀπανθοῦσιν τισιν ἐφύση καθάπερ ἐλάα καὶ ἀμπέλφ·
 9 συναπορρεῖ γὰρ ὁ καρπὸς δι' ἀσθένειαν. ἐν Μιλήτῳ
 δὲ τὰς ἐλάας ὅταν ὡς περὶ τὸ ἀνθεῖν κάμπαι κατεσθίου-

σιν, αἱ μὲν τὰ φύλλα αἱ δὲ τὰ ἄνθη, ἕτεροι τῷ γένει,
 καὶ ψιλοῦσι τὰ δένδρα· γίνονται δὲ ἐὰν ἢ νότια καὶ
 εὐδιαινά· ἐὰν δὲ ἐπιλάβῃ καύματα σήγνυνται. περὶ δὲ
 Τάραντα προφαίνουσι μὲν αἰεὶ πολὺν καρπὸν ὑπὸ δὲ τὴν
 ἀπάνθησιν τὰ πόλλ' ἀπόλλυται. τὰ μὲν οὖν τοιαῦτα
 τῶν τόπων ἴδια. γίνεται δὲ καὶ ἄλλο νόσημα περὶ τὰς 10
 ἐλάας ἀράχιον καλούμενον· φύεται γὰρ τοῦτο καὶ δια-
 φθείρει τὸν καρπὸν. ἐπικαίει δὲ καὶ καύματά τινα καὶ
 ἐλάαν καὶ βότρυν καὶ ἄλλους καρπούς. οἱ δὲ καρποὶ
 σκωληκοῦνται τινῶν οἶον ἐλάας ἀπίου μηλέας μεσπίλης
 φόας. καὶ ὁ γε τῆς ἐλάας σκώληξ ἐὰν μὲν ὑπὸ τὸ δέσμα
 γένηται διαφθείρει τὸν καρπὸν, ἐὰν δὲ τὸν πυρῆνα
 διαφάγῃ ὠφελεί. κωλύεται δὲ ὑπὸ τῷ δέσματι εἶναι ὕδα-
 τος ἐπ' ἀρκτούρω γενομένου. γίνονται δὲ καὶ ἐν ταῖς
 δρυπεπέσι σκώληκες, αἵπερ καὶ χεῖρους εἰς τὴν ῥύσιν·
 ὅλας δὲ καὶ δοκοῦσιν εἶναι σαπραί· δι' ὃ καὶ γίνονται
 τοῖς νοτίοις καὶ μᾶλλον ἐν τοῖς ἐφύδροις. ἐγγίνονται δὲ
 καὶ κνίπες ἐν τισὶ τῶν δένδρων ὡςπερ ἐν τῇ δρυὶ καὶ τῇ
 συκῇ· καὶ δοκοῦσιν ἐκ τῆς ὑγρότητος συνίστασθαι τῆς ὑπὸ
 τὸν φλοιὸν συνισταμένης· αὕτη δὲ ἐστὶ γλυκεῖα γενομέ-
 νοις. γίνονται δὲ καὶ ἐν λαχάνοις τισὶν, ἐνθα δὲ κάμπαι
 διαφερούσης δῆλον ὅτι τῆς ἀρχῆς. καὶ τὰ μὲν νοσήματα 11
 σχεδὸν ταῦτα καὶ ἐν τούτοις ἐστίν. ἕνια δὲ πάθη τῶν
 κατὰ τὰς ὄρας καὶ τῶν κατὰ τοὺς τόπους γινομένων
 ἀναιρεῖν πέφυκεν ἃ οὐκ ἂν τις εἴποι νόσους, οἷον λέγω
 τὴν ἐκπηξιν καὶ ὃ καλοῦσιν τινες κωνθμόν. ἄλλα δὲ παρ'
 ἐκάστοις πέφυκε πνεύματα ἀπολλύναι καὶ ἀποκάειν·
 οἷον ἐν Χαλκίδι τῆς Εὐβοίας Ὀλυμπίας ὅταν πνεύση
 μικρὸν πρὸ τροπῶν ἢ μετὰ τροπὰς χειμερινὰς ψυχρὸς·
 ἀποκάει γὰρ τὰ δένδρα καὶ οὕτως αὐὰ ποιεὶ καὶ ξηρὰ
 ὡς οὐδ' ἂν ὑφ' ἡλίου καὶ χρόνου πολλοῦ γένοιτ' ἂν δι'
 ὃ καὶ καλοῦσιν κωνθμόν· ἐγένετο δὲ πρότερον πολλάκις

ἤδη καὶ ἐπ' Ἀρχίππου δι' ἐτῶν τετταράκοντα σφοδρός.
 12 πονουῖσι δὲ μάλιστα τῶν τόπων οἱ κοῖλοι καὶ οἱ αὐλῶνες
 καὶ ὅσοι περὶ τοὺς ποταμοὺς καὶ ἀπλῶς οἱ ἀπνευστότα-
 τοί· τῶν δένδρων δὲ μάλιστα συκῆ, δεύτερον δὲ ἐλάα.
 ἐλάας δὲ μᾶλλον ὁ κότερος ἐπόνησεν ἰσχυρότερος ὢν, ὃ
 καὶ θαυμαστὸν ἦν· αἱ δὲ ἀμυγδαλαὶ τὸ πάμπαν ἀπαθεῖς·
 ἀπαθεῖς δὲ καὶ αἱ μηλέαι καὶ αἱ ἄπιοι καὶ αἱ ῥόαι ἐγέ-
 ροντο· δι' ὃ καὶ τοῦτο ἦν θαυμαστόν. ἀποκάσται δὲ εὐθύς
 ἐκ τοῦ στελέχους, καὶ ὅλως δὲ μᾶλλον καὶ πρότερον ὡς εἰ-
 πεῖν ἄπτεται τῶν ἄνω. φανερὰ δὲ γίνεται τὰ μὲν ἅμα περὶ
 τὴν βλάστησιν ἢ δὲ ἐλάα διὰ τὸ ἀείφυλλον ὕστερον· ὅσαι
 μὲν οὖν ἂν φυλλοβολήσωσιν ἀναβιώσκονται πάλιν, ὅσαι
 δ' ἂν μὴ τελέως ἀπόλλυνται. παρ' ἐνίοις δὲ τινες ἀπο-
 κauftεῖσαι καὶ τῶν φύλλων ἀνανθήτων ἀνεβλάστησαν
 πάλιν ἄνευ τοῦ ἀποβαλεῖν καὶ τὰ φύλλα ἀνεβίωσεν.
 ἐνιαχοῦ δὲ καὶ πολλάκις τοῦτο συμβαίνει καθάπερ καὶ
 13 ἐν Φιλίπποις. τὰ δ' ἐκπαγένητα ὅταν μὴ τελέως ἀπόλη-
 ται τάχιστα ἀναβλαστάνει ὥστε εὐθύς τὴν ἄμπελον καρ-
 ποφορεῖν ὡς περὶ ἐν Θετταλίᾳ. ἐν δὲ τῷ Πόντῳ περὶ Παν-
 τικάπαιον αἱ μὲν ἐκπήξεις γίνονται διχῶς ὅτε μὲν ὑπὸ
 ψύχους ἐάν χειμέριον ἢ τὸ ἔτος, ὅτε δὲ ὑπὸ πάγων ἐάν
 γε πολὺν χρόνον διαμένωσι. ἀμφοτέρω δὲ μάλιστα γίννου-
 νται μετὰ τροπᾶς μετὰ τὰς τετταράκοντα. γίνονται δὲ
 οἱ μὲν πάγοι ταῖς αἰθρίαις τὰ δὲ ψύχη μάλιστα ὑφ' ὧν
 ἢ ἐκπήξεις ὅταν αἰθρίας οὐσης αἱ λεπίδες καταφέρωνται.
 ταῦτα δ' ἐστὶν ὡς περὶ τὰ ξύσματα πλὴν πλατύτερα, καὶ
 φερόμενα φανερὰ πεσόντα δὲ οὐ διαμένει· περὶ δὲ τὴν
 14 Θράκην ἐκπήγνυνται. ἀλλὰ γὰρ αἱ μὲν νόσοι πόσαι τε
 καὶ ποταὶ καὶ τίνες γίνονται καὶ πάλιν αἱ δι' ὑπερβολὴν
 χειμῶνος ἢ καυμάτων φθοραὶ καὶ αἱ διὰ πνευμάτων ψυ-
 χρότητα ἢ θερμότητα διὰ τούτων θεωρεῖσθῶσαν· ὧν
 ἐνίας οὐθέν ἂν κωλύοι καὶ τοῖς ἀγροῖσι εἶναι κοινὰς καὶ

κατὰ τὴν ὅλην τῶν δένδρων φθορὰν καὶ ἔτι μᾶλλον κατὰ τὴν τῶν καρπῶν· ὃ καὶ συμβαίνειν ὀρώμεν· οὐκ εὐκαρπεί γὰρ οὐδ' ἐκεῖνα πολλάκις, ἀλλ' οὐχ ὁμοίως οἶμαι παρατετήρηται.

^{18^H}
^{185^I} CAP. XV. Λοιπὸν δ' εἰπεῖν ὅσα παραιρουμένων τινῶν μορίων ἀπόλλυται. κοινή μὲν δὴ πᾶσι φθορὰ τοῦ φλοιοῦ περιαιρεθέντος κύκλῳ· πᾶν γὰρ ὡς εἰπεῖν οὕτως ἀπόλλυσθαι δοκεῖ πλὴν ἀνδράχλη· καὶ αὕτη δὲ ἕαν τις τὴν σάρκα σφόδρα πίεση καὶ τὸν μέλλοντα βλαστὸν διακόψη· πλὴν εἰ ἄρα φελλοῦ· τοῦτον γὰρ φασὶ καὶ εὐσθενεῖν μᾶλλον παραιρουμένου δῆλον ὅτι τοῦ ἔξω καὶ τοῦ κάτω πρὸς τῇ σαρκὶ καθάπερ καὶ τῆς ἀνδράχλης. ἐπεὶ καὶ τοῦ κεράσου περιαιρεῖται καὶ τῆς ἀμπέλου καὶ τῆς φιλύρας, ἔξ οὗ τὰ σχοινία, καὶ μαλάχης τῶν ἐλατόνων ἀλλ' οὐχ ὁ κύριος οὐδ' ὁ πρῶτος, ἀλλ' ὁ ἐπιπολῆς ὅς καὶ αὐτόματος ἐνίοτε ἀποπίπτει διὰ τὴν ὑπόφυσιν θατέρον. καὶ γὰρ φλοιορραγῆ ἔνια τῶν δένδρων ἐστὶν ² ὥσπερ καὶ ἡ ἀνδράχλη καὶ ἡ πλάτανος. ὡς δὲ τινες οἴονται πάλιν ὑποφύεται νέος ὁ δὲ ἔξωθεν ἀποξηραίνεται καὶ ῥήγνυται καὶ αὐτόματος ἀποπίπτει πολλῶν, ἀλλ' οὐχ ὁμοίως ἐπίδηλος. φθείρονται μὲν οὖν ὡς οἴονται πάντα παραιρουμένου, διαφέρει δὲ τῷ θάττον καὶ βραδύτερον καὶ μᾶλλον καὶ ἥττον. ἔνια γὰρ πλείω χρόνον διαμένει καθάπερ σνκῆ καὶ φίλυρα καὶ δρυς· οἱ δὲ καὶ ζῆν φασὶ ταῦτα, ζῆν δὲ καὶ πτελέαν καὶ φοίνικα· τῆς δὲ φιλύρας καὶ συμφύεσθαι τὸν φλοιὸν πλὴν μικροῦ· τῶν δὲ ἄλλων οἶον παροῦσθαι καὶ ἰδίαν τινὰ φύσιν ἔχειν. βοηθεῖν δὲ πειρωῶνται διαπλάττοντες πηλῶ καὶ περιδοῦντες φλοιοῖς καὶ καλάμοις καὶ τοῖς τοιούτοις ὅπως μὴ ψύχεται μηδ' ἀποξηραίνεται. καὶ ἤδη φασὶ που ἀναφῶναι καθάπερ καὶ ἐν Ἡρακλείᾳ τῇ τραχινίᾳ τὰς σνκᾶς. δεῖ δὲ ἅμα τῇ τῆς χώρας ἀρετῇ καὶ τῇ τοῦ ἀέρος κρᾶσει ³

καὶ τὰ ἐπιγιγνώμενα τοιαῦτα εἶναι· χειμῶνων γὰρ ἢ
 κανμάτων ἐπιγινομένων σφοδρῶν εὐθύς ἀπόλλυνται·
 διαφέρουσι δὲ καὶ αἱ ὥραι· περὶ γὰρ τὴν βλάστησιν ἐλά-
 της ἢ πεύκης ὅτε καὶ λοιπῶσι τοῦ Θαρρηλιῶνος ἢ Σκιρ-
 ροφοριῶνος ἂν τις περιέλη παραχοῆμα ἀπόλλυται. τοῦ
 δὲ χειμῶνος πλείω χρόνον ἀντέχει καὶ ἔτι μᾶλλον τὰ
 ἰσχυρότατα καθάπερ ποῖνος καὶ δρυῖς· χρονιωτέρα γὰρ
 4 ἢ τούτων φθορά. δεῖ δὲ καὶ τὴν περιαιρέσιν ἔχειν τι
 πλάτος, πάντων μὲν μάλιστα δὲ τῶν ἰσχυροτάτων· ἐπεὶ
 ἂν τις μικρὰν παντελῶς ποιήσῃ οὐδὲν ἄτοπον τὸ μὴ
 ἀπόλλυσθαι· καίτοι φασὶ γέ τινες, ἂν ὅποσονοῦν, συμ-
 φθείρεσθαι πάντως· ἀλλ' ἐπὶ τῶν ἀσθενεστέρων τοῦτ'
 εἰκός. ἔνια γὰρ κἂν μὴ κύκλω περιαιρεθῆ φθείρεσθαι
 φασιν ἂ καὶ λυπρὰν ἔχει χώραν καὶ ἄτροπον. αὕτη μὲν
 δὴ καθάπερ εἴρηται κοινή φθορά πάντων.

САР. XVI. Ἦν δὲ καλοῦσιν ἐπικοπὴν τῶν δένδρων,¹⁹¹¹
 μόνον πεύκης ἐλάτης πίτυος φοίνικος, οἱ δὲ καὶ κέδρου
 καὶ κυπαρίττου φασί. ταῦτα γὰρ ἂν περιαιρεθῆ τὴν
 κόμην ἄνωθεν καὶ ἐπικοπῆ τὸ ἄκρον φθείρεται πάντα
 καὶ οὐ βλαστάνει, καθάπερ οὐδ' ἐπικανθέντα ἢ πάντα
 ἢ ἔνια. τὰ δ' ἄλλα πάντα καὶ περικοπέντα βλαστάνει,
 καὶ ἔνια γε καλλίως γίνεται καθάπερ ἢ ἐλάα. διαφθείρε-
 ται δὲ τὰ πολλὰ κἂν σχισθῆ τὸ στέλεχος· οὐδὲν γὰρ ὑπο-
 μένειν δοκεῖ πλὴν ἀμπέλου καὶ συκῆς καὶ ρόας καὶ μη-
 λέας· ἔνια δὲ κἂν ἐλκωθῆ καὶ μείζον καὶ βαθυτέρον
 ἀπόλλυται. τὰ δ' οὐδὲν πάσχει καθάπερ ἢ πεύκη δε-
 δουρογυμένη καὶ ἐξ ὧν δὴ τὰς ῥητίνας συλλέγουσιν οἶον
 ἐλάτης τερμίνθου· καὶ γὰρ δὴ τούτων εἰς βάθος ἢ τρω-
 2 σις καὶ ἔλκωσις. καὶ γὰρ ἐξ ἀφόρων φοράδες γίνονται
 καὶ ἐξ ὀλιγοφόρων πολυφόροι. τὰ δὲ καὶ πελέκησιν
 ὑπομένει καὶ ὀρθὰ καὶ πεσόντα ὑπὸ πνεύματος ὥστε
 πάλιν ἀνίστασθαι καὶ ζῆν καὶ βλαστάνειν οἶον ἰτέα καὶ

πλάτανος. ὅπερ συνέβη καὶ ἐν Ἀντάνδρῳ καὶ ἐν Φι-
 λίπποις· ἐκπεσοῦσης γὰρ ὡς ἀπέκοψαν τοὺς ἀκρεμόνας
 καὶ ἐπελέκησαν ἀνεφύη νύκτωρ ἢ πλάτανος κονφισθεῖσα
 τοῦ βάρους καὶ ἀνεβίω καὶ ὁ φλοιὸς περιέφυ πάλι.
 παραπεπελεκημένη δ' ἐτύγγανεν ἐκ τῶν δύο μερῶν· ἦν
 δὲ τὸ δένδρον μέγα μῆκος μὲν μείζον ἢ δεκάπηχυν πάχος
 δ' ὥστε μὴ ἁδίδως ἀν περιλαβεῖν τέτταρας ἄνδρας. ἢ δὲ 3
 ἐν Φιλίπποις ἰτέα περιεκόπη μὲν τοὺς ἀκρεμόνας οὐ μὴν
 παραπελεκηθῆ. μάντις δὲ τις ἔπεισεν αὐτοὺς θυσίαν τε
 ποιῆσθαι καὶ τηρεῖν τὸ δένδρον ὡς σημεῖον ἀγαθὸν γε-
 γονός. ἀνέστη δὲ καὶ ἐν Σταγείροις ἐν τῷ μουσεῖῳ
 λευκὴ τις ἐκπεσοῦσα. τῆς δὲ μήτρας ἐξαιρουμένης οὐθὲν 4
 ὡς εἰπεῖν φθείρεται δένδρον. σημεῖον δὲ ὅτι πολλὰ
 κοῖλα τῶν μέγεθος ἔχόντων δένδρων ἐστίν. οἱ δὲ περὶ
 Ἀρκαδίαν φασὶ μέχρι τινὸς μὲν ζῆν τὸ δένδρον, τελέως
 δὲ ἐξ ἅπαντος ἐξαιρεθείσης καὶ πενκην φθείρεσθαι καὶ
 ἐλάτην καὶ ἄλλο πᾶν. κοινὴ δὲ φθορὰ πάντων κἂν αἱ ἴ- 5
 ζαι περικοπῶσιν ἢ πᾶσαι ἢ αἱ πλεῖσται καὶ μέγισται καὶ
 κυριώταται τοῦ ζῆν. αὐταὶ μὲν οὖν ἐξ ἀφαιρέσεως. ἢ δ'
 ὑπὸ τοῦ ἐλαίου προσθέσει τιμὴ μᾶλλον ἢ ἀφαιρέσει· πο-
 λέμιον γὰρ δὴ καὶ τοῦτο πᾶσι· καὶ ἔλαιον ἐπιχέουσι τοῖς
 ὑπολείμμασι τῶν ἰσχυῶν. ἰσχύει δὲ μᾶλλον τὸ ἔλαιον ἐν
 τοῖς νέοις καὶ ἄρτι φυομένοις· ἀσθενέστερα γὰρ δι' ὃ
 καὶ ἄπτεσθαι κωλύουσι. φθοραὶ δὲ καὶ ὑπ' ἀλλήλων
 εἰσὶ τῶν παραιρεῖσθαι τὰς τροφὰς καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ἐμ-
 ποδίξειν. χαλεπὸς δ' ἐστὶν ὁ κιττὸς παραφυόμενος,
 χαλεπὸς δὲ καὶ ὁ κύτισος· ἀπόλλυσι γὰρ πάνθ' ὡς εἰ-
 πεῖν· ἰσχυρότερον δὲ τούτου τὸ ἄλιμον· ἀπόλλυσι γὰρ
 τὸν κύτισον. ἕνα δὲ οὐ φθείρει μὲν χείρω δὲ ποιῆ 6
 ταῖς δυνάμεσι τῶν χυλῶν καὶ τῶν ὀσμῶν οἶον ἢ ῥάφα-
 νος καὶ ἡ δάφνη τὴν ἄμπελον. ὁσφραίνεσθαι γὰρ φασὶ
 καὶ ἔλαιον. δι' ὃ καὶ ὅταν ὁ βλαστὸς πλησίον γένηται

πάλιν ἀναστρέφειν καὶ ἐκχωρεῖν ὡς πολεμίας οὐσῆς τῆς ὄσμῆς. Ἀνδροζύδης δὲ καὶ παραδείγματι τούτῳ κατε-
χρήσατο πρὸς τὴν βοήθειαν τὴν ἀπὸ τῆς θαφάνου γινο-
μένην πρὸς τὸν οἶνον ὡς ἐξελαύνουσαν τὴν μέθην·
φειγνὴν γὰρ δὴ καὶ ξῶσαν τὴν ἄμπελον τὴν ὄσμην. αἱ
μὲν οὖν φθοραὶ πῶς τε γίνονται καὶ πόσαι καὶ ποσαχῶς
φανερὸν ἐκ τῶν προειρημένων.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΠΕΡΙ ΦΥΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟ Ε.

CAP. I. Περὶ δὲ τῆς ὕλης, ποία τὴν ἐκάστην
καὶ πόθ' ὥραία τέμνεσθαι καὶ πρὸς ποία τῶν ἔργων
χρησίμη καὶ ποία δύσεργος ἢ εὐεργος καὶ εἴ τι ἄλλο τῆς
τοιαύτης ἱστορίας ἔχεται, πειρατέον ὁμοίως εἰπεῖν.
ὥραία δὴ τέμνεσθαι τῶν ξύλων τὰ μὲν οὖν στρογγύλα
καὶ ὅσα πρὸς φλοισμὸν ὅταν βλαστάνῃ· τότε γὰρ εὐπε-
ρφαίρετος ὁ φλοιὸς, ὃ δὴ καλοῦσι λοπήν, διὰ τὴν ὑγρό-
τητα τὴν ὑπογινομένην αὐτῷ. μετὰ δὲ ταῦτα δυσπερφαί-
ρετος καὶ τὸ ξύλον μέλαν γίνεται καὶ δυσειδές. τὰ δὲ
τετράγωνα μετὰ τὸν λοπητόν· ἀφαιρεῖται γὰρ ἡ πελέ-
κησις τὴν δυσειδέειαν. ὅλως πᾶν πρὸς ἰσχὺν ὥραιότατον
οὐ μόνον πεπανμένον τῆς βλαστήσεως ἀλλ' ἐτι μᾶλλον
ἐκπεπᾶναν τὸν καρπὸν. ἀλλὰ διὰ τὸν φλοισμὸν ἀώροις
οὐσιν ὥραίοις συμβαίνει γίνεσθαι τοῖς στρογγύλοις ὥστε
ἐναντία αἱ ὥραι κατὰ συμβεβηκός. εὐχρούστερα δὲ τὰ
² ἐλάτινα γίνεται κατὰ τὸν πρῶτον λοπητόν. ἐπεὶ δὲ μά-
λιστ' ἢ μόνου περιαιροῦσι τὸν φλοιὸν ἐλάτης πύκνης
πίτυος, ταῦτα μὲν τέμνεται τοῦ ἥρος· τότε γὰρ ἡ βλά-
στησις· τὰ δὲ ἄλλα ὅτε μὲν μετὰ πυροτομίαν ὅτε δὲ

μετὰ τρυγητὸν καὶ ἀρκτουῖρον οἶον ἀρία πετέα σφέν-
 δαμνος μελία ζυγία ὄξυά φίλυρα φηγός τε καὶ ὄλωσ ὅσα
 κατορύττεται· δρυὸς δὲ ὀψιαίτατα κατὰ χειμῶνα μετὰ τὸ
 μετόπωρον· ἐὰν δὲ ὑπὸ τὸν λοπητὸν τμηθῆ ῥήπεται τὰ-
 χιστα ὡς εἶπειν, ἐὰν τε ἐμφλοιοῦς ἐὰν τε ἄφλοιοῦς· καὶ μά-
 λιστα μὲν τὰ ἐν τῷ πρώτῳ λοπητῷ, δεύτερα δὲ τὰ ἐν τῷ
 δευτέρῳ, τρίτα δὲ καὶ ἥκιστα τὰ ἐν τῷ τρίτῳ· τὰ δὲ μετὰ
 τὴν πέπανσιν τῶν καρπῶν ἄβρωτα διαμένει κἂν ἀλό-
 πιστα ἢ· πλὴν ὑπὸ τὸν φλοῖον ὑποδύμενοι σκώληκες
 ἐπιπολῆς ἐγγράφουσι τὸ στέλεχος, οἷς καὶ σφραγίδι
 χρωαῖται τινες· ὥραλον δὲ τμηθὲν τὸ δρύϊνον ἀσαπὲς
 τε καὶ ἀθριπηδέστατον γίνεται καὶ σκληρὸν καὶ πυκνὸν
 ὡς περ κέρας· πᾶν γὰρ ὁμοίον ἐστὶν ἐγκαρδίῳ· πλὴν
 τό γε τῆς ἀλιφλοίου καὶ τότε φαῦλον. συμβαίνει δὲ καὶ 3
 τοῦτο ὑπεναντίον ὅταν τε κατὰ τὴν βλάστησιν τέμνω-
 νται καὶ ὅταν μετὰ τοὺς καρπούς· τότε μὲν γὰρ ἀναξη-
 ραίνεται τὰ στελέχη καὶ οὐ παραβλαστάνει τὰ δένδρα·
 μετὰ δὲ τοὺς καρπούς παραβλαστάνει. δυστομώτερα
 δὲ διὰ τὴν σκληρότητα κατὰ ταύτην τὴν ὥραν. κελεύ-
 ονσι δὲ καὶ δεδυκυίας τῆς σελήνης τέμνειν ὡς σκληρο-
 τέρων καὶ ἀσαπεστέρων γινομένων. ἐπεὶ δὲ αἱ πέψεις
 τῶν καρπῶν παραλλάττουσι δῆλον ὅτι καὶ αἱ ἀκμαί
 πρὸς τὴν τομὴν παραλλάττουσιν· ἀεὶ γὰρ ὀψιαίτεροι
 τῶν ὀψικαρποτέρων. δι' ὃ καὶ πειρῶνται τινες ὀρίζειν 4
 καθ' ἐκάστην· οἶον πεύκην μὲν καὶ ἐλάτην ὅταν ὑπο-
 λοπῶσιν· ἔτι δὲ ὄξυάν καὶ φίλυραν καὶ σφένδαμνον
 καὶ ζυγίαν τῆς ὀπώρας· δρυὸν δὲ ὡς περ εἴρηται μετὰ τὸ
 φθινόπωρον. φασὶ δὲ τινες πεύκην ὥραλαν εἶναι τοῦ
 ἤρος ὅταν γε ἔχη τὴν καλουμένην κάχρον, καὶ τὴν πίτυν
 ὅταν ὁ βότρυς αὐτῆς ἀνθῆ. ποῖα μὲν οὖν ὥρατα καθ'
 ἕκαστον χρόνον οὕτω διαιροῦνται. πάντων δὲ δῆλον
 ὅτι βελτίω τὰ τῶν ἀκμαζόντων δένδρων ἢ τῶν νέων κο-

μιδῆ καὶ γεγηρακότεων· τὰ μὲν γὰρ ὑδατώδη τὰ δὲ
 5 γεώδη. πλείστας δὲ χρείας καὶ μεγίστας ἢ ἐλάτη καὶ ἡ
 πεύκη παρέχονται καὶ ταῦτα κάλλιστα καὶ μέγιστα τῶν
 ξύλων ἐστὶ. διαφέρουσι δὲ ἀλλήλων ἐν πολλοῖς· ἢ μὲν ²¹_{σι}
 γὰρ πεύκη σαρκωδεστέρα τε καὶ ὀλιγόνος· ἢ δ' ἐλάτη
 καὶ πολύνος καὶ ἄσαρκος, ὥστε ἐναντίας ἐκάτερον
 ἔχειν τῶν μερῶν, τὰς μὲν ἴνας ἰσχυρὰς τὴν δὲ σάρκα
 μαλακὴν καὶ μαρῆν· δι' ὃ τὸ μὲν βάρυ τὸ δὲ κοῦφον·
 τὸ μὲν γὰρ ἔνδαδον τὸ δὲ ἄδαδον ἢ καὶ λευκότερον.
 6 ἔχει δὲ καὶ ὄζους πλείους μὲν ἢ πεύκη σκληροτέρους δὲ
 ἢ ἐλάτη πολλῶ, μᾶλλον δὲ καὶ σκληροτάτους πάντων·
 ἄμφω δὲ πυκνοὺς καὶ κερατώδεις καὶ τῷ χρώματι ξαν-
 θοὺς καὶ δαδῶδεις. ὅταν δὲ τμηθῶσι ῥεῖ καὶ ἐκ τῶν
 τῆς ἐλάτης καὶ ἐκ τῶν τῆς πεύκης ἐπὶ πολὺν χρόνον
 ὑγρότης καὶ μᾶλλον ἐκ τῶν τῆς ἐλάτης. ἔστι δὲ καὶ
 πολύλοπον ἢ ἐλάτη καθάπερ καὶ τὸ κρόμμυον· αἶψα γὰρ
 ἔχει τινὰ ὑποκάτω τοῦ φαινομένου καὶ ἐκ τοιούτων ἢ
 7 ὄλη. δι' ὃ καὶ τὰς κώπας ξύοντες ἀφαιρεῖν πειρῶνται
 καθ' ἓνα καὶ ὁμαλῶς· ἐὰν γὰρ οὕτως ἀφαιρῶσιν ἰσχυ-
 ρὸς ὁ κωπεῶν, ἐὰν δὲ παραλλάξωσι καὶ μὴ κατασπῶσιν
 ὁμοίως, ἀσθενής· πληγὴ γὰρ οὕτως ἐκείνως δ' ἀφ-
 αίρεσις. ἔστι δὲ καὶ μακρότατον ἢ ἐλάτη καὶ ὀρθο-
 φνέστατον. δι' ὃ καὶ τὰς κεραίαις καὶ τοὺς ἰστοὺς ἐκ
 ταύτης ποιοῦσιν. ἔχει δὲ καὶ τὰς φλέβας καὶ τὰς ἴνας
 8 ἐμφανεστάτας πάντων. ἀνξάνεται δὲ πρόωτον εἰς μῆκος
 ἄχρι οὗ δὴ ἐφίκεται τοῦ ἡλίου· καὶ οὔτε ὄζος οὐδεὶς
 οὔτε παραβλάστησις οὔτε πάχος γίνεται· μετὰ δὲ ταῦτα
 εἰς βάθος καὶ πάχος ὅταν αἱ τῶν ὄζων ἐκφύσεις καὶ
 παραβλαστήσεις. ταῦτα μὲν οὖν ἴδια τῆς ἐλάτης, τὰ δὲ
 9 κοινὰ καὶ πεύκης καὶ ἐλάτης καὶ τῶν ἄλλων. ἔστι γὰρ
 ἢ μὲν τετραξοος ἢ δὲ δίξοος. καλοῦσι δὲ τετραξοοὺς μὲν
 ὄσαις ἐφ' ἐκάτερα τῆς ἐντερειώνης δύο κτηδόνες εἰσὶν

ἐναντίαν ἔχουσαι τὴν φύσιν· ἔπειτα καθ' ἑκατέραν τὴν
 κτηδόνα ποιοῦνται τὴν πελέκησιν ἐναντίας τὰς πληγὰς
 κατὰ κτηδόνα φέροντες ὅταν ἐφ' ἑκάτερα τῆς ἐντερι-
 ώνης ἢ πελέκησις ἀναστρέφῃ. τοῦτο γὰρ ἐξ ἀνάγκης
 συμβαίνει διὰ τὴν φύσιν τῶν κτηδόνων. τὰς δὲ τοι-
 αύτας ἐλάτας καὶ πεύκας τετραξόους καλοῦσι. εἰσὶ δὲ
 καὶ πρὸς τὰς ἐργασίας αὐταὶ κάλλισται· πυκνότερα γὰρ
 ἔχουσι τὰ ξύλα καὶ τὰς αἰγίδας αὐταὶ φύουσιν. αἱ 10
 δὲ κτηδόνα μὲν ἔχουσι μίαν ἐφ' ἑκάτερα τῆς ἐν-
 τεριώνης ταύτας δὲ ἐναντίας ἀλλήλαις ὥστε καὶ τὴν
 πελέκησιν εἶναι διπλὴν μίαν καθ' ἑκατέραν κτηδόνα
 ταῖς πληγαῖς ἐναντίας· ἀπαλώτατα μὲν οὖν ταῦτά
 φασιν ἔχειν τὰ ξύλα, χεῖριστα δὲ πρὸς τὰς ἐργασίας·
 διαστρέφεται γὰρ μάλιστα. μονοξόους δὲ καλοῦσι τὰς
 ἐρούσας μίαν μόνον κτηδόνα· τὴν δὲ πελέκησιν αὐτῶν
 γίνεσθαι τὴν αὐτὴν ἐφ' ἑκάτερα τῆς ἐντεριώνης· φασὶ
 δὲ μανότερα μὲν ἔχειν τῇ φύσει τὰ ξύλα ταῦτα πρὸς δὲ
 τὰς διαστροφὰς ἀσφαλέστατα. διαφορὰς δὲ ἔχουσι τοῖς 11
 φλοιοῖς καθ' ἃς γνωρίζουσιν ἰδόντες εὐθὺς τὸ δένδρον
 πεφυκὸς ποῖόν τί ἐστι· τῶν μὲν γὰρ εὐκτηδόνων καὶ
 ἀστραβῶν καὶ ὁ φλοιὸς λεῖος καὶ ὀρθὸς τῶν δ' ἐναν-
 τίων τραχὺς τε καὶ διεστραμμένος· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ
 τῶν λοιπῶν. ἀλλ' ἐστὶ τετράξοα μὲν ὀλίγα μονόξοα δὲ
 πλείω τῶν ἄλλων. ἅπαντα δὲ ἢ ὑλὴ μείζων καὶ ὀρθο-
 τέρα καὶ ἀστραβεστέρα καὶ στιφροτέρα καὶ ὅλως καλ-
 λίων καὶ πλείων ἢ ἐν τοῖς προςβορείοις ὥσπερ καὶ
 πρότερον ἐλέχθη· καὶ αὐτοῦ τοῦ δένδρου δὲ τὰ πρὸς
 βορρᾶν πυκνότερα καὶ νεανικώτερα. ὅσα δὲ ὑποπαρά-
 βορρα καὶ ἐν περίπῳ ταῦτα στρέφει καὶ παραλλάττει
 παρὰ μικρὸν ὁ βορέας ὥστε εἶναι παρεστραμμένην
 αὐτῶν τὴν μήτραν καὶ οὐ κατ' ὀρθόν. ἐστὶ δὲ ὅλα μὲν 12
 τὰ τοιαῦτα ἰσχυρὰ τμηθέντα δὲ ἀσθενῆ διὰ τὸ πολλὰς

ἔχειν παραλλαγὰς. καλοῦσι δὲ οἱ τέκτονες ἐπίτομα ταῦτα διὰ τὸ πρὸς τὴν χρεῖαν οὕτω τέμνειν. ὅλως δὲ ¹¹ ₅₁ χεῖρω τὰ ἐκ τῶν ἐφύργων καὶ εὐδιεινῶν καὶ παλισκίων καὶ συνηρεφῶν καὶ πρὸς τὴν τεκτονικὴν χρεῖαν καὶ πρὸς τὴν πυρρευτικὴν. αἱ μὲν οὖν τοιαῦται διαφοραὶ πρὸς τοὺς τόπους εἰσὶν αὐτῶν τῶν ὁμογενῶν ὡς γε ἀπλῶς εἰπεῖν.

CAP. II. Διαιροῦσι γὰρ τινες κατὰ τὰς χώρας καὶ φασιν ἀρίστην μὲν εἶναι τῆς ὕλης πρὸς τὴν τεκτονικὴν χρεῖαν τῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα παραγινόμενης τὴν μακεδονικὴν· λεία τε γὰρ ἐστὶ καὶ ἀστραβῆς καὶ ἔχουσα θυῖον. δευτέραν δὲ τὴν ποντικὴν, τρίτην δὲ τὴν ἀπὸ τοῦ Ῥυνδάκου, τετάρτην δὲ τὴν αἰνιανικὴν· χειρίστην δὲ τὴν τε παρνασιακὴν καὶ τὴν εὐβοϊκὴν· καὶ γὰρ ² ὄζωδεις καὶ τραχείας καὶ ταχὺ σήπεσθαι. περὶ δὲ τῆς ἀρκαδικῆς σκεπτέον. ἰσχυρότατα δὲ τῶν ξύλων ἐστὶ τὰ ἄοζα καὶ λεία· καὶ τῇ ὄψει δὲ ταῦτα κάλλιστα. ὄζωδη δὲ γίνεται τὰ κακοτροφηθέντα καὶ ἤτοι χειμῶνι πιεσθέντα ἢ καὶ ἄλλῳ τινὶ τοιούτῳ· τὸ γὰρ ὄλον τὴν πολυοξίαν εἶναι ἐνδειαν εὐτροφίας. ὅταν δὲ κακοτροφησάντα ἀναλάβῃ πάλιν καὶ εὐσθενήσῃ συμβαίνει καταπίνεσθαι τοὺς ὄξους ὑπὸ τῆς περιφύσεως· εὐτροφοῦν γὰρ καὶ ἀυξανόμενον ἀναλαμβάνει καὶ πολλαῖς ἐξωθεν μὲν λείον τὸ ξύλον διαιρούμενον δὲ ὄζωδες ἐφάνη. δι' ³ οὗ καὶ σκοποῦνται τῶν σχιστῶν τὰς μήτρας· ἐὰν γὰρ αὐταὶ ἔχωσιν ὄξους, ὄζωδη καὶ τὰ ἐκτός· καὶ οὗτοι ³ χαλεπώτεροι τῶν ἐκτός καὶ φανεροί. γίνονται δὲ καὶ αἱ σπεῖραι διὰ χειμῶνας τε καὶ κακοτροφίαν. σπεῖρας δὲ καλοῦσιν ὅταν ἢ συστροφή τις ἐν αὐτῇ μείζων καὶ κύκλοις περιεχομένη πλείοσιν οὐθ' ὡςπερ ὁ ὄξος ἀπλῶς οὐθ' ὡς ἡ οὐλότης ἢ ἐν αὐτῷ τῷ ξύλῳ· δι' ὄλου γὰρ πῶς αὕτη καὶ ὁμαλίζουσα· χαλεπώτερον δὲ τοῦτο πολὺ

καὶ δυσεργότερον τῶν ὄζων. ἔοικε δὲ παραπλησίως καὶ ὡς ἐν τοῖς λίθοις ἐγγίνεσθαι τὰ καλούμενα κέντρα. ὅτι δ' ἡ περίφρσις καταλαμβάνει τοὺς ὄζους φανερώτατον ἐξ αὐτῆς τῆς αἰσθήσεως οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἄλλων τῶν ὁμοίων· πολλάκις γὰρ αὐτοῦ τοῦ δένδρου ⁴ μέρος τι συνελήφθη ὑπὸ θατέρου συμφυοῦς γενομένου· καὶ εἴαν τις ἐκγλύψας θῆ λίθον εἰς τὸ δένδρον ἢ καὶ ἄλλο τι τοιοῦτον κατακρύπτεται περιληφθὲν ὑπὸ τῆς περιφύσεως· ὅπερ καὶ περὶ τὸν κότιμον συνέβη τὸν ἐν Μεγάροις τὸν ἐν τῇ ἀγορᾷ· οὐ καὶ ἐκκοπέντος λόγιον ἦν ἀλῶναι καὶ διαρπασθῆναι τὴν πόλιν· ὅπερ ἐγένετο... Δημήτριος. ἐν τούτῳ γὰρ διασχιζομένῳ κνημίδες εὐρέθησαν καὶ ἄλλ' ἅττα τῆς ἀττικῆς κερμηστὶ ὃ ἔστιν ἐν κοτίνῳ· οὐ ἀνετέθη τὸ πρῶτον ἐγκοιλανθέντος. τούτου δ' ἔτι μικρὸν τὸ λοιπόν. πολλαχοῦ δὲ καὶ ἄλλοθι γίνεται πλείονα τοιαῦτα. καὶ ταῦτα μὲν ὥσπερ εἴρηται κοινὰ πλειόνων.

^{4 H}
^{SI} CAP. III. Κατὰ δὲ τὰς ἰδίας ἐκάστου φύσεις αἱ τοιαῦταί εἰσι διαφοραὶ, οἷον πυκνότης μανότης βαρύτης κουφότης σκληρότης μαλακότης, ὡσαύτως δὲ καὶ εἴ τις ἄλλη τοιαύτη· κοινὰ δὲ ὁμοίως αὐταὶ καὶ τῶν ἡμέρων καὶ τῶν ἀγρίων ὥστε περὶ πάντων λεκτέον. πυκνότατα μὲν οὖν δοκεῖ καὶ βαρύτετα πύξος εἶναι καὶ ἔβενος· οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἐπὶ τοῦ ὕδατος ταῦτ' ἐπινεῖ. καὶ ἡ μὲν πύξος ὅλη τῆς δὲ ἔβενου ἡ μήτρα ἐν ἧ καὶ ἡ τοῦ χρώματος ἔστι μελανία. τῶν δ' ἄλλων ὁ λευτός. πυκνὸν δὲ καὶ ἡ τῆς δρυὸς μήτρα ἢ καλοῦσι μελάνδρον· καὶ ἔτι μᾶλλον ἡ τοῦ κυτίσου· παρομοία γὰρ αὕτη δοκεῖ τῇ ἔβενῳ εἶναι. μέλαν δὲ σφόδρα καὶ πυκνὸν τὸ τῆς τερ- ² μίνθου· περὶ γοῦν Συρίαν μελάντερόν φασι εἶναι τῆς ἔβενου· καὶ ἐκ τούτου γὰρ καὶ τὰς λαβὰς τῶν ἐργχειρίδιων ποιεῖσθαι, τορνεύεσθαι δὲ ἐξ αὐτῶν καὶ κύλικας

θηρικλείους, ὥστε μηδένα ἂν διαγνῶναι πρὸς τὰς κε-
ραμέας· λαμβάνειν δὲ τὸ ἐγκάρδιον· δεῖν δὲ ἀλείφειν
τὸ ξύλον· οὕτω γὰρ γίνεσθαι καὶ κάλλιον καὶ μελάν-
τερον. εἶναι δὲ καὶ ἄλλο τι δένδρον ὃ ἅμα τῇ μελανίᾳ
καὶ ποικιλίᾳ τινὰ ἔχει ὑπέρουθρον ὥστε εἶναι τὴν ὄψιν
ὡς ἂν ἐβένου ποικίλης· ποιεῖσθαι δ' ἐξ αὐτοῦ καὶ κλίνας
καὶ δίφρους καὶ τὰ ἄλλα τὰ σπουδαζόμενα. τὸ δέν-
δρον μέγα σφόδρα καὶ καλόφυλλον εἶναι ὅμοιον ταῖς
3 ἀπίοις. ταῦτα μὲν οὖν ἅμα τῇ μαλανίᾳ καὶ πυκνότητι
ἔχει. πυκνὸν δὲ καὶ ἡ σφένδαμνος καὶ ἡ ξυγία καὶ ὅλως
πάντα τὰ οὖλα· καὶ ἡ ἐλάα δὲ καὶ ὁ κότινος, ἄλλα
κραῦρα. μανὰ δὲ τῶν μὲν ἀγρίων καὶ ἐρεψίμων τὰ ἐλά-
τινα μάλιστα τῶν δ' ἄλλων τὰ ἄκτινα καὶ τὰ σύκινα καὶ
τὰ τῆς μηλέας καὶ τὰ τῆς δάφνης. σκληρότατα δὲ τὰ
δρύινα καὶ τὰ ξύγινα καὶ τὰ τῆς ἀρίας· καὶ γὰρ ὑποβρέ-
χουσι ταῦτα πρὸς τὴν τρύπησιν μαλάξεως χάριν. μα-
λακὰ δὲ καθ' ὅλον μὲν τὰ μανὰ καὶ χαῦνα· τῶν δὲ σαρ-
κωδῶν μάλιστα φίλυρα. δοκεῖ δὲ καὶ θερμότατον εἶναι
τοῦτο· σημεῖον δὲ ὅτι μάλιστα ἀμβλύνει τὰ σιδήρια·
4 τὴν γὰρ βαφήν ἀνίησι διὰ τὴν θερμότητα. θερμὸν δὲ
καὶ κισθὸς καὶ δάφνη καὶ ὅλως ἐξ ὧν τὰ πυρεῖα γίνεται·
Μενέστωρ δὲ φησι καὶ σνκάμινον. ψυχρότατα δὲ τὰ
ἐνυδρα καὶ ὑδατώδη. καὶ γλίσχρα δὲ τὰ ἰτέινα καὶ ἀμ-
πέλινα, δι' ὃ καὶ τὰς ἀσπίδας ἐκ τούτων ποιοῦσι· συμ-
μύει γὰρ πληγέντα· κρυφότερον δὲ τὸ τῆς ἰτέας, μανό-
τερον γὰρ, δι' ὃ καὶ τούτῳ μᾶλλον χρῶνται. τὸ δὲ τῆς
πλατάνου γλίσχρότητα μὲν ἔχει, φύσει δὲ ὑγρότερον
τοῦτο καὶ τὸ τῆς πτελέας. σημεῖον δὲ ἔστιν, μετὰ τὴν
τομὴν ὀρθὸν ὅταν σταθῇ πολὺ ὕδωρ ἀφίησι. τὸ δὲ τῆς
5 σνκαμίνου πυκνὸν ἅμα καὶ γλίσχρον. ἔστι δὲ καὶ ἀστρα-
βέστατον τὸ τῆς πτελέας, δι' ὃ καὶ τοὺς στροφεῖς τῶν
θυρῶν ποιοῦσι πτελεῖνους· ἐὰν γὰρ οὗτοι μένωσι καὶ

αἱ θύραι μένουσιν ἀστραβείς, εἰ δὲ μὴ διαστρέφονται. ποιούσι δ' αὐτοὺς ἔμπαλιν τιθέντες τὰ ξύλα τό τε ἀπὸ τῆς ῥίζης καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ φύλλου· καλοῦσι δὲ οἱ τέκτονες τὸ ἀπὸ τοῦ φύλλου τὸ ἄνω· ἐναρμοσθέντα γὰρ ἀλλήλοις ἐκότερον κωλύει πρὸς τὴν ὀρμὴν ἐναντίως ἔχον. εἰ δὲ ἔκειτο κατὰ φύσιν, οὐπερ ἢ ῥοπή ἐνταῦθα πάντως ἂν ἦν ἢ φορά. τὰς δὲ θύρας οὐκ εὐθύς συντελοῦσιν ἀλλὰ πῆξαντες ἐφιστάσι, καίπειτα ὑστέρῳ οἱ δὲ τῷ τρίτῳ ἔτει συντελέσαν ἔαν μᾶλλον σπουδάζωσι· τοῦ μὲν γὰρ θε- ρους ἀναξηρανομένων διῶστανται τοῦ δὲ χειμῶνος συμ- μούουσιν. αἴτιον δ' ὅτι τῆς ἐλάτης τὰ μακρὰ καὶ σαρκώδη ἔλκει τὸν ἀέρα ἐνικμον ὄντα. ὁ δὲ φοῖνιξ κοῦφος καὶ 6 εὔεργος καὶ μαλακὸς ὥσπερ ὁ φελλὸς βελτίων δὲ τοῦ φελλοῦ ὅτι γλίσχρος· ἐκεῖνο δὲ θραυστόν. διὰ τοῦτο τὰ εἶδωλα νῦν ἐκ τοῦ τῶν φοινίκων ποιούσι τὸν δὲ φελλὸν παρήμασι. τὰς ἴνας δὲ οὐ δι' ὄλου ἔχει οὐδ' ἐπὶ πολὺ καὶ μακρὰς οὐδ' ὡσανύτως τῇ θέσει ἐγκειμένας πάσας ἀλλὰ παντοδαπῶς. ἀναξηραίνεται δὲ καὶ λεαινόμενον 7 καὶ ^{Si} ^{II} πριόμενον τὸ ξύλον. τὸ δὲ θύον, οἱ δὲ θύαν κα- λούσι, παρ' Ἀμμονί τε γίνεται καὶ ἐν τῇ Κυρηναίᾳ, τὴν μὲν μορφὴν ὁμοίον κυπαρίττω καὶ τοῖς κλάδοις καὶ τοῖς φύλλοις καὶ τῷ στελέχει καὶ τῷ καρπῷ, μᾶλλον δ' ὥσπερ κυπαρίττος ἀργία· πολὺ μὲν καὶ ὄπου νῦν ἢ πό- λις ἐστὶ, καὶ ἔτι διαμνημονεύουσιν ὄροφάς τινας τῶν ἀρχαίων οὔσας. ἀσαπὲς γὰρ ὄλωσ τὸ ξύλον οὐλότατον δὲ τὴν ῥίζαν ἐστὶ· καὶ ἐκ ταύτης τὰ σπουδαιότατα ποιεῖ- ται τῶν ἔργων. τὰ δὲ ἀγάλματα γλύφουσιν ἐκ τῶνδε, κέδρων κυπαρίττου λατοῦ πύξου· τὰ δ' ἐλάττω καὶ ἐκ τῶν ἐλαίνων ῥιζῶν· ἀρραγεῖς γὰρ αὐταὶ καὶ ὀμαλῶς πως σαρκώδεις. ταῦτα μὲν οὖν ιδιότητά τινα τόπων καὶ φύσεως καὶ χρείας ἀποδηλοῖ.

CAP. IV. Βαρέα δὲ καὶ κοῦφα δῆλον ὡς τῇ πυκνό-
THEOPHR.

τητι καὶ μανότητι καὶ ὑγρότητι καὶ ξηρότητι καὶ τῷ
 γλοιώδει καὶ σκληρότητι καὶ μαλακότητι ληπτέον. ἔνια
 μὲν οὖν ἅμα σκληρὰ καὶ βαρῆα καθάπερ πύξος καὶ δρυῶς·
 ὅσα δὲ κραῦρα καὶ τῇ ξηρότητι σκληρότατα ταῦτ' οὐκ
 ἔχει βάρος. ἅπαντα δὲ τὰ ἄγρια τῶν ἡμέρων καὶ τὰ
 ἄρρενα τῶν θηλειῶν πυκνότερά τε καὶ σκληρότερα καὶ
 βαρύτερα καὶ τὸ ὅλον ἰσχυρότερα καθάπερ καὶ πρότερον
 εἶπομεν. ὡς δ' ἐπὶ τὸ πᾶν καὶ τὰ ἀκαρπότερα τῶν καρ-
 πίων καὶ τὰ χεῖρα τῶν καλλικαρποτέρων· εἰ μὴ που
 καρπιμώτερον τὸ ἄρρεν ὥσπερ ἄλλα τέ φασὶ καὶ τὴν
 κυπάριττον καὶ τὴν κραναίαν. ἀλλὰ τῶν γε ἀμπέλων
 φανερώς αἱ ὀλιγοκαρπότεραι καὶ πυκνοφθαλμότεραι καὶ
 στερεώτεραι· καὶ μηλεῶν δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἡμέρων.
² ἀσαπῆ δὲ φύσει κυπάριττος κέδρος ἔβενος λωτὸς πύξος
 ἐλάα κότινος πεύκη ἐνδαδος ἀρία δρυῶς καρύα εὐβοϊκὴ.
 τούτων δὲ χρομιάτατα δοκεῖ τὰ κυπαρίττινα εἶναι· τὰ
 γοῦν ἐν Ἐφέσῳ, ἐξ ὧν αἱ θύραι τοῦ νεωστὶ νεῶ, τεθη-
 σαρισμένα τέτταρας ἔκειτο γενεάς. μόναι δὲ καὶ σιλι-
 βηδόνα δέχεται, δι' ὃ καὶ τὰ σπουδαζόμενα τῶν ἔργων
 ἐκ τούτων ποιοῦσι. τῶν δὲ ἄλλων ἀσαπέστατον μετὰ
 τὰ κυπαρίττινα καὶ τὰ θυώδη τὴν συκάμινον εἶναι φασὶ
 καὶ ἰσχυρὸν ἅμα καὶ εὖεργον τὸ ξύλον· γίνεται δὲ τὸ
³ ξύλον καὶ παλαιούμενον μέλαν ὥσπερ λωτὸς. ἔτι δὲ
 ἄλλο πρὸς ἄλλο καὶ ἐν ἄλλῳ ἀσαπὲς, οἷον πελέα μὲν ἐν
 τῷ ἀέρι, δρυῶς δὲ κατορντομένη καὶ ἐν τῷ ὕδατι κατα-
 βρεχομένη· δοκεῖ γὰρ ὅλως ἀσαπὲς εἶναι· δι' ὃ καὶ εἰς
 τοὺς ποταμούς καὶ εἰς τὰς λίμνας ἐκ τούτων ναυπη-
 γοῦσιν· ἐν δὲ τῇ θαλάττῃ σήπεται. τὰ δὲ ἄλλα διαμέ-
 νει μᾶλλον ὅπερ καὶ εὖλογον ταριχευόμενα τῇ ἄλμυ-
⁴ δοκεῖ δὲ καὶ ἡ ὀξύη πρὸς τὸ ὕδωρ ἀσαπὴς εἶναι καὶ βελ-
 τίων γίνεσθαι βρεχομένη. καὶ ἡ καρύα δὲ ἡ εὐβοϊκὴ
 ἀσαπὴς. φασὶ δὲ καὶ τὴν πεύκην ἐλάτης μᾶλλον ὑπὸ

τερηδόνας ἐσθίεσθαι· τὴν μὲν γὰρ εἶναι ξηρὰν, τὴν δὲ
 πεύκην ἔχειν γλυκύτητα καὶ ὅσῳ ἐνδαδωτέρα μάλλον·
 πάντα δ' ἐσθίεσθαι τερηδόνοι πλὴν κοτίνου καὶ ἐλάας·
 τὰ δὲ οὐ, διὰ τὴν πικρότητα. ἐσθίεται δὲ τὰ μὲν ἐν τῇ
 θαλάττῃ σηπόμενα ὑπὸ τερηδόνας τὰ δ' ἐν τῇ γῆ ὑπὸ
 σκωλήκων καὶ ὑπὸ θριπῶν· οὐ γὰρ γίνεται τερηδῶν
 ἀλλ' ἢ ἐν τῇ θαλάττῃ. ἔστι δὲ ἡ τερηδῶν τῶ μὲν μεγέ-
 θει μικρὸν κεφαλὴν δ' ἔχει μεγάλην καὶ ὀδόντας· οἱ δὲ ⁵
 θρίπες ὅμοιοι τοῖς σκωλήξιν, ὑφ' ὧν τιτραίνεται κατὰ
 μικρὸν τὰ ξύλα. καὶ ἔστι ταῦτα εὐτάτα· πιττοκοπηθέντα
 γὰρ ὅταν εἰς τὴν θάλατταν ἐλκυσθῆ σιέγει· τὰ δὲ ὑπὸ
 τῶν τερηδῶνων ἀνίατα. τῶν δὲ σκωλήκων τῶν ἐν τοῖς
 ξύλοις οἱ μὲν εἰσιν ἐκ τῆς οἰκείας σήψεως οἱ δ' ἐντικτόν-
 των ἐτέρων· ἐντίκει γὰρ ὥσπερ καὶ τοῖς δένδροις ὁ κε-
 ράστης καλούμενος, ὅταν τιτρανῆ καὶ κοιλάνῃ περιστρα-
 φεῖς ὥσπερ εἰ μνοδόχον. φεύγει δὲ τὰ τε ὀσμώδη καὶ
 πικρὰ καὶ σκληρὰ διὰ τὸ μὴ δύνασθαι τιτραῖναι καθάπερ
 τὴν πύξον. φασὶ δὲ καὶ τὴν ἐλάτην φλοῖσθεισαν ὑπὸ ⁶
 τὴν βλάστησιν ἀσαπῆ διαμένειν ἐν τῷ ὕδατι· φανερόν
 δὲ γενέσθαι ἐν Φενεῶ τῆς Ἀρκαδίας ὅτε αὐτοῖς ἐλιμνώ-
 θη τὸ πεδίον φραχθέντος τοῦ βερέθρου· τότε γὰρ τὰς
 γερύρας ποιοῦντες ἐλατίνας καὶ ὅταν ἐπαναβαίῃ τὸ
 ὕδωρ ἄλλην καὶ ἄλλην ἐφιστάντες, ὡς ἐροῦργη καὶ ἀπ-
 ἦλθε πάντα εὐρεθῆναι τὰ ξύλα ἀσαπῆ. τοῦτο μὲν οὖν ⁷
^{6B} ἐκ συμπτώματος. ἐν Τύλω δὲ τῇ νήσῳ τῇ περὶ τὴν Ἀρα-
 βίαν εἶναι τί φασὶ ξύλον ἐξ οὗ τὰ πλοῖα ναυπηγοῦνται·
 τοῦτο δὲ ἐν μὲν τῇ θαλάττῃ σχεδὸν ἀσηπτον εἶναι· δια-
 μένει γὰρ ἔτη πλείω ἢ διακόσια καταβυθιζόμενον· εἰάν
^{6S} δὲ ἔξω χρόνιον μὲν θάπτον δὲ σήπεται. θανμαστόν δὲ
 καὶ ἕτερον λέγουσι, οὐδὲν δὲ πρὸς τὴν σήψιν. εἶναι γάρ
 τι δένδρον ἐξ οὗ τὰς βακτηρίας τέμνεσθαι, καὶ γίνεσθαι
 καλὰς σφόδρα ποικιλίαν τινὰ ἐχούσας ὁμοίαν τῷ τοῦ τί-

ργιος δέματι· βαρὺ δὲ σφόδρα τὸ ξύλον τοῦτο· ὅταν
 δέ τις ῥίψη πρὸς στερεώτερον τόπον κατάγνησθαι καθά-
 8 περ τὰ κεράμια. καὶ τὸ τῆς μυρικής δὲ ξύλον οὐχ ὥσπερ
 ἐνταῦθα ἀσθενὲς ἀλλ' ἰσχυρὸν ὥσπερ πρίνινον ἢ καὶ
 ἄλλο τι τῶν ἰσχυρῶν. τοῦτο μὲν οὖν ἅμα μὲνυει χώρας
 τε καὶ ἀέρος διαφορὰς καὶ δυνάμεις. τῶν δὲ ὁμογενῶν
 ξύλων οἷον δρυῖνων πευκίνων, ὅταν ταριχεύονται —
 ταριχεύουσι γὰρ οὐκ ἐν ἴσῳ βάθει πάντα δύοντες τῆς
 θαλάττης, ἀλλὰ τὰ μὲν πρὸς αὐτῇ τῇ γῆ τὰ δὲ μικρὸν
 ἀνωτέρω τὰ δ' ἐν πλείονι βάθει· πάντων δὲ τὰ πρὸς
 τὴν ῥίζαν θάπτον δύεται καθ' ὕδατος, κὰν ἐπινη μάλ-
 λον ῥέπει κάτω.

CAP. V. Ἔστι δὲ τὰ μὲν εὐεργα τῶν ξύλων τὰ δὲ
 δύσεργα· εὐεργα μὲν τὰ μαλακὰ καὶ πάντων μάλιστα
 φίλυρα· δύσεργα δὲ καὶ τὰ σκληρὰ καὶ τὰ ὀξώδη καὶ
 οὐλας ἔχοντα συστροφάς· δύσεργότατα δὲ ἀρία καὶ δρυῖς,
 ὡς δὲ κατὰ μέρος ὁ τῆς πεύκης ὄξος καὶ τῆς ἐλάτης. αἰεὶ δὲ
 τῶν ὁμογενῶν τὸ μαλακώτερον τοῦ σκληροτέρου κρεῖτ-
 τον· σαρωδέστερον γάρ· καὶ εὐθὺ σκοποῦνται τὰς σα-
 νίδας οἱ τέκτονες οὕτως. τὰ δὲ μοχθηρὰ σιδήρια δύνα-
 ται τέμνειν τὰ σκληρὰ μᾶλλον τῶν μαλακῶν· ἀνίησι γὰρ
 ἐν τοῖς μαλακοῖς ὥσπερ ἐλέχθη περὶ τῆς φιλύρας, παρα-
 κονᾶ δὲ μάλιστα ταῦτα· δι' ὃ καὶ οἱ σκυτοτόμοι ποιοῦν-
 2 ται τοὺς πίνακας ἀχράδος. μήτραν δὲ πάντα μὲν ἔχειν
 φασὶν οἱ τέκτονες φανεράν δ' εἶναι μάλιστα ἐν τῇ ἐλάτῃ·
 φαίνεσθαι γὰρ οἷον φλοιώδη τινὰ τῆν σύνθεσιν αὐτῆς
 τῶν κύκλων. ἐν ἐλάτῃ δὲ καὶ πύξῳ καὶ τοῖς τοιούτοις οὐχ
 ὁμοίως· δι' ὃ καὶ οὐ φασὶ τινες ἔχειν τῇ δυνάμει πύξον
 καὶ ἐλάαν· ἥμιστα γὰρ ἔλκεσθαι ταῦτα τῶν ξύλων. ἔστι
 δὲ τὸ ἔλκεσθαι τὸ συμπεριῖστασθαι κινουμένης τῆς μή-
 τρας. ξῆ γὰρ ὡς εἰκὲν ἐπὶ χρόνον πολὺν· δι' ὃ παντα-
 χόθεν μὲν ἅμα μάλιστα δ' ἐκ τῶν θυρωμάτων ἐξαιροῦ-

σιν ὅπως ἀστραβῆ ἦ· καὶ διὰ τοῦτο σχίζουσιν. ἄτοπον 3
 δ' ἂν δόξειεν ὅτι ἐν μὲν τοῖς ξύλοις τοῖς στρογγύλοις
 ἄλυπος ἢ μήτρα καὶ ἀκίνητος, ἐν δὲ τοῖς παρακινήθει-
 σιν ἐὰν μὴ ὅλως ἐξαιρεθῆ κινεῖ καὶ παραστρέφει· μᾶλ-
 λον γὰρ εἰκὸς γυμνωθεῖσαν ἀποθνήσκειν. ὅμως δὲ οἱ γε
 ἴστοι καὶ αἱ κεραῖαι ἐξαιρεθείσης ἀχρεῖοι. τοῦτο δὲ κατὰ
 θυμβεβηκός, ὅτι χιτῶνας ἔχει πλείους, ἰσχυρότατον δὲ
 καὶ λεπτότατον δὲ τὸν ἔσχατον, ξηρότατον γὰρ, καὶ τοὺς
 ἄλλους ἀνὰ λόγον. ὅταν οὖν σχισθῆ περιαιρεῖται τὰ ξη-
 ρότατα. εἰ δ' ἢ μήτρα διὰ τὸ ξηρὸν σκεπτέον. διαστρέ- 4
 φει δὲ ἐλκομένη τὰ ξύλα καὶ ἐν τοῖς σχιστοῖς καὶ πριστοῖς
 ὅταν μὴ ὡς δεῖ πρίωσι· δεῖ γὰρ ὀρθὴν τὴν πρίσιν εἶναι
 καὶ μὴ πλαγίαν. οἷον οὔσης τῆς μήτρας ἐφ' ἣν τὸ α,
 μὴ παρὰ τὴν βγ τέμνειν, ἀλλὰ παρὰ τὴν βδ. φθείρεσθαι
 γὰρ οὕτω φασὶν ἐκείνως δὲ ζῆν. ὅτι δὲ πᾶν ξύλον ἔχει
 7H μήτραν ἐκ τούτων οἰονται· φανερὸν γὰρ ἐστὶ καὶ τὰ μὴ
 δοκοῦντα πάντ' ἔχειν οἶον πύξον λετὸν πρίνον. σημεῖον
 δέ· τοὺς γὰρ στροφιγγας τῶν θυρῶν τῶν πολυτελῶν
 ποιοῦσι μὲν ἐκ τούτων, συγγράφονται δὲ οἱ ἀρχιτέκτο-
 νες αὐτοὺς μὴ ἐκ μήτρας. ταῦτό δὲ τοῦτο σημεῖον καὶ
 ὅτι πᾶσα μήτρα ἔλκεται, καὶ αἱ τῶν σκληροτάτων ἄς δὴ
 τινες καρδίας καλοῦσι. παντὸς δὲ ὡς εἰπεῖν ξύλου σκλη- 5
 ροτάτη καὶ μαυροτάτη ἢ μήτρα, καὶ αὐτῆς τῆς ἐλάτης·
 μαυροτάτη μὲν οὖν ὅτι τὰς ἴνας ἔχει καὶ διὰ πολλοῦ καὶ
 τὸ σαρκῶδες τὸ ἀνὰ μέσον πολὺ· σκληροτάτη δὲ ὅτι καὶ
 αἱ ἴνες σκληρόταται καὶ τὸ σαρκῶδες· δι' ὃ καὶ οἱ ἀρχι-
 τέκτονες συγγράφονται παραιρεῖν τὰ πρὸς τὴν μήτραν
 ὅπως λάβωσι τοῦ ξύλου τὸ πικνότεον καὶ μαλακώτα-
 τον. τῶν δὲ ξύλων τὰ μὲν σχιστὰ τὰ δὲ πελεκητὰ τὰ δὲ 6
 στρογγύλα· σχιστὰ μὲν ὅσα διαροῦντες κατὰ τὸ μέσον
 πρίζουσι· πελεκητὰ δὲ ὅσων ἀποπελεκῶσι τὰ ἔξω· στρογγύ-
 λα δὲ δῆλον ὅτι τὰ ὅλως ἄψανστα. τούτων δὲ τὰ σχι-

στά μὲν ὅλως ἀρραγῆ διὰ τὸ γυμνωθεῖσαν τὴν μήτραν
ξηραίνεσθαι καὶ ἀποθνήσκειν· τὰ δὲ πελεκητὰ καὶ τὰ
στρογγύλα ῥήγνυται· μᾶλλον δὲ πολὺ τὰ στρογγύλα διὰ
τὸ ἐναπειληφθαι τὴν μήτραν· οὐδὲν γὰρ ὅτι τῶν ἀπάν-
των οὐ ῥήγνυται. τοῖς δὲ λωτίνοις καὶ τοῖς ἄλλοις οἷς
εἰς τοὺς στροφίγγας χρωῖνται πρὸς τὸ μὴ ῥήγνυσθαι
βόλβιτον περιπλάττουσιν ὅπως ἀναξηρανθῆ καὶ διαπνευ-
σθῆ κατὰ μικρὸν ἢ ἐκ τῆς μήτρας ὑγρότης. ἢ μὲν οὖν
μήτρα τοιαύτην ἔχει δύναμιν.

CAP. VI. Βάρος δὲ ἐνεργεῖν ἰσχυρὰ καὶ ἡ ἐλάτη καὶ
ἡ πεύκη πλάγρια τιθέμεναι· οὐδὲν γὰρ ἐνδιδοῦσιν ὡς-
περ ἡ δρυς καὶ τὰ γεώδη ἀλλ' ἀντωθοῦσι· σημεῖον δὲ
ὅτι οὐδέποτε ῥήγνυται καθάπερ ἐλάα καὶ δρυς ἀλλὰ
πρότερον σήπονται καὶ ἄλλως ἀπαυθῶσιν. ἰσχυρὸν δὲ
καὶ ὁ φοῖνιξ· ἀνάπαλιν γὰρ ἡ κάμψις ἢ τοῖς ἄλλοις γί-
νεται· τὰ μὲν γὰρ εἰς τὰ κάτω κάμπτεται ὁ δὲ φοῖνιξ εἰς
τὰ ἄνω. φασὶ δὲ καὶ τὴν πεύκην καὶ τὴν ἐλάτην ἀντω-
θεῖν. τὸ δὲ τῆς εὐβοϊκῆς καρύας, γίνεται γὰρ μέγα καὶ
χρωῖνται πρὸς τὴν ἔρεψιν, ὅταν μέλλῃ ῥήγνυσθαι ψοφεῖν
ὥστε προαισθάνεσθαι πρότερον· ὅπερ καὶ ἐν Ἀντάν-
δρῳ συνέπεσεν ἐν τῷ βαλανείῳ καὶ πάντες ἐξεπήδησαν.

2 ἰσχυρὸν δὲ καὶ τὸ τῆς συκῆς πλὴν εἰς ὄρθον. ἡ δὲ ἐλάτη
μάλιστα ὡς εἰπεῖν ἰσχυρόν. πρὸς δὲ τὰς τῶν τεκτόνων
χρεῖας ἐχέκολλον μὲν μάλιστα ἡ πεύκη διὰ τε τὴν μανό-
τητα καὶ τὴν εὐθυπορίαν· οὐδὲ γὰρ ὅλως οὐδὲ ῥήγνυ-
σθαί φασιν ἐὰν κολληθῆ. εὐτορνότατον δὲ φιλύκη, καὶ
ἡ λευκότης ὡςπερ ἡ τοῦ κηλάστρου. τῶν δὲ ἄλλων ἡ
φίλυρα· τὸ γὰρ ὅλον εὐεργον ὡςπερ ἐλέχθη διὰ μαλα-
κότητα. εὐκάμπτα δὲ ὡς μὲν ἀπλῶς εἰπεῖν ὅσα γλίσχρα.
διαφέρειν δὲ δοκεῖ συκάμινος καὶ ἐρινεὸς δι' ὃ καὶ τὰ
3 ἐκ τούτων ποιοῦσι. εὐπριστα δὲ καὶ εὐσχιστα τὰ ἐνικμό-⁸¹

τερα τῶν πάμπαν ξηρῶν· τὰ μὲν γὰρ παύονται τὰ δὲ ἴστανται· τὰ δὲ χλωρὰ λίαν συμμύει καὶ ἐνέχεται ἐν τοῖς ὁδοῦσι τὰ πρίσματα καὶ ἐμπλάττει, δι' ὃ καὶ παραλλάττουσιν ἀλλήλων τοὺς ὀδόντας ἵνα ἐξάγηται. ἔστι δὲ καὶ δυστρονητότερα τὰ λίαν χλωρὰ· βραδέως γὰρ ἀναφέρεται τὰ ἐκτροπήματα διὰ τὸ βαρέα εἶναι· τῶν δὲ ξηρῶν ταχέως καὶ εὐθύς ὁ ἀῆρ ἀναθερμαινόμενος ἀναδίδωσι· πάλιν δὲ τὰ λίαν ξηρὰ διὰ τὴν σκληρότητα δύσπριστα· καθάπερ γὰρ ὄστρακον συμβαίνει πρίειν, δι' ὃ καὶ τρουπῶντες ἐπιβρέχουσιν. εὐπελεκητότερα δὲ καὶ 4 εὐτορνώτερα καὶ εὐξοώτερα τὰ χλωρὰ· προσκάνθηται τε γὰρ τὸ τορνευτήριον μᾶλλον καὶ οὐκ ἀποπηδᾷ. καὶ ἡ πελέκησις τῶν μαλακωτέρων ῥάων καὶ ἡ ξέσις δὲ ὁμοίως καὶ ἔτι λειοτέρα. ἰσχυρότατον δὲ καὶ ἡ κρανεία, τῶν δὲ ἄλλων οὐχ ἥκιστα ἡ πελεία, δι' ὃ καὶ τοὺς στροφέας ὥσπερ ἐλέχθη ταῖς θύραις πτελεῖνους ποιοῦσιν. ὑγρότατον δὲ μελία καὶ ὀξύη· καὶ γὰρ τὰ κλινάρια τὰ ἐνδιδόντα ἐκ τούτων.

CLAP. VII. Ὅλως δὲ πρὸς ποῖα τῆς ὕλης ἐκάστη χρησίμη καὶ ποῖα ναυπηγήσιμος καὶ οἰκοδομική, πλείστη γὰρ αὕτη ἡ χρεία καὶ ἐν μεγίστοις, πειρατέον εἰπεῖν, ἀφορίζοντα καθ' ἕκαστον τὸ χρήσιμον. ἐλάτη μὲν οὖν καὶ πεύκη καὶ κέδρος ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν ναυπηγήσιμα· τὰς μὲν γὰρ τριήρεις καὶ τὰ μακρὰ πλοῖα ἐλάτινα ποιοῦσι διὰ κουφότητα, τὰ δὲ στρογγύλα πεύκινα διὰ τὸ ἀσαπές· ἐνιοὶ δὲ καὶ τὰς τριήρεις διὰ τὸ μὴ εὐπορεῖν ἐλάτης. οἱ δὲ κατὰ Συρίαν καὶ Φοινίκην ἐκ κέδρου· σπανίζουσι γὰρ καὶ πεύκης. οἱ δ' ἐν Κύπρῳ πίτνος· ταύτην γὰρ ἡ νῆσος ἔχει καὶ δοκεῖ κρείττων εἶναι τῆς πεύκης. καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἐκ τούτων· τὴν δὲ τροπὴν τριήρει 2 μὲν δρυῖνην ἵνα ἀντέχη πρὸς τὰς νεωλκίας ταῖς δὲ ὀλκίαι πευκίην· ὑποτιθέασιν δ' ἔτι καὶ δρυῖνην ἐπὶ

νεωλκῶσι, ταῖς δ' ἐλάττοσιν ὀξύνην· καὶ ὅλως ἐκ τού-
 του τὸ χέλυσμα. οὐχ ἄπτεται δὲ οὐδὲ κατὰ τὴν κόλλη-
 σιν ὁμοίως τὸ δρύϊνον τῶν πευκίνων καὶ ἐλατίνων· τὰ
 μὲν γὰρ πυκνὰ τὰ δὲ μακρὰ καὶ τὰ μὲν ὅμοια τὰ δ' οὐ.
 δεῖ δὲ ὁμοιοπαθῆ εἶναι τὰ μέλλοντα συμφύεσθαι καὶ μὴ
 3 ἐναντία καθάπερ ἀνελίθον καὶ ξύλον. ἡ δὲ τορνεῖα τοῖς
 μὲν πλοίοις γίνεται συκαμίνου μελλίας πτελέας πλατά-
 νου· γλισχροῦτητα γὰρ ἔχειν δεῖ καὶ ἰσχύον. χειροῖσθι δὲ
 ἡ τῆς πλατάνου· ταχὺν γὰρ σήπεται. ταῖς δὲ τριήρεσιν
 ἐνιοὶ καὶ πιτυῖνας ποιοῦσι διὰ τὸ ἐλαφρόν. τὸ δὲ στε-
 ρεώμα πρὸς ᾧ τὸ χέλυσμα καὶ τὰς ἐπωτίδας μελλίας καὶ
 συκαμίνου καὶ πτελέας· ἰσχυρὰ γὰρ δεῖ ταυτ' εἶναι.
 4 ναυπηγήσιμος μὲν οὖν ὕλη σχεδὸν αὕτη. οἰκοδομικὴ δὲ
 πολλῶν πλείων, ἐλάτη τε καὶ πεύκη καὶ κέδρος ἔτι κυ-
 πάριτος δρυῖς καὶ ἄρκευθος· ὡς δ' ἀπλῶς εἰπεῖν πᾶσα
 χρησίμη πλὴν εἰ τις ἀσθενὴς πάμπαν· οὐκ εἰς ταυτὸ γὰρ
 πᾶσαι καθάπερ οὐδ' ἐπὶ τῆς ναυπηγίας. αἱ δ' ἄλλαι
 πρὸς τὰ ἴδια τῶν τεχνῶν οἷον σκευὴ καὶ ὄργανα καὶ εἴ-
 τι τοιοῦτον ἕτερον. πρὸς πλείστα δὲ σχεδὸν ἡ ἐλάτη
 παρέχεται χρεῖαν· καὶ γὰρ πρὸς τοὺς πίνακας τοὺς γρα-
 φομένους, τεκτονικῆ μὲν οὖν ἡ παλαιοτάτη κρατίσθι
 ἐάν ἢ ἀσαπῆς· εὐθετεῖ γὰρ ὡς εἰπεῖν πᾶσι χρῆσθαι·
 ναυπηγικῆ δὲ διὰ τὴν κάμψιν ἐνικμοτέρᾳ ἀναγκαῖον·
 ἐπεὶ πρὸς γε τὴν κόλλησιν ἡ ξηροτέρα συμφέρει. ἴστα-
 ται γὰρ καινὰ τὰ ναυπηγοῦμενα καὶ ὅταν συμπαγῆ καθ-
 ελκυσθέντα συμμύει καὶ στέγει πλὴν ἐάν μὴ παντά-
 πασιν ἐξικμασθῆ· τότε δὲ οὐ δέχεται κόλλησιν ἢ οὐχ
 5 ὁμοίως. δεῖ δὲ καὶ καθ' ἕκαστον λαμβάνειν εἰς ποῖα χρή-
 σιμός ἐστιν. ἐλάτη μὲν οὖν καὶ πεύκη καθάπερ εἰρηται
 καὶ πρὸς ναυπηγίαν καὶ πρὸς οἰκοδομίαν καὶ ἔτι πρὸς
 ἄλλα τῶν ἔργων, εἰς πλείω δὲ ἡ ἐλάτη. πίτυι δὲ χρῶν-
 ται μὲν εἰς ἄμφω καὶ οὐχ ἥττον εἰς ναυπηγίαν, οὐ μὴν

ἀλλὰ ταχὺ διασῆπεται. δρυὶς δὲ πρὸς οἰκοδομίαν καὶ
 πρὸς ναυπηγίαν ἔτι τε πρὸς τὰ κατὰ γῆς κατορυττόμενα.
 φίλυρα δὲ πρὸς τὰ σανιδώματα τῶν μακρῶν πλοίων καὶ
 πρὸς κιβώτια καὶ πρὸς τὴν τῶν μέτρων κατασκευὴν.
 ἔχει δὲ καὶ τὸν φλοιὸν χρήσιμον πρὸς τε τὰ σχοινία καὶ
 πρὸς τὰς κίστας· ποιοῦσι γὰρ ἐξ αὐτῆς. σφένδαμνός τε 6
 καὶ ξυγία πρὸς κλινοπηγίαν καὶ πρὸς τὰ ξυγὰ τῶν λο-
 φούρων. μίλλος δὲ εἰς παρακολληήματα κιβώτοις καὶ ὑπο-
 βάθοις καὶ ὄλως τοῖς τοιούτοις. πρίνος δὲ πρὸς ἄξο-
 νας ταῖς μονοστροφῶν ἀμάξαις καὶ εἰς ξυγὰ λύραις καὶ
 ψαλτηρίοις. ὀξύη δὲ πρὸς ἀμαξοπηγίαν καὶ διαφορηγίαν
 τὴν εὐτελεῆ. πετελέα δὲ πρὸς θυροπηγίαν καὶ γαλεάγρας·
 χρῶνται δὲ καὶ εἰς τὰ ἀμαξικὰ μετρίως. πηδός δὲ εἰς
 ἄξονας τε ταῖς ἀμάξαις καὶ εἰς ἔλκηθρα τοῖς ἀρότροις.
 ἀνδράχλη δὲ ταῖς γυναιξίν εἰς τὰ περὶ τοὺς ἰστούς. ἄρ-
 κενθος δὲ εἰς τεκτονίας καὶ εἰς τὰ ὑπαίθρια καὶ εἰς τὰ
 κατορυττόμενα κατὰ γῆς διὰ τὸ ἄσαπές. ὡσανύτως δὲ καὶ 7
 ἢ εὐβοϊκὴ καρύα, καὶ πρὸς γε τὴν κατόρυξιν ἔτι μᾶλλον
 ἄσαπής. πύξω δὲ χρῶνται μὲν πρὸς ἔνια, οὐ μὴν ἄλλ'
 ἢ γε ἐν τῷ Ὀλύμπῳ γινομένη διὰ τὸ βραχεῖά τε εἶναι
 καὶ ὀξώδης ἀχρεῖος. τερμίνθω δὲ οὐδὲν χρῶνται πλην
 τῷ καρπῷ καὶ τῇ ῥητίνῃ. οὐδὲ φιλύκη πλην τοῖς προ-
 βάτοις· αἶε γὰρ ἔστι δασεῖα. τῇ δὲ ἀφάρκη εἰς χάρακας
 τε καὶ τὸ καίειν. κηλάστρω δὲ καὶ σημύδα πρὸς βακτη-
 ρίας. ἔνιοι δὲ καὶ δάφνη· τὰς γὰρ γεροντικὰς καὶ κού-
 φρας ταύτης ποιοῦσιν. ἰτέα δὲ πρὸς τε τὰς ἀσπίδας καὶ
 τὰς κίστας καὶ τὰ κανᾶ καὶ τὰλλα. προσαναλαβεῖν δὲ 8
^{9H}
^{8St} ἔστι καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον ὁμοίως. διήρηται δὲ καὶ
 πρὸς τὰ τεκτονικὰ τῶν ὀργάνων ἕκαστα κατὰ τὴν χρεῖαν·
 οἶον σφυρίον μὲν καὶ τερέτριον ἄριστα μὲν γίνεται κο-
 τίνου· χρῶνται δὲ καὶ πυξίνοις καὶ πετελεῖνοις καὶ με-
 λεῖνοις· τὰς δὲ μεγάλας σφύρας πιτυῖνας ποιοῦσιν.

ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον ἔχει τινὰ τάξιν. καὶ ταῦτα μὲν αἱ χρεῖαι διαιροῦσιν.

CAP. VIII. Ἐκάστη δὲ τῆς ὕλης ὡςπερ καὶ πρότερον ἐλέγθη διαφέρει κατὰ τοὺς τόπους· ἐνθα μὲν γὰρ λωτὸς ἐνθα δὲ κέδρος γίνεται θαυμαστὴ καθάπερ καὶ περὶ Συρίαν· ἐν Συρία γὰρ ἐν τε τοῖς ὄρεσι διαφέροντα γίνονται τὰ δένδρα τῆς κέδρον καὶ τῷ ὕψει καὶ τῷ πάχει· τηλικαῦτα γὰρ ἐστὶν ὥστ' ἔνια μὲν μὴ δύνασθαι τρεῖς ἄνδρας περιλαμβάνειν· ἐν τε τοῖς παραδείσοις ἐτι μεῖζω καὶ καλλίω. φαίνεται δὲ καὶ ἐάν τις ἔᾳ καὶ μὴ τέμνη τόπον οἰκεῖον ἕκαστον ἔχον γίνεσθαι θαυμαστὸν τῷ μήκει καὶ πάχει. ἐν Κύπρῳ γοῦν οὐκ ἔτεμον οἱ βασιλεῖς ἅμα μὲν τηροῦντες καὶ ταμιευόμενοι ἅμα δὲ καὶ διὰ τὸ δυσκόμιστον εἶναι. μήκος μὲν ἦν τῶν εἰς τὴν ἐνδεκμήρη τὴν Δημητρίου τμηθέντων τρισκαδεκαόργγιον, αὐτὰ δὲ τὰ ξύλα τῷ μήκει θαυμαστά καὶ ἄοζα καὶ λεία. μέγιστα δὲ καὶ παρὰ πολὺν τὰ ἐν τῇ Κύρῳ φασὶν εἶναι· τῶν γὰρ ἐν τῇ Λατίνῃ καλῶν γινομένων ὑπερβολῇ καὶ τῶν ἐλατίνων καὶ τῶν πευκίνων — μεῖζω γὰρ ταῦτα καὶ καλλίω τῶν ἰταλικῶν — οὐδὲν εἶναι πρὸς τὰ ἐν τῇ

2 Κύρῳ. πλεῦσαι γὰρ ποτε τοὺς Ῥωμαίους βουλομένους κατασκευάσασθαι πόλιν ἐν τῇ νήσῳ πέντε καὶ εἰκοσι ναυσὶ καὶ τηλικούτου εἶναι τὸ μέγεθος τῶν δένδρων ὥστε εἰσπλέοντας εἰς κόλπους τινὰς καὶ λιμένας διασχίσθαι τοῖς ἰστοῖς ἐπικινδυνεῦσαι. καὶ ὅπως δὲ πᾶσαν τὴν νῆσον δασεῖαν καὶ ὡςπερ ἠγρωμένην τῇ ὕλῃ· δι' ὃ καὶ ἀποστῆναι τὴν πόλιν οἰκίσειν· διαβάντας δὲ τινὰς ἀποτεμέσθαι πάμπαν πληθὸς ἐκ τόπου βραχέος ὥστε τηλικαύτην ποιῆσαι σχεδίαν ἢ ἐχρήσατο πεντήκοντα ἰστίοις· οὐ μὴν ἀλλὰ διαπεσεῖν αὐτὴν ἐν τῷ πελάγει.

3 Κύρνος μὲν οὖν εἴτε διὰ τὴν ἄνεσιν εἴτε καὶ τὸ ἔδαφος καὶ τὸν ἀέρα πολὺν διαφέρει τῶν ἄλλων. ἢ δὲ τῶν Λατί-

νων ἐφυδρος πᾶσα· καὶ ἡ μὲν πεδεινὴ δάφνην ἔχει καὶ
 μυρρίνους καὶ ὀξύνην θαυμαστήν· τηλικαῦτα γὰρ τὰ
 μήκη τέμνουσι ὥστ' εἶναι διανεκῶς τῶν τυρρηνίδων ὑπὸ
 τὴν τρόπιν· ἡ δὲ ὄρεινὴ πεύκη καὶ ἐλάτην. τὸ δὲ Κιρκ-
 καῖον καλούμενον εἶναι μὲν ἄκραν ὑψηλὴν δασεῖαν δὲ
 σφόδρα καὶ ἔχειν δρυὸν καὶ δάφνην πολλὴν καὶ μυρρί-
 νους. λέγειν δὲ τοὺς ἐγγωρίους ὡς ἐνταῦθα ἡ Κίρκη
 κατοικεῖ καὶ δεικνύει τὸν τοῦ Ἑλπήνορος τάφον ἐξ οὗ
 φύονται μυρρίναι καθάπερ αἱ στεφανώτιδες τῶν ἄλλων
 ὄντων μεγάλων μυρρίνων· τὸν δὲ τόπον εἶναι καὶ τοῦ-
 τον νέαν πρόσθεσιν καὶ πρότερον μὲν οὖν νῆσον εἶναι
 951 τὸ Κιρκαῖον, νῦν δὲ ὑπὸ ποταμῶν τινῶν προσκεχωσθαι
 καὶ εἶναι ἡτίονα. τῆς δὲ νήσου τὸ μέγεθος περὶ ὄγδοή-
 κοντα σταδίου. καὶ τὰ μὲν τῶν τόπων ἴδια πολλὴν ἔχει
 διαφορὰν ὥσπερ εἴρηται πολλάκις.

1011 CAP. IX. Τὸ δὲ καὶ πρὸς τὴν πύρωσιν πῶς ἐκάστη
 τῆς ὕλης ἔχει λεκτέον ὁμοίως καὶ πειρατέον λαβεῖν. ἄν-
 θρακες μὲν οὖν ἄριστοι γίνονται τῶν πυκνοτάτων οἶον
 ἀριάς δρυὸς κομάρου· στερεώτατοι γὰρ ὥστε πλεῖστον
 χρόνον ἀντέχουσι καὶ μάλιστα ἰσχύουσι, δι' ὃ καὶ ἐν τοῖς
 ἀργυρείοις τούτοις χρῶνται πρὸς τὴν πρώτην τούτων
 ἔψησιν. χεῖριστοι δὲ τούτων οἱ δρυῖνοι· γεωδέστατοι
 γὰρ· χεῖρους δὲ καὶ οἱ τῶν πρεσβυτέρων τῶν νέων, καὶ
 μάλιστα οἱ τῶν γερανδρῶν διὰ ταυτό· ξηρότατοι γὰρ
 δι' ὃ καὶ πηδῶσι καίόμενοι· δεῖ δὲ ἐνικμον εἶναι. βέλ- 2
 τιστοι δὲ οἱ τῶν ἐν ἀκμῇ καὶ μάλιστα οἱ τῶν κολοβῶν·
 συμμετρως γὰρ ἔχουσι τῷ πυκνῷ καὶ γεῶδει καὶ τῷ
 ὑγρῷ· βελτίους δὲ καὶ ἐκ τῶν εὐείλων καὶ ξηρῶν καὶ
 προσβόρρων ἢ ἐκ τῶν παλισκίων καὶ ὑγρῶν καὶ πρὸς
 νότον· καὶ εἰ ἐνικμοτέρας ὕλης, πυκνῆς· ὑγροτέρα γὰρ
 ἢ πυκνῆ. καὶ ὅλως ὅσα ἢ φύσει ἢ διὰ τὸν τόπον ξηρότε-
 ρον πυκνότερα ἐξ ἀπάντων βελτίω διὰ τὴν αὐτὴν αἰ-

τίαν. χρεία δὲ ἄλλων ἄλλη· πρὸς ἓνια γὰρ ζητοῦσι τοὺς
 μαλακοῦς οἶον ἐν τοῖς σιθηρείοις τοὺς τῆς καρύας τῆς
 εὐβοϊκῆς, ὅταν ἤδη κεκανμένος ἦ καὶ ἐν τοῖς ἀργυρείοις
 3 τοὺς πιτυῖνους. χροῶνται δὲ καὶ αἱ τέχναι τούτοις. ζη-
 τοῦσι δὲ καὶ οἱ χαλκῆεις τοὺς πενκίνους μᾶλλον ἢ δρυῖ-
 νους· καίτοι ἀσθενέστεροι ἀλλ' εἰς τὴν φύσιν ἀμεί-
 νους ὡς ἦσσαν καταμαραινόμενοι· ἔστι δὲ ἡ φλόξ ὀξυ-
 τέρα τούτων. τὸ δὲ ὄλον ὀξυτέρα φλόξ καὶ ἡ τούτων
 καὶ ἡ τῶν ξύλων τῶν μανῶν καὶ κούφων καὶ ἡ τῶν αὖων·
 ἡ δ' ἐκ τῶν πυκνῶν καὶ χλωρῶν νοθεστέρα καὶ παχυ-
 τέρα· πασῶν δὲ ὀξυτάτη ἡ ἐκ τῶν ὑλημάτων· ἀνθρακες
 δὲ ὅλως οὐ γίνονται διὰ τὸ μὴ ἔχειν τὸ σωματῶδες.
 4 τέμνουσι δὲ καὶ ζητοῦσι εἰς τὰς ἀνθρακίαις τὰ εὐθέα καὶ
 τὰ λεία· δεῖ γὰρ ὡς πυκνότερα συνθεῖναι πρὸς τὴν
 κατάπνιξιν. ὅταν δὲ περιελείψωσι τὴν κάμινον ἐξά-
 πτουσι παρὰ μέρος παρακεντοῦντες ὀβελίσκοις. εἰς μὲν
 5 τὴν ἀνθρακίαν τὰ τοιαῦτα ζητοῦσι. δύσκαπνα δὲ τῷ γέ-
 νει μὲν ὅλως τὰ ὑγρά· καὶ τὰ χλωρὰ διὰ τοῦτο δύσκα-
 πνα. λέγω δὲ τὰ ὑγρά τὰ ἔλαια οἶον πλάτανον ἰτέαν λεύ-
 κην αἰγειρον· ἐπεὶ καὶ ἡ ἄμπελος ὅτε ὑγρά δύσκαπνος.
 ἐκ δὲ τῆς ἰδίως φύσεως ὁ φοῖνιξ ὄν δὴ καὶ μάλιστα τινες
 ὑπειλήφρασι δύσκαπνον· ὅθεν καὶ Χαιρήμων ἐποίησε
 „τοῦ τε δυσκαπνοτάτου φοῖνικος ἐκ γῆς ῥιζοφοιτήτους
 φλέβας.“ δριμύτατος δὲ ὁ καπνὸς συκῆς καὶ ἐρινεοῦ
 καὶ εἴ τι ἄλλο ὀπῶδες· αἰτία δὲ ἡ ὑγρότης· φλοισθέντα
 δὲ καὶ ἀποβρεχθέντα ἐν ὕδατι ἐπιρούτω καὶ μετὰ ταῦτα
 ξηρανθέντα πάντων ἀκαπνότερα καὶ φλόγα μαλακωτά-
 την ἀνίησιν ἅτε καὶ τῆς οἰκείας ὑγρότητος ἐξηρημένης.
 6 δριμεῖα δὲ καὶ ἡ τέφρα καὶ ἡ κονία ἡ ἀπ' αὐτῶν. μάλι-
 στα δὲ φασὶ τὴν ἀπὸ τῆς ἀμυγδαλῆς. πρὸς δὴ τὰς καμι-
 νίας καὶ τὰς ἄλλας τέχνας ἄλλη ἄλλοις χρησίμη. ἐμπυ-
 ρεύεσθαι δὲ ἄριστα συκῆ καὶ ἔλαια· συκῆ μὲν ὅτι γλί-

σχρον τε και μανὸν ὥστε ἔλκει τε και οὐ δίδεισιν· ἐλάα
 δὲ ὅτι πυκνὸν και λιπαρόν. πυρεία δὲ γίνεται μὲν ἐκ
 πολλῶν, ἄριστα δὲ ὡς φησι Μενέστωρ ἐκ κιττοῦ· τά-
 χιστα γὰρ και πλείστον ἀναπνεῖ. πυρεῖον δὲ φασιν ἄρι-
 στον μὲν ἐκ τῆς ἀθραγένης καλουμένης ὑπὸ τινῶν·
 τοῦτο δ' ἐστὶ δένδρον ὁμοιον τῇ ἀμπέλῳ και τῇ οἰνάνθῃ
 τῇ ἀργίᾳ· ὡςπερ ἐκεῖνα και τοῦτο ἀναβαίνει πρὸς τὰ
 δένδρα. δεῖ δὲ τὴν ἐσχάραν ἐκ τούτων ποιεῖν τὸ δὲ τρύ- 7
 πανον ἐκ δάφνης· οὐ γὰρ ἐκ ταύτου τὸ ποιοῦν και πά-
 σχον, ἀλλ' ἕτερον εὐθὺν δεῖ κατὰ φύσιν και τὸ μὲν δεῖ
 παθητικὸν εἶναι τὸ δὲ ποιητικόν. οὐ μὴν ἀλλὰ και ἐκ
 τοῦ αὐτοῦ γίνεται και ὡς γέ τινες ὑπολαμβάνουσιν οὐ-
 δὲν διαφέρει. γίνεται γὰρ ἐκ ῥάμνου και πρίνου και
 φιλύρας και σχεδὸν ἐκ τῶν πλείστων πλήν ἐλάας· ὃ και
 δοκεῖ ἄτοπον εἶναι· και γὰρ σκληρότερον και λιπαρόν
 ἢ ἐλάα· τοῦτο μὲν οὖν ἀσύμμετρον ἔχει δῆλον ὅτι τὴν
 ὑγρότητα πρὸς τὴν πύρωσιν. ἀγαθὰ δὲ τὰ ἐκ ῥάμνου·
 ποιεῖ δὲ τοῦτο και τὴν ἐσχάραν χρηστὴν· πρὸς γὰρ τῷ
 ξηρᾷ και ἄχνυμον εἶναι δεῖ και μανοτέραν ἢ τριψίς
 ἰσχύη, τὸ δὲ τρύπανον ἀπαθέστερον· δι' ὃ τὸ τῆς δάφνης
 ἄριστον· ἀπαθὲς γὰρ ὃν ἐργάζεται τῇ δριμύτητι. πάντα
 δὲ τὰ πυρεία βορείοις μὲν θᾶττον και μᾶλλον ἐξάπτεται
 νοτίοις δὲ ἤττον· και ἐν μὲν τοῖς μετεώροις μᾶλλον ἐν
 δὲ τοῖς κοίλοις ἤττον. ἀντεῖ δὲ τῶν ξύλων τὰ κέδρινα 8
 και ἀπλῶς ὡν ἐλαιώδης ἢ ὑγρότης· δι' ὃ και τὰ ἀγά-
 ματά φασιν ἰδίειν ἐνίοτε· ποιοῦσι γὰρ ἐκ τούτων. ὃ δὲ
 καλοῦσιν οἱ μάντις Εἰλειθυίας ἄφεδρον ὑπὲρ οὗ και
 ἐκθύνονται, πρὸς τοῖς ἐλατίνοις γίνεται συνισταμένης
 τινὸς ὑγρότητος, τῷ σχήματι μὲν στρογγύλον μέγεθος
 δὲ ἡλικίον ἄπιον ἢ και μικρῶ μείζον ἢ ἕλαττον. ἐκβλα-
 στάνει δὲ μάλιστα τὰ ἐλάνα και ἀργὰ κείμενα και εἰσ-
 γασμένα πολλάκις, ἐὰν ἰκμάδα λαμβάνη και ἔχη τόπον

νοτερόν· ὡςπερ ἤδη τις στροφεὺς τῆς θύρας ἐβλάστησε
καὶ εἰς κυλίχιον πλίνθινον τεθεῖσα κώπη ἐν πῆλφ.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΠΕΡΙ ΦΥΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟ Ζ.

CAP. I. Περὶ μὲν οὖν δένδρων καὶ θάμνων εἴρη-
ται πρότερον· ἐπόμενον δ' εἰπεῖν περὶ τε τῶν φρυγανι-
κῶν καὶ ποιωδῶν καὶ εἰ τινες ἐν τούτοις ἕτεροι συμπερι-
λαμβάνονται φύσεις· οἷον ἢ γε σιτηρὰ ποιωδῆς ἐστί.
πρῶτον δὲ λέγωμεν περὶ τῆς φρυγανικῆς· αὕτη γὰρ ἐγ-
γυτέρω τῶν προειρημένων διὰ τὸ ξυλώδης εἶναι. παν-
ταχοῦ μὲν οὖν ἴσως αἰεὶ τὸ ἄγριον τοῦ ἡμέρου πλείον,
εἰ δὲ μὴ περὶ γε τὴν φρυγανικὴν οὐσίαν· ὀλίγον γὰρ
τὸ ἡμέρον αὐτῆς, ὅπερ σχεδὸν ἐν τοῖς στεφανωτικοῖς
ἐστὶν οἷον ῥοδωνία ἰωνία διόξανθος ἀμάρακος ἡμερο-
καλλῆς, ἔτι δὲ ἔρφυλλος σισύμβριον ἐλένιον ἀβρότονον.
ἅπαντα γὰρ ταῦτα ξυλώδη καὶ μικρόφυλλα δι' ὃ καὶ
2 φρυγανικά. καὶ ἐπὶ τῶν λαχανηρῶν δ' ὁμοίως οἷον ῥά-
φανος πήγανον καὶ ὅσα παραπλήσια τούτοις ἐστί. ὑπὲρ
ῶν οὐχ ἦττον ἴσως ἀρμόττει κατὰ τὴν οἰκείαν προσηγο-
ρίαν εἰπεῖν ὅταν περὶ στεφανωμάτων καὶ λαχάνων ποιῶ-
μεθα μνήαν. νῦν δὲ πρῶτον περὶ τῶν ἀγρίων λέγω-
μεν. ἐστὶν αὐτῶν εἶδη καὶ γένη πλείω ἃ δεῖ διαριεῖν
καὶ τοῖς καθ' ἕκαστον εἶδεσι καὶ τοῖς ὅλοις γένεσι. με-
γίστην δ' ἂν τις λάβοι διαφορὰν τῶν ὅλων γενῶν ὅτι τὰ
μὲν ἀνάκανθα τὰ δὲ ἀκανθώδη τυγχάνει. πάλιν δ' ἐν
ἐκατέρω τούτων πολλαὶ διαφοραὶ γενῶν καὶ εἰδῶν ὑπὲρ
3 ὧν καθ' ἑκάτερα πειρατέον εἰπεῖν. τῶν ἀκανθικῶν δὲ
τὰ μὲν ἀπλῶς εἰσὶν ἀκανθαὶ ὡςπερ ἀσφάραγος καὶ σκορ-
πίος· οὐ γὰρ ἔχουσι φύλλον οὐδὲν παρὰ τὴν ἀκανθαν.

τὰ δὲ φυλλάκανθα καθάπερ ἄκανος ἠρύγγιον κνήκος·
ταῦτα γὰρ καὶ τὰ τοιαῦτα ἐπὶ τῶν φύλλων ἔχει τὴν ἄκαν-
θαν δι' ὃ καὶ φυλλάκανθα καλεῖται. τὰ δὲ καὶ παρὰ τὴν
ἄκανθαν ἕτερον ἔχει φύλλον ὡς περὶ ἡ ὄνωνις καὶ ὁ τρί-
βολος καὶ ὁ φέως ὃν δὴ τινες καλοῦσι στοιβήν. ὁ δὲ τρί-
βολος καὶ περικαρπιάκανθος ἐστίν· ἔχει γὰρ ἀκάνθας
ἐν τῷ περικαρπίῳ, δι' ὃ καὶ τοῦτο ἴδιον πρὸς ἅπαντα
ὡς εἶπεν· ἐπεὶ προρθάκανθά γε πολλὰ καὶ τῶν δέν-
δρων καὶ τῶν θαμνωδῶν ἐστίν οἷον ἀγρὰς ῥόα καλλίου-
ρος βάτος ῥοδωνία κάππαρις. ἐν μὲν οὖν τοῖς ἀκανθι-
κοῖς ταύτας ἂν τις ὡς εἶπεν τύπῳ λάβοι τὰς διαφορὰς.
ἐν δὲ τοῖς ἀνακάνθοις οὐκ ἐστίν οὕτως διαλαβεῖν τοῖς 4
γένεσιν· ἢ γὰρ τῶν φύλλων ἀνωμαλία μεγέθει καὶ μι-
κρότητι καὶ σχήμασιν ἄπειρος καὶ ἀσαφής· ἀλλὰ δεῖ
πειραῖσθαι κατ' ἄλλον τρόπον διακρίνειν. πλείω δὲ ἐστὶ τὰ
γένη τὰ τούτων καὶ διαφορὰς ἔχοντα μεγάλας, οἷον κί-
σθος μῆλωθρον ἐρευθεδανὸν σπείραια κνεώρον ὄργα-
νος θύμβρα σφάκος ἐλελίσφακος πράσιον κότυζα μελισ-
σόφυλλον ἕτερα τοιαῦτα· πρὸς τούτοις ἐτι τὰ ναρθη-
κῶδη καὶ ἐννευρόκανθα καθάπερ μάρathon ἵππομάρα-
θον ναρθηκία νάρθηξ καὶ τὸ καλούμενον ὑπὸ τινῶν
μνοφόνον καὶ ὅσα ὅμοια τούτοις. ἅπαντα γὰρ ἂν τις καὶ
ταῦτα καὶ ὅλως εἴ τι ναρθηκῶδές ἐστὶ τῆς φρυγανικῆς
θεΐης φύσεως.

251 CAP. II. Εἶδη δὲ καὶ διαφορὰ καθ' ἕκαστον τῶν
εἰρημένων εἰσὶ τῶν μὲν φανερώτερα τῶν δὲ ἀφανέστε-
252 ραι. καὶ γὰρ κίσθου δύο γένη διακρίνουσι τὸ μὲν ἄρρεν
τὸ δὲ θῆλυ, τῷ τὸ μὲν μείζον καὶ σκληρότερον καὶ λι-
παρώτερον εἶναι καὶ τὸ ἄνθος ἐπιπορφυρίζον· ἄμφω δὲ
ὅμοια τοῖς ἀγροῖς ῥόδοις πλὴν ἐλάττω καὶ ἄοσμα. δύο 2
δὲ εἶδη καὶ τοῦ κνεώρου· ὁ μὲν γὰρ λευκὸς ὁ δὲ μέλας.
ἔχει δὲ ὁ μὲν λευκὸς τὸ φύλλον δερματῶδες πρόμηκες

ὁμοίωσχημον τρόπον τινὰ τῇ ἐλάᾳ, ὁ δὲ μέλας οἶον ἢ μυ-
 ρίνη σαρκῶδες· ἐπίγειος δὲ μᾶλλον ὁ λευκός· ἔστι δὲ
 ὁσμώδης, ὁ δὲ μέλας ἄοσμος. τὴν δὲ ὄριζαν τὴν εἰς βᾶ-
 θος ἄμφω μεγάλην ἔχουσι καὶ τοὺς ἀκρεμόνας πολλοὺς
 καὶ παχεῖς καὶ ξυλώδεις ἀπ' αὐτῆς τῆς γῆς ἢ μικρὸν
 ἄνω σχιζομένους, ξυλωδεστάτην δέ. γλίσχρον δὲ σφό-
 δρα, δι' ὃ καὶ χρωῶνται πρὸς τὸ καταδεῖν καὶ περιλαμβά-
 νειν ὡς περ τῷ οἴσῳ. βλαστάνει δὲ καὶ ἀνθεῖ μετ' ἰσημε-
 3 ρίαν μετοπωρινὴν καὶ ἀνθεῖ πολὺν χρόνον. καὶ τῆς ὀρι-
 γάνου δὲ ἢ μέλαινα ἄκαρπος ἢ δὲ λευκὴ κάρπιμος. καὶ
 θύμον τὸ μὲν λευκὸν τὸ δὲ μέλαν εὐανθὲς δὲ σφόδρα·
 περὶ τροπᾶς γὰρ ἀνθεῖ θερινᾶς. ἀπ' οὗ καὶ ἡ μέλιττα
 λαμβάνει τὸ μέλι, καὶ τούτῳ φασὶν οἱ μελιττοῦργοι δῆ-
 λον εἶναι πότερον εὐμελιτοῦσι ἢ οὗ· καλῶς γὰρ ἀπαν-
 θήσαντος εὐμελιτεῖν· βλέπτει δὲ καὶ ἀπόλλυσι τὴν ἀν-
 θησιν ἐὰν ὕδωρ ἐπιγένηται. σπέρμα δὲ κάρπιμον ἢ μὲν
 θύμβρα καὶ ἔτι μᾶλλον ἢ ὀρίγανος ἔχει φανερόν, τοῦ
 θύμον δ' οὐκ ἔστι λαβεῖν ἀλλ' ἐν τῷ ἀνθεῖ πως ἀναμέ-
 4 μικται· σπείρουσι γὰρ τοῦτο καὶ ἀνάβλαστάνει. ζητοῦσι
 δὲ καὶ λαμβάνουσι οἱ ἐξάγειν Ἀθήνησι βουλόμενοι τὸ
 γένος. ἴδιον δὲ ἔχει καὶ πρὸς ταῦτα καὶ σχεδὸν πρὸς τὰ
 ἄλλα τὸ κατὰ τοὺς τόπους· οὐ γὰρ φασὶ δύνασθαι φύε-
 σθαι καὶ βλαστάνειν ὅπου μὴ ἀναπνοὴ δίκνεῖται ἢ ἀπὸ
 τῆς θαλάττης· δι' ὃ οὐδ' ἐν Ἀρκαδίᾳ γίνεται· θύμβρα
 δὲ καὶ ὀρίγανος καὶ τὰ τοιαῦτα πολλὰ καὶ πολλαχῶ.
 παραπλήσιον οὖν τὸ συμβαῖνον τοῦτο καὶ ἐπὶ τῆς ἐλάας·
 οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἐκείνη δοκεῖ τριακοσίων σταδίων ἀπὸ θα-
 5 λάττης ἐπάνω φύεσθαι. σφάκος δὲ καὶ ἐλελίσφακος δια-
 φέρουσιν ὡς ἀν τὸ μὲν ἡμέρον τὸ δὲ ἄργιον· λειότερον
 γὰρ τὸ φύλλον τοῦ σφάκου καὶ ἔλαττον καὶ ἀνχηρότε-
 ρον τὸ δὲ τοῦ ἐλελίσφακου τραχύτερον. δύο δὲ γένη καὶ
 τοῦ πρασίου· τὸ μὲν γὰρ ἔχει ποῶδες τὸ φύλλον καὶ

μάλλον ἐπιγεχαραγμένον, ἔτι δὲ τὰς ἐντομὰς ἐνδήλους
 σφόδρα καὶ βυθείας, ᾧ καὶ οἱ φαρμακοπῶλαι χρῶνται
 πρὸς ἔνια· τὸ δὲ ἕτερον στρογγυλότερον καὶ ἀνυμῶδες
 σφόδρα καθάπερ τοῦ σφάικου καὶ τὰς ἐντομὰς ἀμαυρο- 6
 τέρας ἔχον καὶ ἐπιγεχαραγμένον ἤττον. κοτύζης δὲ τὸ
 μὲν ἄρρεν τὸ δὲ θῆλυ. διαφορὰς δὲ ἔχει καθάπερ τὰ
 ἄλλα τὰ οὕτω διαιρούμενα· τὸ μὲν γὰρ θῆλυ λεπτοφυλ-
 λότερον καὶ ξυνεστηκὸς μάλλον καὶ τὸ ὄλον ἔλαττον, τὸ
 δὲ ἄρρεν μείζον τε καὶ παχυκαυλότερον καὶ πολυκλωνό-
 τερον καὶ τὸ φύλλον μείζον καὶ λιπαρώτερον ἔχον, ἔτι
 δὲ τὸ ἄνθος λαμπρότερον. καρποφόρα δὲ ἄμφω· τὸ δὲ
 ὄλον ὀψιβλαστει καὶ ὀψιανθει περὶ ἄρκτουρον καὶ μετ'
 ἄρκτουρον ἀδρύνει. βαρεῖα δὲ ἡ ὄσμη τοῦ ἄρρενος ἢ δὲ
 τῆς θηλείας δριμυτέρα δι' ὃ καὶ πρὸς τὰ θηρία χρησίμη-
 ταῦτα μὲν οὖν καὶ τὰ τοιαῦτα ὡςπερ διαφέροντα. πάλιν
 δὲ ἄλλα μονοειδῆ τυγχάνοντα καὶ τῶν πρότερον εἰρημέ-
 νων καὶ ἕτερα παρὰ ταῦτα· πλείω γὰρ ἐστὶ. τὸ δὲ ναρ- 7
 θηκῶδες, καὶ γὰρ καὶ τοῦτο τῶν φρυγανικῶν, πολλὰς
 περιεῖληφεν ιδέας· ἐν οἷς πρῶτον ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ πᾶσι
 λεκτέον, ὑπὲρ νάρθηκός τε καὶ ναρθηκίας, εἴτε τὸ αὐτὸ
 γένος ἐστὶν ἀμφοῖν διαφέρον δὲ κατὰ μέγεθος, εἴτε καὶ
 ἕτερον ὡςπερ τινὲς φασιν. ἢ δ' οὖν φανερὰ φύσις ἀμ-
 φοῖν ὁμοία πλὴν κατὰ τὸ μέγεθος· ὁ μὲν γὰρ νάρθηξ
 γίνεται μέγας σφόδρα ἢ δὲ ναρθηκία μικρά. μονόκαυλα
 δ' ἄμφω καὶ γονατώδη, ἀφ' ὧν τὰ τε φύλλα βλαστάνει 8
 καὶ καυλοὶ τινες μικροί· βλαστάνει δὲ παραλλάξ τὰ
 φύλλα· λέγω δὲ παραλλάξ ὅτι οὐκ ἐκ τοῦ αὐτοῦ μέρους
 τῶν γονάτων ἀλλ' ἐναλλάξ· περιειληφότα δὲ τὸν καυ-
 λὸν ἐπὶ πολὺ καθάπερ τὰ τοῦ καλάμου πλὴν ἀποκειλι-
 μένα ταῦτα μάλλον διὰ τὴν μαλακότητα καὶ τὸ μέγεθος·
 μέγα γὰρ τὸ φύλλον καὶ μαλακὸν καὶ πολυσχιδὲς ὥστε
 εἶναι σχεδὸν τριγῶδες· ἔχει δὲ μέγιστα τὰ κάτω πρὸς

THEOPHR.

11

τὴν γῆν καὶ αἶε κατὰ λόγον. ἄνθος δὲ μηλινοειδὲς ἀμα-
 ρόν, καρπὸν δὲ παρόμοιον τῷ ἀνήθῳ πλήν μελίω. ἐξ
 ἄκρου δὲ σχίζεται καὶ ἔχει τινὰς οὐ μεγάλους κανλούς·
 ἐνταῦθα δὲ τὸ τε ἄνθος καὶ ὁ καρπός. ἔχει δὲ καὶ ἄνθος
 καὶ καρπὸν καὶ ἐν τοῖς παρακανλίζουσι δι' ὅλον καθά-
 περ τὸ ἀνήθον. ἐπετειόκανλον δὲ, καὶ ἡ βλάστησις τοῦ
 ἥρος πρῶτον μὲν τῶν φύλλων ἔπειτα τοῦ κανλοῦ καθά-
 περ τῶν ἄλλων. ῥίζαν δὲ ἔχει βαθύτην, ἔστι δὲ μονόρι-
 9 ζον. ὁ μὲν οὖν νάρθηξ τοιοῦτος. τῶν δ' ἄλλων τὰ μὲν
 ὁμοιότερα τούτῳ τὸν κανλὸν ἔχει [κοῖλον] καθάπερ ὁ
 μανδραγόρας καὶ τὸ κώνειον καὶ ὁ ἐλλέβορος καὶ ὁ ἀν-
 θέρικος· τὰ δ' οἷον ἐννευρόκανλα τυγχάνει καθάπερ
 μάραθον μυοφόνον τὰ ὅμοια τούτοις. ἴδιος δὲ ὁ καρπός
 τοῦ μανδραγόρου τῷ μέλας τε καὶ βαγώδης καὶ οἰνώδης
 εἶναι τῷ χυμῷ.

CAP. III. Μέγιστα δὲ καὶ ἰδιώταται φύσεις ἢ τε
 τοῦ σιλφίου καὶ ἢ τοῦ παπύρου ἐν Αἰγύπτῳ· νάρθηξ ¹⁸
 κώδη γὰρ καὶ ταῦτά ἐστιν· ὑπὲρ ὧν τοῦ μὲν παπύρου
 πρότερον εἶπομεν ἐν τοῖς ἐνύδροις, ὑπὲρ θατέρου δὲ
 νῦν λεκτέον. τὸ δὲ σίλφιον ἔχει ῥίζαν μὲν πολλήν καὶ
 παχύτην, τὸν δὲ κανλὸν ἠλίκον νάρθηξ, σχεδὸν δὲ καὶ
 τῷ πάχει παραπλήσιον τὸ δὲ φύλλον ὃ καλοῦσι μᾶσπε-
 τον ὅμοιον τῷ σελένω· σπέρμα δ' ἔχει πλατὺ, οἷον φυλ-
 λῶδες, τὸ λεγόμενον φύλλον. ἐπετειόκανλον δ' ἐστὶν
 ὡςπερ ὁ νάρθηξ. ἅμα μὲν οὖν τῷ ἥρι τὸ μᾶσπετον τοῦτο
 ἀφίησιν, ὃ καθαίρει τὰ πρόβατα καὶ παχύνει σφόδρα
 καὶ τὰ κρέα θαυμαστά ποιεῖ τῇ ἡδονῇ· μετὰ δὲ ταῦτα
 κανλόν· ἐσθίεσθαι πάντα τρόπον ἐφθόν ὀπτόν, καθαί-
 2 ρειν δὲ καὶ τοῦτόν φασι τὰ σώματα τετραράκοντα ἡμέ-
 ραις. ὀπὸν δὲ διττὸν ἔχει, τὸν μὲν ἀπὸ τοῦ κανλοῦ τὸν
 δὲ ἀπὸ τῆς ῥίζης, δι' ὃ καλοῦσι τὸν μὲν κανλίαν τὸν δὲ
 ῥιζίαν. ἢ δὲ ῥίζα τὸν φλοιὸν ἔχει μέλανα καὶ τοῦτον περι-

αιρουσιν. ἔστι δὲ ὡς περὶ μέταλλα τῶν ῥιζοτομιῶν αὐτοῖς, ἐξ ὧν ὁπόσον ἂν δοκῇ συμφέρον ταμιευόμενοι πρὸς τὰς τομὰς καὶ τὸ προὔπαρχον τέμνουσιν· οὐκ ἔξεστι γὰρ οὔτε παρατέμνειν οὔτε πλείον τῶν τεταγμένων· καὶ γὰρ διαφθείρεται καὶ σήπεται τὸ ἄργον ἐὰν χρονίῃ. καταργάζονται δὲ ἄγοντες εἰς τὸν Πειραιᾶ τόνδε τὸν τρόπον· ὅταν βάλωσι εἰς ἀγγεῖα καὶ ἄλευρα μίξωσι σείουσι χρόνον συγχρόν, ὅθεν καὶ τὸ χρῶμα λαμβάνει καὶ ἐργασθὲν ἄσηπτον ἤδη διαμένει. τὰ μὲν οὖν κατὰ τὴν ἐργασίαν 3 καὶ τομὴν οὕτως ἔχει. τόπον δὲ πολὺν ἐπέχει τῆς Λιβύης· πλείω γὰρ φασιν ἢ τετρακισχίλια στάδια· πλείστα δὲ γίνεσθαι περὶ τὴν σύρτιν ἀπὸ τῶν Εὐεσπερίδων. ἴδιον δὲ τὸ φεύγειν τὴν ἐργαζομένην καὶ αἰεὶ συνεργαζομένης καὶ συνημερομένης ἐξαναχωρεῖν ὡς οὐ δεομένου δῆλον ὅτι θεραπείας ἄλλ' ὄντος ἀργίου. φασὶ δ' οἱ Κυρηναῖοι φανῆναι τὸ σίλφιον ἔτεσι πρότερον ἢ αὐτοὶ τὴν πόλιν ᾤκησαν ἑπτὰ· οἰκοῦσι δὲ μάλιστα περὶ τριακόσια εἰς Σιμωνίδην ἄρχοντα Ἀθήνησιν. οἱ μὲν οὖν οὕτω 4 λέγουσιν. οἱ δὲ τοῦ σιλφίου τὴν ῥίζαν φασὶ γίνεσθαι πηχναίαν ἢ μικροῦ μίξω. ταύτην δὲ ἔχειν ἐπὶ τοῦ μέσου κεφαλῆν, ὃ καὶ μετεωρότατόν ἐστι καὶ σχεδὸν ὑπὲρ γῆς, καλεῖσθαι δὲ γάλα· ἐξ ἧς δὴ φύεσθαι μετὰ ταῦτα καὶ τὸν κανλόν, ἐκ δὲ τούτου μαγύδαριν τὸ καὶ καλούμενον φύλλον· τοῦτο δ' εἶναι σπέρμα· καὶ ὅταν νότος λαμπρὸς πνεύσῃ μετὰ κῆνα διαρρίπτεσθαι, ἐξ οὗ φύεσθαι τὸ σίλφιον. τῶ αὐτῶ δὲ ἔτει τὴν τε ῥίζαν γίνεσθαι καὶ τὸν κανλόν· οὐθὲν δὲ τοῦτο ἴδιον, καὶ γὰρ ἐπ' ἄλλων, εἰ μὴ τοῦτο λέγουσιν ὅτι εὐθύς φύεται μετὰ τὴν διάρριψιν. καὶ τοῦτο ἴδιον καὶ διάφορον τοῖς πρότερον ὅτι 5 φασὶ δεῖν ὀρύττειν ἐπέτειον· ἐὰν δὲ ἐαθῆ φέρειν μὲν τὸ σπέρμα καὶ τὸν κανλόν, χεῖρω δὲ γίνεσθαι καὶ ταῦτα καὶ τὴν ῥίζαν, ὀρυττομένης δὲ βελτίους γίνεσθαι διὰ τὸ

μεταβάλλεσθαι τὴν γῆν. ἐναντίον δὲ τοῦτο τῷ φεύγει
τὴν ἐργάσιμον. ἐσθίεσθαι καὶ τὰς ῥίζας προσφάτους κατα-
τεμνομένας εἰς ὄξος. τὸ δὲ φύλλον τῇ χροιά χροσοειδὲς
6 εἶναι. ἐναντίον δὲ καὶ τὸ μὴ καθαιρέσθαι τὰ πρόβατα
τὸ φύλλον ἐσθίοντα· φασὶ γὰρ καὶ τοῦ ἥρος καὶ τοῦ χει-
μῶνος εἰς ὄρος ἀφιέναι, νέμεσθαι δὲ τοῦτό τε καὶ ἕτε-
ρον ὅμοιον ἀβροτόνῳ· θερμαντικά δ' ἄμφω δοκεῖ εἶναι
καὶ κάθαρσιν μὲν οὐ ποιεῖν ἀναξηραίνειν δὲ καὶ συμ-
πέττειν· ἐὰν δέ τι νοσοῦν ἢ κακῶς ἔχον εἰσέλθῃ πρόβα-
τον ὑγιάζεσθαι ταχέως ἢ ἀποθνήσκειν, ὡς δ' ἐπὶ τὸ πολὺ
7 σώζεσθαι μᾶλλον. ταῦτα μὲν ὀποτέρως ἔχει σκεπτέον.
ἢ δὲ καλουμένη μαγνύδαρις ἕτερόν ἐστι τοῦ σιλφίου μα-
νότερόν τε καὶ ἥττον ὀσμὴν καὶ τὸν ὄσμον οὐκ ἔχει· διά-
δηλος δὲ ἐστὶ καὶ τῇ ὄψει τοῖς ἐμπείροις. γίνεται δὲ περὶ
Συρίαν καὶ οὐκ ἐν Κυρήνη· φασὶ δὲ καὶ ἐν τῷ Παρνα-
σίῳ ὄρει πολλήν· ἐνιοὶ δὲ σίλφιον τοῦτο καλοῦσιν. εἰ
δὲ φεύγει τὴν ἐργάσιμον ὡς περὶ τὸ σίλφιον σκεπτέον,
ὡσαύτως δὲ καὶ εἴ τι ὅμοιον ἢ παραπλήσιον ἔχει φύλλον
τε πέρι καὶ καυλοῦ, καὶ εἰ ὅλως ἀφίησιν τι δάκρυον. τὴν
μὲν οὖν ναρθηκώδη καὶ ὅλως τὴν ἀκανθώδη φύσιν ἐν
τοῖς τοιούτοις θεωρητέον.

CAP. IV. Τῆς δ' ἀκανθικῆς, ἐπόμενον γὰρ τοῦτο
εἶπειν, ἐπειδὴ διηρηται τὸ μὲν ἀκανθῶδες ὅλως τὸ δὲ
φυλλάκανθον, ὑπὲρ ἑκατέρου χωρὶς λεκτέον, καὶ τρίτου
δὲ περὶ τοῦ καὶ παρὰ τὴν ἀκανθάν ἔχοντος φύλλον ὡς-
περὶ ὅ τε φέως καὶ ὁ τρίβολος. καὶ ἡ κάππαρις ἴδιον ἔχει
τὸ μὴ μόνον τὴν ἐκ τῶν καυλῶν ἀκανθάν ἔχειν ἀλλὰ
καὶ τὸ φύλλον ἐπακανθίζον. τῶν δὲ διηρημένων εἰδῶν
πλεῖστον μὲν ἐστὶ τὸ φυλλάκανθον ἐλάχιστον δὲ ὡς εἴ-
πειν τὸ ἀκανθῶδες ὅλως. βραχὺ γὰρ τι πάμπαν ἐστὶν
ὡς περὶ ἐλέχθη καὶ σχεδὸν οὐ ῥάδιον λαβεῖν παρὰ τε τὸν
2 ἀσφάραγον καὶ τὸν σκορπίον. ἀμφοτέρω δὲ ταῦτα ἀνθεῖ

μετὰ ἰσημερίαν φθινοπωρινήν. ὁ μὲν σκορπίος ἐν τῷ
σαρκώδει τῷ ἐποιδουῦντι τῷ ὑπὸ τὸ ἄκρον τῆς ἀκάνθης
ἔχων τὸ ἄνθος ἐξ ἀρχῆς μὲν λευκὸν ὕστερον δ' ἐπιπορ-
φυρίζον. ὁ δὲ ἀσφάραγος ἐκφυῶν παρὰ τὰς ἀκάνθας
κορυμῶδες μικρὸν, ἐκ τούτου δὲ ἐστὶ τὸ ἄνθος μικρὸν.
ὁ δὲ σκορπίος μονόρριζον καὶ βαθύρριζον, ὁ δὲ ἀσφάρα-
γος βαθύρριζον τε εὐ μάλα καὶ πολύρριζον πυκναῖς ταῖς
ρίζαις, ὥστε τὸ ἄνω συνεχὲς εἶναι αὐτῶν ἀφ' οὗ καὶ αἱ
βλαστήσεις αὐτῶν τῶν καυλῶν· ἀναβλαστάνει δὲ ὁ καυ-
λὸς ἐκ τῆς ἀσφαραγιάς τοῦ ἥρους καὶ ἐδώδιμός ἐστιν· εἰδ'
οὕτως ἀποτραχύνεται καὶ ἐξακανθοῦται προϊούσης τῆς
ἔσρας· ἢ δὲ ἄνθησις οὐκ ἐκ τούτου μόνον ἀλλὰ καὶ ἐκ
⁴⁵¹ τῶν πρότερον· οὐ γὰρ ἐπετειόκαυλόν ἐστι. τὰ μὲν οὖν ³
ὅλας ἀκανθώδη τοιαύτην τινὰ ἔχει φύσιν. τῶν δὲ φυλλ-
ακάνθων τὸ πλεῖστον γένος ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν ἀκανῶδες
τυγχάνει· λέγω δὲ τὸ ἀκανῶδες ὅτι τὸ κῆμα καὶ ἐν τῷ
τὸ ἄνθος ἢ καὶ ὁ καρπὸς ἄκανος ἢ ἀκανῶδες πάντων
ἐστί. διαφορὰν δὲ ἔχει ἐν ἑαυτῷ καὶ μεγέθει καὶ σχή-
ματι καὶ χρώματι καὶ πλήθει καὶ ὀλιγότητι τῶν ἀκαν-
θῶν καὶ τῶν ἄλλων. ἔξω γὰρ ὀλίγων πάνν καθάπερ τοῦ
στρουθίου τε καὶ τοῦ σόγκου καὶ εἴ τινων ἐτέρων τὰ
λοιπὰ πάντα ὡς εἰπεῖν τοιαύτην ἔχει τὴν φύσιν· ἐπεὶ
καὶ ὁ σόγκος τὴν γε φύσιν ἀκανθώδη ἔχει τὸ δὲ σπερ-
ματικὸν οὐχ ὅμοιον· ἀλλὰ τὰ γε τοιαῦτα πάντα οἶον
ἄχορνα λευκάκανθα χάλκειος κνήκος πολυάκανθος ἀτρα-
κτυλὶς ὀνόπυξος ἱξίνη χαμαιλέων· πλὴν οὗτος οὐ φυλλ-
λάκανθος, σκόλυμος δὲ καὶ λειμωνία φυλλάκανθα· καὶ
τάλλα, πλείω γάρ ἐστι. διαφέρουσι δ' ἀλλήλων πρὸς ⁴
τοῖς εἰρημένοις τῷ τὰ μὲν πολύκανθα εἶναι καὶ ἀποφύ-
σεις ἔχειν ὡςπερ ὁ ἄκανος, τὰ δὲ μονόκανθα καὶ μὴ
ἔχειν ὡςπερ ὁ κνήκος, ἔνια δ' ἄνωθεν ἔχειν ἐξ ἄκρου
καθάπερ τὸ ἕντρος. καὶ τὰ μὲν εὐθύς τοῖς πρώτοις

ὑετοῖς βλαστάνειν τὰ δ' ὕστερον, ἔνια δὲ καὶ τοῦ θέρους
 ὡσπερ καὶ ἡ τετραλίξις ὑπὸ τινῶν καλουμένη καὶ ἡ ἱξίνη
 καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθῶν ὁμοίως· ὀψιανθῆς γὰρ ὁ σκόλυμος
 5 καὶ ἐπὶ πολὺν χρόνον. διαφοραὶ δὲ τῶν μὲν ἀκάνων οὐκ ^{4H}
 εἰσὶ τῆς κνήκου δ' εἰσὶν· ἡ μὲν γὰρ ἀργία ἢ δ' ἡμερος.
 τῆς δ' ἀργίας δύο εἶδη, τὸ μὲν προσεμφερὲς σφόδρα τῶ
 ἡμέρω πλην εὐθυκαυλότερον, δι' ὃ καὶ πηλίοις ἔνια
 τῶν ἀρχαίων ἐχρῶντο γυναικῶν. καρπὸν δὲ ἔχει μέλανα
 καὶ μέγαν καὶ πικρόν. ἡ δ' ἑτέρα δασεῖα καὶ τοὺς καυ-
 λοὺς ἔχει σογκώδεις ὥστε τρόπον τινὰ ἐπιγειόκανλος
 γίνεται· διὰ γὰρ μαλακότητα τῶν καυλῶν κατακλίνεται
 πρὸς τὰς ἀρούρας· καρπὸν δ' ἔχει μικρόν. πωγωνο-
 σπέρματα δ' εἰσὶ πᾶσαι, πλην μειζόσι καὶ πυκνότεροις
 αἱ ἀργίαι. ἴδιον δὲ ἔχει πρὸς τὰ ἄλλα ἀργία· τὰ μὲν γὰρ
 σκληρότερα καὶ ἀκανθωδέστερα τῶν ἡμέρων αὕτη δὲ
 6 μαλακωτέρα καὶ λειοτέρα. ἡ δ' ἄκορνα προσεμφερῆς ὡς
 ἀπλῶς εἶπεν κατὰ τὴν πρόσοψιν τῆ κνήκου τῆ ἡμέρω,
 χρῶμα δ' ἐπίξανθον ἔχει καὶ χυλὸν λιπαρόν. ἀτρακτυ-
 λλις δὲ τις καλεῖται καὶ λευκότερα τούτων· ἴδιον δὲ ἔχει
 τὸ περὶ τὸ φύλλον ὅτι ἀφαιρούμενον καὶ τῆ σαρκὶ προσ-
 φερόμενον αἱματώδη ποιεῖ τὸν χυλόν, δι' ὃ καὶ φόνον
 ἐνιοὶ καλοῦσι τὴν ἄκανθαν ταύτην· ἔχει δὲ καὶ τὴν
 ὀσμὴν δεινὴν καὶ φονώδη· ὁψὲ δὲ καὶ τελειοῖ τὸν καρ-
 πὸν πρὸς τὸ μετόπωρον. τὸ δ' ὅλον ὡς ἀπλῶς εἶπεν
 ἅπαντα ἢ ἀκανθικὴ φύσις ὀψίαρπος. ἅπαντα δὲ ταῦτα
 φύεται καὶ ἀπὸ τοῦ σπέρματος καὶ ἀπὸ τῆς ῥίζης ὥστε
 7 βραχύν τινα γίνεσθαι τὸν ἀνὰ μέσον χρόνον τῆς ἐκφύ-
 μου δὲ οὐχ ὅτι τοῦτο μόνον ἴδιον ὅτι τὴν ῥίζαν ἐδώδι-
 μον ἔχει καὶ ἐφθῆν καὶ ὠμὴν, ἀλλὰ καὶ ὅτι τότε ἀρίστην
 ὅταν ἀνθῆ καὶ ὅτι σκληρονομένη ἀφίησιν ὀπόν. ἴδιον
 8 δὲ καὶ τὸ τῆς ἀνθήσεως· ἐπεὶ περὶ τροπίας. σαρκώδης

δὲ καὶ ἐδώδιμος ἢ τοῦ σόργου· ἢ δὲ κύησις οὐκ ἀκανώ-
 δης ἀλλὰ προμήκης αὐτοῦ· καὶ τοῦτ' ἴδιον μόνον ἔχει
 τῶν φυλλακάνθων ἀντεστραμμένως ἢ ὁ χαμαιλέων· ὁ
 μὲν γὰρ ἀφυλλάκανθος ὦν ἀκινύζει. γηράσκον δὲ τὸ ἄν-
 θος ἐκπαππούται καθάπερ τὸ τῆς ἀπάτης καὶ τὸ τῆς μυ-
 ρίκης καὶ ὅσα παραπλήσια τούτοις. παρακολουθεῖ δὲ
 μέχρι τοῦ θέρους τὸ μὲν κνοῦν τὸ δὲ ἀνθῶν τὸ δὲ σπερ-
 μοτοκοῦν, ... μικρὰν ἰκμάδα καὶ κέντρον ἔχον· ξηραι-
 νόμενον δὲ τὸ φύλλον διαχεῖται καὶ οὐκέτι κεντεῖ. ἢ 9
 ἱξίνη δὲ φύεται μὲν οὐ πολλαχοῦ, ῥιζόφυλλον δὲ ἐστίν.
 ἀπὸ δὲ τῆς ῥίζης μέσης ὁ σπερματικὸς ἄκανος ἐπιπέφυ-
 κεν ὡς περ μῆλον εὐ μάλα ἐπικεκερρυμένον ὑπὸ τῶν φύλ-
 λων· οὗτος δὲ ἐπὶ τοῦ ἄκρου φέρει τὸ δάκρυον εὐστο-
 μον, καὶ τοῦτό ἐστιν ἢ ἀκανθική μαστίχη. ταῦτα μὲν
 οὖν καὶ τὰ τοιαῦτα πανταχοῦ σχεδὸν ἐστίν. ἢ δὲ κάκτος 10
 καλουμένη περὶ Σικελίαν μόνον, ἐν τῇ Ἑλλάδι δὲ οὐκ
 ἐστίν. ἴδιον δὲ παρὰ τὰλλα τὸ φυτόν· ἀφίησι γὰρ εὐ-
 θὺς ἀπὸ τῆς ῥίζης κανλοὺς ἐπιγείους, τὸ δὲ φύλλον ἔχει
 πλατὺ καὶ ἀκανθῶδες· καλοῦσι δὲ τοὺς κανλοὺς τού-
 τους κάκτους· ἐδώδιμοι δὲ εἰσι περιλεπόμενοι μικρὸν
 ἐπίπικροι, καὶ θησαυρίζουσιν αὐτοὺς ἐν ἄλμῃ. ἔτθρον 11
 δὲ κανλὸν ὀρθὸν ἀφίησιν ὃν καλοῦσι πτέρνικα· γίνεται
 δὲ καὶ οὗτος ἐδώδιμος πλὴν ἀθησαύριστος. τὸ δὲ περι-
 κάρπιον ἐν ᾧ τὸ σπέρμα τὴν μὲν μορφήν ἀκανθῶδες,
 ἀφαιρεθέντων δὲ τῶν παπποδῶν σπερμάτων ἐδώδιμον

⁵⁸ καὶ τοῦτο καὶ ἐμφορὸς τῶ τοῦ φοίνικος ἐγκεφάλω· κα-
 λοῦσι δὲ αὐτὸ σκαλίαν. τὰ μὲν οὖν φυλλάκανθα σκε-
 πτέον ἐν τοιαύταις διαφοραῖς.

CAP. V. Τὰ δὲ καὶ παρὰ τὴν ἄκανθαν ἔχοντα φύλ-
 λον, οἷον τὰ τοιαῦτα φέως ὄνωνις παντάδουσα τρίβολος
 ἱππόφραως μνάκανθος ... τε σφόδρα καὶ τὸ φύλλον ἔχει
⁵⁹ σαρκῶδες· πολυσχιδὲς δὲ καὶ πολύριζον, οὐ μὴν κατὰ

βάθους γε τὰς ῥίζας ἔχον. βλαστάνει δὲ ἅμα πλειάδι καὶ τοῖς πρώτοις ἀρότοις καὶ ἀφήσει τότε τὸ φύλλον· οὐ
 2 γὰρ ἐστὶν ἐπέτειον ἀλλὰ χρονιώτερον. τὸ δὲ τῆς καπ-
 πάριος ἰδιον ὡςπερ ἐλέχθη παρὰ ταῦτα· καὶ γὰρ τὸ
 φύλλον ἐπακανθίζον ἔχει καὶ τὸν καυλὸν οὐχ ὡςπερ ὁ
 φέως καὶ ἱππόφειος ἀνάκανθα τοῖς φύλλοις· μονόρρι-
 ζον δὲ καὶ ἐπίγειον καὶ χαμαίκανλον· βλαστάνει δὲ καὶ
 ἀνθεὶ τοῦ θέρους καὶ διαμένει τὸ φύλλον χλωρὸν ἄχρι
 πλειάδος. χαίρει δὲ ὑφάμμοις καὶ λεπτογείοις χωρίοις·
 λέγεται δὲ ὡς ἐν τοῖς ἐργασίμοις οὐ θέλει φύεσθαι καὶ
 ταῦτα περὶ τὰ ἄσθη καὶ ἐν εὐγείοις τόποις φνομένη καὶ
 οὐχ ὡςπερ σίλφιον ἐν ὄρεινοις· τοῦτο μὲν οὐ πάντως
 3 ἀληθές. ὁ δὲ τρίβολος ἰδιον ἔχει διότι περικαρπιάνκα-
 νθος ἐστὶ. δύο δ' αὐτοῦ γένη· τὸ μὲν γὰρ ἔχει φύλλον
 ἐρεβινθῶδες, ἕτερος δὲ φυλλάκανθος· ἐπίγειοι δὲ ἄμφω
 καὶ πολλαχῆ σχιζόμενοι· ὀψιβλαστής δὲ μᾶλλον ὁ φυλ-
 λάκανθος καὶ φύεται περὶ τὰς ἀλύας· τὸ δὲ σπέρμα τοῦ
 μὲν πρωῖου σησαμῶδες, τοῦ δὲ ὀψίου στρογγύλον ἐπί-
 μελαν ἐν λοβῶ. καὶ τὰ μὲν οὖν παρὰ τὰ φύλλα καὶ ἄκαν-
 θαν ἔχοντα σχεδὸν ἐν τούτοις. ἡ δ' ὄνωις ἐστὶ προρθά-
 κανθον, ἐπέτειον δέ· τὸ φύλλον ἔχει πηγανῶδες παρα-
 πεφυκὸς παρ' ὅλον τὸν καυλὸν, ὥστε καθάπερ στεφάνου
 τὴν ὅλην εἶναι μορφήν, διαλαμβανομένων ἐπαλλήλων·
 4 κολοβοανθῆς δὲ καὶ ἐλλοβόκαρπος ἀδιαφράκτως· φύε-
 ται δ' ἐν τῇ γλίσχα καὶ γανῶδει καὶ μάλιστα ἐν τῇ σπο-
 ρίμῳ καὶ γεωργομένη δι' ὃ καὶ πολέμιον τοῖς γεωργοῖς·
 καὶ ἐστὶ δυσώλεθρος· ὅταν γὰρ λάβῃ χώρας βάθος ὠθεῖ-
 ται κάτω εὐθύς καὶ καθ' ἕκαστον ἔτος ἀποφύσεις ἀφε-
 μένη εἰς τὰ πλάγια πάλιν εἰς τὸ ἕτερον ὠθεῖται κάτω·
 σπαστέα μὲν οὖν ὅλη· τοῦτο δὲ βραχείσης γίνεται τῆς
 γῆς καὶ ἀπόλλυται ὄσῳ· εἰάν δὲ καὶ μικρὸν ἀπολειφθῆ
 ἀπὸ τούτου πάλιν βλαστάνει· ἄρχεται δὲ τῆς βλαστή-

σι σεως θέρους τελειοῦται δὲ μετοπώρου. τὰ μὲν οὖν ἄγρια
τῶν φρυγανικῶν ἐκ τούτων θεωρεῖσθω.

611 CAP. VI. Τὰ δὲ ἡμερα βραχεῖαν τινα ἔχει θεω-
ρίαν, ἅπερ ἐν τοῖς στεφανωματικοῖς ἐστι. τὰ δὲ καθ'
ὄλου πειρατέον περὶ στεφανωμάτων εἰπεῖν ὅπως ἅπαν
περιληφθῆ τὸ γένος. ἡ γὰρ στεφανωματικὴ φύσις ἰδίαν
τινὰ ἔχει τάξιν, ἐπιμυγνυμένη δὲ τὰ μὲν τοῖς φρυγανι-
κοῖς τὰ δὲ τοῖς ποιώδεσι· δι' ὃ κάκεινα συμπεριληπτέον
ἐπιμυνησκομένους ὡς ἂν ἢ ὁ καιρὸς, ἀρξαμένους πρῶ-
τον ἀπὸ τῶν φρυγανικῶν. διχῆ δὲ ἢ τούτων διαίσεις 2
ἢ κατὰ τὴν χρείαν. τῶν μὲν γὰρ τὸ ἄνθος μόνον χρήσι-
μον· καὶ τούτων τὸ μὲν εὖσομον ὡςπερ Ἴον, τὸ δ'
ἄνοσομον ὡςπερ διόσανθος φλόξ. τῶν δὲ καὶ οἱ κλῶνες
καὶ τὰ φύλλα καὶ ὄλως ἢ πᾶσα φύσις εὖσομος οἷον ἐρ-
πύλλου ἐλενίου σισυμβρίου τῶν ἄλλων. ἄμφω δὲ φρυ-
γανικά. κάκεινων τῶν ἀνθικῶν πολλῶν ἢ φύσις φρυ-
γανώδης ἢ μὲν ἐπέτειος οὐσα μόνον ἢ δὲ πολυχρονω-
τέρα, πλὴν ἰωνίας τῆς μελαίνης· αὕτη γὰρ ἄκλων ὄλως
ἀλλὰ προσριζόφυλλος καὶ ἀείφυλλος, ὡς δὲ τινὲς φασὶ
καὶ δυναμένη δι' ὄλου φέρειν τὸ ἄνθος ἐὰν τρόπον τινὶ
θεραπεύηται. τοῦτο μὲν ἴδιον ἂν ἔχοι. τῶν δὲ ἄλλων 3
μᾶλλον δὲ τῶν πάντων αἱ μὲν ὄλαι μορφαὶ σχεδὸν πᾶσι
φανεραί· εἰ δὲ τινὰς ἄλλας ιδιότητας ἔχουσι ταύτας λε-
πτέον οἷον εἰ τὰ μὲν ἀπλᾶ δοκεῖ τοῖς εἶδεσιν εἶναι τὰ δὲ
ἔχειν διαφοράς. ἀπλᾶ μὲν οὖν τὰ ξυλώδη καθάπερ ἐρ-
πύλλος σισύμβριον ἐλένιον· πλὴν εἰ τὰ μὲν ἄγρια τὰ δὲ
ἡμερα καὶ [τὰ μὲν] εὖσομα τὰ δὲ ἄσομότερά ἐστι· τού-
των δὲ καὶ αἱ θεραπείαι καὶ αἱ χῶραι διάφοροι καὶ οἱ
ἀέρες. ἐνια δὲ καὶ τῶν ἀνθῶν, οἷον τὸ μέλαν Ἴον· οὐ
γὰρ ἔχειν δοκεῖ τοῦτο διαφορὰν ὡςπερ τὸ λευκόν· ἐμ-
φανῆς γὰρ ἢ τούτων χροιά διαλλάττουσα καὶ ἐτι δὴ μᾶλ-
λον ἢ τῶν κρῖνων, εἴπερ δὴ καθάπερ φασὶν ἐνια καὶ

4 πορφυρᾶ ἐστὶ. τῶν δὲ ῥόδων πολλαὶ διαφοραὶ πλήθει
 τε φύλλων καὶ ὀλιγότητι καὶ τραχύτητι καὶ λειότητι καὶ
 εὐχρῳίᾳ καὶ εὐοσμίᾳ. τὰ μὲν γὰρ πλεῖστα πεντάφυλλα
 τὰ δὲ δωδεκάφυλλα καὶ εἰκοσίφυλλα τὰ δ' ἐτι πολλῶ
 πλεῖον ὑπεραίροντα τούτων· ἕνια γὰρ εἶναι φασὶν ἅ καὶ
 καλοῦσιν ἑκατοντάφυλλα· πλεῖστα δὲ τὰ τοιαῦτά ἐστι
 περὶ Φιλίππους· οὗτοι γὰρ λαμβάνοντες ἐκ τοῦ Παγ-
 γαίου φυτεύουσιν· ἐκεῖ γὰρ γίνεται πολλά· σμικρὰ δὲ
 σφόδρα τὰ ἐντὸς φύλλα· ἢ γὰρ ἕκφυσις αὐτῶν οὕτως
 ὥστε εἶναι τὰ μὲν ἐκτὸς τὰ δ' ἐντὸς· οὐκ εὐοσμα δὲ οὐδὲ
 μεγάλα τοῖς μεγέθεσιν. ἐν δὲ τοῖς μεγάλοις εὐώδη μάλ-
 5 λον ὢν τραχὺ τὸ κάτω. τὸ δὲ ὄλον ὥσπερ ἐλέχθη καὶ ἡ
 εὐχρῳία καὶ ἡ εὐοσμία παρὰ τοὺς τόπους ἐστίν· ἐπεὶ καὶ
 τὰ ἐν γῆ τῇ αὐτῇ γινόμενα ποιεῖ τινα παραλλαγὴν εὐ-
 οσμίας καὶ ἀοσμίας. εὐοσμώτατα δὲ τὰ ἐν Κυρήνῃ, δι' ὃ
 καὶ τὸ μύρον ἠδιστον. ἀπλῶς δὲ καὶ τῶν ἰων καὶ τῶν
 ἄλλων ἀνθῶν ἄκρατοι μάλιστα ἐκεῖ αἱ ὀσμαί, διαφερόν-
 6 τως δὲ τοῦ κρόκου· πλείστον γὰρ οὗτος δοκεῖ παραλλάτ-
 τειν. φύτεται μὲν οὖν ἡ ῥοδωνία καὶ ἐκ τοῦ σπέρματος·
 ἔχει δὲ ὑπὸ τὸ ἄνθος ἐν τῷ μῆλῳ κνηκῶδες ἢ ἀκανῶδες,
 ἔχον δὲ τινα χροῦν ὥστε ἔγγυς εἶναι τῶν παππωδῶν
 σπερμάτων· οὐ μὴν ἀλλὰ διὰ τὸ βραδέως παραγίνεσθαι
 κατακόπτοντες ὡς ἐλέχθη τὸν καυλὸν φυτεύουσιν. ἐπι-
 καιομένη δὲ καὶ ἐπιτεμνομένη βέλτιον φέρει τὸ ἄνθος·
 ἐωμένη γὰρ ἐξαύξεται καὶ ἀπολοχοῦται. δεῖ δὲ καὶ
 μεταφυτεύειν πολλάκις· καὶ γὰρ οὕτω φασὶ κάλλιον γί-
 νεσθαι τὸ ῥόδον. αἱ δ' ἄγριαι τραχύτεραι καὶ ταῖς ῥά-
 βδοις καὶ τοῖς φύλλοις, ἐτι δὲ ἄνθος ἀχρῶστερον ἔχουσι
 7 καὶ ἔλαττον· τὸ δὲ ἰον τὸ μέλαν τοῦ λευκοῦ διαφέρει
 κατὰ τε ἄλλα καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ἰωνίαν ὅτι πλατύφυλ-
 λός τε καὶ ἔγγειόφυλλος καὶ σαρκόφυλλός ἐστι, πολλὴν
 8 ἔχουσα ῥίζαν. τὰ δὲ κρίνα τῇ μὲν χροίᾳ τὴν εἰρημένην

ἔχει διαφορὰν. μονόκωνλα δὲ ἐστὶν ὡς ἐπὶ πᾶν δικωνλεῖ
 δὲ σπανίως· τάχα δὲ τοῦτο χῶρας καὶ ἀέρος διαφορᾶ.
 καθ' ἕκαστον δὲ καυλὸν ὅτε μὲν ἐν κρῖνον ὅτε δὲ πλείω
 γίνεται· βλαστάνει γὰρ τὸ ἄκρον· σπανιώτερα δὲ ταῦτα·
 ῥίζαν δὲ ἔχει πολλὴν σαρκώδη καὶ στρογγύλην· ὁ δὲ
 καρπὸς ἀφαιρούμενος ἐκβλαστάνει καὶ ἀποδίδωσι τὸ κρῖ-
 νον πλὴν ἔλαττον. ποιεῖ δὲ τινα καὶ δακρυώδη συρ-
 ροὴν, ἣν καὶ φυτεύουσιν ὡς περ εἶπομεν. ὁ δὲ νάρκισ- 9
 σος ἢ τὸ λείριον, οἱ μὲν γὰρ τοῦτο οἱ δ' ἐκείνο καλοῦσι,
 τὸ μὲν ἐπὶ τῇ γῆ φύλλον ἀσφοδελῶδες ἔχει, πλατύτερον
 δὲ πολὺ καθάπερ ἢ κριωνία, τὸν δὲ καυλὸν ἄφυλλον
 μὲν ποώδη δὲ καὶ ἐξ ἄκρου τὸ ἄνθος, καὶ ἐν ὑμένι τινὶ
 καθάπερ ἐν ἀγγείῳ [καρπὸν] μέγαν εὖ μάλα καὶ μέλανα
 τῇ χροιά σχήματι δὲ προμήζη. οὗτος δ' ἐκπίπτων ποιεῖ
 βλάστησιν ἀντόματον· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ συλλέγοντες
 πηγνύουσι καὶ τὴν ῥίζαν φυτεύουσιν. ἔχει ῥίζαν σα-
 κώδη στρογγύλην μεγάλην. ὄψιον δὲ σφόδρα· μετὰ γὰρ
 ἀρκτουῦρον ἢ ἄνθησις καὶ περὶ ἰσημερίαν. ὁ δὲ κρόκος 10
 ποώδης μὲν τῇ φύσει καθάπερ καὶ ταῦτα, πλὴν φύλλῳ
 στενωῖ, σχεδὸν γὰρ ὡς περ τριγόφυλλον ἐστὶν· ὄψιανθὲς
 δὲ σφόδρα καὶ ὄψιβλαστὲς ἢ πρωτανθὲς ὀποτέρως τις
 λαμβάνοι τὴν ὄραν· [μετὰ] πλειάδα γὰρ ἀνθεῖ καὶ ὀλί-
 γας ἡμέρας· εὐθὺς δ' ἅμα τῷ φύλλῳ καὶ τὸ ἄνθος ὠθεῖ-
 δοκεῖ δὲ καὶ πρότερον· ῥίζα δὲ πολλὴ καὶ σαρκώδης καὶ
 τὸ ὄλον εὐζῶον· φιλεῖ δὲ καὶ πατεῖσθαι καὶ γίνεται καλ-
 λίων κατατριβομένης πάτῳ τῆς ῥίζης· δι' ὃ καὶ παρὰ
 τὰς ὁδοὺς καὶ ἐν τοῖς κροτητοῖς κάλλιστος. ἢ δὲ φυτεία 11
 ἀπὸ ῥίζης. ταῦτα μὲν οὖν οὕτω γεννᾶται. τὰ δ' ἄλλα
 ἄνθη τὰ προειρημένα πάντα σπείρεται οἶον ἰωνία διός-
 7H ἄνθος ἴφνον φλόξ ἡμεροκαλλές· καὶ γὰρ αὐτὰ καὶ αἱ
 ῥίζαι ξυλώδεις· σπείρεται δὲ καὶ ἡ οἰνάνθη· καὶ γὰρ

καὶ τοῦτο ἀνθῶδες. τὰ μὲν οὖν ἀνθικὰ σχεδὸν ἐν τοῦ-
τοις καὶ τοῖς ὁμοίοις ληπτέον.

CAP. VII. Τὰ δὲ ἕτερα πάντα μὲν ἀνθεῖ καὶ σπερ-⁷⁸
μοφορεῖ, δοκεῖ δὲ οὐ πάντα διὰ τὸ μὴ φανερὸν εἶναι τι-
νων τὸν καρπὸν· ἐπεὶ καὶ τὸ ἀνθος ἐνίων ἀμανρόν·
ἀλλ' ὅτι βραδέως καὶ χαλεπωτέρως παραγίνεται, τῇ φυ-
2 τειᾷ χρωῶνται μᾶλλον ὥσπερ ἐλέχθη καὶ κατ' ἀρχάς· καί-
τοι διατείνονται τινες ὡς οὐκ ἐχόντων καρπὸν· αὐτοὶ
γὰρ ξηρᾶναι πολλάκις καὶ ἀποτρίψαι καὶ σπεῖραι, καὶ
οὐδεπώποτε βλαστεῖν οὔτε ἔρπυλλον οὔτε ἐλένιον οὔτε
σισύμβριον οὔτε μίνθαν· πεπειρᾶσθαι γὰρ καὶ ταύτης.
ἀλλ' ὅμως ἐκεῖνο ἀληθέστερον οἷ τε πεπειρᾶσθαι φά-
σκοντες καὶ τούτων εἶσιν, ἢ τε τῶν ἀγρίων φύσις ἐπι-
μαρτυρεῖ· καὶ γὰρ ἔρπυλλός ἐστιν ἄγριος, ὃν κομίζου-
τες ἐκ τῶν ὄρων φυτεύουσι καὶ ἐν Σικυῶνι καὶ Ἀθήνη-
σιν ἐκ τοῦ Ἰμηττοῦ· παρ' ἄλλοις δὲ ὅλως ὄρη πλήρη
καὶ λόφοι καθάπερ ἐν τῇ Θράκῃ· καὶ σισύμβριον δὲ καὶ
τᾶλλα δριμντέραν ἔχοντα τὴν ὀσμὴν· ἔρπυλλος δ' ἐνίοτε
καὶ παντελῶς θυμώδης· ἂ δὴλον ὅτι ταύτην τὴν γένε-
3 σιν λαμβάνει. ἀβρότονον δὲ μᾶλλον ἀπὸ σπέρματος βλα-
στάνει ἢ ἀπὸ ῥίζης καὶ παρασπάδος· χαλεπῶς δὲ καὶ ἀπὸ
σπέρματος· προμοσχευόμενον [δὲ] ἐν ὄστράκοις ὥσπερ
οἱ Ἀδώνιδος κῆποι τοῦ θεόρου· δύριγον γὰρ σφόδρα
καὶ ὅλως ἐπίκηρον καὶ ὅποι ὁ ἥλιος σφόδρα λάμπει· ἐμ-
βιῶσαν δὲ καὶ ἀύξηθὲν μέγα καὶ ἰσχυρὸν καὶ δενδρῶδες
ὥσπερ τὸ πήγανον πλὴν ξυλωδέστερον πολὺ τοῦτο καὶ
4 ξηρότερον καὶ ἀνχμωδέστερον. ὁ δὲ ἀμάρακος ἀμφοτέ-
ρως φύεται καὶ ἀπὸ παρασπάδος καὶ ἀπὸ σπέρματος·
πολύσπερμον δὲ καὶ τὸ σπέρμα εὖοσμον ὀσμῆ μαλακω-
τέρα· δύναται δὲ καὶ μεταφυτεῦσθαι. πολύσπερμον δὲ
καὶ τὸ ἀβρότονον καὶ οὐκ ἄοσμον. τοῦτο δὲ ῥίζας μὲν
ἔχει ὀρθὰς καὶ κατὰ βάθους. ἔστι γὰρ ὥσπερ μονόριζον

τῆ παχείᾳ τὰς δ' ἄλλας [ἀφίησιν] ἀπ' αὐτῆς· ὁ δ' ἀμά-
 ρακος καὶ ὁ ἔρπυλλος καὶ τὸ σισύμβριον καὶ τὸ ἐλένιον
 ἐπιπολαίους καὶ πολυσχιδεῖς καὶ ταρσώδεις· ξυλώδεις
 δὲ πᾶσαι πολὺ δὲ μᾶλλον ἢ τοῦ ἄβροτόνου καὶ διὰ τὸ μέ-
 γεθος καὶ τῆ ξηρότητι. τοῦ δὲ ἔρπυλλου ἴδιος ἢ αὐξήσις 5
 ἢ τῶν βλαστῶν· δύναται γὰρ ἐφ' ὅσονοῦν προϊέναι
 κατὰ μήκος χάρακα λαβὼν ἢ πρὸς αἰμασίαν φντευθεῖς ἢ
 κάτω καθιέμενος· εὐανξέστατος δὲ εἰς φοῦρα. εἶδη δὲ
 τοῦ μὲν ἡμέρου λαβεῖν οὐκ ἔστι καθάπερ ἐλέχθη. τοῦ δὲ
 ἀργίου φασὶν εἶναι. τοῦ γὰρ ἐν τοῖς ὄρεσιν τὸν μὲν θυμ-
 βρώδη τινα καὶ δριμύτατον τὸν δ' εὐοσμὸν εἶναι καὶ μα-
 λακώτερον. ὦρα δὲ τῆς φντείας πλείστων μετόπωρον ἐν 6
 ᾧ σπεύδουσιν ὡς πρῶτα φντεύειν· οὐ μὴν ἄλλ' ἔνια
 καὶ τοῦ ἥρος φντεύουσιν. ἅπαντα φιλόσκια καὶ φιλύδρα
 καὶ φιλόκοπρα μάλιστα· ἀνυμὸν δὲ δέχεται καὶ ὄλως ὀλι-
 γυδροτάτος ὁ ἔρπυλλος. κόπρω δὲ χαίρει μάλιστα δὲ
 καὶ τῆ τῶν λοφούρων· φασὶ δὲ καὶ μεταφντεύειν δεῖν
 πολλάκις· καλλίω γάρ. τὸ δὲ σισύμβριον ὡς περ ἐλέχθη
 καὶ ἐξίσταται μὴ μεταφντευόμενον.

881 CAP. VIII. Τῶν δ' ἀνθῶν τὸ μὲν πρῶτον ἐκφαίνε-
 ται τὸ λευκόιον, ὅπου μὲν ὁ ἀῆρ μαλακώτερος εὐθύς
 τοῦ χειμῶνος, ὅπου δὲ σκληρότερος ὕστερον, ἐνιαχοῦ
 τοῦ ἥρος. ἅμα δὲ τῶ ἴσῃ ἢ μικρόν τι ὕστερον καὶ τὸ φλό-
 γινον καλούμενον τὸ ἀργίον· ταῦτα γὰρ ὧν οἱ στεφανή-
 πλοκοὶ χρῶνται πολὺ ἐκτρέχει τῶν ἄλλων. μετὰ δὲ ταῦτα
 ὁ νάρκισσος καὶ τὸ λείριον, [καὶ τῶν ἀργίων ἀνεμώνης
 γένος τὸ καλούμενον ὄρειον,] καὶ τὸ τοῦ βολβοῦ κώδων·
 ἐμπλέκουσι γὰρ ἔνιοι καὶ τοῦτο εἰς τοὺς στεφάνους. ἐπὶ
 δὲ τούτοις ἢ οἰνάνθη καὶ τὸ μέλαν Ἴον καὶ τῶν ἀργίων ὅ-
 τε ἐλειόχρυσος καὶ τῆς ἀνεμώνης ἢ λειμωνία καλουμένη
 καὶ τὸ ξίφιον καὶ νάκινθος καὶ σχεδὸν ὅσοις ἄλλοις χρῶν- 2
 ται τῶν ὄρειων. τὸ δὲ ῥόδον ὕστερεῖ τούτων καὶ τελευ-

ταῖον μὲν φαίνεται πρῶτον δ' ἀπολείπει τῶν ἐαρινῶν
 ὀλιγοχρονία γὰρ ἢ ἀνθησις. ὀλιγοχρονία δὲ καὶ τῶν
 ἀγρίων τὰ λοιπὰ πλὴν τῆς ὑακίνθου καὶ τῆς ἀγρίας καὶ
 τῆς σπαρτῆς· αὕτη δὲ διαμένει καὶ τὸ λευκὸν Ἴον καὶ
 ἔτι πλείω τὸ φλόγιον· τὸ δὲ δὴ μέλαν Ἴον ὡςπερ εἶρη-
 ται δι' ἐνιαυτοῦ θεραπείας τυγχάνον. ὡσαύτως δὲ καὶ
 ἡ οἰνάνθη, καὶ γὰρ τοῦτο ἀνθικὸν μὲν ποῶδες δὲ τὴν
 φύσιν, εἴαν τις ἀποκνίξῃ καὶ ἀφαιρῇ τὸ ἄνθος καὶ μὴ ἔξ
 σπερματοῦσθαι καὶ ἔτι τόπον εὖειλον ἔχη· τὸ δὲ ἄνθος
 βοτρυνῶδες καὶ λευκὸν καθάπερ τῶν ἀγρίων. . . ταῦτα
 3 μὲν οὖν ὡςπερ ἐαρινὰ φαίνεται. τὰ δὲ θερινὰ μᾶλλον
 ἢ τε λυχνίς καὶ τὸ διόξανθος καὶ τὸ κρίνον καὶ τὸ Ἴφρον
 καὶ ὁ ἀμάρακος ὁ φρύγιος· ἔτι δὲ ὁ πόθος καλούμενος·
 οὗτος δ' ἐστὶ διττός, ὁ μὲν ἔχων τὸ ἄνθος ὁμοιον τῇ ὑα-
 κίνθῳ, ὁ δὲ ἕτερος ἄχρους λευκὸς ὃ χρῶνται περὶ τοὺς
 τάφους· καὶ χρονιώτερος οὗτος. ἀνθεῖ δὲ καὶ ἡ ἴρις τοῦ
 θέρους καὶ τὸ στρούθιον καλούμενον· τῇ μὲν ὄψει κα-
 λὸν τὸ ἄνθος ἄοσμον δέ. μετοπώρον δὲ τὸ λείριον τὸ
 ἕτερον καὶ ὁ κρόκος, ὃ τε ὀρεινὸς ἄοσμος καὶ ὁ ἡμερος·
 εὐθύς γὰρ ἀνθοῦσι τοῖς πρώτοις ὕδασι. χρῶνται δὲ καὶ
 τῶν ἀγρίων τῶ τῆς ὄξυακάνθου καρπῶ καὶ τῶ ἀνθεῖ τῶ
 4 τῆς μίλακος. καὶ ταῖς μὲν ὄραις οὕτως ἐκάστων ἢ γένε-
 σις. ὡς δὲ ἀπλῶς εἰπεῖν οὐδεὶς διαλείπεται χρόνος οὐδ'
 ἔστιν ἀνανθής ἀλλὰ καὶ ὁ χειμῶν ἔχει καίπερ ἄγονος δο-
 κῶν εἶναι διὰ τὴν κατάψυξιν τῶν μετοπωρινῶν μετα-
 λαμβανόντων, εἴαν δὲ δὴ καὶ μαλακὸς ἢ πολλῶ μᾶλλον.
 ἀπλῶς γὰρ πάντ' ἢ τὰ πολλὰ καὶ ἐπεκτείνεται τῆς οἰκείας
 ὄρας, καὶ εἴαν ὁ τόπος εὖειλος ἢ μᾶλλον· δι' ὃ καὶ συν-
 ἔχεια γίνεταί. χρόνοι μὲν οὖν οὗτοι καὶ ὄραι κατὰ τὰς
 5 γενέσεις. βίος δὲ ἰωνίας μὲν τῆς λευκῆς ἔτη μάλιστα
 τρία· γηράσκουσα δὲ ἐλαττοῦται καὶ ἴα λευκότερα φέ-
 ρει. ῥοδωνίας δὲ πέντε τὰ πρὸς τὴν ἀκμὴν μὴ ἐπικαιο-

μένης· χείρω δὲ καὶ ταύτης τὰ ῥόδα γηρασκούσης. πρὸς
 εὐοσμίαν δὲ καὶ ῥόδων καὶ ἰων καὶ τῶν ἄλλων ἀνθῶν
 μέγιστον ὁ τόπος συμβάλλεται καὶ ὁ ἀήρ πρὸς ἕκαστον
 οἰκεῖος· ἐν Αἰγύπτῳ γὰρ τὰ μὲν ἄλλα πάντ' ἄοσμα καὶ
 ἀνθη καὶ ἀρώματα, αἱ δὲ μυρρίναι θανασταὶ τῇ εὐο-
 σμίᾳ. προτερεῖν δὲ φασὶ τῶν ἐνταῦθα καὶ ῥόδα καὶ ἰα
 καὶ τὰ ἄλλα ἀνθη καὶ διμήνη καὶ διαμένειν πλείω τῶν
 παρ' ἡμῖν ἢ οὐκ ἐλάττω χρόνον ταῦτα. δοκεῖ δὲ πολὺν 6
 πρὸς εὐοσμίαν διαφέρειν ὥσπερ ἐλέχθη καὶ ὁ ἐνιαυτός
 τοῖος ἢ τοῖος γενόμενος, οὐ μόνον ἐπομβρίαις καὶ αὐχμοῖς
 ἀλλὰ καὶ τῶν κατὰ καιρὸν γίνεσθαι καὶ ὕδατα καὶ πνεύ-
 ματα καὶ ἀπλῶς τὰς τοῦ ἀέρος μεταβολάς. τὰ δὲ ἐν τοῖς
 ὄρεσιν ὡς ἀπλῶς εἶπεν καὶ ῥόδα καὶ ἰα καὶ τὰ ἄλλα ἀνθη
 τῇ ὁσμῇ πολλῶν χείρω γίνεσθαι. καὶ περὶ μὲν τῶν στε-
 φανοματικῶν καὶ ἀπλῶς τῶν φρυγανικῶν σχεδὸν ἐν
 τούτοις καὶ τοῖς ὁμοίοις ἐστὶν ἡ ἱστορία.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΠΕΡΙ ΦΥΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟ Η.

CAP. I. Ἐπόμενον δὲ τοῖς εἰρημένοις περὶ τῶν
 ποιωδῶν εἶπεν· τοῦτο γὰρ ἐστὶ λοιπὸν τῶν ἐξ ἀρχῆς
 διαιρεθέντων γενῶν, ἐν ᾗ συμπεριλαμβάνονται πῶς τὸ
 λαχανηρὸν καὶ τὸ σιτωδες. καὶ πρῶτον περὶ τοῦ λαχα-
 νώδους λεκτέον ἀρξαμένους ἀπὸ τῶν ἡμέρων, ἐπεὶ γνώ-
 ριμα μᾶλλον τυγχάνει τῶν ἀγρίων. εἰσὶ δὲ τρεῖς ἄροτοι
 πάντων τῶν κηπευομένων ἐν οἷς ἕκαστα σπεύρουσι διαι-
 ροῦντες ταῖς ὥραις. εἷς μὲν οὖν ὁ χειμερινός, ἄλλος δὲ
 ὁ θερινός, τρίτος δὲ ὁ μεταξὺ τούτων μεθ' ἡλίου τρο-
 πὰς χειμερινάς. καλοῦσι δ' οὕτως οὐ πρὸς τὴν σποράν 2

βλέποντες ἀλλὰ πρὸς τὴν γένεσιν καὶ τὴν χρείαν ἐκά-
 στου· ἐπεὶ ἢ γε σπορὰ σχεδὸν ἐν τοῖς ἐναντίοις γίνεται.
 τοῦ χειμερινοῦ μὲν γὰρ ἀρχὴ μετὰ τροπᾶς θερινᾶς τοῦ
 Μεταγειτνιωῦνος μηνός, ἐν ᾧ σπείρουσι ῥάφανον ῥαφα-
 νίδα γογγυλίδα καὶ τὰ καλούμενα ἐπίσπορα· ταῦτα δ'
 ἐστὶ τεύτλιον θριδακίνη εὐζωμον λάπαθον νάπυ κορί-
 αννον ἄνηθον κάρδαμον· καλοῦσι δὲ καὶ πρῶτον τοῦτον
 τῶν ἀρότων. τοῦ δὲ δευτέρου πάλιν μεθ' ἡλίου τροπᾶς
 τοῦ Γαμηλιωῦνος μηνός, ἐν ᾧ σπείρουσι καὶ πηγνύουσι
 πράσον σέλινον γήθνον ἀδράφαξιν. τοῦ τρίτου δὲ οὐκ
 καλοῦσι θερινὸν τοῦ Μουνυχιωῦνος· ἐν τούτῳ δὲ σπεί-
 ρεται σίκκος κολοκύνθη βλίτον ὠκιμον ἀνδράχνη θύμ-
 βρον. ποιοῦνται δὲ πλείους ἀρότους τῶν ὁμοίων καθ'
 ἐκάστην ὥραν οἷον ῥαφανίδος ὠκίμον τῶν ἄλλων. πᾶσι
 3 δὲ σπείρεται τοῖς ἀρότοις τὰ ἐπίσπορα. διαφύεται δ' οὐκ
 ἐν ἴσοις πάντα χρόνοις ἀλλὰ τὰ μὲν θᾶττον τὰ δὲ βρα-
 δύτερον ὅσα δυσφυῆ. τάχιστα μὲν οὐκ ὠκιμον καὶ βλί-
 τον καὶ εὐζωμον καὶ τῶν χειμερινῶν ῥαφανίς· τριταῖα
 γὰρ ὡς εἶπεν. θριδακίνα δὲ τεταρταῖα ἢ πεμπταῖα.
 σίκκος δὲ καὶ κολοκύνθη περὶ τὰς πέντε ἢ ἕξ, οἱ δὲ φα-
 σιν ἐπτά· πρότερον δὲ καὶ θᾶττον ὁ σίκκος. ἀνδράχνη
 δ' ἐν πλείοσι τούτων. ἄνηθον δὲ τεταρταῖον. κάρδαμον
 δὲ καὶ νάπυ πεμπταῖα. τεύτλιον δὲ θέρους μὲν ἑκταῖον
 χειμῶνος δὲ δεκαταῖον. ἀδράφαξιν δὲ ὀγδοαῖα. ῥάφανος
 δὲ δεκαταῖα. πράσον δὲ καὶ γήθνον οὐκ ἐν ἴσοις ἀλλὰ
 τὸ μὲν ἐννεακαιδεκαταῖον ἐνιαχοῦ δὲ εἰκοσταῖον, γήθνον
 δὲ δεκαταῖον ἢ δωδεκαταῖον. κορίαννον δὲ δυσφυές·
 οὐδὲ γὰρ ἐθέλει βλαστάνειν τὸ νέον ἐὰν μὴ βρεχθῆ.
 θύμβρα δὲ καὶ ὀρίγανος ἐν πλείοσιν ἢ τριάκοντα. δυσ-
 φυέστατον δὲ πάντων τὸ σέλινον· τεσσαρακοσταῖον γὰρ
 φασιν οἱ τὰ συντομώτερα λέγοντες, οἱ δὲ πεντηκοσταῖον
 καὶ τοῦτο κατὰ πάντας τοὺς ἀρότους· ἐπισπείρουσι γὰρ

τινες ἐπὶ πᾶσιν. ὅλως δὲ ὅσα κατὰ πλείους ὥρας σπεί- 4
 ρεται ταῦτ' οὐδὲν θᾶττον τὰ πολλὰ γίνεται τοῦ θέρους.
 καὶ θαυμαστὸν εἰ καὶ μηθὲν ἢ ὥρα συμβάλλεται καὶ ὁ
 ἀῆρ πρὸς τὸ θᾶττον, ἐὰν δὲ μοχθηρὰ καὶ ψυχρὰ καὶ τῷ
 ἀέρι περισκεπῆς βραδύτερον· ἐπεὶ καὶ χειμῶνων ἢ εὐ-
 διῶν ἐπιγινόμενων τοῖς ἀρότοις ὅτε μὲν βραδύτερον ὅτε
 δὲ θᾶττον ἢ βλάστησις. διαφέρει δὲ ταῦτα κατὰ τοὺς
 ἀρότους ἐκάστων· πρωταίτατον γὰρ ἐν τοῖς εὐείλοις καὶ
 εὐκράσιν. ὡς γὰρ ἄπλωσ εἰπεῖν ἐν πλείοσι δεῖ τὰς αἰ- 5
 τίας ὑπολαβεῖν τῶν τοιούτων, ἐν τε τοῖς σπέρμασιν αὐ-
 τοῖς καὶ ἐν τῇ χώρᾳ καὶ τῷ ἀέρι καὶ ταῖς ὥραις αἷς ἕκα-
 στα σπείρουσι καὶ χειμῶνων καὶ εὐδιῶν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν
 σκεπτέον ἐφ' ὧν τε παραλλάττονσιν οἱ χρόνοι καὶ ἐφ'
 ὧν οὐ· καὶ γὰρ τὴν σαφανίδα φασὶ τινες τριταίαν καὶ
 θέρους καὶ χειμῶνος, τὸ δὲ τεύτλιον ὡς περ εἰρηται
 παραλλάττει κατὰ τὰς ὥρας. χρόνοι δ' οὖν οὗτοι τῆς
 βλαστήσεώς εἰσι καὶ λέγονται καθ' ἕκαστον. διαφέρει δὲ 6
 πρὸς τὸ θᾶττον καὶ βραδύτερον καὶ ἢ τῶν σπερμάτων
 παλαιότης. τὰ μὲν γὰρ ἀπὸ νέων παραγίνεται θᾶττον
 οἶον πράσον γήθρον σίκυος κολοκύνθη· ἐνιοὶ δὲ καὶ
 προβρέχουσι τὸν σίκυον πρὸς τὸ θᾶττον ἢ ἐν γάλακτι ἢ
 ἐν ὕδατι. τὰ δ' ἀπὸ παλαιῶν οἶον σέλινον τεύτλιον κάρ-
 δαμον θύμβρα κορίαννον ὀρίαννον· εἴπερ μὴ [φυτεύε-
 ται] αὐτὰ ἀπὸ τοῦ νέου καθάπερ εἶπομεν. ἰδιον δὲ φασιν
 ἐπὶ τοῦ τευτλίου συμβαίνειν· οὐ γὰρ διαφύεσθαι πᾶν
 εὐθὺς ἀλλ' ὕστερον πολλῶ, τὸ δὲ καὶ τῷ ἐχομένῳ ἔτει
 καὶ τῷ τρίτῳ, δι' ὃ καὶ ἐκ πολλοῦ σπέρματος ὀλίγον βλα-
 στάνειν. ἕκαστον δὲ τῶν σπερμάτων ἐὰν ἀδρυνθέντα 7
 ἀποπέση διαμένει πρὸς τὴν ὥραν τὴν ἑαυτοῦ καὶ οὐ πρό-
 τερον ἐκβλαστάνει· καὶ κατὰ λόγον ἐστὶ· καὶ γὰρ ἐπὶ
 τῶν ἀγρίων ὀρωμέν συμβαίνειν ἐὰν μὴ φθαρῇ. αἱ δὲ τε-
 λειώσεις τῶν καρπῶν ἀπάντων γίνονται τοῦ θέρους,

πρότερον δὲ καὶ θᾶττον ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν τῶν πρότερον
 σπαρέντων. διαφέρει δὲ καὶ ἡ ὥρα· τὰ γὰρ ἐν ταῖς θερμ-
 ημερίαις σπαρέντα θᾶττον ἐκκαυλεῖ καὶ ἐκσπερματοῦ-
 ται καθάπερ ῥαφανὶς γογγυλῖς. ἕνια δὲ οὐκ ἐνιαύσια
 φέρει τὸν καρπὸν ἀλλὰ δευτερά καθάπερ σέλινον πράσον
 γήθρον, ἃ καὶ διαμένει χρόνον πλείονα καὶ οὐκ ἔστιν
 ἐπέτεια· τὰ γὰρ πολλὰ τούτων ἅμα τῇ τελειώσει τῶν
 8 σπερμάτων ἀναίνεται. πάντα δὲ ὡς εἰπεῖν ὅσα ἐκκαυλεῖ
 καὶ τελειοῖ τὸν καρπὸν ἀποτελειοῦται κατὰ τὸ σχῆμα τοῦ
 παραβλαστήσεως ἐκ τῶν καυλῶν ἔχειν ἀκρομονιακὰς, πλὴν
 ὅσα μονόκαυλα καθάπερ πράσον καὶ γήθρον καὶ κρό-
 μνον καὶ σκόροδον. φιλνθρα δὲ καὶ φιλόκοπρα πάντα, 19
 μᾶλλον δὲ τὰ ἀσθενέστερα καὶ πλείονος ἐπιμελείας δεό-
 μενα, τὰ δὲ καὶ τροφῆς.

CAP. II. Φύεται δὲ πάντα ἀπὸ τοῦ σπέρματος, ἕνια 21
 δὲ καὶ ἀπὸ παρασπάδος καὶ κλωνῶς καὶ ῥίζης. ἀπὸ μὲν
 παρασπάδος ἢ ῥαφανος· δεῖ γὰρ τι καὶ ῥιζῶδες προσλα-
 βεῖν. ἀπὸ δὲ τῶν βλαστῶν πῆγανον ὀρίγανος ὠκιμον·
 ἀποφυτεύουσι γὰρ καὶ τοῦτο ὅταν σπυθαμιαῖον ἢ μείζον
 γένηται τεμόντες εἰς τὸ ἥμισυ. ἀπὸ ῥίζης δὲ σκόροδον
 καὶ κρόμμον καὶ βολβὸς καὶ ἄρον καὶ ἀπλῶς τὰ τοιαῦτα
 τῶν κεφαλορρίζων. φύεται δὲ καὶ εἰ τινῶν αἱ ῥίζαι δια-
 μένουσιν ἐπὶ πλείονα χρόνον ἐπετειοκαύλων ὄντων. ὅτι
 δὲ ἀπὸ σπέρματος πάντα βλαστάνει φανερόν· καὶ γὰρ
 τὸ πῆγανον ὅπερ οὐ φασὶ τινες, ἀλλὰ βραδέως δι' ὃ καὶ
 2 ἀποφυτεύουσιν. ὅσα δὲ ἀπὸ ῥίζης φύεται τούτων ἢ μὲν
 ῥίζα χρόνιος αὐτὰ δὲ ἐπετειόκαυλα, δι' ὃ καὶ παραβλα-
 στάνουσιν αἱ ῥίζαι τῶν τοιούτων καὶ γίνονται πλείους
 οὐ μόνον ἐν τοῖς ἡμέροις καὶ κηπευομένοις ἀλλὰ καὶ ἐν
 τοῖς ἀγροῖς ὡς περ εἶπομεν οἶον βολβοῖς γηθύοις σκίλ-
 λαις καὶ τοῖς ἄλλοις. παραβλαστάνει δ' ἕνια καὶ τῶν μὴ
 κεφαλορρίζων χρονιωτέρων δὲ οἶον σέλινον καὶ τεύ-

τλιον· ἀφιάσι γὰρ ῥίζας ἀφ' ὧν φύονται φύλλα καὶ
 καυλοί. παραβλαστάνει δὲ καὶ γήθρον καὶ πρᾶσον καὶ
 παραφύει κάτωθεν οἶον βολβώδη τινὰ κεφαλὴν, ἐξ ἧς ἡ
 βλάστησις γίνεται τῶν φύλλων, ἀνανθήντος δὲ τοῦ καυ-
 λοῦ καὶ τοῦ σπέρματος ἀφαιρεθέντος· ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ
 χρησίμας εἶναι τὰς τούτων κεφαλὰς οὐ συλλέγουσιν εἰς
 ξηρασίαν, δι' ὃ καὶ οὐ φυτεύουσι. τάχα δὲ ταῦτα καὶ 3
 ὁμογενῆ καὶ σύνεγγυς πως τῆ τοῦ κρομύου φύσει, δι' ὃ
 καὶ οὐ θαυμαστόν. ἀλλ' ὁμοίως (καὶ) ἐπὶ πάντων καὶ
 ἡμέρων καὶ ἀγρίων, ὅσα χρονιώτερα μὲν ἐστὶν ἐπετει-
 ὄκαυλα δὲ, τούτων καὶ αἱ ῥίζαι ἐπιβλαστάνουσιν ὡς-
 περ καὶ ἐπὶ τῶν φρυγανικῶν καὶ τῶν θαμνωδῶν· ἀλλ'
 ἐπὶ τῶν κρομύων καὶ σκοροδίων καὶ βολβῶν καὶ ὡςπερ
 ἀριθμὸς τις γίνεται τούτων. ἡ δὲ γένεσις ὡςπερ εἰρηται
 τριχῶς ἐστὶν, ἀπὸ σπέρματος μὲν πάντων ἀπὸ δὲ καυ-
 λοῦ καὶ ῥίζης τῶν εἰρημένων. τῶν δὲ καυλῶν κολου- 4
 σθέντων πάντα μὲν ὡς εἰπεῖν βλαστάνει πλὴν τῶν ἀπο-
 καύλων, ἐμφανέστατα δ' ὡςπερ καὶ εἰς χρεῖαν ὄκιμον
 θρίδαξ ῥάφανος. καὶ τῆς μὲν θρίδακος ἡδίους φασὶ τοὺς
 παλιμβλαστῆεις εἶναι καυλοῦς· τὸν γὰρ πρῶτον ὀπώδη
 καὶ πικρὸν εἶναι ὡς ἄπεπτον· οἱ δὲ τὸ ἐναντίον ὀπωδε-
 στέρους τούτους ἀλλ' ἕως ἂν ὧσιν ἀπαλοὶ φαίνεσθαι
 γλυκυτέρους. ἀλλ' ἐπὶ τῆς ῥαφάνου τοῦτο ὁμολογοῦμε-
 νον ὡς εἰ πάλιν βλαστήσειεν ἡδίων ἀφαιρεθέντων γε τῶν
 381 φύλλων πρὸ τοῦ διακαυλίσαι. διαμένουσι δὲ αἱ ῥίζαι 5
 πλειόνων ἀλλ' αἱ μὲν βλαστάνουσι πάλιν αἱ δὲ οὔ. ῥα-
 φανὶς γοῦν καὶ γογγυλὶς διαμένουσι γῆς ἐπιβληθείσης
 ἄχρι θέρους καὶ αὔξησιν λαμβάνουσιν, ὅπερ ποιουσί
 τινες ἐξεπίτηδες τῶν κηπουρῶν· οὐ βλαστάνουσι δὲ οὐδ'
 ἀφιάσι φύλλον οὐδ' εἰ τις ἀφέλοι τὴν ἐπισεσαγμένην
 γῆν. ἰδεῖν δὲ τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐστί. τὰ δὲ πλει-
 στα τῶν λαχάνων μονόρριζα τῆ παχείᾳ κατὰ βᾶθους ῥίζῃ·

καὶ γὰρ ὅσα παραφύει τὰς ἰσοπαχεῖς ταύτας ὡσπερ σέ-
 λινον καὶ τευτλίον ἀπὸ τῆς μέσης πως ἢ παραφύσις ἐστὶ
 καὶ οὐκ εὐθύς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἢ σχίσις· ἐκ δὲ ταύτης τῆς
 μιᾶς ἀπήρτηνται αἱ ἀποφύδες αἱ μικραὶ καὶ τῆς ἑαφα-
 νίδος καὶ τῆς γογγυλίδος. καὶ αὐταὶ μὲν δὴ πᾶσι φανε-
 6 ραὶ διὰ τὴν χρεῖαν. ἡ δὲ τοῦ τευτλίου μία μὲν μακρὰ
 καὶ παχεῖα καὶ ὀρθὴ καθάπερ ἡ τῶν ἑαφανίδων ἀποφύ-
 σεις δὲ ἔχει παχεῖας ὅτε μὲν δύο ὅτε δὲ καὶ τρεῖς ὅτε δὲ
 καὶ μίαν, τὰς δὲ μικρὰς ἐκ τούτων. σαρκώδης δὲ ἡ ῥίζα
 καὶ τῆ γένυσει γλυκεῖα καὶ ἡδεῖα δι' ὃ καὶ ὠμὴν ἐσθίουσί
 τινες· ὁ δὲ φλοιὸς οὐ παχὺς οὐδὲ ἀφαιρετὸς ὡσπερ ὁ
 τῶν ἑαφανίδων ἀλλὰ μᾶλλον οἶος ὁ τῶν ἱπποσελίνων.
 7 ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ τῆς ἀδραφάξυος μία μὲν εἰς βᾶθος ἐκ
 ταύτης δὲ ἄλλαι. μονορριζότατον δὲ τούτων πάντων τὸ
 λάπαθον· οὐ γὰρ ἔχει παχεῖας ἀποφύσεις ἀλλὰ τινὰς
 λεπτὰς· βαθυρριζότατον δὲ πάντων, ἔχει γὰρ μεῖζον
 τριῶν ἡμιποδίων· τὸ δ' ἄγριον βραχυτέραν, πολύκαυλον
 δὲ καὶ πολύκλαδον καὶ ἡ ὅλη μορφὴ τελειωθεῖσα παρα-
 πλησία τῇ τοῦ τευτλίου· πολυχρονιώτερον δὲ καὶ τοῦ
 ἀγρίου καὶ ὅλως δὲ πάντων τῶν λαχάνων ὡς εἰπεῖν·
 διαμένει γὰρ ὅποσονοῦν χρόνον ὡς φασιν. ἔχει δὲ σαρκώ-
 κωδὴ τὴν ῥίζαν καὶ ἐνικμον δι' ὃ καὶ ἐξαιρεθεῖσα ζῆ πολ-
 λὸν χρόνον. τὸ δ' ὠκιμον μίαν μὲν τὴν παχεῖαν τὴν κατὰ
 βᾶθους τὰς δ' ἄλλας τὰς ἐκ πλαγίου λεπτὰς ἐπιεικῶς εὐ-
 μήκεις. ἐνια δ' οὐκ ἔχει τὴν μίαν τὴν ὀρθὴν οἶον τὸ
 βλίτον ἀλλ' εὐθὺ πολλὰς ἐξ ἄκρου καὶ εὐπαχεῖς καὶ μα-
 8 κροτέρας τῆς ἀδραφάξυος. τῶν δὲ ῥιζῶν ξυλωδέσταιται ³¹
 πασῶν αἱ τοῦ ὠκίμου καθάπερ καὶ ὁ κανλός. ἡ γὰρ τοῦ
 βλίτου καὶ τῆς ἀδραφάξυος καὶ τῶν τοιούτων ἦττον ξυ-
 λώδης. εἰσὶ γὰρ ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν πασῶν αἱ μὲν σαρκώ-
 δεις αἱ δὲ ξυλώδεις. [σαρκώδεις] οἶον ἢ τοῦ τευτλίου
 καὶ τοῦ σελίνου καὶ ἱπποσελίνου καὶ λαπάθου καὶ ἑα-

φανίδος καὶ γογγυλίδος καὶ πάντων μάλιστα τῶν κεφαλοβαρῶν· οὐδὲ γὰρ ἀναξηραίνονται σκληρύνονται τελείως. ξυλώδεις δὲ ὥσπερ αἱ τοῦ ὠκίμου καὶ βλίτου καὶ ἀδραφάξου καὶ εὐξώμου καὶ ἀνήθου (καὶ λαπάθου) καὶ κοριάννου καὶ ἀπλῶς τῶν νευροκαύλων· ἔχει γὰρ δὴ καὶ τὸ ἀνήθου καὶ τὸ κοριάννου ὄντα μονόρριζα ξυλώδη τε τὴν ῥίζαν καὶ οὐ μακρὰν οὐδὲ τὰς λεπτὰς ἀποφυάδας ἔχουσαν πολλὰς· πολυκαυλα δὲ ἄμφω καὶ πολυόξα, δι' ὃ καὶ οὐ κατὰ λόγον οὐδενὶ τούτων τὸ ἄνω πρὸς τὸ κάτω. βραχύρριζα δὲ ταῦτά ἐστιν οἶον θριδάξ ἀνδράχνη, τῇ ὀρθῇ καὶ ταῖς εἰς τὰ πλάγια. ἡ δὲ θριδάξ, ὥσπερ οὐκ ἔχει τὰς τοιαύτας ἀποφύσεις ἀλλὰ μόνον τὰς λεπτὰς, καὶ μάλιστα δὴ μονόρριζον ὡς εἶπεν. ἀπλῶς δὴ πάντα τὰ θερρινὰ βραχύρριζα· καὶ γὰρ ὁ σίκυος καὶ ἡ κολοκύνθη καὶ ἡ σικύα καὶ διὰ τὴν ὥραν καὶ ἴσως ἔτι μᾶλλον διὰ τὴν φύσιν ἤπερ συνηκολούθηκε τῇ ὥρᾳ. ἡ δὲ μεταφυτενομένη θριδάξ βραχυτέραν ἔχει τὴν ῥίζαν τῆς σπαρείσης· παραβλαστάνει γὰρ ἐκ τῶν πλαγίων μᾶλλον· βραχυτέραν δὲ καὶ ἡ ἀγρία τῆς ἡμέρου, καὶ ἐκ τῶν ἄνωθεν πολυκαυλοτέρα.

⁴⁵¹ CAP. III. Ἄνθει δὲ τῶν μὲν ἄλλων ἕκαστον ἀθρόον, τὸ δὲ ὠκίμον κατὰ μέρος τὰ κάτω πρῶτον εἶν' ὅταν ταῦτα ἀπανθήσῃ τὰ ἄνω, δι' ὃ καὶ πολυχρόνιον ἐν τῷ ἀνθεῖν καθάπερ κύαμος καὶ τῆς πόας τὸ ἠλιοτρόπιον καλούμενον καὶ ἄλλα δὲ τῶν ἀγρίων. ἀνθεῖ δὲ καὶ ὁ σίκυος πολὺν χρόνον· καὶ γὰρ ἐπιβλαστάνειν τούτῳ γε συμβαίνει. τὰ δὲ ἄνθη τῶν μὲν ἐκλενκα τῶν δὲ μηλινοειδῶν τῶν δὲ μικρὸν ἐπιπορφυρίζοντα, εὐχρουν δ' οὐθέν. τὰ δὲ σπέρματα διαφέρει καὶ τοῖς σχήμασι· τὰ μὲν γὰρ πλεῖστα στρογγύλα τὰ δὲ προμήκη τὰ δ' αὖ πλατέα καὶ φυλλώδη καθάπερ τὰ τῆς ἀδραφάξου· ὅμοιον γὰρ τῷ τοῦ σιλφίου· τὰ δὲ στενὰ καὶ γραμμώδη καθάπερ τοῦ

κυμίνου. καὶ τοῖς χρώμασιν ὁμοίως τὰ μὲν μέλανα τὰ
 δὲ ξυλώδη τὰ δὲ λευκότερα. πάντα δὴ ἔλλοβοσπέρματα
 ἢ γυμνοσπέρματα ἢ ἐμφλοιοσπέρματα ἢ παπποσπέρματα·
 φαφανὶς μὲν γὰρ καὶ νάπυ καὶ γογγυλὶς ἔλλοβοσπέρματα,
 κορίαννον δὲ καὶ μάραθον καὶ ἄνηθον καὶ κύμινον γυ-
 μνοσπέρματα, βλίτον δὲ καὶ τεύτλιον καὶ ἀδράφαξυς καὶ
 ὄκιμον ἐμφλοιοσπέρματα, θριδακίνη δὲ παπποσπέρμα-
 3 τον. πάντα δὲ πολύκαρπα καὶ πολυβλαστῆ, πολυκαρ-
 πότατον δὲ τὸ κύμινον. ἴδιον δὲ καὶ ὃ λέγουσι κατὰ τοῦ-
 του· φασὶ γὰρ δεῖν καταρᾶσθαι τε καὶ βλασφημεῖν σπεί-
 ροντας εἰ μέλλει καλὸν ἔσεσθαι καὶ πολύ. δυσξηράντα
 δὲ πάντα μὲν ὡς εἰπεῖν πλὴν τοῦ κυμίνου, οὐχ ὡς ὁ σί-
 τος ὃς κἂν ἅπαξ ἀδρυνθῆ ταχὺν ξηραίνεται καὶ ἀποπίπτει·
 4 δυσξηραντότερα δὲ τὰ ἐμφλοιοσπέρματα καὶ τούτων [μά-
 λιστα τὸ ὄκιμον. ἅπαντα δὲ ξηρανθέντα πολυκαρπότερα
 γίνεται, δι' ὃ] καὶ προαφαιροῦντες αὐτὰ ξηραίνουσιν.
 ἅπαντα δὲ πολύχρα καὶ πολυσπέρματα, πολυκαρπότατον
 δὲ τὸ ὄκιμον. ἔστι δὲ τὰ μὲν ἀκρόκαρπα καθάπερ ὄκι-
 μον πρᾶσον κρόμμον· τὰ δὲ πλαγιόκαρπα μᾶλλον οἷον
 φαφανὶς γογγυλὶς καὶ τὰ τοιαῦτα· τὰ δ' ἀμφοτέρως οἷον
 βλίτον ἀδράφαξυς· ἀμφοτέρα γὰρ ταῦτα καὶ ἐκ τοῦ πλα-
 γίου καὶ τὸ γε βλίτον εὐθύς παρ' ἕκαστον ὄζον προσ-
 καθήμενον ἔχει τὸ σπέρμα βοτρυνῶδες. τὰ δ' ἐκ παλαιο-
 τέρων σπερμάτων θᾶπτον ἐκκαυλεῖ, τάχιστα δὲ τὰ ἐκ τῶν
 ἀκμαζόντων· ἔστι γὰρ τις ἀκμὴ καὶ τούτων. ἀνά λόγον
 δὲ καὶ τὸ κάλλος ἀκολουθεῖ τῶν ... ἐὰν τὰ ἄλλα τὴν
 αὐτὴν ἔχωσι θεραπείαν. δοκεῖ δὲ καὶ εἰς τὸ αὐτὸ ἀθρόα
 θεμένων καλλίω γίνεσθαι καὶ βλαστάνειν· οὕτω γὰρ τὸ
 τοῦ πρᾶσον καὶ τὸ τοῦ σελίνου τιθέασιν ἀποδήσαντες
 5 εἰς ὀθόνιον καὶ γίνονται μεγάλα. συμβάλλεται δέ τι καὶ
 ὁ τόπος πρὸς αὔξησιν· κελεύουσι γοῦν ὅταν τις μετα-
 φρυτεύῃ τὰ σέλινά πατταλον κατακρούειν ἡλίκον ἂν βού-

ληται ποιεῖν τὸ σέλινον· τιθέναι δὲ καὶ ἐν ὀθονίῳ πά-
ταλον κατακρούσαντα καὶ πλήσαντα κόπρου καὶ γῆς. ἔνια
δὲ καὶ τοῖς σχήμασιν ἐξομοιοῦται κατὰ τοὺς τόπους· ἢ
γὰρ σικύα ὁμοιοσχημῶν γίνεται ἐν ᾧ ἂν τεθῆ ἄγγειον.
καὶ διαφορὰν λαμβάνει κατὰ τοὺς χυμοὺς ἔνια προθερα-
πευθέντα τῶν σπερμάτων οἷον τὸ τοῦ σικύου ἔαν ἐν γά-
λακτι βρέξαντες σπείρωσιν. ἀλλὰ τὰ μὲν τοιαῦτα ἴσως
οἰκειότερα τῆς θεραπείας.

⁴¹¹
^{5St} CAP. IV. Γένη δὲ τῶν μὲν ἔστι πλείω τῶν δ' οὐκ
ἔστιν, οἷον ὠκίμου λαπάθου βλίτου καρδάμου εὐζώμου
ἀδραφάξυος κοριάννου ἀνήθου πηγάνου· τούτων γὰρ
οὐ φασιν εἶναι [γένους διαφορὰν.] τῶν δὲ ἔστι, φαφα-
νίδος φαφάνου τευτλίου σικύου κολοκύντης κυμίνου
σκοροδόου θριδακίνης. διαίρουσι δὲ τοῖς τε φύλλοις καὶ
ταῖς ῥίζαις καὶ τοῖς χρώμασι καὶ τοῖς χυλοῖς καὶ τοῖς ἄλ-
λοῖς τοῖς τοιούτοις. οἷον τῆς φαφανίδος [γένη κορινθίαν ²
κλεωναίαν λειοθασίαν] ἀμωρέαν βοιωτίαν· εὐανξεστά-
την δὲ τὴν κορινθίαν ἢ καὶ τὴν ῥίζαν ἔχει γυμνήν· ὠθεῖ-
ται γὰρ εἰς τὸ ἄνω καὶ οὐχ ὡς αἱ ἄλλαι κάτω. τὴν δὲ
λειοθασίαν ἢν ἔνιοι καλοῦσι θρακίαν ἰσχυροτάτην πρὸς
τοὺς χειμῶνας. τὴν δὲ βοιωτίαν γλυκντάτην καὶ τῶ σχή-
ματι στρογγύλην, οὐχ ὡς περ τὴν κλεωναίαν μακράν.
ὅσων δ' ἂν ἢ λεία τὰ φύλλα γλυκύτερα καὶ ἠδίοις,
ὅσων δ' ἂν τραχέα δριμύτερα. γένος δέ τι παρὰ ταῦτα
ἔστιν ὃ ἔχει τὸ φύλλον εὐζώμῳ ὅμοιον. φαφανίδος μὲν
οὐν ταῦτα. γογγυλίδος δὲ οἱ μὲν φασιν εἶναι οἱ δ' οὐ ³
φασιν, ἀλλὰ τῶ ἄρρενι καὶ τῆ θηλείᾳ διαφέρειν, γίνε-
σθαι δὲ ἐκ τοῦ αὐτοῦ σπέρματος ἄμφω. πρὸς δὲ τὸ ἀπο-
θιλύνεσθαι πηγνύναι δεῖν μανὰς· ἔαν γὰρ πυκνὰς πά-
σας ἀπαρρενοῦσθαι, τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐν γῆ
μοχθηρᾷ σπαρῶσι· δι' ὃ καὶ πρὸς σπερματισμὸν μετα-
φέροντες φυτεύουσι τὰς ἐκφύσεις καὶ πλατείας. ἔστι δὲ

καὶ τὸ σπέρμα τῆ ὄψει τὸ χειρὸν καὶ βέλτιον φανερόν·
 τῆς μὲν γὰρ χρηστῆς λεπτὸν τῆς δὲ μοχθηρᾶς ἄδρόν. χει-
 μαζομένη δὲ χαίρει καὶ αὐτὴ καὶ ἡ ῥαφανίς· οἴονται γὰρ
 ἅμα γλυκαίνεσθαι τε καὶ τὴν αὔξησιν εἰς τὴν ῥίζαν τρέ-
 πεσθαι καὶ οὐκ εἰς τὰ φύλλα. τοῖς δὲ νοτίοις καὶ ταῖς
 4 εὐδίαῖς ἐκκαλεῖται ταχύ. τοῦτο μὲν οὖν λόγου δεῖται τῆς
 ὁμοιώσεως ἐν ἀμφοῖν εἶναι τὰς διαφοράς. τῆς δὲ ῥαφά-
 νου τριχῆ διαιρουμένης, οὐλοφύλλον τε καὶ λειοφύλλον
 καὶ τρίτης τῆς ἀργίας, [ἡ ἀργία] τὸ μὲν φύλλον ἔχει λειον
 μικρὸν δὲ καὶ περιφερές, πολὺκλαδος καὶ πολυφύλλος,
 ἔτι δὲ χυλὸν ἔχουσα δορυμνὴ καὶ φαρμακώδη, δεῖ δὲ καὶ
 πρὸς τὰς κοιλάδας αὐτῶ χρωῖνται οἱ ἰατροί. ὁμοίως δὲ καὶ
 ἐν ἐκείναις δοκοῦσι διαφοραὶ καθ' ἑκατέραν· ἐπεὶ ἄσπερ-
 μόν τι γένος αὐτῶν ἐστὶν ἢ κακόςπερμον. τὸ δ' ὅλον ἢ
 οὐλῆ τῆς λείας εὐχυλοτέρα καὶ μεγαλοφυλλοτέρα· εὐχυ-
 λότερον δὲ καὶ τῶν τευτλίων τὸ λευκὸν τοῦ μέλανος καὶ
 5 ὀλιγοσπερμότερον ὃ καλοῦσιν τινες σικελικόν. ὡσαύτως
 δὲ καὶ τῆς θριδακίνης· ἢ γὰρ λευκὴ γλυκυτέρα καὶ ἀπα-
 λωτέρα. γένη δὲ αὐτῆς ἐστὶν ἄλλα τρία τό τε πλατύκαυ-
 λον καὶ στρογγυλόκαυλον καὶ τρίτον τὸ λακωνικόν· αὐτὴ
 δὲ τὸ μὲν φύλλον ἔχει σκολυμῶδες ὀρθῆ δὲ καὶ εὐανξίης
 καὶ ἀπαράβλαστος ἐκ τοῦ καυλοῦ. τῶν δὲ πλατειῶν οὐ-
 τω τινὲς πλατύκαυλοι γίνονται ὥστ' ἐνίοις φασι καὶ θύ-
 ραις χρῆσθαι κηπουρिकाῖς. τὸ δὲ ὀπῶδες σφόδρα καὶ
 6 μικρόφυλλον καὶ λευκοκαυλότερον ἔοικεν ἀργίᾳ. τῶν δὲ
 σελίμων καὶ ἐν τοῖς φύλλοις καὶ ἐν τοῖς καυλοῖς αἱ δια-
 φοραί· τὸ μὲν γὰρ πικρὸν καὶ οὐλον καὶ δασὺ τὸ φύλ-
 λον ἔχει τὸ δὲ μακρότερον καὶ πλατύτερον καυλὸν δὲ
 μελίζω. τούτων δὲ πάλιν τὰ μὲν λευκόκαυλα τὰ δὲ πορ-
 φυρόκαυλα ἢ ποικιλόκαυλα· τὸ δ' ὅλον ἅπαν τὸ τοιοῦ-
 τον ἐμπερέστερον τῷ ἀργίῳ. σικύου δὲ καὶ κολοκύντης
 τοῦ μὲν εἶναι φασι γένη τῆς δ' οὐκ εἶναι καθάπερ τῆς

βαφανίδος καὶ τῆς γογγυλίδος ἀλλ' ἐν τῷ αὐτῷ γένει τὰς
 μὲν βελτίους τὰς δὲ χείρους. τοῦ δὲ σικύου τρία λακω-
 νικὸν σκυταλίαν βοιωτίον· τούτων δὲ ὁ μὲν λακωνικὸς
 ὑδρευόμενος βελτίων, οἱ δ' ἕτεροι ἀνύδρευτοι. διαφέρει 7
 δὲ γένει καὶ τὰ κρόμνα καὶ τὰ σκόροδα. πλείω δὲ τοῦ
 κρομίου τὰ γένη οἷον τὰ κατὰ τὰς χώρας ἐπικαλούμενα
 σάρδια κνίδια σαμοθράκια, καὶ πάλιν τὰ σητάνια καὶ
 σχιστὰ καὶ ἀσκαλώνια. τούτων δὲ τὰ μὲν σητάνια μικρὰ
 γλυκέα δὲ εὖ μάλα, τὰ δὲ σχιστὰ καὶ ἀσκαλώνια καὶ ταῖς
 θεραπέαις διαφέροντα καὶ δῆλον ὅτι τῇ φύσει· τὸ γὰρ
 σχιστὸν τῷ μὲν χειμῶνι μετὰ τῆς κόμης ἐῶσιν ἀργὸν ἅμα
 δὲ τῷ ἤρι τὰ φύλλα περιαιροῦσι τὰ ἔξω καὶ τὰ ἄλλα θε-
 ραπεύουσι· περιαιρεθέντων δὲ τῶν φύλλων ἕτερα βλα-
 στήνει καὶ ἅμα κάτω σχίζεται, δι' ὃ καλοῦσι σχιστὰ. οἱ
 δὲ καὶ ὅλως φασὶ πάντων δεῖν ὅπως ἢ δύναμις εἰς τὸ
 κάτω καὶ μὴ σπερμοφυῆ. τῶν δὲ ἀσκαλωνίων ἰδία τις ἢ 8
 φύσις· μόνα γὰρ [οὐ] σχιστὰ καὶ ὡσπερ ἄγρονα ἀπὸ τῆς
 ῥίζης, ἐτι δὲ ἐν αὐτοῖς ἀναυξῆ καὶ ἀνεπίδοτα· δι' ὃ καὶ
 οὐ πηγνύουσιν ἀλλὰ σπείρουσιν αὐτὰ καὶ σπείρουσιν
 ὀψὲ πρὸς τὸ ἔαρ, εἴθ' ὅταν βλαστήσῃ μεταφυτεύουσι·
 τελειοῦται δὲ οὕτω ταχέως ὥσθ' ἅμα τοῖς ἄλλοις ἢ καὶ
 πρότερον ἐξαιρεῖσθαι· πλείονα δὲ χρόνον ἐαθέντα ἐν τῇ
 γῇ σήπεται· φυτευθέντα δὲ κανλὸν ἀφίησι καὶ σπέρμα
 φύει μόνον, εἶτα κενοῦται καὶ ἀναίνεται. τούτων μὲν 9
 οὖν τοιαύτη τις ἢ φύσις. διαφέρει δ' ἕνια καὶ τοῖς χρώ-
 μασιν· ἐν Ἰσσοῦ γὰρ τὰ μὲν ἄλλα ὅμοια τοῖς λευκοῖς
 λευκὰ δὲ σφόδρα τῇ χροιά· φέρειν δὲ φασιν ὅμοια τοῖς
 σαρδιανοῖς. ἰδιωτάτη δὲ ἢ φύσις ἢ τῶν κρητικῶν παρα-
 πλησία δὲ τρόπον τινὰ τοῖς ἀσκαλωνίοις εἰ μὴ ἄρα καὶ
 ἢ αὐτή. ἐν Κρήτῃ γὰρ ἐστὶ τι γένος ὃ σπειρόμενον μὲν
 ῥίζαν ποιεῖ φυτευόμενον δὲ κανλὸν καὶ σπέρμα, κεφα-
 λὴν δὲ οὐκ ἴσχει, γλυκὺ δὲ τῷ χυμῷ· τοῦτο γὰρ οἷον

10 ἀνάπαλιν ἔχει τοῖς ἄλλοις. ἅπαντα γὰρ πηγνύμενα καὶ
 βελτίω καὶ θᾶττον παραγίνεται. πάντα δὲ φυτεύεται
 μετ' ἄρκτουῶρον ἐτι θερμοῦς οὔσης τῆς γῆς ὅπως τὰ ὕδατα
 πεφυτευμένα καταλαμβάνη. καὶ ὅλα δὲ φυτεύεται καὶ
 διατεμνόμενα παρὰ τὴν κεφαλὴν. οὐχ ὅμοιαι δὲ αἱ ἐκ-
 βλαστήσεις, ἀλλ' ἐκ μὲν τοῦ κάτω γίνεται κρόμμον ἐκ δὲ
 τοῦ ἄνω χλόη μόνον· ὀρθὸν δὲ διατηθεὶν ὅλως ἀβλαστὴς
 ἐστι. τὸ δὲ γήτειον καλούμενον ἀκέφαλόν τι καὶ ὡσπερ
 ἀυχένα μακρὸν ἔχον ὅθεν καὶ ἡ βλάστησις ἄκρα· καὶ
 ἐπικείρεται πολλάκις ὡσπερ τὸ πράσον, δι' ὃ καὶ σπεί-
 ρουσιν αὐτὸ καὶ οὐ φυτεύουσι. τὰ μὲν οὖν κρόμνα σχε-
 11 δὸν ταύτας ἔχει τὰς ἰδέας. τὸ δὲ σκορόδον φυτεύεται μὲν
 μικρὸν πρὸ τροπῶν ἢ μετὰ τροπᾶς διαιρούμενον κατὰ
 γέλγεις. διαφορὰ δὲ ἐστὶν αὐτῶν ἢ τε τῶν ὀψίων πρὸς
 τὰ πρώια, γένος γάρ τι τυγχάνει τοιοῦτον ὃ ἐν ἐξήκοντα
 ἡμέραις τελειοῦται, καὶ μεγέθει καὶ μικρότητι. καὶ τῷ
 μεγέθει γένος τι διάφορόν ἐστι, μάλιστα δὲ τὸ κύπριον
 καλούμενον τοιοῦτον, ὅπερ οὐχ ἐψοῦσιν ἀλλὰ πρὸς τοὺς
 μυττωτοὺς χρῶνται καὶ ἐν τῇ τρίψει θαυμαστὸν ποιεῖ
 τὸν ὄγκον ἐκπνευματούμενον. καὶ ἐτι τῷ μὴ ἔχειν ἔνια
 τὰς γέλγεις. ἢ δὲ γλυκύτης καὶ ἡ εὐωδία καὶ ἡ ἀδρότης
 σχεδὸν παρὰ τὰς χώρας γίνεται καὶ τὰς θεραπέιας ὡς-
 περ καὶ τῶν ἄλλων. τελειοῦται δὲ καὶ ἀπὸ σπέρματος
 ἀλλὰ βραδέως· τῷ πρώτῳ γὰρ ἔτει κεφαλὴν ἠλίκην πρά-
 σον λαμβάνει τῷ δ' ὕστερον γελγιδοῦται καὶ τῷ τρίτῳ
 τέλειον γίνεται, καὶ οὐδὲν χεῖρον ἀλλ' ἔμοι γε καὶ κάλ-
 12 λιών φασι τοῦ πηκτοῦ. τῆς δὲ ῥίζης ἢ γένεσις οὐχ ὅμοια
 τοῦ τε σκορόδου καὶ τοῦ κρομμίου· ἀλλὰ τοῦ μὲν σκο-
 ρόδου ὅταν ἀνοιδήσῃ ἢ γελγίς κυρτοῦται πᾶσα καὶ ἐν-
 ταῦθα ἀυξηθεῖσα διαιρεῖται πάλιν εἰς τὰς γέλγεις καὶ ἐξ
 ἐνὸς πολλά γίνεται τῷ τελειοῦσθαι τὴν κεφαλὴν, τὸ δὲ
 κρόμμον εὐθύς ἐκ τῆς ῥίζης ἄλλο καὶ ἄλλο παραφίησι

καθάπερ καὶ βολβοὶ καὶ σκίλλα καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα.
καὶ γὰρ τὰ κρόμυα καὶ τὰ σκόροδα μὴ ἀναιρούντων ἀλλ'
εἰόντων πολλὰ γίνεται. φέρειν δέ φασι καὶ τὸ σκόροdon
ἐπὶ τῆς φύσιγγος σκόροδα καὶ τὸ [κρόμυον] κρόμυα· περὶ
μὲν οὖν τῶν γενέσεων ἱκανῶς εἰρήσθω.

^{5H}
^{6St} CAP. V. Φίλυδρα δὲ πάντα τὰ ἄλλα λάχανα καὶ
φιλόκοπρα πλὴν πηγάνου, τοῦτο δὲ ἥκιστα φιλόκοπρον.
τὰ χειμερινὰ δὲ οὐχ ἦττον τῶν θερινῶν καὶ τὰ ἐπίκηρα
τῶν ἰσχυρῶν. κόπρον δὲ μάλιστα ἐπαινοῦσι τὴν συρμα-
τίτιν, τὴν δὲ τῶν ὑποξυρίων μοχθηρὰν διὰ τὸ μάλιστα
ἐξιμάζεσθαι· ζητοῦσι δὲ τὴν κόπρον ἅμα τῷ σπόρῳ μάλ-
ιστα συναναμιχθεῖσαν· οἱ δὲ καὶ σπείροντες ἐπιβάλλουσι·
χωρῶνται δὲ καὶ τῇ ἀνθρωπίνῃ ὠμῇ πρὸς τὴν χύ-
λωσιν. φιλυδρότερα δὲ τὰ χειμερινὰ τῶν θερινῶν καὶ
τὰ ἀσθενῆ τῶν ἰσχυρῶν ἐτι δὲ τὰ πλείστης δεόμενα τρο-
φῆς. φίλυδρα καὶ τὸ κρόμυον καὶ τὸ γήθρον· καίτοι
φασὶ τινες οὐ ζητεῖν ἐὰν τὸ πρῶτον ἐπιγένηται δις ἢ τρίς.
τῶν δὲ ὑδάτων ἄριστα τὰ πότιμα καὶ τὰ ψυχρά, χεῖριστα ²
δὲ τὰ ἄλυκά καὶ δυσμανῆ, δι' ὃ καὶ ἐκ τῶν ὀρεῶν οὐ
χρηστά· συμπεριφέρει γὰρ σπέρματα πόας. ἀγαθὰ δὲ
τὰ ἐκ διός· ταῦτα γὰρ δοκεῖ καὶ φθείρειν τὰ θηρία γι-
νόμενα τὰ γόνιμα κατεσθίοντα. φασὶ δὲ τινες οὔτε τοῖς
σικνίοις συμφέρειν οὔτε τοῖς κρομύοις. ἀρδεύουσι δὲ τὰ
μὲν ἄλλα πρῶτ' ἢ πρὸς ἐσπέραν ὅπως μὴ καθέψηται τὸ δὲ
ῥάκιμον καὶ μεσημβρίας· καὶ γὰρ διαβλαστάνειν θάπτον
φασὶ θερμοῦ τὸ πρῶτον ἀρδευόμενον. τὸ δὲ πολὺ λίαν
ὑδωρ δοκεῖ συμφέρειν ἄλλως τε καὶ ἐὰν μετέχη κόπρον·
πολλάκις γὰρ πεινῆν τὰ λάχανά φασι καὶ ταῦτα γνωρί-
ζειν τοὺς ἐμπείρους τῶν κηπουρῶν. μεταφυτευόμενα δὲ ³
πάντα καλλίω καὶ μείζω γίνεται· καὶ γὰρ τὰ τῶν πρῶ-
των μεγέθη καὶ τὰ τῶν φαφανίδων ἐκ μεταφυτείας. μάλ-
ιστα δὲ μεταφυτεύουσι πρὸς τοὺς σπερματισμούς· καὶ

τὰ μὲν ἄλλα ὑπομένει οἷον γήθρον πράσον ῥαφανος σί-
 κνος σέλιον γογγυλὶς θριδάξ, [τὰ δὲ] γλίσχρος. ἅπαντα
 δ' εὐανξέστερα καὶ μείζω πηγνυμένων τῶν σπερμάτων
 4 ἢ σπειρομένων. θηρία δὲ γίνεται ταῖς μὲν ῥαφανίσι
 ψύλλαι τῇ δὲ ῥαφάνῳ κάμπαι καὶ σκώληκες, καὶ ἐν τῇ
 θριδακίῃ καὶ ἐν τοῖς πράσοις καὶ ἐν ἄλλοις δὲ πλείοσιν
 αἰ πράσοκουρίδες. ταύτας μὲν οὖν ἡ κράστις ἀθροισθεῖσα
 ἀπόλλυσι καὶ ὅταν κόπρον ἀθρόαν τις καταβάλῃ· φιλό-
 κοπρον δ' ὃν τὸ θηρίον ἀναδύεται καὶ ἐνδύσα κοιμάται
 ἐν τῇ κόπρῳ, δι' ὃ δὴ ῥάδιον θηρεύει· ἄλλως δ' οὐκ
 ἔστι. ταῖς δὲ ῥαφανίσι πρὸς τὰς ψύλλας ἀρκεῖ τὸ ἐπι-
 σπείρειν ὀρόβους. πρὸς δὲ τὸ μὴ γίνεσθαι καμπὰς οὐ
 φασιν εἶναι φάρμακον οὐδέν. ὑπὸ δὲ τὸ ἄστρον ὤκιμον
 5 μὲν λευκαίνεται κορίαννον δὲ ἄλμᾶ. τὰ μὲν οὖν συμβαί-
 νοντα διὰ τούτων θεωρητέον. τῶν δὲ σπερμάτων τὰ μὲν
 ἔστιν ἰσχυρότερα τὰ δὲ ἀσθενέστερα πρὸς διαμονήν·
 ἰσχυρότερα μὲν οἷον κορίαννον τεύτλιον πράσον κάρδα-
 μον νάπυ εὐξομον θύμβρα ἀπλῶς τὰ δριμέα πάντα·
 ἀσθενέστερα δὲ γήθρον, τοῦτο γὰρ οὐκ ἐθέλει μένειν,
 ἀδράφαξυς ὤκιμον κολοκύντη σίκνος, ἀπλῶς τὰ θερινὰ
 τῶν χειμερινῶν μᾶλλον. διαμένει δὲ οὐδὲν πλέον τετ-
 τάρων ἐτῶν ὥστε ἐτι χρήσιμον εἶναι πρὸς τοὺς σπόρους·
 ἀλλὰ διένα μὲν βελτίω, τὰ δὲ τριένα οὐδὲν χείρω, τὸ δ'
 6 ὑπερτεῖνον ἤδη χείρον. πρὸς δὲ τὴν μαγειρικὴν χρείαν
 ἐπὶ πλείω διαμένει, πλὴν ἀσθενέστερα ταῦτα ἀναγκαῖον
 εἶναι διὰ τὴν ἀναπνοὴν καὶ τὴν σκωλήκωσιν. φθορὰ δὲ
 μάλιστα μὲν ὑπὸ τῶν θηρίων· γίνεται γὰρ ἐν ἅπασι
 καὶ τοῖς δριμέσιν ἥκιστα δὲ ἐν τῷ σικύῳ· οὐ μὴν ἀλλὰ
 καὶ ἐξικμαζόμενα πικρὰ γίνεται τῇ γεύσει δι' ὃ καὶ πρὸς
 τὴν χρείαν χείρω. καὶ περὶ μὲν τῶν σπερμάτων καὶ
 ἀπλῶς τῶν κηπευομένων ἱκανῶς εἰρήσθω.

CAP. VI. Περὶ δὲ τῶν ἀγρίων καὶ τῶν καλουμένων 75

ἀρουραίων πειρατέον ὁμοίως εἰπεῖν. τυγγάνει δὲ τὰ μὲν
 ὁμώνυμα τοῖς ἡμέροις· ἅπαντα γὰρ ἐστὶ τὰ γένη ταῦτα
 καὶ ἄγρια, καὶ σχεδὸν τὰ γε πολλὰ παραπλησίαν ἔχοντα
 τὴν ὄψιν τοῖς ἡμέροις, πλὴν τοῖς γε φύλλοις ἐλάττω ταῦτα
 καὶ τραχύτερα καὶ τοῖς κaulοῖς καὶ μάλιστα τοῖς χυλοῖς
 δριμύτερα καὶ ἰσχυρότερα, καθάπερ ἢ τε θύμβρα καὶ ἢ
 ὀράφανος ἢ τε ῥάφανος καὶ τὸ πήγκανον· ἐπεὶ καὶ τὸ λά-
 παθον ἄγριον καίπερ εὐστομώτερον τοῦ ἡμέρου τὸν δὲ
 χυλὸν ὅμως ὀξύτερον ἔχει καὶ τούτῳ μάλιστα διαφέρει.
 πάντα δὲ καὶ ξηρότερα τῶν ἡμέρων καὶ ἴσως αὐτῷ τούτῳ
 τὰ γε πολλὰ καὶ δριμύτερα καὶ ἰσχυρότερα. ἰδίως δὲ ἢ 2
 ῥάφανος ἔχει παρὰ τὰ ἄλλα τοὺς κaulοὺς περιφερεστέ-
 ρους καὶ λειοτέρους τῆς ἡμέρου, καὶ τὴν τοῦ φύλλου
 πρόσθεσιν ἐκείνη μὲν ἔχει πλατεῖαν αὕτη δὲ περιφερε-
 στέραν καὶ αὐτὸ δὲ τὸ φύλλον ἀγωνότερον· ἐπεὶ τὰ γε
 ἄλλα τραχύτερα καὶ τοῖς κaulοῖς καὶ τοῖς φύλλοις. ἢ δὲ
 γογγυλῖς καὶ τὴν ῥίζαν ἔχει μακρὰν καὶ ῥαφανιδώδη καὶ
 τὸν κaulὸν βραχύν. θριδακίνη δὲ τὸ τε φύλλον βραχύ-
 τερον τῆς ἡμέρου, καὶ τελευμένης ἀκανθοῦται, καὶ τὸν
 κaulὸν ὁμοίως, τὸν ὀπὸν δὲ δριμύν καὶ φαρμακώδη.
 φύεται δ' ἐν ταῖς ἀρούραις· ὀπίζουσι δ' αὐτὴν ὑπὸ πυ-
 ραμητὸν καὶ φασὶ καθαίρειν ὕδρωπα καὶ ἀχλὺν ἀπ'
 ὀφθαλμῶν ἀπάγειν καὶ ἄργεμα ἀφαιρεῖν ἐν γάλακτι γυ-
 ναικείῳ. τὸ δ' ἰπποσέλινον καὶ ἐλειοσέλινον καὶ ὄρεο- 3
 σέλινον καὶ πρὸς ἑαυτὰ διαφορὰν ἔχει καὶ πρὸς τὸ ἡμε-
 ρον· τὸ μὲν γὰρ ἐλειοσέλινον τὸ παρὰ τοὺς ὀχετοὺς καὶ
 ἐν τοῖς ἔλεσι φυτόμενον μανόφυλλον τε καὶ οὐ δασὺ γί-
 νεται, προσεμφορὲς δὲ πῶς τῷ σελίνῳ καὶ τῇ ὁσμῇ καὶ
 τῷ χυλῷ καὶ τῷ σχήματι. τὸ δ' ἰπποσέλινον φύλλον μὲν
 ἐμφορὲς τῷ ἐλειοσελίῳ δασὺ δὲ καὶ μεγαλόκaulον καὶ
 τὴν ῥίζαν ὡςπερ ῥαφανῖς ἔχει τὸ πάχος μέλαιναν· μέλας
 δὲ καὶ ὁ καρπὸς μέγεθος δὲ μείζον ὀρόβου. χρήσιμα δ'

ἄμφω φασὶ πρὸς στραγγουρίαν εἶναι ἐν οἴνῳ γλυκεῖ
 λευκῷ καὶ τοῖς λιθιῶσι· φύεται δὲ ὁμοίως πανταχοῦ·
 γίνεται δὲ καὶ τι δάκρυον ἐξ αὐτοῦ ὅμοιον τῇ μύρρῳ· οἱ
 4 δὲ φασιν ὅλως μύρραν· τὸ δὲ ὄρεοσέλινον μείζους ἔτι
 διαφορὰς ἔχει· τὸ μὲν γὰρ φύλλον ἔοικε κωνεῖα, ῥίζα
 δὲ λεπτή, τὸν δὲ καρπὸν ἔχει καθάπερ ἄνηθον πλὴν
 ἐλάττω· διδόασι δὲ τοῦτον ἐν οἴνῳ ἀύστηρῷ τῶν γυναι-
 κείων χάριν· ἔνια δὲ ὅλως ἀσύμβλητα τοῖς ἡμέροις ἐστὶ
 κατὰ γε τοὺς χυλοὺς καὶ τὰς δυνάμεις ὥσπερ σίκυος ὃ τε
 ἄγριος καὶ ὁ ἡμερος, ἀλλ' ἐκ τῆς προσόψεως ἔχει τὴν
 ὁμοιότητα καθάπερ καὶ ἐν τοῖς στεφανώμασιν ἢ ἰωνία·
 τὸ γὰρ φύλλον ἔχει παρόμοιον· τούτων μὲν οὖν ἐν τοῖς
 εἰρημένοις αἱ διαφοραί.

CAP. VII. Τῶν δὲ ἄρουραίων λεγομένων μετὰ ταῦτα ⁷⁸₈₈
 ῥητέον, καὶ ὅλως εἴ τι ποιῶδές ἐστιν ὃ μὴ τυγχάνει βρω-
 τόν· καλοῦμεν γὰρ λάχανα τὰ πρὸς τὴν ἡμετέραν χρείαν·
 ἐν δὲ τῷ καθ' ὅλον κάκεινα περιέχεται, δι' ὃ καὶ περὶ
 ἐκείνων λεκτέον· λάχανα μὲν δὴ καὶ τὰ τοιαῦτα καλεῖται
 κισχόρη ἀπάκη χόνδρουλλα ὑποχορίσις ἡριγέρων καὶ ὅλως
 ὅσα κισχοριώδη καλεῖται διὰ τὴν ὁμοιότητα τῶν φύλλων·
 πάντα γὰρ πως ἐμφερῆ ἔχει τῷ κισχορίῳ· πάλιν κανκαλὶς
 ἐνθροσκον ἠδύοσμον· οἱ δὲ μυρία ἄλλα καλοῦσιν, σκάν-
 διξ καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα σκανδικώδη, τραγοπάγων, οἱ
 δὲ κόμην καλοῦσιν, ὃ τὴν μὲν ῥίζαν ἔχει μακρὰν καὶ γλυ-
 κείαν τὰ δὲ φύλλα τῷ κρόκῳ ὅμοια πλὴν μακρότερα τὸν
 καυλὸν δὲ βραχύν, ἐφ' οὗ τὴν κάλυκα μεγάλην καὶ ἐξ
 2 ἄκρου μέγαν τὸν πάππον πολὺν ἀφ' οὗ καλεῖται τραγο-
 πῶγων· ὁμοίως δὲ καὶ ὅσα ἄλλα τὰς αὐτὰς μὲν ιδέας ἔχει
 τοὺς δὲ χυλοὺς ἐδωδίμους ἢ ἰμοὺς ἢ ἐφθούς· ἔνια γὰρ
 δεῖται πυρώσεως ὥσπερ μαλάχη καὶ τευτλίς καὶ τὸ λά-
 παθον καὶ ἡ ἀκαλύφη καὶ τὸ παρθένιον· τὸν δὲ στρύχνον
 καὶ ὠμὸν ἐσθίουσιν ὃν καὶ εὐκήπευτον τινες ὠνόμασαν.

καὶ ἕτερα δὲ πλείω τούτων ἐν οἷς καὶ ὁ παροιμιαζόμενος
 ἐστὶ διὰ πικρότητα κόρχορος ἔχων τὸ φύλλον ὠκιμῶδες.
 πάντα δὲ τὰ μὲν ἐπέτεια τὰ δὲ ἐπετειόκαυλα τυγγάνει·
 τὰ μὲν γὰρ ἐξαναίνονται τῶν δὲ διαμένουσιν εἰς πλείω
 χρόνον αἰ φίζαι· σχεδὸν δὲ οὐκ ἐλάττω τὰ τοιαῦτά ἐστι.
 φύεται δὲ τὰ μὲν καὶ ἀπὸ τῶν φίζων καὶ ἀπὸ τῶν σπερ- 3
 μάτων τὰ δὲ ἕτερα μόνου ἀπὸ σπέρματος εἰ μὴ τι καὶ ἀν-
 811 τόματον. ἢ δὲ βλάστησις καὶ τούτων καὶ τῶν ἄλλων
 τῶν μὲν ἅμα τοῖς πρώτοις ὑετοῖς ἐστὶ μετ' ἰσημερίαν
 οἶον ἀπάκης καὶ τοῦ κύνωπος καὶ ἦν καλοῦσί τινες βου-
 πρηστίν, τῶν δὲ μετὰ πλειάδα καθάπερ καὶ κισσοῖον καὶ
 σχεδὸν τῶν ἄλλων τῶν κισσοειδῶν. καὶ τὰ μὲν εὐθύς
 ἅμα τῇ βλαστήσει τὸ ἄνθος ἀφίησι καθάπερ ἢ ἀφία, τὰ
 δὲ ὕστερον οὐ πολλῶ καθάπερ ἢ ἀνεμώνη, τὰ δὲ ἅμα τῷ
 ἡρι καὶ ἐκκαυλεῖ καὶ ἀνθεῖ καθάπερ τὸ κισσοῖον καὶ τὰ
 κισσοειδή καὶ τῶν ἀκανθικῶν ὅσα λαχανώδη. διαφορὰ 4
 δὲ τῶν ἀνθῶν πολλὴ περὶ ἧς ἐν τοῖς πρότερον εἰρηται·
 σχεδὸν γὰρ ἐστὶ κοινὸν ἀπάντων· εἷμα δὲ καὶ ὅλως
 ἀνανθή καθάπερ καὶ τὸ ἐπίπετρον. συμβαίνει δὲ τοῖς
 ἅμα τῷ καυλῷ τὸ ἄνθος ἀφιεῖσι ταχέειν εἶναι τὴν ἀπάν-
 θησιν· πλὴν ἢ μὲν ἀπάκη γηράσαντος τοῦ πρώτου πάλ-
 λιν ἄλλο καὶ ἄλλο παραφύει καὶ τοῦτο ποιεῖ παρ' ὅλον
 τὸν χειμῶνα καὶ τὸ ἔαρ ἄχρι τοῦ θέρους. πολὺν δὲ χρό-
 νον καὶ ὁ ἡριγέρων. τὰ δὲ ἄλλα οὐ ποιεῖ τοῦτο καθάπερ
 οὐδὲ ὁ κρόκος οὔτε ὁ εὐσμός οὔθ' ὁ λευκὸς οὔθ' ὁ
 ἀκανθώδης· οὔτοι δὲ ἄσμοι.

981 CAP. VIII. Κοινὴ δὲ διαφορὰ πάντων τῶν ποιωδῶν
 ἢ τοιαύδε· τὰ μὲν γὰρ ἐστὶν ὀρθόκαυλα καὶ νευροκαυλα,
 τὰ δὲ ἐπιγειόκαυλα καθάπερ μαλάχη σκιάδιξ σίκκος
 ἄγριος· τὸ δὲ ἡλιοτρόπιον ἔτι μᾶλλον ὡς εἰπεῖν τοιοῦ-
 του ὡςπερ καὶ ἐν τοῖς ἀκανθώδεσιν οὖσιν τρίβολος καὶ
 ἢ κάππαρις καὶ ἄλλα πλείω· καὶ γὰρ ἐκείνων ἢ διαφορὰ

πλείων. ἔνια δὲ περιαλλόκανυλα, μὴ ἔχοντα δὲ ποῦ προσ-
πέσωσιν ἐπιγειόκανυλα καθάπερ ἐπετίνη καὶ ἀπαρίνη καὶ
ἀπλῶς ὧν ὁ κανλὸς λεπτὸς καὶ μαλακὸς καὶ μακρὸς, δι'
ὃ καὶ φύονται ταῦτα ὡς ἐπὶ τὸ πᾶν ἐν ἄλλοις· κοινὴ δὴ
καὶ αὕτη ἢ διαφορὰ πάντων οὐ μόνον τῶν ποιωδῶν καὶ
φρυγανικῶν ἀλλὰ καὶ τῶν θαμνωδῶν· καὶ γὰρ ἢ ἕλιξ
2 καὶ ἔτι μᾶλλον ἢ σμιλαξ περιαλλόκανυλον. ἔτι δὲ καὶ τῶν
ποιωδῶν τὰ μὲν πολύκανυλα τὰ δὲ μονόκανυλα· καὶ τῶν
μονοκαύλων τὰ μὲν ἀπαράβλαστα κατὰ τὸν κανλὸν τὰ δὲ
παράβλαστικά καθάπερ καὶ ἐν τοῖς ἡμέροις ἢ τε ῥαφανίς
καὶ ἄλλ' ἄττα. πολύκανυλα δὲ ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν τὰ ἐπι-
γειόκανυλα, μονόκανυλα δὲ καὶ ὀλιγόκανυλα τὰ ὀρθόκανυλα.
τούτων δὲ ἀπαράβλαστα τὰ λειόκανυλα κρόμμυον πράσον
σκόροδον, ὡς περ καὶ ἐν τοῖς ἡμέροις καὶ τὰ μὲν εὐθύ-
κανυλα τὰ δὲ σκολιόκανυλα καὶ τούτων τοῖς ἡμέροις ὑπάρ-
3 χει. διαφορὰ δὲ τις καὶ τοιαύδε τῶν ποιωδῶν ἔστι· τὰ
μὲν γὰρ ἐπιγειόφυλλα τὰ δ' ἐπικανλόφυλλα τυγχάνει τὰ
δ' ἀμφοτέρως. ἐπιγειόφυλλα μὲν κορωνόπους ἀνθεμον
ἀφύλλαυθες ἄγγουσα πόα ἀνεμόνη ἀπαργία ἀρνόγλωσ-
σον ἀπάπη· ἐπικανλόφυλλα δὲ κρηπίς ἀνθεμον τὸ φυλ-
λῶδες λωτὸς λευκόιον· ἀμφοτέρως δὲ τὸ κισσόριον· καὶ
γὰρ ἐπὶ τῶν κανλῶν ἅμα ταῖς ἐκφύσεσι ταῖς ἀκρεμονι-
καῖς ἐκφύει τι καὶ ἄνθος· καὶ τῶν φυλλακάνθων ἔνια
πλὴν ἀκανθώδεσι κομιδῇ, καθάπερ ὁ σόγκος.

CAP. IX. Ἔστι δὲ καὶ τὰ μὲν ἄκαρπα τὰ δὲ κάρ-
πιμα. καὶ ὅλως τῶν ποιωδῶν τὰ μὲν ἄχρι τῶν φύλλων
ἀφικνεῖται τὰ δὲ κανλὸν ἔχει καὶ ἄνθος καρπὸν δὲ οὐ.
τὰ δὲ καὶ καρπὸν ὡς περ τελειοτάτην φύσιν εἰ μὴ τι καὶ
ἄνευ τοῦ ἄνθους καρποφόρον ὡς περ ἐπὶ τῶν δένδρων.
διαφέρει δὲ καὶ τὰ φύλλα σχεδὸν οὐκ ἐλάττωσιν ἀλλὰ
πλείοσι διαφοραῖς ἢ τὰ τῶν δένδρων· καὶ πρὸς αὐτὰ δὲ
ἐκεῖνα διαφορὰς ἔχει· μεγίστην μὲν ὡς εἰπεῖν ὅτι τὰ

μὲν ἀπὸ μίσχου προσπέφυκε τὰ δὲ αὐτὰ μὲν ὡς ἀπλῶς
 τὰ δὲ καυλικῇ τιμὴ προσφύσει. καὶ τῶν μὲν ἐν τῇ βλα-
 στήσει προτερεῖ [ὁ καυλός] τῶν δὲ πλείστων τὰ φύλλα
 καὶ σχεδὸν ἐν τῇ ἀρχῇ μέγιστα γίνονται καὶ μάλιστα ἐδώ-
 διμα· τὰ δὲ ἐκ τῶν δένδρων προσηθεῖ τινα καυλόν. δια- 2
 φέρουσι δὲ καὶ τοῖς ἄνθεσι πολὺ· ἐν μὲν γὰρ τοῖς δέν-
 dreσι τὰ γε πλείστα λευκὰ τὰ δὲ μικρὸν ἐπιπορφυρίζοντα
 τὰ δὲ ποώδη καὶ χλωώδη, κεχρωσμένοι δὲ ἀνθίνῳ [οὐ-
 δέν· ἐν δὲ τοῖς ποιώδεσι τῶν ἀνθῶν] πολλαὶ καὶ παν-
 τοδαπαὶ χροιαὶ καὶ ἄκρατοι καὶ μεμιγμένοι καὶ εὖσομοι
 δὴ καὶ ἄσομοι εἰσιν. καὶ τὰ μὲν δένδρα τὴν ἀνθησιν
 ἀθρόαν ποιεῖται, τούτων δ' ἕνια κατὰ μέρος ὥσπερ
 ἐλέχθη καὶ περὶ τοῦ ὠκίμου, δι' ὃ καὶ πολλὴν χρόνον
 ἀνθεῖ καθάπερ ἄλλα τε πολλὰ καὶ τὸ ἡλιοτρόπιον καὶ τὸ
 κηρόριον. πολλαὶ δὲ καὶ τῶν ῥιζῶν διαφοραὶ καὶ τρόπον 3
 τινὰ τούτων φανερώτερα· εἰσὶ γὰρ αἱ μὲν ξυλώδεις αἱ
 δὲ σαρκώδεις καὶ ἰνώδεις ὥσπερ καὶ τῶν ἡμέρων καθά-
 περ αἱ τε τοῦ σίτου καὶ τῆς πύας τῆς πλείστης. αὐτῶν
 δὲ τούτων ἕκασται πλείστας ἔχουσι διαφορὰς χρωμασιν
 ὀσμαις χυμοῖς μεγέθεσιν· αἱ μὲν γὰρ λευκαὶ αἱ δὲ μέ-
 λαιναὶ αἱ δ' ἐρυθραὶ καθάπερ ἢ τε τῆς ἀγγούσης καὶ
 τοῦ ἐρευθεδάνου· αἱ δ' ὥσπερ ξανθαὶ καὶ ξυλοειδεῖς·
 καὶ γλυκεῖαι δὲ καὶ πικραὶ καὶ ὀριμεῖαι καὶ εὐώδεις καὶ
 κακώδεις καὶ ἕνια φαρμακώδεις ὡς ἐν ἄλλοις εἴρηται.
 διαφοραὶ δὲ καὶ τῶν σαρκωδῶν· αἱ μὲν γὰρ στρογγύλαι 4
 αἱ δὲ προμήκεις καὶ βαλανώδεις ὥσπερ ἀσφοδέλον καὶ
 κρόκου· καὶ αἱ μὲν λεπυριώδεις ὥσπερ ἢ τοῦ βολβοῦ
 καὶ τῆς σκίλλης καὶ ὅσαι βολβώδεις καὶ κρομύου δὲ καὶ
 γηθύου καὶ ὅσα τούτοις ὅμοια. αἱ δὲ ὀμαλεῖς καὶ ψαθυ-
 ραὶ καὶ μαλακαὶ δι' ὅλου καὶ ὥσπερ ἄφλοιοι καθάπερ
 τοῦ ἄρου· αἱ δὲ φλοιὸν ἔχουσι πρὸς τῇ σαρκὶ καθάπερ
 ἢ τοῦ κυκλαμίνου καὶ τῆς γογγυλίδος. οὐχ ἅπασαι δ' αἱ

εὐώδεις ἢ γλυκεῖαι ἢ εὖστομοι καὶ ἐδώδιμοι, οὐδ' αἱ
 πικραὶ ἄβρωτοι· ἀλλ' ὅσαι ἀβλαβεῖς εἰσι τῷ σώματι μετὰ
 τὴν προσφορὰν· ἔνια γὰρ γλυκεῖαι μὲν θανάσιμοι δὲ
 καὶ νοσώδεις, αἱ δὲ πικραὶ μὲν ἢ κακῶδεις ὠφέλιμοι δέ.
 5 τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ φύλλα καὶ καυλοὶ καθάπερ τοῦ
 ἀψινθίου καὶ τοῦ κενταυρίου. διαφορὰ δὲ καὶ κατὰ τὴν
 βλάστησιν καὶ κατὰ τὴν ἀνθήσιν οἷον ἀρχομένον χειμῶ-
 νος καὶ μεσοῦντος καὶ πάλιν ἤρος ἢ θέρους ἢ μετοπώ-
 ρου. καὶ ἐπὶ τῶν καρπῶν δὲ ὁμοίως τῷ βρωτοῦς εἶναι
 καὶ ἐγγύλους ἐνίοις καὶ φύλλα καὶ σπέρματα καὶ ῥίζας·
 καὶ ἐν αὐτοῖς τούτοις κατὰ τοὺς χυλοὺς οἷον δξύτητι καὶ
 δοριμύτητι καὶ γλυκύτητι καὶ αὐστηρότητι καὶ ταῖς ἄλ-
 λαις ταῖς τοιαύταις ἀπλῶς τε καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον. τὰς
 μὲν οὖν διαφορὰς ἐν τούτοις ληπτέον.

CAP. X. Λιηρημένων δὲ κατὰ τὰς ὥρας ἐκάστων
 πρὸς τε τὰς βλαστήσεις καὶ κατὰ τὰς ἀνθήσεις καὶ τε-
 λειώσεις τῶν καρπῶν οὐδὲν ἀναβλαστάνει πρὸ τῆς οἰ-
 κείας ὥρας οὔτε τῶν ῥιζοφυτῶν οὔτε τῶν σπερμοφυτῶν
 ἀλλ' ἕκαστον ἀναμένει τὴν οἰκείαν οὐδ' ὑπὸ τῶν ὑδάτων
 οὐδὲν πάσχον· ἔνια γὰρ θερινὰ κοιμῶν καὶ τῇ βλαστήσει
 καὶ τῇ ἀνθήσει καθάπερ ὅ τε σκόλυμος καὶ ὁ σίκυος
 ἄγριος, ὥσπερ καὶ περὶ τῶν φρυγανικῶν ἐλέχθη περὶ
 κουνύζης τε καὶ καππάριδος καὶ τῶν ἄλλων· οὐδὲν γὰρ
 οὐδὲ ἐκείνων ἀνθεῖ καὶ βλαστάνει πρὸ τῆς οἰκείας ὥρας.
 2 δι' ὃ καὶ ταύτη δόξαιεν ἂν διαφέρειν τῶν δένδρων. τῶν
 μὲν γὰρ ἅμα πως πάντων ἢ ἐγγὺς ἢ βλάστησις, εἰ δὲ μὴ
 κατὰ μίαν γε ὥραν ὡς εἰπεῖν· τούτων δὲ ἐν πολλαῖς
 μᾶλλον δὲ ἐν ἀπάσαις ἢ βλάστησις καὶ ἔτι μᾶλλον ἢ ἀν-
 θησις, ὥστε εἰ τις ἐθέλει κατανοεῖν σχεδὸν συνεχῆς γί-
 νεται καθ' ὅλον ἐνιαυτὸν καὶ ἡ βλάστησις καὶ ἡ ἀνθησις·
 αἰεὶ γὰρ ἕτερον ἐξ ἑτέρου διαδεχόμενον πάσας καταλαμ-
 βάνει τὰς ὥρας· οἷον μετὰ τὴν ἀπάπην κρόκος ἔσται

καὶ ἀνεμώνη καὶ ὁ ἡριγέρων καὶ τὰ ἄλλα χειμερινά, μετὰ
 δὲ ταῦτα τὰ ἡρινά καὶ μετοπωρινά. πολλὰ δὲ ὥσπερ 3
 ἐλέχθη διὰ τὸ κατὰ μέρος ἀνθεῖν ἐπιτείνεται ταῖς ὥραις·
 ἔνια γὰρ οὕτως ἀνθεῖ καθάπερ ἢ τε ἀπάπη καὶ τὸ ὄνο-
 χειλὲς καὶ τὸ κιχόριον καὶ τὸ ἀρνόγλωσσον καὶ ἄλλα·
 διὰ δὲ τὴν συνέχειαν καὶ τὴν περικατάληψιν τὴν ὑπ' ἄλ-
 λήλων οὐ φαίνεται θάδιον ἐν ἐνίοις οὐδ' ὀρίσαι ποῖα
 πρῶτα βλαστάνει καὶ ποῖα ὀψιβλαστῆ· πλὴν εἰ τις ὑπο-
 δοῖτο τοῦ ἔτους τὴν ἀρχὴν τινα ὥρας τινὸς ἀρχῆς· καὶ 4
 αὐτῶν δὲ τούτων τὰς γενέσεις καὶ τὰς ὥρας ὅταν τελειω-
 θέντων τῶν καρπῶν πάλιν ἄλλας ἀρχὰς ἐνίστανται τῆς
 γενέσεως· ὅπερ μάλιστα δοκεῖ συμβαίνειν μετ' ἰσημε-
 ρίαν μετοπωρινήν· τότε γὰρ ἤδη τὰ σπέρματα πλεῖστα
 τετελείωται καὶ τῶν δειδρικῶν καρπῶν οἱ πολλοὶ καὶ
 ἅμα μεταβολὴ τις αὐτοῦ τούτου προσγίνεται καὶ τῆς
 ὥρας· ὅσα δὲ ἀτελῆ καὶ ἄπεπτα περικαταλαμβάνεται
 τούτοις κατὰ λόγον ἐκ περιόδου καὶ ἡ βλάστησις γίνεται
 καὶ ἡ ἀνθησις καὶ ἡ τελείωσις· δι' ὃ συμβαίνει τὰ μὲν
 ὑπὸ τροπᾶς ἀνθεῖν τὰ δ' ὑπὸ κύμα τὰ δὲ καὶ μετὰ ἀρ-
 κτουῖρον καὶ ἰσημερίαν μετοπωρινήν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν 5
 εἴκει κοινότεραν ἔχειν σκέψιν εἰς ἀφορισμὸν ἀρχῆς· ὅτι
 δὲ αἱ διαφοραὶ πλείους ἢ οὐκ ἐλάττους ἐν τούτοις φανε-
 ρόν. ἐπεὶ καὶ ἀείφυλλα τῶν τοιούτων ἐστὶν ἔνια καθά-
 περ τὸ πόλιον καὶ ἡλιοτρόπιον καὶ τὸ ἀδιάντον.

1081 **Cap. XI.** Ἀφορισμένων οὖν τούτων περὶ τὰς δια-
 φορὰς ἐν οἷς γίνονται καὶ πῶς λεκτέον ἤδη τὰς καθ' ἕκα-
 στον ἱστορίας... ὅσα μὴ κατὰ τὴν ἰδίαν ἐκάστον φύσιν.
 λέγω δὲ οἷον τὰ σταχυώδη καὶ τὰ σκανδικώδη καὶ μυο-
 φάα καὶ εἴ τι ἕτερόν ἐστι τοιοῦτον κοινὸν ἐπὶ πάντων
 λαβεῖν ὃ τῆ αἰσθήσει γινώριμον ἢ φύλλοις ἢ ἀνθεσιν ἢ
 ῥίζαις ἢ καρποῖς· ἐκ γὰρ τῶν φανερῶν ὁ μερισμὸς ὥσ-
 περ καὶ ἐκ τῶν ῥιζῶν. σταχυώδη μὲν οὖν ἐστὶν ὃ τε ἀχύ- 2

βομένη δὲ κοιλιάν ὑποκαθαίρει. φαρμακώδεις δὲ τινές
εἰσι καὶ ἕτεροι, πολλῶν δὲ οὔτε φαρμακώδεις οὔτε ἐδώ-
διμοι. καὶ αὐταὶ μὲν ἐν ταῖς ῥίζαις αἱ διαφοραί.

CLP. XIII. Κατὰ δὲ τὰ φύλλα τοῖς τε μεγέθεσιν καὶ ^{12H}
τοῖς σχήμασιν. ὁ μὲν ἀσφόδελος μακρὸν καὶ στενότερον
καὶ ὑπόγλισχρον ἔχει τὸ φύλλον, ἡ δὲ σκίλλα πλατὺ καὶ
εὐδιαίρετον, τὸ δὲ φάσγανον ὑπὸ τινῶν δὲ καλούμενον
ξίφος ξιφοειδὲς ὅθεν ἔσχε καὶ τοῦνομα, ἡ δὲ ἶρις καλα-
μωδέστερον· τὸ δὲ τοῦ ἄρου πρὸς τῇ πλατύτητι καὶ
ἐγκοίλον καὶ σικνωδὲς ἐστίν· ὁ δὲ νάρκισσος στενὸν καὶ
πολὺ καὶ λιπαρόν· βολβὸς δὲ καὶ τὰ βολβώδη παντελῶς
2 στενὰ καὶ τοῦ κρόκου δ' ἔτι στενότερον. κανλὸν δὲ τὰ
μὲν οὐκ ἔχει τὸ ὅλον οὐδ' ἄνθος ὥσπερ τὸ ἄρον τὸ ἐδώ-
διμον· τὰ δὲ τὸν τοῦ ἄνθους μόνον ὥσπερ ὁ νάρκισσος
καὶ ὁ κρόκος· ἔνια δὲ ἔχει καθάπερ ἡ σκίλλα καὶ ὁ βολ-
βὸς καὶ ἡ ἶρις καὶ τὸ ξίφιον· μέγιστον δὲ πάντων ἀσφό-
δελος· ὁ γὰρ ἀνθέρικος μέγιστος· ὁ δὲ τῆς ἰριδος ἐλάτ-
των μὲν σκληρότερος δὲ τὸ δὲ ὅλον ἀνθερικώδης. ἐστὶ
δὲ καὶ πολύκαρπος ὁ ἀσφόδελος καὶ ὁ καρπὸς αὐτοῦ ξυ-
λώδης τῇ μὲν μορφῇ τριγώνος τῷ δὲ χρώματι μέλας· γί-
νεται δὲ ἐν τῷ στρογγύλῳ τῷ ὑποκάτω τοῦ ἄνθους, ἐκ-
3 πίπτει δὲ τοῦ θέρους ὅταν τοῦτο διαχάνη. τὴν ἄνθησιν
ποιεῖται κατὰ μέρος ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῆς σκίλλης, ἄρχεται
δὲ πρῶτον ἀπὸ τῶν κάτωθεν. ἐν δὲ τῷ ἀνθέρικῳ συν-
ίσταται σκώληξ ὅς εἰς ἄλλο μεταβάλλει ζῶον ἀνθρηνοει-
δὲς, εἶθ' ὅταν ὁ ἀνθέρικος ἀναυθῆ διεσθίον ἐκπέταται.
δοκεῖ δὲ ἴδιον ἔχειν πρὸς τὰ ἄλλα τὰ λειόκανλα διότι
στενὸς ὢν ἀποφύσεις ἄνωθεν ἔχει. πολλὰ δὲ εἰς τροφήν
παρέχεται χρήσιμα· καὶ γὰρ ὁ ἀνθέρικος ἐδώδιμος στα-
θευόμενος καὶ τὸ σπέρμα φρυγρόμενον καὶ πάντων δὲ
μάλιστα ἡ ῥίζα κοπτομένη μετὰ σύκον καὶ πλείστην ὄνη-
4 σιν ἔχει καθ' Ἡσίοδον. ἅπαντα μὲν οὖν φιλόζωα τὰ κε-

φαλόριζα μάλιστα δ' ἢ σκίλλα· καὶ γὰρ κρεμαννυμένη
 ξῆ καὶ πλείστον γε χρόνον διαμένει· δύναται δὲ καὶ τὰ
 θησαυριζόμενα σώζειν ὡςπερ τὴν ῥόαν ἐμνηγνυμένου
 τοῦ μίσχου, καὶ τῶν φυτεομένων δ' ἕνια βλαστάνει
 θάττον ἐν αὐτῇ· λέγεται δὲ καὶ πρὸ τῶν θυρῶν τῆς εἰς-
 ὄδου φυτευθεῖσαν ἀλεξητήριον εἶναι τῆς ἐπιφερομένης
 δηλήσεως. πάντα δὲ ταῦτα ἀθρόα φύεται καθάπερ καὶ
 τὰ κρόμυα καὶ τὰ σκόροδα· παραβλαστάνουσι γὰρ ἀπὸ
 τῆς ῥίζης· ἕνια δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ σπέρματος φανερώς οἶον
 ὅ τε ἀνθήριος καὶ τὸ λείριον καὶ τὸ φάσγανον καὶ ὁ βολ-
 βός. ἀλλ' ἴδιον τοῦτο τοῦ βολβοῦ λέγεται τὸ μὴ ἀπὸ
 πάντων βλαστάνειν ἅμα τῶν σπερμάτων ἀλλὰ τοῦ μὲν
 αὐτοετῆς τοῦ δ' εἰς νέωτα καθάπερ τὸν ἀργίλωπά φασί
 καὶ τὸν λωτόν. τοῦτο μὲν οὖν εἶπερ ἀληθὲς κοινὸν ἐτέ-
 ρων. κοινὸν δὲ ἴσως καὶ τὸ μέλλον λέγεσθαι πλὴν οὐ
 πολλῶν θαυμαστόν δὲ ἐπὶ πάντων, ὅπερ ἐπὶ τε τῆς σκίλ-
 λης καὶ τοῦ ναρκίσσου συμβαίνει· τῶν μὲν γὰρ ἄλλων
 καὶ τῶν ἐξ ἀρχῆς φυτεομένων καὶ τῶν βλαστιανόντων
 καθ' ὧραν ἔτους τὸ φύλλον ἀνατέλλει πρῶτον εἶθ' ὕστε-
 ρον ὁ καυλός· ἐπὶ δὲ τούτων ὁ καυλός πρότερον. τοῦ
 ναρκίσσου δὲ ὁ τοῦ ἄνθους μόνου εὐθὺ προωθῶν τὸ ἄν-
 θος· τῆς δὲ σκίλλης καθ' αὐτὸν, εἰς ὕστερον ἐπὶ τούτῳ
 τὸ ἄνθος ἀνίσχων προσκαθήμενον· ποιεῖται δὲ τὰς ἀν-
 θήσεις τρεῖς ὧν ἡ μὲν πρώτη δοκεῖ σημαίνειν τὸν πρῶ-
 τον ἄροτον ἢ δὲ δευτέρα τὸν μέσον ἢ δὲ τρίτη τὸν ἔσχα-
 τον· ὡς γὰρ ἂν αὐταὶ γένωνται καὶ οἱ ἄροτοι σχεδὸν οὕ-
 τως ἐκβαίνουσιν· ὅταν δὲ οὗτος ἀπογηράσῃ τότε ἢ τῶν
 φύλλων βλάστησις πολλαῖς ἡμέραις ὕστερον· ὡσαύτως
 δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ ναρκίσσου, πλὴν οὔτε καυλὸν ἔτερον ἔχει
 παρὰ τὸν τοῦ ἄνθους ὡςπερ εἶπομεν οὔτε καρπὸν φανε-
 ρὸν ἀλλ' αὐτὸ τὸ ἄνθος ἅμα τῷ καυλῷ καταφθίνει καὶ
 ὅταν ἀναρθῇ τότε τὰ φύλλα ἀνατέλλει. πρὸς μὲν οὖν τὰ 7

ἄλλα τὰ συνάμφω ταῦτα ἴδια· πρὸς δὲ τὰ προανθοῦντα
 τῶν φύλλων καὶ τῶν κανλῶν, ὅπερ δοκεῖ ποιεῖν τό τ'
 ἴφρον καὶ ἕτερα τῶν ἀνθικῶν ἔτι τε τῶν δένδρων ἢ
 ἀμυγδαλῆ μάλιστα ἢ μόνον, ὅτι ταῦτα μὲν ἅμα τῷ ἄνθει
 προφαίνει τὸ φύλλον ἢ εὐθύς κατόπιν ὥστε καὶ διαζη-
 τεῖσθαι περὶ τινῶν, ἐπὶ δὲ τούτων οἶον ἀφ' ἑτέρας ἀρ-
 χῆς φαίνεται καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἡμερῶν καὶ διὰ τὸ
 μὴ πρότερον βλαστάνειν πρὶν [ἄν] τοῦ μὲν τὸ ἄνθος τοῦ
 δὲ καὶ ὁ κανλὸς ὅλος ἀπογηράσῃ. ἢ δὲ βλάστησις προ-
 τέρα μὲν τῆς σκίλλης ὑστέρα δὲ τοῦ ναρκίσσου· πολὺ
 δὲ πλεόν τὸ φύλλον οὗτος ἀφίησι καὶ ἔστιν ἡ ῥίζα αὐτῆ
 μικρὰ καὶ οὐ μεγάλη προσεμφερῆς δὲ κατὰ τὸ σχῆμα τῷ
 8 βολβῷ πλὴν οὐ λεπυριώδης. ταῦτα μὲν οὖν ἔχει σκέψιν.^{13H}
 τῶν δὲ βολβῶν ὅτι πλείω γένη φανερόν, καὶ γὰρ τῷ με-
 γέθει καὶ τῇ χροῇ καὶ τοῖς σχήμασι διαφέρουσι καὶ τοῖς
 χυλοῖς· ἐνιαχοῦ γὰρ οὕτω γλυκεῖς ὥστε καὶ ὤμους ἐσθίει-
 σθαι καθάπερ ἐν Χερρονήσῳ τῇ ταυρικῇ. μεγίστη δὲ καὶ
 ἰδιωτάτη διαφορὰ τῶν ἐριοφόρων· ἔστι γὰρ τι γένος
 τοιοῦτον ὃ φέρεται μὲν ἐν αἰγυαλοῖς ἔχει δὲ τὸ ἔριον ὑπὸ
 τοὺς πρώτους χιτῶνας ὥστε ἀνὰ μέσον εἶναι τοῦ τε ἐδω-
 δίμου τοῦ ἐντός καὶ τοῦ ἔξω· ὑφαίνεται δὲ ἐξ αὐτοῦ καὶ
 πόδεια καὶ ἄλλα ἱμάτια· δι' ὃ καὶ ἐριῶδες τοῦτο καὶ οὐχ
 9 ὡςπερ τὸ ἐν Ἰνδοῖς τριχῶδες. πλείω δὲ καὶ τὰ βολβώδη
 καὶ ἐλάττω. ταῦτα δὲ . . . καθάπερ τὸ λευκόιον καὶ βολ-
 βίνη καὶ ὀπιτίων καὶ κύξι καὶ τρόπον τινὰ τὸ σισυριγγίον.
 βολβώδη δὲ ταῦτα ὅτι στρογγύλα ταῖς ῥίζαις· ἐπεὶ τοῖς
 γε χρώμασι λευκὰ καὶ οὐ λεπυριώδη. ἴδιον δὲ τοῦ σισυ-
 रिγγίου τὸ τῆς ῥίζης ἀυξάνεσθαι τὸ κάτω πρῶτον, ὃ κα-
 λοῦσι . . . χειμῶνα, τοῦ δ' ἥρος ὑποφαίνοντος τοῦτο μὲν
 ταπεινοῦσθαι τὸ δ' ἄνω τὸ ἐδωδίμον ἀυξάνεσθαι. καὶ
 τὰ μὲν τοιαύτας ἔχει τὰς διαφοράς.

Cap. XIV. Ἴδια δὲ καὶ ταῦτα ἐν τοῖς ποιῶδεσιν.^{12S}

οἶον τό τε ἐπὶ τοῦ ἀδιάντου συμβαῖνον· οὐδὲ γὰρ ὑγραί-
νεται τὸ φύλλον βρεχόμενον οὐδ' ἐπίδροσόν ἐστι διὰ τὸ
μὴ τὴν νοτίαν ἐπιμένειν ὄθεν καὶ ἡ προσηγορία. γένη
δὲ αὐτοῦ δύο. τὸ μὲν λευκὸν [τὸ καὶ τριχομανὲς καλού-
μενον,] τὸ δὲ μέλαν, χρήσιμα δ' ἀμφοτέρω πρὸς ἔκρουσιν
κεφαλῆς τριχῶν ἐν ἐλαίῳ τριβόμενα. φύεται δὲ μάλιστα
πρὸς τὰ ὑδρογλά. ὡς δὲ οἴονται τινες καὶ πρὸς στραγ-
γουρίαν τὸ τριχομανὲς ποιεῖ· ἔχει δὲ τὸν κανλὸν ὁμοίον
τῷ ἀδιάντῳ τῷ μέλανι, φύλλα δὲ μικρὰ σφόδρα καὶ πυ-
κνὰ καὶ πεφυκότα κατ' ἀντικρὸν ἀλλήλων, ῥίζα δὲ οὐχ
ὑπεστὶ· χωρία δὲ φιλεῖ σκιερά. τῶν δὲ κατὰ μέρος ²
ἀνθούτων ἴδιον τὸ περὶ τὸ ἀνθεμον ὅτι τῶν μὲν ἄλλων
πάντων τὰ κάτω πρῶτον ἀπανθεῖ τούτου δὲ τὰ ἄνω·
τυγχάνει δ' αὐτοῦ τὸ μὲν κύκλω τὸ λευκὸν ἄνθος τὸ δὲ
ἐν τῷ μέσῳ τὸ χλωρόν· καὶ καρπὸς ὃς ἐκπίπτει καθά-
περ τοῖς ἀκινθώδεσι καταλιπὼν τὴν πρόσφυσιν κενήν·
¹⁴ εἶδη δ' αὐτοῦ πλείω. ἴδιον δὲ καὶ τὸ περὶ τὴν ἀπαρίνην ³
ἢ καὶ τῶν ἱματίων ἀντέχεται διὰ τὴν τραχύτητα καὶ ἐστὶ
δυσαφαίρετον· ἐν τούτῳ γὰρ ἐγγίνεται τῷ τραχεῖ τὸ ἄν-
θος οὐ προτὸν οὐδὲ ἐκφαίνον ἀλλ' ἐν ἑαυτῷ πεττόμενον
καὶ σπερμογονοῦν· ὥστε παρόμοιον εἶναι τὸ συμβαῖνον
ὥσπερ ἐπὶ τῶν γαλεῶν καὶ ῥινῶν· ἐκεῖνά τε γὰρ ἐν ἑαυ-
τοῖς ὠοτοκῆσαντα ζωογονεῖ, καὶ αὕτη τὸ ἄνθος ἐν ἑαυτῇ
κατέχουσα καὶ πέττουσα καρποτοκεῖ.

CAP. XV. Ὅσα δὲ τὰς ἀνθήσεις λαμβάνουσι ἀκο-
λουθοῦντα τοῖς ἄστροις οἶον τὸ ἡλιοτρόπιον καλούμενον
καὶ ὁ σκόλυμος, ἅμα γὰρ ταῖς τροπαῖς καὶ οὗτος, ἔτι δὲ
τὸ χελιδόνιον, καὶ γὰρ τοῦτο ἅμα τῷ χελιδονίᾳ ἀνθεῖ,
ταῦτα δὲ δόξειεν ἂν τῇ μὲν φυσικῇ ἔχειν τὴν αἰτίαν τῇ
δὲ συμπτωματικῇ. πολλὰ δὲ τοιαῦτά ἐστι καὶ ἐν ἑτέροις ²
ἴδια· οἶον καὶ ἡ τοῦ ἀειζώου φύσις τὸ διαμένειν ὑγρὸν
αἰεὶ καὶ χλωρόν, φύλλον σαρκῶδες ἔχον καὶ λεῖον καὶ

πρόμηκες. φύεται δὲ ἐν τε τοῖς ἀλιπέδοις τοῖς τε ἐπὶ
 τῶν τειχῶν ἀνδήροις καὶ οὐχ ἥκιστα ἐπὶ τῶν κεράμων
 3 ὅταν ἐπιγένηται γῆς τις ἀμώδης συρροή. πολλὰ δ' ἄν
 τις ἴσως λάβοι καὶ ἕτερα περιττά. χρῆ δὲ ὥσπερ πολλὰ-
 κισ εἴρηται τὰς ιδιότητας θεωρεῖν καὶ τὰς διαφορὰς πρὸς
 τὰ ἄλλα. τὰ μὲν ἐν πλείοσιν ιδέαις ἐστὶ καὶ σχεδὸν οἶον
 ὁμωνύμοις ὥσπερ ὁ λωτός· τούτου γὰρ εἶδη πολλὰ δια-
 φέροντα καὶ φύλλοις καὶ κανλοῖς καὶ ἄνθεσι καὶ καρ-
 ποῖς, ἐν οἷς καὶ ὁ μελίλωτος καλούμενος· καὶ δυνάμει
 δὲ τῆ κατὰ τὴν προσφορὰν ἐτι τε τῷ μὴ τοὺς αὐτοὺς τό-
 4 πους ζητεῖν. ὁμοίως δὲ καὶ ἕτερα πλείω. τὰ δὲ ἐν ἐλάτ-
 τοσιν ὥσπερ ὁ στρύχνος ὁμωνυμία τινὶ παντελῶς εἰλημ-
 μένος· ὁ μὲν γὰρ ἐδώδιμος καὶ ὥσπερ ἡμερον, καρπὸν
 ἔχων ῥαγώδη, ἕτεροι δὲ δύο εἰσὶν ὧν ὁ μὲν ὕπνον ὁ δὲ
 μανίαν ἐμποιεῖν δύνανται, πλείων δ' ἐτι δοθεὶς καὶ κτεί-
 νει. ὁμοίως δὲ τοῦτο καὶ ἐφ' ἑτέρων ἐστὶ λαβεῖν ἢ πολ-
 λὴν ἔχει διάστασιν. περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων τῶν ποιω-
 δῶν ἱκανῶς εἴρηται· περὶ δὲ τοῦ σίτου καὶ τῶν σιτω-
 δῶν μετὰ ταῦτα λεκτέον· τοῦτο γὰρ ἐτι κατάλοιπον ἦν.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΠΕΡΙ ΦΥΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟ Θ.

CAP. I. Περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων ποιωδῶν ἱκανῶς
 εἰρήσθω· περὶ δὲ σίτου καὶ τῶν σιτωδῶν λέγωμεν ὁμοίως
 τοῖς πρότερον· τοῦτο γὰρ κατάλοιπον ἦν τῶν ποιωδῶν.
 δύο δὲ αὐτοῦ γένη τὰ μέγιστα τυγχάνει· τὰ μὲν γὰρ σι-
 τῶδη οἶον πυροὶ κριθαὶ τίφαι ξυαὶ τὰ ἄλλα τὰ ὁμοιό-
 πυρα ἢ ὁμοιόκριθα· τὰ δὲ χεδροπὰ οἶον κύαμος ἐρέβιν-
 θος πισός καὶ ὄλωσ τὰ ὄσπρια προσαγορευόμενα· τρίτον
 δὲ παρ' αὐτὰ κέγχρος ἔλυμος σήσαμον καὶ ἄπλωσ τὰ ἐν

τοῖς θερινοῖς ἀρότοις ἀνώνυμα κοινῇ προσηγορία. ἔστι 2
 δὲ ἢ μὲν γένεσις αὐτῶν μία καὶ ἀπλῆ· φύεται γὰρ ἀπὸ
 σπέρματος, ἐὰν μὴ τι σπάνιον καὶ ὀλίγον ἀπὸ τῆς ῥίζης.
 ὥραι δὲ τοῦ σπόρου τῶν πλείστων δύο· πρώτη μὲν καὶ
 μάλιστα ἢ περὶ πλειάδος δύσιν ἢ καὶ Ἡσίοδος ἠκολού-
 θηκε καὶ σχεδὸν οἱ πλείστοι, δι' ὃ καὶ καλοῦσι τινες αὐ-
 τὴν ἄροτον· ἄλλη δ' ἀρχομένου τοῦ ἤρος μετὰ τὰς τρο-
 πὰς τοῦ χειμῶνος. οὐ τῶν αὐτῶν δὲ ἑκατέρω. τὰ μὲν
 γὰρ αὐτῶν φιλεῖ προῖσπορεῖσθαι, τὰ δὲ ὀψὲ διὰ τὸ μὴ
 δύνασθαι φέρειν τοὺς χειμῶνας, τὰ δὲ πρὸς ἀμφοτέρας
 τὰς ὥρας οὐ κακῶς ἔχει καὶ πρὸς χειμῶνα καὶ πρὸς ἔαρ.
 προῖσπορα μὲν οὖν ἔστι πυρὸς κριθῆ, καὶ τούτων ἢ 3
 κριθῆ προῖσπορώτερον· ἔτι δὲ ζεῖα τίφη ὀλύρα καὶ εἴ-
 τι ἕτερον ὁμοίουπυρον· ἀπάντων γὰρ σχεδὸν ὁ αὐτὸς χρό-
 νος τῆς σπορᾶς· τῶν δὲ χεδροπῶν μάλιστα ὡς εἰπεῖν
 κύαμος καὶ ὠχρος· ταῦτα γὰρ διὰ τὴν ἀσθένειαν προ-
 λαβεῖν τῇ ῥιζώσει βούλεται τοὺς χειμῶνας· προῖσπορον
 δὲ καὶ ὁ θέρμος· ἀπὸ τῆς ἄλω γὰρ φασι δεῖν καταβάλ-
 λειν εὐθύς. ὀψίσπορα δὲ τούτων γε αὐτῶν ὅσα διαφέ- 4
 ρει τοῖς γένεσιν οἷον πυρῶν τέ τι γένος καὶ κριθῶν ὃ
 καλοῦσι τρίμηνον διὰ τὸ ἐν τοσοῦτῳ τελειοῦσθαι· καὶ
 τῶν χεδροπῶν τὰ τοιαύδε φακὸς ἀράκη πισός. ἐν ἀμφο-
 τέραις δὲ ταῖς ὥραις τῶν χεδροπῶν καθάπερ ὄροβος ἐρέ-
 βινθος· οἱ δὲ καὶ τὸν κύαμον ὀψὲ σπείρουσιν ἐὰν ὑστε-
 ρήσωσι τῶν πρώτων ἀρότων. ἀπλῶς δὲ προῖσποροῦσι
 τὰ μὲν δι' ἰσχὺν ὡς δυνάμενα φέρειν τοὺς χειμῶνας, τὰ
 δὲ δι' ἀσθένειαν ὅπως προλάβωσι ταῖς εὐδαίαις τὴν αὐ-
 ξησιν. δύο μὲν οὖν αὐταί. τρίτη δὲ τῶν θερινῶν ἦν εἰ-
 πομεν ἐν ἢ κέγγρος σπείρεται καὶ μέλιτος καὶ σήσαμον
 ἔτι δ' ἐρύσιμον καὶ ὄρμινον. χρόνοι μὲν οὖν ἑκάστων
 οὕτοι. βλαστάνει δὲ τὸ μὲν θᾶττον τὸ δὲ βραδύτερον· 5
 καὶ κριθῆ μὲν καὶ πυρὸς ἑβδομαῖα μάλιστα· προτερεῖ δὲ

ἢ κριθῆ μάλλον· τὰ δ' ὄσπρια τεταρταῖα ἢ πεμπταῖα πλήν
κνάμων· κνάμος δὲ καὶ τῶν σιτωδῶν ἔνια πλείοσιν·
ἐνιαχοῦ γὰρ καὶ πεντεκαίδεκαταῖος ὅτε δὲ καὶ εἰκοσταῖος·
δυσφρέστατον γὰρ τοῦτο πάντων, ἐὰν δὲ δὴ καὶ σπαρέν-
τος ἐπὶ πλεόν ὕδωρ ἐπιγένηται καὶ παντελεῶς. εἰ δὲ τῶν
ἐν τοῖς ἡρῖνοις ἀρότοις θάπτων ἢ ἐκφυσις διὰ τὴν ὥραν
6 σκεπτέον. χρῆ δὲ τὰς ἀναβλαστήσεις καὶ τὰς διαφύσεις
ταύτας ὡς ἐπὶ τὸ πᾶν διαλαβεῖν· ἐνίοτε γὰρ ἐνιαχοῦ
καὶ ἐν ἐλάττοσιν ἡμέραις καθάπερ ἐν Αἰγύπτῳ [κριθῆ·]
τριταίαν γὰρ φασὶ καὶ τεταρταίαν ἀνατέλλειν· παρ' ἄλ-
λοισι δὲ ἐν πλείοσι τῶν εἰρημένων, ὅπερ καὶ οὐκ ἄλογον
ὅταν καὶ χῶρα καὶ ἀῆρ διαφέρῃ καὶ πρωταίτερον ἢ ὀψι-
αίτερον ἀρόση καὶ τὰ ἐπιγινόμενα ἀνόμοια τυγχάνῃ. ἢ
μὲν γὰρ μανῆ καὶ κούφη καὶ εὐκράτῳ ἀέρι ταχὺ καὶ ῥα-
δίως ἀναδίδωσιν, ἢ δὲ γλίσχρα καὶ βαρεῖα βραδέως, ἢ
7 δὲ τοῖς τόποις ἀνυμωδεστέρα βραδύτερον. ἔτι δὲ ἂν χει-
μῶνες ἐπιγένηνται καὶ ἀνυμοὶ καὶ εὐδαίαι καὶ πάλιν
ὑδατα· καὶ γὰρ ἐν τούτοις πολὺ παραλλάττουσιν. ὡς-
αύτως δὲ καὶ ἐὰν ἡ γῆ προειργασμένη καὶ κόπρον ἔχουσα
τυγχάνῃ, καὶ ἐὰν μηδὲν τούτων· ἐπεὶ καὶ περὶ τὸ πρω-
ῖσπορεῖν ἕκαστα καὶ ὀψισπορεῖν αἱ χῶραι διαφέρουσιν.
ἐνιοὶ δὲ καὶ περὶ τὴν Ἑλλάδα πάντα πρωῖσπορεῖν εἰώ-
θασιν διὰ ψυχρότητα τῆς χῶρας, ὡς περὶ οἱ Φωκεῖς, ὅπως
ἂν οἱ χειμῶνες μὴ νήπια καταλαμβάνωσιν.

CAP. II. Βλαστάνει δὲ τὰ μὲν ἐκ τοῦ αὐτοῦ τὴν ῥίζαν ^{2H}_{SI}
ἀφιέντα καὶ τὸ φύλλον τὰ δὲ ἐκάτερον ἐξ ἐκατέρου
τοῦ ἄκρου. πυρὸς μὲν οὖν καὶ κριθῆ καὶ τίφη καὶ ὅλως
ὅσα σιτώδη πάντα ἐξ ἐκατέρου ὡς περὶ ἐν τῷ στάχυϊ πέ-
φυκεν, ἀπὸ μὲν τοῦ κάτω τοῦ παχέος τὴν ῥίζαν ἀπὸ δὲ
τοῦ ἄνω τὸν βλαστόν· ἐν δὲ τι καὶ συνεχῆς γίνεται τὸ
ἄμφοιν τῆς τε ῥίζης καὶ τοῦ καυλοῦ. κνάμος δὲ καὶ τὰ
ἄλλα χεδροπὰ οὐχ ὁμοίως ἀλλ' ἐκ τοῦ αὐτοῦ τὴν ῥίζαν

καὶ τὸν καυλὸν καθ' ὃ καὶ ἡ πρόσφυσις αὐτῶν ἐστὶ πρὸς τὸν λοβὸν ἐν ᾧ καὶ ἔχουσιν οἶον ἀρχὴν τινα φανεράν· ἐπ' ἐνίων δὲ καὶ αἰδοιωδὲς φαίνεται καθάπερ ἐπὶ τῶν κνάμων καὶ τῶν ἐρεβίνθων καὶ μάλιστα τῶν θέρμων· ἐκ τούτου γὰρ ἡ μὲν ῥίζα κάτω τὸ δὲ φύλλον καὶ ὁ καυλὸς ἄνω χωρεῖ. ταύτη μὲν οὖν πη διαφέρει. τῇ δὲ ὁμοίως 2 ἔχει τῷ πάντα κατὰ τὴν πρόσφυσιν τοῦ λοβοῦ καὶ τοῦ στάχυος ἀφιέναι τὴν ῥίζαν καὶ μὴ καθάπερ ἐν τοῖς δένδροις τισὶν ἀνάπαλιν οἶον ἀμυγδαλῇ καρῦφ βαλάνῳ τοῖς τοιοῦτοις. ἐν ἅπασιν δὲ ἡ ῥίζα μικρῶ πρότερον ἐμφύεται τοῦ καυλοῦ· συμβαίνει δὲ ἐν γέ τισι τῶν δένδρων ὥστε τὸν μὲν βλαστὸν ἐν αὐτῷ τῷ σπέρματι βλαστάνειν πρῶτον, ἀξαναομένου δὲ διίστασθαι τὰ σπέρματα — πάντα γὰρ πως καὶ ταῦτα διμερῆ, τὰ δὲ δὴ χεδροπὰ φανερώς πάντα δίδυρα καὶ σύνθετα — τὴν δὲ ῥίζαν εὐθύς ἔξω προωθειῖσθαι· ἐν δὲ τοῖς σιτηροῖς διὰ τὸ καθ' ἐν αὐτὰ εἶναι τοῦτο μὲν οὐ συμβαίνει, προτερεῖ δὲ ἡ ῥίζα μικρόν. ἀναφύεται δὲ ἡ μὲν κριθὴ καὶ ὁ πυρὸς 3 μονόφυλλα, ὁ δὲ πῖσος καὶ ὁ κνάμος καὶ ὁ ἐρεβίνθος πολύφυλλα. ῥίζαν δὲ ἔχει τὰ μὲν χεδροπὰ πάντα ξυλώδη καὶ μίαν ἀπὸ δὲ ταύτης καὶ ἀποφύσεις λεπτὰς. βαθυρριζότατον δὲ ὡς εἰπεῖν τούτων ὁ ἐρεβίνθος, ἐνίοτε δὲ καὶ παρακαθήσιν· ἀλλ' ὁ πυρὸς καὶ ἡ κριθὴ καὶ τὰ ἄλλα τὰ σιτώδη πολύριζα καὶ λεπτόριζα δι' ὃ καὶ ταρωδῆ. καὶ πολύκλαδα καὶ πολύκαυλα πάντα τὰ τοιαῦτα. σχεδὸν δὲ καὶ ἐναντίως τις ἐκατέρων ἐστὶ· τὰ μὲν γὰρ χεδροπὰ μονόριζα ὄντα πολλὰς ἄνωθεν ἀπὸ τῶν καυλῶν ἀποφύσεις ἔχει πλὴν κνάμου· τὰ δὲ σιτηρὰ πολύριζα πολλοὺς μὲν ἀνίησι βλαστοὺς, ἀπαράβλαστοι δὲ οὔτοι, πλὴν εἴ τι γένος πυρῶν τοιοῦτον οὗς καλοῦσι σιτανίας καὶ κριθανίας. τὸν μὲν οὖν χειμῶνα ἐν τῇ γλῶσῃ 4 μένει τὰ σιτώδη, διαγελώσης δὲ τῆς ὥρας καυλὸν ἀφίη-

σιν ἐκ τοῦ μέσου καὶ γονατοῦται. συμβαίνει δ' εὐθύς ἐν
 τῷ τρίτῳ γόνατι τοῖς δὲ ἐν τῷ τετάρτῳ καὶ τὸν σιάχην
 ἔχειν ἀλλ' οὐ φανερόν ἐν τῷ ὄγκῳ — γίνεται δὲ ἐν τῷ
 ὄλῳ καλάμῳ πλείω τούτων — ὥστε σχεδὸν ἅμα τῷ κα-
 λαμοῦσθαι συνίστασθαι [ἢ] μικρὸν ὕστερον· ἀλλ' οὐ
 πρότερον φανερὸς γίνεται πρὶν ἂν προαυξηθεὶς ἐν τῇ
 κάλυκι γένηται, τότε δὲ ἡ κύησις φανερά διὰ τὸν ὄγκον.
 5 ἀποχυθεὶς δ' εὐθύς ἀνθεὶ μεθ' ἡμέρας τέτταρας ἢ πέντε
 καὶ πυρὸς καὶ κριθῆ καὶ ἀνθεὶ σχεδὸν τὰς ἴσας, οἱ δὲ
 τὰς πλείστας λέγοντες ἐν ταῖς ἐπτά φασιν ἀπανθεῖν.
 ἀλλὰ τῶν χεδροπῶν χρόνιος ἢ ἀνθησις· χρονιωτάτη δὲ
 τῶν μὲν ἄλλων ὀρόβου καὶ ἐρεβίνθου, τούτων δ' ἀπάν-
 των τοῦ κνιάμου καὶ ἐν μεγίστῃ διαφορᾷ· τετταράκοντα
 γὰρ ἡμερῶν ἀνθεῖν λέγουσι· πλὴν οἱ μὲν αἰεὶ παρανθοῦν-
 τος ἑτέρου καὶ ἑτέρου λέγουσι, κατὰ μέρος γὰρ ἀνθεῖν,
 οἱ δὲ ἀπλῶς· ἢ γὰρ ἀνθησις τῶν μὲν σταχυηρῶν ἀθρόως
 τῶν δὲ ἔλλοβωδῶν καὶ χεδροπῶν πάντων κατὰ μέρος·
 πρῶτα γὰρ ἀνθεὶ τὰ κάτω καὶ ὅταν ταῦτα ἀπανθήσῃ τὰ
 ἐχόμενα καὶ οὕτως αἰεὶ βαδίζει πρὸς τὰ ἄνω. δι' ὃ πολλὰ
 6 ἄνω χλωρὰ πάμπαν. μετὰ δὲ τὴν ἀπάνθησιν ἀδρύνου- 311
 ται καὶ τελειοῦνται πυρὸς μὲν καὶ κριθῆ τετταρακοστὰια
 μάλιστα· παραπλησίως δὲ καὶ τίφῃ καὶ τὰλλα τὰ τοιαῦτα.
 τετταρακοστὰιον δὲ φασὶ καὶ τὸν κνιάμον, ὥστε ἐν ἴσας
 ἀνθεῖν καὶ τελειοῦσθαι· τὰ δ' ἄλλα ἐν ἐλάττοσιν· ἐλα-
 χίσταις δὲ ὁ ἐρεβίνθος εἶπερ ἀπὸ τῆς σπορᾶς ἐν τεττα-
 ράκοντα τελειοῦται ταῖς ἀπάσαις ὥσπερ τινὲς φασιν·
 ἐπεὶ τό γ' ὅλον ὅτι τάχιστα φανερόν. οἱ δὲ κέγχροι καὶ
 τὰ σήσαμα καὶ οἱ μέλινοι καὶ ὄλωσ τὰ θερινὰ σχεδὸν ὁμο-
 λογεῖται τὰς τετταράκονθ' ἡμέρας λαμβάνειν· οἱ δὲ φασὶ
 7 καὶ ἐλάττους. διαφέρει δὲ καὶ πρὸς τὴν τελείωσιν χώρα
 τε χώρας καὶ ἀήρ αἰέρος· ἐν ἐλάττοσι γὰρ ἔνιαι δοκοῦσιν

ἐκφέρειν ὥσπερ ἄλλαι τε καὶ μάλιστα ἐπιδήλως Αἴγυ-
 πτος· ἐκεῖ γὰρ κριθαὶ μὲν ἐν ἑξαμήνῳ πυροὶ δὲ ἐν τῷ
 ἑβδόμῳ θερίζονται· περὶ δὲ τὴν Ἑλλάδα κριθαὶ μὲν ἐν
 τῷ ἑβδόμῳ παρὰ δὲ τοῖς πλείστοις ὀγδόῳ, πυροὶ δὲ ἔτι
 προσεπιλαμβάνουσιν. οὐ μὴν οὐδὲ ἐκεῖ τό γε πᾶν πλῆ-
 θος οὕτως ἀλλ' ὅσον εἰς ἀπαρχήν· κομίζεται γὰρ πρὸς
 ἱερῶν τιῶν χρεῖαν ἄλφιστα νέα τῷ ἕκτῳ μηνὶ καὶ ταῦτα
 ἐκ τῶν ἄνω τόπων ὑπὲρ Μέμφιν. λέγεται δὲ καὶ ἐν Σι- 8
 κελίᾳ τῆς Μεσσηνίας ἐν ταῖς καλουμέναις Μύλαις τα-
 χεῖαν τινα γίνεσθαι τὴν τελείωσιν τῶν ὀψίων· τὸν τῶν
 ὀσπρίων μὲν γὰρ σπορητὸν ἕξ μηνῶν, τὸν δὲ τῷ ὑστάτῳ
 σπείραντα θερίζειν ἅμα τοῖς πρώτοις· ἀγαθὴν δὲ δια-
 φερόντως εἶναι τὴν χώραν ὥστε τριακοντάχρα ποιεῖν,
 ἔχειν δὲ καὶ νομῶς θανμαστὰς καὶ ὕλην. ἐν Μήλῳ δὲ τι
 θαυμασιώτερον λέγουσιν· ἐν γὰρ τριάκοντα ἢ τετταρά-
 κοντα ἡμέραις σπαρέντα θερίζουσι, δι' ὃ καὶ λέγειν
 αὐτοὺς ὅτι μέχρι τούτου δεῖ σπείρειν ἕως ἂν ἴδῃ τις
 δράγμα· γίνεσθαι δὲ οὔτε ὄψιμα ταῦτα οὔτε πολλὰ παρ'
 αὐτοῖς. δεινὴν δὲ τινα διαδοῦναι τὴν χώραν τροφήν·
 καὶ γὰρ εἶναι σιτοφόρον μὲν καὶ ἐλαιοφόρον ἀγαθὴν ἀμ-
 πελοφόρον δὲ μετρίαν. ὑπερβάλλον δ' ἔτι τούτου καὶ 9
 πάντων θαυμασιώτερον τὸ περὶ Χαλκίαν τὴν νῆσον τὴν
 Ῥοδίων γινόμενον· ἐκεῖ γὰρ φασὶν εἶναι τινα τόπον
 πρώτον οὕτω καὶ εὐφορον ὡς σπαρεῖσῶν κριθῶν ἅμα
 ταῖς ἄλλαις θερίσαντες ταύτας σπείρουσιν εἶτα πάλιν,
 εἶτα θερίζουσιν ἅμα τοῖς λοιποῖς· μεγίστη μὲν οὖν εἶπερ
 ἀληθῆς αὕτη διαφορά. τὸ γὰρ εἰς ἑτέραν χώραν με-
 ενεχθέντα διαφέρειν, ὥσπερ ἐκ Κιλικίας φασὶν εἰς Καπ-
 παδοκίαν καὶ ὅλως τὴν ἐπέκεινα τοῦ Ταύρου, ἦττον ἄτο-
 πον· φανερὰ γὰρ ἢ τῶν τόπων διάστασις. τὸ δὲ τὴν 10
 αὐτὴν διαφορεῖν, ἐν ᾧπερ γε ἅπαξ αἱ ἄλλαι, σύνορον οὖ-
 σαν καὶ μίαν θαυμασιώτατον· αὕτη μὲν οὖν ἐν μεγίστη

διαφορᾶ. τὰ δὲ κατὰ τὰς ἄλλας χώρας οὐ πολλὴν ἢ οὐ-
 δεμίαν ὡς εἶπεν τοῦ γε χρόνου λαμβάνει διάστασιν·
 προτερεῖ γὰρ ταῖς ὥραις τὰ Ἀθήνησι τῶν περὶ Ἑλλήσ-
 ποντον ἡμέραις τριάκοντα μάλιστα ἢ οὐ πολλῶ πλείοσιν·
 εἰ μὲν οὖν καὶ ὁ σπορητὸς πρότερον μετάθεσις ἂν εἴη τῆς
 11 ὥρας· εἰ δ' ἅμα δῆλον ὅτι πλείων ἂν ὁ χρόνος. οὐ μι-
 κρὰν δὲ ποιῶσι διαφορὰν οὐδὲ οἱ τόποι καίπερ ἔνιοι
 συνεγγὺς ὄντες· τὰ γὰρ ἐν Σαλαμῖνι προτερεῖ πολὺ
 τῶν ἄλλων τῶν ἐν τῇ Ἀττικῇ καὶ ὅλως τὰ ἐπιθαλάττια
 καὶ εἰς ταῦτα καὶ εἰς τοὺς ἄλλους καρποὺς ὡς τὰ περὶ
 τὴν Ἀκτὴν καλουμένην τῆς Πελοποννήσου καὶ τὰ ἐν Φα-
 λήκῳ τῆς Μεγαρίδος· πλὴν ἐνταῦθά γε συμβάλλεται καὶ
 τὸ λεπτόγεον εἶναι καὶ ψαφραὴν τὴν χώραν. καὶ τὰ μὲν
 περὶ τὴν γένεσιν καὶ τὴν τελείωσιν οὕτως ἔχει.

CAP. III. Διαφέρει δὲ καθ' ὅλα τὰ γένη τὰ διηρη-³⁸¹
 μένα τῶν γενῶν οἷον σίτος χεδροπὰ τὰ θερινὰ, καὶ καθ'
 ἕκαστον γένος τὰ ὁμογενῆ. τὰ μὲν γὰρ σιτώδη τὸ φύλ-
 λον ἔχει καλάμου, τῶν δὲ χεδροπῶν τὰ μὲν περιφερῆς
 οἷον ὁ κνᾶμος καὶ σχεδὸν τὰ πλείστα, τὰ δὲ προμηκέ-
 στερον οἷον ὁ πισὸς καὶ ὁ λάθυρος καὶ ὁ ὄχρος καὶ τὰ
 τοιαῦτα. καὶ τὰ μὲν ἰνώδη τὰ δ' ἄφλεβα καὶ ἄινα. τὸ
 2 δὲ σήσαμον καὶ τὸ ἐρυσίμον ἰδιώτερα παρὰ ταῦτα. πά-
 λιν ὁ κανλὸς τῶν μὲν γονατώδης καὶ κοῖλος δι' ὃ καὶ
 καλεῖται καλάμος· ὁ δὲ τοῦ κνᾶμου κοῖλος, τῶν δ' ἄλ-
 λων χεδροπῶν ξυλωδέστερος, ξυλωδέστατος δὲ ὁ ἐρέβιν-
 θος· τῶν δὲ θερινῶν κέγχρον μὲν καὶ μελίνον καλαμώ-
 δης σησάμον δὲ καὶ ἐρυσίμον ναρθηκώδης μᾶλλον. καὶ
 τὰ μὲν ἐστὶν ὀρθόκανλα καθάπερ πυρὸς καὶ κριθὴ καὶ
 ὅλως τὰ σιτώδη καὶ θερινὰ, τὰ δὲ πλαγιόκανλα μᾶλλον
 οἷον ἐρέβινθος ὄροβος φανὸς, τὰ δ' ἐπιγειόκανλα κα-
 θάπερ ὄχρος πισὸς λάθυρος· ὁ δὲ δόλιχος ἐὰν παρα-
 καταπήξῃ τις ξύλα μακρὰ ἀναβαίνει καὶ γίνεται κάρι-

μος, εἰ δὲ μὴ φαῦλος καὶ ἐρυσσιβώδης· μόνος δ' ἢ μάλι-
 στα τῶν χεδροπῶν ὀρθόκανλος ὁ κύαμος. ἔχει δὲ καὶ τὰ 3
 ἄνθη διαφορὰν καὶ τῆ φύσει καὶ τῆ θέσει· περὶ ὧν σχε-
 δὸν ἐν τοῖς καθ' ὅλον διείλομεν ὅτι τὰ μὲν χροῶδη κα-
 θάπερ σίτου καὶ παντὸς τοῦ σταχυώδους· τὰ δὲ φυλ-
 λώδη καθάπερ τῶν χεδροπῶν, καὶ τῶν πλείστων κολοβά-
 τὰ γὰρ πολλὰ κολοβανθῆ· χροῶδες δὲ καὶ τὸ τοῦ κέγ-
 χρου καὶ μελίνου· τοῦ δὲ σησάμου καὶ τοῦ ἐρυσίμου
 φυλλῶδες. καὶ ὅτι δὴ τὰ μὲν ἔχει περὶ αὐτὸν τὸν καρ-
 πόν, οἷον τὰ σιτωδῆ καὶ κερχωδῆ περὶ τὸν στάχυν· τὰ
 δὲ χεδροπὰ ἐξ αὐτοῦ πῶς τοῦ ἄνθους ἢ ἀπὸ γε τῆς αὐ-
 τῆς ἀρχῆς γίνεται. καὶ τὴν ἄνθησιν ὅτι τὰ μὲν ἀθρόαν
 τὰ δὲ κατὰ μέρος ποιεῖται· καὶ τὰλλα δὲ τὰ παραπλήσια
 τούτοις. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ κατὰ τοὺς καρποὺς ὅτι τὰ μὲν 4
 ἔχει στάχυν τὰ δὲ χεδροπὰ λοβόν τὰ δὲ κερχωδῆ φό-
 βην· ἢ δὲ καλαμώδης ἀπόχυσιν φόβην. τὸ δ' ὅλον ἐναγ-
 γειόσπερμα τὰ δὲ ἐννυμένόσπερμα τὰ δὲ γυμνόσπερμα·
 καὶ ἔτι τὰ μὲν ἀκρόκαρπα τὰ δὲ πλαγιοκαρπα καὶ ὅσα δὴ
 ἄλλα ταύτης ἔχεται τῆς θεωρίας. ὅλως δὲ πολυκαρπό-
 τερα καὶ πολυχούστερα τὰ χεδροπὰ, τούτων δ' ἔτι μάλ-
 λον τὰ θερινὰ κέγχρος καὶ σήσαμον, αὐτῶν δὲ τῶν χε-
 δροπῶν μάλιστα φακός. ἀπλῶς δὲ τὰ μικροσπερμότερα 5
 μᾶλλον ὡς εἰπεῖν, ὡσπερ καὶ τῶν λαχανωδῶν κύμινον
 ἀπάντων ὄντων πολυσπέρμων. ἰσχυρότερα δὲ πρὸς μὲν
 τὸν χειμῶνα καὶ ὅλως τὰ τοῦ ἀέρος τὰ σιτηρὰ πρὸς δὲ
 τὴν τροφήν τὰ χεδροπὰ. τάχα δὲ τοῦτό γε ἡμῖν τοῖς ἄλ-
 λοις ἀνάπαλιν.

^{4 H}
St CAP. IV. Τὰ μὲν οὖν ὅλα γένη τοιαύτας ἔχει δια-
 φοράς· τὰ δὲ ὁμογενῆ δῆλον ὅτι κατὰ τὴν τῶν μερῶν
 ἀνωμαλίαν, οἷον τῶν σιτωδῶν πυρὸς κριθῆς στενοφυλ-
 λότερον καὶ λειοκανλότερον καὶ πυκνότερον καὶ γλισχρο-
 τερον ἔχει τὸν κανλὸν καὶ δυσθλαστότερον· ἅμα δὲ καὶ
 ΤΗΟΡΗΗ. 14

ὁ μὲν ἐν χιτῶσι πολλοῖς ἢ δὲ γυμνόν· μάλιστα γὰρ δὴ γυμνοσπέρματον ἢ κριθή. πολύλοπον δὲ καὶ ἡ τίφη καὶ ἡ ὀλύρα καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα καὶ μάλιστα πάντων ὡς εἰπεῖν ὁ βρόμος. ἔστι δὲ καὶ ὑψηλότερος ὁ κάλαμος τοῦ πυροῦ ἢ τῆς κριθῆς καὶ τὸν στάχυν ἀπηρητημένον ἔχει τοῦ φύλλου μᾶλλον ὁ πυρὸς. ἥδιον δὲ καὶ τὸ ἄχνηρον τοῦ κριθίνου τὸ πύρινον· ἐγγυλότερον γὰρ καὶ μαλακώτερον. διαφέρει δὲ ἡ κριθή καὶ τούτῳ τῶν πυρῶν· ἡ μὲν γὰρ στοιχειώδης ὁ δὲ πυρὸς ἄστοιχος καὶ πανταχόθεν ὁμαλής τις. τῷ μὲν οὖν ὅλῳ γένει πρὸς γένος τοιαῦται τινές εἰσι διαφοραί. καθ' ἑκάτερον δὲ τούτων πάλιν οἶον πυρῶν καὶ κριθῶν πολλὰ γένη καὶ τοῖς καρποῖς αὐτοῖς διαφέροντα καὶ τοῖς στάχυνσι καὶ ταῖς ἄλλαις μορφαῖς καὶ ἔτι ταῖς δυνάμεσι καὶ τοῖς πάθεσι. τῶν μὲν κριθῶν αἱ μὲν εἰσι δίστοιχοι αἱ δὲ τρίστοιχοι αἱ δὲ τετράστοιχοι καὶ πεντάστοιχοι· πλεῖστον δ' ἑξάστοιχον, καὶ γὰρ τοιοῦτό τι γένος ἐστί. πυκνότεραι δὲ αἰεὶ κατὰ τὴν θέσιν ὡς ἐπὶ πᾶν αἱ πολυστοιχότεραι. διαφορὰ δὲ μεγάλη καὶ τὸ παραβλαστητικὴν εἶναι καθάπερ εἴπομεν τὴν Ἰνδικήν. καὶ οἱ στάχυνες δὲ τῶν μὲν μεγάλοι καὶ μακρότεροι ταῖς κριθαῖς τῶν δὲ ἐλάττους καὶ πυκνότεροι, καὶ ἀπέχοντες δὲ τοῦ φύλλου τῶν μὲν πολὺ τῶν δὲ μικρὸν ὡς περ τῶν ἀχιλλείων καλουμένων. καὶ αὐτῶν δὲ τῶν κριθῶν αἱ μὲν στρογγυλότεραι καὶ ἐλάττους αἱ δὲ προμημέστεραι καὶ μείζονες καὶ μακρότεραι κατὰ τὸν στάχυν. ἔτι δὲ αἱ μὲν λευκαί, αἱ δὲ μέλαιναί καὶ ἐπιπορφυρίζουσαι αἴπερ καὶ πολυάλφιτοι δοκοῦσιν εἶναι καὶ πρὸς τοὺς χειμῶνας δὲ καὶ τὰ πνεύματα καὶ ὅλως τὸν ἀέρα τῶν λευκῶν ἰσχυρότεροι. πολλὰ δὲ γένη καὶ τῶν πυρῶν ἔστιν εὐθύς ἀπὸ τῶν χωρῶν ἔχοντα τὰς ἐπωνυμίας οἷον λιβυκοὶ ποντικοὶ θραῖκες Ἀσσύριοι Αἰγύπτιοι σικελοί. διαφορὰς δὲ καὶ ταῖς χροιαῖς καὶ τοῖς μεγέθεσι καὶ τοῖς εἶδεσι καὶ ταῖς ἰδιό-

τῆσιν ἔχουσι καὶ ἐν ταῖς δυνάμεσι ταῖς τε ἄλλαις καὶ μάλιστα ταῖς πρὸς τὴν σίτησιν. τινὲς καὶ ἀπ' ἄλλων τὰς προσηγορίας οἷον καρχουδίας στυλεγγὺς ἀλεξανδρείος· ὧν ἀπάντων ἐν τοῖς εἰρημένοις τὰς διαφορὰς ληπτέον. οὐχ ἥκιστα δ' οἰκείται εἰ τις λαμβάνοι τὰς τοιαύτας· οἷόν εἰσιν οἱ μὲν πρῶτοι οἱ δὲ ὄψιοι, καὶ ἐνανθεῖς καὶ πολυχοὶ οἱ δὲ [μικροὶ] καὶ ὀλιγόχοι, καὶ μεγαλοστάχυες οἱ δὲ μικροστάχυες. καὶ οἱ μὲν ἐν κάλυκι πολὺν χρόνον οἱ δ' ὀλίγον ἔνοντες ὥσπερ ὁ λιβυκός. καὶ κάλαμον οἱ μὲν λεπτόν οἱ δὲ παχύν· καὶ τοῦτο ὁ λιβυκὸς ἔχει, παχύν δὲ καὶ ὁ καρχουδίας. ἔτι δὲ χιτῶνας οἱ μὲν ὀλίγους οἱ δὲ πολλοὺς ὥσπερ ὁ θράκιος. καὶ ὁ μὲν μονοκάλαμος ὁ δὲ πολυκάλαμος, καὶ μᾶλλον δὲ καὶ ἦττον. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τι παραπλήσιον τούτοις ἢ τοῖς πρότερον εἰρημένοις κατὰ τὰς δυνάμεις. αἱ γὰρ τοιαῦται φυσικώταται δόξαιεν ἂν εἶναι τῶν διαφορῶν. ἐν αἷς καὶ τὸ τῶν τριμήνων καὶ τὸ τῶν διμήνων καὶ εἰ τι γένος ἐν ἐλάττωσιν ἡμέραις τελειοῦται καθάπερ φασὶν εἶναι περὶ τὴν Αἰνείαν οὐ τεταράκοντα ἡμέραις ἀπὸ τῆς σπορᾶς ἐδρύνονται καὶ τέλος ἰσχυοσιν· εἶναι δ' ἰσχυρὸν τοῦτον καὶ βαρὺν οὐχ ὥσπερ τὸν τρίμηνον κοῦφον, δι' ὃ καὶ τοῖς οἰκέταις παρέχειν, καὶ γὰρ οὐδὲ πίτυρον ἔχειν πολὺ. σπανιώτατος μὲν οὖν καὶ τάχιστος εἰς τελείωσιν οὗτος. εἰσὶ δὲ καὶ διμήνηοι τινες οἵπερ καὶ ἐκ Σικελίας ἐκομίσθησαν εἰς Ἀχαιάν· ὀλιγοχόοι δὲ καὶ ὀλιγογόνοι καὶ κοῦφοι κατὰ τὴν προσφορὰν καὶ ἡδεῖς. καὶ ἄλλοι δὲ τινες οἱ περὶ Εὐβοίαν εἰσὶ καὶ μάλιστα ἐν τῇ Καρυστίᾳ. τρίμηνοι δὲ πολλοὶ καὶ πανταχοῦ κοῦφοι οὔτοι καὶ ὀλιγοχόοι καὶ μονοκάλαμοι κατὰ τὴν ἔκφυσιν καὶ τὸ ὅλον ἀσθενεῖς. κοφώτατος μὲν οὖν ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν πυρὸς ὁ ποντικός· βαρύτερος δὲ τῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα παραγινόμενων ὁ σικελός· τούτου δ' ἔτι βαρύτερος ὁ βοιωτός· σημείον δὲ

λέγουσιν ὅτι οἱ μὲν ἀθληταὶ ἐν τῇ Βοιωτίᾳ τριῶν ἡμιχρόνικα μόλις ἀναλίσκουσιν, Ἀθήναζε δὲ ὅταν ἔλθωσι πένθ' ἡμιχρόνικα βραδίως. κοῦφος δὲ καὶ ὁ ἐν τῇ Λακωνικῇ. τούτων μὲν οὖν ἐν τε ταῖς χώραις καὶ τῷ ἀέρι τὸ αἴτιον· ἐπεὶ καὶ περὶ τὴν Ἀσίαν οὐ πόρρω Βάκτρων ἐν μὲν τινὶ τόπῳ οὕτως ἀδρὸν εἶναι φασὶ τὸν σίτον ὥστε πυρῆνος ἐλαίας μέγεθος λαμβάνειν, ἐν δὲ τοῖς Πισσαίοις καλούμενοις οὕτως ἰσχυρὸν ὥστ' εἴ τις πλείον προσηνέγκοιτο διαρρηγνυσθαι καὶ τῶν Μακεδόνων καὶ πολλοὺς τοῦτο παθεῖν. ἄτοπον δὲ καὶ ἀνομολογούμενον πρὸς τὴν τῶν τριμήνων κουφότητα τὸ περὶ τοὺς ποντικοὺς συμβαῖνον· εἰσὶ γὰρ οἱ μὲν σκληροὶ ἥρινοι οἱ δὲ μαλακοὶ χειμερινοί·
 6 πολὺ γὰρ διαφέρει τῇ κουφότητι ὁ μαλακός. ὁμοίως δὲ ^{SI} καὶ δύο ἀρότους ὡς εἰκε παντὸς τοῦ σίτου ποιοῦνται τὸν μὲν χειμερινὸν τὸν δὲ ἥρινον, ἐν ᾧ καὶ τὰ ὄσπρια καταβάλλουσιν. εἰσὶ δὲ καὶ οἱ μὲν καθαροὶ αἰρῶν ὥσπερ ὁ ποντικός καὶ ὁ αἰγυπτίος· καθαρὸς δὲ ἐπιεικῶς καὶ ὁ σικελὸς καὶ μάλιστα ὁ ἀκραγαντίνος οὐκ αἰρώδης· ὁ δὲ σικελὸς ἴδιον ἔχει τὸ μελάμπυρον καλούμενον ὃ ἐστὶν ἀβλαβὲς καὶ οὐχ ὥσπερ ἡ αἶρα βαρὺν καὶ κεφαλαλγές. ἀλλὰ τὰ μὲν τοιαῦτα καθάπερ ἐλέχθη ταῖς χώραις ἀναθετέον καὶ ὅσον ἐπιβάλλει τοῖς γένεσιν.

CAP. V. Ἐν δὲ τοῖς ὄσπριοις οὐχ ὁμοίως ἐστὶ λαβεῖν τὰς τοιαύτας διαφορὰς εἴτ' οὖν διὰ τὸ μὴ ἐξετάζειν ὁμοίως εἴτε καὶ διὰ τὸ μονοειδέστερα τυγχάνειν· ἕξω γὰρ ἐρεβίνθου καὶ φακοῦ καὶ ἐπ' ὀλίγον κνάμον καὶ ὀρόβου, καθ' ὅσον ἢ τῶν χρωμάτων καὶ τῶν χυλῶν διαφορὰ, τῶν γ' ἄλλων οὐ ποιοῦσιν ιδέας. οἱ δὲ ἐρεβίνθοι καὶ τοῖς μεγέθεσι καὶ τοῖς χυλοῖς καὶ τοῖς χρωμασι καὶ ταῖς μορφαῖς διαφέρουσιν οἷον κριοὶ ὀροβιατοὶ οἱ ἀνά μέσον. ἐπὶ πᾶσι δὲ τὰ λευκὰ γλυκύτερα· καὶ γὰρ ὁ ὄροβος καὶ φακὸς καὶ ἐρεβίνθος καὶ κνάμος καὶ σήσαμον·

ἔστι γὰρ καὶ σήσαμον λευκόν. ἀλλὰ μᾶλλον ἐν τοῖς τοι- 2
 οῖσδε ποιεῖν ἔστι τὰς διαφορὰς οἶον, ἐπεὶ πάντα ταῦτ'
 ἔλλοβα, τὰ μὲν αὐτῶν ἀδιάφρακτα καὶ ὥσπερ συμψαύον-
 τα τρυγάνει καθάπερ ὄροβος πισὸς καὶ σχεδὸν τὰ πλεῖ-
 στα, τὰ δὲ διαπεφραγμένα καθάπερ θέρμος ἐτι δὲ μᾶλ-
 λον καὶ ἰδίως τὸ σήσαμον. καὶ τὰ μὲν μακρόλοβα τὰ δὲ
 καὶ στρογγυλόλοβα καθάπερ ὁ ἐρέβινθος. ἀνά λόγον δ'
 ἀκολουθεῖ καὶ τὰ πλήθη τῶν σπερμάτων· ἐλάττω γὰρ
 ἐν τοῖς μικροῖς ὥσπερ ἐν τε τῷ τῶν ἐρεβίνθων καὶ ἐν τῷ
 τῶν φακῶν. καὶ παραπλήσια δὲ ἴσως αἱ τοιαῦται καὶ 3
 ἄς ἐπὶ τῶν σιτηρῶν ἐλέγουμεν περὶ τῶν σταχύων καὶ αὐ-
 τῶν τῶν καρπῶν· ἐπεὶ καὶ οἱ καλούμενοι λοβοὶ σχεδὸν
 ἀκόλουθοι τοῖς σπέρμασιν εἰσιν, οἱ μὲν ἐπιπλατεῖς ὥσ-
 περ οἱ τοῦ φακοῦ καὶ τῆς ἀφάκης, οἱ δὲ κυλινδρῶδεις
 μᾶλλον ὡς οἱ τοῦ ὄροβου καὶ τοῦ πισοῦ· τὰ γὰρ σπέρ-
 ματα ἐκατέρων τοιαῦτα τοῖς σχήμασι· ἀλλὰ τὰς μὲν
 τοιαύτας διαφορὰς πολλὰς ἂν τις εὔροι καθ' ἕναστος, ἂν
 αἱ μὲν κοιναὶ πᾶσιν αἱ δὲ ἰδίαὶ κατὰ γένος. ὅτι δὲ πάντα 4
 προσπέφυκε τοῖς λοβοῖς καὶ ἔχει καθάπερ ἀρχὴν τινα,
 τὰ μὲν προέχουσιν ὥσπερ ὁ κνᾶμος καὶ ὁ ἐρέβινθος, τὰ
 δὲ καὶ ἐγκοιλόν ὥσπερ θέρμος καὶ ἄλλ' ἄλλα, τὰ δὲ οὕτω
 μὲν οὐ φανεράν ἐλάττω δὲ καὶ ὥσπερ ἀποσημαίνουσιν
 μόνον, δῆλον μὲν ἀπὸ τῆς ὄψεως· ἐξ ἧς καὶ ὅταν σπαρῆ
 βλαστάνει καὶ ῥιζοῦται καθάπερ ἐλέχθη, κατ' ἀρχὰς
 δὲ καὶ αὐτὰ τρέφεται προσηρητημένα τῷ λοβῷ μέχρι οὗ
 ἂν τελειωθῇ· φανερόν δὲ ἔστι καὶ ἐκ τῶν νῦν καὶ ἐκ
 τῶν προειρημένων. περὶ μὲν οὖν τῶν κατὰ τὰς διαφο-
 ρὰς αἷλις.

^{6H}
St CAP. VI. Σπεύρειν δὲ ξυμφέροι πάντα μάλιστα μὲν
 ἐν τοῖς ὠραίοις ἀρότοις· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐν ξηρῶ τινες
 καταβάλλουσι καὶ οὐχ ἥμιστα πυροὺς καὶ κριθὰς ὡς μᾶ-
 λιστα ἀνταρκεῖν δυνάμενα ὅπου μὴ ὄρουσιν ἢ ἄλλοις θη-

ροίσις ἐπισινῆς ἢ χώρα. δοκεῖ γὰρ ὡς ἐπὶ πᾶν ὁ πρῶτος
 ἄροτος ἀμείνων εἶναι χεῖριστος δὲ σπόρος ἐν ταῖς ἡμι-
 βρόχοις· ἀπόλλυται γὰρ καὶ ἐγκαλακτοῦται τὰ σπέρματα
 καὶ ἅμα ξυμβαίνει πόαν ἀναφύεσθαι πολλήν. μετὰ δὲ
 τὴν σπορὰν ὕδωρ ἐπιγίνεσθαι πᾶσι ξυμφέρει, πλὴν ὅσα
 δυσβλαστῆ γίνεται μᾶλλον ὥσπερ ὁ τε κύαμος δοκεῖ καὶ
 2 τῶν θερινῶν σήσαμον καὶ κύμινον καὶ ἐρύσιμον. πυκνο-
 σπορεῖν δὲ καὶ μανοσπορεῖν καὶ πρὸς τὰς χώρας βλέ-
 ποντα χροῖ· πλείον γὰρ ἢ πείρα καὶ ἀγαθὴ δύναται φέ-
 ρειν τῆς ὑφάμμου τε καὶ λεπτῆς. καίτοι λέγεται τις λό-
 γος ὡς ὅτε μὲν πλέον ὅτε δὲ ἔλαττον ἢ αὐτὴ δέχεται
 χώρα· καὶ οἰωνίζονται τὸ πλέον ὡς οὐκ ἀγαθὸν, πεινῆν
 γὰρ εὐθύς φασὶ τὴν γῆν· οὗτος μὲν οὖν ἴσως εὐηθέ-
 στερος λόγος. εἰ δὲ τις πρὸς τὰ σπέρματα θεωροῖ καὶ
 μάλιστα γὰρ πρὸς αὐτοὺς τοὺς τόπους ἅμα τῷ ἐδάφει καὶ
 τὴν θέσει ἀναθεωρῶν τὴν γὰρ πρὸς τὰ πνεύματα καὶ τὸν
 3 ἥλιον, οἰκειότερον ἂν λαμβάνοι τὰς διαφοράς. ἀνὰ λόγον
 δὲ ἔχει καὶ ἡ κόπρισις τοῖς σπόροις πρὸς τὰς χώρας·
 νεῖος δ' ἀμείνων ἢ χειμέριος τῆς ἐαρινῆς. ἐνιαχοῦ δὲ οὐ
 ξυμφέρειν βαθεῖαν ἀροτριᾶν ὥσπερ καὶ ἐν Συρίᾳ δι' ὃ
 μικροῖς ἀρότροις χρῶνται. παρ' ἄλλοις δὲ τὸ λίαν ἐξερ-
 γάζεσθαι βλέπτει καθάπερ ἐν Σικελίᾳ δι' ὃ καὶ τῶν ξέ-
 νων ὡς εἶκε πολλοὶ διαμαρτάνουσι. ταῦτα μὲν οὖν πρὸς
 4 τὰς χώρας. διαιροῦσι δὲ καὶ τὰ σπέρματα ποῖα ποῖον
 πρόσφορον· ἐν γὰρ ταῖς χειμεριναῖς πυρὸν μᾶλλον ἢ
 κριθήν, καὶ ὅλως σίτον ἢ χεδροπὰ κελεύουσιν ἐν ταῖς
 χέρσοις καὶ διὰ χρόνου κινουμέναις· καὶ γὰρ αὐταὶ πυ-
 ρὸν φέρουσι μᾶλλον ἢ κριθήν. δέχεται δὲ καὶ ἐπομβροίαν
 μᾶλλον πυρὸς τῆς κριθῆς καὶ ἐν τοῖς ἀκόπροις φέρει
 μᾶλλον. ὡσαύτως δὲ καὶ αὐτῶν τῶν πυρῶν ποῖος τῆ
 5 λεπτῆ ταῖς ἄλλαις ὁμοίως. ὕδωρ δὲ ὅταν μὲν χλοηφο-

ρήση καὶ κνήση πλείον ἅπασι ξυμφέρει· ἀνθοῦσι δὲ πυροῖς μὲν καὶ κριθαῖς καὶ τοῖς σιτώδεσι βλαβερόν· ἀπόλλυσι γὰρ· ὄσπριοις δ' ἀβλαβές πλὴν ἐρεβίνθων· οὗτοι γὰρ ἀποκλυσθείσης τῆς ἄλης ἀπόλλυνται σφακελίζοντες καὶ ὑπὸ καμπῶν κατεσθιόμενοι· ἰσχυρότερος δὲ ὁ μέλας ἐρεβίνθος καὶ ὁ πυρρός τοῦ λευκοῦ· συμφέρει δὲ, φασίν, ἐν τοῖς ἐφύδροις τόποις ὅψε σπείρειν αὐτόν· κύαμος δὲ ἀνθῶν μάλιστα φιλεῖ βρέχεσθαι, δι' ὃ καὶ οὐκ ἐθέλουσιν ὀψισπορεῖν ὥσπερ εἶπομεν ὅτι πολὺν ἀνθεῖ· μετὰ δὲ τὴν ἀπάνθησιν ὀλίγον πάμπαν ὕδατος δεῖται· σύνεγγυς γὰρ ἡ τελείωσις. ἀλλ' ὅταν ἀθρονηθῆ 6 καὶ βλάπτειν δοκεῖ τὰ σιτώδη καὶ κριθὴν δὲ πυροῦ μᾶλλον. ἐν Αἰγύπτῳ δὲ καὶ Βαβυλῶνι καὶ Βακτροῖς ὅπου μὴ ἔεται ἡ χώρα [ἢ] σπανίως αἱ δρόσοι τὸ ὄλον ἐκτρέφουσιν. ἔτι καὶ οἱ περὶ Κυρήνην καὶ Εὐεσπερίδας τόποι, καιριώτατα δὲ πᾶσιν ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν τὰ ἡρινά· δι' ὃ καὶ ἡ Σικελία πολύσιτος· πολλὰ γὰρ τοῦ ἡρος καὶ μαλακὰ γίνεται τοῦ δὲ χειμῶνος ὀλίγα. ζητεῖ δὲ ἡ μὲν λεπτόγεως πολλὰ κατὰ μικρόν· ἡ δὲ πείρα καὶ πλήθος μὲν ἐνεργεῖν δύναται καὶ αὐθρία — πρὸς δὲ τὴν χώρας αὐθρία πόντια πνεύματα καὶ αὐραὶ δοκοῦσι ξυμφέρειν, ἄλλα δὲ παρ' ἄλλοις τοιαῦτα καθάπερ καὶ πρότερον εἴρηται, — ὡς ἐπὶ τὸ πᾶν δὲ μᾶλλον αὐχμὸς ἢ ἐπομβρία ξυμφέρει τῷ σίτῳ· οἱ γὰρ ὄμβροι καὶ ἄλλως ἐναντίοι 7 καὶ πολλάκις αὐτὰ τὰ σπέρματα διαφθείρουσιν, εἰ δὲ μὴ πλήθος γε ποιοῦσι βοτάνης ὥστε καταπνίγεσθαι καὶ ἀτροφεῖν.

CAP. VII. Τῶν μὲν οὖν ἄλλων σπερμάτων οὐδὲν εἰς ἄλλο πέφυκε μεταβάλλειν φθειρόμενον, πυρὸν δὲ καὶ κριθὴν εἰς αἰράν φασί καὶ μᾶλλον τὸν πυρὸν, γίνεσθαι δὲ τοῦτ' ἐν ταῖς ἐπομβρίαις καὶ μάλιστα ἐν τοῖς 7^H S^I εὐύδροις καὶ ὄμβρώδεσι χωρίοις. ὅτι δ' οὐκ ἔστιν ἡρι-

νὸν ἢ αἶρα καθάπερ ἢ ἄλλη πόα, πειρωῶνται γάρ τινες
 τοῦτο λέγειν, ἐκείθεν δῆλον· εὐθύς γάρ τοῦ χειμῶνος
 φανερά γίνεται πεφυκνία· καὶ διαφέρει πολλοῖς· ἔχει
 γὰρ τὸ φύλλον στενὸν καὶ δασύ καὶ λιπαρὸν, καὶ τού-
 των ιδιότατον τὸ λιπαρὸν· ἢ γὰρ δασύτης καὶ τοῖς τοῦ
 αἰγίλωπος ὑπάρχει, ἀλλ' ἐκφανής γίνεται ἐπὶ τοῖς τοῦ
 αἰγίλωπος τοῦ ἥρος. τοῦτο μὲν οὖν ἴδιον τούτων καὶ
 2 ἐτι τοῦ λίνου· καὶ γὰρ ἐκ τούτου φασὶ γίνεσθαι τὴν αἶ-
 ραν. τοῦ δὲ ἐρεβίνθου πρὸς τὰ ἄλλα χεδροπὰ τό τε περι-
 τήν ἀνθησιν λεχθέν καὶ τὸ τάχιστα τελειοκαρπεῖν ἰσχυ-
 ρότατον ὄν καὶ ξυλωδέστατον, καὶ τὸ ὄλον μὴ ποιεῖν
 νεῖον καρποῖς· τὴν δὲ πόαν ἐξαπόλλυσι καὶ μάλιστα δὲ
 καὶ τάχιστα τὸν τρίβολον. ὅλως δὲ οὐδὲ ἢ τυχοῦσα δύ-
 ναται φέρειν αὐτὸν ἀλλὰ μελάγγειόν τινα δεῖ καὶ πει-
 ραν εἶναι. τῶν δὲ ἄλλων ἢ ἀρίστη νεῖος ἀπὸ τῶν κνά-
 μων καίπερ πυκνοσπορουμένων καὶ πολὺν καρπὸν φε-
 3 ρόντων. τὰ δὲ ἐν τοῖς θερινοῖς ἀρότοις ὀλίγον δεῖ πάντα,
 φασὶ δὲ καὶ τὰ ναματιαῖα συμφέρειν μᾶλλον αὐτοῖς τῶν
 ἐκ διός, μέλινοι δὲ καὶ κέγχροι ἐλάττους ὕδατος· ἐὰν
 γὰρ ἔχωσι πλεῖον φυλλοβολοῦσιν. ἰσχυρότερον δὲ ὁ
 κέγχρος· οἱ δὲ μέλινοι γλυκύτεροι καὶ ἀσθενέστεροι.
 σήσαμον δὲ οὐδὲν [ξῶον] ἐσθίει χλωρὸν οὐδὲ θέρμον. εἰ
 δὲ μὴδ' ἐρύσιμον μὴδὲ ὄρμινον σκεπτέον· καὶ ταῦτα
 πικρά. ἔστι δὲ τὸ μὲν ἐρύσιμον ὅμοιον σησάμῳ καὶ λίπος
 4 ἔχει· τὸ δὲ ὄρμινον κνμινῶδες μέλαν· σπείρεται δὲ ἅμα
 καὶ τὸ σήσαμον. περὶ μὲν οὖν τούτων σκεπτέον. ἐν δὲ
 ταῖς ἀγαθαῖς χώραις πρὸς τὸ μὴ φυλλομανεῖν ἐπινέμουσι
 καὶ ἐπικείρουσι τὸν σίτον ὡςπερ καὶ ἐν Θετταλίᾳ. συμ-
 βαίνει δ' ἂν μὲν ἐπινέμωσιν ὀποσακισοῦν μὴδὲν ἀλλοι-
 οῦσθαι τὸν καρπὸν, ἂν δὲ ἐπικείρωσιν ἅπαξ μόνον ἐξί-
 στασθαι τὸν πυρὸν καὶ γίνεσθαι μακρὸν καὶ οὐχ ἄδρὸν
 ὃν καλοῦσι καμακίαν, καὶ οὐκ ἀποκαθίστασθαι πάλιν

σπειρόμενον· τοῦτο μὲν οὖν ὡς παύροις συμβαίνειν Θε-
ταλοὶ λέγουσιν. ἐν Βαβυλώνι δὲ ἀεὶ καὶ ὥσπερ τεταγμέ-
ως ἐπικείρουσι μὲν δις τὸ δὲ πρῶτον τὰ πρόβατα ἐπ-
αφιάσιν· οὕτω γὰρ φύει τὸν κανλόν, εἰ δὲ μὴ φυλλομα-
νεῖ· γίνεται δὲ μὴ καλῶς ἐργασαμένοις πεντηκονταχό-
τοις δὲ ἐπιμελῶς ἑκατονταχόα. ἢ δὲ ἐργασία τὸ ὡς πλεῖ-
στον χρόνον ἐμμένειν τὸ ὕδωρ ὅπως ἰλὺν ποιήσῃ πολ-
λήν· πίειραν γὰρ οὖσαν καὶ πυκνήν τὴν γῆν δεῖ ποιῆ-
σαι μακρὴν. ὕλην δὲ οὐ φέρει καὶ πόαν ὥσπερ ἐν Αἰγύ-
πτῳ. τὰ μὲν οὖν τοιαῦτα χώρας ἀρετῆς. φύεται δὲ καὶ 5
ἀπὸ ὀϊζῶν πυρρὸς καὶ κριθῆ πολλοῦ τῷ ὑστέρῳ ἔτει·
αὐτοετῆς δὲ καὶ ἀπὸ τῶν εἰς κρᾶστιν κειρομένων ἐτέρου
καλάμου παραβλαστάνοντος. ὡσανύτως δὲ καὶ ὑπὸ χει-
μῶνος ἐκπαγῆ· παραβλαστάνει γὰρ ὑδάτων ἐπιγινόμε-
νων· ὁ δὲ στάχυς ἀτελής καὶ μικρὸς ἀπὸ τῶν τοιούτων.
βλαστάνουσι δὲ τῷ ὑστέρῳ ἔτει καὶ ἀπὸ τῶν καταπονου-
μένων καὶ συμπατουμένων ὥστε μηδὲν εἶναι δῆλον ὡς
εἶπεν οἶον ὅταν διέλθῃ στρατόπεδον, καὶ οἱ στάχυες μι-
κροὶ καὶ τούτων οὐκ καλοῦσιν ἄρνας· τῶν δὲ χειροπῶν
8H οὐδὲν δύναται τοιοῦτον ποιεῖν ἢ οὐχ ὁμοίως. καὶ αἱ βλα- 6
στήσεις τοσανταχῶς. πρὸς αὐξήσιν δὲ καὶ τροφήν μέ-
γιστα μὲν ἢ τοῦ ἀέρος κρᾶσις συμβάλλεται καὶ ὅλως ἢ
τοῦ ἔτους κατάστασις· εὐκαίρων γὰρ ὑδάτων καὶ εὐδιῶν
καὶ χειμῶνων γινομένων ἅπαντα εὐφορα καὶ πολὺκαρπα
καὶ ἐν ἀλμώδεσι καὶ λεπτογείοις ἢ· δι' ὃ καὶ παροιμια-
ζόμενοι λέγουσιν οὐ κακῶς ὅτι „ἔτος φέρει οὐχὶ ἄρουρα.“
μέγα δὲ καὶ αἱ χῶραι διαφέρουσιν οὐ μόνον τῷ πίειραι
καὶ λεπταὶ καὶ ἔπομβροι καὶ ἀνχμῶδεις [εἶναι] ἀλλὰ καὶ
τῷ ἀέρι τῷ περιέχοντι καὶ τοῖς πνεύμασιν· εἶναι γὰρ οὐ-
σαι λεπταὶ καὶ φαῦλαι τελεσφοροῦσι διὰ τὸ πρὸς τὰ
πνεύματα τὰ πόντια κείσθαι καλῶς. ἄλλα δὲ ἄλλαις 7
τοιαῦτα καθάπερ πολλάκις εἴρηται· ταῖς μὲν γὰρ τὰ ξε-

φυρρικά ταῖς δὲ τὰ βόρεια ταῖς δὲ τὰ νότια. συμβάλλεται δὲ καὶ οὐ μικρὰ ἡ ἐργασία καὶ μάλιστα ἢ [πρὸ] τοῦ σπόρου· κατεργασθεῖσα γὰρ ῥαδίως ἐκφέρει. καὶ ἡ κόπρος δὲ μεγάλα βοηθεῖ τῷ διαθερμαίνειν καὶ συμπέττειν· προτρέχει γὰρ τὰ κοπιζόμενα τῶν ἀκόπων καὶ εἰκοσιν ἡμέραις· ἅπασι δὲ οὐ ξυμφέρει· καὶ χρήσιμος οὐ μόνον τοῖς περὶ τὸν σίτον ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις πλὴν περὶδος, ταύτην δὲ φθείρειν φασὶν ἐπιβαλλομένην. ἀπόλλυται δὲ ἡ περὶς καὶ ἐπικοιμωμένων τῶν προβάτων, ὡς δὲ τινες λέγουσι καὶ ἡ μηδικὴ διὰ τὴν κόπρον καὶ τὸ οὐρον.

CAP. VIII. Τῶν δὲ σπερμάτων ἕκαστα καὶ πρὸς τὴν ^{ssu} τῆς χώρας φύσιν ἀρμόττει, καὶ ὅπως γένη πρὸς γένος καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς ὁμογενέσιν, ἃ δὴ πειρῶνται διαιρεῖν. μεταβάλλει δὲ τὰ ξενικά τῶν σπερμάτων μάλιστα μὲν ἐν τρισὶν ἔτεσιν εἰς τὰ ἐπιχώρια. συμφέρει δὲ ἐκ τῶν ἀλεινῶν εἰς τὰ μικρὸν ἤττον ἀλεινὰ καὶ ἐκ τῶν ψυχρινῶν ἀνὰ λόγον ποιεῖσθαι τὴν μεταβολήν. τὰ δ' ἐκ τῶν δυσχειμερινῶν ἐν τοῖς πρώτοις ὄψις ἀποχεῖται ὥστ' ἀπ' ἀνῆμοῦ φθείρεται ἐὰν μὴ ὄψιον ὕδωρ σώσῃ. διὰ τοῦτο καὶ εὐλαβητέον φασὶ τὸ μίσγειν τὰ ξενικά τοῖς ἐπιχωρίοις ἐὰν μὴ εἴς ὁμοίας, ὅτι ἀσύμφωνα τῇ χώρᾳ κατὰ τὸν σπόρον καὶ κατὰ τὴν γένεσιν ὥστε καὶ ἐργασίας ἑτέρας δεῖται· τὰς τε τῆς γῆς διαφορὰς καὶ τὰς τῶν σπερμάτων δυνάμεις καὶ ἔτι τὰς ἐκάστων ὥρας. ὅταν δὲ εὐετηρία γένηται καὶ πολυνοστότερα τὰ σπέρματα γίνεται. Ἀθήνησι γοῦν αἱ κριθαὶ τὰ πλεῖστα ποιοῦσιν ἄλφιτα· κριθοφόρος γὰρ ἀρίστη· τοῦτο δ' οὐχ ὅταν πλεῖστα γίνωνται ἀλλ' ὅταν λάβῃ τινὰ κραισιν. ἐν δὲ τῇ Φωκίδι περὶ Ἐλάτειαν οἱ πυροὶ ποιοῦσιν ἡμιόλια τὰ ἄλευρα, καὶ ἐν Σόλοις τῆς Κιλικίας καὶ οἱ πυροὶ καὶ αἱ κριθαί· καὶ παρ' ἄλλοις ἄλλα πρὸς ἅπερ εὐφυνῆς ἐκάστη. βελτίω μὲν οὖν καὶ χείρω τὰ σπέρματα καὶ διὰ τὴν ἐργασίαν καὶ διὰ τὴν

γῆν γίνεταί· καὶ γὰρ ἀπαγριοῦται καὶ ἡμεροῦται καθά-
 περ τὰ δένδρα· καὶ ὅλως μεταβάλλει [κατὰ] τὴν χώραν
 ὥσπερ τινὰ τῶν δένδρων εὐθύς ἔστηκε πρὸς τὸ χεῖρον.
 γένος δ' ὅλον ἐξαλλάττειν εἰς ἕτερον οὐδὲν ἄλλο πέφυκε 3
 πλὴν τίφη καὶ ξειὰ καθάπερ εἶπομεν ἐν τοῖς πρώτοις λό-
 γοις, καὶ ἡ αἶρα δ' ἐκ τῶν πυρῶν καὶ κριθῶν διαφθει-
 ρομένων· ἢ εἰ μὴ τοῦτο ἀλλὰ φιλεῖ γε μάλιστα ἐν τοῖς
 πυροῖς γίνεσθαι καθάπερ καὶ ὁ μελάμπυρος ὁ ποντικὸς
 καὶ τὸ τῶν βολβῶν σπέρμα, καὶ ἄλλα δὲ ἐν ἄλλοις τῶν
 σπερμάτων· ἐπεὶ καὶ ὁ αἰγίλωψ δοκεῖ μᾶλλον ἐν ταῖς
 κριθαῖς, ἐν δὲ τοῖς φακοῖς ἄρακος τὸ τραχὺ καὶ σκληρὸν,
 ἐν δὲ ταῖς ἀφάκαις ὁ πελεκίνος ὅμοιον τῇ ὄψει τῷ πελέ-
 κει· σχεδὸν δὲ καθ' ἕκαστόν ἐστι τὸ συνεκτραφεύμενον
 καὶ συναναμιγνύμενον εἴτε διὰ τὰς χώρας ὅπερ οὐκ ἄλο-
 γον εἴτε δι' ἄλλην τινὰ αἰτίαν. ἕνια δὲ καὶ φανερώς ἐστι 4
 κοινὰ πλειόνων ἀλλὰ διὰ τὸ μάλιστα ἐν τισιν εὐθενεῖν
 ἴδια τούτων φαίνεται καθάπερ ἡ ὄροβάργη τῶν ὀρόβων
 καὶ ἡ ἀπαρίνη τῶν φακῶν· ἀλλὰ ἡ μὲν μάλιστα ἐπικρα-
 τεῖ τῶν ὀρόβων διὰ τὴν ἀσθένειαν· ἡ δὲ ἀπαρίνη μᾶ-
 λιστα ἐν τοῖς φακοῖς εὐτροφεῖ· τρόπον δέ τινα καὶ πα-
 ραπλήσιόν ἐστι τῇ ὄροβάργῃ [τῷ] ἐπιβάλλειν καὶ κατ-
 ἔχειν ὅλον ὥσπερ πλεκτάναις· ἀποπνίγει γὰρ οὕτως
 ὄθεν καὶ τοῦνομα εἴληφε. τὸ δ' ὑποφυόμενον εὐθύς ἐκ 5
 τῆς ῥίζης τῷ κνμίνῳ καὶ τῷ βονκέρῳ τὸ αἰμόδωρον κα-
 λούμενον μᾶλλον ἴδια. ἐστι δὲ τὸ αἰμόδωρον μονόκαυ-
 λον οὐκ ἀπεμφορὸς τῷ καυλῷ πλὴν βραχύτερον τε πολὺ
 καὶ ἄνωθεν τι κεφαλῶδες ἔχει ῥίζαν δὲ ὑποστρόγγυλον·
 οὐθὲν δὲ ἕτερον ἀφαναίνεται παρὰ τὸ βούκερας. γίνε-
 ται δὲ ταῦτα ἐν ταῖς λεπταῖς οὐκ ἐν ταῖς πιείραις ὥσπερ
 καὶ τῆς Εὐβοίας ἐν τῷ Αἰγιάτῳ μὲν οὐ γίνεταί περὶ δὲ
 τὸν Κάνηθον καὶ εἰ τις ἄλλος τοιοῦτος τόπος. ταῦτα
 μὲν οὖν κοινὰ πλειόνων ὄντα κατισχύει μᾶλλον ἐν τοῖς

6 εἰρημένους διὰ τὴν ἀσθένειαν. τὸ δὲ τεράμιον καὶ ἀτέ-^{9H}
 ραμιον λέγεται μὲν ἐπὶ τῶν ὄσπριων μόνον, οὐκ ἄλογον
 δὲ καὶ ἐπὶ τῶν σιτωδῶν παραπλήσιον ἢ καὶ ταυτό τι
 συμβαίνειν, ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ τὴν αὐτὴν εἶναι χρεῖαν οὐχ
 ὁμοίως ἐμφανές· ἐπεὶ οὐδ' ἐπὶ τούτων ἀπάντων ὁμοίως
 ἀλλὰ μάλιστα ἐπὶ τῶν κύμων λέγεται καὶ φακῶν εἴτ'
 οὖν καὶ μάλιστα πασχόντων εἴτε καὶ διὰ τὴν χρεῖαν φαι-
 νομένων. γίνεται γοῦν πλέον· πολλαχῶς γὰρ τόποι τι-
 νές εἰσιν οἱ αἰεὶ φέρονσι τεράμινα καὶ ἄλλοι ἄλλιν ἀτε-
 ράμινα· τὸ δὲ ὡς ἐπὶ πᾶν οἱ λεπτόγεω μᾶλλον τεράμινα·
 7 καὶ ἄερος κατάστασις τις ποιεῖ τὴν τοιαύτην παραλλα-
 γὴν· σημείον δὲ ὅτι ταῦτά χωρία καὶ ὁμοίως ἐργασθέντα
 φέρει ποτὲ μὲν τεράμινα [ποτὲ δὲ ἀτεράμινα.] περὶ Φι-
 λίππους δὲ ὁ κύμος λικνῶμενος ἐὰν ὑπὸ πνεύματος
 ἐγχωρίου ληφθῆ τεράμιων ὢν ἀτεράμιων γίνεται. ταῦτα
 μὲν οὖν μηνύει διότι πολλαχῶς τῶν αὐτῶν χωρίων ἔνια
 σύνορα καὶ ὁμοίως καθήμενα καὶ οὐδεμίαν ἔχοντα κατὰ
 τὴν γῆν διαφορὰν τὸ μὲν τεράμινα τὸ δ' ἀτεράμινα φέ-
 ρει, καὶ ἐνίοτε μόνον αὐλακος διοριζούσης.

CLV. IX. Καρπίζεται τὴν γῆν μάλιστα πυρὸς εἶτα
 κριθῆ, δι' ὃ καὶ ὁ μὲν ἀγαθὴν ζητεῖ χώραν ἢ δὲ κριθῆ
 δύναται καὶ ἐν ταῖς ψαφρωτέραις ἐκφέρειν· τῶν δὲ χε-
 δροπῶν μάλιστα ἐρέβινθος καίπερ ἐλάχιστον χρόνον ἐν
 τῇ γῇ μένων ὁ δὲ κύμος ὡς περ ἐλέχθη καὶ ἄλλως οὐ
 βαρὺν καὶ ἐτι κοπιῶν δοκεῖ τὴν γῆν διὰ μεανότητα καὶ
 εὐσηψίαν· δι' ὃ καὶ οἱ περὶ Μακεδονίαν καὶ Θετταλίαν
 2 ὅταν ἀνθῶσιν ἀνατρέπουσι τὰς ἀρούρας· τῶν δὲ ὁμοιο-
 πύρων καὶ ὁμοιοκρίθων, οἷον ξειᾶς τίφης ὀλύρας βρό-
 μου αἰγίλωπος, ἰσχυρότατον καὶ μάλιστα καρπιζόμενον
 ἢ ξειᾶ· καὶ γὰρ πολύριζον καὶ βαθύριζον καὶ πολυ-
 κάλαμον· ὁ δὲ καρπὸς κουφότατος καὶ προσφιλέης πᾶσι
 τοῖς ζώοις. τῶν δὲ ἄλλων ὁ βρόμος· πολύριζος γὰρ καὶ

οὔτος καὶ πολυκάλαμος. ἢ δὲ ὀλύρα μαλακώτερον καὶ ἀσθενέστερον τούτων. ἢ δὲ τίφη πάντων κουφώτατον· καὶ γὰρ καὶ μονοκάλαμον [καὶ λεπτοκάλαμον,] δι' ὃ καὶ χώραν ζητεῖ λεπτήν οὐχ ὥσπερ ἡ ξειὰ πίειραν καὶ ἀγαθήν. ἔστι δὲ δύο ταῦτα καὶ ὁμοιώτατα τοῖς πυροῖς ἢ τε [ξειὰ καὶ ἡ τίφη,] ὃ δ' αἰγίλωψ καὶ ὁ βρόμος ὥσπερ ἄγοι' ἄττα καὶ ἀνήμερα. ἐπικαρπίζεται δὲ σφόδρα καὶ ὁ αἰγί- 3
λωψ τὴν γῆν καὶ ἔστι πολύρριζον καὶ πολυκάλαμον· ἢ δὲ αἶρα παντελῶς ἀπηργισμένον. τῶν δὲ ἐν τοῖς θερινοῖς ἀρότοις τὸ σήσαμον δοκεῖ χαλεπατάτον εἶναι τῇ γῇ καὶ μάλιστα καρπίζεσθαι· καίτοι πολυκαλαμώτερον καὶ παχυκαλαμώτερον καὶ πολυρριζότερον κέγχρος. διαφέρει δὲ τὰ τε πρὸς τὴν γῆν κούφα καὶ τὰ πρὸς τὴν ἡμετέραν τροφήν. ἔνια γὰρ ἐναντίως ὥσπερ τὰ χεδροπά καὶ οἱ κέγχροι· καὶ τὰ πρὸς ἡμᾶς δὲ ὥσπερ ἐλέχθη καὶ τὰλλα ζῶα. καὶ περὶ μὲν τούτων ἄλις.

^{10H}
St CAP. X. Νοσήματα δὲ τῶν σπερμάτων τὰ μὲν κοινὰ πάντων ἔστιν οἶον ἡ ἐρυσίβη, τὰ δ' ἰδιά τινων οἶον ὁ σφακελισμὸς τοῦ ἐρεβίνθου καὶ τὸ ὑπὸ καμπῶν κατεσθίεσθαι καὶ ὑπὸ ψύλλων τινὰ καὶ ὑπ' ἄλλων θηριδίων. ἔνια δὲ καὶ ψωριᾶ καὶ ἀλμᾶ, καθάπερ καὶ τὸ κύμινον. τὰ δ' ἐπιγινόμενα ζῶα μὴ ἐξ αὐτῶν ἀλλ' ἐκ τῶν ἐξωθεν οὐχ ὁμοίως βλέπτει. ἐπιγίνεται γὰρ ἢ μὲν κανθαρίς ἐν τοῖς πυροῖς τὸ δὲ φαλάγγιον ἐν ὀρόβοις ἄλλα δ' ἐν ἄλλοις. ἐρυσιβᾶ δ' ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν τὰ σιτώδη μάλ- 2
λον τῶν ὀσπρίων· αὐτῶν δὲ τούτων κριθὴ μᾶλλον ἢ πυρός· καὶ τῶν κριθῶν ἕτεροι ἐτέρων, μάλιστα δ' ὡς εἰπεῖν ἡ ἀχιλλῆϊς. διαφέρει δὲ καὶ ἡ τῶν χωρίων θέσις καὶ ἡ φύσις οὐ μικρόν· τὰ γὰρ προσήνεμα καὶ μετέωρα οὐκ ἐρυσιβᾶ ἢ ἦττον, ἀλλὰ τὰ ἐγκοίλα καὶ ἄπνοα· γίνεται δὲ ἡ ἐρυσίβη πανσελήνοις μάλιστα. ἀπόλλυται δὲ καὶ 3
ὑπὸ τῶν πνευμάτων καὶ πυρός καὶ κριθὴ ὅταν ἡ ἀν-

θοῦντα ληφθῆ ἢ ἄρτι ἀπηνθηκότα καὶ ἀσθενῆ· μᾶλλον
 δὲ κριθῆ, πολλάκις δ' ἤδη ἐν τῷ ἀδρύνεσθαι οὔσα ἐὰν
 μεγάλα καὶ πλείω χρόνον ἐπιγένηται· ξηραίνει γὰρ καὶ
 ἀφαναίνει ὃ καλοῦσί τινες ἐξανεμουῖσθαι. διαπόλλυσι
 δὲ καὶ ἥλιος ὁ ἐκνέφελος ἄμφω καὶ μᾶλλον πυρὸν ἢ κρι-
 4 θῆν ὥστε μὴδ' ἐπίδηλον εἶναι τὸν στάχυν τῆ ὄψει ὄντα
 κενόν. τὸν δὲ πυρὸν ἀπολλύουσι καὶ οἱ σκώληκες οἱ μὲν
 εὐθύς κατεσθίουτες φνόμενοι τὰς ῥίζας, οἱ δὲ ὅταν
 ἀνχμῶντες ἀποχυθῆναι μὴ δύνωνται· τότε γὰρ ἐγγινό-
 5 μενος ὁ σκώληξ ἐσθίει τὸν ἀποπημιζόμενον κλάμον·
 ἐσθίει δὲ ἄχρι τοῦ στάχνος εἴτ' ἐξαναλώσας ἀπόλλυται·
 καὶ ἐὰν μὲν ὅλον ἐκφάγη τελέως αὐτὸς ὁ πυρὸς, ἐὰν δὲ
 ἐπὶ θάτερον τοῦ καλάμου καὶ ἐκβιάσῃται τὴν ἀπόχυσιν,
 τοῦτο μὲν αὖτον τοῦ στάχνος θάτερον δὲ ὑγιές· γίνεται
 δὲ οὐ πανταχοῦ τὸ περὶ τοὺς πυρὸς οἶον ἐν Θετταλίᾳ
 ἀλλὰ κατὰ χώρας τινὰς ὥσπερ ἐν τῇ Λιβύῃ καὶ τῆς Εὐ-
 5 βοίας ἐν τῷ Αἰγύπτῳ. σκώληκες δὲ γίνονται καὶ ἐν τοῖς
 ὄχροις καὶ τοῖς λαθύροις καὶ τοῖς πισοῖς ὅταν ὑγρα-
 θῶσι καὶ θερμομερίαι γένωνται καθάπερ καὶ ἐν τοῖς
 ἐρεβίνθοις αἱ κάμποι. πάντα δὲ ἐξαναλώσαντα τὰς τρο-
 φὰς ἀπόλλυται καὶ ἐν τοῖς χλωροῖς καὶ ἐν τοῖς ξηροῖς
 καρποῖς, οἶον οἱ τε ἵπες καὶ οἱ ἐν τοῖς κυάμοις ἐγγινό-
 μενοι καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς δένδροις καὶ
 ἐν τοῖς ξύλοις ἐλέχθη πλὴν τῶν κερρασιῶν καλουμένων.
 πρὸς ἅπαντα δὲ ταῦτα μεγάλα διαφέρουσιν αἱ χῶραι οὐκ
 ἀλόγως· ὁ γὰρ αἶθρ εὐθύς διάφορος τῷ θερμοῦς ἢ ψυχροῦς
 εἶναι ἢ ὑγροῦς ἢ ξηροῦς· οὗτος δ' ὁ γονεύων· δι' ὃ καὶ
 ἐν οἷς εἰώθασιν γίνεσθαι οὐκ ἀεὶ γίνονται.

CAP. XI. Τῶν δὲ σπερμάτων οὐκ ἢ αὐτῆ δύναμις
 ἐστὶν εἰς τε τὴν βλάστησιν καὶ εἰς θησαυρισμόν. ἔνια
 μὲν γὰρ βλαστάνει καὶ τελειοῦται τάχιστα καὶ θησαυρί-
 ζεται κράτιστα καθάπερ ἔλνυμος καὶ κέγχρος· ἔνια δὲ

βλαστάνει μὲν εὖ ταχέως δὲ σήπεται καθάπερ ὁ κύαμος
 καὶ μᾶλλον ὁ τεράμων· ταχὺ δ' ἢ ἀφάκη καὶ ὁ δόλιχος·
 κριθὴ δὲ πυροῦ [θαῖττον·] θαῖττον δὲ καὶ ὁ κοινορωδῆς
 σίτος καὶ ὁ ἐν οἰκήμασι κοινατοῖς ἢ ἀκονιάτοις. γίνεται 2
 δὴ φθειρομένοις σπέρμασι ἴδια ζῶα καθάπερ ἐλέχθη
 πλὴν ἐρεβίνθου· μόνος γὰρ οὗτος οὐ ζωογονεῖ. καὶ ση-
 πομένοις μὲν πᾶσι σκώληξ κοπτομένοις δὲ καθ' ἕκαστον
 ἴδιον. πάντων δὲ μάλιστα διαμένουσιν ἐρεβίνθος καὶ
 ὄροβος τούτων δ' ἔτι μᾶλλον ὁ θέρμος· ἀλλ' εἰοικέ γ'
 οὗτος ὡς περ ἄγριον. διαφέρει δὲ ὡς εἰοικε χώρα χώρας 3
 καὶ ἀήρ ἀέρος εἰς τὸ κόπτεσθαι καὶ μὴ τὰ σπέρματα· ἐν
 Ἀπολλωνίᾳ γοῦν τῇ περὶ τὸν Ἴόνιον οὐκ ἐσθίεσθαι φα-
 σιν ὅλως κύαμον, δι' ὃ καὶ εἰς θησαυρισμὸν ἀποτίθε-
 σθαι· διαμένει δὲ καὶ περὶ Κυζικὸν ἐπὶ πλείω. μέγα
 δὲ πρὸς διαμονὴν καὶ τὸ ξηρὰ θερίζειν· ἐλάττων γὰρ ἢ
 ὑγρότης· θερίζουσι δ' ἐγγυλότερα τὰ μὲν χειροπὰ πρὸς
 τὸ μᾶλλον καὶ ῥᾶον συλλέξαι, ταχὺ γὰρ καταρρεῖ καὶ
 ἀνανθένα θρούπεται, τοὺς δὲ πυροὺς καὶ γένος τι κρι-
 θῶν διὰ τὸ βελτίους εἰς τὰ ἄλφιστα γίνεσθαι μὴ ἀπέξη-
 ραμένους. δι' ὃ καὶ εἰς θώμους συντιθέασιν καὶ πυροὺς 4
 καὶ κριθὰς, καὶ δοκοῦσιν ἀδρύνεσθαι ἐν θώμῳ μᾶλλον
 (ἢλίκα σωρῶν). οὐκ ἐσθίεται δὲ σίτος ὅταν ὑσθεῖς θερι-
 σθῇ· ἀθέριστος δὲ μάλιστα διαμένει ὁ πυρὸς, ἔτι δὲ
 μᾶλλον ὁ θέρμος· οὐδὲ γὰρ θερίζουσι τοῦτον πρότερον
 ἢ ὕδωρ γενέσθαι διὰ τὸ ἐκπηδᾶν θεριζόμενον καὶ ἀπ-
¹¹⁸_{Si} ὀλλυσθαι τὸ σπέρμα. πρὸς ἔκφυσιν δὲ καὶ τὴν ὅλην 5
 σπορὰν ἄριστα δοκεῖ τὰ ἐνάενα· τὰ δὲ δίενα χεῖρω καὶ
 τὰ τρίενα, τὰ δ' ὑπερτείνοντα σχεδὸν ἄγωνα πρὸς δὲ
 τὴν σίτησιν ἀρκοῦντα. βίος γὰρ ἐστὶν ἐκάστοις ὠρισμέ-
 νος εἰς γονήν. καίτοι καὶ ταύταις παραλλάττει ταῖς δυ-
 νάμεσι διὰ τοὺς τόπους ἐν οἷς ἂν θησαυρίζωνται. τῆς
 γοῦν Καππαδοκίας ἐν χωρίῳ τιμὶ τῷ καλουμένῳ Πέτρῳ

καὶ τετταράκοντα ἔτη διαμένειν φασὶ γόνιμα καὶ χρή-
 σιμα πρὸς σπόρον, εἰς δὲ τὴν σίτησιν ἐξήκοντα ἢ ἑβδο-
 μήκοντα· τὸ γὰρ ὄλον οὐ κόπτεσθαι· τὰ δὲ ἱμάτια καὶ
 6 τὴν ἄλλην γάζαν κόπτεσθαι. τὸ γὰρ χώριον ἄλλως τε
 ὑψηλὸν εἶναι καὶ εὐπνοῦν καὶ ἑναυρον αἰεὶ καὶ ἀπ' ἀνα-
 τολῆς ἔχουσι καὶ δύσεως καὶ μεσημβρίας. φασὶ δὲ καὶ
 ἐν Μηδεΐᾳ καὶ ταῖς ἄλλαις ταῖς ὑψηλαῖς χώραις διαμέ-
 νειν θησαυριζόμενα πολὺν χρόνον. ἐρέβινθον δὲ δὴ καὶ
 θέρμον καὶ ὄροβον καὶ κέγχρον καὶ τὰ τοιαῦτα δήλου
 7 ὅτι πολλῶ πλείω τούτων ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς περὶ τὴν Ἐλ-
 λάδα τόποις. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὥσπερ εἴρηται τῶν τόπων
 ἰδία. δοκεῖ δὲ καὶ γῆ τις εἶναι παρὰ τισιν ἢ διαπαττο-
 μένη συντηρεῖ τὸν πυρὸν ὥσπερ ἢ τε ἐν Ὀλύμπῳ καὶ ἐν
 Κηρίνθῳ τῆς Εὐβοίας· ποιεῖ δὲ χεῖρω μὲν εἰς τὴν σί-
 τησιν ἀδρότερον δὲ τῇ προσόψει· παραπάττουσι δὲ χοί-
 νικα εἰς τὸν μέδιμνον. πυρωθέντα πάντα τὰ σπέρματα
 ἀπόλλυται καὶ ἀβλαστῆ γίνεται· καίτοι περὶ γε Βαβυ-
 λῶνά φασὶ τὰς κριθὰς καὶ τοὺς πυρούς ἐπὶ τῆς ἄλω
 πηδᾶν ὥσπερ τὰ φρυγόμενα· ἀλλὰ δῆλον ὅτι διαφορὰ
 τίς ἐστὶ τῆς θερμότητος, ἢ ἀπλῶς πως θερμοσία γίνεται
 (καὶ) ἢ πήδησις. καὶ τὰ μὲν τοιαῦτα σχεδὸν ὥσπερ εἰ
 8 κοινὰ δόξειεν ἂν εἶναι πάντων ἢ τῶν πλείστων. ἔνια δὲ
 ἔχει τινὰ ιδιότητα καὶ τῶν δοκούντων ὥσπερ ἀγρίων εἶ-
 ναι καὶ κατὰ τὴν γένεσιν καὶ τὴν ἔκφυσιν ὥσπερ ὁ θέρ-
 μος καὶ ὁ αἰγίλωψ· ὁ μὲν γὰρ θέρμος καίπερ ἰσχυρότα-
 τος ὢν ὅμως, ἐὰν μὴ εὐθύς ἀπὸ τῆς ἄλω καταβληθῆ,
 κακοφυῆς γίνεται καθάπερ ἐλέχθη, καὶ τὸ ὄλον δὲ οὐκ
 ἐθέλει κρύπτεσθαι τῇ γῆ, δι' ὃ καὶ οὐχ ὑπαροῦντες
 σπεύρουσι· πολλάκις δὲ κἂν εἰς ὕλην βαθεῖαν τινὰ πύση
 διωσάμενος ταύτην συνάπτει τὴν ῥίζαν τῇ γῆ καὶ βλα-
 στάνει. χώραν δὲ ὑφαμμον ζητεῖ καὶ φανύλην μᾶλλον,
 9 τὸ δὲ ὄλον οὐκ ἐθέλει φύεσθαι ἐν διειρησμένῃ. ὁ δὲ

αἰγίλωψ ἀνάπαλιν· ἐν γὰρ τῇ γεωργομένη κάλλιον·
καὶ ἐνιαχοῦ δὲ πρότερον ἀβλαστῆς ὢν ἐὰν γεωργηθῇ
βλαστάνει καὶ γίνεται πολλὸς, καὶ ὅλως δὲ φιλεῖ χώραν
ἀγαθὴν. ἴδιον δὲ αὐτοῦ λέγεται πρὸς τὰ ἄλλα τὰ σι-
τώδη σπέρματα καὶ ἢ παρ' ἐνιαυτὸν βλάστησις ἑκατέρου
τῶν σπερμάτων. δι' ὃ καὶ οἱ βουλόμενοι τελέως φθει-
ραι, δὺςφθαρτον γὰρ δὴ φύσει τυγχάνει, τὰς ἀρούρας
ἀνιᾶσιν ἀσπόρους ἐπὶ δύο ἔτη, καὶ ὅταν ἀναβλαστήσῃ
τὰ πρόβατα ἐπαφιάσι πολλάκις ἕως ἂν ἐκνεμηθῶσι, καὶ
αὕτη γίνεται φθορὰ παντελής· ἅμα δὲ τοῦτο μαρτυρεῖ
καὶ τὴν παρὰ μέρος βλάστησιν.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΠΕΡΙ ΦΥΤΩΝ ΟΠΩΝ

Ἡ ΠΕΡΙ ΡΙΖΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΣ

VULGO

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΠΕΡΙ ΦΥΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟ Ι.

CAP. I. Ἡ ὑγρότης ἢ οἰκεία τῶν φυτῶν ἣν δὴ κα-
λοῦσιν τινες ὀπὸν ὀνόματι κοινῶ προσαγορεύοντες δύνα-
μιν (δὲ) ἔχει δῆλον ὅτι τὴν καθ' αὐτὴν ἐκάστη. χυμὸς
δὲ ταῖς μὲν μᾶλλον ταῖς δ' ἦττον ἀκολουθεῖ, ταῖς δ' ὅλως
οὐκ ἂν δόξειεν, οὕτως ἀσθενῆς καὶ ὑδαρῆς τίς ἐστὶ.
πλείστη μὲν οὖν ὑπάρχει πᾶσι κατὰ τὴν βλάστησιν, ἰσχυ-
ροτάτη δὲ καὶ μάλιστα ἐκφαίνουσα τὴν ἐαυτῆς φύσιν
ὅταν ἤδη παύσῃται καὶ βλαστάνοντα καὶ καρπογοοῦντα.
συμβαίνει δὲ τισὶ τῶν φυτῶν καὶ χροῶς ἰδίας ἔχειν· τοῖς
μὲν λευκὰς οἶον τοῖς ὀπώδεσι, τοῖς δ' αἱματώδεις οἶον
τῇ κενταυρίδι καὶ τῇ ἀτρακτυλίδι καλουμένη ἀκάνθη,

THEOPHR.

15

τοῖς δὲ χλωρόν, τοῖς δ' ἐν ἄλλῃ χροῖα. ἔνδηλα δὲ μάλλον
 ταῦτα ἐν τοῖς ἐπετελοῖς καὶ τοῖς ἐπετειοκαύλοις ἢ τοῖς
 2 δένδροις. ἢ δ' ὑγρότης τῶν μὲν πάχος ἔχει μόνον ὥσπερ
 τῶν ὀπωδῶν· τῶν δὲ καὶ δακρυώδης γίνεται καθάπερ
 ἐλάτης πεύκης τερεβίνθου πίτνος ἀμυγδαλῆς κεράσου
 προύμνης ἀρκεύθου κέδρου τῆς ἀκάνθης τῆς αἰγυπτίας
 πετείας, καὶ γὰρ αὕτη φέρει κόμμι πλὴν οὐκ ἐκ τοῦ
 φλοιοῦ ἀλλ' ἐν τῷ ἀγγείῳ, ἔτι δὲ ἀφ' ὧν ὁ λίβανος καὶ
 ἡ σμύρνα, δάκρυα γὰρ καὶ ταῦτα, καὶ τὸ βάλαμον καὶ
 [ἡ] χαλβάνη καὶ εἴ τι τοιοῦτον ἕτερον οἶόν φασι τὴν
 ἀκανθὰν τὴν Ἰνδικὴν ἀφ' ἧς γίνεται τὸ ὁμοίου τῇ σμύρ-
 3 να· συνίσταται δὲ καὶ ἐπὶ τῆς σχίνου καὶ ἐπὶ τῆς ἀκάν-
 θης τῆς ἰξίνης καλουμένης, ἐξ ὧν ἡ μαστίχη. ἅπαντα
 δὲ ταῦτα εὖσσμα καὶ σχεδὸν ὅσα πιότητά τινα ἔχει καὶ
 λίπος· ὅσα δ' ἀλιπῆ ταῦτα δ' ἄσσμα καθάπερ τὸ κόμμι
 καὶ τὸ τῆς ἀμυγδαλῆς. ἔχει δὲ δάκρυον καὶ ἡ ἰξία ἢ ἐν
 Κρήτῃ καὶ ἡ τραγάκανθα καλουμένη· ταύτην δὲ πρό-
 τερον ᾤοντο μόνον ἐν Κρήτῃ φύεσθαι νῦν δὲ φανερὰ
 καὶ ἐν Ἀχαΐδι τῆς Πελοποννήσου καὶ ἄλλοθι καὶ τῆς
 Ἀσίας περὶ τὴν Μήδειαν. καὶ τούτων μὲν πάντων ἐν τε
 τοῖς καυλοῖς καὶ τοῖς στελέγεσι καὶ τοῖς ἀκρεμόσι τὸ δά-
 κρυον· ἐνίων δ' ἐν ταῖς ῥίζαις ὥσπερ τοῦ ἵπποσελίνου
 καὶ τῆς σκαμμωνίας καὶ ἄλλων πολλῶν φαρμακωδῶν.
 τῶν δὲ καὶ ἐν τῷ καυλῷ καὶ ἐν τῇ ῥίζῃ· καὶ γὰρ τὸν
 καυλὸν ὀπίζουσιν ἐνίων καὶ τὰς ῥίζας ὥσπερ καὶ τοῦ σιλ-
 4 φίου. τὸ μὲν οὖν τοῦ ἵπποσελίνου παρόμοιον τῇ σμύρνῃ·
 καὶ τινες ἀκούσαντες ὡς ἐντεῦθεν ἡ σμύρνα ἡγούνηται
 βλαστάνειν ἐξ αὐτῆς ἵπποσελίνον· φυτεύεται γὰρ ὥσ-
 περ ἐλέγχθη καὶ ἀπὸ δακρυῦ τοῦ ἵπποσελίνοιο καθάπερ
 ἡ κρινωνία καὶ ἄλλα. τὸ δὲ τοῦ σιλφίου δορυμὸν καθάπερ
 αὐτὸ τὸ σιλφίον· ὁ γὰρ ὀπὸς καλούμενος τοῦ σιλφίου
 δάκρυόν ἐστιν. ἢ δὲ σκαμμωνία καὶ εἴ τι ἄλλο τοιοῦτον

ὥσπερ ἐλέχθη φαρμακῶδεις ἔχουσι τὰς δυνάμεις. πάν- 5
 των δὲ τῶν εἰρημένων τὰ μὲν αὐτομάτως συνίσταται τὰ
 δ' ἀπ' ἐντομῆς τὰ δ' ἀμφοτέρωθεν· τέμνουσι δὲ δῆλον
 ὅτι τὰ χρήσιμα καὶ τὰ μᾶλλον ἐπιζητούμενα. τοῦ δ' ἀπὸ
 τῆς ἀμυγδαλῆς οὐδεμία χρεῖα δακρύου, δι' ὃ κούκ ἀφελ-
 κοῦσι. πλὴν ἐκεῖνό γε φανερόν ὅτι ὧν αὐτόματος ἢ πῆ- 6
 25¹ ξις τούτων πλείων ἢ ἐπιρροὴ τῆς ὑγρότητος. οὐ τὴν αὐ-
 τὴν δ' ὥραν ἀπάντων αἱ ἐντομαὶ καὶ ἡ πῆξις, ἀλλὰ τὸ
 μὲν τῆς ἀμπέλου μάλιστα συνίστασθαί φασιν ἐὰν μικρὸν
 2¹ πρὸ τῆς βλαστῆσεως τμηθῇ, τοῦ δὲ μετοπώρου καὶ ἀρ-
 2¹ χομένου τοῦ χειμῶνος ἦττον· καίτοι πρὸς γε καρποτο-
 κίαν αἱ ὠραιόταται ταῖς γε πλείσταις αὐταί. τῆς δὲ τερ-
 μίνθου καὶ τῆς πεύκης καὶ εἰ ἐκ τινῶν ἄλλων ῥητίνη γί-
 νεται μετὰ τὴν βλάστησιν· τὸ δ' ὅλον οὐκ ἐπέτειος ἢ
 τούτων ἀλλ' εἰς πλείω χρόνον ἢ ἐντομή. τὸν δὲ λιβα-
 νωτὸν καὶ τὴν σμύρναν ὑπὸ κύνα φασὶ καὶ ταῖς θερμο-
 τάταις ἡμέραις ἐντέμνειν· ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ ἐν Συρία 7
 βάλαμον. ἀκριβεστέρα δὲ καὶ ἐλάττων ἢ καὶ τούτων
 ἐντομή· καὶ γὰρ ἡ συρροὴ τῆς ὑγρότητος ἐλάττων, ὧν
 δὲ καὶ ὁ καυλὸς ἐντέμνεται καὶ ἡ ῥίζα τούτων ὁ καυλὸς
 πρότερον ὥσπερ καὶ τοῦ σιλφίου, καὶ καλοῦσι δὲ τῶν
 ὁπῶν τούτων τὸν μὲν καυλίαν τὸν δὲ ῥιζίαν· καὶ ἐστὶ
 βελτίων ὁ ῥιζίας· καθαρὸς γὰρ καὶ διαφανὴς καὶ ξηρό-
 τερος. ὁ δὲ καυλίας ὑγρότερος· καὶ διὰ τοῦτο ἄλευρον
 αὐτῷ περιπάττουσι πρὸς τὴν πῆξιν. τὴν ὥραν τῆς ἐν-
 τομῆς ἴσασιν οἱ Λίβυες· οὗτοι γὰρ οἱ σίλφιον λέγοντες.
 ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ῥιζοτόμοι καὶ οἱ τοὺς φαρμακῶδεις
 ὁποῦς συλλέγοντες· καὶ γὰρ οὗτοι τοὺς καυλοὺς ὀπί-
 ζουσι πρότερον. ἀπλῶς δὲ πάντες καὶ οἱ τὰς ῥίζας καὶ οἱ
 τοὺς ὀποῦς συλλέγοντες τὴν οἰκείαν ὥραν ἐκάστων τη-
 ροῦσι. καὶ τοῦτο μὲν δὴ κοινόν.

CAP. II. Ἡ δὲ ῥητίνη γίνεται τόνδε τὸν τρόπον· ἐν

15 *

μὲν τῇ πεύκῃ ὅταν ἀφελκωθείσης ἢ δᾶς ἐξαιρεθῆ, συρ-
 ρεῖ γὰρ εἰς τὸ ἔλκωμα τοῦτο πλείων ἢ ὑγρότης, ἐν δὲ τῇ
 ἐλάτῃ καὶ τῇ πίτυϊ ὅταν γευσάμενοι τῶν ξύλων ἀφελ-
 κώσωσιν· οὐ γὰρ πᾶς ἀφορισμὸς ὁμοίως· ἀφελκοῦσι
 γὰρ καὶ τὰς τερμίνθους ἐν ἀμφοῖν καὶ ἐν τῷ στελέχει
 καὶ ἐν τοῖς ἀκρεμόσιν· αἰεὶ δὲ πλείων καὶ βελτίων ἢ εἰς
 2 τὸ στέλεχος συρρέουσα τῆς εἰς τοὺς ἀκρεμόνας, διαφέ-
 ρουσι δὲ καὶ κατὰ τὰ δένδρα, βελτίστη μὲν γὰρ ἡ τερ-
 μινθίνη· καὶ γὰρ συνεστηκυῖα καὶ εὐωδεδεσάτη καὶ κου-
 φοτάτη τῇ ὕσμῃ ἀλλ' ὀλίγη, δευτέρα δὲ ἡ ἐλατίνη καὶ
 πιτυῖνη, κουφότεραι γὰρ τῆς πευκίνης, πλείστη δὲ ἡ
 πευκίνη καὶ βαρυτάτη καὶ πιττωδεσάτη διὰ τὸ μάλιστα
 ἐνδαδον εἶναι τὴν πεύκην, ἄγεται δὲ ἐν ἀσκοῖς ὑγρὰ
 κᾶπειτα οὕτω συνίσταται, καίτοι φασὶ καὶ τὴν τέρμιν-
 θὸν πιττοκαντεῖσθαι περὶ Συρίαν· ἔστι γὰρ ὄρος καθά-
 περ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν εἰπομεν μέγα τερμίνθων μεστὸν
 3 ἅπαν μεγάλων, ἐνοὶ δὲ φασὶ καὶ τὴν πίτυν καὶ τὴν κέ-
 δρον δὲ τὴν φουικικὴν· ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὡς ἐνδεχόμενα
 ληπτέον διὰ τὸ σπάνιον· ἐπεὶ οἱ γὰρ περὶ Μακεδονίαν
 οὐδὲ τὴν πεύκην πιττοκαντοῦσιν ἀλλ' ἢ τὴν ἄρρενα·
 καλοῦσι γὰρ ἄρρενα τὴν μὴ καρποφόρον, τῆς δὲ θηλείας
 εἴαν τινα τῶν ῥιζῶν λάβωσιν· ἅπαντα γὰρ ἐνδαδος πεύκη
 ταῖς ῥίζαις, καλλίστη δὲ πίτυς γίνεται καὶ καθαρωτάτη
 ἢ ἐκ τῶν σφόδρα προσείλων καὶ προσβόρρων ἐκ δὲ τῶν
 παλισκίων βλοσυρωτέρα καὶ βορβορώδης· ἐν γὰρ τοῖς
 4 σφόδρα παλισκίοις οὐδὲ φέεται πεύκη τὸ παράπαν, ἔστι
 δὲ καὶ ἀφορία τις καὶ εὐφορία καὶ πλήθους καὶ καλλο-
 νῆς· ὅταν μὲν γὰρ χειμῶν μέτριος γίνηται πολλὴ γίνε-
 ται καὶ καλὴ καὶ τῷ χρώματι λευκοτέρα, ὅταν δὲ ἰσχυ-
 ρὸς ὀλίγη καὶ μοχθηροτέρα, καὶ ταῦτά γέ ἐστι τὰ ὀρί-
 ζοντα πλήθος καὶ καλλονὴν πίττης οὐχ ἢ πολυκαρπία
 5 τῶν πευκῶν, οἱ δὲ περὶ τὴν Ἰδὴν φασὶ διαιροῦντες τὰς

πεύκας καὶ τὴν μὲν καλοῦντες ἰδαίαν τὴν δὲ παραλίαν
 τὴν ἐκ τῆς ἰδαίας πλείω καὶ μελαντέραν γίνεσθαι καὶ
 γλυκυτέραν καὶ τὸ ὅλον εὐωδεστέραν ὠμὴν, ἐψηθεῖσαν
 δὲ ἐλάττω ἐκβαίνειν· πλείω γὰρ ἔχειν τὸν ὄρρον δι' ὃ
 καὶ λεπτοτέραν εἶναι. τὴν δὲ τῆς παραλίας ξανθοτέραν
 καὶ παχυτέραν ὠμὴν ὥστε καὶ τὴν ἄφρην ἐλάττω γίνε- 6
 σθαι, δαδωδεστέραν δὲ τὴν ἰδαίαν. ὡς δὲ ἀπλῶς εἰπεῖν
 ἐκ τῆς ἰσῆς δαδὸς πλείω καὶ ὑδαρεστέραν ἐν ταῖς ἐπομ-
 βρίαις γίνεσθαι ἢ ἐν τοῖς ἀνχοῖς, καὶ ἐκ τῶν χειμερι-
 νῶν καὶ παλισκίων τόπων ἢ ἐκ τῶν εὐείλων καὶ εὐδιει-
 νῶν. ταῦτα μὲν οὖν οὕτως ἐκάτεροι λέγουσιν. ἀναπλη- 6
 ροῦσθαι δὲ συμβαίνει τὰ κοιλιώματα πρὸς τὸ πάλιν ἐξ-
 αιρεῖν τῶν μὲν ἀγαθῶν πευκῶν ἐνιαυτῶ τῶν δὲ μετριω-
 τέρων ἐν δυσὶν ἔτεσι τῶν δὲ μοχθηρῶν ἐν τρισίν. ἢ δὲ
 ἀναπλήρωσις οὐ τοῦ ξύλου καὶ τῆς συμφύσεως ἀλλὰ τῆς
 πίττης ἐστίν· ἐπεὶ τὸ ξύλον ἀδύνατον συμφύναι καὶ ἐν
 γενέσθαι πάλιν, ἀλλ' ἡ ἐργασία διὰ τοσούτου χρόνου
 γίνεται τῆς πίττης· ἀναγκαῖον δὲ δῆλον ὅτι καὶ τῷ ξύλῳ
 γίνεσθαι τινα πρόσφυσιν εἴπερ ἐξαιρουμένης τῆς δαδὸς
 καὶ καιομένης τῆς πίττης ἢ ἐκροή. τοῦτο μὲν οὖν οὕτω 7
 ληπτέον. οἱ δὲ περὶ τὴν Ἰδην φασίν, ὅταν λεπίσωσι τὸ
 στέλεχος, — λεπίζουσι δὲ τὸ πρὸς ἥλιον μέρος ἐπὶ δύο ἢ
 τρεῖς πῆχεις ἀπὸ τῆς γῆς — ἐνταῦθα τῆς ἐπιρροῆς γινο-
 μένης ἐνδαδοῦσθαι ἐνιαυτῶ μάλιστα, τοῦτο δ' ὅταν ἐκ-
 πελεκήσωσιν ἐν ἑτέρῳ πάλιν ἐνδαδοῦσθαι καὶ τὸ τρίτον
 ὡσαύτως, μετὰ δὲ ταῦτα διὰ τὴν ὑποτομὴν ἐκπίπτειν τὸ
 δένδρον ὑπὸ τῶν πνευμάτων σαπέν· τότε δ' ἐξαιρεῖν
 αὐτοῦ τὴν καρδίαν, τοῦτο γὰρ μάλιστα δαδῶδες, ἐξαι-
 ρεῖν δὲ καὶ τῶν ῥιζῶν· καὶ γὰρ ταύτας ὡςπερ εἶπομεν 8
 ἐνδρόμους πασῶν. εἰκὸς δὲ δῆλον ὅτι τὰς μὲν ἀγαθὰς ὡς-
 περ ἐλέχθη συνεχῶς τοῦτο δρᾶν τὰς δὲ χείρονας διὰ
 πλείονος χρόνου· καὶ ταμεινομένων μὲν πλείω χρόνον

ἀντέχειν, ἐὰν δὲ πᾶσαν ἐξαιρῶσιν ἐλάττω· δύναται δ' ὡς ἔοικε τρεῖς μάλιστα τοιαύτας ἐξαιρέσεις ὑπομένειν. οὐχ ἅμα δὲ καρποφοροῦσιν αἱ πεῦκαι καὶ δαδοφοροῦσι· καρποφοροῦσι μὲν γὰρ εὐθύς νέαι, δαδοφοροῦσι δὲ ὕστερον πολλῶν πρεσβύτεραι γινόμεναι.

CAP. III. Τὴν δὲ πίτταν καίουσι τόνδε τὸν τρόπον·^{3H}
¹ ὅταν κατασκευάσωσιν ὁμαλῆ τόπον ὥσπερ ἄλω ποιήσαν-
 τες ἔχουσαν εἰς τὸ μέσον συρροὴν καὶ ταύτην ἐδαφίσωσι,
 κατασχίσαντες τοὺς κορμούς συντιθέασι παραπλησίαν
 σύνθεσιν τῆς τῶν ἀνθρακευόντων πλήν οὐκ ἐμβοθρον
 ἀλλὰ τὰς σχίζας ὀρθὰς πρὸς ἀλλήλας ὥστε λαμβάνειν
 ὕψος αἰεὶ κατὰ πλῆθος· γίνεσθαι δὲ φασιν ὅταν ἡ σύν-
 θεσις ἢ κύκλω μὲν ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατὸν πηγέων εἰς
 ὕψος δὲ ἐξήκοντα πλεῖστον ἢ πενήκοντα ἢ ἑκατὸν ἀμ-
² φοτέροις ἐάνπερ ἢ δᾶς τυγχάνῃ πείρα. συνθέντες οὖν
 αὐτὴν οὕτως καὶ κατασκεπάσαντες ὕλη γῆν ἐπιβαλόντες
 κατακρύπτουσιν ὅπως μηδαμῶς διαλάμψη τὸ πῦρ, ἀπόλ-
 λυται γὰρ ἡ πίττα τούτου συμβάντος. ὑφάπτουσι δὲ
 κατὰ τὴν ὑπολειπομένην δίοδον· εἶτα δὲ καὶ ταύτην
 ἐπιφράζαντες τῇ ὕλῃ καὶ ἐπιχώσαντες τηροῦσιν ἀναβα-
 λοντες κατὰ κλίμακος ἢ ἂν ὀρῶσι τὸν καπνὸν ὠθούμε-
 νον καὶ ἐπιβάλλουσιν αἰεὶ τῆς γῆς ὅπως μὴδ' ἀναλάμψη.
 κατεσκευάσται δὲ ὁχετὸς τῇ πίττῃ διὰ τῆς συνθέσεως τῆς
 ἀπορροῆς εἰς βόθρυνον ὅσον ἀπέχοντα πεντεκαίδεκα πή-
 χεις· ἢ δ' ἀπορρέουσα τῆς πίττης ψυχρὰ γίνεται κατὰ
³ τὴν ἀφήν. καίεται δὲ μάλιστα δύο ἡμέρας καὶ νύκτας·
 τῇ γὰρ ὕστεραία πρὸ ἡλίου δύνατος ἐκκεκαυμένη γίνε-
 ται καὶ ἐνδεδωκεν ἢ πυρά· τοῦτο γὰρ συμβαίνει μηκέτι
 ρεούσης. τοῦτου δὲ τὸν χρόνον ἅπαντα τηροῦσιν ἀγρυπ-
 νοῦντες ὅπως μὴ διαλάμψη καὶ θύουσι δὲ καὶ ἐορτάζου-
 σιν εὐχόμενοι πολλὴν τε καὶ καλὴν γίνεσθαι τὴν πίτταν·
 οἱ μὲν δὲ περὶ Μακεδονίαν καίουσι τὸν τρόπον τούτου.

ἐν δὲ τῇ Ἀσίᾳ φασὶ περὶ Συρίαν οὐκ ἐκπελεικῶντας τὴν 4
 δάδα ἀλλ' ἐπ' αὐτῷ τῷ δένδρῳ προσκαίειν φέροντας ὄρ-
 γανόν τι περιπεποιημένον καὶ τοῦτο περιαλείφοντας,
 εἰδ' ὅταν ἐκτῆξωσι ταύτην πάλιν ἐπ' ἄλλο καὶ ἄλλο μετα-
 φέρειν· ὄρος δὲ ἐστὶν αὐτοῖς τις καὶ σημεῖα τοῦ πάνε-
 σθαι καὶ μάλιστα δῆλον ὅτι τὸ μηκέτι ζεῖν. πιττοκαν-
 τοῦσι δ' ὥσπερ καὶ πρότερον ἐλέχθη τὰς τερμίνθους·
 πεύκην γὰρ οὐ φέρουσιν οἱ τόποι. τὰ μὲν οὖν περὶ τὴν
 ῥητίνην καὶ τὴν πίτταν οὕτως ἔχει.

481 CAP. IV. Περὶ δὲ λιβανωτοῦ καὶ σμύρνης καὶ βαλ-
 σάμου καὶ εἴ τι τοιοῦτον ἕτερον ὅτι μὲν καὶ ἀπ' ἐντομῆς
 γίνεται καὶ αὐτομάτως εἴρηται. ποῖα δὲ τις ἢ τῶν δέν-
 δρων φύσις καὶ εἴ τι περὶ τὴν γένεσιν ἢ τὴν συλλογὴν
 ἢ τῶν ἄλλων ἰδιῶν αὐτοῖς ὑπάρχει πειρατέον εἰπεῖν, ὡς-
 αὐτως δὲ καὶ περὶ τῶν λοιπῶν εὐόσμων· σχεδὸν γὰρ
 τὰ γε πλεῖστα ἀπὸ τῶν τόπων ἐστὶ τῶν τε πρὸς μεσημ-
 481 βρίαν καὶ ἀνατολήν. γίνεται μὲν οὖν ὁ λίβανος καὶ ἡ 2
 σμύρνα καὶ ἡ κασία καὶ ἔτι τὸ κινάμωμον ἐν τῇ τῶν Ἀρά-
 βων χειρονήσῳ περὶ τε Σαβὰ καὶ Ἀδραμύτα καὶ Κιτί-
 βαινα καὶ Μαμάλι. φύεται δὲ τὰ τοῦ λιβανωτοῦ καὶ τῆς
 σμύρνης δένδρα τὰ μὲν ἐν τῷ ὄρει τὰ δ' ἐν ταῖς ἰδίαις
 γεωργίαις ὑπὸ τὴν ὑπώρειαν, δι' ὃ καὶ τὰ μὲν θερα-
 πεύεται τὰ δ' οὐ· τὸ δ' ὄρος εἶναι φασὶν ὑψηλὸν καὶ
 δασὺ καὶ νιφόμενον, ζεῖν δ' ἐξ αὐτοῦ καὶ ποταμοὺς εἰς
 τὸ πέδιον. εἶναι δὲ τὸ μὲν τοῦ λιβανωτοῦ δένδρον οὐ
 μέγα πεντάπηχυν δέ τι καὶ πολὺκλαδον, φύλλον δ' ἔχειν
 ἐμφορῆς τῇ ἀπίῳ πλὴν ἔλαττον πολὺ καὶ τῷ χρώματι
 ποῶδες σφόδρα καθάπερ τὸ πήγανον· λειόφλοιον δὲ
 πᾶν ὥσπερ τὴν δάφνην. τὴν δὲ σμύρναν ἔλαττον ἔτι τῷ 3
 μεγέθει καὶ θαμνωδέστερον δὲ, τὸ δὲ στέλεχος ἔχειν
 σκληρὸν καὶ συνεστραμμένον ἐπὶ τῆς γῆς, παχύτερον δὲ
 ἢ κνημοπαχῆς· φλοιὸν δὲ ἔχειν λεῖον ὅμοιον τῇ ἀνδράχλῃ.

ἕτεροι δὲ οἱ φάσκοντες τεθεωρημέναι περὶ μὲν τοῦ με-
 γέθους σχεδὸν συμφωνοῦσιν· οὐδέτερον γὰρ εἶναι μέγα
 τῶν δένδρων ἔλαττον δὲ τὸ τῆς σμύρνης καὶ ταπεινότε-
 ρον· φύλλον δὲ ἔχειν τὸ τοῦ λιβανωτοῦ δαφνοειδὲς καὶ
 λειόφλοιον δ' εἶναι· το δὲ τῆς σμύρνης ἀκανθῶδες καὶ
 οὐ λεῖον, φύλλον δὲ προσεμφορὲς ἔχειν τῇ πτελέᾳ πλήν
 οὐλον ἐξ ἄκρου δὲ ἐπακανθίζον ὥσπερ τὸ τῆς πρίνου.
 4 ἔφασαν δὲ οὗτοι κατὰ τὸν παράπλου ὃν ἐξ Ἡρώων
 ἐποιοῦντο κόλπου ζητεῖν ἐκβάντες ὕδωρ ἐν τῷ ὄρει καὶ
 οὕτω θεωρῆσαι τὰ δένδρα καὶ τὴν συλλογὴν· εἶναι δ'
 ἀμφοτέρων ἐντετημημένα καὶ τὰ στελέχη καὶ τοὺς κλά-
 δους, ἀλλὰ τὰ μὲν ὥσπερ ἀξίνη δοκεῖν τετημηθῆαι τοὺς
 δὲ λεπτοτέρας ἔχειν τὰς ἐντομίας· τὸ δὲ δάκρυον τὸ μὲν
 καταπίπτειν τὸ δὲ καὶ πρὸς τῷ δένδρῳ προσέχεσθαι.
 ἐνιαχοῦ μὲν ὑποβεβλήσθαι ψιάθους ἐκ φοινίκων πε-
 πλεγμένας, ἐνιαχοῦ δὲ τὸ ἔδαφος μόνον ἠδαφίσθαι καὶ
 καθαρὸν εἶναι· καὶ τὸν μὲν ἐπὶ τῶν ψιάθων λιβανωτὸν
 εἶναι καὶ καθαρὸν καὶ διαφανῆ τὸν δ' ἐπὶ τῆς γῆς ἤτ-
 τον· τὸν δ' ἐπὶ τοῖς δένδροις προσεχόμενον ἀποξύνειν
 5 σιδήροις δι' ὃ καὶ φλοιὸν ἐνίοις προσεῖναι· τὸ δὲ ὄρος
 ἅπαν μεμερίσθαι τοῖς Σαβαίοις, τούτους γὰρ εἶναι κυ-
 ρίους, δικαίους δὲ τὰ πρὸς ἀλλήλους δι' ὃ καὶ οὐδένα
 τηρεῖν· ὅθεν καὶ αὐτοὶ δαψιλῶς εἰς τὰ πλοῖα λαβόντες
 ἐνθέσθαι τοῦ λιβανωτοῦ καὶ τῆς σμύρνης ἐρημίας οὔσης
 καὶ ἀποπλεῖν· ἔλεγον δ' οὗτοι καὶ τότε καὶ ἔφασαν
 ἀκούειν ὅτι συνάγεται πανταχόθεν ἡ σμύρνα καὶ ὁ λιβα-
 νωτὸς εἰς τὸ ἱερὸν τὸ τοῦ ἡλίου· τοῦτο δ' εἶναι μὲν τῶν
 Σαβαίων ἀγιώτατον δὲ πολὺ τῶν περὶ τὸν τόπον, τη-
 6 ρεῖν δὲ τινὰς Ἀραβας ἐνόπλους· ὅταν δὲ νομίσωσιν ἕκα-
 στον σφραγίσαντα τὸν αὐτοῦ καὶ τὴν σμύρναν ὁμοίως
 καταλιπεῖν τοῖς ἐπὶ τῆς φυλακῆς, τιθέναι δὲ ἐπὶ τοῦ σω-
 ροῦ πινάκιον γραφὴν ἔχον τοῦ τε πλήθους τῶν μέτρων

καὶ τῆς τιμῆς ἧς δεῖ πραθῆναι τὸ μέτρον ἕκαστον· ὅταν δὲ οἱ ἔμποροι παραγένωνται σκοπεῖν τὰς γραφὰς, ὅστις δ' ἂν αὐτοῖς ἀρέσκη μετρησαμένους τιθέναι τὴν τιμὴν εἰς τοῦτο τὸ χωρίον ἐνθεν ἂν ἔλονται, καὶ τὸν ἱερῆα παραγενόμενον τὸ τρίτον μέρος λαβόντα τῆς τιμῆς τῷ θεῷ τὸ λοιπὸν αὐτοῦ καταλιπεῖν καὶ τοῦτο σὼν εἶναι τοῖς κυρίοις ἕως ἂν ἔλονται παραγενόμενοι. ἄλλοι δὲ 7
 τινες τὸ μὲν τοῦ λιβανωτοῦ δένδρον ὅμοιον εἶναι φασὶ σχίνῳ καὶ τὸν καρπὸν ταῖς σχινίσι φύλλον δὲ ὑπέρυθρον· εἶναι δὲ τὸν μὲν ἐκ τῶν νέων λιβανωτὸν λευκότερον καὶ ἀσμότερον τὸν δ' ἐκ τῶν παρηγμακώτων ξανθότερον καὶ εὐοσμότερον· τὸ δὲ τῆς σμύρνης ὅμοιον τῇ τερμίνθῳ τραχύτερον δὲ καὶ ἀκανθωδέστερον, φύλλον δὲ μικρῶ στρογγυλότερον τῇ δὲ γεύσει διαμασώμενοις ὅμοιον τῷ τῆς τερμίνθου· εἶναι δὲ καὶ τούτων τὰ παρηγμακώτα εὐοσμότερα. γίνεσθαι δὲ ἀμφότερα ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ· 8
 τὴν δὲ γῆν ὑπάργιλον καὶ πλακώδη καὶ ὕδατα πηγαῖα σπάνια. ταῦτα μὲν οὖν ὑπεναντία τῷ νίφεσθαι καὶ ὕεσθαι καὶ ποταμοὺς ἐξίεναι· τὸ δὲ παρόμοιον εἶναι τὸ δένδρον τῇ τερμίνθῳ καὶ ἄλλοι τινὲς λέγουσιν, οἱ δὲ καὶ ὅλως τέρμινθον εἶναι· κομισθῆναι γὰρ ξύλα πρὸς Ἀντίγονον ὑπὸ τῶν Ἀράβων τῶν τὸν λιβανωτὸν καταγόντων ἃ οὐδὲν διέφερε τῶν τῆς τερμίνθου· πλὴν οὗτοί γε μείζον ἕτερον ἀγνόημα προσηγνόουν· ᾧοντο γὰρ ἐκ τοῦ αὐτοῦ δένδρου τὸν τε λιβανωτὸν γίνεσθαι καὶ τὴν σμύρναν· 9
 διόπερ ἐκεῖνος ὁ λόγος πιθανώτερος ὁ παρὰ τῶν ἀναπλευσάντων ἐξ Ἡρώων πόλεως· ἐπεὶ καὶ τὸ ὑπὲρ Σάρδεων πεφυκὸς τοῦ λιβανωτοῦ δένδρον ἐν ἱερῷ τινι δαφνοειδὲς ἔχει τὸ φύλλον εἴ τι δεῖ σταθμᾶσθαι τοῦτο· ὁ λιβανωτὸς δ' ἔχει, καὶ ὁ ἐκ τοῦ στελέχους καὶ ὁ ἐκ τῶν ἀκρομόνων, ὁμοίως καὶ τῇ ὄψει καὶ τῇ ὀσμῇ θυμιώμενος τῷ ἄλλῳ λιβανωτῷ. πέφυκε δὲ τοῦτο μόνον τὸ δένδρον

10 οὐδεμιᾶς τυγχάνειν ... ἐνιοι δὲ λέγουσιν ὡς πλείων μὲν ὁ λιβανωτὸς ἐν τῇ Ἀραβίᾳ γίνεται καλλίων δὲ ἐν ταῖς ἐπικειμέναις νήσοις ὧν ἐπάρχουσιν· ἐνταῦθα γὰρ καὶ σχηματοποιεῖν ἐπὶ τῶν δένδρων οἶον ἂν θέλωσι· καὶ τάχα τοῦτό γε οὐκ ἀπίθανον· ἐνδέχεται [γὰρ] ὁποῖαν ἂν βούλωνται ποιεῖν τὴν ἐντομὴν· εἰσὶ δὲ τινες καὶ μεγάλοι σφόδρα τῶν χόνδρων, ὥστ' εἶναι τῶ μὲν ὄγκῳ χειροπληθιαίους σταθμῶ δὲ πλέον ἢ τρίτον μέρος μνᾶς· ἀργὸς δὲ κομίζεται πᾶς ὁ λιβανωτὸς ὅμοιος δὲ τῇ προσόψει φλοιῶ· τῆς σμύρνης δὲ ἢ μὲν στακτὴ ἢ δὲ πλαστή· δοκιμάζεται δ' ἢ μὲν ἀμείνων τῇ γεύσει καὶ ἀπὸ ταύτης τὴν ὁμόχρων λαμβάνουσι· περὶ μὲν οὖν λιβανωτοῦ καὶ σμύρνης σχεδὸν τοσαῦτα ἀκηκόαμεν ἄχρι γε τοῦ νῦν.

CAP. V. Περὶ δὲ κινάμωμον καὶ κασίας τάδε λέ-^{5H}
 γουσι· θάμνους μὲν ἀμφοτέρω ταῦτ' εἶναι οὐ μεγάλους
 ἀλλ' ἠλίκοις ἄγνου, πολυκλάδους δὲ καὶ ξυλώδεις· ὅταν
 δὲ ἐκκόψωσιν ὅλον τὸ κινάμωμον διαιρεῖν εἰς πέντε μέρη·
 τούτων δὲ τὸ πρῶτον πρὸς τοῖς βλαστοῖς βέλτιστον εἶναι
 ὃ τέμνεται σπιθαμιαῖον ἢ μικρῶ μείζον· ἐπόμενον δὲ
 τὸ δεύτερον ὃ καὶ τῇ τομῇ ἔλαττον· εἶτα τὸ τρίτον καὶ
 τέταρτον· ἔσχατον δὲ τὸ χειρίστον τὸ πρὸς τῇ ῥίζῃ·
 φλοιὸν γὰρ ἐλάχιστον ἔχειν· χρήσιμος δὲ οὗτος οὐ τὸ
 ξύλον· δι' ὃ καὶ τὸ ἀκροφυῆς κράτιστον, πλείστον γὰρ
 2 ἔχειν καὶ τὸν φλοιόν· οἱ μὲν οὕτω λέγουσιν· ἄλλοι δὲ
 θαμνωδεις μὲν καὶ ἔτι μᾶλλον φρυγανωδεις εἶναι φασί·
 δύο δ' αὐτοῦ γένη τὸ μὲν μέλαν τὸ δὲ λευκόν· λέγεται
 δὲ τις καὶ μῦθος ὑπὲρ αὐτοῦ· φύεσθαι μὲν γὰρ φασιν
 ἐν φάραγγιν, ἐν ταύταις δ' ὄφεις εἶναι πολλοὺς δῆγμα
 θανάσιμον ἔχοντας, πρὸς οὓς φραξάμενοι τὰς χεῖρας καὶ
 τοὺς πόδας καταβαίνουνσι καὶ συλλέγουσιν, εἶθ' ὅταν
 ἐξενέγκωσι διελόντες τρία μέρη διακληροῦνται πρὸς τὸν
 ἥλιον καὶ ἦν ἂν λάχῃ ὁ ἥλιος καταλείπουσιν· ἀπίοντες

δ' εὐθύς ὄραϊν φασὶ καιομένην ταύτην· οὗτος μὲν οὖν
 τῷ ὄντι μῦθος. τὴν δὲ κασίαν φασὶ τὰς μὲν ῥάβδους 3
 παχύτερας ἔχειν, ἰσώδεις δὲ σφόδρα καὶ οὐκ εἶναι περι-
 φλεῦσαι· χρήσιμον δὲ καὶ ταύτης τὸν φλοιόν. ὅταν οὖν
 τέμνωσι τὰς ῥάβδους κατακόπτειν ὡς διδάκτυλα τὸ μῆ-
 κος ἢ μικρῷ μείζω, ταῦτα δ' εἰς νεόδορον βύρσαν κα-
 ταράπτειν· εἴτ' ἐκ ταύτης καὶ τῶν ξύλων σηπομένων
 σκωλήγια γίνεσθαι ἃ τὸ μὲν ξύλον κατεσθίει τοῦ φλοιοῦ
 δ' οὐχ ἄπτεται διὰ τὴν πικρότητα καὶ δριμύτητα τῆς
 ὀσμῆς. καὶ περὶ μὲν κασίας καὶ κινναμώμου τοσαῦτα λέ-
 γεται.

6H
St

CAP. VI. Τὸ δὲ βάλαμον γίνεται μὲν ἐν τῷ αὐλῶνι
 τῷ περὶ Συρίαν. παραδείσους δ' εἶναι φασὶ δύο μόνους
 τὸν μὲν ὅσον εἴκοσι πλέθρων τὸν δ' ἕτερον πολλῷ ἐλάτ-
 τονα. τὸ δὲ δένδρον μέγεθος μὲν ἡλίκον ῥόα μεγάλη
 πολύκλαδον δὲ σφόδρα· φύλλον δὲ ἔχειν ὅμοιον πη-
 γάνῳ πλὴν ἔκλευκον, αἰφύλλον δὲ εἶναι· καρπὸν δὲ
 παρόμοιον τῇ τερμίνθῳ καὶ μεγέθει καὶ σχήματι καὶ χρώ-
 ματι, ἐνώδη σφόδρα καὶ τοῦτον καὶ μᾶλλον τοῦ δα-
 κρύου. τὸ δὲ δάκρυον ἀπὸ ἐντομῆς συλλέγειν, ἐντέμνειν 2
 δὲ ὄνυξι σιδηροῖς ὑπὸ τὸ ἄστρον ὅταν μάλιστα πνίγη
 ὥσι καὶ τὰ στελέχη καὶ τὰ ἄνω. τὴν δὲ συλλογὴν ὅλου
 τὸ θέρος ποιεῖσθαι· οὐκ εἶναι δὲ πολὺ τὸ ῥέον ἀλλ' ἐν
 ἡμέρᾳ τὸν ἄνδρα συλλέγειν ὅσον κόγχην· τὴν δ' ὄσμὴν
 διαφέρουσαν καὶ πολλὴν ὥστε ἀπὸ μικροῦ πολλὴν ἐφι-
 κνεῖσθαι τόπον. ἀλλ' οὐ φοιτᾷν ἐνταῦθα ἄκρατον ἀλλὰ
 τὸ συνηγμένον κεκραμένον· πολλὴν γὰρ δέχεσθαι κρᾶ-
 σιν· καὶ τὸ ἐν τῇ Ἑλλάδι πολλάκις εἶναι κεκραμένον·
 εὖοσμα δὲ σφόδρα καὶ τὰ ῥαβδία· καθαίρειν γὰρ καὶ 3
 τῶνδε ἕνεκα καὶ τοῦ διαφόρου· πωλεῖσθαι [γὰρ] τίμια.
 καὶ τὴν ἐργασίαν τὴν περὶ τὰ δένδρα σχεδὸν ἐν ταύτῃ
 αἰτία εἶναι καὶ τὴν βροχὴν· βρέχεσθαι γὰρ συνεχῶς.

συναιτίαν δὲ δοκεῖν εἶναι τοῦ μὴ μέγαρα γίνεσθαι τὰ δένδρα καὶ τὴν τῶν ῥαβδίων τομήν. διὰ γὰρ τὸ πολλάκις ἐπικείρεσθαι ῥάβδους ἀφιέναι καὶ οὐκ εἰς ἓν ἐκτείνειν τὴν ὀρμήν. ἄγριον δὲ οὐδὲν εἶναι βάλσαμον οὐδαμῶς· γίνεσθαι δὲ ἐκ μὲν τοῦ μείζονος παραδείσου ἀγγείδια δώδεκα ὅσον ἡμίχοατα, ἐκ δὲ τοῦ ἑτέρου δύο μόνον· πωλείσθαι δὲ τὸ μὲν ἄκρατον δις πρὸς ἀργύριον τὸ δ' ἄλλο κατὰ λόγον τῆς μίξεως· καὶ τοῦτο μὲν διαφέρουν τι φαίνεται κατὰ τὴν εὐοσμίαν.

CAP. VII. Ὁ δὲ κάλαμος γίνεται καὶ ὁ σχοῖνος ὑπερβάλλουσι τὸν Λίβανον μεταξὺ τοῦ τε Λιβάνου καὶ ἄλλου τινὸς ὄρου μικροῦ ἐν τῷ ἀυλωνίσκῳ τούτῳ καὶ οὐκ ὥς τινὲς φασὶ τοῦ Ἀντιλιβάνου· ὁ γὰρ Ἀντιλίβανος μακρὰν ἀπέχει τοῦ Λιβάνου καὶ μεταξὺ τούτων ἐστὶν ὃν ἀυλώνα καλοῦσι πεδίον πολὺ καὶ καλόν. ὅπου δὲ ὁ κάλαμος καὶ ὁ σχοῖνος φύεται λίμνη μεγάλη τυγχάνει, πρὸς ταύτην δὲ ἐν τῷ ἔλει τῷ ἀνεξηραμμένῳ πεφύκασι· τόπον δὲ ἔχουσι πλείον ἢ τριάκοντα σταδίων. οὐκ ὄξουσι δὲ γλωροὶ ἀλλὰ ξηρανθέντες, τῇ προσόψει δὲ οὐδὲν διαφέρουσι τῶν ἄλλων· εἰςβάλλουσι δ' εἰς τὸν τόπον εὐθὺς ὄσμη 2 προσβάλλει· οὐ μὴν πορρωτέρῳ γε ἢ ἀποπνοὴ γίνεται καθάπερ τινὲς φασὶ ταῖς προσφερομέναις ναυσὶ πρὸς τὴν χώραν· καὶ γὰρ ὁ τόπος οὗτος ἀπὸ θαλάττης ἀπέχει πλείους ἢ ἑκατὸν πενήκοντα σταδίων· ἀλλ' ἐν τῇ Ἀραβίᾳ τὴν ἀποπνοὴν εἶναι φασὶ τὴν ἀπὸ τῆς χώρας εὐοσμῶν. ἐν μὲν οὖν Συρίᾳ τὰ περὶ τὰ τῇ ὄσμῃ σχεδὸν ταῦτ' ἐστίν· ἢ γὰρ χαλβάνη βαρύτερον καὶ μᾶλλον φαρμακῶδες· ἐπεὶ καὶ αὕτη γίνεται περὶ Συρίαν ἐκ τοῦ πανάκου καλουμένου. τὰ δὲ ἄλλα πάντα τὰ εὐοσμα οἷς πρὸς τὰ ἀρώματα χρῶνται, τὰ μὲν ἐξ Ἰνδῶν κομίζεται κάκειθεν ἐπὶ θάλατταν καταπέμπεται, τὰ δ' ἐξ Ἀραβίας, οἷον πρὸς τῷ κινναμῶφι καὶ τῇ κασίᾳ καὶ κώμακον· ἕτερον δ' εἶναι

τὸ κώμακον καρπὸν· τὸ δ' ἕτερον παραμίσγουσιν εἰς
 τὰ σπουδαιότατα τῶν μύρων. τὸ δὲ καρδάμωμον καὶ
 ἄμωμον οἱ μὲν ἐκ Μηδείας, οἱ δ' ἐξ Ἰνδῶν καὶ ταῦτα
 καὶ τὴν νάρκον καὶ τὰ ἄλλα ἢ τὰ πλείστα. οἷς μὲν οὖν 3
 εἰς τὰ ἀρώματα χρῶνται σχεδὸν τάδε ἐστί· κασία κινά-
 μωμον καρδάμωμον νάρκδος ναῖρον βάλσαμον ἀσπάλαθος
 στύραξ ἴρις νάρκη κόστος πάνακες κρόκος σμύρνα κύ-
 πειρον σχοῖνος κάλαμος ἀμάρακον λωτὸς ἄννητος. τού-
 των δὲ τὰ μὲν ῥίζαι τὰ δὲ φλοιοὶ τὰ δὲ κλωνες τὰ δὲ ξύλα
 τὰ δὲ σπέρματα τὰ δὲ δάκρυα τὰ δὲ ἄνθη. καὶ τὰ μὲν
 πολλαχῶ γίνονται, τὰ δὲ περιττότατα καὶ εὐοσμώτατα
 πάντα ἐκ τῆς Ἀσίας καὶ ἐκ τῶν ἀλεινῶν τόπων. ἐκ γὰρ 4
 αὐτῆς Εὐρώπης οὐδέν ἐστιν ἔξω τῆς Ἰριδος· αὕτη δ'
 ἀρίστη ἐν Ἰλλυριοῖς οὐκ ἐν τῇ πρὸς θάλατταν χώρα ἀλλ'
 ἐν τῇ ἀνακεχωρηκυῖα κειμένη δὲ μᾶλλον πρὸς ἄρκτον.
 τόποι δὲ τόπων διαφέρουσιν ἐν οἷς ἀμείνων· ἐργασία δὲ
 περὶ αὐτὴν οὐδεμία πλὴν τοῦ περικαθήραντα ἀναξηροῦ-
 ναι. τὰ γὰρ ἐν τῇ Θράκῃ φυτόμενα ῥίζια, καθάπερ τό τε
 τῇ νάρκῳ προσεμφερῆ τὴν ὀσμὴν ἔχον καὶ ἕτερό' ἄττα,
 μικρὰν τινα καὶ ἀσθενῆ τὴν εὐωδίαν ἔχει. καὶ περὶ μὲν
 τῶν εὐόσμων ἐπὶ τοσοῦτον εἰρήσθω.

^{SH}
St CAP. VIII. Περὶ δὲ τῶν ὀπῶν ὅσα μὴ πρότερον εἰ-
 ρηται, λέγω δ' οἷον εἴ τινες φαρμακώδεις ἢ καὶ ἄλλας
 ἔχουσι δυνάμεις, πειρατέον ὁμοίως εἰπεῖν· ἅμα δὲ καὶ
 περὶ ῥιζῶν, καὶ γὰρ τῶν ὀπῶν τινες ἐκ τούτων καὶ χω-
 ρὸς αὐταὶ καθ' αὐτὰς πολλὰς καὶ παντοίας ἔχουσι δυνά-
 μεις, ὅλως δὲ περὶ πάντων φαρμακῶδων οἷον καρποῦ
 χυλισμοῦ φύλλων ῥιζῶν πόας· καλοῦσι γὰρ καὶ πόαν
 ἔνια τῶν φαρμακῶδων οἱ ῥιζοτόμοι. τῶν δὲ ῥιζῶν πλεί-
 ους μὲν εἰσὶν αἱ δυνάμεις καὶ πρὸς πλείω· ζητοῦνται δὲ
 μάλιστα αἱ φαρμακώδεις ὡς χρησιμώταται διαφέρουσαι
 τῷ τε μὴ πρὸς ταῦτα καὶ τῷ μὴ ἐν τοῖς αὐτοῖς ἔχειν τὴν

δύναμιν. ὡς δ' οὖν ἐπὶ πᾶν αἰ πλεῖσται μὲν ἐν αὐταῖς
 ἔχουσι καὶ τοῖς καρποῖς καὶ τοῖς ὀποῖς, ἐνιαὶ δὲ καὶ ἐν
 τοῖς φύλλοις· τὰς δὲ φυλλώδεις δυνάμεις τὰς πολλὰς
 σχεδὸν πόας καλοῦσιν ὥσπερ εἴρηται μικρῶ πρότερον οἱ
 2 ῥιζοτόμοι. ὁ μὲν οὖν ὀπισμὸς γίνεται τῶν ὀπιζομένων
 ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοῦ θέρους τῶν μὲν ἐνισταμένων τῶν δὲ
 προβεληλυθότος. ἢ δὲ ῥιζοτομία γίνεται τινῶν καὶ ὑπὸ
 πυροτομίαν καὶ μικρῶ πρότερον, οὐ μὴν ἄλλ' ἢ γε πλείων
 τοῦ μετοπώρου μετ' ἀρκτοῦρον ὅταν φυλλορροήσωσιν,
 ὅσων δὲ καὶ ὁ καρπὸς χρήσιμος ὅταν ἀμερθῶσι τὸν καρ-
 πόν. ἔστι δὲ ὁ ὀπισμὸς ἢ ἀπὸ τῶν κευλῶν ὥσπερ τοῦ
 τιθυμάλλου καὶ τῆς θριδακίνης καὶ σχεδὸν τῶν πλεί-
 στων, ἢ ἀπὸ τῶν ῥιζῶν ἢ τρίτον ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ὥσπερ
 τῆς μήκωνος· ταύτης γὰρ μόνης οὕτω καὶ τοῦτ' ἴδιον
 αὐτῆς. τῶν μὲν οὖν καὶ αὐτόματος ὁ ὀπὸς συνίσταται
 δακρυώδης τις ὥσπερ καὶ τῆς τραγακάνθης· ταύτην γὰρ
 οὐδὲ τέμνειν ἔστι· τῶν δὲ πλείστων ἀπὸ τῆς ἐντομῆς.
 ὧν ἐνίους μὲν εὐθύς εἰς ἀγγεῖα συνάγουσιν ὥσπερ καὶ
 τὸν τοῦ τιθυμάλλου ἢ μηκωνίου, καλοῦσι γὰρ ἀμφοτέ-
 ρως, καὶ ἀπλῶς ὅσα πολύποα τυγγάνει· τῶν δὲ μὴ πο-
 λυόπων ἐρίφ λαμβάνουσιν ὥσπερ καὶ τῆς θριδακίνης.
 3 ἐνίων δ' οὐδ' ὀπισμὸς ἄλλ' οἶον χυλισμὸς ἔστιν, ὥσπερ
 ὅσα κόψαντες ἢ τρίψαντες καὶ ὕδωρ ἐπιχέαντες ἀπηθοῦσι
 καὶ λαμβάνουσι τὴν ὑπόστασιν· ξηρὸς δὲ δῆλον ὅτι καὶ
 ἐλάττων ὁ χυλὸς τούτων. ἔστι δὲ τῶν μὲν ἄλλων ῥιζῶν
 τὸ χύλισμα ἀσθενέστερον τοῦ καρποῦ, τοῦ κωνείου δὲ
 ἰσχυρότερον, καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν ῥάω ποιεῖ καὶ θάττω
 μικρὸν πάνυ καταπότιον δοθέν· ἐνεργότερον δὲ καὶ εἰς
 τὰς ἄλλας χρείας. ἰσχυρὸν δὲ καὶ τὸ τῆς θαψίας. τὰ δὲ
 ἄλλα πάντα ἀσθενέστερα. οἱ μὲν οὖν ὀπισμοὶ σχεδὸν
 4 τοσαυταχῶς γίνονται. τῆς δὲ ῥιζοτομίας οὐκ ἔστι τοι-
 αύτη διαφορὰ πλὴν ἐν ταῖς ὥραις οἶον θέρους ἢ μετοπώ-

ρου, καὶ τῷ τὰςδε ἢ τὰςδε τῶν ῥιζῶν· οἶον τοῦ ἐλλεβό-
 ρου τὰς κάτω τὰς λεπτὰς· τὴν γὰρ ἄνω τὴν παχέαν τὴν
 κεφαλῶδη φασὶν ἀχρεῖον εἶναι καὶ διδόναι ταῖς κυσί-
^{9H}_{St} ὅταν βούλωνται καθαίρειν. καὶ ἐφ' ἐτέρων δέ τινων 5
 τοιαύτας λέγουσι διαφοράς. ἔτι δὲ ὅσα οἱ φαρμακοπῶ-
 λαι καὶ οἱ ῥιζοτόμοι τὰ μὲν ἴσως οἰκείως τὰ δὲ καὶ ἐπι-
 τραγωδοῦντες λέγουσι. κελεύουσι γὰρ τὰς μὲν κατ' ἀνε-
 μον ἰσταμένους τέμνειν, ὥσπερ ἐτέρας τέ τινας καὶ τὴν
 θαψίαν ἀλειψάμενον λίπα· τὸ γὰρ σῶμα ἀνοιδεῖν ἐὰν ἐξ
 ἐναντίας. κατ' ἀνεμον δὲ καὶ τοῦ κυνοςβάτου τὸν καρ-
 πὸν συλλέγειν, εἰ δὲ μὴ κίνδυνον εἶναι τῶν ὀφθαλμῶν.
 τὰς δὲ νύκτωρ τὰς δὲ μεθ' ἡμέραν, ἐνίας δὲ πρὶν τὸν
 ἥλιον ἐπιβάλλειν οἶον καὶ τὸ καλούμενον κλύμενον. καὶ 6
 ταῦτα μὲν καὶ τὰ παραπλήσια τούτοις τάχ' ἂν οὐκ ἄλλο-
 τρώως δόξειεν λέγειν· ἐπισινεῖς γὰρ τινων αἱ δυνάμεις·
 ἐξάπτειν γὰρ φασὶν ὥσπερ πῦρ καὶ κατακαίειν· ἐπεὶ καὶ
 ὁ ἐλλέβορος ταχὺ καρηβαρεῖν ποιεῖ καὶ οὐ δύναται πο-
 λὺν χρόνον ὀρύττειν, δι' ὃ καὶ προεσθίουσι σκορόδα καὶ
 ἄκρατον ἐπιπίνουσιν. ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα ὥσπερ ἐπίθετα
 καὶ πόρωθεν οἶον τὴν παιωνίαν, οἱ δὲ γλυκυσίδην κα-
 λοῦσι, νύκτωρ κελεύουσιν ὀρύττειν· ἐὰν γὰρ ἡμέρας
 καὶ ὀφθῆ τις ὑπὸ δρυκολάπτου τὸν μὲν καρπὸν ἀπολέ-
 γων κινδυνεύειν τοῖς ὀφθαλμοῖς, τὴν δὲ ῥίζαν τέμνων
 ἐκπίπτειν τὴν ἔδραν. φυλάττεσθαι δὲ καὶ τὴν κενταυ- 7
 ρίδα τέμνοντα τριόρχην ὅπως ἂν ἄτροτος ἀπέλθῃ. καὶ
 ἄλλας δὲ τινὰς αἰτίας. τὸ δ' ἐπευχόμενον τέμνειν οὐθὲν
 ἴσως ἄτοπον· ἀλλ' εἴ τι καὶ ἄλλο προστιθέασιν, οἶον
 ὅταν τὸ πᾶνακες τὸ ἀσκληπίειον καλούμενον· ἀντεμβά-
 λειν γὰρ τῇ γῆ παγκαρπίαν μελιττοῦταν· ὅταν δὲ τὴν
 ξίριν τριμήνου μελιττούτας ἀντεμβάλλειν μισθόν· τέ-
 μνειν δὲ ἀμφήκει ξίφει περιγράψαντα εἰς τρεῖς· καὶ ὅτι
 ἂν πρῶτον τμηθῆ μετέωρον ἔχειν εἶθ' οὕτω τὸ ἕτερον

8 τέμνειν. καὶ ἄλλα δὲ τοιαῦτα πλείω. περιγράφειν δὲ καὶ τὸν μανδραγόραν εἰς τρεῖς ξίφει, τέμνειν δὲ πρὸς ἐσπέραν βλέποντα. τὸν δ' ἕτερον κύκλῳ περὶ οὐραγεῖσθαι καὶ λέγειν ὡς πλείωτα περὶ ἀφροδισίων. τοῦτο δ' ὁμοίου ἔοικε τῷ περὶ τοῦ κυμίνου λεγόμενον κατὰ τὴν βλασφημίαν ὅταν σπείρωσι. περιγράφειν δὲ καὶ τὸν ἐλλέβορον τὸν μέλανα καὶ τέμνειν ἰστάμενον πρὸς ἔω καὶ κατευχόμενον· ἀετὸν δὲ φυλάττεσθαι καὶ ἐκ δεξιᾶς καὶ ἐξ ἀριστερᾶς· κίνδυνον γὰρ εἶναι τοῖς τέμνουσιν, ἐάνπερ ἐργὸς ἐπιγένηται ὁ ἀετὸς, ἀποθνήσκειν ἐνιαυτῷ. ταῦτα μὲν οὖν ἐπιθέτοις ἔοικεν ὥσπερ εἴρηται. τρόποι δ' οὐκ εἰσὶ τῶν ῥιζοτομιῶν πλὴν οὓς εἶπομεν.

Cap. IX. Ἔστι δ' ὥσπερ ἐλέχθη τῶν μὲν πάντα χρήσιμα καὶ ἡ ῥίζα καὶ ὁ καρπὸς καὶ ὁ ὀπὸς, ὥσπερ ἄλλων τε καὶ τοῦ πανάκου· τῶν δὲ ἡ ῥίζα καὶ ὁ ὀπὸς οἷον τῆς σκαμμωνίας καὶ τοῦ κυκλαμίνου καὶ τῆς θαψίας καὶ ἑτέραν καθάπερ καὶ τοῦ μανδραγόρου· τοῦ γὰρ μανδραγόρου τὸ φύλλον χρήσιμον εἶναι φασὶ πρὸς τὰ ἔλκη μετ' ἀλφίτου, τὴν δὲ ῥίζαν πρὸς ἐρυσίπελας ξυσθεισάν τε καὶ ὄξει δευθεισάν καὶ πρὸς τὰ ποδαργικά καὶ πρὸς ὕπνου καὶ πρὸς φίλτρα· διδόασι δ' ἐν οἴνῳ ἢ ὄξει· τέμνουσι δὲ τροχίσκους ὥσπερ ῥαφανίδος καὶ ἐνείραντες ὑπερ-
 2 γλενίκους ἐκρέμασαν ἐπὶ καπνῷ. ὁ δὲ ἐλλέβορος ἐπὶ ταῦτά τῃ τε ῥίζῃ καὶ τῷ καρπῷ χρήσιμος, εἶπερ οἱ ἐν Ἀντικύρῳ καθάπερ φασὶ τῷ καρπῷ καθαίρουσιν· ἔχει δὲ σησαμώδη τοῦτον. πλείω δὲ καὶ τοῦ πανάκου τὰ χρήσιμα καὶ οὐ πάντα πρὸς τὰ αὐτά· ἀλλ' ὁ μὲν καρπὸς πρὸς τὰς ἐξαμβλώσεις καὶ τὰς δυσουρίας, ὁ δὲ ὀπὸς ἢ χαλβάνη καλονμένη πρὸς τε τὰς ἐξαμβλώσεις καὶ πρὸς τὰ σπάσματα καὶ τοὺς τοιοῦτους πόρους, ἔτι δὲ πρὸς τὰ ὄτια καὶ τὰς φωνασκίας· ἡ δὲ ῥίζα πρὸς τε τοὺς τόκους καὶ τὰ γυναικεῖα καὶ πρὸς ὑποξυγίων φύσας· χρησίμη δὲ καὶ πρὸς

τὸ ἱρινον μύρον διὰ τὴν εὐωδίαν· ἰσχυρότερον δὲ τὸ
 σπέρμα τῆς ῥίζης· γίνεται δὲ περὶ Συρίαν καὶ τέμνεται
 περὶ πυραμητόν· τοῦ δὲ κυκλαμίνου ἢ μὲν ῥίζα πρὸς τε 3
 τὰς ἐκπνήσεις τῶν φλεγμονῶν καὶ πρόσθετον γυναιξί
 καὶ πρὸς τὰ ἔλκη ἐν μέλιτι· ὁ δὲ ὁπὸς πρὸς τὰς ἀπὸ κε-
 φαλῆς καθάρσεις ἐν μέλιτι ἐγγεόμενος, καὶ πρὸς τὸ με-
 θύσκειν ἂν ἐν οἴνῳ διαβρέχων διδῶ τις πίνειν· ἀγα-
 θὴν δὲ τὴν ῥίζαν καὶ ὠκυτόκιον περιάπτει καὶ εἰς φιλ-
 τρα· ὅταν δὲ ὀρυξῶσι κατακαίουσιν εἴτ' οἴνῳ δεύσαντες
 τροχίσκους ποιοῦσιν ὥσπερ τῆς τρυγὸς ἢ ῥυπτόμεθα.
 καὶ τοῦ σικύου δὲ τοῦ ἀγρίου τὴν μὲν ῥίζαν [πρὸς] ἀλ- 4
 φούς καὶ ψάρας βοσκημάτων· τὸ δὲ σπέρμα χυλισθὲν
 ποιεῖ τὸ ἐλατήριον· συλλέγεται δὲ τοῦ φθινοπώρου·
 τότε γὰρ βέλτιστον· τῆς δὲ χαμαίδου τὰ μὲν φύλλα 5
 πρὸς τὰ ῥήγματα καὶ πρὸς τὰ τραύματα ἐν ελαίῳ τριβό-
 μενα καὶ πρὸς τὰ νεμόμενα ἔλκη· τὸν δὲ καρπὸν καθ-
 αίρειν χολήν· ἀγαθὸν δὲ καὶ ὀφθαλμοῖς· πρὸς δὲ τὰ
 ἄσπερα προσάγειν τὸ φύλλον τρίψαντα ἐν ελαίῳ· ἔχει δὲ
 φύλλα μὲν οἷα περὶ θρύος, τὸ δὲ ἀνάστημα τῆς ὅλης ὅσον
 σπιθαμιαίου· εὐόσμον δὲ καὶ ἡδύ· τὸ μὲν οὖν μὴ πρὸς
 ταῦτ' πάντα τὰ μέρη χρήσιμα τυγχάνειν οὐκ ἴσως ἄτο-
 πον· τὸ δὲ τῆς αὐτῆς ῥίζης τὸ μὲν ἄνω τὸ δὲ κάτω καθ-
 αίρειν θαναμασιώτερον οἶον καὶ τῆς θαψίας καὶ τῆς ἰσχά-
 δος, οἱ δ' ἄπιον καλοῦσι, καὶ τῆς λιβανωτίδος· ὅτι γὰρ
 αὐτὰ καὶ κάτω καὶ ἄνω ταῦτά δύναται (καθαίρειν) καθ- 6
 ἄπερ τὸ ἐλατήριον οὐθὲν ἄτοπον· ἔχει δὲ ἡ θαψία φύλ-
 λον μὲν ὅμοιον τῷ μαράθῳ πλὴν πλατύτερον καυλὸν δὲ
 νερθηκώδη ῥίζαν δὲ λευκὴν· ἡ δ' ἰσχὰς ἢ ἄπιος φύλλον
 μὲν ἔχει πηγανῶδες βραχὺ καυλοῦς δ' ἐπιγείους τρεῖς ἢ
 τέτταρας ῥίζαν δὲ οἷαν περὶ ἄσφοδέλος πλὴν λευρωϊώδη·
 φιλεῖ δὲ ὀρεινὰ χωρία καὶ νοχλακώδη· συλλέγεται δὲ
 τοῦ ἤρος· τοῦτο μὲν οὖν ἴδιον τῶν εἰρημένων.

THEOPHR.

16

CAP. X. Ὁ δὲ ἑλλέβορος ὃ τε μέλας καὶ ὁ λευκός^{11H}
 ὡςπερ ὁμώνυμοι φαίνονται· περὶ δὲ τῆς ὄψεως διαφω-
 νοῦσιν· οἱ μὲν γὰρ ὁμοίους εἶναι πλὴν τῷ χρωματι μόνον
 διαφέρειν τὴν ῥίζαν τοῦ μὲν λευκῆν τοῦ δὲ μέλαι-
 ναν· οἱ δὲ τοῦ μὲν μέλανος τὸ φύλλον σαφνωδές τοῦ δὲ
 λευκοῦ πρασῶδες, τὰς δὲ ῥίζας ὁμοίας πλὴν τῶν χρω-
 μάτων. οἱ δ' οὖν ὁμοίους λέγοντες τοιάνδε φασὶν εἶναι
 τὴν μορφήν· κανλὸν μὲν ἀνθερικώδη βραχὺν σφόδρα·
 φύλλον δὲ πλατύσχιστον, παρόμοιον σφόδρα τῷ τοῦ νάρ-
 θηκος, μῆκος δ' ἔχον· εὐθὺ δ' ἐκ τῆς ῥίζης ἤρτημένον
 2 καὶ ἐπιγείοφυλλον· πολύρριζον δ' εὐ μάλα ταῖς λεπταῖς
 καὶ χοησίμοις. ἀναιρεῖν δὲ τὸν μὲν μέλανα καὶ ἵππους
 καὶ βοῦς καὶ ὄσ, δι' ὃ καὶ οὐδὲν νέμεσθαι τούτων· τὸν
 δὲ λευκὸν νέμεσθαι τὰ πρόβατα καὶ ἐκ τούτου προ-
 τον συνοφθῆναι τὴν δύναμιν καθαιρομένων ἐκείνων·
 ὠρεῖος δὲ μετοπώρου, τοῦ δ' ἥρος ἄωρος· ἀλλὰ πρὸς
 τὴν πυλαίαν οἱ ἐκ τῆς Οἰτης συλλέγουσι· πλεῖστος γὰρ
 ἐνταῦθα φύεται καὶ ἄριστος· μοναχοῦ δὲ φύεται τῆς Οἰ-
 τῆς περὶ τὴν Πυράν. μίσγεται δὲ πρὸς τὴν πόσιν ὅπως
 εὐεμὲς ἢ τὸ τῆς ἑλλεβορίνης σπέρμα· τούτο δ' ἐστὶ ποά-
 3 ριον. φύεται δὲ ὁ μὲν μέλας πανταχοῦ· καὶ γὰρ ἐν τῇ
 Βοιωτίᾳ καὶ ἐν Εὐβοίᾳ καὶ παρ' ἄλλοις πολλοῖς· ἄριστος
 δὲ ὁ ἐκ τοῦ Ἐλικῶνος, καὶ ὅλως τὸ ὄρος εὐφάρμακον.
 ὁ δὲ λευκὸς ὀλιγαχοῦ· βέλτιστοι δὲ καὶ οἷς χρῶνται μά-
 λιστα τέτταρες ὁ οἰταῖος ὁ ποντικὸς ὁ ἐλεάτης ὁ μαλιώ-
 τῆς. φασὶ δὲ τὸν ἐλεάτην ἐν τοῖς ἀμπελώσι φέεσθαι καὶ
 ποιεῖν τὸν οἶνον οὕτω διουρητικὸν ὥστε λαγαροὺς εἶναι
 4 πάνυ τοὺς πίνοντας. ἄριστος δὲ πάντων καὶ τούτων καὶ
 τῶν ἄλλων ὁ οἰταῖος. ὁ δὲ παρνασίος καὶ ὁ αἰτωλικὸς,
 γίνεται γὰρ καὶ ἐνταῦθα καὶ πολλοὶ καὶ ὠνοῦνται καὶ
 πωλοῦσιν οὐκ εἰδότες, (οὐχ ὅτε) σκληροὶ καὶ ἄγαν περι-
 σκελεῖς. ταῦτα μὲν οὖν ὅμοια ταῖς μορφαῖς ὄντα ταῖς

δυνάμεσι διαφέροντα. καλοῦσι δὲ τὸν μέλανά τινες ἔκτομον μελαμπόδιον, ὡς ἐκείνου πρῶτον τεμύτος καὶ ἀνευρόντος. καθαίρουσι δὲ καὶ οἰκίας αὐτῶ καὶ πρόβατα συνεπάδοντες τινὰ ἐπρωδὴν καὶ εἰς ἄλλα δὲ πλείω χρῶνται.

¹²¹¹ St CAP. XI. Πολλὰ δέ ἐστι καὶ τὰ πανάκη καὶ οἱ τιθυμάλλοι καὶ ἕτερά ἄττα. πάνακες γὰρ καλοῦσι πρῶτον μὲν τὸ ἐν Συρίᾳ περὶ οὗ μικρῶ πρότερον εἴρηται. ἄλλα δὲ τὰ τρία, τὸ μὲν χειρώνειον καλούμενον τὸ δ' ἀσκληπίειον τὸ δ' ἠράκλειον. ἔχει δὲ τὸ μὲν χειρώνειον φύλλον μὲν ὅμοιον λαπάθῳ μείζον δὲ καὶ δασύτερον, ἄνθος δὲ χρυσοειδὲς, ῥίζαν δὲ μικράν· φιλεῖ δὲ μάλιστα τὰ χωρία τὰ πύονα· χρῶνται δὲ πρὸς τε τοὺς ἔχεις καὶ τὰ φαλάγγια καὶ τοὺς σήπας καὶ τὰ ἄλλα ἐρπετὰ διδόντες ἐν οἴνῳ καὶ ἀλείφοντες μετ' ἐλαίου· τοῦ δ' ἔχειος τὸ δῆγμα καὶ καταπλάττοντες καὶ ἐν ὀξύνῃ πιεῖν διδόντες ἀγαθὴν δὲ φασὶ καὶ ἐλκῶν ἐν οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ καὶ φρυμάτων ἐν μέλιτι. τὸ δ' ἀσκληπίειον τὴν ῥίζαν μῆκος μὲν 2 ὡς σπιθαμὴν λευκὴν δὲ καὶ παχεῖαν σφόδρα, καὶ φλοιὸν παχὺν καὶ ἀλυσώδη· κανλὸν δὲ ἔχει γονατώδη πανταχόθεν, φύλλον δὲ οἰόνπερ ἢ θαψία πλὴν παχύτερον ἀγαθὸν δὲ εἶναί φασὶ ἐρπετῶν τε ξύοντα πίνειν, καὶ σπληνὸς ὅταν αἷμα περὶ αὐτὸν ἐν μελικράτῳ, καὶ κεφαλαίας τρίβοντα ἐν ἐλαίῳ ἀλείφειν καὶ ἄλλο τι ἐὰν πονῆ τις ἀφανὲς, καὶ γαστροῦ ὀδύνης ἐν οἴνῳ ξύοντα. δύνασθαι δὲ καὶ τὰς μακρὰς ἀρρωστίας ἐκκλίνειν. ἔπειτα τῶν ἐλκῶν τῶν μὲν ὑγρῶν ξηρὸν ἐπιπλάττοντα προκατακλύζοντα ἐν οἴνῳ θερμῶ, τῶν δὲ ξηρῶν ἐν οἴνῳ δεῦσαι καὶ καταπλάττειν. τὸ δ' ἠράκλειον φύλλον μὲν ἔχει μέγα 3 καὶ πλατὺ καὶ τρισπίθαμον πανταχῇ, ῥίζαν δὲ ὡς δακτύλου τὸ πάχος δίκραν ἢ τρίκραν, τῇ γεύσει μὲν ὑπόπικρον τῇ δ' ὀσμῇ καθάπερ λιβανωτοῦ καθαροῦ· ἀγαθὴν

δὲ τῆς ἰερᾶς νόσου μίγνυμένην φώκης πιτύα ὅσον τε-
 ταρτημόριον πίνειν, καὶ ὀδύνης κατὰ γαστέρα ἐν οἴνῳ
 γλυκεῖ, καὶ ἐλκῶν τῶν μὲν ὑγρῶν ξηρὰν τῶν δὲ ξηρῶν
 4 ἐν μέλιτι. αὐταὶ μὲν οὖν ταύτας ἔχουσι διαφορὰς τε καὶ
 δυνάμεις. ἄλλα δὲ πανάκη τὸ μὲν λεπτόφυλλον τὸ δὲ
 οὐ· αἱ δὲ δυνάμεις ἀμφοῖν αἱ αὐταί, πρόσθετόν τε γυ-
 ναιξὶ καὶ κατάπλασμα μετ' ἀλφίτου καὶ πρὸς τὰ ἔλκη τὰ
 5 ἄλλα καὶ πρὸς τὰ νεμόμενα. συνώνυμοι δὲ καὶ οἱ στρῦ-¹³⁵
 χνοι καὶ οἱ τιθύμαλλοι. τῶν γὰρ στρύχνων ὁ μὲν ὑπνώ-
 δης ὁ δὲ μανικός. καὶ ὁ μὲν ὑπνώδης ἐρυθρὰν ἔχων τὴν
 ῥίζαν ὥσπερ αἷμα ξηραινομένην, ὀρνυτομένην δὲ λευ-
 κήν, καὶ καρπὸν ἐρυθρότερον κόκκον, φύλλον δὲ τιθυ-
 μάλλῳ ὁμοίον ἢ μηλέα τῇ γλυκεῖα καὶ αὐτὸ δασύ καὶ
 σπιθαμὴν μέγα. τούτου τῆς ῥίζης τὸν φλοιὸν κόπτοντες
 λίαν καὶ βρέχοντες ἐν οἴνῳ ἀκράτῳ διδῶσι πιεῖν καὶ
 6 ποιεῖ καθενύθειν. φύεται δὲ ἐν χαράδραις καὶ τοῖς μνή-
 μασιν. ὁ δὲ μανικός, οἱ δὲ θρύορον καλοῦσιν αὐτὸν οἱ
 δὲ περιττόν, λευκὴν ἔχει τὴν ῥίζαν καὶ μακρὰν ὡς πή-
 χεως καὶ κοίλην. δίδεται δ' αὐτῆς ἐὰν μὲν ὥστε παλῆν
 καὶ δοκεῖν ἐαντῷ κάλλιστον εἶναι δραχμὴ σταθμῶ· ἐὰν
 δὲ μᾶλλον μαίνεσθαι καὶ φαντασίας τινὰς φαίνεσθαι δύο
 δραγμαί· ἐὰν δ' ὥστε μὴ παύεσθαι μαινόμενον τρεῖς,
 καὶ συμπαραιμνύναι φασὶν ὀπὸν κενταυρίου· ἐὰν δὲ
 ὥστε ἀποκτεῖναι τέτταρες. ἔχει δὲ τὸ μὲν φύλλον ὁμοίον
 εὐζώμῳ πλὴν μείζον, τὸν δὲ καυλὸν ὥσπερ ὀργυῖας, κε-
 φαλήν δὲ ὥσπερ γηθύον μείζω δὲ καὶ δασυτέραν· ἔοικε
 7 δὲ καὶ πλατάνου καρπῷ. τῶν δὲ τιθυμάλλων ὁ μὲν παρ-
 ἄλιος καλούμενος κόκκος φύλλον ἔχει περιφερὲς, καυ-
 λὸν δὲ καὶ τὸ ὅλον μέγεθος ὡς σπιθαμῆς τὸν δὲ καρπὸν
 λευκόν. ἀμᾶται δὲ ὅταν ἄρτι περκάξῃ σταφυλὴ καὶ ξη-
 ρανθῆις ὁ καρπὸς δίδεται πίνειν τριφθεῖς ὅσον τρίτον
 8 μέρος ὄξυβάφου. ὁ δ' ἄρρη καλούμενος τὸ μὲν φύλλον

ἐλαιῶδες ἔχει τὸ δὲ ὅλον μέγεθος πηχνατον. τοῦτον ὀπί-
 ζουσιν ἅμα τρυγητῶ καὶ θεραπεύσαντες οὕτως ὡς δεῖ
 χρῶνται· καθαίρει δὲ κάτω μᾶλλον. ὁ δὲ μυρτίτης κα- 9
 λούμενος τιθύμαλλος λευκός, τὸ μὲν φύλλον ἔχει καθά-
 περ ὁ μύρρινος πλὴν ἀκανθῶδες ἀπ' ἄκρου· κλήματα
 δ' ἀφίησιν ἐπὶ τὴν γῆν ὡς σπιθαμιαία, ταῦτα δ' οὐχ ἅμα
 φέρει τὸν καρπὸν ἀλλὰ παρ' ἔτος, τὰ μὲν νῦν τὰ δ' εἰς
 νέωτα, πεφυκότα ἀπὸ τῆς αὐτῆς ῥίζης. φιλεῖ δὲ ὄρεινά
 χωρία. ὁ δὲ καρπὸς αὐτοῦ καλεῖται κάρνον. ἀμῶσι δ'
 ὅταν ἀδρύνωνται αἱ κριθαὶ καὶ ξηραίνοντες καὶ ἀποκαθ-
 αίροντες· αὐτὸν δὲ τὸν καρπὸν πλύναντες ἐν ὕδατι καὶ
 πάλιν ξηράναντες διδώσι πιεῖν συμμιγνύντες δύο μέρη
 τῆς μελαίνης μήκωνος, τὸ δὲ συναμφότερον ὅσον ὀξύβα-
 φον· καθαίρει δὲ φλέγμα κάτω· ἐὰν δὲ τὸ κάρνον αὐτὸ
 διδώσι τριψάντες ἐν οἴνῳ γλυκεῖ διδώσιν ἢ ἐν σησάμῳ
 πεφρυγμένῳ κατατραγεῖν. ταῦτα μὲν οὖν τοῖς τε φύλ- 10
 λοις καὶ τοῖς ὀποῖς καὶ τοῖς καρποῖς χρήσιμα. τῶν δὲ λι-
 βανωτίδων, δύο γὰρ εἰσιν, ἢ μὲν ἄκαρπος ἢ δὲ κάρπι-
 μος, ἢ μὲν καὶ τῶ καρπῶ καὶ τῶ φύλλῳ χρησίμη ἢ δὲ
 μόνον τῇ ῥίζῃ. καλεῖται δὲ ὁ καρπὸς κάρνον. ἔχει δὲ αὕτη
 τὸ μὲν φύλλον εἰκότος σελίμφῳ ἐλείψῳ μείζον δὲ πολὺ, καν-
 λὸν δὲ μέγεθος πήχεως ἢ μείζῳ, ῥίζαν δὲ μεγάλην καὶ
 παχέαν λευκὴν ὄξουσαν ὡσπερ λιβανωτοῦ, καρπὸν δὲ
 λευκὸν τραχὺν προμήκη· φύεται δὲ μάλιστα ὅπου ἂν
 ἀνχηρὰ χωρία ἢ καὶ πετρώδη· χρησίμη δὲ ἢ μὲν ῥίζα
 πρὸς τε τὰ ἔλκη καὶ πρὸς τὰ γυναικεῖα πινομένη ἐν οἴνῳ
 ἀνστηρῶ μέλανι· ὁ δὲ καρπὸς πρὸς τε τὰς στραγγου-
 ρίας καὶ πρὸς τὰ ὄτα καὶ ἄργεμα καὶ πρὸς ὀφθαλμίας
 καὶ ὥστε γάλα γυναιξίν ἐμποιεῖν. ἢ δὲ ἄκαρπος ἔχει τὸ
 φύλλον ὅμοιον θριδακίνης τῆς πικρᾶς τραχύτερον δὲ καὶ
 λευκότερον, ῥίζαν δὲ βραχεῖαν. φύεται δὲ ὅπου περ ἐρείκη 11
 πλείστη. δύναται δὲ ἢ ῥίζα καθαίρειν καὶ ἄνω καὶ κάτω·

τὸ μὲν γὰρ πρὸς τὴν βλάστην ἄνω τὸ δὲ πρὸς τὴν γῆν
κάτω· κωλύει δὲ καὶ εἰς ἱμάτια τιθεμένη τοὺς σῆτας.
συλλέγεται δὲ περὶ πυροτομίας.

CAP. XII. Χαμαιλέων δὲ ὁ μὲν λευκὸς ὁ δὲ μέλας ^{13B}_{14SI}
αἱ δὲ δυνάμεις τῶν ῥιζῶν καὶ αὐταὶ δὲ αἱ ῥίζαι τοῖς εἶδεσι
διάφοροι. τοῦ μὲν γὰρ λευκῆ καὶ παχεῖα καὶ γλυκεῖα καὶ
ὀσμὴν ἔχουσα βαρεῖαν· χρήσιμον δὲ φασι πρὸς τε τοὺς
ῥοῦς ὅταν ἐψηθῇ κατατηθεῖσα καθάπερ ῥαφανὶς ἐνει-
ρομένη ἐφ' ὀλοσχοίου, καὶ πρὸς τὴν ἔλμινθα τὴν πλα-
τεῖαν ὅταν ἀσταφίδα προφάγη πίνειν ἐπιζύοντα ταύτην
ὅσον ὀξύβαφον ἐν οἴνῳ ἀσθηρῶ. ἀναιρεῖ δὲ καὶ κύνα
καὶ σὺν· κύνα μὲν ἐν ἀλφίτοις ἀναφραθεῖσα μετὰ
ἐλαίου καὶ ὕδατος, σὺν δὲ μετὰ ῥαφάνων μεμιγμένη τῶν
ὄρειων. γυναικὶ δὲ δίδεται ἐν τρυγί γλυκεῖα ἢ ἐν οἴνῳ
γλυκεῖ. καὶ ἐὰν βούληται τις ἀσθενοῦντος ἀνθρώπου
διαπειρᾶσθαι εἰ βιώσιμος λούειν κελεύουσι τρεῖς ἡμέ-
ρας, κὰν περιενέγκῃ βιώσιμος. φύεται δὲ ὁμοίως παντα-
χοῦ καὶ ἔχει τὸ φύλλον ὁμοίον σκολύμφ μετξον δέ· αὐτὸ
δὲ πρὸς τῇ γῆ τινὰ κεφαλὴν ἔχει ἀκανοειδῆ μεγάλην, οἱ
2 δ' ἄκανθαν καλοῦσιν. ὁ δὲ μέλας τῶ μὲν φύλλῳ παρ-
όμοιος, σκολυμῶδες γὰρ ἔχει πλὴν ἔλαττον καὶ λειότε-
ρον, αὐτὸς δ' ὄλος ἐστὶν ὡςπερ σκιάδιον, ἢ δὲ ῥίζα πα-
χεῖα καὶ μέλαινα διασραγεῖσα δὲ ὑπόξανθος. χωρία δὲ
φιλεῖ ψυχρὰ καὶ ἀργά· δύναται δὲ λέπραν τε ἐξελαύνειν
ἐν ὄξει τριβόμενος καὶ ξυσθεῖς ἐπαλειφόμενος καὶ ἀλ-
3 φὸν ὡσαύτως· ἀναιρεῖ δὲ καὶ τοὺς κύνας. μήκωνες δ'
εἰσὶν ἄγριαί πλείους· ἢ μὲν κερατῆτις καλουμένη μέ-
λαινα· ταύτης τὸ φύλλον ὡςπερ φλόμου τῆς μελαίνης
ἦττον δὲ μέλαν, τοῦ δὲ καυλοῦ τὸ ὕψος ὡς πηχναῖον,
ῥίζα δὲ παχεῖα καὶ ἐπιπόλαιος, ὁ δὲ καρπὸς καμπύλος
ὡςπερ κεράτιον· συλλέγεται δὲ περὶ πυροτομίας. δύ-
ναται δὲ καθαιρεῖν κοιλίαν, τὸ δὲ φύλλον ἄργημα προ-

βάτοις ἀφαιρεῖν. φύεται δὲ παρὰ θάλατταν οὐ ἂν ἢ πε-
 τρώδη χωρία. ἑτέρα δὲ μήκων ροιᾶς καλουμένη παρομοία 4
 κιχορίῳ τῷ ἀγρίῳ, δι' ὃ καὶ ἐσθίεται· ἐν τοῖς ἀρουραίοις
 δὲ φύεται, μάλιστα ἐν ταῖς κριθαῖς· ἄνθος δ' ἔχει ἐρυ-
 θρὸν κωδύαν δ' ὅσῃν ὄνυχα τοῦ δακτύλου. συλλέγεται
 δὲ πρὸ τοῦ θερισμοῦ τῶν κριθῶν ἐγγλωροτέρα δὲ μάλ-
 λον. καθαίρει δὲ κάτω. ἑτέρα δὲ μήκων ἡρακλεῖα καλεῖ- 5
 ται τὸ μὲν φύλλον ἔχουσα οἷον στρουθὸς ᾧ τὰ ὀθόνια
 λευκαίνουσι, ῥίζαν δὲ λεπτὴν ἐπιπόλαιον, τὸν δὲ καρ-
 πὸν λευκόν. ταύτης ἢ ῥίζα καθαίρει ἄνω· χροῶνται δὲ
 1551 τινες πρὸς τοὺς ἐπιλήπτους ἐν μελικράτῳ. ταῦτα μὲν οὖν
 ὡςπερ ὁμωνυμία τινὶ συνείληπται.

CAP. XIII. Τῶν δὲ ῥιζῶν καὶ ἐν τοῖς χυμοῖς αἱ δια-
 φοραὶ καὶ ἐν ταῖς ὀσμαῖς· αἱ μὲν γὰρ εἰσὶ δριμεῖαι αἱ δὲ
 πικραὶ αἱ δὲ γλυκαῖαι, καὶ αἱ μὲν εὐοδμοὶ αἱ δὲ βαρεῖαι.
 γλυκεῖα μὲν ἢ τε νυμφαία καλουμένη· φύεται δ' ἐν ταῖς
 λίμναις καὶ ἐν τοῖς ἐλώδεσιν οἷον ἐν τε τῇ Ὀρχομενίᾳ
 καὶ Μαραθῶνι καὶ περὶ Κρήτην· καλοῦσι δ' αὐτὴν οἱ
 Βοιωτοὶ μαδωνάην καὶ τὸν καρπὸν ἐσθίουσιν. ἔχει δὲ τὸ
 φύλλον μέγα ἐπὶ τοῦ ὕδατος· εἶναι δὲ φασὶν ἰσχυραῖον
 εἶναι τρίψας τις ἐπὶ τὴν πληγὴν ἐπιθῆ· χρησίμη δὲ καὶ
 πρὸς δυσεντερίαν πινομένη. γλυκεῖα δὲ καὶ ἡ σκυθικὴ· 2
 καὶ ἔνιοι δὲ καλοῦσιν εὐθὺς γλυκεῖαν αὐτὴν· γίνεται δὲ
 περὶ τὴν Μαιῶτιν· χρησίμη δὲ πρὸς τε τὰ ἄσθματα καὶ
 πρὸς τὴν βήχα ξηρὰν καὶ ὅλως τοὺς περὶ τὸν θώρακα
 πόνους· ἔτι δὲ πρὸς τὰ ἔλκη ἐν μέλιτι· δύναται δὲ καὶ
 τὴν δίψαν παύειν εἴαν τις ἐν τῷ στόματι ἔχη· δι' ὃ ταύτη
 τε καὶ τῇ ἰππακῇ διάγειν φασὶ τοὺς Σκύθας ἡμέρας καὶ
 ἑνδεκα καὶ δωδεκα. (Ἡ δὲ ἀριστολογία τῇ ὀσφρήσει μὲν 3
 εὐοδμος τῇ δὲ γεύσει πικρὰ σφόδρα τῇ χροίᾳ δὲ μέλαινα.
 φύεται δὲ ἐν τοῖς ὄρεσιν ἢ βελτίστη· φύλλον δὲ ἔχει
 προσημερὲς τῇ ἀλσίῃ πλὴν στρογγυλότερον· χρησίμη

δὲ πρὸς πολλὰ, καὶ ἀρίστη πρὸς κεφαλῆς ἀγαθὴ δὲ καὶ
 πρὸς τὰ ἄλλα ἔλκη, καὶ πρὸς τὰ ἑρπετὰ καὶ πρὸς ὕπνον
 καὶ πρὸς ὑστέραν. τὰ μὲν οὖν προσάγειν κελεύουσιν ἐν
 ὕδατι ἀναδεύσαντα καὶ καταπλάττοντα, τὰ δὲ ἄλλα εἰς
 μέλι ἐνξύσαντα καὶ ἔλαιον· πρὸς δὲ τὰ τῶν ἑρπετῶν ἐν
 οἴνω ὀξίνῃ πίνειν καὶ ἐπὶ τὸ δῆγμα ἐπιπλάττειν· εἰς
 ὕπνον δὲ ἐν οἴνω μέλανι αὐστηρῶν κνίσαντα· ἐάν δὲ αἱ
 4 μῆτραι προπέσωσι τῷ ὕδατι ἀποκλύζειν.) αὐταὶ μὲν οὖν
 γλυκεῖται. ἄλλαι δὲ πικραὶ, αἱ δὲ βαρεταὶ τῇ γεύσει. γί-
 νονται δὲ τινες τῶν γλυκειῶν αἱ μὲν ἐκστατικαὶ καθά-
 περ ἢ ὁμοία τῷ σκολύμῳ περὶ Τέγειαν ἦν καὶ Πάνδειος
 ὁ ἀνδριαντοποιὸς φαγῶν ἐργαζόμενος ἐν τῷ ἱερῷ ἐξέστη.
 αἱ δὲ θανατηφόροι καθάπερ αἱ περὶ τὰ μέταλλα ἐν τοῖς
 ἔργοις τοῖς ἐν Θράκῃ· κούφη δὲ καὶ ἡδεῖα πάνυ τῇ γεύ-
 σει καὶ τὸν θάνατον ὑπνώδη τινα ποιοῦσα καὶ ἐλαφρόν.
 ἔχουσι δὲ καὶ τοῖς χρώμασι διαφορὰς οὐ τῷ λευκῷ καὶ
 5 δ' ἐρυθρῷ καθάπερ ἢ τοῦ ἐρευθεδανοῦ. ἢ δὲ τοῦ πεν-^{14H}_{16St}
 ταφύλλου ἢ πενταπετοῦς, καλοῦσι γὰρ ἀμφοτέρως, ὀρνι-
 τομένη ἐρυθρὰ ξηραίνουμένη δὲ μέλαινα γίνεται καὶ τε-
 τράγωνος· ἔχει δὲ τὸ φύλλον ὥσπερ οἴναρον μικρὸν δὲ
 καὶ τὴν χοιρῶν ὁμοίον· καὶ ἀνῆνεται καὶ φθίνει ἅμα τῇ
 ἀμπέλῳ· πάντα δὲ πέντε τὰ φύλλα δι' ὃ καὶ ἡ προσηγο-
 ρία· καυλοῦς δὲ ἐπὶ γῆν ἴησι λεπτοῦς καὶ κνήμας ἔχει.
 6 τὸ δὲ ἐρευθεδανὸν φύλλον ὁμοίον κιττῷ πλὴν στρογγυ-
 λότερον· φύεται δ' ἐπὶ γῆς ὥσπερ ἄγρωσις, φιλεῖ δὲ
 παλίσκια χωρία. οὐρητικὴ δὲ, δι' ὃ καὶ χρῶνται πρὸς τὰ
 τῆς ὀσφύος ἀλγήματα καὶ πρὸς τὰς ἰσχιάδας. ἐνιαὶ δὲ
 ἰδιόμορφοί τινες ὥσπερ ἢ τε τοῦ σκορπίου καλουμένου
 καὶ ἢ τοῦ πολυποδίου. ἢ μὲν γὰρ ὁμοία σκορπίῳ καὶ
 χρησίμη δὲ πρὸς τὴν πληγὴν αὐτοῦ καὶ πρὸς ἄλλ' ἄττα.
 ἢ δὲ τοῦ πολυποδίου δασεῖα καὶ ἔχουσα κοτυληδόνας ὥσ-

περ αὖ τοῦ πολύποδος πλεκτάναι. καθαίρει δὲ κάτω
καὶν περιάψηται τις οὐ φασιν ἐμφύεσθαι πολύπονν. ἔχει
δὲ φύλλον ὅμοιον τῇ περιδί τῇ μεγάλῃ καὶ φύεται ἐν
ταῖς πέτραις.

CAP. XIV. Πασῶν δὲ τῶν ῥιζῶν αὖ μὲν πλείω χρό-
νον αὖ δὲ ἐλάττω διαμένουσιν. ὁ μὲν γὰρ ἐλλέβορος καὶ
τριάκοντα ἔτη χρήσιμος, ἢ δὲ ἀριστολογία πέντε ἢ ἕξ,
χαμαιλέων δὲ ὁ μέλας τετταράκοντα, κενταυρίς δὲ δέκα
ἢ δώδεκα· πείρα δὲ ἢ ῥίζα καὶ πυκνή· πευκέδανον δὲ
πέντε ἢ ἕξ, ἀμπέλου δὲ ἀγρίας ἐνιαυτὸν ἐὰν ἐν σκιᾷ ἢ
καὶ ἀπληκτος, εἰ δὲ μὴ σαπρὰ καὶ σμφώδης· ἄλλαι δὲ
ἄλλους ἔχουσαι χρόνους. πάντων δὲ ὅλως τῶν φαρμά-
κων πλείστον διαμένει χρόνον τὸ ἐλατήριον καὶ τὸ πα-
λαιότατον ἄριστον. ἰατρός δ' οὐκ τις ἔλεγεν οὐκ ἀλαζῶν
οὐδὲ ψεύστης ὡς εἶη παρ' αὐτῶ καὶ διακοσίω ἐτῶν θαν-
μαστὸν δὲ τῇ ἀρετῇ, δοῦναι δὲ αὐτῶ τινα δῶρον. αἰτία 2
δὲ τῆς χροσιότητος ἢ ὑγρότης· διὰ γὰρ ταύτην καὶ ὅταν
κόψωσι τιθέασι εἰς τέφραν ὑγρὸν καὶ οὐδ' ὡς γίνεται
ξηρὸν ἀλλ' ἄχρι πενήκοντα ἐτῶν σβέννυσσι προσαγόμε-
νον τοὺς λύχνους. φασὶ δὲ μόνον ἢ μάλιστα ὑπέρινον
ἄνω ποιεῖν τῶν φαρμάκων· αὕτη μὲν οὐκ ἰδιότης τις 3
δυνάμεως. τῶν δὲ ῥιζῶν ὅσαι μὲν γλυκύτητά τινα ἔχουσι
ξυμβαίνει θριπηδέστους γίνεσθαι χροσιζόμενας, ὅσαι δὲ
δριμεῖται τοῦτο μὲν μὴ πάσχειν ἀμαυροῦσθαι δ' αὐτῶν
τὰς δυνάμεις μανουμένων καὶ κενουμένων. τῶν δ' ἕξω
θηρίων ἄλλο μὲν οὐδὲν ἄπτεται ῥιζῆς δριμεῖας ἢ δὲ σφον-
δύλη πασῶν· τοῦτο μὲν οὐκ ἰδιον τῆς τοῦ ζώου φύσεως.
πᾶσαν δὲ χεῖρω γίνεσθαι ῥίζαν ἐὰν ἐάσῃ τις τελειωθῆ- 4
ναι καὶ ἀθρυνθῆναι τὸν καρπὸν· ὡσανύτως δὲ καὶ τὸν
καρπὸν ἐὰν ὀπίσης τὴν ῥίζαν· ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲ αὖ φαρ-
μακώδεις οὐκ ὀπίζονται, ὧν δ' ἂν τὰ σπέρματα φαρμα-
κώδη αὐταὶ δὴ ὀπίζονται· χρῆσθαι δὲ τινὲς φασὶ μᾶλ-

λον ταῖς ῥίζαις ὅτι ἰσχυρότερος ὁ καρπὸς ὥσθ' ὑπενεργεῖν τὸ σῶμα. φαίνεται δὲ οὐ καθ' ὅλον τοῦτο ἀληθές· ἐπεὶ καὶ οἱ ἐν Ἀντικύρῳ τοῦ σησαμώδους ἔλλεβόρου διδόναισι ὅτι ὁ καρπὸς ὅμοιος σησάμῳ.

CAP. XV. Φαρμακῶδεις δὲ δοκοῦσιν εἶναι τόποι ¹⁵⁸_{178i} μάλιστα τῶν μὲν ἔξω τῆς Ἑλλάδος οἱ περὶ τὴν Τυρρηνίαν καὶ τὴν Λατίνην, ἐν ἧ καὶ τὴν Κίρκην εἶναι λέγουσιν· καὶ ἔτι μᾶλλον γὰρ ὡς Ὅμηρός φησι τὰ περὶ Αἴγυπτον· ἐκεῖθεν γὰρ τὴν Ἑλένην φησὶ λαβεῖν „ἐσθλὰ τὰ οἱ Πολύδαμνα πόρην Θῶνος παράκοιτις Αἴγυπτίῃ· τόθι πλείστα φύει ζειδῶρος ἄρουρα φάρμακα, πολλὰ μὲν ἐσθλὰ τετυγμένα πολλὰ δὲ λυγρὰ.“ ὧν δὲ καὶ τὸ νηπενθές ἐκεῖνό φησιν εἶναι καὶ ἄχολον ὥστε λήθην ποιεῖν καὶ ἀπάθειαν τῶν κακῶν. καὶ σχεδὸν αὐτὰ μὲν εἰκόμασιν ὡς περὶ ὑπὸ τῶν ποιητῶν ὑποδεδειχθαι. καὶ γὰρ Αἰσχύλος ἐν ταῖς ἐλεγείαις ὡς πολυφάρμακον λέγει τὴν Τυρρηνίαν· „Τυρρηνὸν γενεῶν, φαρμακοποιὸν ἔθνος.“ οἱ δὲ τόποι πάντες πῶς φαίνονται μετέχειν τῶν φαρμάκων ἀλλὰ τῷ μᾶλλον καὶ ἥττον διαφέρειν· καὶ γὰρ οἱ πρὸς ἄρκτον καὶ μεσημβρίαν καὶ οἱ πρὸς ἀνατολὰς ἔχουσι θανάσιμας δυνάμεις. ἐν Αἰθιοπία γὰρ ἢ τοὺς ὀστούς χροῖουσι ῥίζα τις ἐστὶ θανατηφόρος. ἐν δὲ Σκύθαις αὕτη τε καὶ ἕτεραί πλείους αἱ μὲν παραχρημα ἀπαλλάττουσαι τοὺς προσενεγκαμένους, αἱ δ' ἐν χρόνοις αἱ μὲν ἐλάττουσιν αἱ δ' ἐν πλείοσιν, ὥστ' ἐνίοις καταφθίνειν. ἐν Ἰνδοῖς δὲ καὶ ἕτερα γένη πλείω, περιττότατα δὲ, εἴπερ ἀληθῆ λέγουσιν, ἢ τε δυναμένη τὸ αἷμα διαχεῖν καὶ οἶον ὑποφεύγειν, καὶ πάλιν ἢ συνάγουσα καὶ πρὸς ἑαυτὴν ἐπισπώμενη, ἃ δὲ φασιν εὐρησθαι πρὸς τὰ τῶν ὀφιδίων τῶν θανατηφόρων δῆγματα. περὶ δὲ τὴν Θράκην εἶναι μὲν καὶ ἕτερας οὐκ ὀλίγας, ἰσχυροτάτην δὲ ὡς εἰπεῖν τὴν Ἰσχαιμον, ἣν δὲ λέγουσιν οἱ μὲν κεντηθείσης τῆς φλεβός

οὐ δὲ καὶ σφοδροτέρως διατηρηθείσης ἴσχειν καὶ κωλύειν
 τὴν χύσιν. (ταῦτα μὲν οὖν ὥσπερ εἶπομεν εἶοιζε δηλοῦν
 τὸ κοινόν.) τῶν μὲν οὖν ἔξω τόπων οἱ φαρμακωδέστα-
 4 τοὶ οὗτοι. τῶν δὲ περὶ τὴν Ἑλλάδα τόπων φαρμακωδέ-
 στατον τὸ τε Πήλιον τὸ ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ τὸ Τελέθριον
 τὸ ἐν Εὐβοίᾳ καὶ ὁ Παρνασσὸς ἐτι δὲ καὶ ἡ Ἀρκαδία καὶ
 ἡ Λακωνική· καὶ γὰρ αὐταὶ φαρμακώδεις ἀμφοτέραι· δι-
 ὅ καὶ οἱ γε Ἀρκάδες εἰώθασιν ἀντὶ τοῦ φαρμακοποιεῖν
 γαλακτοποιεῖν περὶ τὸ ἕαρ ὅταν οἱ ὅποι μάλιστα τῶν
 τοιούτων φύλλων ἀκμάζωσι· τότε γὰρ φαρμακωδέστα-
 5 τον τὸ γάλα· πίνουσι δὲ βόειον· δοκεῖ γὰρ πολυνομή-
 τατον καὶ παμφαγώτατον εἶναι πάντων ὁ βοῦς. φύεται
 δὲ παρ' αὐτοῖς ὅ τε ἐλλέβορος ἀμφοτέρως καὶ ὁ λευκὸς
 καὶ ὁ μέλας· ἐτι δὲ θαῦρον θαφροειδὲς κροκόεν, καὶ ἦν
 ἐκεῖνοι μὲν θάφανον ἀργίαν καλοῦσι τῶν δ' ἰατρῶν τινες
 κεράν, καὶ ἦν οἱ μὲν ἀλθαίαν ἐκεῖνοι δὲ μαλάχην ἀργίαν,
 καὶ ἡ ἀριστολογία καὶ τὸ σέσελι καὶ τὸ ἵπποέλινον καὶ
 τὸ πενκέδανον καὶ ἡ ἠράκλεια καὶ ὁ στρύχνος ἀμφοτέρως
 ὅ τε φοινικοῦν ἔχον τὸν καρπὸν καὶ ὁ μέλανα. φύεται 6
 δὲ καὶ ὁ σίκκος ὁ ἀργίος ἔξ οὗ τὸ ἐλατήριον συντίθεται·
 καὶ ὁ τιθύμαλλος ἔξ οὗ τὸ ἵπποφάεζ· ἀριστον δὲ τοῦτο
 περὶ Τεγέαν κἀκεῖνο μάλιστα σπονδάζεται· φύεται δ'
 ἐκεῖ ἐπὶ πλέον· πλεῖστον δὲ καὶ κάλλιστον φύεται περὶ
 τὴν Κλειτορίαν. ἡ δὲ πανάκεια γίνεται κατὰ τὸ πετραῖον 7
 περὶ Ψωφίδα καὶ πλείστη καὶ ἀρίστη. τὸ δὲ μῶλυ περὶ
 Φενεὸν καὶ ἐν τῇ Κυλλήνῃ. φασὶ δ' εἶναι καὶ ὅμοιον ὃ
 Ὀμηρὸς εἶρηκε, τὴν μὲν ὄϊζαν ἔχον στρογγύλην προς-
 8 εμφερῇ κρομύφ τὸ δὲ φύλλον ὅμοιον σκίλλῃ· χρῆσθαι
 δὲ αὐτῷ πρὸς τε τὰ ἀλεξιφάρμακα καὶ τὰς μαγείας· οὐ
 μὴν ὀρύττειν γ' εἶναι χαλεπὸν ὡς Ὀμηρὸς φησι. τὸ δὲ
 κώνειον ἀριστον περὶ Σοῦσα καὶ ἐν τοῖς ψυχροτάτοις
 τόποις. γίνεται δὲ καὶ ἐν τῇ Λακωνικῇ τὰ πολλὰ τούτων·

καὶ γὰρ αὕτη πολυφάρμακος. ἐν Ἀχαΐᾳ δὲ ἢ τε τραγά-
κανθα πολλή καὶ οὐδὲν χείρων ὡς οἴονται τῆς Κορητικῆς
ἀλλὰ καὶ τῆ ὄψει καλλίων· καὶ δαῦκον περὶ τὴν Πατραϊ-
κὴν διαφέρον· τοῦτο δὲ θερμαντικὸν φύσει, ῥίξαν δὲ
ἔχει μέλαιναν. φύεται δὲ τὰ πολλὰ τούτων καὶ ἐν τῷ
Παρνασσῷ καὶ περὶ τὸ Τελέθριον. καὶ ταῦτα μὲν κοινὰ ¹⁸⁸¹
πλειόνων χώρων.

Cap. XVI. Τὸ δὲ δίκταμνον ἴδιον τῆς Κρήτης θαυ-
μαστὸν δὲ τῆ δυνάμει καὶ πρὸς πλείω χρήσιμον μάλιστα
δὲ πρὸς τοὺς τόκους τῶν γυναικῶν. ἔστι δὲ τὸ μὲν φύλ-
λον παρόμοιον τῆ βληχοῖ, ἔχει δέ τι καὶ κατὰ τὸν χυλὸν
ἐμπερὲς τὰ δὲ κλωνία λεπτότερα. χρῶνται δὲ τοῖς φύλ-
λοις, οὐ τοῖς κλωσίν οὐδὲ τῷ καρπῷ· χρήσιμον δὲ πρὸς
πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα, μάλιστα δὲ ὡς περὶ ἐλέχθη πρὸς τὰς
δυστοκίας τῶν γυναικῶν· ἢ γὰρ εὐτοκεῖν φασὶ ποιεῖν ἢ
παύειν γε τοὺς πόγους ὁμολογουμένως· δίδεται δὲ πί-
νειν ἐν ὕδατι. σπάνιον δὲ ἔστι· καὶ γὰρ ὀλίγος ὁ τόπος
ὁ φέρων καὶ τοῦτον αἰαῖγες ἐκνέμονται διὰ τὸ φιληδεῖν.
ἀληθὲς δὲ φασὶ εἶναι καὶ τὸ περὶ τῶν βελῶν ὅτι φαρού-
2 σαις ὅταν τοξευθῶσι ἐκβάλλει. τὸ μὲν οὖν δίκταμνον
τοιούτων τε καὶ τοιαύτας ἔχει τὰς δυνάμεις. τὸ δὲ ψευ-
δοδίκταμνον τῷ μὲν φύλλῳ ὅμοιον τοῖς κλωνίοις δ' ἔλατ-
τον τῆ δυνάμει δὲ πολὺν λειπόμενον. βοηθεῖ μὲν γὰρ καὶ
ταῦτα χείρον δὲ πολλῷ καὶ ἀσθενέστερον. ἔστι δὲ εὐθύς
ἐν τῷ στόματι φανερὰ τοῦ δικτάμνου ἢ δύνამις· δια-
θερμαίνει γὰρ ἀπὸ μικροῦ σφόδρα. τιθέασι δὲ τὰς δεσμί-
δας ἐν νάρθηκι ἢ καλάμῳ πρὸς τὸ μὴ ἀποπνεῖν· ἀσθε-
νέστερον γὰρ ἀποπνεῦσαν. λέγουσι δὲ τινες ὡς ἢ μὲν
φύσις μία ἢ τοῦ δικτάμνου καὶ ἢ τοῦ ψευδοδικτάμνου,
διὰ δὲ τὸ ἐν εὐγυιότεροις φύεσθαι τόποις χείρον γίνε-
σθαι καθάπερ καὶ ἄλλα πολλὰ ἀλλοιοῦνται κατὰ τὰς δυ-
3 νάμεις. τὸ γὰρ δίκταμνον φιλεῖ χώραν τραχείαν. ἔστι

δὲ καὶ ἕτερον δίκταμον ὡς περ ὁμώνυμον, οὔτε τὴν ὄψιν
 οὔτε τὴν δύναμιν ἔχον τὴν αὐτὴν· φύλλον γὰρ ἔχει
 ὅμοιον σισυμβρίῳ τοὺς δὲ κλώνας μείζους· ἔτι δὲ τὴν
 χρεῖαν καὶ τὴν δύναμιν οὐκ ἐν τοῖς αὐτοῖς. τοῦτο μὲν
 οὖν ὡς περ ἐλέχθη θανατοῦσθον ἅμα καὶ ἰδιον τῆς νήσου.
 φασὶ δὲ τινες ὅλως τῶν φύλλων καὶ τῶν ὀροδάμων καὶ
 ἀπλῶς τῶν ὑπὲρ γῆς τὰ ἐν Κρήτῃ διαφέρειν, τῶν δὲ ἄλ-
 λων τῶν γε πλείστων τὰ ἐν τῷ Παρνασσῷ. τὸ δ' ἀκόνιτον ⁴
 γίνεται μὲν καὶ ἐν Κρήτῃ καὶ ἐν Ζακύνθῳ, πλείστον δὲ
 καὶ ἄριστον ἐν Ἡρακλείᾳ τῇ ἐν Πόντῳ. ἔχει δὲ φύλλον
 μὲν κιχοριῶδες, ῥίζαν δὲ ὁμοίαν τῷ σχήματι καὶ τῷ χρώ-
 ματι καρίδι, τὴν δὲ δύναμιν τὴν θανατηφόρον ἐν ταύ-
 τη· τὸ δὲ φύλλον καὶ τὸν καρπὸν οὐδὲν φασὶ ποιεῖν·
 καρπὸς δὲ ἐστὶ πόας οὐχ ὑλήματος. βραχεῖα δὲ ἡ πόα καὶ
 οὐδὲν ἔχουσα περιττὸν ἀλλὰ παρομοία τῷ σίτῳ τὸ δὲ
 σπέρμα οὐ σταχυηρόν. φύεται δὲ πανταχοῦ καὶ οὐκ ἐν
 ταῖς Ἀκόναις μόνον ἀφ' ὧν ἔχει τὴν προσηγορίαν· αὕτη
 δὲ ἐστὶ κώμη τις τῶν Μαριανδυνῶν· φιλεῖ δὲ μάλιστα
 τοὺς πετρώδεις τόπους· οὐ νέμεται δὲ οὔτε πρόβατον
 οὔτ' ἄλλο ζῶον οὐδὲν. συντίθεσθαι δὲ τρόπον τινὰ πρὸς ⁵
 τὸ ἐργάζεσθαι καὶ οὐ παντὸς εἶναι· δι' ὃ καὶ τοὺς ἰα-
 τρούς οὐκ ἐπισταμένους συντιθέναι σηπτικῷ τε χρῆσθαι
 καὶ πρὸς ἄλλα ἅττα· πινόμενον δ' οὐδεμίαν αἰσθησιν
 ποιεῖν οὔτ' ἐν οἴνῳ οὔτ' ἐν μελικράτῳ· συντίθεσθαι δὲ
 ὥστε κατὰ χρόνους τακτοὺς ἀναιρεῖν, οἷον δίμηνον τρί-
 μηνον ἑξάμηνον ἐνιαυτὸν, τοὺς δὲ καὶ δύο ἔτη· χεῖρι-
 στα δὲ ἀπαλλάττειν τοὺς ἐν πλείστῳ χρόνῳ καταφθίνου-
 τος τοῦ σώματος, ῥᾶστα δὲ τοὺς παραχοῆμα. λυτικὸν δὲ
 φάρμακον οὐχ εὐρῆσθαι καθάπερ ἀκούομεν ἕτερόν τι
 φυόμενον. ἀλλὰ τοὺς ἐγγωρίους ἀνασώζειν τινὰς μέλιτι
 καὶ οἴνῳ καὶ τοιούτοις τισὶ, σπανίως δὲ καὶ τούτους καὶ
 ἐργωδῶς. ἀλλὰ τοῦ ἐφημέρου τὸ φάρμακον εὐρῆσθαι· ⁶

ἕτερον γάρ τι φέρον εἶναι ὃ ἐφήμερον ἀπαλλάττει· τοῦτο
 δὲ φύλλον ὅμοιον ἔχειν τῷ ἔλλεβόρῳ ἢ τῷ αἰρίῳ· καὶ
 τοῦτο πάντας εἰδέναι· δι' ὃ καὶ τὰ ἀνδράποδά φασι πολ-
 λάκις παροργισθέντα χρῆσθαι, καὶ πάλιν ἰατροῦν αὐτὰ
 πρὸς τοῦτο ὁρμῶντα καὶ γὰρ οὐδὲ ταχεῖαν ποιεῖσθαι τὴν
 ἀπαλλαγὴν οὐδὲ ἐλαφρὰν ἀλλὰ δυσχερῆ καὶ χρόνιον· εἰ
 μὴ ἄρα διὰ τὸ εὐθεράπευτον εἶναι καὶ ἀκατασκευάστον
 ὡς δεῖ. φασι γοῦν καὶ παραχρησθῆναι ἀπαλλάττεσθαι καὶ
 ὕστερον χρόνῳ τοὺς δὲ καὶ εἰς ἐνιαυτὸν ἄγειν, καὶ τὰς
 δόσεις ἀβοηθήτους εἶναι. ταῦτα δὲ ἐξακριβωθῆναι μά-
 7 λιστα παρὰ τοῖς Τυρρηνοῖς τοῖς ἐν Ἡρακλείᾳ. τοῦτο μὲν
 [οὔν] οὐδὲν ἄτοπον εἰ τρόπον μὲν τινα ἀβοηθήτον ἄλ-
 λως δὲ βοθηθήσιμον ὥσπερ καὶ ἕτερα τῶν θανατηφόρων.
 τὸ δὲ ἀκόνιτον ἄχρηστον ὥσπερ εἴρηται τοῖς μὴ ἐπιστα-
 μένοις· οὐδὲ κερτῆσθαι δὲ ἐξεῖναι ἀλλὰ θάνατον τὴν ζη-
 μίαν· τὴν δὲ τῶν χρόνων διαφορὰν ἀκολουθεῖν κατὰ
 τὰς συλλογὰς· ἰσοχρόνους γὰρ τοὺς θανάτους γίνεσθαι
 8 τοῖς ἀπὸ τῆς συλλογῆς χρόνοις. Θρασύας δ' ὁ Μαντινεὺς^{17H}_{19S}
 εὐρήκει τι τοιοῦτον ὥσπερ ἔλεγεν ὥστε ῥαδίαν ποιεῖν
 καὶ ἄπονον τὴν ἀπόλυσιν τοῖς ὁποῖς χρώμενος κωνεῖον
 τε καὶ μῆκωνος καὶ ἐτέρων τοιούτων ὥστε εὐογκον εἶναι
 σφόδρα καὶ μικρὸν ὅσον εἰς δραχμῆς ὀγκῆν. ἀβοηθήτου
 δὲ πάντη καὶ δυνάμενον διαμένειν ὁποσοῦν χρόνου
 καὶ οὐδὲν ἀλλοιούμενον. ἐλάμβανε δὲ τὸ κωνεῖον οὐχ
 ὄθεν ἐτύγχανεν ἀλλ' ἐκ Σούσων καὶ εἰ τις ἄλλος τόπος
 ψυχρὸς καὶ παλίσκιος· ὡσανύτως δὲ καὶ τὰλλα. συντίθει
 δὲ καὶ ἕτερα φάρμακα πολλὰ καὶ ἐκ πολλῶν. δεινὸς δὲ
 καὶ Ἀλεξίας ὁ μαθητὴς αὐτοῦ καὶ οὐχ ἥττον ἐντεχνος
 9 ἐκείνου· καὶ γὰρ τῆς ἄλλης ἰατρικῆς ἔμπειρος. ταῦτα
 μὲν οὖν εὐρήσθαι δοκεῖ πολλῶ μᾶλλον νῦν ἢ πρότερον.
 ὅτι δὲ διαφέρει τὸ χρῆσθαι πῶς ἐκάστῳ φανερόν ἐκ πολ-
 λῶν· ἐπεὶ καὶ Κεῖοι τῷ κωνεῖῳ πρότερον οὐχ οὕτω ἀλλὰ

τρίβοντες ἐχρῶντο καθάπερ οἱ ἄλλοι· νῦν δ' οὐδ' ἂν εἰς τρίψκειν ἀλλὰ περιπίσαντες καὶ ἀφελόντες τὸ κέλυφος, τοῦτο γὰρ τὸ τὴν δυσχέρειαν παρέχον δυσκατέργαστον ὄν, μετὰ ταῦτα κόπτουσιν ἐν τῷ ὄλμῳ καὶ διατήσαντες λεπτὰ ἐπιπάττοντες ἐφ' ὕδαρ πίνουσιν ὥστε ταχεῖαν καὶ ἐλαφρὰν γίνεσθαι τὴν ἀπαλλαγὴν.

18H
205c

CAP. XVII. Ἀπάντων δὲ τῶν φαρμάκων αἱ δυνάμεις ἀσθενέστεραι τοῖς συνειθισμένοις τοῖς δὲ καὶ ἀνεργεῖς τὸ ὅλον. ἐνιοὶ γὰρ ἐλλέβορον ἐσθίοντες πολὺν ὥστε ἀναλίσκειν δέσμας ὄλας οὐδὲν πάσχουσιν· ὅπερ ἐποίει καὶ Θρασύας δεινότητος ὦν ὡς ἐδόκει περὶ τὰς ῥίζας. ποιούσι δὲ τοῦθ' ὡς ἔοικε καὶ τῶν νομέων τινές· δι' ὃ καὶ πρὸς τὸν φαρμακοπώλην τὸν θαυμαζόμενον ὡς κατήσθιε ῥίζαν μίαν ἢ δύο παραγενόμενος ὁ ποιμὴν καὶ ἀναλώσας ὄλην τὴν δέσμην ἐποίησεν ἀδόκιμον· ἐλέγετο δ' ὅτι καθ' ἑκάστην ἡμέραν τοῦτο ποιεῖ καὶ αὐτὸς καὶ ἕτεροι. κινδυνεύει γὰρ ἕνια τῶν φαρμάκων τῇ ἀσυνηθείᾳ φάρμακα γίνεσθαι, τάχα δὲ ἀληθέστερον εἰπεῖν ὡς τῇ συνηθείᾳ οὐ φάρμακα· προσδεξαμένης γὰρ τῆς φύσεως καὶ κατακρατούσης οὐκέτι φάρμακα, καθάπερ καὶ Θρασύας ἔλεγεν· ἐκεῖνος γὰρ ἔφη τὸ αὐτὸ τοῖς μὲν φάρμακον εἶναι τοῖς δ' οὐ φάρμακον διαιρῶν τὰς φύσεις ἐκάστων· ᾤετο γὰρ δεῖν καὶ ἦν δεινὸς διαγνῶναι. ποιεῖ δέ τι δῆλον ὅτι πρὸς τῇ φύσει καὶ τὸ ἔθος. Εὐδήμος γοῦν ὁ φαρμακοπώλης εὐδοκιμῶν σφόδρα κατὰ τὴν τέχνην συνθήμενος μηδὲν πείσεσθαι πρὸ ἡλίου δύναντος κατέφαγε μέτριον πάνυ καὶ οὐ κατέσχευεν οὐδ' ἐκράτησεν. ὁ δὲ Χίος Εὐδήμος πίνων ἐλλέβορον οὐκ ἐκαθαίρετο. 3 καὶ ποτε ἔφη πιεῖν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ δύο καὶ εἰκοσι πόσεις ἐν τῇ ἀγορᾷ καθήμενος ἐπὶ τῶν σκευῶν καὶ οὐκ ἐξανασιῆσαι πρὸ τοῦ δειλῆν γενέσθαι· τότε δ' ἐλθὼν καὶ λούσασθαι καὶ δειπνεῖν ὡς περ εἰώθει καὶ οὐκ ἐξεμέσαι.

πλὴν οὗτός γε βοήθειάν τινα παρασκευασάμενος κατέσχε· κίσσηρον γὰρ ἐπιπάττων ἐπ' ὄξος δορυμὸν πιεῖν ἔφη μετὰ τὴν ἑβδόμην πόσιν, καὶ πάλιν ὕστερον ἐν οἴνῳ τὸν αὐτὸν τρόπον· τὴν δὲ τῆς κισσήριδος οὕτως ἰσχυρὰν εἶναι δύναμιν ὥστ' ἐάν τις εἰς πίθον ζέοντα [οἴνου] ἐμβάλη παύειν τὴν ζέσιν οὐ παραχοῆμα μόνον ἀλλὰ καὶ ὅλως καταξηραίνουσάν τε δῆλον ὅτι καὶ ἀναδεχομένην τὸ πνεῦμα καὶ τοῦτο διείδαν. οὗτος μὲν οὖν τό γε πλῆθος ταύτῃ τῇ βοηθείᾳ κατέσχευεν. ὅτι δὲ καὶ τὸ ἔθος ἰσχυρὸν φανερὸν ἐκ πολλῶν· ἐπεὶ καὶ τὸ ἀψίνθιον τὰ μὲν ἐνταῦθα πρόβατα οὐ φασὶ τινες νέμεσθαι, τὰ δ' ἐν τῷ Πόντῳ νέμεται καὶ γίνεται πιότερα καὶ καλλίω καὶ ὡς δὴ τινες λέγουσιν οὐκ ἔχοντα χολήν. ἀλλὰ γὰρ ταῦτα μὲν ἑτέρας ἂν τινος εἴη θεωρίας.

CAP. XVIII. Αἱ δὲ ῥίζαι καὶ τὰ ὑλήματα καθάπερ ^{19 II} ₂₁₅ εἰρηται πολλὰς ἔχουσι δυνάμεις οὐ πρὸς τὰ ἐμψυχα σώματα μόνον ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰ ἄψυχα. λέγουσι γὰρ ἄκανθάν τινα εἶναι ἢ πήγνυσι τὸ ὕδωρ ἐμβαλλομένη· πηγνύναι δὲ καὶ τὴν τῆς ἀλθαίας ῥίζαν ἐάν τις τρίψας ἐμβάλη καὶ θῆ ὑπαίθριον· ἔχει δὲ ἡ ἀλθαία φύλλον μὲν ὅμοιον τῇ μαλάχῃ πλὴν μεῖζον καὶ δασύτερον, τοὺς δὲ κανλοὺς μαλακοὺς, ἄνθος δὲ μήλινον, καρπὸν δ' ὅμοιον τῇ μαλάχῃ, ῥίζαν δὲ ἰνώδη λευκὴν τῇ γεύσει δὲ ὡσπερ τῆς μαλάχης ὁ κανλός· χρῶνται δὲ αὐτῇ πρὸς τε τὰ ῥήγματα καὶ τὰς βήχας ἐν οἴνῳ γλυκεῖ καὶ ἐπὶ τὰ ἔλκη ² ἐν ἐλαίῳ. ἑτέραν δὲ τινα συνεψομένην τοῖς κρέασι συναπτειν εἰς ταῦτό καὶ οἶον πηγνύναι· τὰς δὲ καὶ ἔλκειν ὡσπερ ἡ λίθος καὶ τὸ ἤλεκτρον. καὶ ταῦτα μὲν ἐν τοῖς ἀψύχοις. τὸ δὲ θηλύφονον, οἱ δὲ σκορπίον καλοῦσι διὰ τὸ τὴν ῥίζαν ὁμοίαν ἔχειν τῷ σκορπίῳ, ἐπιζυόμενον ἀποκτείνει τὸν σκορπίον· ἐάν τις ἐλλέβορον λευκὸν καταπάσῃ πάλιν ἀνίστασθαι φασιν· ἀπόλλυσι δὲ καὶ βοῦς

καὶ πρόβατα καὶ ὑποζύγια καὶ ἀπλῶς πᾶν τετράπουν ἐὰν
εἰς τὰ αἰδοῖα τεθῆ ἢ ῥίζα ἢ τὰ φύλλα αὐθήμερον· χρήσι-
μον δὲ πρὸς σκορπίου πληγὴν πινόμενον. ἔχει δὲ τὸ μὲν
φύλλον ὅμοιον κυκλαμίνῳ τῆν δὲ ῥίζαν ὡςπερ ἐλέχθη
σκορπίῳ. φύεται δὲ ὡςπερ ἡ ἄγρωστις καὶ γόνατα ἔχει·
φιλεῖ δὲ χωρία σκιώδη. εἰ δὲ ἀληθῆ τὰ περὶ τὸν σκορ-
πίου ἦδη καὶ τᾶλλα οὐκ ἀπίθανα τὰ τοιαῦτα. καὶ τὰ μυ-
θώδη δὲ οὐκ ἀλόγως συγκρίνεται. ἐν δὲ τοῖς ἡμετέροις σώ- 3
μασι χωρὶς τῶν πρὸς ὑγείαν καὶ νόσον καὶ θάνατον καὶ
πρὸς ἄλλα δυνάμεις ἔχειν φασὶν οὐ μόνον τῶν σωματι-
κῶν ἑλλὰ καὶ τῶν τῆς ψυχῆς. λέγω δὲ σωματικῶν περὶ
τὸ γεννᾶν καὶ ἀγονεῖν. καὶ ἐνιά γε ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ποιεῖν
ἄμφω καθάπερ ἐπὶ τοῦ ὄρχεως καλουμένου· δεῦν γὰρ
ὄντων τοῦ μὲν μεγάλου τοῦ δὲ μικροῦ τὸν μὲν μέγαν ἐν-
εργότερον ποιεῖν πρὸς τὰς ὀμιλίας ἐν γάλακτι διδόμενον
αἰγὸς ὀρεινόμενον, τὸν δὲ ἐλάττω σίνεσθαι καὶ κωλύειν.
ἔχει δὲ τὸ μὲν φύλλον σκιλλῶδες λειότερον δὲ καὶ ἐλατ-
τον, τὸν δὲ κανλὸν ὁμοιότατον ἀπίῳ ἀπύρῳ ἢ τῆ ἀκάν-
θη. ἄτοπον δὲ ὡςπερ ἐλέχθη τὸ ἀπὸ μιᾶς φύσεως καὶ 4
τῆς αὐτῆς· ἐπεὶ τὸ γ' εἶναι τοιαύτας τινὰς δυνάμεις οὐκ
ἄτοπον. ἐπεὶ καὶ Ἀριστόφιλος ἔλεγεν ὁ φαρμακοπώλης
ὁ Πλαταῖκός ὅτι πρὸς ἀμφοτέρω δυνάμεις τινὰς ἔχοι τὴν
μὲν ὥστε μᾶλλον δύνασθαι τὴν δὲ ὥστε ἀπλῶς μὴ δύ-
νασθαι. ταύτης δὲ καὶ τὸ ὄλον εἶναι τὴν ἀδυναμίαν καὶ
εἰς χρόνον ὠρισμένον οἶον δίμηνον ἢ τρίμηνον, ἢ καὶ
χρηῆσθαι πρὸς τοὺς παῖδας ὅποτε βούλοιντο τινα κολάσαι
καὶ σωφρονίσαι. ἐνία δ' εἶναι καὶ εἰς τὸ ἀρρενογονεῖν 5
ἢ θηλυγονεῖν, δι' ὃ καὶ καλοῦσι φύλλον τὸ μὲν ἀρρε-
νογόνον τὸ δὲ θηλυγόνον· ὅμοια δὲ καὶ ἄμφω μορφὴν
ἔχοντα ὠκίμον· ὃ δὲ καρπὸς τοῦ μὲν θηλυγόνου καθά-
περ ἐλάας βρύον ὠχρότερον δέ· τοῦ δ' ἀρρενογόνου οἶόν-
περ ἐλάα ὅταν ἄρτι φύηται ἐκ τοῦ βρύου, δίκρουν δὲ

THEOPHR.

17

ὥσπερ ὄρχεις ἀνθρώπων. πρὸς δὲ τὸ μὴ γόνιμον εἶναι
 τὸ σπέρμα τοῦ λευκοῦ κίττου τὸν καρπὸν δίδοσθαι φασί·
 6 πρὸς δ' αὖ τὸ γόνιμον τὸν τῆς κραταιοῦ καρπὸν ἐν
 ὕδατι· φύεται δὲ τοῦτο ὥσπερ λίνου πύρινον· ὁ δὲ καρ-
 πὸς οἶον κέγχρος. ἀδυνατεῖν δὲ φασί γεννᾶν καὶ εἴαν τις
 τοῦ κλυμένου τὸν καρπὸν πίνῃ συνεχῶς τριάκονθ' ἡμέ-
 ρας ἐν οἴνῳ λευκῷ συλλέξας ὅσον χοίνικα τὸ ἴσον ἀν'
 7 ἐκάστην ἡμέραν. εἴαν γὰρ ἐκτελέσῃ τὴν πόσιν ἀγονεῖν
 τὸ ὄλον. τοῦ δ' ἡμιονίου τὸ φύλλον ταῖς γυναῖξιν εἰς τὸ
 ἀγονεῖν· μίγνυσθαι δὲ φασί καὶ τῆς ὀπλῆς τῆς ἡμιονίου
 καὶ τοῦ δέρματος. ὅμοιον δὲ τῷ φύλλῳ σκολοπένδροφ'
 ῥίξαι δὲ λεπταί· ὄρεινά δὲ χωρία φιλεῖ καὶ πετρώδη·
 8 καὶ πρὸς τοὺς σπληνας ὥσπερ τῷ κλυμένῳ. ἢ δὲ θηλύ-^{20 H}
 πτερις χρήσιμον πρὸς τὰς ἐλμινθας τὰς τε πλατείας καὶ
 τὰς λεπτάς, πρὸς μὲν τὰς πλατείας ἀναδενομένη μέλιτι
 πρὸς δὲ τὰς λεπτάς ἐν οἴνῳ γλυκεῖ μετ' ἀλφίτων διδο-
 μένη. γυναικὶ δ' εἴαν μὲν δοθῇ ἐγκύμοι ἐκβάλλειν φα-
 σιν, εἴαν δὲ μὴ τὸ ὄλον ἄτεκνον γίνεσθαι. διαφέρει δὲ
 τῆς περὶδος θηλύπτερις τῷ τὸ μὲν φύλλον ἔχειν μονό-
 κλωνον, ῥίξαν δὲ μεγάλην καὶ μακρὰν καὶ μέλαιναν.
 9 τούτων μὲν οὖν αἱ δυνάμεις πρὸς τὰς γενέσεις. θανμα-
 σιωτάτη δὲ ἦν ὁ Ἰνδὸς εἶχεν· οὐ γὰρ παρενεγκαμένοις
 ἀλλ' ἀλειψαμένοις ἔφασαν τὸ αἰδοῖον ἐντείνεσθαι, τὴν
 δύναμιν δ' οὕτως ἰσχυρὰν εἶναι ὥσθ' ὀπόσαις ἂν βού-
 λουτο πλησιάζειν· τοὺς δὲ χρησαμένους φάναι καὶ δώ-
 δεκα· αὐτὸν γοῦν λέγειν, καὶ γὰρ ἦν ἰσχυρὸς καὶ μέ-
 γας, ὅτι ἐβδομήκοντά ποτε πλησιάσειε· τὴν δὲ πρόεσιν
 αὐτῷ τοῦ σπέρματος εἶναι κατὰ στράγγα, τελευτῶν δὲ
 εἰς αἷμα ἀγαγεῖν. ἐτι δὲ σφοδροτέρως τὰς γυναῖκας ὄρ-
 μῶν ὅταν χρήσωνται τῷ φαρμάκῳ. αὕτη μὲν οὖν εἶπερ
 10 ἀληθῆς ὑπερβάλλουσα τις δύναμις. τὸ δὲ ὄλον εἶναι φύ-

σεις τινὰς τοιαύτας αἰ ποιοῦσιν ὀρητικωτέρους· καὶ οὐκ ἄτοπον· ἐπεὶ καὶ ἐν τοῖς τροφίμοις χυμοῖς ὀρωμέν οὔσας καὶ ἐν ξηροῖς καὶ ἐν ὑγροῖς, ἔτι δὲ πρὸς τούτοις ἄλλα δυναμένας πάθη ποιεῖν. ἐνιαχοῦ μὲν γὰρ φασι τὸ ὕδωρ παιδογόνον εἶναι γυναιξίν ὡςπερ καὶ ἐν Θεσπιαῖς, ἐνιαχοῦ δὲ ἄγονον ὡςπερ ἐν Πύρρῳ· τοῦτο γὰρ ἤτιώντο οἱ ἰατροί. ἐν Ἡρακλείᾳ δὲ ὡς φασι τῆς Ἀρκαδίας οἴνος ἐστὶν ὃς τοὺς μὲν ἄνδρας πινόμενος ἐξίστησι τὰς δὲ γυναικάς ἀτέκνους ποιεῖ· πάλιν δ' ἐν Ἀχαΐᾳ καὶ μάλιστα ¹¹ περὶ Κερυνίαν ἀμπέλου τι γένος ἐστὶν ἀφ' ἧς ὁ οἴνος ἐξαμβλοῦν ποιεῖ τὰς ἐγκύμονας· κἂν αἱ κύνες φάγωσι τῶν βοτρυῶν ἐξαμβλοῦσι καὶ αὐταί. κατὰ δὲ τὴν γεῦσιν οὔθ' ὁ βότρυς οὐδεμίαν αἰσθησιν ἰδίαν ποιεῖ παρὰ τοὺς ἄλλους οὔθ' ὁ οἴνος. ἐν Τροίξηνιά δὲ ὁ οἴνος ἀγόνους ποιεῖ τοὺς πίνοντας· ἐν Θάσῳ δὲ αὐτοὶ τινα ποιοῦσιν οἴνον ὑπνωτικόν· ἕτερος δὲ ἀγρυπνεῖν ποιεῖ τοὺς ²³⁸ πίνοντας. ἀλλὰ γὰρ αὐταὶ μὲν αἱ δυνάμεις πρὸς τὰ σώματα καὶ ἐν τοῖς σωματικοῖς.

^{21 H} CAP. XIX. Πρὸς δὲ τὴν ψυχὴν τὸν μὲν στρόχρον ὥστε παρακινεῖν καὶ ἐξιστάναι καθάπερ ἐλέχθη πρότερον, ἡ δὲ τοῦ ὀνοθήρα ῥίζα δοθεῖσα ἐν οἴνῳ πρότερον καὶ ἰλαρώτερον ποιεῖ τὸ ἦθος. ἔχει δὲ ὁ μὲν ὀνοθήρας τὸ μὲν φύλλον ὅμοιον ἀμυγδαλῇ μικρότερον δὲ, τὸ δὲ ἄνθος ἐρυθρὸν ὡςπερ ῥόδον· αὐτὸς δὲ μέγας θάμνος· ῥίζα δὲ ἐρυθρὰ καὶ μεγάλη, ὄξει δὲ ἀνανθείσης ὡςπερ οἴνου· φιλεῖ δὲ ὀρεινὰ χωρία. φαίνεται δὲ οὐ τοῦτο ἄτοπον· οἶον γὰρ προσφορὰ τις γίνεται δύνάμιν ἔχοντος οἴνωδῃ. ἀλλὰ τάδε εὐηθέστερα καὶ ἀπιθανώτερα τὰ ² τε τῶν περιάπτων καὶ ὅλως τῶν ἐλεξιφαρμάκων λεγομένων τοῖς τε σώμασι καὶ ταῖς οἰκίαις. καὶ ὡς δὴ φασι τὸ τριπόλιον καθ' Ἡσίοδον καὶ Μουσαῖον εἰς πᾶν πρᾶγμα σπουδαῖον χρήσιμον εἶναι δι' ὃ καὶ ὀρύττουσιν αὐτὸ

νύκτωρ σκηνήν πηξάμενοι. καὶ τὰ περὶ τῆς εὐκλείας δὲ
 καὶ εὐδοξίας ὁμοίως ἢ καὶ μᾶλλον· εὐκλείαν γὰρ φασὶ
 ποιεῖν τὸ ἀντίρριζον καλούμενον· τοῦτο δ' ὁμοίον ἐστὶ
 τῇ ἀπαρίνῃ· ῥίζα δὲ οὐχ ὑπεστίν· ὁ δὲ καρπὸς ὡς περ
 μόσχου ῥίνας ἔχει. τὸν δ' ἀπὸ τούτου ἀλειφόμενον εὐ-
 3 δοξεῖν. εὐδοξεῖν δὲ καὶ ἐάν τις τοῦ ἐλειοχρύσου τῷ ἄν-
 θει στεφανῶται μύρω φαίνων ἐκ χρυσοῦ ἀπύρου. ἔχει
 δὲ ὁ ἐλειόχρυσος τὸ μὲν ἄνθος χρυσοειδὲς, φύλλον δὲ
 λευκὸν καὶ τὸν κανλὸν δὲ λεπτὸν καὶ σκληρὸν ῥίζαν δὲ
 ἐπιπόλαιον καὶ λεπτὴν. χρωαται δὲ αὐτῷ πρὸς τὰ δακτετὰ
 ἐν οἴνῳ καὶ πρὸς τὰ πυρρῆκυστα κατακαύσαντες καὶ μί-
 ξαντες μέλιτι. τὰ μὲν οὖν τοιαῦτα καθάπερ καὶ πρότε-
 ρον ἐλέχθη συναύξειν βουλομένων ἐστὶ τὰς ἑαυτῶν τέχ-
 4 νας. αἱ δὲ τῶν ῥιζῶν καὶ τῶν καρπῶν καὶ τῶν ὀπῶν φύ-
 σεις ἐπεὶ πολλὰς ἔχουσι καὶ παντοίας δυνάμεις ὅσαι ταῦτο
 δύναται καὶ τῶν αὐτῶν αἰτίαι καὶ πάλιν ὅσαι τὰ ἐναν-
 τία, διαπορήσειεν ἂν τις κοινὸν ἴσως ἀπόρημα καὶ ἐφ'
 ἑτέρων ἀπόρων πότερον ὅσα τῶν αὐτῶν αἰτία κατὰ μίαν
 τινὰ δυνάμιν ἐστὶν ἢ καὶ ἀφ' ἑτέρων ἐνδέχεται ταῦτο γί-
 νεσθαι. τοῦτο μὲν οὖν ταύτῃ ἠπορήσθω· εἰ δὲ τινῶν
 καὶ ἄλλων τὰς φύσεις ἢ τὰς δυνάμεις ἔχομεν εἰπεῖν ταῦτα
 ῥητέον.

CAP. XX. Τὸ δὲ πέπερι καρπὸς μὲν ἐστὶ διττὸν δὲ ^{22H}_{24SI}
 αὐτοῦ τὸ γένος· τὸ μὲν γὰρ στρογγύλον ὡς περ ὄροβος,
 κέλυφος ἔχον καὶ σάρκα καθάπερ αἱ δαφνίδες, ὑπέρυ-
 θρον· τὸ δὲ πρόμηκες μέλαν σπερμάτια μηχανικὰ ἔχον·
 ἰσχυρότερον δὲ πολὺ τοῦτο θατέρον· θερμομαντικὰ δὲ
 ἄμφω· δι' ὃ καὶ πρὸς τὸ κώνειον βοηθεῖ ταῦτά τε καὶ ὁ
 2 λιβανωτός. ὁ δὲ κνίδιος κόκκος στρογγύλον ἐρυθρὸν τῇ
 χροίᾳ μείζον δὲ τοῦ πεπέριος ἰσχυρότερον δὲ πολὺ τῇ
 θερμότητι, δι' ὃ καὶ ὅταν δίδωσι κατάποτον, διδύασι
 γὰρ πρὸς κοιλίας λύσειν, ἐν ἄρτῳ ἢ στέατι περιπλάττον-

τες· κἀει γὰρ ἄλλως τὸν φάρυγγα. θερμαντικὸν δὲ καὶ
 ἢ τοῦ πευκεδάνου [ρίζα,] δι' ὃ καὶ ἄλειμιά τι ποιούσιν
 ἐξ αὐτῆς ἰδρωτικὸν ὥσπερ καὶ ἐξ ἄλλων. δίδοται δὲ ἢ
 τοῦ πευκεδάνου ῥίζα καὶ πρὸς τοὺς σπλήνας· τὸ δὲ
 σπέρμα οὐ χρήσιμον οὐδὲ ὁ ὀπὸς αὐτῆς· γίνεταί δὲ ἐν
 Ἀρκαδίᾳ. δαῦκον δὲ περὶ Πατραϊκὴν τῆς Ἀχαΐας δια-
 φέρον, θερμαντικὸν φύσει· ῥίζαν δὲ ἔχει μέλαιναν.
 θερμαντικὸν δὲ καὶ δριμύ καὶ τῆς ἀμπέλου τῆς ἀργίας 3
 ῥίζα· δι' ὃ καὶ εἰς ψιλωθρον χρήσιμον καὶ ἐφηλίδας
 ἀπάγειν· τῷ δὲ καρπῷ ψιλοῦσι τὰ δέρματα. τέμνεται δὲ
 πᾶσαν ὥραν ὀπώρας δὲ μάλιστα. δρακοντίου δὲ ῥίζα βῆ-
 χας ἐν μέλιτι διδομένη πᾶντιν χρήσιμη. κανλὸν δὲ ἔχει
 ποικίλον ὀφιώδη· σπέρματι δ' οὐ χρῶνται. ἢ δὲ τῆς
 θαψίας ἐμετική· ἐὰν δὲ τις κατὰσχη καθαίρει καὶ ἄνω
 καὶ κάτω· δύναται δὲ καὶ τὰ πελιώματα ἐξαιρεῖν· ὑπ-
 ὤπια δὲ ποιεῖ ἄλλα ἐκλενκα. ὁ δὲ ὀπὸς ἰσχυρότερος αὐ-
 τῆς καθαίρει καὶ ἄνω καὶ κάτω· σπέρματι δ' οὐ χρῶν- 4
 ται· γίνεταί δὲ καὶ ἄλλοθι μὲν ἀτὰρ καὶ ἐν τῇ Ἀττικῇ·
 καὶ τὰ βοσκήματα ταύτης οὐχ ἄπτεται τὰ ἐργώρια τὰ δὲ
 ξενικὰ βόσκεται καὶ διαρροία διαφθείρεται. τὸ δὲ πολυ-
 πόδιον μετὰ τὰ ὕδατα ἀναβλαστει σπέρμα δὲ οὐ φύει.
 τὸ δὲ τῆς ἐβένου ξύλον κατὰ μὲν τὴν πρόσοψιν ὅμοιον
 πύξῳ φλοισθὲν δὲ μέλαν γίνεταί· χρήσιμον δὲ πρὸς
 ὀφθαλμίας ἀκόνη τριβόμενον. ἢ δὲ ἀριστολογία παχεῖα
 καὶ ἐσθιομένη πικρὰ τῷ χρώματι μέλαινα καὶ εὖοσμος,
 τὸ δὲ φύλλον στρογγύλον, οὐ πολὺ δὲ τὸ ὑπὲρ τῆς γῆς.
 φύεται δὲ καὶ μάλιστα ἐν τοῖς ὄρεσι· καὶ αὕτη βελτίστη.
 τὴν δὲ χρεῖαν αὐτῆς εἰς πολλὰ καταριθμοῦσιν· ἀρίστη
 μὲν πρὸς τὰ κεφαλόθλαστα, ἀγαθὴ δὲ καὶ πρὸς τὰ ἄλλα
 ἔλκη καὶ πρὸς τὰ ἐρπετὰ καὶ πρὸς ὕπνον καὶ πρὸς ὕστε-
 ραν ὡς πεσσοῦς, τὰ μὲν σὺν ὕδατι ἀναδευομένη καὶ κατα-
 πλαττομένη τὰ δ' ἄλλα εἰς μέλι ξυνομένη καὶ ἔλαιον· τῶν

δὲ ἐρπετῶν ἐν οἴνῳ ὀξίνῃ πινομένη καὶ ἐπὶ τὸ δῆγμα ἐπιπατομένη· εἰς ὕπνον δὲ ἐν οἴνῳ μέλανι αὐστηρῶ κνισθεῖσα· ἐὰν δὲ αἱ μῆτραι προπέσωσι τῷ ὕδατι ἀποκλύζειν. αὕτη μὲν οὖν ἔοικε διαφέρειν τῇ πολυχρηστίᾳ. τῆς δὲ σκαμμωνίας ὡς περ ἐξ ἐναντίας ὁ ὁπὸς μόνον χρησιμος ἄλλο δ' οὐδέν. ἢ δὲ τῆς πετρίδος ῥίζα μόνον τῷ χυλῷ γλυκύστρυφνος· ἔλμινθα δὲ πλατεῖαν ἐκβάλλει· σπέσμα δὲ οὐκ ἔχει οὐδὲ ὀπὸν· τέμνεσθαι δὲ ὠραίαν μετοπώρου φασίν. ἢ δ' ἔλμις σύμφυτον ἐνίοις ἔθνεσιν· ἔχουσι γὰρ ὡς ἐπὶ πᾶν Αἰγύπτιοι· Ἀραβες· Ἀρμένιοι· Ματαδίδες· Σύροι· Κίλικες· Θραῖκες δ' οὐκ ἔχουσιν οὐδὲ Φρύγες· τῶν δὲ Ἑλλήνων Θηβαῖοί τε οἱ περὶ τὰ γυμνάσια καὶ ὅλως Βοιωτοί· Ἀθηναῖοι δ' οὐ· πάντων δὲ τῶν φαρμάκων ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν βελτίω τὰ ἐκ τῶν χειμεριῶν καὶ προσβόρων καὶ ξηρῶν· δι' ὃ καὶ τῶν ἐν Εὐβοίᾳ τὰ ἐν ταῖς Αἰγαῖς ἢ τὰ ἐν τῷ Τελεθρίῳ φασί· ξηρότερα γάρ· τὸ δὲ Τελεθρίον σύσκιον.

6 Περὶ μὲν οὖν τῶν ῥιζῶν ὅσαι φαρμακώδεις καὶ ὁποιασοῦν ἔχουσι δυνάμεις εἴτε ἐν αὐταῖς εἴτε ἐν τοῖς ὀποῖς ἢ καὶ ἄλλῳ τινὶ τῶν μορίων καὶ τὸ ὅλον εἴ τι φρυγανικὸν ἢ ποῶδες ἔχει τοιαύτας δυνάμεις καὶ περὶ τῶν χυλῶν τῶν τε εὐόσμων καὶ τῶν ἀόσμων καὶ ὅσας ἔχουσι διαφορὰς, αἵπερ οὐθὲν ἥττον φυσικαί εἰσιν, εἴρηται.